

АЛЕКСАНДРА МАРИНИНА

НЯМА ВРЪШАНЕ НАЗАД

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „ХЕРМЕС“

АЛЕКСАНДРА МАРИНИНА НЯМА ВРЪЩАНЕ НАЗАД

Превод: Здравка Петрова

chitanka.info

През 1992 година Александра Маринина, кандидат на юридическите науки и водещ специалист по анализиране и прогнозиране на престъпността, написва първия си роман. След пенсионирането си като подполковник от милицията се отдава изцяло на литературната си кариера. Досега е продала над 37 милиона екземпляра от книгите си, което я превърна в най-продавания руски автор днес.

В Москва работят трима съавтори, които пишат най-успешните криминални романи в страната. Заплетените им сюжети и истории обаче са плод не само на умелите им пера, а и на една добре пазена тайна, която засяга интересите на много важни хора.

Настя Каменская е въввлечена в разследването на друг случай — бременната съпруга на бизнесмен е намерена убит в стария си апартамент. Работата на Каменская се спъва както от липсата на улики, така и от необичайния портрет, който рисуват познатите на мъртвата Лена, и необяснимите бележки, намерени в дома ѝ.

Скоро Каменская се оказва ангажирана и от Катерина — дамата в групата на съавторите, която е в паника, след като по време на творческа среща на писателите е подхвърлена фалшива бомба. Настя трябва да разчита на способностите и опита си на детектив, за да открие връзката между случая с мъртвата млада жена и тримата автори, преди да умрат още хора.

ГЛАВА 1

Не беше нужно да крият срещите си, защото и тримата се познаваха отдавна, нещо повече — в миналото ги бяха свързвали не само службата и общите задачи, но и общите неприятности, а в настоящето — взаимната подкрепа в сложната работа по преодоляване последствията от въпросните неприятности. Така че днешният разговор се водеше не в конспиративната обстановка на някоя хитро измислена неутрална територия, а в най-обикновената вила на единия от събеседниците, по най-обичайното за излизане извън града време — в събота, около пет следобед, на чист въздух, около димящо барбекю, поставено на десетина метра от входа на вилата.

— Надявам се, не сте забравили за онзи журналист, заради когото на главите ни се стовариха толкова проблеми? — уж между другото попита собственикът на вилата, солиден пълен мъж с едра глава, гладки бузи и блестящи изпъкнали очи, който приличаше повече на преуспяващ учен, отколкото на бивш началник, който преди известно време с трясък е рухнал от ръководното кресло.

— Да бе, ще го забравим, как не — отвърна през зъби мършав, много висок мъж, докато ловко обръщаше над жарта тънките шишове с нанизани на тях късчета овнешко.

Трета в тази съвсем обикновена компания беше жена на петдесетина години с усмихнато, но някак злобно лице, стройна и много добре поддържана. Тя щеше да изглежда с поне осем години помлада, ако не бяха небоядисаните ѝ бели коси. Стоеше с ръце, пъхнати в джобовете на тънкото си скъпо яке, поклащаше се от пети на пръсти и обратно и разглеждаше върховете на безбройните борове, които растяха около вилното място.

На пръв поглед тя сякаш дори не чу произнесените полугласно реплики, но не беше така.

— Но нали той... такава... — подхвърли тя равнодушно, без да откъсва поглед от полюшващите се тъмнозелени клони.

— Именно де — изтежко потвърди Солидния. — Журналистът...
такова, а материалите му къде са?

— Публикувани са — все така равнодушно каза Жената.

— Само докато беше жив — възрази Солидния. — След неговата
гибел не е публикувано нищо повече. И не се е вдигал никакъв шум.
Какъв е изводът от това?

— Изводът е, че той не е изровил нищо повече — обади се
Мършавия. — Каквото е изровил, това публикуваха. А после — край.
Защо изобщо говорим за това? Нас не ни интересува какво и за кого
още е изровил, важното е, че успя да оклепа нас. Ние сме си ние, а за
чуждите кахъри на мен хич не ми пука. Ако още някой изгори след
смъртта му, много важно.

— Не си стратег ти, приятелю, не си стратег и дори не си тактик
— поклати глава Солидния. — Ами ако ви кажа, че след гибелта на
тази писарушка е останала цяла купчина материали, които той не е
успял да обработи и да пробута в своето вестниче?

— Ами да е останала. — Мършавия направи непредпазливо
движение, опари си пръстите в нажежената част на шиша и болезнено
сморъци красивото си фино лице. — Нас това какво ни засяга?

— Откъде се знае за материалите? — В гласа на жената прозвуча
пробудил се интерес. Тя, за разлика от съпруга си, беше и тактик, и
стратег, така че мигновено долови неизказаната мисъл на Солидния. —
И доколко е достоверна тази информация?

— Сама прецени.

С жест на фокусник Солидния извади от дълбокия джоб на
широката си кожена жилетка, наметната върху светлата риза с къси
ръкави, книжка джобен формат с меки корици и я показа на Жената.

— Това нищо ли не ти говори?

— Абсолютно — сви рамене тя. — Аз не чета такива неща.

— И аз не чета — позасмя се Солидния. — Виж, моята съпруга
обаче ги чете. И знаеш ли какво ми каза тя завчера? Че в това книжле
бил описан нашият общ познат от съседната област. Тя прекрасно си го
спомня и го е разпознала безпогрешно. Разбира се, името било друго,
обаче длъжността, описанието на външността, навиците му, стилът му
на говорене и дори някои негови прегрешения — всичко съвпадало
съвсем точно. Аз не повярвах, но тя ми посочи едно конкретно място,
за да го прочета лично, като си легна.

— И? — вдигна разтревожени очи Мършавия към Солидния. — Какво прочете?

— Охо, да беше само там! Като някакъв идиот цяла нощ четох, съпоставях, водих си бележки с молив по полетата, още сутринта пратих шофьора да изкупи всички книжки от тази поредица и два дни след това, докато вие там сте се наслаждавали на живота, седях и не вдигнах глава, докато не ги прочетох всички. Останала е информация след този кучи син! Останала е! Само че къде е? Ако я бяха намерили при обиска на дома му или в редакцията, ние вече щяхме да знаем, щеше да се вдигне шум до бога. Обаче — тишина. Според версията за откъсване заради публикациите нас ни извикаха по веднъж и после всичко утихна. Следващата стъпка трябваше да е версията за предупреждение заради подготвяни публикации, тоест, да започнат да оглеждат подробно всички хора, за които той е успял да събере материали, но не е успял да ги предаде за печат. И ако следствието се беше заело с тази версия, случаят трябваше да се разследва и до днес, защото участниците щяха да са цяло море. Следствието обаче беше закрито. Прекратено. Питал съм, сигурно е. И което е най-любопитното, било е прекратено отдавна, преди почти година.

— Защо е било прекратено? — присви очи Жената. — Те какво, не вярват ли, че става дума за нещастен случай? Защо следствието не е било прекратено поради липса на доказателства за престъпление?

— Явно не вярват в това. Кой знае защо, никой не иска да вярва в нещастни случаи с журналисти — отново някак ядно се позасмя Солидния. — Нещастен случай може да стане с кого ли не — с портиера чичо Ваня, с олимпийски шампион, дори с разузнавач. Само не и с журналист. Ако един журналист не е бил спокоен от естествена смърт поради продължително боледуване, то непременно ще е станало, защото се е борил за правдата, а злостни негодници като нас са се опитвали да го спрат. Стереотип на мислене, насаждан от самите журналисти. Те, видите ли, са нещо специално, за разлика от нас, умират само и единствено на бойния си пост. Добре де, всичко това няма значение, приятели мои. Важно е едно: версията за нещастния случай не е минала, а следствието не разполага с никакви други версии, проверили са всичко, което са могли да измислят, и вече няма какво да проверяват, затова са прекратили делото. А щом са го приключили толкова бързо, само за шест месеца, значи събраните от

журналиста материали са изчезнали. Следствието не разполага с тях. А ония драскачи на художествени книжлета разполагат. И аз искам да ги получим.

— Защо? — учуди се Мършавия. — За какво са ти притрябвали?

— Не на мен, а на нас. На всички нас — спокойно сръза мъжа си жената. — Прекрасна идея, трябва добре да обмислим плана за нейното реализиране. Привършваш ли вече? Месото да не прегори?

— Още две минути. Може да подреждате масата — съобщи с леко обиден тон Мършавия, след като огледа с опитно око шишовете с овнешкото.

— Е, прекрасно тогава — кимна тя. — Ще хапнем мълчешком, ще помислим, а после ще обсъдим какво трябва да правим по-нататък.

Жената отново вдигна глава и устреми очи към успокояващата зеленина на боровете, но успя да улови одобрителния възхитен поглед, който ѝ хвърли Солидния. „Прочете“ абсолютно безпогрешно посланието и по навик потисна доволната си усмивка.

„Ето за коя трябваше да се ожена. Да, но сега е вече късно, не е хубаво да отнемаш съпругите на приятелите си. Ех, ако с него не ни свързваха отдавнашни отношения, аз щях...“ — помисли си Солидния.

Както много мъже в подобни моменти, той най-напред си помисли за невъзможността да предаде мъжкото приятелство. Мисъл за предателство спрямо съпругата му дори не му хрумна.

* * *

— ... Следователно можем да смятаме, че статистическият модел на личността на престъпниците, които извършват кражби, не е достоверен. Именно това е причината мероприятията за предотвратяване на тези престъпления и тяхното разкриване да са неефективни. По-просто казано, нашите знания са непълни и всъщност ние не знаем кого да търсим.

Настя си пое дъх и впери очи в една драскотинка на ръба на полираното бюро. От тази страна на бюрото тя беше сама. Съвсем сама, с всичките си на пръв поглед спорни, но изстрадани в дългогодишната работа в криминалната милиция възгледи. Срещу нея седеше комисията на кандидатския изпит по наказателно право и

криминология. Тя си изпя без запъване въпроса по право, в него нямаше спорни моменти, всички теоретични дискусии бяха приключили много отдавна, още през шейсетте години, когато се е приемала новата концепция за наказателното право.

Виж, с въпроса по криминология нещата не стояха така гладко. Вярно, би могла да преразкаже всичко написано в учебници и монографии, но Настя Каменская имаше своя гледна точка по всички изводи, които се основаваха върху анализа на статистиката. И ако в учебника например се твърдеше, че сред лицата, извършващи престъпления, рецидивистите представляват двацет и пет процента, тя не можеше, абе просто не можеше да се насили тъпо да повтори това число, защото този дял ѝ се струваше повече от съмнителен.

Тези съмнения се разпростираха не само върху показателите на рецидива, но и върху много други неща, какво ти върху много — практически върху всичко. За единствен годен показател в статистиката Настя смяташе броя на разкритите престъпници, това число не можеше да се разглежда двояко, защото колкото са били заловени — толкова, не можеш нито да ги увеличиш, нито да ги намалиш. Всички останали показатели имаха отношение само към въпросните заловени престъпници и ги описваха напълно коректно. Е, и какво от това? А какво знаем ние за хората, които не са били заловени? Може те всички до един да са рецидивисти. Или обратното... И е напълно вероятно всички те да са жени, макар официалната статистика да твърди, че жените престъпнички са само около петнайсет процента. И непълнолетните са приблизително толкова. През петнайсетте години работа на „Петровка“ Настя се беше убедила, че разкритото престъпление далеч не е като неразкритото. Щом не са успели да разкрият едно престъпление, значи то се отличава по нещо от това, което все пак са съумели да разкрият.

А тъй като всяко действие, всяка постъпка носи върху себе си отпечатъка на личността, логично е да се предполага, че всички разлики се коренят именно в личността на престъпника.

Изпълнителят на престъплението е принципно друг, именно затова самото престъпление не може да бъде разкрито.

Тя се опитваше в лаконична форма да разясни мисълта си на членовете на комисията, но явно не успяваше, защото по лицата на докторите и кандидатите на науките (шестима на брой) се четеше

недоумение, поравно разпределено между скептичност и благородно негодувание.

— Правилно ли ви разбрах, Анастасия... ммм... — Председателят на комисията прелисти документите. — ... Павловна, че вие подлагате на съмнение всичко написано през последните трийсет години в учебниците по криминология? Не е ли прекалено смело от ваша страна?

Е, естествено, тя не очакваше нищо друго. Сега ще я изхвърлят оттук като мръсно коте и с трясък ще затръшнат пред нея вратата към науката. На ти сега изфукване. Но от друга страна, тя непременно искаше да изложи своите съображения, защото именно те трябваше да залегнат в основата на дисертацията ѝ, разбира се, ако изобщо се стигне до дисертация. А ако тя не издържи по специалността, може и да не се стигне до дисертация.

— Аз не подлагам на съмнение всичко, говоря само за това, което се основава върху анализа на данните за разкритите престъпления и заловените престъпници — мрачно отговори Настя, без да откъсва поглед от драскотинката на бюрото. — Ако разкриваемостта на престъпленията се доближаваше до сто процента, аз нямаше да имам съмнения. И то само в случай че не съществуваха латентни престъпления. А те съществуват и изследванията показват, че за всяко трето престъпление гражданите не съобщават в милицията. От всеки сто извършени кражби милицията научава само за седемдесет. Разкриваемостта на кражбите е не повече от петдесет процента, тоест ние сме разкрили само трийсет и пет престъпления от сто реално извършени. Това е в най-добрия случай. И имаме данни за крадците, извършили само тези трийсет и пет кражби. Ами останалите шейсет и пет? Какво знаем за тях? Нищо. Какви основания имаме да смятаме, че шейсет и петимата незаловени крадци са точно като онези трийсет и петима, които сме заловили? Никакви.

— Но трийсет и пет от сто е напълно представителна извадка — обади се седналият в края млад доктор на науките, същият, в чиито публикации Настя бе прочела данните за латентните престъпления. — По трийсет и пет процента ние имаме право да съдим за характеристиките на останалите. Вие вероятно не сте запозната с основите на социологията и статистическия анализ.

Настя разбра, че нещата отиват на зло, явно смятат да я скъсат и да я обвинят в липса на елементарни знания. Ами добре тогава, сега тя ще се бори до последно, а пък ако не вземе изпита — какво, да не би да е дошъл краят на света, ще се яви догодина. Ще напише нов рапорт с молба да я допуснат до изпит и ще направи нов опит. Жалко, че другите два изпита — по чужд език и философия — тя вече взе с отличен.

— Трийсет и пет процентовата извадка може да задоволи хора, които се примиряват с голяма статистическа грешка. Ако при изчисляването на среднестатистическите показатели за възраст на престъпника ме задоволява грешка от десет години, можем да се опираме и на трийсет и пет процента. Но ако искам грешката да е по-малко от една година, извадката трябва да е от петдесет до шейсет процента от целия масив. Примерно — за всеки случай добави тя. — Но не това е най-важното. Най-важното е, че извадката трябва да бъде случайна, само в такъв случай тя може да се смята за представителна. А аз смятам, че тези злополучни трийсет и пет процента, ако говорим за кражби, не са случайна подборка. Тези трийсет и пет процента са закономерност, разбирате ли? Ние залавяме само онези престъпници, които можем да заловим, нали? Само онези, за които имаме достатъчно знания и интелект. А останалите шейсет и пет процента от крадците са съвсем различни. Разбира се, по другите видове престъпления и цифрите са съвсем други, там имаме друга латентност и друга разкриваемост, но общата идея си остава. По статистическите данни ние можем да съдим само за разкритите престъпници и нямаме право да разпростираме получените изводи върху целия контингент.

В кабинета на началника на катедрата по наказателно право, където заседаваше комисията, се възцари пауза — вярно, кратка, но недоброжелателна.

— Свободна сте — сухо произнесе професорът председател. — Почакайте в коридора. Вие май бяхте последната? Няма други, нали?

— Няма. Благодаря — смотолеви Настя и се шмугна през вратата.

Бяха четирима — един следовател, двама служители от централния апарат на министерството и тя, Настя Каменская — четирима кандидати, които днес държаха кандидатски изпит по

наказателно право и криминология. Тримата, вече явили се, дружно вдигнаха очи към нея: Как е, мина ли? Тя мълчаливо поклати глава.

— Ама какво, съвсем зле ли беше? — съчувствено попита младежът с куртка със следователски петлици. — На нито един въпрос ли не отговори?

— Отговорих — въздъхна Настя. — Но моите отговори не им харесаха.

— Я стига — ободряващо се намеси един от апаратчиците от министерството, — няма значение дали им харесва. Важното е, че си отговаряла. А ако не са съгласни — техен проблем, ти имаш право на собствена позиция. Нали си спомняш, в един филм казаха: тръсни им го уверено, това ще се нарече гледна точка. Уверено ли говореше, или мънкаше?

— Не знам... Май мънках. Нали човек не може да се чуе отстрани.

— Ако си мънкала, тогава лошо — обади се и вторият апаратчик. — От личен опит знам: ако докладваш с уверен тон, можеш да втълпиш на началството какви ли не глупости. А ако се правиш на интелигентен, не минава и най-правилната идея. Я аз да послушам какво обсъждат там.

Той леко отстрани Настя към противоположната страна на коридора и допря ухо до вратата. След няколко секунди, без да извързва глава, махна с ръка по посока на своя колега от министерството и разпери четири пръста.

— Писали са ми четворка — радостно се усмихна колегата. — Уф, олекна ми. По право що-годе ме бива, ориентирам се, но от криминология изобщо не разбирам.

Със следващия жест, изразил се в тупане по гърдите и ново разперване на четирите пръста, подслушвачът възвести своята оценка. След няколко минути кандидатите научиха, че младият следовател е получил отличен. А после работите се закучиха... Апаратчикът бърчеше вежди, потриваше изкривения си в неудобната поза врат, мърдаше устни, но не вдигаше и не вдигаше ръка с разперени пръсти. Най-сетне се отлепи от заветната врата и се приближи до останалите.

— Ти какво си им наприказвала? — попита той и любопитно огледа Настя. — Какви скандални работи си твърдяла?

— Защо скандални? — слиса се тя.

— Ами там си говорят, че не бива да те допускат до аудиторията и че ако защитиш и започнеш да преподаваш, това ще е пълна катастрофа. И нещо там за баща ти. Че нали, само от уважение към него и така нататък. Ти да не си дъщеря на някоя клечка?

— Не съм — рязко отсече Настя и прехапа устна, — аз съм си аз. Бъркат ме с някого. Казаха ли нещо за оценката?

— Колебаят се между тройка и двойка. Оня, очилатият, с тънкия глас, много иска да те скъсат, никак не си му харесала със скандалните си твърдения, а председателят го стряска с баща ти. Не различавам гласовете на останалите. Но някой от тях изтърси, че все пак си им натрила носовете със статистическия анализ и само за това може да ти се пише четворка, говореше и нещо за математика, че незнайно защо си разбирала от нея и това било хубаво, а те веднага му зашъткаха. Смятат, че не си уважавала трудовете на основоположниците и си се мислела за най-умната.

Значи двойка. Или тройка, което е не по-малко гадно, защото Настя владееше добре и правото, и криминологията. И още по-гадно е, че са намесили баща ѝ. Тя е на четирийсет и три години, вече от двайсет години е престанала да бъде „дъщерята на Леонид Петрович“. Първо стана просто Настя Каменская от оперативната група, после Каменская от отдела на „същия онзи Гордеев“, а на около четирийсет се превърна в „същата онази Каменская“. Има репутация, спечелена самостоятелно, чрез собствения ѝ труд, собствения ѝ мозък и собственото ѝ здраве. Вече отдавна има чин подполковник от милицията, името ѝ фигурира в десетки заповеди за отличия заради разкриване на особено тежки престъпления. И ето моля, готови са да ѝ пишат тройка на изпит само от уважение към баща ѝ, който всъщност не ѝ е роден, а втори баща. А, не, много благодаря, господа професори, по-добре ми пишете двойка, само не споменавайте татко.

Тя се извърна към прозореца и отправи празен поглед към капките дъжд, стичащи се по стъклото. Текат ли, текат, нищо не ги интересува...

* * *

Той гледаше като омагьосан стичащите се по стъклото дъждовни капки. Ето го материалното олицетворение на неочакваната идея, която го споходи. Разбира се, това не беше изцяло негова идея, сам никога не би могъл да измисли такова нещо, беше я прочел в някои книги, случайно попаднали в ръцете му. Защото какво е една дъждовна капка върху стъклото? Съществува кръговрат на водата в природата, това го беше учил още в часовете по природознание... или как се казваше този предмет? На планетата има една маса вода, част от нея се изпарява, кондензира, пада на земята във вид на валежи, после отново се изпарява... Като цяло, никъде не се губи и не изчезва окончателно. Но когато тази вода е в периода на съществуването си във вид на валежи, вариантите могат да бъдат много. Снежинката може да падне в пряспа и да се слее с общата маса, да полежи в студа до пролетта във вид на сняг, после да се стопи, да се изпари и издигне нагоре. А може и да падне на нечия длан, да остави някого да се наслаждава няколко секунди на нейната красота, изящество и неповторимост и да се превърне в капчица студена вода. Човекът ще избърше капчицата с носна кърпа или салфетка, после салфетката ще изсъхне, водата ще се изпари и всичко ще започне отначало. И какво я очаква при следващото завъртане? Неизвестно. Може би тя ще стане дъжд, може би отново сняг, а може би роса, може да капне върху покрив на сграда и тогава нейното разтапяне и изпаряване ще е само въпрос на смяна на сезоните, а може да падне в океана и тогава тя още много, много десетилетия или векове ще трябва да чака своя шанс сред километрите пластове вода. Спокойно ще плува, ще си спомня как е била невероятно красива снежинка, как е лежала като капчица роса върху листенце на маргаритка, как я е настъпило скитащо куче, претичало през кална локва в покрайнините на провинциален град. После кучето е тръснало лапа, капчицата вода е отлетяла и е попаднала върху загрял от слънцето камък... Може да ѝ се е искало да поживее още във вид на дъждовна вода в локвата — минават хора, разни звуци долитат, интересно е, но ето че сега трябва да се изпари от топлото камъче и да започне целия път отново.

А ето че живее в океана. Че какво? И тук е интересно, досега не е била в океана, тук има много растения, плуват различни рибки... Всяко нещо си има своята прелест и своята особеност.

Дъждовната капка пълзи по стъклото. Милиони точно такива капчици падат от небето, но само част от тях успяват да попаднат върху твърда повърхност — стъклото на прозореца например, и да станат видими за човешкото око. Прозорецът не е много висок по принцип, понякога е метър и половина, дори два, а понякога е съвсем мъничко прозорче, и пътят от мястото, където тя е попаднала върху стъклото, до долната рамка не е дълъг. А после вече според късмета — или се търкулваш надолу и се сливаш с общата маса вода, за да изчакаш своя ред за изпаряване и начало на ново завъртане, или изсъхваш, изпреварвайки другите по пътя към нови приключения. Но при всяко положение ти не изчезваш окончателно, въпросът е само колко време ще трябва да престоиш в една или друга форма и колко дълго ще могат да те виждат хората. Формата може да бъде унищожена, но същността — никога.

А нима човешкият живот не повтаря тази идея? Плътта е тленна, душата е безсмъртна...

Мисълта все още е неясна, не се е оформила отчетливо, но той ще я развива, той няма да се откаже от нея.

И тогава всички те ще научат. И ще разберат. И най-сетне ще го оценят.

* * *

Вратата се отвори, в коридора надникна секретарката на комисията.

— Другари офицери, можете да влезете.

Обявяването на оценките вървеше бързо. Капитан Хромченко — „отличен“, подполковник Татаринев — „добър“, майор Суладзе — „добър“, подполковник Каменская — „среден“. Значи все пак татко... Не, тая няма да я бъде.

— Моля да ми пишете „слаб“ — спокойно каза Настя, разбирайки, че и без това няма какво да губи.

Председателят на комисията, който обявяваше оценките, тежко въздъхна и целият му вид издаваше мисълта, че ето на, след като Господ не е дал мозък на жената, това се проявява в абсолютно всичко. И отговорите й идиотски, и поведението.

— Защо, ако мога да попитам? — запита той уморено.

— Защото знам криминологията по-добре от „среден“. И моите отговори ви направиха лошо впечатление не защото не владее материята, а защото не бях съумяла да се подготвя и да обмисля убедителни аргументи, които да ви накарат да приемете моята гледна точка. Моля да ми дадете възможност да се явя отново на изпит, аз още веднъж ще обмисля своите логически доводи, така че следващия път членовете на комисията да разберат хода на разсъжденията ми.

— Вие смятате, че нашата комисия не е достатъчно научно подготвена, и разчитате следващия път да ви провърви повече? — присмехулно я подкачи един от членовете на комисията. — Тоест че всички тук сме тъпи, а в другата комисия ще ви очакват гении, чието интелектуално равнище отговаря на вашето? Доста смело изявление, бих казал.

— Аз смятам, че моят отговор беше абсолютно правилен, но недостатъчно аргументиран и зле формулиран — твърдо отговори тя.

— Логиката ви е странна — сви рамене председателят.

— Не е странна, просто не е като вашата. Именно затова за мъжете детективи е по-лесно и по-просто да ловят мъже престъпници. Те не разбират жените престъпнички, затова не могат да ги заловят. Между другото, именно затова аз не мога да се доверявам на статистическите данни за съотношението между жените и мъжете сред престъпниците. В действителност жените престъпнички са много повече, отколкото ни се струва.

Настя усещаше как острият лакът на майор Суладзе се забива в хълбока ѝ и чуваше думите му, процедени шепнешком през зъби: „Абе ти да не откачи? Млъквай веднага!“, но не можеше да се овладее. Ядът към себе си, задето не съумя да изложи ясно гледната си точка, ядът към членовете на комисията, които ѝ бяха писали тройка от уважение към втория ѝ баща, и срамът, че изпитва този яд, и недоволството от себе си, задето се срамува — всичките тези емоции се бяха смесили в едно невъобразимо кълбо и я караха да върши неща, които по принцип не ѝ бяха присъщи. Настя Каменская никога не се бе изявявала като борец, особено за своите права.

Стените на кабинета се тресяха от гръмогласен смях. Пръв се засмя човекът, който бе писал научни трудове за латентната престъпност. След него прихна и се заля в смях председателят. След

две минути се кискаха всички, освен Настя, която оклюмано чакаше участта си.

— Така да бяхте казали от самото начало — след като се насмя, одобрително каза председателят. — Такива аргументи са прости и разбираеми. Запомнете, другарю подполковник, най-сложните идеи в науката са онези, които могат да се обяснят с прости думи. Ако не се получава с прости думи, значи в идеята има някакъв проблем. Bravo на вас, че не паднахте духом и съумяхте в последния момент да се стегнете. Това ще ви бъде много полезно при защитата на дисертацията, ако се каните в нея да отстоявате тези свои убеждения. Пред научния съвет няма да ви е лесно, така че предварително ви съчувствам. И имате късмет, че още не съм вписал оценките в протокола. Смятам, че членовете на комисията няма да имат нищо против да ви пишем „добър“.

Членовете на комисията не възразиха. Но на Настя, кой знае защо, ѝ стана още по-неприятно. Сякаш си бе измолила тази оценка или я бе получила по нечестен начин.

— Е, де, защо се вкисваш? — окуражаваше я неуморимият Суладзе. — Получи добра оценка, а изглеждаш така, сякаш всички сме умрели. Хайде с нас, ще поседим и ще отпразнуваме събитието, а?

Настя се съгласи, но в последния момент се отказа и се прибра вкъщи. Момчетата, с които бе държала изпита, не разбираха настроението ѝ, но Лъошка непременно щеше да го разбере.

И той наистина го разбра.

— Асенка, нали си спомняш онази забележителна фраза на баща ти: Няма лошо време, времето винаги е хубаво, стига да си облечен както трябва. Няма лоши оценки, оценката винаги е добра, стига да я приемаш по правилния начин. Ти не си била готова да излагаш необичайните си идеи пред група учени. Считайки ги за очевидни, не си се подготвила достатъчно аргументирано да ги изясниш достъпно, убедително и същевременно деликатно. Деликатно, Асенка! Защото нито един учен, дори да има много прогресивни възгледи и да е много демократичен, не би търпял да дойде една хлапачка от улицата, която няма нито една публикация и не е посветила на научното поприще нито ден, и да започне да руши основите и да му дава акъл. Ти, меко казано, си проявила липса на разум, предвидливост и деликатност,

моето момиче, но дори при тези обстоятелства си успяла да си спечелиш положителна оценка. А това за какво говори?

— За какво? — послушно попита Настя, която слушаше мъжа си като омагьосана.

Льоша произнасяше думите, които толкова ѝ бяха нужни. Наричаше нещата със собствените им имена, без да се опитва да скрива нейните недостатъци и да изтъква качествата, говореше трезво и за едното, и за другото, така че изглеждаше обективен и убедителен. Докато Настя затъваше във вълни от емоции, като се наричаше с ужасни думи за грешките, които ѝ показваше Льоша, забравяше за положителната страна на нещата, а когато се опитваше да се утеша и да мисли само за положителното, веднага се скастрияше за слепотата и необективността си.

— Това говори, че идеите ти могат да бъдат възприети от научната общественост, че те не са смахнати, че зад тях стои мисъл, хипотеза, оригинална и правдоподобна. Нали в крайна сметка членовете на комисията са те разбрали! Когато си им привела прост и разбираем пример, всички прекрасно са те разбрали. А когато си философствала и си сипела високопарни думи, само си ги дразнила. Защото всеки човек, който е работил на научното поприще повече от пет години, прекрасно знае, че витиеватите изречения в деветдесет процента от случаите се използват за маскировка на липсата на мисъл. Или за маскировка на собствения ти страх от вероятността да изглеждаш прекалено обикновен и немного учен. Ти прекрасно знаеш криминологията и ако не беше допуснала тактическа грешка, ако предварително се беше погрижила да обмислиш отговорите си и да ги облечеш в приемлива и разбираема форма, днес щеше да получиш „отличен“. За такава огромна грешка си платила само с една единица, при положение че за такива грешки хората често плащат много висока цена — и научна степен, и неиздадени монографии, и загуба на длъжност. Така че ти лесно си се отървала. Е, успокоих ли те?

— Успокой ме. — Тя потърка буза в мекия му пухкав вълнен пуловер. — Но в службата пак ще ме вземат на подбив. Та нали всички мислят, че съм страхотен специалист. Ще ме скъсат от подигравки.

— Ася! Аз за какво се хабах тук цял час? Ти ме слушаше внимателно, дори нервно излапа всичкия карфиол, докато ти обяснявах

как трябва да приемеш оценката си, и накрая какво? Ти нищо ли не разбра?

— Ох, Льош, всичко разбрах. Напълно си прав. Но пак ще ми е неудобно пред колегите заради тази четворка. Какво ще си помислят за мен?

— Ще си помислят, че си получила четворка. Нищо друго няма да си помислят. Асенка, не бива да мислиш вместо другите хора и предварително да се страхуваш. Ето например Зарубин — той още не може и не може да се ожени за Гуля. Ти какво мислиш по този повод?

— Че не може да я придума да се омъжи за него — засмя се Настя. — Нищо друго не си мисля. Да не би да си нямам свои проблеми?

— Е, и те имат за какво да си мислят, освен за твоя изпит. Изхвърли глупостите от главата си и върви в кухнята, измий съдовете, избърши ги и ги постави по местата им. Направи нещо полезно за семейството. После може да изгладиш дрехите, вече два месеца не сме намерили време да пипнем ютия, всичко, което пералнята е изпрала, се трупа на купчини. Хайде, хайде, захващай се за работа.

Не ѝ се гладеше. Миенето на съдовете все някак щеше да преживее, но от вида на ютията и дъската за гладене я обземаше ужас. Няма как обаче, ще трябва да се заеме с гладенето. Може би трябва да продължи мисълта на Льошка и да я пренесе от времето и оценките към досадната работа? Няма тягостна домакинска работа, домакинстването винаги е приятно, ако се отнасяш към него правилно. Какво е обаче правилното отношение?

Веригата на разсъжденията я увлече и макар че Настя така и не измисли формула, с чиято помощ би могла страстно да обикне процедурата с гладенето на пресъхналите дрехи и чаршафи, към края на активната мисловна дейност тя с учудване откри, че е изгладила всичко.

* * *

Всичко започна от борша. Осемдесет и три годишната Глафира Митрофановна беше абсолютно сигурна в това. Е, почти абсолютно... Защото преди борша имаше и едно момче, блъснато от кола. А може би

наистина се започна именно от момчето, а боршът бе вече продължението. Макар че по какъв начин можеха да бъдат свързани тези две събития — Глафира Митрофановна нямаше никаква представа, колкото и да напругаше въображението си. От една страна, загиналото под колелата на автомобила момче като че ли нямаше никакво отношение лично към нея, а боршът имаше, и то най-пряко, защото тя го готвеше със собствените си ръце още от сутринта и онова, което се случи после, я опозори безвъзвратно.

Но от друга страна, може би с борша се получи така именно заради това момче? Казва ли ти някой...

Както обикновено, тя стана в пет часа сутринта. През целия си дълъг живот Глафира Митрофановна никога не се бе излежавала след пет часа, дори в почивните дни. Беше свикнала. Е, сигурно, когато бе живяла при майка си на село, докъм три-четиригодишна бе спала колкото си иска, но тя не си спомняше това време. Виж, че от петгодишна нататък бе ставала заедно с по-големите си братя и сестри — това си го спомняше прекрасно. Тогава още не можеше да носи вода от кладенеца, но да изведе стадото на паша, да сипе храна на кокошките и да измие подовете в цялата къща — това бяха нейни задължения. Когато Глаша навърши тринайсет, я изпратиха в града при далечни роднини и дори това не бяха техни роднини, а на баба Дуся, дете живееше през две къщи. На някакви хора в Москва им трябвала бавачка за детето, та баба Дуся ги посъветвала да вземат работното и досетливо съседско момиче, което на тринайсет години не само бе станало пълноценна помощничка в домакинството, но и се грижело за четирите си по-малки братчета и сестричета, така че разбирало от гледане на деца.

Взеха я в семейството на професор по медицина, жена му и двегодишния им син. Самият професор, то се знае, не разбираше от домакинство, види се, беше с господарско потекло, а жена му бе добра, Глаша я хареса от пръв поглед — красива, не по славянски мургава, с леко гърбав нос и огромни ярки очища, а инак тъничка — талията ѝ с длани да я обхванеш, дори да се чудиш тя ли е родила това детенце, с една дума, неземна красавица. Не беше надута, нито капризна. Ти, вика, Глашенка, само гледай малкия, защото аз не мога да седя вкъщи, трябва често да излизам, нали съм актриса, работя в театъра — денем репетиции, вечер спектакли, че и гастроли се случват, а пък с

чистенето и готвенето аз все някак ще се справя сама. Глаша не разбираше как при такава работа господарката смята да се справя и скоро се разбра, че неразбирането ѝ е било съвсем уместно. Само три дни Глафира остана „единствено бавачка на малкия“, а после бързо и чевръсто пое в ръцете си и цялата къща.

И до ден-днешен прави същото. Седемдесет години наред. Господарят професор загина през Отечествената война — както оперирал в някаква полева болница, ги бомбардирани. Красивата господарка, народната артистка, живя по-дълго, умря вече при Брежнев, през седемдесет и девета. А синчето им Глебушка, колкото и пъти да се жени, колкото и деца да му се родиха, пак продължава да живее в същия апартамент все под нейното крило, на Глаша. И какво като самият Глебушка е вече на седемдесет и две и е прочут и богат, и навиците му са бащините, господарски. За Глафира Митрофановна известният в цялата страна писател Богданов, лауреат и така нататък, си е все същият неразумен и палав Глебушка, когото тя бе дундуркала, отгледала, опазила и ще го пази, докато я държат краката. А краката ѝ ще я носят, дай боже, още дълго, здрава е тя и има предостатъчно сили.

Разбира се, много неща се промениха през тези седемдесет години. През първите петнайсет години тя живя при семейството, но през четирийсет и осма, вече след войната, народната артистка Богданова, вдовица на геройски загиналия професор хирург, ѝ издейства отделно жилище — стая в непренаселен комунален апартамент. Не е работа това, вика, Глашенка, цял живот да живееш на чуждо място, Глебушка е вече голям, стана на седемнайсет, ще кандидатства в институт, а на теб ти трябва свое семейство, съпруг, деца. Тогава Глаша се уплаши до смърт, помисли си: нещо не им угодих, затова ме гони господарката. Но беше сгрешила. Земфира Елхановна изобщо не смяташе да се лишава от услугите на домашната помощничка, просто искаше да я уреди по-добре. Оттогава насам в живота на Глафира се случваше какво ли не, само едно не се промени: тя живееше в две къщи. Подреди стаичката си в комуналното жилище, направи я уютна, но нощуваше ту в нея, ту при господарите, защото там имаше безброй стаи — при Сталин професорите бяха уважавани и осигурявани с жилища, както му е редът.

Съпрузи имаше, дори двама, само деца Бог не ѝ прати, пък и съпрузите излязоха някакви мухълъвци, пияници, мързеливци. Единия

тя изгони, другият сам си умря от водката. Така че в Москва тя нямаше друго семейство, освен господарското.

Та така де, в онзи проклет ден Глафира Митрофановна стана в пет сутринта, навън тъмно като в рог — все пак есен беше, и се захвана с обичайната си работа. Този път бе нощувала у господарите (така си го казваше наум: „у господарите“, макар че господарят вече бе само един — Глебушка, Глеб Борисович Богданов), така че гледаше да не вдига много шум, да не би, без да иска, да наруши писателския сън. Беше сряда, значи в дванайсет часа щяха да дойдат Катерина и Васечка, сряда и събота бяха техните дни. Случваше се да се събират и в други дни, ако Глебушка поискаше или пък беше нужно за работата, но в сряда и събота — непременно, така си бе тръгнало от самото начало. Значи трябваше да сготви за трима.

Глебушка спи до късно, после излиза да се разходи, пази си здравето — и правилно, защото инак по цели дни седи над ръкописите си и като нищо може да си навлече някоя зловредна болест. Така си докара сърдечното заболяване, тормози се, тормози, страда горкичкият и на, сега сърцето му е болно. А сърцето, всички знаят, иска едно лечение: спокойствие и разходки пеша. Е, за Глебушка спокойствие няма, та поне разходки успява да прави. Всеки божи ден става, закусва и два часа се разхожда — и в сняг, и в дъжд, във всякакво време. Глафира Митрофановна одобрява този ред, тя от млада е приучена на режим, та всичко винаги да се извършва по едно и също време и по еднакъв ред. Ако нещо се променя или се случва по различен начин, тя се изнервя и се тревожи, става ѝ някак неуютно, сякаш земята се изплъзва изпод краката ѝ. Но това става рядко, самият Глебушка е привърженик на твърдите правила и не обича изненадите.

Та така, Глафира Митрофановна сготви за обяд рано сутринта, сервира закуска на Глебушка, изпрати го на разходка и излезе на покупки. Ей, ама и паметта ѝ е една, хем още снощи си помисли, че идва сряда, че ще дойдат Васечка и Катерина, та ще трябва да направи любимите сладки с ябълки, пък и чеснови хлебчета към борша, а не провери маята. Захвана се сутринта да меси и откри, че няма мая. Беше свършила още оня ден, когато пече пирог с месо. Слезе до магазина, дето беше на долния етаж на блока, малко едно магазинче, нямаше много избор, но тя се надяваше, че ще намери мая. Надеждата ѝ не се оправда. В двата магазина за хранителни продукти — единия на

съседната улица, другия в противоположната посока, до станцията на метрото — също не намери. Глафира Митрофановна се натъжи, не обичаше да се отказва от своите намерения: щом бе решила да поглези Васечка със сладките, няма да отстъпи. И пое към своя дом. Определено си спомняше, че въщи в хладилника има мая, зърна я преди няколко дни. Тревожеше се само, че няма да успее да се върне преди Глебушка, а той беше свикнал с влизането веднага да пийне кафенце, докато четете вестниците, донесени от разходката. И ако Глаша не му го сервираше, нямаше да е доволен.

Но тя успя. Прибра се буквално пет минути преди господаря, така че всичко се оправи.

Глебушка си дойде в добро настроение, бодър, освежен от прохладния есенен въздух, и Глафира Митрофановна, както обикновено, с наслаждение се загледа в своя питомец: колко е красиво момчето ѝ, нейният Глеб, снажен като баща си, а в лицето — като майка си, азербайджанката. Носът, очите, веждите, изящно извитите устни — същинска покойната Земфира, тя бе ненагледна красавица, не току-така беше народна артистка. Старата Глафира винаги си спомняше за Земфира Елхановна с топлота и нежност, докато за съпруга ѝ, професора хирург, почти не си спомняше. Че и какви ли спомени можеха да ѝ останат за човек, който от трийсет и трета година, когато Глаша пристигна в Москва, чак до Отечествената война само нощуваше въщи, и то невинаги, идваше си уморен и мълчалив, излизаше в зори, дълго живееше на вилата в Серебряний бор, когато останалите от семейството бяха в града, и обратно, често оставаше в Москва, докато семейството пребиваваше на вилата. Нещо не вървеше между него и жена му, Глаша усещаше това, но не се месеше в работите на господарите. А когато започна Отечествената, Глаша, Земфира и Глебушка бяха евакуирани — заедно с театъра, и тя повече не видя този хирург.

Свари кафето, след като смля зърната в ръчната мелничка, както обичаше Глебушка, поднесе кифлички с бита сметана, погледна големия стенен часовник: дванайсет без два, скоро ще дойде Васечка, а след него и Катерина — тя никога не идва навреме, вечно закъснява, макар и с няколко минути, но закъснява. Само нервира Глебушка със своята неточност. Глафира много се гордееше, че навремето се бе научила да използва на място тази интелигентна дума.

Отново крадешком хвърли поглед към часовника: добре ще е Васечка да дойде мъничко по-рано, поне в без десет, докато Глебушка още си пие кафето и каничката с кафе и кифличките още са на масата, тогава той непременно ще почерпи Вася, Глебушка е любезен, възпитан, няма да си пийва и хапва сам, когато има гостенин вкъщи. Времето на Глебушка е разпределено по минути и точно в дванайсет масата ще бъде девствено чиста, а самият той — готов за работа. Васечка, горкото дете, вечно е гладен, няма кой да го храни, сам-самичък е при живи родители. И за всичко е виновна Катерина. Заради нея стана така.

Хитростта с почерпката за дошлия по-рано Вася не можа да се осъществи, младежът пристигна в дванайсет и три минути, Глаша вече се канеше още в антрето да му пробута тайно кифличка със сметана, но точно тогава довтаса и Катерина. Сега чак до времето за обяд ще бърбят в кабинета на Глебушка. Все едно и също: проектът, та проектът. Какво ли толкова му мъдрят? Глебушка цял живот си е писал книжките — и пари имаше, и почести, и слава. Защо сега не си пише, както преди? За какво му са Вася и Катерина? Само главоболия с пустия проект.

Глеб Борисович почти никога не затваряше вратата на кабинета, не изпитваше потребност от уединение, но пък се дразнеше от присъствието на много хора, така че когато в кабинета му имаше дори един човек, освен него самия, започваше да му се струва, че е тясно и няма достатъчно въздух. Глафира тихичко сновеше из апартамента и си вършеше ежедневните работи, като гледаше да не вдига шум. От една страна, да не пречи на Глебушка, но от друга — любопитно да слуша какво обсъждат този път.

— Измислих нещо гениално — каза Васечка, нейният любимец. — Чуйте. Момченце е блъснато от кола, умира и душата му разговаря с Бог. Дядо Господ го пита защо е дошло толкова рано, защо не е поживяло и видяло света, а момченцето отговаря, че му е станало скучно, че вече е изпитало живота като син на конкретно тези родители...

— Стоп, стоп, стоп! — Тонът на Глебушка е недоволен, дори погнусен. — Какви са тези лакърдии? Какво отношение има това към...

— Към сюжета — никакво. Но нали имаме герой, който пише пиеси, да го направим да пише за момчето и неговата душа. Само

чуйте как прекрасно се получава, просто потресаващо...

Глафира чак потрепери. Е, как може такава нещo — момченце да е прегазено от кола и да умре, а после нещo си там да се подрежда прекрасно? Не са хубави тия работи, дето ги разправя Васечка, не са хубави, макар че тя го обича и го жали, но да си затваря очите за такива безбожни глупости, е съвсем друго.

— Глеб Борисович, какво толкова ви засяга сюжетът на новата пиеса на този персонаж? И без това по план имаме убийство на режисьора, който поставя пиесата, заложили сме поне пет епизода с театрални репетиции, при всяко положение ще трябва да описваме каква е тази пиеса и за какво се говори в нея, а освен това... — Глафира чу как зашумоляха листове. — Ето на, три сцени, в които режисьорът обсъжда работата си над новия спектакъл: веднъж с жена си, веднъж с любовницата и веднъж с директора на трупата.

— Ние вече решихме, че режисьорът ще поставя Шекспир — прекъсна го Богданов. — И трите глави са написани именно за това.

— Е, ще ги променим, голяма работа — възрази Вася. — Искате ли аз да ги променя?

— Да бе, ти ще ги промениш — не можа да не се намеси тая злобарка Катерина, — с такъв стил, че да не може да се чете.

— Вашият стил, скъпа Катрин, не е по-добър — върна ѝ го Вася.

— Съгласна съм. И аз не блестя със стил, именно затова текстовете ни ги пише Глеб Борисович. И изобщо, Васенка, редакторът няма да допусне момченце, блъснато от автомобил. Забрави ли какво е написано в договора ни? В нашите романи не бива да има никакво прекалено насилие и неоправдана жестокост, това се отнася най-вече за гибел на деца. Сто пъти вече сме го обсъждали, досега трябваше да го запомниш.

— Е, добре тогава — неочаквано лесно се съгласи Василий. — Щом не искате, значи ще е, както искате. Хайде да поставяме Шекспир.

— Ти написа ли си домашното? — строго попита Глеб Борисович. — Ходи ли в студентското общежитие на театралната академия?

— Написах го. Ходих. Искате ли отчет?

Глафира Митрофановна за известно време изпусна нишката на разговора: потъна в притесненията си. Ама как така, а? Бива ли такива

работи — да хвърлят малко дете под колелата на автомобил? Че и тия приказки с Дядо Господ... Та може ли Васечка да измисля такива неща? Какво разбира той от Бог? Сигурно и в черква не е влизал, и Светото писание не е чел, не знае нито една молитва. Самата Глафира не беше кой знае колко набожна, все пак от тринайсетгодишна живееше в града, където не признаваха Господ, не го тачеха, и на черква не ходеше, и постите не спазваше — у Богданови това не бе прието, и вече всички празници беше изпозабравила, помнеше само Коледа и Великден. Но онова, което бе попила в душата см от родителите си, частично бе останало във вид на представата, че ако не вярваше истински, поне не дръзвай да разсъждаваш за Бог. Като не знаеш и не разбираш — не се обаждай.

Внезапно тя изпита някаква... обида ли към любимия Васечка, яд ли. Гледай го ти, тя толкова го обича, жали, толкова му съчувства, а той какъв бил... Тя не можа да формулира в главата си нищо по-ясно, но в душата ѝ остана някакво неприятно чувство от това, което бе чула и усетила.

В три часа, както му е редът, сервира обяда. Първо предястията — салата и желирана бяла риба, после борша с чесновите хлебчета. Мислите за загиналото момче и за разговорите на душата му с Бог така и не я напускаха, затова оставаше дълбоко замислена и правеше всичко автоматично.

Васечка пръв грабна топлото хлебче, лакомо го захапа, гребна с лъжица от димящия борш, изсърба го...

— Бабо Глаша, нещо днес супата ви не е наред — озадачено каза той. — Да не се е вкиснала?

— Че как ще се вкисне, тази сутрин съм я сготвила! — възмути се Глафира Митрофановна. — Какви си ги измисляш?

В този момент и Катерина изсърба първата си лъжица и замислено поклати глава.

— Наистина, Глафира Митрофановна, вкусът е някак странен. Да не би да сте сготвили по нова рецепта?

— Нищо ново няма, както съм варила борш цял живот, така съм го сварила и днес. Да не би сметаната да е прекалено кисела? Взела съм от по-маслената, четирийсет процента, тя никога не е кисела, но може да са ми пробутали развалена. Глебушка, я ти кажи, още не си си сложил сметана — обърна се тя към Богданов.

Той дълго не се реши да опита, отначало подуши борша, като вдигна лъжицата до носа си, после сръбна мъничко.

— Я опитай ти, Глаша. — По неговия тон не се разбираше нищо, дали му хареса или не. — Но и на мен ми се струва, че днес нещо в супата наистина не е наред.

Кипнала от негодувание, Глафира изхвърча от стаята, отиде в кухнята, гребна с черпака от тенджерата и изсърба голяма глътка от топлата супа. Но преди вкусовите рецептори да пренесат информацията до мозъка, набитото ѝ око забеляза мънички мехурчета по повърхността на стопления борш — сигурен признак, че супата наистина се е вкиснала. Но как е възможно? Нали я бе сварила днес... Доматите — вярно, съдържат киселина и ако тенджерата бе стояла цяла нощ на котлона, боршът можеше да се развали, не задължително, но можеше... Но за няколко часа, и то през есента, а не в лятна жега... Такова нещо никога не ѝ се бе случвало.

— Е, какво, Глафира Митрофановна? — чу тя досами себе си гласа на Катерина, която бе дошла в кухнята с подноса в ръце. На подноса се мъдреха три пълни чинии с борш. — Убедихте ли се?

— Не разбирам просто — слисано смотолеви старицата, — това не ми се е случвало никога. Какъв позор!

— Е, де, недейте така, какъв позор! На всеки се случва. Нищо страшно.

— Ама защо е прокиснал?! — отчаяно извика Глафира.

— Може в тенджерата да е попаднало нещо мръсно. Не се вълнувайте толкова.

— Ама откъде ще се вземе това мръсно нещо, Катерина? При мен тук всичко е стерилно, сама погледни, всичко блести, никъде няма и прашинка, пода можеш спокойно да го оближеш, по няколко пъти на ден го бърша с влажен парцал.

— Ами зеленчуците, Глафира Митрофановна? Сложили сте в борша картофи, цвекло, лук, зеле, те нали са от пазара, а не от стерилизатор, може да не сте догледали, затова е попаднала мръсотията.

— Аз да не съм догледала?! — кресна Глафира. — Аз това?! Ти какво намекваш, че съм вече сляпа и за нищо не ме бива, така ли? Ами че моето зрение е по-добро от твоето, ей! И ръцете ми не треперят, и очите не ме подвеждат. Не е моя вината, че боршът се е развалил!

— Добре де, добре, не е ваша — отстъпчиво се усмихна Катерина. — Не бива толкова да се вълнувате. Вината не е ваша.

Глафира кимна в знак на съгласие и внезапно се втренчи в събеседничката си с известно недоумение.

— А чия е тогава? Че не е моя — не е. Но щом не е моя, чия е?

И стремглаво изхвърча от кухнята.

* * *

— Глебушка, веднага се обади в милицията, да изпратят борша за експертиза!

— Каква експертиза, Глаша, опомни се...

— Вие, бабо Глаша, май прекалявате с криминалните романи. Супата се вкиснала — е, какво толкова!

— Не може аз да съм виновна! Почти два часа ме нямаше вкъщи, докато ти се разхождаше, обикалях магазините! Знае ли човек кой може да е влязъл и да е хвърлил отрова в тенджерата!

— Глаша, стегни се, какви ги приказваш? Кой може да е влязъл? На кого е притрябвало да хвърля отрова в борша? Нали не искаш да кажеш, че някой е искал да отрови мен или теб, или Вася, или Катерина?

— Много добре знаеш какво искам да кажа!

— Глаша! Веднага престани. Излей борша в клозета и да не съм чул и дума повече по този въпрос!

— Така де, Глафира Митрофановна, не правете от мухата слон. Обикновена битова несполука, какво общо има милицията?

— Ами това, че боршът не може да се вкисне просто така! Аз готвя в тази къща от седемдесет години и нито веднъж гозба не ми се е разваляла. Това не е станало случайно. И ти, Глебушка, не ме гледай така, знам какво говоря. И ти знаеш.

— Добре, край на обсъждането. Глаша, сипвай второто. Аз после ще си поговоря с теб отделно...

* * *

— Уф, господи, колко шум вдигнаха заради борша — намръщи се мъжът, който седеше в кола недалеч от блока на Глеб Борисович Богданов, и отмести слушалките. — И нито дума за това, което ни интересува.

— Почакай, ще свършат с обяда и отново ще се захванат да обсъждат книгата. — Жената ласкаво го погали по рамото. — Не се нервирай, Слава, подслушваме ги едва за първи ден.

— Забравяш, че не можем да го правим всеки ден — раздражено отвърна мъжът. — Събират се за обсъждане два пъти в седмицата и ако днес не научим нищо, ще трябва да чакаме до събота. А после отново до сряда. Времето си тече...

— Славик, но ние имаме шанс... Ако това е самият Богданов, той може да каже нещо в телефонен разговор. Или някой да дойде при него. Разбираш ли? Трябва да подслушваме апартамента му постоянно.

— Шанс, та шанс... — ядосано повтори Слава. — Трийсет и три процента не са чак толкова голям шанс.

— Но не са и малък. Нали едва започваме, не бива преждевременно да се отчайваме.

— Ако обичаш, не ме успокоявай, Лиза. Те започнаха в дванайсет и в три прекъснаха за обяд. И какво правиха цели три часа? Отначало обсъждаха някаква идиотщина за момче и Бог, после слушаха подробен доклад за порядките и нравите в студентското общежитие на училище „Шчукин“. И толкоз. Нито една полезна дума. Така че изобщо не е ясно кога ще стигнат до същинското разследване на убийството, май още не са измислили как точно ще убият режисьора.

— Между другото, за загиналото момченце — каза замислено Лиза. — Вече съм чела някъде нещо подобно... Не мога да си спомня къде. Беше нещо преводно, май от английски... Този млад гений е банален плагиатор, използва, че хора като неговите съавтори не четат много подобна литература, имат атеистично възпитание, така че заимства идеи от модната езотерична литература.

— Абе да прави каквото ще — махна с ръка Слава, — нас какво ни засяга от кого краде идеи? Нас друго ни интересува.

— Не си прав — тихо възрази жена му.

— Защо да не съм?

— Защото, щом той по принцип краде чужди идеи, това е стил на поведение. Разбираш ли? А именно това е важно за нас. Е, какво става там?

— Ядат. По-точно, вече пият чай.

— А за какво си говорят?

— За какво, за какво... За борша, за какво друго, дявол да го вземе — тросна се ядосано той. — Дъртата съвсем е изкуфяла, повтаря ли, повтаря за милицията. Наистина ли някой може да се е опитал да отрови този Богданов? На кого е притрябвал старият дръвник?

* * *

Те излязоха заедно, както обикновено. Катерина тръгна към своята кола, Василий се заоглежда пред входа, сякаш решаваше накъде да поеме.

— Къде е твоята таратайка? — попита тя, след като хвърли един поглед на улицата и не видя познатата жълта жигула.

— Ами таратайката си е таратайка — сви рамене Вася. — Къде да бъде, ако не на поредния ремонт.

— Вася, защо не си купиш нормална кола, а? Какво, парите ли не ти стигат?

Той премълча, отново свивайки рамене.

— Просто се чудя къде ги дядаш? — въздъхна Катерина.

— Говориш, сякаш ми плащат луди пари — пресече я Василий.

— Вася, не забравяй, че моята основна професия все пак е счетоводител и умея да броя парите. Поне за една прилична кола трябваше да ти стигнат. Да не би да играеш в казино?

— Ама че го казахте, Кет, глупости. Такива ли са счетоводителските навици — да правят сметка на хорските пари?

Тя се спря пред колата, извади ключовете.

— Да те закарам поне до метрото.

Той кимна и седна на предната седалка. Всъщност до най-близката метростанция не беше далече, само пет минути пеша, и Катерина, както винаги в подобни случаи, щеше да го закара не до тази близка станция, а до „Менделеевская“, понеже ѝ беше на път, а на него щеше да му остане да измине само осем спирки без прехвърляне.

— Имаш ли нещо за ядене вкъщи? — попита тя.

— Ще си купя. Не е проблем.

— Вася, не гладувай! Баща ти се тревожи, страхува се, че ще си докараш язва. Храниш се ужасно. Ако те мързи сам да си сготвиш, ходи на закусвалня или на ресторант.

— Откъде у вас тези богаташки идеи, уважаема Китри?

Катрин, Кет, Китри. Както и Кити, Катарина и Кето. Така тръгна от самото начало, когато преди десет години тя се омъжи за бащата на Вася. Тогава Василий беше на осемнайсет, а тя — на трийсет и две.

— Да ви наричам леля Катя е смешно, а Екатерина Сергеевна — помпозно — заяви тогава юношата. — Надявам се, че имате достатъчно чувство за хумор, за да възприемате моите собствени вариации на името ви.

— Достатъчно е, достатъчно — увери го тя...

Минаха десет години. От наежено и съпротивляващо се на околния свят момче Василий се превърна в странен младеж, изкарал казарма, без никакво завършено образование и уверен в собствената си гениалност. След развода на родителите си той почти веднага отиде в казармата, после поживя малко с майка си — само около два месеца, и след като се убеди, че тя води интензивен личен живот, с лекота убеди нея и баща си да му дават пари за наем на апартамент. След като започна да получава хонорари за участието си в проекта, вече плащаше този апартамент самостоятелно. По пресмятания на Катерина той спокойно би могъл да си купи не само вносна кола на старо, но и скромно апартаментче — не в центъра на Москва, естествено, но прилично и най-важното — собствено. Вася обаче продължаваше да кара старата кола на баща си, да живее в евтин апартамент под наем някъде чак към края на Алтуфевското шосе и да се облича далеч не с бутикови дрехи. Къде си дява парите? Пести ли? За жени ли ги харчи? Или за хазарт? Или за наркотици?

Тя спря колата пред едно заведение за хранене, където менюто беше ограничено, но изискано.

— Да влезем да пийнем кафе — предложи Катерина.

Това беше уловка, Вася разбираше, че втората съпруга на баща му просто иска тактично да го нахрани, а Катерина определено знаеше, че той разбира това, но се старая да запази достойнството си.

— Да не би вкъщи да нямате кафе? — попита той ехидно, спазвайки правилата на играта.

— Кафе имаме, но салати, каквито сервират тук, не мога да приготвя вкъщи, дори не знам откъде мога да купя такива продукти. И после, аз обичам морски дарове, а баща ти е толкова алергичен към тях, не понася дори миризмата на стриди и миди, така че не мога да ги занеса вкъщи. Е, какво, отиваме ли?

— Добре де — съгласи се той с въздишка, уж проявявайки покорство.

Седнаха, поръчаха, Катерина си взе само кафе и паста (сякаш само преди десет минути не бе пяла песента за екзотичните салати, без които не можела да живее), Василий поиска да му донесат две салати и основно.

— Разкажи ми историята за момчето — помоли тя. — От самото начало до края.

— Защо? Нали вие я отхвърлихте като негодна.

— За нашата книга тя наистина не става, не ѝ е мястото там. Но на мен ми е любопитно. Ти ме заинтригува.

— Сериозно? Добре, слушайте тогава. На маестрото, разбира се, такива истории са му тъмна Индия, той е човек ортодоксален, но вие, Катрин, може и да разберете нещо. Та значи, кола блъсва момченце, душата му отлита и разговаря с Бог...

— Ти защо не пожела да живееш повече в това семейство? Имаше прекрасни родители, те щяха да ти дадат добро възпитание и достойно образование, би могъл да направиш бляскава кариера, да станеш богат и преуспял мъж. Да, те имаха някои... ммм... трудности от интимен характер, работата едва не стигна до развод, когато ти беше на пет години, но сега всичко е наред. Защо тогава, какво стана?

— Ами всичко това е скучно. Вече четири пъти бях дете на благоденстващи родители — отговаря Душата на детето, — два пъти момче и два пъти момиче. Вече знам всичко за този живот. Тези родители специално си ги избирах, за да изживея опита на петгодишно дете, чиито родители са на ръба на развода. Разните там кавги, скандали, подозрения и така нататък. Каквото исках, получих го, а по-нататък не ми е интересно, продължението ми е ясно. Сега ще си избира родители, на които ще бъда дъщеря, а след мен ще се роди още

едно дете, което ще се окаже тежко болно, да речем, инвалид или с болестта на Даун, или нещо друго подобно.

Искам да изживея опита на по-голяма сестра, била единствена и обичана, която впоследствие загубва ролята на дъщеря и се превръща в безплатна помощничка и прислужница, която хората наоколо забелязват само доколкото тя обслужва второто дете, което приковава цялото внимание на родителите си и присвоява цялата им нежност и обич. Представяш ли си каква травма е това за едно момиче? И как ще се справи тя с това? Искам да изживея този опит.

— Разбирам те, дете мое. Но помисли ли за родителите си, които току-що напусна? Та те сега плачат, ти им причини огромна мъка. Книгата на съдбите е написана отдавна и ние с теб знаем, че те повече няма да имат деца и от днес чак до смъртта си ще те оплакват и ще ходят на гроба ти. Защо ги наказва така?

— Татко мой, ти сам каза, че Книгата на съдбите е написана отдавна. Душите на моите родители сами са си избрали живота, който живеят сега. Преди много години те са пожелали да изживеят опита на хора, изгубили единствения си син. Между другото, аз вече изживях такъв опит, и то неведнъж. Спомняш ли си, някъде в Средна Азия бях майка, чиито три деца загинаха при пожар; бях и мъж в Близкия изток, чиито съпруга и дъщеря загинаха при терористичен акт; бях и жена, изгубила при самолетна катастрофа цялото си семейство: съпруг, деца и родители, летели заедно.

— Да, спомням си цялата ти история, дете мое. И все пак ще те попитам: нима не ти беше жал за родителите ти? Нима не разбираше каква болка им причиняваш?

— Разбира се, че не! Докато бях в тялото на момчето, аз бях душа на седемгодишно дете, което иска само да играе и да се радва на живота. В момента, когато тялото се удари в колата, аз си спомних, че не съм просто душа на седемгодишно момченце, а Вечна и Безсмъртна душа, която изживява много животи и получава разнообразни опити по собствен избор. В онзи момент ми предстоеше да направя избор: да остана в тялото на момчето и да продължавам да се сдобивам с този опит или да напусна тялото и да си избира нов живот и нови приключения. В онзи момент, Татко мой, ме ръководеха не земни чувства като милосърдието и съчувствието, а Вечната мъдрост и Знанието. Знаех, че момчето трябва да загине, защото Душите на

моите родители са знаели това отдавна и именно това са искали да изживеят.

— Разумно. Е, тогава, дете мое, аз те благославям за нов живот...

Катерина слушаше внимателно, страхувайки се да не изпусне нито една дума. Струваше ѝ се, че историята ще бъде дълга, че след разговора с Бог ще започнат да се случват някакви събития, които нагледно ще илюстрират някаква завършена идея, но Василий внезапно млъкна.

— Продължавай — нетърпеливо помоли тя.

— Че какво да продължавам? — учуди се той. — Това е, приказката свърши. Засега не съм измислил нищо друго.

— Но аз нищо не разбрах. Ти ми преразказа един интересен диалог, но в неговата основа трябва да стои някаква теория, премислена идея, а в твоя разказ идеята е съвсем сурова, повърхностна, няма концепция.

— От татко ли сте попили подобни приказки? — позасмя се Вася. — Теория, концепция... Изискано е да си съпруга на професор, а, мисис Кет?

— Да бъдеш син на професор също не е лошо — сухо го парира тя. — Поне имаш шанс да схванеш, че всяка теория трябва да бъде стройна и вътрешно непротиворечива. По всичко личи, че ти не си се възползвал от този шанс. А аз си въобразих, че наистина си измислил нещо стойностно. Оказа се обаче, че това е просто бърканица от непремислени усещания.

— Усещанията впрочем също са нещо важно. Вие, драга Катрин, не можете да се похвалите дори с усещания — вяло се заяде Василий. — Вашата продукция се състои само от факти, в чиято основа не лежат нито идеи, нито усещания.

Катерина омекна. Тя никога не му се беше сърдила, защото самият Вася бе учудващо необидчив и незлопаметен. Тя се стараше да не му прави забележки и да не го критикува за дребни неща, защото все още изпитваше пред него чувство на вина за развода на родителите му, докато Глеб Борисович изобщо не смекчаваше изразите си и обикновено даваше остри оценки на напъните на Вася да твори самостоятелно. Тези оценки бяха нелицеприятни, а понякога и откровено груби. И представете си — това момче нито веднъж не се обиди сериозно! Седи си, усмихва се, че се и кикоти, сякаш критикуват

другого, друго наричат (макар и с други думи) бездарно нищожество. Всяка критика минаваше покрай ушите му. Какъв щастлив характер, а!

— Васенка, хайде да си поговорим сериозно. Ако имаш оригинална идея, трябва да се постарам да я развием. Но тя трябва да е поднесена разумно, което, първо, ще я направи разбираема, и второ, няма да бъде отхвърлена нито от редактора и издателя, нито от Глеб. Ако можеш разбираемо и достъпно да ми я представиш, аз ще се опитам да измисля история върху нейната основа.

— Тоест, мадам Катрин, вие се каните да ми помогнете, така ли?

Той вече бе изял всичко и сега пушеше и се усмихваше сито, самодоволно и иронично. На друг човек Катерина не би простила такава усмивка. По-рано не прощаваше, имаше такова време... Макар че не ѝ се искаше да си спомня за това, понякога се налагаше.

— Знаеш ли, Васенка, колко пъти съм виждала на лицата на разни хора изражение като твоето сега? — Гласът ѝ звучеше измамно ласкаво и той добре познаваше тази интонация, затова все пак изтри от лицето си гадната усмивчица, престори се на силно заинтригуван.

— И къде сте ги виждали?

— Точно там, където си и помисли. И стига по този въпрос. Предлагам ти помощ. Ако не ти трябва, просто ми кажи и ще приключим темата. За своето авторство ли се безпокоиш, затова ли не искаш да споделяш с мен?

— Я стига, Кет, това са глупости — весело махна с ръка той. — Има идея, но тя не е моя, открих я у друг писател. Но неговата книга не е художествена, малко хора са я чели, само тесен кръг от любители, затова реших да предам тази идея на масовия читател в собствена обработка. Вярно, докато обмислях чуждата идея, у мен се роди моя собствена. Да ти я кажа ли?

— Разбира се.

— Само че тя още не е разработена, а е просто на нивото на усещане.

— Казвай, казвай — окуражи го Катерина.

— Ами... най-общо казано, животът е игра. Разбирате ли?

— Не.

— Ето вижте. Децата си играят... например на стражари и апаша. Едните са стражари, другите — апаша. Играят сериозно,

напълно забравят, че в действителност са Миша, Гриша и Петя... Играта завършва с някакъв резултат, няма значение какъв. И от стражари и апаша те отново се превръщат в Миша, Гриша и Петя. И поведението им извън играта ни най-малко не зависи от това, което се е случвало помежду им, докато са играели, кой кого е убил или арестувал. И през ум няма да им мине да кажат: няма да ти дам от моята пирожка, защото теб те няма, нали те убих. Те са преживели и забравили играта. А когато след три дни отново започнат да играят, няма и да се сетят да измъчват особено жестоко някой пленник само защото вчера не им е дал да препишат задачата по математика. Тоест, докато играят, те забравят за отношенията си във връзка с реални житейски събития, а когато не играят, забравят какво е ставало по време на играта. И нашите души се държат по същия начин. Налице е тяхното съществуване в чист, така да се каже, вид. А има нещо като игра, при която те се вселяват в тяло и изживяват определен живот. При това, докато са в човешко тяло, не си спомнят за своето съществуване „в чист вид“, играят тази игра с увлечение и искрено. Както играят децата. Или както играят спортистите. Нали е ясно, че от резултата от един футболен мач в живота нищо няма да се промени, болните деца няма да оздравеят, бедните няма да забогатеят, войните няма да престанат, околната среда няма да се подобри, съпрузите няма да се върнат при изоставените си съпруги. Няма никакво значение кой е победил, кой е загубил и изобщо състоял ли се е този мач. Обаче какви вълнения! Хиляди запалянковци, да не говорим пък за играчите и треньорите, просто си губят ума, сякаш нещо съществено може да се промени. Разбирате ли?

— Разбирам — кимна Катерина. — Искаш да кажеш, че няма никакво значение дали конкретен човешки живот го е имало, или не го е имало. И ако го е имало, няма никакво значение какъв е бил той и как е свършил? Това ли искаш да кажеш?

— Ами... общо взето... почти. Да, почти. Животът е просто поредното приключение на Безсмъртната душа. Не главното приключение, не единственото, а именно поредното. Едно от безбройните. В това е същината. Поредната игра. Поредният мач. Край, Катрин, не искам повече да говоря за това. Или имате достатъчно интелект, за да ме разберете, или не, и тогава понататъшното обсъждане е безсмислено. Благодаря за вечерята.

Василий стана, без да дочака да ѝ донесат сметката.

— До метрото ще стигна пеша, отгук вече не е далече.

— Както искаш — разочаровано промърмори Катерина, която не бе очаквала толкова рязко сбогуване.

— Пламенен привет на баща ми. Можете да споделите с него идеята ми, на него, като на професор и голям теоретик, ще му е по-лесно да я осмисли. Той е свикнал да размишлява за абстрактни неща. На вас, като счетоводител, ви е по-лесно да си имате работа с конкретика, голите абстракции не са лъжица за вашата уста.

Тя вече се бе свързала след стъписването и отново се владееше.

— Е, разбира се, ти няма да рискуваш сам да обясняваш на баща си, защото в моето изложение идеята ти ще звучи много по-свързано. Аз умея не само да измислям истории, но и да свързвам краищата им, а на теб това изобщо не ти се удава.

Това не беше кавга, а обичайната за тях размяна на реплики. Именно така общуваха вече десет години, с изключение на времето, когато Вася беше в казармата. Кажат си нещо хапливо, и при това се усмихват, понякога престолено, но най-често — искрено. Между тях няма нищо недоизказано и всеки един има доста точна представа какво е отношението на другия към него. Катерина знаеше, че Вася не я обича, и това бе напълно естествено. Новата съпруга на баща му не отне нищо на Василий, напротив — разводът на родителите му спомогна да го оставят на мира и да му позволят да живее сам, към което той всъщност се стремеше. Ако баща му не се бе развел и не се бе оженил за Катерина, Васенка и досега щеше да живее с майчето и татенцето, да им играе по свирката и да си брои копейките. А най-вероятно щеше да се ожени за първата срещната, стига да не е куца или саката и да има жилище, само и само да получи възможност да живее отделно от старите. И сега щеше да се тормози с необичайна съпруга и ненужни засега деца, щеше да хойка по други жени, да лъже и да се измъчва от непрестанни семейни сцени. Появяването на Катерина го отърва от подобна неприятна перспектива и Василий ценеше това. Но не я обичаше. Защото още преди проекта тя бе успяла да направи нещо, което той не бе успял.

И после... Страхуваше се от нея. Когато се върна от казармата, след една добра школа по тормоз над „зайци“, сред своите неслужили приятели той изглеждаше най-малкото страшен авторитет. Но онова,

което бе преживяла Катерина, ни най-малко не можеше да се сравнява с казармата, така че пред съпругата на баща си Вася беше пас. Тя умееше да изрича такива думи, така да те поглежда и така да се усмихва, че да те побият студени тръпки и да се затърчиш от страх.

С една дума, Вася не обичаше Катерина, но не я обичаше никак спокойно, без ярост и гняв. Просто както му беше чужда, така си и остана. Чужда и загадъчна. И тази загадка, която се оказа непосилна за Василий, се криеше не в нейната женственост, защото никаква особена женственост той не забелязваше, не я намираше красива, не усещаше обаяние у нея и изобщо не разбираше с какво тя превъзхожда майка му. Дали с това, че е по-млада? Всъщност с малко — когато баща му се разведе с майка му и се ожени за трийсет и две годишната Катерина, майка му беше само на четирийсет — голяма разлика, няма що. Не, не женската тайна озадачаваше Вася, а съвсем друга. Той и досега не можеше да разбере как тя е успяла да направи всичко това. Тя, икономист по образование, счетоводител по професия, крадла, прекарала в затвора четири години, заради което съпругът ѝ я напуснал, с лекота, сякаш между другото, между пелените, чорапите, тенджерите и прахосмукачката, бе успяла да направи това, което Вася и до днес не успяваше, макар от дълги години да му посвещаваше цялото си време, отдаваше му душата си, себе си. Защо, а, защо?

Той не разбираше и затова се ядосваше. И не обичаше Катерина.

И тя не го обичаше. Защото рядко се срещат хора, които искрено обичат такива, пред които се чувстват виновни.

ГЛАВА 2

Работният ден беше в разгара си и когато се обади Чистяков, Настя Каменская беше на съвещание в кабинета на следователя, който ръководеше екипа по разкриване на нашумялото убийство на едър предприемач. Почувствала как в джоба на самото ѝ вибрира мобилният телефон, Настя помоли с жест за разрешение да излезе в коридора.

— Лъош, не мога да говоря сега — изрече в скоропоговорка, след като затвори зад себе си вратата на кабинета.

— Ще ти го кажа бързо. Нали не си забравила, че днес ще ходим у Сашка? Кога и къде ще се срещнем?

— Ама те ще пристигнат чак утре — учуди се тя. — Защо ще ходим днес?

— За да почистим апартамента. Да избършем праха, да проветрим, да заредим хладилника. Там цяла година не е живял никой. Как си го представяш?

— Лъоша, не знам... Не мога да кажа точно кога ще се освободя. Ще ти се обадя, съгласен? Щом си изясня работите за днес, веднага ще ти се обадя.

— Добре ще е все пак това да не стане утре, а поне днес — измърмори съпругът ѝ.

Когато се върна в кабинета, Настя моментално изхвърли от главата си проблема с брат си, неговия апартамент и завръщането му от чужбина, където той живя със семейството си близо година: малкото им синче се нуждаеше от лечение в условията на чист алпийски въздух. Следователят, с когото трябваше да работи по случая с убийството на предприемача, беше строг и взискателен и не го интересуваха никакви лични ангажименти. Само ако забележеше, че Каменская се разсейва и не внимава в обсъждането, тя нямаше да избегне едно солено порицание. Този следовател не беше Костя Олшански, за съжаление, дори не беше Гмиря, отношенията ѝ с които се бяха оформили отдавна и носеха не толкова служебен, колкото братско-сестринско-приятелски характер.

След съвещанието тя отиде до два адреса, поговори с възможните свидетели и едва към осем часа вечерта си спомни за мъжа си и брат си. Льошка беше прав, малкият Санечка е астматик, а има и алергия, не бива да влезе в прашно жилище. Вярно, там, в Австрия, са го лекували и Даша я уверяваше, че лечението било успешно, че момченцето било вече почти здравичко, но все пак почти, а не окончателно. Тя се почувства виновна, извади от джоба си телефона и се обади на Чистяков.

— Свободна съм — съобщи му радостно. — Определяй мястото на срещата. Къде си сега?

— Отдавна съм у Сашка, чистя с прахосмукачката — отговори мъжът ѝ. — Ела тук, пътьом купи продукти.

— Какви? — глупаво попита Настя.

— Е, виж какво, драга, не изпитвай търпението ми. Каквито видиш, такива купи. Хляб, масло, захар, чай, кафе — това задължително, останалото — каквото ти решиш. И на това ли трябва да те уча?

— Добре, Льош, не се ядосвай — смирено каза тя. — Скоро ще дойда.

В магазина тя натъпка с храна три големи торби — знаеше, че е накупила много излишни неща, и се ядосваше, задето не бе успяла да се съсредоточи и да подхване решаването на задачата, както би се изразил Льошка, „системно“. Ето например млечните продукти. Какво да избере: кефир, обикновено кисело мляко или йогурт с плодове? Кой знае какво обича Саша, какво яде жена му и какво може да яде племенникът ѝ? За всеки случай Настя сложи в кошницата и от едното, и от другото, и от третото. И едва след като плати и напъха съдържанието на кошницата в торбите, се сети, че можеше от магазина да звънне по мобилния на Дашенка и да я попита за всичко. Защо е толкова тъпа, а? В работата я хвалят, казват, че Каменская била умна, а в действителност? Не се сети за такова просто нещо. И насмалко не я скъсаха на изпита. Може би не е чак толкова умна? Или някога е била умна, а сега... Дали остарява? Мозъкът ѝ вече не е същият, така ли? С възрастта е загубила способността си бързо да превключва — след като от сутринта започна да мисли за работата си, не може да спре?

Натъжи се. И малко я достраша. На четирийсет и три години е. Това „вече“ ли е, или е „още“?

В апартамента на брат ѝ цареше арктически студ — Чистяков беше отворил всички прозорци, за да пропъди застоялия въздух, който сякаш бе прогнил, макар че по законите на химията не можеше да е така.

— Льошик, аз май нещо сбърках — виновно каза Настя, докато вадеше покупките си на масата в кухнята. — Само не ми се карай, а? Днес нещо не съм на себе си.

— Ти и вчера нещо не беше на себе си, и завчера — ехидно подхвърли съпругът ѝ и критично огледа доста странния асортимент продукти. — Това е перманентното ти състояние. Асенка, а това какво е?

Той посочи с пръст красива ярка опаковка с изображение на палма.

— Това ли? Фурми.

— И защо ги взе?

— Вкусни са... Сладки са, с чая вървят добре... Льоша, недей, моля ти се, аз и без това сега ще се разплача.

Гласът ѝ затрепери и тя с огромно усилие успя да удържи бликващите от очите ѝ сълзи. Ама какво ѝ става? Защо заради нищо и никакво ѝ се плаче?

— Льош, нещо с мен не е наред — каза тихо и свря лице в рамото на мъжа си. — Може би се разболявам? Трудно мисля, постоянно ми се плаче. И се чувствам страшно уморена, сякаш сто години съм работила без нито ден почивка.

— Ама ти какво така, Асенка, какво има. — Чистяков нежно я погали по главата. — Поседни, ей сега ще направя чай със сандвич. Нали си гладна?

Тя кимна, седна на уютното меко диванче и почувства как ѝ пречат схванатите ѝ рамене. Вдигна ръце и с отработено движение започна да масажира твърдите си като дърво мускули. Гледаше как Льоша ловко развива опаковките, реже хляб и кашкавал, прави сандвичи, запарва чая, и чувстваше, че всеки момент ще се разплаче.

— Льоша, може би нервите ми не са в ред? — попита тя и крадешком избърса от бузата си сълзата, която все пак се бе промъкнала през преградите.

— Асенка, нищо ти няма на нервите, това е просто банална криза на средната възраст — спокойно отговори Алексей, без да се замисли

дори за секунда. И по това спокойствие, по това колко бързо той намери отговора, Настя разбра, че съпругът ѝ отдавна е забелязал всичко и не само го е забелязал, но и го е обмислил.

— За климактериум ли ми намекваш?

— И за климактериум също, и то не намеквам, а го казвам направо.

— Тоест искаш да кажеш, че се превръщам в старица?

Това беше нагла провокация, но Чистяков нямаше да бъде Чистяков, ако тя можеше да го смути с такива евтини похвати.

— Искам да кажа, че има физиологични закони, които ти не можеш да отмениш и които няма смисъл да игнорираш. Ти не си старица, ти си жена на средна възраст, но тъй като не си раждала, климактериумът ти може да настъпи по-рано. И какво страшно има в това? Да, чувстваш се зле, уморяваш се по-бързо, отколкото преди, постоянно ти се плаче — и какво от това? Мислиш ли, че само ти си в това положение? Милиони жени го изживяват — и нищо, остават живи.

— Но ако наистина навлизам в климактериума, значи остарявам — упорито възрази Настя.

— Нищо подобно. Това означава, че след известно време напълно ще изгубиш способността си да родиш дете, това е. Нищо друго няма да се промени в живота ти. Ася, това трябва просто да се изтърпи, разбираш ли? Четирийсет и три години са прекрасна възраст, когато вече е натрупан солиден житейски опит, който ти позволява да избягваш груби грешки, и когато ти предстоят още много години, през които можеш да правиш неща, които са ти интересни. Сега започва най-хубавото време в живота ти и то ще продължи трийсетина години, а може би и повече. А ти, вместо да се радваш, ревеш. На, вземи сандвич.

— Благодаря.

Тя отхапа от хляба с кашкавал, но не усети никакъв вкус. С усилие започна да дъвче, едва успя да преглътне. Хем само преди пет минути ѝ се струваше, че умира от глад и може да излапа наведнъж всичко, което е донесла от магазина. Някаква мисъл не ѝ даваше мира... Нещо свързано с Льошка... Нещо я беше засегнало — не обидило, не, а именно засегнало, бе привлякло вниманието ѝ... А, ето го!

— Льоша, ти толкова компетентно разсъждаваш за климактериума, сякаш си лекар, а не математик. Да не би да си чел литература по въпроса? Или си се консултирал със специалисти?

— И едното, и другото. — Той беше абсолютно спокоен, пиеше на малки глътки горещ чай и гледаше жена си насмешливо. — А теб какво те учудва?

— Защо си го правил?

— Ася, аз не съм сляп, нито безчувствен. Когато виждам, че с теб, както ти самата се изрази, нещо не е наред, аз се опитвам да разбера какво става. Спомняш ли си колко пъти съм ти задавал въпроси? И не чух нито един ясен отговор. Това се протака вече няколко месеца и ти нито веднъж не можа да ми обясниш защо си толкова нервна или защо проливаш сълзи във възглавницата, или защо явно неадекватно реагираш на най-обикновена ситуация, на която по-рано дори не си обръщала внимание. Тогава реших да потърся обясненията сам.

— И си сигурен, че си ги намерил? — ядосано попита тя.

Версията с климактериума никак не ѝ харесваше. Просто прекалено много работи, изтощена е, скапана е... Но нали и по-рано работеше много, открай време си беше работохоличка, но това ѝ се удаваше някак... по-лесно ли да го каже, по-просто ли. Защо сега изобщо няма сили? Защо има чувството, че мозъкът ѝ работи на бавни обороти? И изпитът по наказателно право и криминология е най-яркият пример за това. Да знаеш всичко, да разбираш всичко и да не успееш да го изложиш както трябва! Позор. Срамота. Ако цялата работа е в това, че по-рано беше по-млада и по-силна, а сега, с годините... неизбежно ще трябва да признае, че все пак остарява.

А с какво тази версия е по-добра от версията за климактериума? С нищо. И двете говорят за едно и също. Говорят, че времето тече и е невъзможно за дълги години да застинеш на една и съща възраст и с едно и също здраве. Но може да има и някакво друго обяснение?

— Не съм сигурен, но обяснението е напълно правдоподобно. И не се ядосвай, това е нормалното развитие на живота. И аз ще имам климактериум, ще стана мрачен, депресиран и абсолютно непоносим, а ти ще трябва да се измъчваш с мен, да ме утешаваш и да търпиш моето лошо настроение. И през ум няма да ти мине, че това са прояви на мъжкия климактериум, ще започнат да те спохождат подозрения, че

си ми омръзнала, че съм си хванал младо дългокрако гадже и ти изневерявам нагло, а аз, естествено, ще отричам всичко, ще се ядосвам, ще се дразня и ще затръшвам врати. И това също ще трябва да се преживее. Асенка, стига си правила трагедии без никакво основание, апартаментът вече се проветри, сега ще направим второ влажно забърсване и си тръгваме.

— А защо и второ? — не разбра Настя.

— Защото през отворените прозорци навлезе прах и мръсотия от улицата.

Да, наистина, тя не се беше сетила за това. Мозъкът ѝ е станал съвсем тромав, не може да схваща толкова елементарни неща. А се кани да пише дисертация! Ще ѝ подхожда като на свинче звънче...

— Утре в колко часа кацат? — попита Настя два часа по-късно, когато с Чистяков приближаваха към своя блок на Шчолковское шосе.

— В деветнайсет и няколко минути. Обещах да ги посрещна.

— Аз сигурно няма да успея да дойда на Шереметево — виновно съобщи тя.

— Това си е ясно — позасмя се Льоша. — Ще дойдеш по-късно, когато можеш. Дашка и без това няма да си легне, докато не се види с теб. Освен това Саша ми съобщи под секрет, че малкият Санечка лично е избирал в магазина подаръка за теб и също няма да се успокои, докато не ти го поднесе и не види колко си изненадана и зарадвана. Затова, Ася, моля те поне утре вечер да се постарая да се владееш и да не разваляш радостта на хората. Да не седиш с кисела физиономия, да не се дразниш от дреболии и да не плачеш. Ще можеш ли?

— Ще се постарая.

— Това не е отговор.

— Ще мога — твърдо обеща тя.

Господи, какъв кошмар! Излиза, че Льошка постоянно я вижда раздразнена, с кисела физиономия и със сълзи на очите! Така ли е наистина? Нима тя по никакъв начин не успява да скрие от съпруга си своето състояние, той вижда всичко това и го понася? Горкият Чистяков! С какво е заслужил такова наказание, наречено „Настя Каменская“?

* * *

Отначало всичко изглеждаше просто и дори интересно. Изневиделица им се обади човекът, благодарение на когото успяха да измъкнат сина си от неприятната история и да го спасят от присъда и затвор, и ги помоли да му намерят информация за писателя Василий Богуславски. За това не беше нужно да полагат особени усилия и дори не бе ясно защо този човек трябваше да моли някого за това — той можеше със същия успех да проучи всички материали, достъпни в интернет. Това сигурно и през ум не беше му минало. Както и да е, Вячеслав и Елизавета Боровенко, без да се задълбочават в ненужни въпроси, включиха компютъра и се захванаха за работа.

Оказа се, че никакъв Василий Богуславски не съществува като физическо лице и че „Василий Богуславски“ било названието на някакъв проект и същевременно колективен псевдоним на трима автори: Глеб Богданов и Екатерина и Василий Славчикови. Нито издателството, нито самите автори бяха превърнали това в някаква тайна, те разказваха за проекта в свои интервюта и дори даваха съвместни пресконференции. И същината на проекта не беше тайна: двайсет криминални романа, чиито сюжети трябва да бъдат свързани с изкуството, шоубизнеса и средствата за масова информация. С други думи, събитията в тези романи трябва да се развиват на фона на театралното, кинематографичното, телевизионното, вестникарско-журналното и естрадното задкулисие.

— „Ние искахме интересът на читателите към тези криминални романи да бъде двоен. Не само «кой и защо е извършил убийството», но и «как го правят». Хората винаги се интересуват от подробности из живота на театъра, киното и телевизията, ето защо ние решихме да заложим на това“ — цитира на глас Вячеслав откъс от интервюто на главния редактор на издателството. И веднага коментира: — Поразителна откровеност! Всички знаят, че такива проекти съществуват, но никой никога не разкрива хората, които реално участват в тях. Безброй пъти съм чел книги, подписани с едно и също име, и съм разбирал, че те са написани от абсолютно различни хора, но никъде не съм намирал информация за това. А тук — моля, сложили са всички карти на масата. Как мислиш, защо?

— Мисля, че и това е елемент от рекламата за привличане на внимание — отговори Лиза. — Ние не сме такива; докато всички

крият, ние действаме съвършено открито, а щом действаме различно от другите издатели, и проектът ни е различен, обърнете му внимание.

— Може да е така — съгласи се той. — Изглежда, си права. Какво пък, може да се отчетем за извършената работа.

Той посегна към телефона, за да се обади в съответния град и радостно да съобщи, че задачата е изпълнена.

— Трима значи? — замислено проточи в слушалката човекът, на когото съпрузите Боровенко бяха задължени. — Жалко.

— Защо?

— Това е лошо — не го удостои с обяснения събеседникът му. — Съберете ми сведения за всекиго от тримата. Тези имена нищо не ми говорят. След три дни трябва да знам всичко за тях.

Подобна постановка на въпроса озадачи съпрузите, но те не забравяха, че са задължени на този човек, затова сметнаха за най-добре да не се възмуцават, а да направят всичко по силите си.

За три дни не успяха да свършат много, защото нямаха никакви други източници, освен интернет. Но от друга страна, свършеното не беше и малко, защото в мрежата имаше огромно количество както интервюта и критични статии, така и публикации, в които по един или друг повод се споменаваха Василий Богуславски или неговите отделни „човекочасти“.

Най-известната фигура сред съавторите беше Глеб Борисович Богданов, мастит писател, член на всевъзможни съюзи и лауреат на всевъзможни награди. Първата му книга била публикувана още през 1955 година, втората — през 1958-а, и младият автор, написал извънредно увлекателната биография на Михаил Фрунзе, веднага бил приласкан от властта. Третата книга била посветена на Софя Перовская, а след четвъртата, чийто герой бил Муравьов-Апостол, Глеб Богданов официално бил „назначен“ за главен биограф на страната. Било му позволено (разбирай — поръчано) да създаде високохудожествени животописи на хора, по които — в съгласие с тогавашната идеология — трябвало да се равнява съветският човек.

Богданов написал биографиите на Николай Островски, Феликс Дзержински, Ана Елизарова-Улянова, Глеб Крижановски, на Менжински и Бонч-Бруевич, на Бабушкин и Красин. Както и на Максим Горки, Николай Чернишевски и Висарион Белински. Всички тези книги излизали в поредицата „Факел“ и имали една особеност,

която ги различавала от много подобни животописи: били написани така, че се четели на един дъх. Глеб Богданов притежавал рядката дарба на разказвач, който умее да държи читателя в напрежение чак до последната страница. Как е съумявал да го прави, никой така и не разбрал — нито критиците литературоведи, нито самите читатели, но в крайна сметка всички оставали доволни: идеолозите, преподавателите по история и по литература, учениците и студентите.

В края на осемдесетте години на миналия век Богданов престанал да пише, вероятно търсенето на биографична литература рязко секнало. И новата поява на Глеб Борисович се случила едва през 1999 година, вече в качеството на „човекочаст“ от проекта „Василий Богуславски“.

Богданов бил два пъти женен и съответно разведен, двете му съпруги били живи и здрави, от двата брака имал две деца — син Иля и дъщеря Лада.

В биографията на Богданов всичко беше ясно и логично, освен едно: защо в продължение на десет години не е написал нито една книга? Уморил се е? Омръзнало му е? Решил е вече да не хваща перото? Възможно е. Тогава как може да се обясни участието му в проекта? Да, идеологически издържаните биографии станаха ненужни, на Богданов вече никой не е поръчвал животописи, но нали е можел да твори без поръчка, по собствено усмотрение, да пише романи, повести. Защо тогава той, който притежава уникална дарба на разказвач, не го е направил? Или все пак го е направил, но ръкописите му по някакви причини не са видели бял свят? Ако е така, какви са причините?

Екатерина Славчикова се стори на съпрузите Боровенко фигура, типична за съвременността. Икономист по образование, тя работела като счетоводител отначало в държавно предприятие, после в различни малки фирми, а сетне, един прекрасен ден, започнала да пише криминални романи. Публикуваното бе подписано с нейното собствено име, не беше използвала никакви псевдоними и не беше обвивала в тайна нищо около себе си. През 1997–1998 година бяха излезли четири нейни повести, след което, от 1999 година, престанала да твори самостоятелно и се включила в проекта „Василий Богуславски“. Омъжена втори път, от първия брак има дъщеря, от втория — двама сина. Екатерина Славчикова на драго сърце бе разказвала на журналистите много неща за семейния си живот, така че

за нея имаше достатъчно информация, но на съпрузите Боровенко тя не изглеждаше интересна.

Виж, Василий Славчиков, третият съавтор на проекта, се оказва син на втория съпруг на Екатерина. Той нямаше никакво литературно минало, нищо не беше писал и издавал, така че не беше ясно защо са го взели като трети автор в проекта.

— Ами ясно, това е семейственост — сви рамене Елизавета. — Всеки гледа да приближи своите хора до яслата.

— Не, Лиза, не всичко е толкова просто — възрази Вячеслав. — Хонорарът за ръкописа не зависи от броя на авторите, плаща се за ръкописа, а не за работата на всеки. Съавторите поделят този хонорар помежду си. Какъв смисъл е имало Екатерина да взема момчето в проекта? Ако е искала да му даде пари, тя можеше да му даде от джоба си. Има нещо тук.

— Че какво може да има? Ето виж, хонорарът за книгата е например сто единици и ако съавторите са двама, те си го поделят на две, по петдесет единици на всеки. А ако са трима, им се падат по трийсет и три единици. Така че семейство Славчикови получават не петдесет, а шейсет и шест единици. Това е то сметката.

— И ти смяташ, че Богданов с лекота се е съгласил неговият дял да се намали от петдесет единици на трийсет и три? Просто ей така си е дал паричките на абсолютно чужд младеж, който не умее да пише книги и от когото няма никаква полза? Не вярвам!

— Общо взето си прав — съгласи се Елизавета. — Трябва внимателно да прочетем интервюта им.

Оставаха им още две денонощия от определените три и съпрузите решиха да се разделят. Вячеслав окупира компютъра, за да търси нови и нови материали за Василий Богуславски, а Лиза отиде в библиотеката и обиколи книжарниците. Върна се с шест книги: две биографии, плод на перото на Глеб Богданов, две криминалета на Екатерина Славчикова и две произведения, подписани от „Василий Богуславски“. Тя четеше бързо, така че за най-повърхностен анализ времето спокойно щеше да ѝ стигне.

За Богданов не научи нищо ново, книгите наистина бяха увлекателни и се четяха на един дъх, но те вече знаеха това. Криминалетата на бившата счетоводителка се отличаваха с крайно любопитен сюжет, но при това, колкото и да е странно, се четяха с

огромни усилия. Езикът беше безличен, лишен от каквато и да било образност и живот, фабулата изглеждаше небалансирана и всички случващи се в романа събития ту препускаха в галоп като разпенен жребец, ту увисваха и дълго замираха на едно място, будейки асоциации със замислила се костенурка. Лиза постоянно се улавяше в желание да зарече книгата недочетена, но си спомняше, че четете не за удоволствие, а изключително по задължение, и отново се захващаше за работа. Най-интересно за нея беше описанието на бита и нравите в женските изправителни колонии, както и на женските килии в следствените изолатори. Тези описания присъстваха и в двете прочетени книги на Славчикова, а конфликтите, зародили се в изправителни колонии и затвори, или създадите се там отношения лежах в основата на самите криминални сюжети.

Романите на Василий Богуславски бяха добри във всяко отношение: и сюжетът беше интересен, и финалът неочакван, и стилът прекрасен, и действието никъде не увисваше, движеше се по възходяща линия, не даваше на читателя да се откъсне от книгата.

— Всичко е ясно — направи извода си Елизавета, след като затвори последната от шестте книги. — Тя е лежала в затвора.

— Коя? — не разбра Вячеслав.

— Ами тази, Славчикова. Лежала е известно време, вероятно кратко, оттам и интересът ѝ към затворническия живот. Разбира се, може да се окаже, че е измислила всичко това или го знае от нечи разкази, но аз имам чувството, че тя лично е преживяла всичко. Сега друго. Богданов през целия си живот не е написал нищо, което да е измислил сам, разбираш ли? Той само е описвал чуждия живот, чужди истории. Той има невероятно чувство за текст, умее да разказва интересно и увлекателно и най-скучните неща, но не умее да измисля. А при Славчикова всичко е наопаки: тя великолепно умее да измисля, но никак не я бива да разказва интересно своите истории. Съдружието им с Богданов е прекрасно: тя измисля историята, а той я структурира, разказва и записва.

— Ами третият човек? Той какво прави?

— Нямам представа — въздъхна Елизавета. — Неговото присъствие изобщо не личи в книгите на Богуславски. Не разбирам за какво им е нужен?

Щом тридневният срок мина, Вячеслав дълго разговаря по телефона с човека, който им бе отпратил тази толкова странна молба, а когато затвори, в пълно недоумение се обърна към жена си:

— Той иска да отидем при него. Само за един ден. Но колкото може по-скоро.

— Защо?

— Не знам. Каза, че било важно, и то преди всичко за нас. Каза да отидем двамата.

— Господи — развълнува се Лиза, — какво ли може да се е случило? И какво отношение има към това митичният Богуславски?

— Не знам — мрачно повтори Вячеслав. — Но той го каза с такъв тон, че повече приличаше на заповед. Ще трябва да отидем. Ти можеш ли да се освободиш от работа?

— Аз си взех три дни отпуск, за да чета тези глупости... Но ще измисля нещо, Славик. Да не би Юрка пак да е направил нещо?

На другия ден те заминаха за града, където в четвърти курс на автотранспортния институт учеше техният син Юрий. А след още един ден се върнаха в Москва с напълно конкретна, но много странна задача: да установят наблюдение над всички съавтори, пишещи под псевдонима Василий Богуславски. Всички по-нататъшни инструкции ще получават от намиращ се в Москва човек, който ще се свърже с тях — ето името му, той ще им се обади. Те трябва да са наясно, че всичко това, първо, е много важно, и второ, е в техен собствен интерес, защото, ако се разбере по какъв начин родното им синче е избегнало наказателната отговорност, ще пострадат и момчето, и самите те.

— На мен нищо няма да ми се случи, вече цяла година съм пенсионер — небрежно подхвърли с добре поставения си глас Андрей Степанович, — а по отношение на вашия Юра наказателното преследване ще бъде възобновено, ако материалите, които е събрал журналистът, попаднат в определени ръце.

— Но как да ги търсим? — слисано попита Лиза Боровенко, която само при мисълта, че синът ѝ може да се озове зад решетките, се разтреперваше и ѝ притъмняваше пред очите. — Та ние не умеем, ние със Слава сме хора техничари, а не детективи...

— В тази работа не може да се намесват детективи — строго я прекъсна Андрей Степанович. — Те са прекалено тесен кръг от професионалисти, разбирате ли?

— Не — призна Вячеслав.

— Само отстрани изглежда, че служителите в милицията са извънредно много. В действителност оперативните работници, следователите и техните началници са съвсем малко и всички се познават помежду си. Естествено, не в буквалния смисъл — поправи се Андрей Степанович, след като улови недоверчивия поглед на Вячеслав. — Искам да кажа, че броят им е достатъчно малък, та информацията да се придвижва бързо и да попада при когото трябва. Ако вземем напосоки двама офицери от МВР от различни региони на нашата страна, след половин час ще се окаже, че имат общи познати. Разбирам, че вие сте хора неопитни и ще ви бъде трудно, затова моят човек в Москва ще ви окаже известна помощ. Но — подчертавам! — известна. Основната работа ще трябва да свършите сами. Материалите, събрани навремето от журналиста, са попаднали в ръцете на някого от тези „Богуславски“. Трябва да научим при кого именно и откъде са се получили. А когато тази част от задачата бъде решена, ще видим: може да се наложи вие да продължите да действате, а може да възложим това на специалисти. Е, мога ли да разчитам на вас?

— Разбира се — заявиха в хор съпрузите, макар че нито Вячеслав, нито Лиза имаха и най-малка представа какво ще правят и как ще го правят.

Но въпреки всичко ще го правят — и двамата нито за секунда не се съмняваха в това. Защото ставаше дума за сина им, когото с такива усилия и с помощта на такива огромни подкупи бяха успели да отърват от обвинението в групово изнасилване. Юра беше виновен, родителите му знаеха това, а и самият той не го отричаше. Добре че всички участници в престъплението са били много пияни и показанията им в хода на следствието бяха объркани, никой не можеше да каже със сигурност кой от всички бе изтезавал момичето, имало лошия късмет да се прибира през парка в този проклет час, а кои само бяха гледали и се бяха забавлявали. Медико-биологичната експертиза на секретите, взети от потърпевшата, абсолютно недвусмислено доказваше и участието на Юрий Боровенко.

И точно тогава... Ех, защо ли да си спомнят сега. Андрей Степанович направи обещаното. Но ако днес изплуваше фактът за

фалшифицирането на експертното заключение, момчето щеше да изгори.

В продължение на две седмици Слава и Лиза, които си бяха взели неплатен отпуск „по семейни причини“, се опитваха според силите си да следят съавторите. Купиха от пазара незаконно издаден диск с адресна база данни и веднага намериха адреса на Глеб Борисович Богданов. С Екатерина и сина на нейния съпруг нещата се оказаха по-сложни. В базата данни нямаше никаква Екатерина Славчикова на подходящата възраст, а на адреса, посочен като местоживеене на Василий Славчиков, младежът не живееше, но за да установят това, те загубиха два дни.

— Добре де, за момчето е ясно, то живее или под наем, или при някое гадже — мръщейки се с досада, констатира Слава Боровенко. — Защо обаче Екатерина я няма в базата?

— Може базата да не е актуална — предположи Лиза. — Може тя известно време след втория си брак да е носела предишното си фамилно име и с него да е записана по местоживеене. Или да е записана там, където е живеела, преди изобщо да се омъжи, и съответно с моминското си фамилно име. Нали знаеш каква бъркотия е сега по службите... Добре поне, че имаме адреса на Богданов. От него ще започнем.

В едно от интервютата си Екатерина Славчикова — в отговор на стандартния въпрос за писателската кухня и „как го правите“ — беше споменала, че всяка сряда и събота те се събират у Богданов. Още в първата сряда от началото на следенето Вячеслав се убеди, че това наистина е така. Вечерта с жена си те „изпратиха“ Екатерина и Василий. Лиза със собствения си „Сааб“ проследи писателката чак до дома ѝ и дори успя да види в коя точно пощенска кутия надникна тя. Слава пък със своето „Ауди“ отначало бе принуден да се мъкне до клуб „Юпитер“, да чака там почти два часа, а после да следи жигулата на Василий до още едно място с нощен купон, та чак към три часа да види блока, в който живее най-младият от тримата съавтори.

И какво да правят по-нататък? Добре, изясниха къде живеят тези „Богуславски“ — и сега какво? Как да научат у кого са въпросните материали? Почти цяло денонощие Лиза и Слава си блъскаха главите, нищо не измислиха и решиха да изчакат да им се обади човекът на име Николай, за когото ги бе предупредил Андрей Степанович. Николай ни

най-малко не се учуди на въпросите им, сякаш ги бе очаквал, и без да се замисля, отговори:

— Трябва да си изясните дневния режим на всеки. Кога и къде ходят, кой остава в жилището, разбирате ли?

— Не съвсем — призна Слава.

— Е, това няма значение — махна с ръка Николай. — Важното е да обрисувате картината на живота им. И не само тяхната, но и на всички членове на семействата им.

— Сега разбираме.

Задачата се стори на съпрузите Боровенко абсолютно непосилна. След три дни те знаеха, че Богданов живее сам, но в жилището му по цели дни стои възрастна домашна помощница, а в жилището на Екатерина Славчикова, освен съпруга ѝ, живеят три деца и бавачка. И че Василий, който по принцип живее сам, често има гости. Как двама души да проследят всички? Лиза и Слава сновяха из Москва, като постоянно се свързваха по телефона, предаваха си „обектите“, капваха от тичане и се страхуваха да не закъснеят за някъде и да не изпуснат нещо. Работеха непрофесионално, несръчно, правеха много грешки, но към края на втората седмица постигнаха някакви успехи.

Василий Славчиков беше абсолютно непредсказуем. В живота му нямаше и следа от някакъв ред, прибираще се късно след полунощ, излизаше по различно време, а се случваше и по цял ден да не напуска апартамента си. Две денонощия не мръдна от студентското общежитие на театралния институт. Обикаляше някакви адреси, на които прекарваше от петнайсет минути до четири часа, развличаше се из клубове. Изобщо не „обект“, а верига от мъчителни кошмари.

Не по-лесно стояха нещата с Екатерина. Нейният съпруг, професор, както си е редно за професори, ходеше на работа не всеки ден, но пък всеки ден в осем сутринта идваше бавачка, която завеждаше на училище по-голямото момче, след което се занимаваше само с по-малкото: разходки, поликлиника и разни други места. Дъщерята на Екатерина — седемнайсетгодишна кокетка, учеше в единайсети клас и редовно отиваше на училище за първия час, обаче се прибираще... понякога след втория, понякога след четвъртия, а понякога чак в осем часа вечерта. С една дума, редовно бягаше от часове, предимно в дни, когато майка ѝ и нейният съпруг, професорът, не си бяха вкъщи. Тоест, тръгваше сутрин като примерна ученичка, а

кога се е прибрала — това никой не знаеше. Освен бавачката, естествено, която явно прикриваше девойката. Или поне не пречеше на бягствата ѝ от училище. И самата Екатерина не живееше по график, не се забелязваха редовни посещения нито на фитнес зали, нито на салони за красота, нито на каквито и да било клубове. Тя пазаруваше в магазините, носеше дрехи на химическо чистене и пералня, веднъж отиде на зъболекар, но като цяло се оказа невъзможно да се предскаже как ще прекара близките дни и часове. С едно-единствено изключение: тя, както и Василий, в сряда и събота от дванайсет на обяд до осем вечерта се намираха у Глеб Борисович Богданов.

Виж, Глеб Борисович живееше според веднъж завинаги установен режим, който се нарушаваше само при необходимост. От девет и половина до единайсет и половина — разходки пеш. През това време вкъщи обикновено оставаше възрастната домашна помощница, която или нощуваше у Богданов, или идваше в седем сутринта и си тръгваше в десет вечерта. Старицата пазаруваше, след като писателят се е наобядвал. През цялото останало време те бяха сами в жилището.

Всеки четвъртък Глеб Борисович обядваше в ресторант „Старата Виена“ на улица „Краснопрудная“, винаги по едно и също време: от два до четири. В неделя за обяд идваше красиво младо момиче, ако се съди по външната прилика — роднина на Богданов, може би дори дъщеря или внучка. С изключение на съавторите, младата хубавица и домашната помощница, през двете седмици никой не посети Богданов. А самият мастит автор — освен в ресторанта, в който през тези две седмици той пребивава съответно два пъти — веднъж присъства на юбилея на друг не по-малко известен писател и веднъж — в телевизията в Останкино, където участва в снимки на токшоу. Разбира се, юбилеите и снимките са мероприятия, тъй да се каже, еднократни и ако ги нямаше, Глеб Борисович щеше да си стои вкъщи и да пише поредния си бестселър.

— Направихме всичко, което можахме — отчете се Слава Боровенко, когато се обади в предварително уговореното време на Николай. — Сега можем ли да се връщаме на работа?

Отговорът се оказа неочакван:

— Друг решава това. В случая ви включи Андрей Степанович и само той може да реши дали и по-нататък ще изпълнявате негови

задачи. Моята роля се състои само в консултирането ви и при необходимост — в помощта ми.

— В такъв случай какво да правим сега? — мрачно попита Вячеслав.

— Обадете се на Андрей Степанович. Той ще ви каже. Разговорът с Андрей Степанович не изясни нещата.

— Нали ви обяснявах, Слава, вие трябва да намерите материалите. А досега само сте установили кой от тези Богуславски къде живее и с кого. Това е абсолютно недостатъчно. Ако сами не го разбирате, попитайте Николай и той всичко ще ви обясни.

Този път Николай беше по-разговорчив и търпелив, докато обясняваше азбучни според него истини на тези двама толкова чужди на детективската работа хора. Инструктажа проведе вече не по телефона, а лично. Слава, който бе разговарял с Николай по телефона, си бе изградил някаква представа за него по гласа му — самоуверен младеж, може би малко по-голям от сина им Юра, непременно красив и модерно облечен, и беше страшно изненадан, когато видя ниско пооплешивяло човече на средна възраст с простовато лице.

По настояване на Николай срещата се състоя късно вечерта. Той нареди на Боровенко да дойде на уговореното място с кола, а там просто влезе и седна на задната седалка. Слава и Лиза, които седяха отпред, леко се извърнаха, за да им е по-удобно да разговарят, но въпреки това не можаха добре да огледат Николай.

— Има два начина да се изясни у кого от тримата се намират материалите. Първият е да се претърсят жилищата им. Докато с дома на Василий това ще е лесно и просто, с всички останали ще е проблемно. Богданов почти през цялото време си седи вкъщи, а при него постоянно се мотае и старицата. И у Екатерина работата е сложна: съпруг домашар, деца, бавачка, дъщеря, която бяга от училище. За да се свърши нещо качествено, са нужни най-малко три часа. Нито жилището на Екатерина, нито това на Богданов остават празни по три часа. Съгласни ли сте?

— Не знам — объркано проточи Вячеслав.

Той не умееше да разсъждава с такива категории.

— Е, как да не знаете, като самият вие преди час ми говорехте за това. Нали такива са резултатите от вашите наблюдения, не си ги измислям аз.

— Да, разбира се, прав сте, Николай — беше принуден да признае Слава.

— Вторият начин е да се подслушват разговорите и на тримата, когато се събират заедно, за да разберем кой е автор на идеите, заимствани от материалите на журналиста. Това ясно ли е?

— Ясно е — послушно повтори Боровенко.

— Значи трябва да се сложи „бръмбар“ в жилището на Богданов. Аз ще ви дам техниката, а ваша задача е да намерите човек, който ще я постави. После ще седите в колата си близо до блока и ще слушате какво си приказват вашите писачи. Някой от тях непременно ще спомене нещо. И това ли е ясно?

— Не е — намеси се в разговора Лиза. — Защо е нужно да търсим човек, който ще постави подслушвателното устройство? Мислите, че Слава няма да може ли? Той, между другото, е кандидат на техническите науки.

— Ни най-малко не се съмнявам в способностите на съпруга ви — усмихна се неприятно Николай. — А ще съумее ли освен това да подбере ключ и да отвори чужда врата, без да повреди бравата и без стопаните да забележат нещо? И да изключи алармата, ако има такава?

Съпрузите Боровенко не бяха помислили за това. И в тази секунда за пръв път ги обзе истински страх. Едно е да следиш, да наблюдаваш, без да нарушаваш никакви закони. Дори да подслушваш — това е... ами с една дума, не е голяма работа. Но да отключваш врата на чуждо жилище...

— Има още един немаловажен момент, за който вие със сигурност не сте помислили — продължи Николай като за нещо от нормално по-нормално. — Не бива някой да ви забележи във входа, където живее писателят, да се мотае на площадката пред апартамента му и да рискувате съседите да ви видят и запомнят.

— Защо?

— Защото може да ви се наложи да влезете в контакт с Богданов под някакъв предлог и не е добре някой от съседите да си спомни как сте човъркали бравата на апартамента му. И изобщо, че вече сте обикаляли из този блок.

Да, толкова далече мислите на съпрузите Боровенко не бяха стигали.

— И къде трябва да търсим такъв човек?

— Това вие решавате. Можете дори да помолите някой познат. Важно е да не се показвате там. Но аз ви съветвам да намерите добър крадец, специалист по жилищата, той ще се справи без проблеми.

— Но къде да го намерим?! — отчаяно възкликна Лиза. — Нали вие сте милиция, бихте могли да... поне да ни запознаете с него... или не знам...

Тя окончателно изгуби контрол над себе си и беше готова да се разплаче. Гласът на Николай пък внезапно стана студен и отчужден.

— Кой ви е казал, че съм от милицията? Откъде ви хрумна?

— Но нали Андрей Степанович... Ние мислехме... — замънка безпомощно Лиза, вкопча пръсти в ръкава на якето на мъжа си, който седеше до нея. — Нима не сте?

— Не. Андрей Степанович ме помоли да ви консултирам и при необходимост да помогна, което и правя — повтори той добре познатата на съпрузите Боровенко фраза. — И толкоз.

На другия ден Николай, както бе обещал, им предаде техниката и остави Слава и Лиза насаме с новите проблеми. Съпрузите, смазани от стоварилата им се необходимост да търсят (незнайно къде!) престъпник, дори не можеха да разговарят помежду си. Слава мълчаливо кръстосваше стаята и съжеляваше, че преди няколко години бе отказал цигарите, Лиза също мълчаливо седеше във фотьойла, подвила крака под себе си, и безсмислено дърпаше ресните на копринения шал, метнат на раменете ѝ.

— Лилка, в каква каша се забъркахме, а? — най-сетне тихо произнесе Вячеслав. — Та това си е чисто престъпление. А започна толкова невинно... Писатели, книжки, интервюта... И през ум не ми минаваше, че ще свърши с това.

— Славочка, не реагирай така, ако обичаш — отвърна жена му. — В каквото и да сме се забъркали, вече няма връщане назад. Още откакто Юрик попадна в „маймунарника“ за кражба, а ние го измъкнахме и платихме на ченгетата. Тогава, първия път, когато беше още в десети клас, помниш ли? Тогава с теб решихме: всичко, само не и затвор за момчето. И когато се издъни вече здравата, с групово изнасилване, тръгнахме по същия път. И сега няма връщане назад. Инак той ще влезе в затвора. И ние с него, за даване на подкуп. Хайде да не мислим как се получи това, хайде да мислим какво ще правим по-нататък.

— Какво ще правим, какво ще правим! — внезапно избухна той.
— Ще търсим крадец, това ще правим! Ти поне имаш ли идея как?

— Не викай. От твоето викане проблемът няма да се реши сам. Не е задължително да търсим крадец, опитен ключар може да свърши същото.

— Ами алармата? Ние дори не знаем има ли Богданов охранителна система и ако има, каква именно. Как ще разберем това?

— Е, как го изясняват крадците...

— Именно. Значи за ключар не може и дума да става, нужен ни е точно крадец.

— Добре де — съгласи се Лиза. — Нека да е крадец. И пак трябва да мислим, вместо да си скубем косите.

— Нали мисля — тросна се Вячеслав.

Отново за известно време се възцари мълчание. Лиза реши да тръгне по най-простия път и започна мислено да оглежда познатите си, както и съседите по блок. Може някой от тях да е извършвал престъпление? Или някой техен роднина?... По дяволите, в страната има толкова много престъпници, разправят, че затворите били препълнени, а когато ти потрябва само един, не знаеш къде да го намериш!

Решението я споходи неочаквано. На пазара. На пазара има всичко. Продукти, дрехи. Наркотици, оръжие, фалшиви документи. И крадци.

На другата сутрин Вячеслав отиде до най-близкия пазар. Колко години минаха, откак те с Лиза си купуваха дрехи от ей такива пазари? То зависи. Седем години — много ли са или малко? Преди седем години те и двамата, по образование инженери от хранителната промишленост, работеха в западащ месокомбинат и получаваха заплати от държавния бюджет, и то нередовно. После финландци купиха комбината, уволниха целия персонал, но съпрузите Боровенко успяха да се промъкнат в редиците на хората, отново приети на работа. Те наистина бяха кадърни инженери, Вячеслав имаше около четирийсет патента и две изобретения, Елизавета — малко повече от двайсет, и новите стопани оцениха това.

Сега те са хора заможни, не купуват нищо от битаците. Макар че тук може да намериш дори много прилични неща, спор няма, но положението, положението... Човек, който печели пет хиляди долара

месечно, просто не може да си позволи да се облича от пазарите. Така смяташе Лиза и макар че не споделяше тази позиция, Слава постъпваше, както иска жена му. Беше му все едно какво ще облече, стига да е удобно и да му стои добре, но нали е глупаво човек да спори за такива дреболии, има по-важни неща.

Вячеслав се огледа, пообиколи редиците и бързо си набеляза няколко фигури, които можеха да са интересни за него. За целта трябваше само да обърне внимание на постоянно избухващите конфликти и на хората, които веднага довтасваха, за да ги „укротят“. Понаблюдава още около половин час и от тези неколцина избра един: ако не бе главният авторитет, определено бе негов приближен, защото твърде смирено го поздравяваха търговците зад сергиите и твърде много напрежение имаше в очите им, когато го сподиряха с поглед.

— Ти ли си главният тук, човече? — тихо попита Слава, като приближи до него.

— Какъв ти е проблемът? — чу отговора „по същество“.

— Трябва ми добър инструмент. И към него — кадърен човек. Работата не е трудна. За теб — сто зелени за безпокойството, на него — петстотин за работата. Ще се разберем ли?

Цените, които назова, Боровенко бе измислил напосоки, нямаше представа колко струват подобни услуги.

— Ти за какъв ме имаш бе? — надменно тръсна пазарският началник.

Слава потрепери вътрешно, но се въздържа да се извини на бърза ръка и да си плюе на петите. А много му се искаше.

— За човек, който решава проблеми — усмихна се измъчено. — Ти нали решаваш проблеми?

— Е, и?

— Вземи да решиш моя. Или твоите услуги струват по-скъпо?

— Добре, да вървим, ще си погукаме.

„Гукането“ не трая дълго и проблемът бе формулиран по следния начин: не става дума за никакъв обир на жилище, просто е нужна помощ при търсене на човек, който разбира от брави и ключове, дори не за сейф, а просто за врата, фасулска работа. И нищичко престъпно, пази боже! Обещаха да намерят на Слава човек още до утре.

— Сигурен ли си, че работата не е сложна?

— Сто процента — изкриви си душата Боровенко, защото и той не беше наясно дали е сложна тази работа: да се влезе в жилището на писателя Богданов. Можеше и сложна да се окаже, ако бравата е прекалено трудна за отключване и охранителната система е сложна, но можеше и да е много елементарна.

— И за всичко това си готов да дадеш шестстотин зелени?

— Точно така — потвърди той.

— Тогава действаме така. За работата — сто, останалото за мен. За проста работа и сто зелени са много. И всички заплащания ще стават чрез мен. С човека, когото ще ти дам, няма да обсъждаш парични въпроси. Той е изпълнител, бурмичка.

„А за твоето безпокойство петстотин зелени не са ли много?“ — каза си Слава, но на глас, разбира се, изрече съвсем друго.

Би било наивно да мисли, че пазарският „мениджър“ ще бъде почтен и добросъвестен. Слава и не разчиташе на това. На другия ден му доведоха човек, готов за сто долара да свърши всичко необходимо. От пръв поглед Слава разбра, че той би свършил работата и за петдесет. Определено именно толкова щеше и да получи в крайна сметка от „мениджъра“ (Слава се досещаше, че в престъпния свят за длъжността, която този човек заемаше в пазарската йерархия, има някакво специално жаргонно наименование, но не знаеше тази дума, затова наум и в разговорите с Лиза го наричаше именно така: „мениджъра“), който щеше да си присвои, освен обещаните петстотин за безпокойството, и лъвския пай от останалите пари. Но това си бяха техни работи, сами да се оправят. За Слава Боровенко най-важното беше да се изпълни задачата.

Момчето на име Мишаня беше слабовато, пъпчиво и съвсем отнесено. Веднага си личеше, че е наркоман. Абе няма значение, само да отключи вратата и да не направи някоя глупост.

Въпреки пъпките, хилавата външност и отнесения си вид, момчето се оказа съобразително. Само че поиска обяснения. Как така нищо да не взема? Защо тогава ще отваря вратата? За да сложи бръмбар? Какво е това тогава, шпионаж ли? Не, така не сме се разбирали, с ФСБ^[1] не ща да си имам работа, главата ми е по-ценна.

— Ама успокой се бе, Миша, няма никакъв шпионаж. В апартамента живее писател, обикновен писател, вече на възраст. Но виж сега... как да ти обясня... Разбираш ли нещо от политика?

— Ха, притрябвало ми е! — Мишаня небрежно се изплю в краката си. — Каква полза от нея?

— С една дума, аз съм журналист, водя журналистическо разследване за връзките на някои партии с уж независимата преса. А този писател се познава с всички главни редактори и има информация, че парите от партиите към вестникарите минават през него. Той е един такъв хубавеляк, почтен наглед, лауреат на какви ли не награди, изобщо никой няма да го заподозре. А аз съм сигурен, че той върти всички далавери. Но трябва да знам със сигурност. Затова трябва да подслушам за какво разговаря с гостите си и по телефона. Схвана ли сега?

Видът на Мишаня показваше, че абсолютно нищо не е схванал и изобщо не е разбрал половината думи, а другата половина не е могъл да свърже в цялостна мисъл.

— А той наистина ли е писател? Да не е някой депутат или генерал?

— Наистина, Миша, наистина. Ето виж, специално я взех, предположих, че ще попиташ. — С тези думи Слава Боровенко извади от чантата си овехтялото след многото читатели на библиотеката томче от поредицата „Факел“. Роман за живота на Николай Бауман, автор Глеб Богданов, на предната корица — фотография на прочутия революционер, на задната — снимка на писателя. — Ето, неговия апартамент трябва да отключиш. За алармата нищо не мога да ти кажа — не знам. Може изобщо да няма. Но аз затова ти плащам, да проучиш и този въпрос. Ще можеш ли?

— Че какво толкова, ще стане. — Миша отново се изплю и облиза устни. — Не ми е за пръв път. Адресчето знаеш ли?

— Разбира се.

— Колко души има в къщата?

— Двама. Писателят и неговата домашна помощница, съвсем дърта е вече. Сутрин писателят излиза на двучасова разходка, но старата през това време си е вкъщи, а когато тя отиде да пазарува, той си е у дома. Тъй че трябва да се издебне момент, когато и двамата са излезли.

— Добре. — Миша въздъхна някак особено жално и Слава разбра, че сега той ще започне да врънка за пари.

Точно това и стана.

— Ще може ли едно авансче? — с престорено равнодушие подхвърли момчето, с поглед, извърнат настрани.

Слава извади от джоба си приготвената банкнота от петстотин рубли.

— Цялото заплащане ще си получиш от него. — И неопределено махна с ръка по посока на будката на „мениджъра“.

— Това не е аванс, а премиални. Само между нас.

— Естествено. — Мишаня се усмихна широко и банкнотата моментално изчезна от полезрението. — Казвай адреса.

Още същата вечер хилавият крадец съобщи, че в жилището на Богданов няма никаква алармена система и че той обещава да свърши работата още в първия момент, когато вътре няма никого.

— Апартаментът сигурно е голям, ориентирай се там „бръмбарът“ да е на място, откъдето всичко се чува — напъти го Вячеслав.

— Е, ясно, няма в нужника да го сложа, я — ухили се Миша.

— Нито в спалнята или кухнята. Писателят сигурно има кабинет и води там всичките си делови разговори. Не забравяй и телефоните.

— Добре де, повече акъл не ми трябва... Ще го обмисля някак. А ти защо слагаш само един „бръмбар“? Сложи няколко, във всички стаи, та да си нямаш главоболия.

— Не можах да намеря — въздъхна Слава. — „Бръмбарите“ струват пари, а аз не съм някакъв олигарх. Заплатата на журналистите е малка.

Наложи се да чакат подходящия момент четири дни. От девет и половина сутрин, когато Богданов излизаше за своето раздвижване, чак до единайсет вечерта, когато в прозорците на апартамента светлината угасваше и ставаше ясно, че писателят си е легнал и никъде няма да излиза, Слава добросъвестно дежуреше, седнал в колата в компанията на ту лениво дремещия, ту посръбващ бира от кутия Мишаня. Младежът пиеше непохватно, бирата постоянно се разливаше, стичаше се по ръката му, оставяше следи по якето му и капеше на пода. „Колата ще воня“ — с досада си мислеше Боровенко и гнусливо поглеждаше мръсните ръце на Мишаня, които се бяха срещали със сапун преди две седмици, ако не и по-отдавна.

Най-сетне им провървя — писателят тръгна на разходка, а след известно време от входа излезе старата домашна помощница и заситни

чевръсто към супермаркета.

— Тръгвай бързо! — Слава със силно ръгване в ребрата събуди спящия Миша. — Събуждай се, идиот!

Миша сънено се протегна, грабна чантата с инструментите и излезе от колата. Върна се след двацет минути. Лицето му вече не беше сънено и лениво. Беше свършил работата и знаеше, че след час — именно толкова време му трябваше, за да стигне до пазара — ще си получи парите. Охо, как ще се надруса с толкова кинти!

— Е? — кратко го попита Слава.

— Всичко направих — също кратко отговори Мишаня.

— Защо не провери техниката? Нали се разбрахме, щом поставиш „бръмбара“, веднага да започнеш да говориш от различни стаи и различни телефони, за да мога да се убедя, че всичко се чува — ядосано го упрекна Вячеслав.

— Ами... забравих — равнодушно смънка момчето. — Там има само един телефон, стои в антрето на малка масичка.

— Как така един? — не повярва Боровенко. — Не може да бъде.

— Сериозно бе. Проверих всички стаи. Никъде няма телефони, само в антрето. Дори си помислих как ли тоя дъртак търчи през целия апартамент, когато телефонът звънне. Не го ли домързява. С една дума, забих „бръмбара“ така, че да е най-близо до телефона и до кабинета, там има и трапезария или нещо като гостна, и стая с камина, от тях също ще се чува. А за кухнята, спалнята и за още една стая не гарантирам. Ако не затварят вратите, ще се чува, но затворени ли са — тогава не знам. Грамадански е този апартамент, ама намерих най-доброто място.

— Добре, Мишаня, благодаря ти за работата. Ако има нещо, знам как да те намеря, имай го предвид — за всеки случай добави Слава.

— Аха, търси ме — ухили се Миша. — Ако ти трябва нещо, знаеш как да ме намериш. Е, хайде.

И забърза към метрото. А Слава незабавно звънна на Лиза и й каза да дойде при блока на Богданов. Беше сряда, единайсет сутринта, след половин час Глеб Борисович щеше да се прибере от разходката си, а след час щяха да дойдат неговите съавтори. И щеше да има какво да послушат. Може би още днес щяха да научат всичко.

Но не им провървя. Този ден слушаха за умрялото момче и за разговорите на душата му с Бог, за вкисналия се борщ, за нравите в

средите на студентите от театралния институт, за амбициите на Глафира Митрофановна, която Василий Славчиков наричаше баба Глаша и която смяташе, че развалената супа е нанесла съкрушителен удар по репутацията ѝ и че Глебушка трябва веднага да извика милиция, за разработването на характера на някакъв режисьор, чиито постъпки не се вписват в схемата на цялостния образ, следователно трябва първо да се измисли неговата биография и душевната му нагласа, за да се знае как може да постъпва той и как не може... Изобщо този ден съпрузите Боровенко слушаха за какво ли не, само не и за единственото, което ги интересуваше.

[1] Федерална служба за сигурност. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 3

Настя бавно дочете последната от няколкото странички, затвори папката и погледна Коротков с нескрита скука.

— И какво е това?

— Убийство, какво друго — отвърна Юра и заръфа ябълката, която само преди пет минути стоеше, грижливо измита, в чинийката и чакаше Настя Каменская да я изяде за обяд. — Ммм, много сочна! Какъв сорт е?

— Самирънка. Аз сега ще пукна от глад, а ти ми пробута тези хартийки. За какво са ми?

— Това, сестро, не са хартийки, а заповед от началството. Ако посещаваше оперативките...

— Афоня ме пусна, ходих при следователя — каза тя бързо, сякаш се оправдаваше, макар че за какво ли трябваше да се оправдава пред Юрка, с когото бяха колеги вече почти двайсет години. Цифрата я смая и Настя дори се запъна за миг. Да, така е, догодина ще станат точно двайсет години, откак тя дойде да работи в криминалния отдел. С Юрка са стари служители, днес биха се намерили малко оперативни работници, останали на едно място толкова години. Хората израстват, правят кариера, ето Юра например вече е заместник-началник на отдела, а тя, както си беше старши оперативен пълномощник, така и ще си остане, докато не я изритат в пенсия. Тя е жена, а на жените, като правило, не им дават да правят кариера в криминалните разследвания, оперативната работа открай време се смята за типично мъжка, така че тук жените просто ги търпят. И все пак двайсет години...

— Ти какво? — загрижено попита Коротков, забелязвайки, че тя мисли за всичко друго, но не и за работата. — Да не те боли нещо?

— Не, не, просто си спомних колко години вече с теб се трепем в отдела. Ти си дошъл при Колобок през осемдесета, аз — през осемдесет и четвърта, а от хората, които започнаха заедно с нас, не

остана никой, освен Доценко, а и той вече си е харесал друга работа, нали трябва да храни семейство. С теб сме като динозаври.

Песимистичните размисли на Настя обаче не обезкуражиха и не объркаха Коротков. Въпреки веселите искри в очите и изпълненото с ентузиазъм хрупане, с което той унищожаваше сочната ябълка, Юра прекрасно помнеше за какво бе дошъл в кабинета на Каменская и твърдо знаеше какво трябва да постигне.

— Е, и какво? Динозаври, значи динозаври, стига да ни плащат заплатите. Ти не се разсейвай, приятелко, обърни внимание на проблема. На съвещанието Афоня радостно обяви, че поемаме този случай под наш контрол. И в оперативно-следствената група включват теб за оказване на практическа помощ.

— Защо мен? Да не би моето натоварване да е по-малко, отколкото на другите? Да не би само да седя със скръстени ръце? — възмути се Настя.

— Аска, не се заяждай. Аз се постарях, убедих Афоня. Погледни само какъв случай, а! Бонбонче! Средна ръка предприемач убил бременната си съпруга. Какво има толкова да се прави? Ти на бърза ръка ще събереш две и две и ще разрешиш случая. Какво му е лошото? Ами че аз заради теб се стараях, глупаче такава. Никаква икономика, никаква политика, никаква мафия, дяволите я взели. Чиста проба вътрешносемеен случай, точно каквито ти обичаш. Защо сега се цупиш?

— Юра, всичко разбирам, освен едно. Защо случаят ще се разследва под наш контрол? Да не би да сме районно управление? Или е убит член на правителството? Щом е убита обикновена съпруга на обикновен предприемач, а освен това всички са сигурни, че лично той я е убил, какво общо има тук „Петровка“? Можеш да ме наричаш глупаче, идиотка или пълен кретен, но аз не разбирам.

Коротков прилежно огриза останките от онова, което доскоро беше кръгла зелена ябълка, и хвърли огризката в кошчето. Извади от джоба на дънките си кърпа, грижливо избърса ръцете си с нея и я заразглежда с повишен интерес, като намерена на местопрестъпление улика.

— Юра! — напомни му за себе си Настя. — Зададох ти въпрос. И докато не чуя отговора, с теб няма да обсъждаме въпроса по същество.

Той тежко въздъхна, бавно сгъна кърпата и я прибра в джоба си.

— На теб ти е наредил Афоня, нашият любим началник на отдела. На него му е наредил нашият любим генерал, началникът на Московското следствено управление. На началника на Московското управление е наредил нашият още по-любим генерал — началникът на ГУВД^[1]. А виж, кой е наредил на началника на ГУВД — това не знам. Може да е било негова лична инициатива, може да са го помолили по приятелски, а може и да са му наредили. Но това вече е над моето ниво, Ася. Всичко, което е по-долу от началника на Московското управление, аз мога да проследя достоверно, но това, което е по-горе — ще прощаваш.

— Но поне това, което се отнася за нашия генерал и по-надолу, точна информация ли е? Или са само твои предположения?

— Точна е — позасмя се Юра.

— Гарантираш ли?

— Ася, толкова години съм работил тук, че сред тези стени просто няма да се намери човек, който да рискува да не ми каже нещо, ако го попитам. Нали сама каза: динозавър съм. Между другото, неотдавна прескочих до отдел „Кадри“ и просто на майтап попитах колко оперативни работници има тук със стаж колкото моя. Нито един! Не е останал нито един детектив със стаж дващест и три години. Я да се опитат тия хлапета да не отговорят на въпросите ми!

— Тоест, ти си сигурен, че Афоня не е поел сам това дело? — за всеки случай уточни тя. — Че не е негов каприз?

— Не, Аска, определено не е Афоня. Самият той нищо не разбира. Преди оперативката ме извика и ме попита дали не знам каква е тая работа. Но тъй като подозира, че тук има нещо, ми нареди лично да се включа и да поема случая под свой контрол. А вече аз го попитах за теб.

— А, това било значи! — проточи Настя през смях. — Старал си се не заради мен, а заради себе си. Какъв си негодник, Юрик. Добре, ще смятаме, че подслади горчивото хапче, все пак няма да се мъча сама. Сега ми кажи, приятелче, защо си решил, че предприемачът Сафронов сам е убил жена си? От ей тези листчета — почука с пръсти по тъничката папка тя — нищо такова не следва.

От прочетеното в материалите Настя си правеше заключение, че някой си Егор Виталевич Сафронов преди пет дни много се

разтревожил от отсъствието на съпругата си, след като я чакал вкъщи до късно през нощта, после започнал да звъни на нейни приятелки, после по болници и в справочната служба за нещастните случаи, а в седем сутринта най-сетне се сетил да отиде до апартамента, където въпросната съпруга живеела, преди да се омъжи. Отворил с ключовете, с които разполагал, и открил скъпата си съпруга Елена в гореспоменатия апартамент във вид на студен труп. И веднага извикал милиция. Протокол от огледа на местопрестъплението липсваше, защото той, както му е редът, се намираще при следователя в материалите по случая. Кой знае защо, никой не се беше сетил да направи ксерокопие и да го приложи към контролно-наблюдателното дело.

— Юра, кой е завел делото, ти ли?

— Е, аз. Защо?

— Документите са малко — въздъхна Настя. — Домързя ли те? Или времето не ти стигна?

— Аска, имай малко съвест, а! Та аз и бездруго свърших гигантска работа, след като получих заповедта. Ти и тези листове нямаше да имаш, ако не бях се възползвал от личните си връзки.

— За какви връзки говориш? — попита тя с подозрение.

— Ама ти всичко искаш да знаеш бе — промърмори Коротков. — Човек се старее за нея, старее, може да се каже, получава мазоли от тичане, а тя — вечно недоволна.

— Ти караш кола, не ходиш с краката си — мрачно подхвърли Настя и отново отвори папката. — Не си проси съжаление.

— Не стига, че си вечно недоволна, ами си и злобна! Хайде де, Ася, защо си такава кисела? Днес нищо не ти е по вкуса, нищо не ти допада. Просто не приличаш на себе си.

— Добре де, извинявай — троснато отвърна тя, без да поглежда Юра. Прозвуча сухо и някак нелюбезно и Настя дори малко се разстрои, задето се държеше толкова глупаво, просто грубиянски. И то с кого? С Юрка, своя най-добър и стар приятел, най-близкия ѝ човек след съпруга ѝ.

— Заради изпита ли си в лошо настроение? — сети се той.

— И заради него.

— Не си струва! Честна дума, не бива толкова да се вълнуваш, Аска. Ти просто си свикнала винаги да бъдеш най-добрата от всички и

не можеш да се примириш, че в нещо не си най-добрата, не си отличничка. Я плюй на тая работа!

Настя почувства, че пак е готова да се разплаче. Ама какво ѝ става! Откъде са тези сълзи? Нали никой не я е обидил, не я е ударил, не я е унижил, не я е оскърбил.

— Глупости, Юрочка — постара се тя да говори спокойно, така че Коротков нищо да не забележи, — никога не съм се стремела да бъда най-добрата. Ако успях да бъда най-добра в нещо, се радвах, но никога не съм се стремела специално към това. Действително не се представих добре на изпита, това е истината и тя ме разстройва. Щом знам добре материала, щом го чувствам и разбирам, но поради вълнение не мога да го изложа ясно, значи имам проблеми, за които по-рано не съм знаела. Но нали това не е първият изпит в живота ми, а такова нещо никога не ми се е случвало. Значи е новопридобит недостатък, разбираш ли? Нямала съм го, а сега го имам. А какви ли нови слабости, които могат да попречат на работата ми, са се появили? Още не знам за тях, а те ще се проявят в най-неочаквания и неподходящ момент. Това ме притеснява. Постоянно мисля за тези неща. И постоянно се страхувам.

— Разбирам — кимна Коротков. — Когато обясняваш хубаво, дори аз те разбирам. Добре, стига си се оплаквала, ами вземи да прегледаш тези листчета по-внимателно.

— Че какво има в тях? Аз прочетох всичко.

— Явно не си прочела всичко, щом си толкова мрачна. Обърна ли внимание на името на оперативния работник, който се занимава с този случай?

— Не! — Настя отново отвори папчицата и прегледа първия лист. — Чеботаев.

Тя радостно вдигна очи към Коротков и се усмихна.

— Ама Андрюша ли?

— Именно. С целия си младежки ентусиазъм и дълги мигли. Сега разбираш ли как успех толкова бързо да се сдобия с всички материали? Смятай, че и на двама ни здравата е провървяло, Андрюха е нормално момче, няма да дърпа чергата към себе си и няма да се перчи. Между другото, той наскоро се е оженил.

— Значи скоро ще напусне детективската работа — забеляза тя. — Като Доценко, и той ще трябва да храни семейство. Ето така се

разбягват най-добрите кадри.

— Е, стига де — възмути се Коротков, — не ставай лош пророк, аз нали си оставам тук.

Настя скептично вдигна вежди.

— Че ти какво, да не би да си се оженил? Снощи, струва ми се, още беше разведен бекарин. Да не би да си успял през нощта да...

— Именно, представи си — въздъхна той и не се разбра какво повече имаше в тази въздишка — униние или тревога. — Снощи направих предложение на Ирка. Разбирах, че трябва, че е неприлично да протакам толкова време, но тайно се надявах тя да откаже. А тя, глупачката, взе, че го прие, хем с радост. И какво ще правя сега, Аска?

— Отивате в гражданското, нищо друго не ти остава — разсмя се Настя. — Слава богу, най-сетне те убедих. Половин година ти трих сол на главата, трих, мислех, че вече няма да дочакам резултат. Дай да те целуна, годенико мой ненагледен.

Тя се приближи до Юра и силно притисна устни до бузата му.

— Някога бях за теб слънце незалязващо — захленчи той, — а сега какво, не съм ли вече? Свърши ли ми авантата?

Настя го гледаше с усмивка, а мисълта ѝ, както през всички последни седмици, се насочваше по една и съща пътечка: възрастта, старостта. Юрка е по-възрастен с четири години от нея, на четирийсет и седем е, главата му почти е побеляла, а ето че започва нов живот, кани се да се ожени за красивата актриса Ирина Савенич, трийсет и три годишна, и не го е страх. Той няма чувството, че животът си е отишъл, че вече нищо свястно не може да свърши и повече няма да има нито сили, нито вдъхновение. Може би при мъжете този страх идва значително по-късно, отколкото при жените? Или не идва изобщо?

* * *

Егор Виталевич Сафронов се оказа висок и силен мъж на около четирийсет години, с добре изваяно красиво лице, което дори неприкритата неприязън не бе успяла да загрози. Беше енергичен, нервен, много агресивен и въобще не смазан от мъка, както бе очаквала Настя.

— Защо нищо не предприемате? — нахвърли ѝ се той още щом Настя престъпи прага на апартамента му и се представи. — Нима дори на „Петровка“ работят същите безделници, както навсякъде? Никой нищо не прави, само протакате. Какво направихте, за да намерите убиеца на Лена?

Да, помисли си тя, май Юра Коротков е прав, този Сафронов се държи точно както се държат убийците, които се преструват на жертви. По принцип роднините на загиналите имат два типа поведение: или дълбока мъка и апатия, или враждебност и агресия. И едното, и другото поведение са абсолютно нормални, но има някаква едва доловима граница, зад която започва да се усеща преструвка. И опитните оперативни работници обикновено улавят преминаването на тази граница.

Но въпросът, който поставяше Сафронов, беше справедлив. Неговото поведение наистина будеше подозрение, затова всичките пет дни, минали от момента на извършването на престъплението, бяха отишли за проверка и опровергаване на неговото алиби, както и за търсене на мотив, който би накарал предприемача да убие бременната си съпруга.

Никакви други версии не бяха проверявани.

— Егор Виталевич — сухо каза Настя, — ние се отчитаме за действията си само пред началника си и пред следователя, а не пред вас. Не ме поставяйте в неловко положение. Трябва да ви задам много въпроси...

— Ама докога бе, докога с тези въпроси! — избухна Сафронов. — Вие досега правите само това — задавате ми въпроси, вместо да търсите убиеца. Какво, други методи на работа нямате ли? След като се обадох на вашия заместник-министър, разчитах, че случаят ще се води от най-опитните, най-добрите служители, а ето че пак ми пробутват хора, които обичат да си приказват! Пратили ми жена! Това вече е абсолютна наглост!

Охо, представете си, значи, какво излиза! Излиза, че господин Сафронов сам е пожелал случаят да се разглежда под контрола на „Петровка“ и дори за целта се е възползвал от личните си връзки. Интересно, защо? Не му е харесало, че Андрей Чеботаев абсолютно недвусмислено насочва подозренията си към него? Напълно логично. Ние пък ще вземем и ще направим ход с коня: ще поискаме най-

добрите детективи, ще демонстрираме остра заинтересованост от намирането на престъпника, а същевременно ще привлечем към случая други детективи, които, да се надяваме, няма да се поведат по глупостите на нахалния оперативен работник Чеботаев и ще започнат да разработват други версии. Времето ще си тече, интензивността на работата постепенно ще спадне, а после, току-виж, съвсем секнала... Съшито с бели конци.

Настя реши да не се поддава на провокации и да бъде смирена и търпелива. И най-важното: глупачка, която нищо не разбира.

— Егор Виталевич, щом вие сте успели да издействате в разследването на убийството на съпругата ви да се включат служители от „Петровка“, значи сте недоволен от работата на оперативните работници в районното. Допускам, че имате основания за това. И се доверявам на вашия усет. Вие разбирате ли какво означава това?

— Е, какво означава? — злобно отвърна Сафронов.

— Това означава, че аз трябва да проконтролирам какво и как са свършили служителите на криминалната милиция в районното, за да изоблича тяхната недобросъвестност. С други думи, трябва да свърша цялата работа отново, за да се убедя, че те са действали през куп за грош. Разбирате ли?

— Е, щом е така, добре — раздразнено каза съпругът на убитата. — Питайте.

— Да започнем от самото начало — предложи Настя.

— Хайде пак същото... Ще ми скъсате нервите. В събота Лена трябваше да се прибере в десет часа вечерта...

— Не, не, Егор Виталевич, не ме разбрахте правилно — меко го прекъсна Настя. — От самото начало. От момента, когато сте се запознали с Елена.

— Това пък защо? — искрено се изненада Сафронов.

— Моля ви — настойчиво повтори тя, — именно от този момент. Кога и при какви обстоятелства се запознахте?

— Преди около година.

— А можете ли да ми кажете по-точно?

— По-точно — през ноември миналата година. Лена започна работа в моя салон като администратор. Именно тогава се запознахме.

Да, припомни си Настя, в материалите има сведения, че Егор Сафронов е собственик на салона за красота „Нимфа“, а жена му е

работила там като администратор, но тя, кой знае защо, беше сигурна, че Егор Виталевич е назначил на тази длъжност любовницата си, за която впоследствие се е оженил. Сега обаче излизаше, че нещата стоят другояче. Какво пък, нека чуем как е било в действителност.

— Веднага ли помежду ви се създадоха близки отношения?

— Не, съвсем не. Нямахме изобщо никакви отношения до март месец, Лена знаеше, че аз съм собственикът, аз знаех, че тя е администраторът — и толкоз.

— И какво се случи през март?

— Това, което се случва обикновено — кисело се усмихна Сафронов. — Разбирате ли, аз отворих новия салон през септември миналата година, там имаше много недовършени неща, например сауната не беше дооборудвана, солариумът, в банята при залата за аеробика не бяха докарали сешоарите, но въпреки това аз открих салона, в него вече работеха кабинетите по козметика, масаж и маникюр. Когато дойде Лена, веднага разбрах, че тя е много отговорен човек и в нейната смяна не е нужно да стърча в салона по цял ден, за да следя майсторите и доставките на оборудване, тя спокойно може да се справи и без мен. В края на деня идвах и тя ми показваше кое как е направено.

— Елена работеше през ден, така ли?

— Администраторите при мен работят два дни и два дни почиват. Когато работеше нейната колежка, се налагаше да следя всичко лично. Не знам дали ви е известно, но освен „Нимфа“, аз имам още два фризьорски салона и малко кафене, така че не можех да посвещавам цялото си време на салона, а когато работеше Лена, имах възможност да се занимавам и с другите си работи. Та така... веднъж през март отидох вечерта, когато салонът вече затваряше, и Лена започна да ми показва басейна към сауната — тъкмо бяха приключили с довършителните работи по него. Нали разбирате, бях в такова настроение... И тя също. С една дума, досещате се.

— Разбирам — кимна Настя. — И преди този ден нищо в отношенията ви не позволяваше да се предположи такова внезапно сближаване, така ли?

— Абсолютно — тръсна глава Егор. — Извинете, може би искате да пийнете нещо, чай... или кафе? Явно разговорът ни ще се проточи.

— Кафе, ако може, но не силно — помоли тя.

Сафронов излезе от стаята и Настя най-сетне можа да се огледа, без да се страхува, че изглежда невъзпитана. Апартаментът на Сафронов не беше много голям за собственик на два фризьорски салона, салон за красота и кафене, поне на Настя ѝ се струваше, че предприемачи от такъв ранг трябва да живеят по-нашироко. Впрочем тя не разбираше много от малък бизнес, да не кажем, че изобщо не разбираше. Може би Сафронов живее в този апартамент отдавна и пести за нов, голям, в елитна сграда. А може неговият бизнес да не носи големи доходи. Или носи, но парите отиват за нещо друго. Например за извънградска къща. Между другото, добре ще е да се знае как стоят нещата при семейство Сафронови с недвижимите имоти, собствеността и наследяването. Ако Егор Виталевич наистина е убил жена си, той трябва да е имал мотив. Може би този мотив е личен, а може да е и чисто материален.

Домакинът скоро се върна, понесъл в двете си ръце вдигащи пара чашки. Нито чинийки, нито захарница, нито чинийка с бисквити. Нямаше дори въпрос иска ли тя захар или не и ако иска, колко. Не почерпка за гостенин, а раздражено отношение, сиреч, добре де, пий си кафето и по-скоро да те няма. Странно, та нали Настя не бе поискала нищо, той сам предложи. Какво е това, неучтивост или пълна липса на представа за гостоприемство? Или добре премислена роля на един външно активен и агресивен, но вътрешно смазан от мъка човек, който дори зле разбира какво върши? И това е възможно.

Настя отпи и неволно се намръщи — въпреки молбата ѝ, кафето се оказа силно и най-важното — горчиво.

— Извинете, може ли малко захар? — попита тя.

— Какво? Захар ли? — сякаш се пробуди от сън Сафронов. — А, да, разбира се, сега ще донеса.

Той донесе захарница, но пък не се бе сетил за лъжичка, така че трябваше да се върне в кухнята още веднъж. Но какво е това — истински смут пред лицето на внезапно стоварилата му се загуба, умело разиграван спектакъл или липса на елементарни навици в домакинството?

— И тъй, от март тази година с Елена вече ви свързваха близки отношения, така ли? — продължи Настя.

— Не, не е така. След онзи случай все така нищо не ни свързваше — отговори Егор доста рязко.

Какво пък, и такива неща се случват, помисли си тя, и дори често, отколкото някои хора предполагат.

— И все пак през август сте се оженили. Егор Виталевич, не ме карайте да ви измъквам думите с ченгел от устата.

— Но аз не разбирам каква е връзката между убийството и моите отношения с Лена преди брака ни! Вие просто протакате, защото не знаете как да разговаряте с мен, за какво да ме питате и къде да търсите престъпника!

Той отново взе да кипва и повиши глас. Интересно, защо ли не иска да говори на тази тема? Крие ли нещо? Нещо важно във връзка с мотива за убийството? Добре, каквото той не каже, ще го кажат други, за чуждите интимни отношения, кой знае защо, винаги се намират много свидетели, но би било добре да чуе и неговата версия на събитията.

— Егор Виталевич, трябва да разберем какъв човек е била жена ви, какъв е бил характерът ѝ, как е разсъждавала. Чак след това ще можем да градим версии какво може да е направила, та в края на краищата да се стигне до трагедията.

— Ами питайте! Питайте ме за характера ѝ, за вкусовете ѝ, за увлеченията ѝ, а не как са се развивали отношенията ни с нея! И не се опитвайте да ме измамите или объркате!

Ето на, започна се. Защо той се развилия така? Само преди няколко минути спокойно разказваше как се запознал с Елена и как за пръв път преспал с нея, предложи ѝ кафе, сам каза, че им предстои дълъг разговор... и изведнъж... Нещо май не му хареса във въпроса на Настя? Хем въпросът беше най-обикновен и лесен за отговор: какво се е случило между март, когато „още нямахме никакви отношения“, и август, когато в паспортите на Егор и Елена са се появили печатите за сключване на брака им.

— Егор Виталевич, не искам да бъда груба, но ще трябва да ви помоля да не ми повишавате тон — тихо каза Настя. — Самият вие сте пожелали с убийството на жена ви да се занимават оперативни работници от „Петровка“, самият вие сте казали на своя приятел, заместник-министъра, че сте недоволен от работата на моите колеги от вашата територия, нарекли сте ги мързеливци, глупаци и сте ги обвинили в липса на професионализъм. Така е, нали?

Тя нямаше и представа какви точно думи е изрекъл Сафронов, когато се е обадил на своя познат в министерството, но тъй като Егор Виталевич не беше единственият на този свят, постъпил по подобен начин, Настя се сещаше приблизително какво казва човек в такива случаи. Защото повечето подобни разговори рано или късно стигат до детективите почти дословно.

Сафронов не отговори, а продължи да гълта горчивото кафе с израз на обида и гняв на красивото си лице.

— Вие сте сметнали, че извършеното преди мен е било неправилно — спокойно продължи тя. — Аз ви задавам други въпроси, тоест тръгвам по друг път, но вие пак се сърдите. Пак не ви харесва работата на детективите. Защо? Предварително сте сигурен, че въпросите ми са неуместни, а отговорите им няма да ми дадат информация за издирването на убиеца. Май знаете прекалено много, а, Егор Виталевич?

От очите му изригна ярост и моментално опари седналата срещу него на масата Настя.

— Вие какво си позволявате, а? За какво намекувате? Че аз знам кой е убиецът и го прикривам?

„Аха, именно за това намекувам“ — помисли си Настя, но на глас каза:

— Намеквам ви отново да се обадите на своя приятел в нашето министерство и да го помолите да постави случая под контрола на Главното управление на криминалната милиция. И там има много опитни оперативни работници, специалисти по особено важни случаи, експерти по разкриване на убийства. Само че ако и те започнат да ви задават същите въпроси като моите, ще ви се наложи да отговаряте, защото други детективи, от по-висока класа и ранг, вече няма да има. Разбирам вашата мъка, Егор Виталевич, но не разбирам вашата агресивност. Ако има причина за тази агресивност, хайде да я обсъдим. Ако ли пък няма, ще ви помоля все пак да отговаряте на моите въпроси.

— Добре, извинявайте — смотоледи Сафронов. — Изпуснах си нервите. Питайте.

— Вече попитах. Какво се е случило във вашите отношения с Елена между март, когато за пръв път сте станали близки, и август, когато сте регистрирали брака си?

— До юни нищо не се случи. Някъде към края на юни Лена ме предупреди, че от началото на декември няма да може да работи, така че да търся кой да я замести. Аз много се разтревожих, защото тя беше наистина добър служител, в нейните смени приходите на салона винаги бяха по-високи...

— Защо?

— Тя умееше да работи с клиентите. Познаваше поименно постоянните, записваше си техните телефони. Ако се случеше свободен час, Лена винаги знаеше как да го запълни, та кабинетите да не остават празни. Знаеше кой клиент живее наблизо, на кого може да звънне и да му предложи да се възползва от услугите на салона. Тя изобщо винаги си записваше телефоните и от сутринта се обаждаше на всички, които бяха резервирали часове, питаше дали не са се променили плановете им, ще дойдат ли. Ако някой откажеше час или съобщеше, че няма да дойде, тя веднага се обаждаше на други клиенти и ги уведомяваше, че има свободен час. Лена винаги помнеше кой какво обича, кой е помолил да бъде записан по-скоро, кой е пожелал друго време или пък се е интересувал от възможността да се напари в сауната... и така нататък. С една дума, в нейните смени кабинетите не оставаха празни, затова и приходите бяха по-големи. Естествено, аз ужасно се разстроих, когато тя ме предупреди, че от първи декември напуска. Попитах я дали заплатата не я задоволява. Бях готов да ѝ предложи повишение, само и само да не напуска.

— И какво ви отговори тя? Как ви обясни причината за напускането си?

— Лена каза, че през декември ще ражда.

Точно така, според заключението на съдебния лекар в момента на убийството, в средата на октомври, Елена Сафронова е била бременна в трийсетата седмица.

Значи през декември е трябвало да роди. А е забременяла точно през март.

— И вие как реагирахте на това? Хрумна ли ви, че Елена е бременна от вас?

— Естествено. Пресметнах времето, зададох ѝ въпроса и получих пряк отговор.

— И нямахте съмнения? Може би баща на детето е бил някой друг?

— Помислих за това. Наех частен детектив да ме осветли за подробности от личния живот на Лена. Оказа се, че от момента, когато дойде на работа в моя салон, тя не е имала нито един ухажор, да не говорим за по-сериозни отношения. Никой не я бе виждал с мъже, в работата също не я бяха търсили мъже по лични въпроси.

— Проучили сте дори това? — учуди се Настя.

— Ами точно това пък беше най-лесното. В „Нимфа“ до гишето на администратора имам и охранител, той всичко чува и запомня. Ваш бивш колега. С една дума, нямах никакви основания да подозирам, че детето не е мое.

— И Елена поиска да се ожени за нея, така ли?

— Нищо подобно. Тя изобщо нищо не поиска, а ако не бях я попитал защо смята да напуска, нямаше и да ми каже, че е бременна. Просто, разбирате ли, някак всичко се подреди... Дори не знам как да ви го обясня...

Цялата агресивност на Сафронов се изгуби някъде, сега пред Настя седеше зрял мъж, който се опитва сам за себе си да намери обяснение на собствените си постъпки. Настя го наблюдаваше с интерес, като все още не вярваше в искреността му и подозираше някаква игра.

— Имах зад гърба си два брака, но не желаех деца, затова и двата се разпаднаха. Децата ми изглеждаха като бреме, тежко бреме, което отнема сили, време и нерви от...

Той се запъна и я погледна безпомощно, сякаш искаше тя да му подсказе думата.

— От какво?

— От работата.

— Искате да кажете: от печеленето на пари? — без да го жали, уточни Настя.

— Искате да ме ударите по-болезнено. — В гласа на Сафронов тя долови горчив упрек и призна, че той е справедлив. — Но като цяло сте права. Исах да си въртя бизнеса, не във всичко успях, на няколко пъти стигах до пълен провал, после се изправях и започвах отначало. Само това ми беше интересно. И изведнъж, когато научих, че Лена чака дете, у мен нещо се пречупи... Разбрах, че искам това дете. Че искам да имам семейство. И че и Лена иска това дете, инак щеше да

направи аборт. Е, защо да не се оженим и да не отгледаме нашето общо дете заедно?

— Как се отнесе Елена към предложението ви?

— Дълго се колеба, аз дълго я придумвах. Вярно, всичко е относително. Убеждавах я почти месец, но ми се стори, че беше много дълго.

Да бе, с присмех си помисли Настя, нея Чистяков я кандърдисва да подпишат официално повече от десет години и тя не прие това време като прекалено дълго. Ами той?

— Егор Виталевич, простете ми за въпроса, но съм принудена да го задам. Вие не сте обичали Елена, нали? Просто сте искали да създадете семейство и да имате дете?

— Господи, та и аз самият не знам какво исках в този момент! — Сега в гласа му се долавяше истинско отчаяние. — Но повярвайте ми, аз имах много добро отношение към нея. Тя беше умна, спокойна, отговорна. И много красива. Щях да бъда напълно доволен да живея с нея дълги години.

— А тя щеше ли да бъде напълно довольна?

— Искате да кажете, дали ме е обичала? Мисля, че не. Също както и аз не я обичах. Естествено, ако под любов разбираме неземна страст, невъзможността да живеем един без друг и готовността да зарежем всичко и да следваме любимия или любимата до края на света. Аз не бих я последвал до края на света, тя мен също. С една дума, прекрасно можехме да живеем един без друг. Но щом се случи така... щом под влияние на моментно настроение се сблизихме и Лена забременя, може това да е било съдба? За мен не беше маловажно обстоятелството, че Лена явно нямаше за цел моите пари, нали беше готова да скрие от мен бременността си. Така че си помислих: какво му е лошото на този вариант? Във всеки случай, това е по-добре, отколкото да се свържа с младичка дългокрака лекомислена хубавица, която се интересува само от парите ми и ще ми изневерява през ден.

Красива история. Егор Виталевич се опитва да убеди всички, че мотивът за ревност може да бъде отхвърлен веднага. Щом не я е обичал, не би я ревнувал е такава сила, че да се реши на убийство. Тук ще трябва да се поразровим, напълно е вероятно той да крие именно ревността си.

— Ами Елена? Какви са били нейните мотиви да приеме предложението ви за брак? Ако не ви е обичала, за какво ѝ е било да създава семейство с вас?

— Ами заради детето... Лена беше много разумна, тя разбираше, че е по-добре детето да расте в пълноценно семейство, и то заможно, отколкото тя да го отглежда сама с незнайно какви доходи.

— Тя има ли роднини? Родители? Сестри или братя?

— Има, разбира се. Но те не са в Москва. Самата Лена не е от Москва, родена е в Новосибирск.

— А жилището, в което е станало убийството? Това е нейно жилище, нали?

— Да, разбира се. Ясно ми е какво искате да попитате. Този апартамент ѝ е купил някой от нейните бивши... Тя, знаете ли, не обичаше да говори много за миналото си, но естествено, е имала някакви мъже. Все пак не беше съвсем млада.

— Егор Виталевич, вие сам казахте, че Елена е била умна, спокойна и много красива. Не ви ли смущаваше фактът, че тя дълго време е била сама? Такава жена би трябвало да има много кандидати, някакви отношения, повече или по-малко сериозни... А Елена, поне от ноември миналата година, не е имала никого. Как мислите, защо?

Настя беше убедена, че ако Сафронов наистина е виновен за убийството на жена си, сега той ще се опита да представи нещата така, сякаш Елена все пак е имала някого, който е ревнувал от съпруга ѝ. Я да видим.

— Лена нищо не ми разказваше... но на мен ми се струваше, че тя има някаква душевна рана, свързана с последния ѝ мъж. Вероятно се е разделила с него преди година и веднага след това е дошла да работи в моя салон. Мисля, че е преживяла тази раздяла много тежко, затова е отделяла толкова време на работата. Не ѝ се е искало да се прибира и изобщо не ѝ се е искало да мисли за тези отношения, затова е насочвала вниманието си към клиентите, приходите, майсторите и тям подобни.

Ето на. Някакъв неизвестен мъж, с когото тя се е разделила, мъчително е изживявала раздялата, а после този мъж се е появил на хоризонта, научил е, че тя се е омъжила и чака дете, и не е могъл да овладее ревността си. Красиво. Най-важното — трудно за проверяване. Определено няма никакъв такъв мъж, но е практически невъзможно да

се установи достоверно, че няма. Кой каквото и да разправя, винаги има вероятност единствено Елена да е знаела със сигурност отговора на този въпрос. Дори най-близката приятелка понякога не знае всички тайни на една жена. Между другото, за приятелките...

— Егор Виталевич, когато в събота вечер Елена не се прибра навреме, на коя от приятелките ѝ се обадохте?

Тези сведения фигурираха в материалите, но сега Настя се интересуваше от приятелките в малко по-различен аспект.

— Лена нямаше приятелки в пълния смисъл на думата. Имаше познати. Жени, с които общуваше. Обадох се на Нина Клевцова, тя е втората администраторка в моя салон.

— И на коя друга?

— На Наташа Разгон. Също и на семейство Уразови. Алик Уразов е мой партньор, съсобственици сме на кафенето, а Нора, жена му, дружеше с Лена.

— Дружеше? — уточни за всеки случай Настя.

— Именно дружеше — сърдито повтори Егор. — Нора дружеше с Лена, а Лена с Нора — не. Нали знаете как става?

Настя мълчаливо кимна. Как да не знае! Маша обича Иван, Иван обаче изобщо не обича Маша, макар че излиза с нея. А горката Маша дори не се досеща за това и смята, че чувствата на Ванечка към нея са нежни и страстни, също като нейните към него. В любовта това се среща много често. А в приятелството? Ами същото е. По какво се различава любовта от приятелството? По нищо. Същите дълбоко личностни отношения между двама души. И единият от тях вижда тези отношения по един начин, а другият — по съвсем различен. Единият се радва на тези отношения, а на другия те тежат. Нещо съвсем обикновено.

— Значи вие се обадохте на Клевцова, Разгон и Уразова. Нямаше ли на кого друг да се обадите?

Известно време Сафронов гледа Настя мълчаливо и сякаш преценяващо, после тихо каза:

— Знаете ли, понякога имах усещането, че като се омъжи за мен, Лена сякаш започна живота си отначало, сякаш отгърна празен лист. Никакви стари връзки, някогашни познати, никакви спомени и разкази за миналото. На шега я наричах Извънземната. Да, сякаш през ноември

миналата година тя бе долетяла на Земята с летяща чиния и никога по-рано не бе живяла тук. Разбирате ли какво искам да кажа?

Че какво има за разбиране. Господин Сафронов иска да каже, че миналото на покойната му съпруга е било претърпено с тайни, които тя грижливо е криела от него. Тези тайни са недостъпни за него, но има смисъл милицията да се поразрови, защото убийството определено е свързано именно с тях. Хубава мисъл! Дълбока! От страна на Егор Виталевич ще бъде напълно последователно да намекне, че съпругата му може да се окаже чуждестранна шпионка, внедрена в руския бизнес, оттам и нежеланието ѝ да говори за миналото си. Е, хайде де, Егор Виталевич, давайте, ние сме готови да преглътнем и това.

— Как се озова Елена във вашия салон? Препоръча ли ви я някой? Или тя просто дойде, както се казва, „от улицата“ и помоли да я назначите?

— Доведе я Нина Клевцова. Вече ви казах, тя е нашият втори администратор.

— А Нина откъде я познаваше? Отдавна ли са се познавали?

— Някакво случайно познанство. Спомням си, когато се опитвах да изясня дали Лена се е виждала с друг мъж, най-напред говорих с Нина, мислех, че тя ще ми разкаже нещо за личния живот на Лена. Но се оказа, че са се запознали едва ли не седмица преди Нина да я доведе в салона за събеседване.

— А Наташа Разгон? Тя откога познаваше жена ви?

— Отдавна. Но Лена рядко общуваше с нея.

— Защо, знаете ли?

— Вече ви казах: тя нямаше приятелки. Не ѝ трябваха.

— Егор Виталевич, самият вие вярвате ли в това?

— Вярвам — твърдо отговори Сафронов.

„Не вярва“ — помисли си Настя. Но поначало ситуацията си беше странна. Ако Елена Сафронова е имала приятелки, но съпругът ѝ крие това от милицията, по този въпрос има какво да се помисли. Ако е имала приятелки, но съпругът ѝ не знае за тях, също има почва за размисъл. Обаче ако наистина не е имала, налага се плътно да се заемем с миналото на Елена Михайловна Сафронова, по баща Шчоткина. Защото човек, за чието минало никой нищо не може да разкаже, буди известни, меко казано, подозрения.

Тя за пореден път драсна няколко думи в бележника си и премина към следващата група предварително набелязани въпроси.

— Да се върнем към апартамента, в който е била убита съпругата ви. Защо се сетихте да потърсите Елена именно там?

— Това беше последното, за което се сетих. След приятелките, след болниците, моргите и милицията. Лена все не можеше окончателно да се пренесе при мен. Разбирате ли, когато решихме да заживеем заедно, беше лято, тя си събра летните дрехи и разни дреболии и аз я докарах вкъщи. После, когато захладня, тя на няколко пъти донася от стария си апартамент ту яке, ту шлифер, ту есенни обувки. Постоянно ѝ предлагам: хайде да отделим специално един ден, да отидем в апартамента ти, да съберем целия ти багаж, да го опаковаме и прекараме. А Лена все отлагаше, защото нямало за какво да бързаме, това можело да почака... Когато не я намерих никъде другаде, си помислих, че може да е отишла в апартамента да вземе някоя дреха, а там се е случило нещо. Паднала е, счупила си е крак или ѝ е станало лошо, нещо с детето, сега лежи и не може да допълзи до телефона. Грабнах ключовете и хукнах към блока.

— Колко комплекта ключове имате за апартамента на жена ви?

— Два. Единият е тук, другия Лена постоянно носеше със себе си — за всеки случай, ако нещо от апартамента ѝ потрябва. Е, и за други цели.

— Какви цели? — нетърпеливо попита Настя.

— Е, сякаш не разбирате — неодобрително се тросна Сафронов. — Нина Клевцова водеше активен личен живот. Лена често ѝ даваше ключовете от апартамента.

— Сигурен ли сте, че не съществува трети комплект? Обикновено към всяка брава вървят най-малко три ключа.

Ако подозренията на Настя не са безпочвени, сега ще прозвучи песничката, че сигурно е имало трети комплект, само че Егор Виталевич никога не го е виждал. Така ще се утвърждава версията за тайнствения мъж от тайнственото минало на Елена. За мъжа, раздялата с когото Елена толкова болезнено е преживявала и у когото са останали въпросните ключове. Работата беше там, че престъпникът не само беше удушил Елена Сафронова, но и бе напуснал апартамента, като грижливо бе заключил вратата след себе си. Не затръшнал, а именно заключил: бравата изисквала това. Без ключ вратата оставала

притворена, а не заключена, и от най-слабото течение се отваряла широко. А Егор Виталевич, който бе извикал милицията на местопрестъплението, ги бе уверил, че е отключил с ключа си. Следователно с ключ е било и заключено. Или той е излъгал?

— Имаше трети комплект — кимна Сафронов. — Но той се изгуби някъде. Вашите колеги вече ме попитаха, тогава уверено отговорих, че комплектите са три: един у Лена и два тук, а когато те поискаха да им ги покажа, намерих само тази връзка.

— Двете връзки на едно и също място ли се намираха?

— Да, в едно чекмедже в секцията.

— Интересно — проточи Настя. — А когато рано сутринта в неделя вземахте ключовете, за да проверите дали жена ви не е в стария си апартамент, колко комплекта имаше в чекмеджето?

— Не обърнах внимание. Бях много разтревожен, нервен. Грабнах ключовете и хукнах.

— Припомнете си кога за последен път видяхте двете връзки.

— Не мога да кажа. В това чекмедже прибираме всички резервни ключове: от този апартамент, от Лениния, от гаража, от апартамента на моите родители. През последните месеци не ми е трябвало да вземам някакви резервни ключове, така че не съм отварял чекмеджето.

Настя имаше още много въпроси, но кой знае защо, почувства, че именно сега трябва да спре. Да се престори, че се е заинтересувала от тайните, скрити в миналото на Елена, и да си тръгне. Тя не разбираше откъде се взе тази увереност, но знаеше, че така ще е правилно.

Когато излезе на улицата, Настя си погледна часовника. Ако самолетът, с който трябваше да пристигне Саша със семейството си, е кацнал навреме, сега в кухнята в апартамента на Каменски вече се пече месо, режат се салати и витаят умопомрачителни аромати. В края на краищата някак е глупаво човек да се връща на работа в девет часа вечерта.

* * *

Владимир Иванович Славчиков вече отдавна се бе уловил, че е престанал да се радва на прибирането вкъщи. Това чувство, отначало слабичко, едва усещащо се, той прие като обикновена меланхолия,

която от време на време спохожда всекиго. Просто има някакво усещане, че нещо не е наред, нищо не те радва... Какво пък, случва се, можеш да не обръщаш внимание. Но след известно време забеляза, че неприятното усещане се появява само по пътя от работата към къщи. И никога — по пътя от къщи към работата. Имаше за какво да се замисли.

Професор Славчиков бе отдал на науката почти трийсет години от живота си и бе свикнал да подрежда нещата, да ги анализира, класифицира и да ги обосновава логически. Това не беше необходимост, а привичен стил на мислене. Обмислянето на странния график, по който се пробуждаше и заспиваше неприятното чувство, доста бързо го доведе до извода, че в неговия семеен живот не всичко е толкова подредено. И се оказа, че работата е в Катерина. По-точно, не в нея самата, а в отношението на Владимир Иванович към нея.

Преди десет години той се ожени за жена, която бе загубила всичко, освен детето си от първия брак. Семейство, работа, делова репутация — всичко бе изгубено безвъзвратно. Владимир Иванович добре си спомняше как го потресе мъжеството, с което нещастната Катерина бе приела всички удари на съдбата, достойнството, с което се държеше, силата на духа, която не ѝ позволяваше за всичко да обвинява другите и да ги проклена. Дори за съпруга си, който я бе зарязал още в първата трудна минута, тя не каза нито една лоша дума, напротив, говореше за него с благодарност, задето не бе оставил дъщеря им съвсем на произвола на съдбата, все някак бе помагал. Възхищението пред душевните качества на Екатерина Сергеевна беше толкова силно, че професорът по погрешка го взе за малко по-различно чувство и именно това го подтикна да ѝ направи предложение за брак. Живееха добре, задружно, прекрасно се разбираха и никога не се караха, от брака им се родиха две момчета... Катерина откри у себе си способността да съчинява криминални романи и това започна да носи пари, вярно, не луди пари, но съвсем прилични за осигуряването на благополучието вкъщи. И изведнъж Владимир Иванович ясно осъзна, че не обича съпругата си. При това го осъзна не защото бе срещнал друга жена и бе получил възможност да сравнява чувствата, които изпитва към двете. Не, не затова. Просто той престана да се радва на прибирането вкъщи.

Ето и днес той се качваше с асансьора на седмия етаж в немного весело настроение. Но освен неприятното чувство, с което вече бе свикнал, душата му се измъчваше по още една причина. В една служебна ситуация Владимир Иванович бе постъпил некоректно, както му се струваше сега, и той се тормозеше, като ту търсеше оправдание за своето поведение, ту се обвиняваше във всички смъртни грехове. В продължение на няколко дни така и не можа да реши да разкаже ли за това на жена си, или да премълчи. По принцип неговите служебни работи изобщо не я засягаха, но от друга страна...

„Трябва да ѝ кажа“ — някак отнесено си помисли в момента, когато ръката му автоматично извади от чантата ключовете за апартамента.

Домът посрещна Владимир Иванович с почти непоносим шум. От стаята на Юля се носеше оглушителен рок, в хола Антошка гледаше анимационни филми по телевизията, а най-малкият — Вовчик Втори — фучеше из цялото свободно пространство и твърде достоверно се правеше на самолет изстребител със съпътстващите полета му звуци. Бавачката Евгения Семьоновна се щураше между седящото момче, летящото му братче и включения в кухнята телевизор, по който вървеше поредният епизод на някакъв латиноамерикански сериал. В първия момент никой дори не забеляза влизането на Владимир Иванович, докато невръстният летец изстребител не се блъсна наред бръснещия полет в краката на баща си.

— Татко! Свалих сест амеликански лакети!

— Защо точно шест? И защо американски? — учуди се Владимир Иванович, вдигна сина си на ръце и го целуна по двете нежни румени бузки. — Да не би да сме във война със Съединените щати? Май не съм чул да има такова нещо.

— Не, не сме във война. Те воюват в Илак! А аз ги свалям!

— Много добре — строго каза професорът. — А ти какво общо имаш? Да не би да си иракчанин?

— Не съм — честно отговори подрастващият воин интернационалист, — аз живея на улица Долголуковская номел тли, апалтамент четилийсет и пет.

— Ето виждаш ли. — Бащата внимателно пусна момченцето на пода. — Значи, намесваш се в чужди конфликти, а това не е хубаво.

— Защо да не е хубаво? Нали аз помагам. Не е ли хубаво да се помага?

Въпросът се стори на професора излишно философски за обсъждане с малко дете, така че той не продължи дискусиата. Поздрави бавачката, потупа по тила Антошка, който така и не откъсна поглед от екрана с мятащите се по него и крещящи лудешки чудовища, и отиде в най-отдалечената стая, която изпълняваше едновременно функциите на спалня и кабинет.

Тесничко беше у тях, няма две мнения. Юлка се нуждае от отделна стая, тя е вече голяма, затова момчетата спят в хола, Антошка си учи уроците, където намери — ту в кухнята, ту в спалнята на родителите си, където имаше едно малко и почти изцяло заето от компютъра бюро. Нищо, остана да почакаят съвсем малко, във всеки случай Катерина го уверява, че още две книги в рамките на проекта — и парите ще стигнат за нов апартамент, по-просторен и удобен. Някога този тристаен апартамент, в който Владимир Иванович живееше с първата си съпруга и сина си Вася, му изглеждаше огромен, мястото стигаше за всички и никой на никого не пречеше.

Катерина седеше зад бюрото в спалнята кабинет, наведена над някакви книжа. Когато тя работеше, обикновено го правеше на компютъра, но сега екранът не светеше, а жена му, ако се съдеше по това, което успя да види Владимир Иванович, чертаеше някакви схеми. Въпреки възрастта, професор Славчиков имаше прекрасно зрение, така че успя да зърне надписи над схемата:

Нач. УВД
Упр. Минправ^[2]
ОВИР^[3] — паспорт?

Именно успя да ги зърне, а не ги видя добре, защото влезе тихо и сред изпълнилия жилището шум жена му не забеляза веднага, че е влязъл, а щом го забеляза, веднага смачка листа и ядосано го запокити на пода.

— Работиш ли? — усмихна се Владимир Иванович. — Измисляш ново престъпление?

— Да — разсеяно отговори Катерина и се усмихна.

Усмивката ѝ, незнайно защо, се стори на Владимир Иванович виновна. Или смутена? Или дори стъписана?

— Да ти помогна ли? — предложи той. — Твоят опит е придобит на собствен гръб, вярно, но пък моят е по-богат. Все пак аз от дълги години изучавам престъпленията.

— Благодаря, Володюшка, аз вече всичко измислих — каза Катерина весело, но съпругът ѝ долови в нейния глас неясно напрежение. — Да вървим да вечеряме.

Докато той се преобличаше — сваляше костюма и обличаше домашния си анцуг, жена му припряно прибра книжата в пластмасова папка и това също му се стори не толкова странно, колкото... неоправдано може би. Защо, като след вечеря тя пак ще седне да работи? Да си стоят така, тук никой няма да ги пипа, да ги разбърква, камо ли пък да ги разпилява. Катерина обаче пъкна папката в чантата си. Това също се видя необичайно на Владимир Иванович. Утре е петък, а не събота, утре не е денят, в който ходи у Богданов. Какво, да не смята цял ден утре да мъкне книжата със себе си? За какво ѝ са, божичко? Та това не са документи от особена важност, които винаги трябва да са ѝ подръка и които не бива да остават без надзор нито за миг, това са просто нахвърляни идеи, работни бележки за сюжетни ходове, малки откъси от окончателния текст.

Впрочем, кой знае, внезапно си помисли Славчиков, тя може наистина постоянно да носи със себе си своите бележки, а той просто да не е забелязвал досега. Той, общо взето, доста неща не забелязваше около своята съпруга и съвсем скоро разбра, че не ги е откривал, защото не се е вглеждал много-много, а не се е вглеждал, защото не се е интересувал твърде от нейната работа и нейния живот извън техния дом и семейство. По-просто казано — не я е обичал. Уважавал — да, ценял — да, тревожил се е за нея, но не я е обичал.

Телевизорът в хола все така ревеше, озвучавайки анимационните филмчета на Антошка. Вовчик Втори, след като бе изпосвалил всички „фантоми“ на американо-иракския фронт, сега разстрелваше с воден пистолет намерените на територията на жилището подозрителни пакети, които биха могли да се окажат бомби. Доста телевизия бе гледал...

— Юля, идвай да вечеряме! — извика Катерина.

— Не съм гладна, мамо — обади се иззад затворената врата момичето.

— Е, както искаш — промърмори си тя под носа и по-плътно затвори вратата, делеща кухнята от останалото шумно пространство.

Катерина изключи кухненския телевизор и сложи на печката тенджерата със супа и тигана.

— Евгения Семьоновна, пригответе децата за хранене.

Бавачката взе съдовете и платнените салфетки и ги понесе към хола. Кухнята беше толкова тясна, че всички не можеха да се поберат в нея едновременно, затова хранеха момчетата в хола. Владимир Иванович гледаше жена си и си мислеше, че за Катерина вечерта вероятно е най-напрегнатото време от денонощието. Пет души, а с бавачката — шест, и тя трябва да нахрани всички, и за всички да се погрижи, и с всекиго да поговори, и при това да не полудее от шума, суетнята, тичането наоколо, капризите и сърцераздирателния рев. В рева всички деца са шампиони — и най-голямата, Юленка, и Вовчик Втори, че и Антошка не им отстъпва. Всички са гръмогласни, сълзи изплакват в промишлени количества, а най-важното — изпълнени са с непоклатимата увереност, че с рев се постига каквото искаш. И макар животът да показваше, че съвсем не е така, че Катерина омеква крайно рядко и най-често ревят не води до никакви благоприятни последствия, децата продължаваха да се напъват в опити да получат желаното именно по този стар като света начин.

Катерина много напълня, особено след като роди Вовчик Втори, и сега почти не приличаше на онази жива, изпълнена с искрящо чувство за хумор симпатична жена, с която се запозна професор Славчиков на един банкет преди петнайсетина години, както и на измършавялата посивяла нещастна жена, каквато я видя Владимир Иванович в най-трудните ѝ дни. Рано побелялата си коса тя боядисваше червена и я подстригваше късо. Тази прическа не харесваше твърде на съпруга ѝ, но той не си позволяваше да изразява мнение по този въпрос. „А между другото, защо?“ — веднага мислено си зададе въпрос той и тъжно констатира, че отговорът се намери бързо и лесно, защото логически произтичаше от всичко, което бе премислил и усетил през последните месеци: „Защото ми е безразлично как изглежда. Защото не я обичам. Макар че тя е забележителна жена, прекрасен приятел, превъзходна съпруга и майка

и аз бих искал да прекарам остатъка от живота си до нея. Но все пак не я обичам така, както обичах някога и първата си съпруга, и някои други жени. Това е то отговорът“.

— Катюша — подзе Владимир Иванович, когато жена му сложи пред него чинията със супа, — как мислиш, аз млад ли съм или много млад?

— Ти си дете — с усмивка отговори Катерина. — Същинско дете. Какво си направил пак?

— Държах се като глупак. Като някой сополанко.

— Не вярвам. Ти си умен — разсмя се тя. — Хайде говори.

— Ами няма нищо особено за казване. Тия дни се видях с твоя бивш съпруг. Бяхме в една изпитна комисия.

— И ти си му фраснал един в окото? — поинтересува се Катерина и сложи в чинията му сметана. — Или по ухото?

— По-лошо — призна Славчиков. — Ако го бях фраснал по ухото, щеше да пострада само Вадим. А така пострада невинен човек. По-точно, невинна жена.

— А може ли с подробности, а не с намеци? Разбъркай си сметаната.

Владимир Иванович внимателно разбърка сметаната в супата си, опита, добави сол. Супата му се стори твърде гореща и той реши, че спокойно ще успее да сподели с жена си това, което го измъчва, докато поизстине.

— Ами, с една дума, на изпит се яви една дама от криминалната, от „Петровка“. Една такава умна, с огромен опит и добри идеи. Но говори не според правилата, не това, което ние цял живот пишем в учебниците и монографиите. Тя, разбираш ли, имала собствено виждане за проблема. И така, аз я слушам и разбирам, че е права. Наистина е права. И твоят Вадим разбира това. Когато обсъждахме оценката ѝ, той настоя да ѝ пишем „отличен“, каза, че била гениална и идеите ѝ щели да предизвикат революция в криминологията. А мен ме беше прихванало нещо. Абе не мога и не мога да се насиля да се съглася с него, да призная, че е прав. Разбираш ли, Катюша? За мен той по принцип не е прав, веднъж завинаги. За мен той е глупак и отрепка и да призная, че е прав дори в нещо дребно, е просто немислимо. Така че започнах да споря с него, да доказвам, че дамата е дрънкала пълни глупости и че с такива знания и представи не може да

я допускаме до научно поприще... и така нататък. Говоря това и сам се отвращавам от себе си. Но не мога да се насиля за друго. Хем и някакви аргументи намерих, дяволите да ме вземат, успях да убедя председателя на комисията, че на тази госпожа не можем да пишем повече от тройка, а инак настоявах направо за двойка. Мерзавец съм, нали?

— Не — въздъхна жена му, — ти си просто дете. Сополанко. И колко ѝ писахте в крайна сметка?

— Тройка, убедих ги все пак. Слава богу, не записахме веднага оценките в протокола, а когато ги обявявахме, госпожата вече си беше посъбрала мислите, каза нещо остроумно, а председателят се разсмя и ѝ писа „добър“. Но тази история ми тежи като камък на сърцето. Излиза, че двама мъже не можем да си поделим една жена, а страда трети човек. Разбира се, на тази дама трябваше да ѝ пишем „отличен“. Но аз се запънах като магаре на мост — само като погледна твоя Вадим, и ме втриса.

— Володюшка — меко каза тя, — Вадим отдавна вече не е мой. И ти не си ме отнемал от него. Ти ме прибра, когато бях на пътя, изоставена и ненужна на никого, освен на Юлка. Ти отдавна трябваше да престанеш да го мразиш.

— Не мога! — повиши глас Владимир Иванович. — Знам, че е глупаво, недостойно, но не мога. Та той не е някой уличен метач или шлосер, не е неграмотен еснаф, за когото всеки човек зад решетките е закоравял престъпник, Вадим е професор, също като мен, доктор на науките, криминолог, цял живот е изучавал икономическите престъпления и хората, които извършват тези престъпления. Той по-добре от всеки друг знае колко често под отговорност се привличат не истинските крадци и мошеници, а винтчетата от системата. Той е трябвало, длъжен е бил да разбира, че и ти си се оказала такова винтче, което са накарали да подпише документи под заплаха от уволнение, а после са го предали. И не е имал право да се отрича от теб.

— Това беше отдавна, преди деветдесет и първа година, а Вадим, ако не си забравил, беше секретар на партийната организация при катедрата — напомни му Катерина. — Нямаше друг изход. Или да се отрече от мен и веднага да се разведе, или да сложи на масата партийния си билет и да загуби длъжността си. В онези времена един подполковник от милицията и партиен секретар на катедра не можеше

да има осъдена съпруга. Аз го разбирах и не го обвинявах, така че и ти не бива да го мразиш.

— И въпреки това го мразя — упорито възрази той. — И не мога да превъзможна това чувство. Той е отрепка и страхливец.

— Добре — миролюбиво се съгласи жена му и отсервира своята чиния. — Яж си супата, ако обичаш, съвсем истина. Разбрах, Вадим е отрепка и страхливец. Но какво общо има с това жената от „Петровка“? Тя защо е пострадала?

— Ами там е работата де, че пострада заради моята омраза към твоя бивш съпруг. Точно това ме измъчва. Не мога да се уважавам след всичко това.

— Яж, моля ти се.

Той бързо изяде супата и разбра, че е сит, не му се яде нищо повече. Но Катерина вече сипваше второто. Владимир Иванович понечи да се откаже от него, но се сдържа. Катя ще се обиди — въртяла се е край печката, готвила е, старала се е... Веднага щом разбра, че не я обича и никога не я е обичал истински, той започна да изпитва вина и да внимава да не би случайно, пази боже, някак да прояви тази липса на любов.

Владимир Иванович с усилие се тъпчеше с картофите и месото, като се стараеше да не поглежда жена си. Катерина по никакъв начин не коментира неговия разказ и не стана ясно дали го осъжда или не и изобщо какво мисли по този повод.

— Катя, а може ли да се случи така, че ти да ме разлюбиш?

Катерина стоеше пред печката и наливаше в смешни пъстроцветни чашки кисела, сварен за момчетата. Чашката на Антошка беше в жълто и червено, във формата на дебело мишле с парченце кашкавал в нокътчетата, а на Вовка — в синьо и бяло, представляваща снежен човек с кофа на главата и морков вместо нос.

— Разбира се — отговори тя, без да се обръща. — Само че не задето ти мразиш Вадим. Заради нещо друго ще е.

— За какво например? Заради глупостта ми? Задето съм инат? — заразително я той.

— Задето си калпав, Владимир Иванович.

— Катя, сериозно те питам.

Влезе Евгения Семьоновна, взе чашките с кисела и линейката с бисквити.

— Е, щом е сериозно... — Катерина отново приседна до масата срещу мъжа си. — ... няма абсолютно никакво значение дали те обичам или не и ако те обичам, дали няма да те разлюбя, и ако те разлюбя, по каква причина. Разбираш ли, Вовчик Първи? Ни-как-во — повтори тя сричка по сричка.

— Не разбирам. Това е нещо ново — озадачено каза Славчиков.

— Наистина е ново — кимна тя. — Синът ти го измисли. Нова теория.

— Васка ли?!

— Именно.

— И какво по-точно е измислил, господи боже мой? Каква е тая теория?

— Теорията гласи, че няма никакво значение какъв живот живеем и как, защото животът е само един епизод в дълга верига от разнообразни епизоди. Ако един от епизодите не е сполучлив, няма нищо страшно, следващият ще бъде друг, много по-добър. Вярно, Василий нарича живота не епизод, а приключение.

— Тоест той смята, че човек има много животи, така ли? — уточни Владимир Иванович, невярващ на ушите си. — Той какво, да не е откачил? Да не е бил пиян, когато го е казал?

— Не, Володюшка, според теорията на сина ти животът на човека е един, но човекът е единство от плът и душа. Плътта е тленна, а душата — безсмъртна. Когато плътта умира, умира даден конкретен човек като единство от тяло и душа, но душата продължава да живее. Тя си намира друга плът и се впуска в нови приключения. А всяко самоубийство не е нищо друго, освен въплъщение на решението на една душа, че вече не ѝ се стои в тялото на даден човек, живеещ даден живот, омръзнало ѝ е, скучно ѝ е, уморила се е. Иска по-скоро да се избави от тази плът, да отлети на небето и там да си хареса друг живот, който би искала да опита.

— Коя е тази „тя“? — глупаво попита професорът, който вече почти не разбираше за какво говори жена му, писателката.

— „Тя“ е душата, Володенка — скри усмивката си Катерина. — Такава една идеологическа конструкция е изобретил нашият Васенка. И между другото, помоли ме да ти съобщя за нея.

— Защо?

— Той смята, че ти ще го разбереш по-добре от мен. Смята, че тази конструкция е прекалено теоретична, за да може да я оцени по достойнство здраво стъпила на земята особа като жена ти. Е, какво, оцени ли я?

— Абе глупости някакви! — Владимир Иванович ядосано махна с ръка и едва не събори на пода панерчето с нарязания хляб. — Откъде е измислил тези идиотщини?

Катерина сви рамене.

— Не знам. Казва, че ги е чел някъде, взел ги за основа и добавил нещо свое.

— Добре, да допуснем, че е така. А защо той не ми разказа всичко това лично? Защо е помолил теб да ми го съобщиш?

— Надява се, че изложена от мен, теорията му ще прозвучи по-свързано. Та ти знаеш прекрасно — Вася е умно момче, но разказва лошо и никак не умее да обяснява.

— Но нали на теб е обяснил глупостите си и нищо, ти си го разбрала — недоволно промърмори Славчиков.

У него внезапно се прокрадна ревност. Какво, значи Васка смята Катерина за по-умна от родния си баща? Васка е сметнал за възможно да сподели нещо с нея, нещо такова, за което и през ум не би му минало да поговори с баща си?

— Володюшка, аз отгледах Юлка и сега постоянно общувам с Антоша и Вовка. Разбираш ли?

— Не. Не виждам връзка — ядосано отвърна той.

— Аз имам голям опит в общуването с хора, които трудно обясняват, това е. Ти пък си разглезен от общуването с високочели учени и разни аспиранти, кандидати и доктори, те всички имат ясни мисли и говорят разбрано, а човек, който не говори разбрано, вие веднага го прогонвате от редиците си и дори не се опитвате да проумеете какво всъщност е искал да каже. А аз не мога да обърна гръб на хлапе, което ми обяснява нещо, трябва непременно да го изслушам и да се постарая да го разбера. Затова имам тренинг. Именно затова Васка предпочете мен за първи рецензент. Той прекрасно разбира, че ако аз ти разкажа измишльотините му, ще го направя по-ясно и систематизирано.

— Значи си съгласна, че това са измишльотини?

— Разбира се.

— Е, слава богу — с облекчение изрече Владимир Иванович, — защото аз вече започвах да се плаша, че ще се захванеш да ме вербуваш за новата вяра.

Вратата на кухнята се отвори с трясък и на прага се появи разчорленият Антошка. Иззад гърба му войнствено напираше Вовчик Втори, на когото баткото препречваше пътя и с всички сили се стараеше да не го пусне пред себе си.

— Мамо, може ли да гледам екшъна с Костнър?

— Мамо — пищеше малкият, — дават „Лека нощ, деца“, там пликаската плодълзава, а той не ми дава да гледам.

— Махай се оттук!

— Ама, мамо...

— Махай се!

Катерина се втурна към синовете си и ги разтърва, преди да се стигне до сбиване. Сега Вовчик Втори се криеше зад краката ѝ и оттам изглеждаше като победител.

— Антоша, ти можеш да гледаш екшъна, но само до девет часа. В девет Вовчик ще си легне.

— Ами аз? — изписука малкият.

— Ти ще изгледаш приказката си тук.

— Ама вече е девет без петнайсет — взмути се големият. — Филмът ей сега ще започне. И в девет трябва да го спра, така ли?

— Добре, можеш да изгледаш филма в кухнята — съгласи се Катерина. — Вовчик ще гледа предаването в хола и веднага след това ще си легне. А ти можеш да седиш тук, само имай предвид, че и ние с татко ти ще останем в кухнята, имаме да си говорим, а после аз ще мия чиниите и ще чистя. Решавай по-бързо, имаш три минути.

Налагаше ѝ се да бъде твърда, нямаше начин, защото жилището беше твърде малко за петима. Не можеше да привилегирова един и да ощетява друг, така че постоянно трябваше да търси баланс между различни интереси, за да не се обиди никой и да се спазва елементарна справедливост. Макар че само майките знаят как се свива сърцето, когато трябва да прилагат въпросната справедливост, слушайки рева на малкото дете и гледайки обидата в очичките му. „Катерина е изтъкана само от добри качества — помисли си Владимир Иванович, наблюдавайки как жена му решава конфликта на интереси. — Господи, но защо, защо не я обичам?“

* * *

— Че какво, дори много ти отива. Гледай само как ти стои!

Даша нахлузи на главата на Настя плетената шапчица със смешни дълги заешки уши. Ушите бяха избродирани с цветчета и висяха надолу, почти закривайки бузите. Определено малкият Санечка имаше проблеми с вкуса, но никак не беше зле с чувството за хумор.

— Да беше видяла колко време избира тази шапка! — продължаваше да чурулика Даша. — Сто магазина обиколи, докато намери това, което търсеше. Беше си вгълпил, че непременно трябва да ти подари шапка с уши. Хайде де, защо стоиш, иди да се видиш в огледалото.

Настя неохотно стана от дивана и се потътри към огледалото. Чудовищно. Стара уморена лелка с угаснал поглед, увиснали ъгълчета на устните и подозрително светла коса — естественият платинен цвят беше силно разреден от белите ѝ коси. И над всичко това — ярката палячовска шапка със заешките уши. Гротеска. Пародия. Просто смехория...

Тя се опита да се усмихне, но не успя, устните ѝ се изкривиха от напрежението и лицето ѝ стана още по-старо и печално. Настя с рязко движение смъкна от главата си подаръка на любимия си племенник, който беше до нея и предвкусвайки ефекта, бе отворил уста в радостно очакване.

— Страхотно, нали, лельо Настя? Харесва ли ти?

— Много, Санечка. Много ти благодаря. Просто изключителна шапчица — отговори тя и се намрази заради бликналите сълзи.

— Ще я носиш ли на работата си?

— На работата сигурно няма да може, всички там са много строги, разни началници, генерали. В моята работа трябва да нося униформа.

— Тогава кога ще я обличаш?

— Ще я слагаш, Санечка, не обличаш, а слагаш — веднага поправи сина си Даша. — Колко пъти съм ти казвала...

— Слагаш — послушно повтори малчуганът. — Лельо Настя, кога ще слагаш моята шапчица? Когато отиваш на гости ли?

— Да, когато отивам на гости — съгласи се тя.

— Тогава я сложи пак — настоя племенникът ѝ. — Нали сега си на гости, слагай я. Обеща ми.

Даша укорително поклати глава, прегърна детето, целуна го по челото.

— Санечка, тук е много топло. Ако Настя си сложи своята шапчица, а после я свали и излезе навън, непременно ще настине. Нали не искаш Настя да се разболее?

Момчето поклати глава отрицателно.

— Их, какви сте.

Махна с ръка и оклюмано излезе от стаята.

— Обиди се — огорчено каза Настя. — Извинявай, Дашуня, развалих празника на всички. Саня толкова очакваше възторзи от мен, а аз не можах...

По бузите ѝ потекоха сълзи, които тя все пак не съумя да възпре. Беше ѝ жал за племенника ѝ, когото бе лишила от радост, беше ѝ жал за слънчевата и щастлива Даша, която също се разстрои, като видя своя обиден и толкова нещастен син. И ужасно ѝ дожаля за себе си.

Даша се притисна до рамото ѝ, тихо я целуна по бузата.

— Това пак заради онзи идиотски изпит ли е? Аз пък изобщо не разбирам защо ти притрябва да го държиш? Просто някаква глупост!

— Не е глупост, Дашуня, а необходимост. Ако искам да напиша и защитя дисертация, съм длъжна да издържа изпитите. Такъв е редът.

— Знам, че е заради реда — продължи да се ядосва младата жена. — Не разбирам за какво ти е потрябвала дисертацията. Професорските лаври на Льошка ли не ти дават мира? Толкова години работиш на своята „Петровка“ — ами работи си, там те ценят, уважават те. Защо си вечно неспокойна? Търсиш си приключения да си усложняваш живота, а после се разстройваш.

Настя въздъхна. Естествено, Дашка не разбира. Всички наоколо разбират за какво ѝ трябва на Настя Каменская кандидатска дисертация, а трийсетгодишната съпруга на брат ѝ не разбира. Защото не носи пагони. И защото е само на трийсет.

— Дашенка, аз съм подполковник, а подполковниците могат да са на служба само до четирийсет и пет години. На четирийсет и пет ги пенсионираат. А аз съм вече на четирийсет и три.

— Ама наистина ли всички ги пенсионираат? — не повярва Даша. — И в нашата милиция няма нито един подполковник, по-възрастен от

четирийсет и пет години? За нищо на света няма да повярвам!

— И ще бъдеш права да не повярваш — позасмя се Настя. — Може да подадеш рапорт с молба да се удължи срокът на службата ти и ако решението бъде положително, ще работиш още пет години.

— А после?

— После пак рапорт. И може да порботиш още.

— А после?

— После — край. Две удължавания, повече не може.

— Какъв е проблемът тогава? Ще си напишеш рапортите и ще работиш до петдесет и пет години. А през това време ще станеш полковник. Не разбирам защо са тези притеснения с дисертацията?

— Дашка, Дашка. — Самата Настя не бе очаквала, че ще се разсмее. — Ти си непоправима идеалистка. Аз рапорт ще напиша, само че е нужно моите началници много силно да пожелаят да ме оставят на работа. А аз дълбоко се съмнявам в това. Началниците ми са сложни характери, не всички имат добро мнение за мен, а някои — дори откровено лошо.

„Особено моят непосредствен началник Вячеслав Михайлович Афанасиев — мислено продължи Настя. — Дразня го просто до немайкъде. Външно се разбираме прекрасно, но аз определено знам, че той не може да ме търпи. Просто си мечтае кога най-сетне ще се махна. По възможност в пенсия, та да няма приказки, че го е напуснал опитен служител като мен. Когато един добър служител напуска началника си, това винаги е петно върху репутацията на самия началник. Така де, кой пилее безогледно ценни кадри? Ако човекът е повишен или се мести за по-висока заплата — това е нормално, това всички го разбират. Но мен няма да ме повишат: жена съм. По-висока заплата означава да отида в частния сектор, а аз няма да го направя. В частния сектор умения за разкриване на убийства не са необходими на никого, там е нужно съвсем друго: гражданско право, договори, финанси, осигуряване на безопасност, а аз не искам да променям квалификацията си. Значи, мога да се преместя само на равностойна длъжност в друго подразделение. И как ще изглежда това отстрани? Оперативен работник, който деветнайсет години се е занимавал с разкриване на убийства и се е сдобил с всякакъв опит, изведнъж, не щеш ли, отива да стане старши оперативен работник в отдела по борба с кражбите... Ха-ха-ха. Съшито с бели конци, глупаци няма и първият, когото ще питат,

е началникът ти. Щом са те напуснали, значи не си създал условия, не си опазил специалиста си, не си пресякъл развитието на конфликтна ситуация. Афоня не иска това, той би предпочел всичко да мине тихо и кротко, според съответните разпоредби. Каменская е остаряла и се е пенсионирала. Естествен процес.“

— Така че началникът няма да постави на рапорта ми положителна резолюция — продължи тя на глас обясненията си. — А тъй като още не ми се иска да се пенсионирам и да си седя вкъщи, аз трябва да се постарая през тези две години да напиша дисертация или поне някоя и друга статия, за да докажа умението си да се занимавам с научна работа. Тогава ще имам шанс.

— Какъв шанс?

— Да стана преподавател. И то на такава длъжност, на която ще мога да получа чин полковник. Тогава ще мога да работя до петдесет години. А ако съм добра в преподаването, там ще ми подпишат и две удължавания. Разбра ли сега?

— Излиза, че при вас всичко било много сложно — проточи Даша. — А защо мислиш, че твоите началници няма да искат да поработиш още?

Защо, та защо... Причини много. Ето например една от последните: тази история с новия служител, когото Афоня взе в отдела в края на миналата година. Това момче от самото начало не се хареса на Настя, с детективския си усет тя долови у него доста съмнителни черти и се зае да го проучи. Оказа се, че младежът е попаднал в органите направо от криминалните среди и е бил висококвалифициран джебчия. Но всички опити да съобща тази информация на началника се блокираха в зародиш, полковник Афанасиев не обсъждаше кадровите си решения със своите подчинени. Е, и какъв е резултатът? През юни избухна скандал с „престъпниците с пагони“, бившият джебчия беше задържан заедно с „група колеги“, разкошната му биография стана достояние на обществеността и Афоня най-сетне научи от службата по собствена сигурност това, което толкова безуспешно се бе опитвала да му каже Настя Каменская. Дълго триха сол на главата на кадровика, който бе назначил новия служител и бе правил проверки, настояваха да си признае колко са му платили, та резултатите от проверките да са положителни, а Афоня го разкарваха по началнически кабинети и му наприказваха сума ти неприятни неща.

Ако се бе вслушал навреме в предупрежденията на подполковник Каменская... Къде сте видели началник, който ще прости такова нещо на свой подчинен?

Но нали не можеше да разказва всичко това на Дашенка...

— Дълга история — отбягна прекия отговор Настя. — Просто знам — и толкоз. Приеми го като факт, без обяснения. И хайде стига по този въпрос. Да вървим при мъжете, че без нашия контрол кой знае какви ги вършат.

Мъжете — Льоша Чистяков и Саша Каменски — обаче вършеха нещо чисто мъжко: разглеждаха и обсъждаха ски оборудването, с което заможният банкер Александър Павлович Каменски се бе наслаждавал на алпийския въздух, снега и стръмните склонове. Малкият Саня също се въртеше около тях, постоянно се намесваше в мъжкия разговор със звънливото си гласче и се опитваше да разкаже на чичо Льоша за собствените си успехи в ски спорта и най-вече в преодоляването на страха от лифтовете. Настя се възхищаваше на вида на брат си и жена му — толкова млади, пълни с енергия, свежи, цъфтящи, лицата им покрити с равномерен кафеникав тен, очите им блестят. Не са като нея — остарялата и уморената. Вярно, те бяха прекарвали една година в Алпите, след такава година не е трудно да изглеждаш добре, но тя има чувството, че вече никога няма да може да бъде като тях, дори да прекара на същите тези Алпи целия си останал живот.

— Какво има, Настюша? — улови погледа и брат ѝ и се разтревожи. — Нещо не е наред ли?

— Всичко е наред — пресилено бодро отговори тя. — А в тая къща дават ли чай, или само хранят с печено и раздават подаръци?

— Разбира се — веднага се засуети Даша, — аз ей сега, след пет минути ще има чай, донесли сме страхотни бонбони, вземем ги...

Останалата част от историята за бонбоните се разми някъде в дъното на апартамента, около кухнята, където моментално отлетя бързоногата Дашенка.

Настя и Льоша пиха чай и се канеха да си тръгват — вече беше късно, а и двамата на сутринта трябваше да са на работа.

— Настя. — Саша улови ръката ѝ и леко я придърпа настрана. — Да си кажем някоя дума. Слушай, искам да имаш кола.

— Искай — равнодушно отговори тя. — Това е безпредметен разговор, Саня. Никога няма да го направя.

— Няма да приемеш подарък от брат си ли? Да не би да е неприлично? Или може би престъпно? Хайде обясни ми глупавото си упорство, намери аргументи.

— Санечка — прегърна тя брат си, целуна връхчето на носа му, — аз с удоволствие ще приема подарък от брат си. Но никога няма да обидя и унижа съпруга си. Щом ние с Льошка не можем да спечелим пари за кола за мен, значи няма да имам кола. И няма да искам да имам. Между другото, аз наистина не искам. Не обичам да съм зад волана.

— Ами тогава да ти подаря кола с шофьор? — присмехулно вдигна вежди Саша. — И защо решаваш всичко вместо Алексей? Откъде си толкова сигурна, че моят подарък ще го обиди или унижи? Питала ли си го?

— Не — призна тя, — не съм го питала.

— Ами попитай го. Или хайде аз да го попитам. Льоша!

— Какво правиш, недей! — уплашено зашепна Настя и задърпа брат си за ръкава, като си представи как може да завърши този разговор.

Но вече бе късно. Льоша внимателно остави на пода племенника си, който се правеше на въздушен гимнастик в дългите му ръце, и дойде при тях.

— Льоша, как би приел жена ти да се сдобие с кола?

— Каква кола? — попита Чистяков напълно миролюбиво.

— Автомобил като автомобил, не скъп, но приличен. Естествено, нов.

С внимателно, но някак хирургически точно движение Льоша протегна ръка и буквално измъкна жена си иззад гърба на Саша Каменски. Придърпа я по-наблизо, настани я до себе си, критично я огледа и оправи завързания на шията ѝ копринен шал.

— Ето така — удовлетворено каза той. — Сега си истинска красавица. Та ти ме питаше нещо за кола, нали?

Настя веднага разбра всичко и моментално се успокои. Саша обаче нищо не разбра, защото познаваше Чистяков не от двайсет и осем години, отколкото го познаваше сестра му, а само от осем. А предвид и отсъствието му през последната година, всъщност бяха само седем.

— Казвам, как би се отнесъл към...

— А, за това ли — с неприкрита скука го прекъсна Чистяков. — Подари й някаква по-интересна книга или сериал на касети, само че по-дълъг, трийсет-четирийсет епизода поне, да й стигнат задълго. Тя заспива добре след тях. Всяка вечер по епизод — цял месец спокоен сън. Една жена може да приема скъпи подаръци само от мъжа, с когото спи. От съпруг или от любовник. В конкретния случай, надявам се, само от мен.

— Но аз съм й роднина! — възмути се Саша. — И то близък роднина. Какво обидно виждаш в това? Ти си талантлив учен, но не си виновен, че за това днес плащат копейки. Защо жена ти трябва по цели дни да снове из Москва пеша, щом държавата ни има такъв отвратителен бюджет?

Чистяков премести внимателния си поглед към жена си.

— Асенка — прозвуча искрена загриженост в гласа му, — наистина ли ти е трудно да пътуваш от единия до другия край на Москва? Много ли се уморяваш? Искаш ли да имаш кола?

— Ама моля ти се, не. — Тя с всички сили завъртя глава, сякаш интензивността на движенията й трябваше да потвърди чистотата на помислите. — Изобщо не ми е трудно. Тоест, разбира се, наистина ми е трудно, но с метрото става по-бързо, отколкото с кола, защото задръстванията са ужасни. Особено зиме, когато пътищата не се почистват добре, сняг, лед... Не искам никаква кола.

— Тогава защо брат ти ме занимава с глупости?

Настя се усмихна.

— Абе така, колкото да поддържа разговора.

Октомврийската вечерна Москва беше тъмна, мокра и блестяща — като черен плащ в дъждовно време. Още щом излезе от блока, където живееше брат й, и се качи в колата, Настя превключи мислите си към убийството на Елена Сафронова. Юра Коротков е прав, тук силно намирисва на активна роля на съпруга в отнемане живота на бременната му жена. Вярно, Егор Виталевич има много добро алиби, многократно потвърдено от свидетели и най-важното — поддаващо се на обективна проверка, но тъкмо за такива случаи са измислени поръчковите убийства. Егор Сафронов решава да се отърве от жена си, наема изпълнител, дава му комплект ключове от апартамента на Елена и на изпълнителя остава само да изчака жената за пореден път да отиде там, за да си вземе някоя дреха. Да влезе в апартамента, като се

възползва от ключовете, и без да вдига излишен шум, да я убие. Нито свидетели, нито звънене на вратата и разговори на висок глас, огласящи цялата стълбищна площадка, на тема „Кой е?“ — „За ремонта“ — „Не съм ви викала“ — „И въпреки това отворете“, нито шумно разбиване на брава, с една дума, нищо, което може да попречи на убиеца или впоследствие да насочи по следите му. Идеална ситуация, проста до гениалност.

Ами мотивът? И в това отношение е просто. Колкото и да се силеше, Настя не можеше да повярва, че човек като Егор Виталевич ще се ожени за една жена само защото веднъж случайно е преспал с нея и тя е забременяла от него. В живота му със сигурност е имало достатъчно подобни ситуации, но кой знае защо, те не са завършвали със сватба. За това ясно говори фактът, че и двата предишни брака на Сафронов са били бездетни, следователно изобщо не са били сключвани заради бременност. Какво тогава се е случило този път? Защо Сафронов не е постъпил така, както е постъпвал по-рано? Пробудило се е желанието му да стане баща? Трябва да се провери. Но как?

Ами ако не е имало никакво желание да стане баща, а е бил обикновен шантаж от страна на Елена? Тя е искала да роди детето и да го отгледа в заможен дом заедно със съпруг. Елена е накарала Егор да се оженият. Той отначало се е стъписал и се е подчинил, после обаче е поразмислил и е решил да се отърве и от шантажистката, и същевременно от омразната съпруга и съвсем ненужното дете. Но защо не се е откупил? Нали не е беден? Вярно, не е олигарх, но щом Елена го е пожелала за съпруг, значи нивото на доходите му напълно я е задоволявало, тоест, той спокойно е могъл да се откупи. Защо да я убива? Не ѝ е вярвал? Страхувал се е, че тя ще вземе парите, а после пак ще го предаде? При съвременните нрави в икономическия живот на страната винаги има с какво да бъде шантажиран един предприемач. И това трябва да се провери: има ли господин Сафронов някакви прегрешения и могла ли е Елена Шчоткина да научи за тях.

Господи, накъде я поведе мисълта, към какви дебери? Какви основания има тя изобщо да подозира Егор Виталевич Сафронов при пълна липса на улики, говорещи за неговата виновност? Никакви. Тя, Настя Каменская, го подозира просто защото не разбира защо се е оженил за администраторката на неговия салон за красота. Е, ами че

малко ли неща на този свят са необясними за нея! Егор Сафронов е мъж и само този факт ѝ дава всички основания да не разчита на собствените си разбирания, защото е жена и има свои представи за мотивите, с които мъжете се женят. Нали точно това обясняваше преди няколко дни на изпитната комисия? Именно това, а сега е пощръкляла и се дразни: как така, оженил се е с нея с неясни за мен мотиви, това не може да бъде, мотивите със сигурност са други, щом аз не ги разбирам, значи изобщо ги няма...

— Приятелко, в какви дълбини се спусна ти, човек и с акваланг не може да те стигне?

Настя трепна и се опомни. Боже, вече са стигнали вкъщи, а тя дори не е забелязала!

— Льоша, ако ти кажа за какво мисля, ти дълго ще се превиваш от смях — заяви тя с усмивка.

— Вече започнах. Е, за какво мислиш?

Тя слезе от колата, протегна се, дълбоко вдиша влажния, пропит с аромата на окапали листа въздух.

— Защо се женят мъжете.

— А не искаш ли да помислиш защо се развеждат? — ехидно попита мъжът ѝ.

— Искам. И за женитбите, и за разводите, и за убийствата вместо разводите. Слушай, хайде да се поразходим двайсетина минути, да подишаме чист въздух. И през това време ти ще ми обясниш мъжките възгледи върху проблемите на брака и неговото разтрогване. Солидно, като професор, систематизирано.

Дори в тъмнината на зле осветения двор Настя видя как Льоша се смуги. Боже мой, колко години вече са заедно, а той още се страхува, че тя ще го напусне...

— Лично към теб ли има отношение това? — попита той глухо.

— Пази боже, Льошенка! Просто нашето общо приятелче Юрочка ми пробута убийство на бременна жена и всички ние подозираме, че е убита — или по-точно убийството ѝ е поръчано — от нейния скъп съпруг. Та ето, блъскам си главата да разбере защо му е било нужно да я убива, след като е могъл просто да се разведе. Е, ако не се разведе, поне да я напусне. И изобщо недоумявам защо се е оженил за нея. Искаш ли да ти разкажа историята, а ти да я коментираш от мъжка гледна точка?

— Давай.

Той не се опитваше да скрие облекчението си и на Настя ѝ стана съвестно. Нито един нормален мъж след два̀сет и осем години близки отношения не би се притеснявал постоянно, че жена му ще го напусне. Щом два̀сет и осем години не го е направила, вече няма къде да се дява, това е очевидно... Впрочем сигурно това е очевидно само за жените, защото те точно така се отнасят към мъжете си: щом два̀сет и осем години не я е напуснал, вече няма да го направи. И грешат. А мъжете — обратно, знаят, че и след трийсет, и след четирийсет години могат да си тръгнат, у тях никога не умира влечението към свободата и към продължаването на рода с по-млада самка. И си мислят, че жената е устроена по същия начин и също може... Но колко ли гадно се е държала тя през всичките тези години, щом Льошка още не се е успокоил!

Тя започна да разказва, като се стараеше да бъде последователна и да не изпуска нищо важно, съчетавайки сведенията, получени от Андрей Чеботаев, и информацията, която бе успяла да извлече от днешния разговор с безутешния вдовец Егор Сафронов.

Живяла някога девойката Лена Шчоткина... Тя се родила в Новосибирск. Преди осем години, на два̀сет и три годишна възраст, пристигнала да покорява Москва. Била много красива и много умна, но умът ѝ се проявявал само когато благоволявала да поработи някъде, а това се случвало рядко и за кратко. Живеела предимно с богати мъже. Един от тях ѝ купил апартамент, което позволило на младата Лена Шчоткина да се регистрира в Москва. С какви именно мъже е живяла — това още не беше установено, защото хубавата Лена имала една нетипична за младите момичета черта: не се сближавала прекалено с приятелките си, използвала ги просто за ежедневно общуване и лесно скъсвала отношения с тях. По-точно, отношенията сами се скъсвали, тъй като Лена Шчоткина не се стремяла да ги поддържа. Не търсела сама приятелките си, отбягвала срещи, оправдавайки се с различни маловажни причини, и така нататък.

— Льоша, кажи как е възможно една млада жена да няма приятелки, а? Ей така, поне една. Та нали тази Шчоткина не е московчанка, няма роднини тук, сигурно е била много самотна. Как мислиш?

— Мисля, че не би било зле да погледнеш себе си — философски каза Чистяков, стиснал здраво жена си под ръка. — Ти самата много ли приятелки имаш? Нещо не съм забелязал дори една.

— Льоша, ти не сравнявай — разпалено възрази Настя. — Първо, аз имам теб и вече почти трийсет години ти си ми и съпруг, и приятел, и приятелка. Второ, в работата си имам Коротков, с когото също мога да обсъждам всичко. И трето, имам самата си работа, която запълва не само времето, но и главата ми, при това изисква много емоции, така че за общуване с приятелки просто нямам належаща необходимост. А нашата Лена Шчоткина не е имала такава работа, не е имала и някого като моя Чистяков. Как тогава е задоволявала своята потребност от общуване?

— Може да не е изпитвала такава потребност — сви рамене Алексей. — Защото какво представлява всъщност личното общуване? Размяна на информация, продиктувана, от една страна, от стремежа да разкажеш за себе си, да споделиш преживявания и впечатления, и от друга страна — от любопитство: а как стоят тези неща при другия? Ако липсва любопитство, интерес към другите хора, а за себе си нещо не ти се разказва или не бива да разказваш, ето ти го образа на класическия самотник. Вярно, самотници по-често се срещат сред нас, грубите и недодяланите, но от време на време се намират и сред вас, нежните и деликатните.

Настя потрепери, изведнъж усети, че е премръзнала.

— Да се прибираме — предложи тя. — Нещо ми е студено.

— А за младата Лена няма ли повече да ми разказваш?

— Вкъщи. На топло и уютно — обеща тя.

Настя обичаше такива дълги домашни вечери, разговорите с Льошка, обсъжданията, своите учудени въпроси и опитите да анализира на глас, неговите отговори и поправките му в нейните разсъждения. Мисленето на Чистяков беше принципно различно и той почти винаги виждаше фактите в абсолютно друга светлина.

— И последното, Льоша, което не разбирам напълно: защо Егор Сафронов се е оженил за нея?

— Струва ми се, че неговите обяснения не са те задоволили?

Настя се уви по-плътно в одеялото, присви колене към корема, притисна пухената възглавница до брадичката си и направи смешна гримаса.

— Сигурно съм ужасно цинична, но не вярвам в тези приказки за внезапното прозрение и незнайно откъде взелото се желание за бащинство. Вярвам, че жената в един момент може да разбере, че иска дете. С нас това се случва и е нормално, защото никоя цивилизация не е отменила инстинкта за майчинство. Но при мъжете... Не, не вярвам. А може би аз не разбирам мъжете. Ти какво ще кажеш?

— Ще кажа, че не си права. Наистина не разбираш момчетата, но това е понятно, защото си момиче, а дори най-умното момиче никога не може напълно да се превъплъти в момче. Мъжете никога не могат докрай да разберат жените, но точно така и жените не могат да разберат докрай мъжете. Примири се, детективе, признай, че и ти не си способна на някои неща — засмя се Алексей.

— Е, добре де — промърмори ядосано Настя, — нека да не съм права. Угаси лампата.

Тя се притисна до мъжа си, вдиша познатия топъл мирис на кожата му и упорито си помисли: „И все пак, Егор Сафронов, аз не ти вярвам. Ще докажа, че сам си убил жена си или си поръчал да я убият. За тази цел трябва само да разбере защо си се оженил за нея. И ще го разбере. Може би не съм в състояние да проумея всичко, но пък мога да науча всичко, което пожелаея. За тази работа имам достатъчно опит“.

[1] Градско управление на вътрешните работи. — Б.пр. ↑

[2] Министерство на правосъдието. — Б.пр. ↑

[3] Отдел по визи и регистрации. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 4

Явно нещо ставаше в атмосферата — дали магнитни бури, дали промяна в налягането, дали нещо друго, все още непознато, но определено влияещо върху някои хора, какъвто именно беше Вячеслав Боровенко. От девет часа сутринта той зае своя пост пред блока на Сретенския булевард, където живееше Глеб Борисович Богданов. Намести си слушалките, разгъна вестник, сложи на съседната седалка цигарите — нищо че ги бе отказал, както и термоса с чая и торбичката със сандвичите, и се приготви да слуша. Лиза се бе настанила на задната седалка с книга в ръце. И тя не се чувстваше добре, но не заради времето, а заради безсънието.

До обяд нищо интересно не се случи. Писателят стана, старата домашна помощница му сервира закуската и маестрото излезе на разходка. Лиза изчака няколко секунди, слезе от колата и тръгна след него. Ами ако по време на своите разходки той се среща с някого?

Богданов не се срещна с никого. С бавна отмерена крачка измина обичайния си маршрут по булевардите — по Сретенския, Рождественския, Петровския, Страстния и обратно. Пет минути преди да се върне, в жилището на Богданов иззвъня телефонът.

— Ало — чу в слушалките Слава гласа на Глафира Митрофановна. — Няма го. Обадете се след двайсетина минути.

После покрай колата мина самият Богданов, влезе във входа, сетне Слава видя приближаващата Лиза и чу как Глеб Борисович звънна на вратата. Стъпките на старицата, изскърцването на бравата, шумоленето на съблечената дреха.

— Хубаво ли се разходи, Глебушка?

— Хубаво, Глаша, както обикновено.

— Търсиха те тук. Преди малко. Дай си обувката, веднага ще ги забърша, че ще намокрят пода.

— Кой се обади?

— Жена. Не се представи. Казах ѝ да звънне пак след двайсет минути. Ама ти без шал ли си излязъл? Боже, Глебушка, как може? Ще

настинеш!

— Че какъв шал, Глаша? Навън е топло. Влажно, но топло.

— Хич не ми обяснявай! Октомври е към края си, как ще е топло? И аз, глупачката стара, не съм те и погледнала! Ти пък си като малко дете, ако човек не те види, вечно се обличаш не както трябва. Ах, Глебушка, Глебушка! Седемдесет години те възпитавам, възпитавам — и още не мога да те възпитам. И на кого се метна такъв? Майка ти, покойната Зема, винаги топло се обличаше, според времето, затова и не настиваше, пазеше си здравето.

— Ти, Глаша, не ме сравнявай с майка ми. — Гласът на Богданов стана по-глух, вероятно от антрето бе минал в някоя от стаите. — Тя беше певица, за певиците гърлото е работен инструмент. Кафето готово ли е?

— Готово е, готово, Глебушка, сега го нося. Да запаля ли камината? Ще седнеш край огъня, ще си стоплиш краката, че да не си настинал...

— Запали я. В такова време камината е нещо хубаво.

Слава се извърна и със съчувствие погледна жена си, която жадно пиеше горещ чай от чашата на термоса. Премръзнала е, горката. Хем уж се облече дебело, знаеше, че ще трябва да ходи пеша два часа, ама пак е премръзнала. Да можеше сега да я настани пред тази камина, да ѝ стопли краката...

— А той там има камина — каза Слава, без да знае защо. — Старицата я пали, вайка се, че сезонът е започнал, а не са се запасили с дърва, съвсем малко им останали.

— Камина, а? — вдигна вежди Лиза. — Добре са си живеели писателите в съветско време. А какво друго има?

— Затруднявам се да кажа, не съм бил там. Каквото знам, то е само от думите на Мишаня, а за него да те излъже е, кажи-речи, професия. Наркоман, ясна е работата... Каза, че апартаментът бил огромен — шест стаи, камина, еркер, три входа.

— Три? — учуди се Лиза. — Как така?

— Два от централното стълбище и един от задния вход. И аз не разбрах, когато ми го каза Мишаня, после се порових в справочници и намерих отговора. Сградата е над стогодишни, построена е през хиляда деветстотин и втора година, представяш ли си? Та там пише, че в такива господарски апартаменти са правели по два официални входа:

един — за всички, той е водел до антрето и оттам се е влизало в стаите, а вторият е водел направо в една от стаите. Правили са го специално — в случай че собственикът е лекар, адвокат или нотариус, или ако е имал някаква друга подобна професия, която е изисквала конфиденциалност. Тогава посетителят влизал направо от стълбището в кабинета и си тръгвал по същия начин, така че никой не го виждал и той не безпокоял никого от семейството. Удобно, нали?

Лиза тъкмо щеше да каже какво мисли по въпроса, когато Слава вдигна ръка предупредително:

— Тихо... Телефонът...

В слушалките се звънна шест пъти, докато Богданов вдигна.

— Ало — каза той със звучен царствен баритон. Но още следващите думи бяха изречени тихо, припряно и ядно: — Вие ли сте? Да не сте полудели? Категорично ви забраних да ми се обаждате вкъщи. Спешно, така ли? Добре. Хайде на същото място. В три часа. И да не сте посмели повече да звъните тук.

Слава се обърна към жена си и се усмихна тържествуващо.

— Май успяхме! Не го дебнахме напразно. Обадиха му се и нашият писател беше много недоволен от това. Говореше тихо, за да не го чуе старицата. Случило се е нещо необичайно и днес в три часа той има спешна среща с човека, който се обади.

— Къде? На кое място? — оживи се Лиза.

— Той не уточни. Каза: на същото място. Нищо, ние ще го проследим още оттук, няма къде да се дене.

— Славик, но ние го следихме почти две седмици — предпазливо отбеляза тя. — За него има само едно място, което означава „същото“. Това е ресторантът, където обядва всеки четвъртък. И вчера обядва там. Няма друго място, което Богданов да посещава редовно. Нещо не се връзва.

— Лизонка, ние сме го наблюдавали само две седмици, но си представи, че това „същото“ той го прави веднъж месечно. И после, какво му пречи и днес да отиде в ресторанта?

— Нищо — въздъхна жена му. — Не знам защо, но нищо не се получава като в книгите или филмите. Проточва се, досадно, скучно, нищо не се случва...

— Почакай — отново я спря с жест Слава, — там нашият маестро нещо спори със старата.

— ... ама как така, Глебушка, сготвила съм за обяд... Нали вчера обядва в ресторанта. Защо и днес?

— Налага ми се, Глаша. И недей да спориш с мен.

— Ама всичко отива на вятъра! И супата, и печеното, това агнешко съм го купила прясно от пазара... Господи, сега трябва да го хвърлям ли? Да беше ме предупредил от снощи, че няма да обядваш вкъщи, нямаше да харча пари за продукти, защото ти искаш да купувам най-доброто, най-прясното, а пък... Толкова пари на вятъра! Не е хубаво това, Глебушка.

— Не се ядосвай, Глаша, ще изям всичко на вечеря. Така де, защо се притесняваш толкова?

— Ами за вечеря съм сготвила друго! Глебушка...

— Какво друго сега? Я ми долея кафенце... Благодаря.

— Глебушка, да не е заради онзи борш? А? Сега не искаш да обядваш вкъщи, защото не ми вярваш? Мислиш, че съвсем съм остаряла и не мога една супа да сваря като хората? Ти цял живот ядеш супа за обяд, научила съм те от малък, а сега се гнусиш от супите ми и ще ходиш да обядваш в ресторант, така ли?

— Ама моля ти се, Глаша, какви ги приказваш? Просто плановете ми се промениха. Нали може плановете на човек да се променят? Изникнаха непредвидени обстоятелства, имам делови обяд в ресторанта.

— Знам ги аз твоите обеда — долови сълзи в гласа й Слава, — по-рано винаги, когато трябваше да се видиш с някого, хората идваха вкъщи и аз готвех и сервирах за всички, а сега виж какво измисли: делови обяд в ресторанта. Не, не, Глебушка, кажи си направо: не ми вярваш, нали? Мислиш, че като ми се вкисна един борш, отсега нататък винаги ще е така?

— Ама успокой се, Глаша! Защо правиш от мухата слон?

— Аз пък ще ти кажа, че не е възможно моят борш да се е вкиснал просто ей така! Не е възможно!

— Добре де, добре, не е. И какво от това?

— Ами сигурно са искали да те отровят! И ти прекрасно знаеш кой и защо. Още в сряда ти казах да се обадиш, където трябва, а ти не ме послуша!

— Е, стига де, Глаша! Докога ще ми опяваш!

— Докогато трябва, дотогава. Ти за всичко си затваряш очите, не искаш нищо да знаеш, а не всички хора са добрички, за каквито ги мислиш. Ти например смяташ, че щом съм на осемдесет и три години, вече не ставам за готвачка и изобщо съм изкуфяла, затова и супата ми е развалена, и ставам мнителна, и говоря глупости, обаче не! Не, Глебушка! На осемдесет и три години съм, затова знам и разбирам много неща, а каквото не разбирам, го усещам. Мразят те, искат да те унищожат, няма да се успокоят, докато си жив. Ще те убият, Глебушка. Като не успяха да те отровят — ще измислят нещо друго. Отваряй си очите.

— Остави ме на мира, Глаша — уморено и печално прозвуча гласът на Богданов. — И да не си посмяла да ме въвличаш в тези идиотски разговори. Знаеш какво мисля по въпроса. Донеси ми от кабинета онази папка, на бюрото е, ще поработя върху ръкописа. Тук край камината е хубаво, топличко... И не ми пречи.

— Няма, Глебушка, няма да ти преча, работи си спокойно. Ама дали няма да решиш друго за обяда, а? Остани си вкъщи, покани гостенина си тук, ще сложа хубавия сервиз, сребърните прибори, колосани салфетки, кристала, няма да ти е неудобно. А, Глебушка?

— Глашенка. — Сега гласът на Богданов, макар да беше уморен, не звучеше толкова печално, в него имаше нежност и топлиота. — Аз много те обичам. Ти си единственият близък човек, който ми остана. Познавам те, откак се помня. Най-малко теб бих искал да обидя. И ако днес не обядвам вкъщи, то е само защото така трябва. Не ми се сърди, мила моя. Ела тук да те целуна.

„Господарят си е господар“ — с неясно откъде взело се раздражение помисли Слава Боровенко. Като искаш да целунеш старицата, отлепи си задника от фотьойла, стани, иди при нея и я целуни. А така... „ела тук да те целуна“, сякаш ѝ прави услуга. Седи си в мекото фотьойлче, грее страдащите си от подагра крачета пред камината, шумоли със страниците, прави се на велик майстор на перото, а към старицата, въпреки всичките си нежни приказки, се отнася като към прислуга. В някакво интервю Богданов бе казал, че Глафира Митрофановна го е отгледала от тригодишен, тоест, израснал е в нейните ръце. Щом е така, Глеб Борисович трябва да се отнася към нея като към майка, а не като към прислуга.

Слава се сети за своята майка. Ами че той е готов да я гледа като писано яйце! Цял живот майка му е до него, винаги е готова да му помогне, да го успокои, да го утеши. Жалко, че не може да ѝ разкаже какво се случи с внук ѝ — Юрик, и какво става сега с нейния син и снаха ѝ: майка му няма да го преживее. Как може да ѝ признае, че той, Слава, даде огромен подкуп, за да измъкне Юрка от затвора? Как да ѝ каже, че заради това бе принуден да наеме крадец, да подслушва апартамента на известен писател, да следи него и неговите съавтори? Това, което върши, е осъдително, но още по-лоша е причината, поради която го прави. Той търси материали, разобличаващи престъпници, и то не за да възтържествува справедливостта, а за да спаси тези престъпници от правосъдието. Нима може да допусне тя да научи за това?

Той се тормозеше, задето имаше неща, които трябва да крие от майка си. За нея той бе чудесен, почтен, благороден и честен човек, любящ син, съпруг и баща. И всеки път, когато се взреше в нейните пълни с нежност очи, вътрешно той примираше от мисълта, че не е такъв, изобщо не е такъв, и ако тя научи какъв е в действителност, ще престане да го обича. Или ще умре от мъка. Ако Юрка беше осъден и бе отишъл в затвора, това щеше да стане тяхна обща мъка и щеше да я обсъжда с майка си, да тъгува на нейното рамо, да усеща как топлата ѝ ръка го гали, утешава, влива в него от силите си. Слава щеше да си остава в очите ѝ все така честен и почтен, но искрено щеше да смята себе си за такъв и нямаше всеки път да мисли, че получава от майка си нещо, което не е заслужил, за което не е достоен. При срещи с нея нямаше да се чувства като крадец. На едното блюдо на везните — любовта на майка му, на другото — съдбата на сина му. Как да претегли такива неща? Надникнеше ли дълбоко в себе си, Слава Боровенко честно признаваше, че ако бе взел решението сам, то щеше да бъде в полза на майка му. Едно решение винаги трябва да се взема в полза на по-слабия. Юрка е виновен, да си носи отговорността. Той е млад, здрав, силен калпазанин. Майка му няма никаква вина и няма защо да страда. Но когато вземаше решението си, не беше сам. До него беше Лиза. Лиза, за която нямаше и няма нищо по-важно в живота от сина ѝ.

Слава се отнасяше добре с жена си и дори почти не и изневеряваше, във всеки случай не и сериозно, с продължителни

връзки. Но дълбоко в душата си я обвиняваше, задето отношенията с майка му се промениха. Именно тя, Лиза, настоя да спасяват Юрка с всякакви средства, каквото и да им струва. Именно тя накара Слава да отиде при онзи началник — Андрей Степанович, и да му даде пари. Именно заради нея, заради Лиза, сега той гледа по-рядко да ходи при майка си, защото е непоносимо — о, господи, колко е непоносимо да вижда в очите ѝ безрезервната любов, за която вече е недостоеен.

Боровенко боготвореше майка си. Ето защо картината, в която би ѝ казал: „Ела тук да те целуна“, му се стори най-малкото оскърбителна.

* * *

Като най-перспективен събеседник за получаване на отговори на въпросите ѝ Настя Каменская прецени съпругата на Алишер Уразов, която по паспорт се казваше Нурия Салахетдиновна, но в ежедневието обръщението към нея беше Нора Сергеевна, а по-често просто Нора. Защото Алишер, или Алик Уразов, бе делови партньор на Егор Виталевич Сафронов, заедно бяха собственици на симпатично малко кафене, така че Уразов като нищо можеше да знае истинските причини, подтикнали Егор да се ожени за Лена Шчоткина, нещо повече — можеше и да ги е споделял с жена си. Затова именно съпругата на Уразов беше номер едно в списъка на Настя.

— Разкажи ми за нея — помоли тя Андрей Чеботаев, който в продължение на пет дни след убийството на Елена се занимаваше с разпитване на свидетели. — Какво представлява тази Нора?

Оперативният работник примига с невероятно дългите си мигли, които служеха като постоянен повод за шеги и дори приятелски насмешки, и хвърли лукав поглед на Настя.

— Естествено, ти очакваш да започна да ти разказвам каква глупава и празноглава жена е тя — заяви той.

— Защо? — учуди се Настя. — Защо реши, че очаквам това?

— Защото е прието съпругите на „новите руснаци“ да бъдат смятани за точно такива. Стереотип. „Новите руснаци“ непременно са тъпички, прости и откачили от стоварилите им се луди пари, а техните

съпруги непременно са кръгли глупачки, способни да мислят само за дрешки, дрънкулки, пластични операции и курорти. Така е, нали?

— Стереотип наистина съществува — съгласи се тя. — Вярно, не всички се вписват в него. Та какво ще кажеш за Нора? Вписва ли се тя?

— Общо взето, не — усмихна се Андрей. — Красива умна лелка, между другото, образована.

— Охо, дори това? И къде е учила?

— Не, не в смисъл че има висше образование — засмя се Андрей, — всъщност няма такава. Омъжила се е веднага след гимназията и сериозно се е захванала с раждане на деца. Има четири, кое от кое по-малки. И то само на трийсет години! Струва ми се, че сега за пореден път е бременна.

— Откъде тогава образованост при такъв живот? — усъмни се Настя. — Бременности, раждания, пелени, кърмене, пране, чистене. Образоваността някак не се връзва с всичко това. А и едва ли може да се запази някаква красота.

— Нора Сергеевна много обича да чете — поясни Чеботаев. — Цял живот е обичала, още от дете. А тъй като парите в семейството са повече от достатъчно, Уразови разполагат и с две бавачки, и с домашна помощница, а Нора Сергеевна осъществява общия контрол и се отдава на любимото си занимание, тоест чете. Колкото до нейната неземна красота, Нора Сергеевна редовно посещава разни салони и солариуми. Не, Настася, сериозно говоря, Нора Уразова е много приятна лелка и прекрасно дава показания. Аз във всеки случай не съм имал основания да се съмнявам в нейната искреност. А ти какво, усъмни ли се? Нещо не ти е харесало в показанията ѝ? Или аз съм пропуснал нещо?

В гласа на детектива явно прозвуча тревога, защото винаги е неприятно да намерят грешки в работата ти, особено явни. И не е спасение дори обстоятелството, че Андрей се познава отдавна с Настя Каменская, тя не му е началник, а само наблюдател от „Петровка“, и както и да се подредят нещата, никога няма да му повиши глас и няма да си позволи остри забележки. Но все пак е неприятно...

— Андрюша, как ти се стори, тази Нора в течение ли е на работите на съпруга си?

— Абсолютно е в течение — уверено отговори той. — Всичко знае. Уразов, за разлика от Сафронов, е по-едра риба, нашият Сафронов е дребен бизнесмен, има всичко на всичко един салон за

красота, два фризьорски салона и е съсобственик на кафене. А за Уразов това заведение е нищо и никакво, играчка. Уразов е голям ресторантьор, има цяла верига заведения с ориенталска кухня. Ето погледни, записал съм си. — Андрей прелисти бележника си, намери необходимата страница. — Четири ресторанта, такива, разбираш ли, пълноценни, всеки с по три салона, осемнайсет заведения тип „чайна“, от всички се доставя храна за вкъщи или за офиса по поръчка. Всичко това заедно се нарича „Звездата на Изтока“. Знаеш ли колко любители на ориенталската кухня има в Москва? Така че сама разбираш какви са доходите му.

„Звездата на Изтока“... Настя често бе срещала това име, спомни си, че го е виждала и на „Тверская“, и на Ленински проспект, и на проспект „Мир“, и дори близо до метростанция „Шчолковская“, където живееше. Май два-три пъти бе вечеряла там, когато Льошка беше в командировка, а вкъщи нямаше продукти и не ѝ се искаше да готви. Да, точно така, сега тя си спомни със сигурност. Тогава я смаяха цените в менюто — толкова бяха ниски, че дори скромната ѝ милиционерска заплата не пострада много. Виж ти, виж ти, седяла е на масата, хапвала си е и дори не е подозирала, че след известно време ще трябва да се интересува от собственика и съпругата му.

— Андрюша, ще трябва още веднъж да се срещнеш с Нора Сергеевна.

Ох, колко ѝ бе омръзнала тази дипломатичност! Ако случаят с убийството на Елена Сафронова от самото начало се разследваше на „Петровка“, Настя просто щеше да хване метрото, да отиде при Уразова и да ѝ зададе въпросите, от чиито отговори толкова се нуждаеше. Но случаят беше „териториален“, разследваше се в едно от районните управления и по него трябваше да работят детективи от районното, в частност Андрей Чеботаев, а Настя трябваше да контролира и да оказва практическа помощ. Тя не обичаше да проверява, хем не просто не обичаше, а не можеше да понася това. Колкото до практическата помощ, това означаваше да прави вместо детективите това, което те не умеят, а тя, Настя Каменская, умее. Тъй да се каже, да помага практически. Ако ставаше дума за анализ на статистиката или за огромна по обем информация, никой нямаше да се обиди: всички знаеха, че наистина никой не може да се справя с това по-добре от Каменская, така че нека тя го прави под формата на

въпросната практическа помощ. Но когато се отнасяше за разговор със свидетели, тя нямаше никакви основания да поема такъв ангажимент. С него прекрасно ще се справи всеки детектив. Разбира се, ако този детектив сам я помоли да се срещне с човека и да поговори с него, тогава — да, тогава това ще бъде истинска практическа помощ. Но нали трябва да я помоли, инак се получава неловко. Така че тя опипа почвата, каза, че Чеботаев трябва да разпита Нурия Салахетдиновна Уразова още веднъж.

— Щом трябва, ще се срещна с нея отново — сви рамене Чеботаев. — Какво искаш да я питам?

— Интересува ме защо Егор Сафронов се е оженил за Елена.

— Какво?! — ревна оперативният работник. — Какви ги приказваш, Настася? Та ти вчера си се срещнала със Сафронов, да беше питала него.

— Питам го и отговорите му не ме задоволиха. Лъже, Андрюша, сигурна съм.

— И смяташ, че Нора знае истината?

— Трябва да опитаме — въздъхна тя. — Все някой знае тази истина, освен самия Егор Виталевич, разбира се, така че трябва да я търсим. Искам да започна с Нора.

— Аха, защото е съпруга на Уразов, а Уразов е партньор на Сафронов. Настася, за какво ти е това, а? Какво значение има защо се е оженил за нея, щом и бездруго после я е убил? Алибито му е непоклатимо, така че явно имаме работа с поръчка. Трябва да разровим връзките му, да търсим къде, как и чрез кого може да е намерил убиеца и да доказваме тази връзка.

— Ами нали и мотивът трябва да се доказва — вяло възрази Настя. — При всяко положение следователят ще го поиска.

— Я стига! — Андрей отново замига с ресници някак особено, вероятно това мимическо движение заменяше за него традиционното махване с ръка. — Трябва да намерим убиеца, да докажем неговата връзка с поръчителя и тогава той сам ще обясни защо му е притрябвало да убива Елена. А ти искаш да впрегнеш каруцата пред коня. Добре, ще научиш защо Сафронов се е оженил за тази Тряпкина...

— Щоткина — поправи го Настя, без да се усмихне.

— Абе ако ще и Метълкина^[1] да е! Като научиш защо се е оженил, името на убиеца няма веднага да изплува пред очите ти. Разбирам, че са ти възложили да осъществяваш контрол по случая и да ме ръководиш, затова сега ми измисляш някакви безсмислени задачи, колкото да имитираш ръководна роля. Настася, свои хора сме, кажи ми направо: така и така, Андрюха, натискат ме, настояват да ти оказвам практическа помощ, хайде да си поделим работата. И аз ще си я разделя с теб по братски, и всичко ще е тип-топ. Само не ми измисляй глупави и никому ненужни задачи, а?

Той говореше спокойно, с усмивка, но зад тази усмивка Настя ясно виждаше кипваща ярост. Какво пък, той е прав. За всичко е прав. Е, почти за всичко. Защото за главното все пак не е прав. Какво да се прави, млад е още Андрюшка Чеботаев. Има солиден професионален опит, но житейският му не е голям.

— Андрюшенка, не се сърди, а ме чуй — тихо заговори тя. — Представи си, че ти заедно с някого си извършил нещо лошо. Уж никой нищо не знае, уж ви се е разминало. След известно време обаче се оказва, че изобщо не ви се е разминало и трябва да вземете мерки. Сам не можеш да се справиш, трябва ти помощ. Кого най-напред ще помолиш за помощ?

— Е, ясно кого — промърмори оперативният работник. — Човека, с когото съм извършил тая глупост.

— Ето ти го отговора. И не ми се сърди, и не ме обвинявай в ръководни амбиции. Ако Сафронов е организиран убийството на съпругата си, значи е имал мотив. Какъв е този мотив? Не е искал жена и дете? Тогава е можел да не се жени или да се разведе. Моето предположение е, че Шчоткина го е шантажирала с нещо. Това просто е първото, което му хрумва на човек. Ако разбере с какво именно го е шантажирала, ще мога да науча кого друго засяга този шантаж и съответно вече ще започнем да търсим убиеца по два пътя. От едната опорна точка — Сафронов — може да се движим във всяко направление и няма гаранция, че ще успеем. Ще се лутаме в различни посоки. Когато точките са две, направлението ще се определи поотчетливо. Ето затова задачата ми, Андрюша, не е безсмислена. Ако толкова не ти се иска да ходиш отново при Уразова, с нея мога да поговоря аз. Но това трябва да се направи.

Чеботаев ядосано затвори бележника си и скрита стола, който се оказа на пътя му.

— Извинявай, Настася, днес нещо не съм на себе си... Вероятно е от магнитните бури. Не съм искал да те обидя, честно.

— Оставаше и да си искал — предразполагащо се усмихна Настя. — Тогава щях да те убия без всякакви приказки. И моята глава ме цепи още от сутринта. Да ти дам ли цитрамон?

— Пих вече, не помага! — В отчаянието си този път той махна с ръка, а не потрепна с мигли. — Ужасна болка, като от махмурлук.

— А да не би наистина да е от него, а?

— Нищо подобно, от три дни не съм слагал и капка в уста. А се чувствам така, сякаш или ей сега ще умра, или ще убия някого. Едва се владея. На теб случвало ли ти се е?

— Дори по-често, отколкото на теб — позасмя се Настя.

— Така че прекрасно те разбирам.

„Особено напоследък — добави тя мислено. — Почти всеки ден. Или ми се плаче, или ми се умира, или ми се ще да убия някого. Нима това са признаците на остаряването? Или е професионална деградация на психиката и нервната система? Или е прословутият климактериум, дяволите да го вземат дано?“

— Слушай — нерешително застана точно пред нея Андрей, — ти какво, наистина ли си готова да се срещнеш с Уразова?

— Защо не? Има ли значение в какво се изразява моята методическа помощ? Може би те уча как се провежда разпит чрез конкретен жив пример.

— Тогава трябва да отидем заедно — каза той неуверено.

— Ами точно така кажи на началството — че сме отишли заедно. Можеш да кажеш каквото си искаш. Никой няма да проверява.

— Честно ли? — Облекчена усмивка огря лицето му.

— Честно — увери го Настя и мислено си постави напълно задоволителна оценка.

Беше постигнала каквото иска. Ще отиде сама при Уразова и ще разговаря с нея на четири очи, без мъже. И никой от детективите от районното няма да се обиди.

Хубаво де, нека остарява и вече да не може да работи толкова добре, както преди, но някои работи все пак ги умее.

* * *

Лиза се оказа права: под думите „на същото място“ Богданов наистина бе имал предвид ресторант „Старата Виена“, където обядваше всеки четвъртък.

— Иди да обядваш с него, за компания — предложи на жена си Слава Боровенко, когато спря пред ресторанта зад колата на писателя. — Днес се разходи за месец напред, сега поседи, почини си, малко удоволствие и за теб.

— Ами ти? — погледна го въпросително Лиза.

— Аз ще отида да свърша нещо полезно. Например ще постоя пред блока, където живее Славчикова. Представи си, че видя нещо интересно.

— Ами ако маестрото реши да си тръгне бързо?

— Та къде ще се дене, Лизонка? Срещата му тук е определена за три часа, а сега е едва един и половина. Той ще прекара в ресторанта поне два часа. След два часа аз съм отново тук и тогава ще видим къде отива човекът, с когото той се е срещнал. Добре ли планирам, какво ще кажеш?

Лиза със съмнение поклати глава.

— Страхувам се, че няма да успееш... Тогава всичко ще е напразно, ще изпуснем човека, с когото той ще се срещне. Толкова ли се налага да напускаш това място?

— Е, какво сега, в колата ли да кисна? — ядоса се Боровенко. — Времето си тече, а нашите работи не помръдват. Нали трябва да правим нещо, да действаме някак...

— Хайде да обядваме заедно — прозвуча умолително гласът ѝ. — Сама ме е страх... И после, с теб толкова отдавна не сме ходили на ресторант само двамата, все с някакви компании или на бизнес сбирки, ако ли не — седим си вкъщи. Да влезем заедно, а?

— На тебе само удоволствия ти дай, а кой ще върши работа? — ядосано отвърна Слава.

Той самият разбираше, че е несправедлив, но подслушаната преди малко сцена между писателя и старата бавачка съвсем го бе изкарала от релси. Мисли за майка му постоянно изпълваха съзнанието му, даже не толкова за майка му, колкото че Лиза е виновна, виновна,

виновна... Пък и това главоболие, което го тормозеше още от сутринта. Искаше да остане сам. Във всеки случай, без жена си.

— Върви в ресторанта. Ако има нещо, ще ми звънеш.

Лиза покорно слезе от колата и прекоси улицата. Слава се загледа подир нея и някак отнесено, въпреки раздразнението, за кой ли път се изненада от красотата ѝ. Сякаш не бяха минали двайсет и две години от сватбата им, сякаш тя не беше родила Юрка и не бе имала още две бременности, при които не успяха да запазят децата. Второто момче умря два дни след раждането, а Лиза не можа да доизноси момичето, роди го мъртво в шестия месец. Никакви фитнес зали, никакви масажи и специални гимнастики, нищо такова не ѝ трябваше на Лиза, тя и така си беше хубава — по природа, и всяко усъвършенстване на това тяло и това лице би могло само да ги развали. „И защо ли ѝ изневерявам?“ — съвсем не на място си помисли Слава.

През големия прозорец той видя как Лиза си съблече шлифера, даде го на висок младеж в черно-сива униформа и влезе в салона. Слава знаеше, че тя ще направи всичко както трябва: и маса ще избере така, че да вижда Богданов и неговия събеседник, но без да се набива на очи, и поръчката ѝ ще бъде подходяща — тя има голям опит по тази част. Със сигурност в момента, в който ще се наложи да си тръгне, всичко ще бъде изядено, а сметката — платена. Той постоя още малко със затворени очи, опитвайки се да укроти пулсиращата в тила му болка, после запали двигателя и потегли.

Наблюдението над блока, където живееха Славчикови, не донесе нищо ново. Бавачката доведе от училище по-голямото момче, след трийсетина минути дотича дъщерята на Катерина, дори не дотича, а сякаш доплува, прегърнатата от дългокос, стилно облечен младок, с когото влезе във входа. По закъснението от десетина минути, когато той излезе от входа, стана ясно, че там се бяха целували.

А ето го и Василий Славчиков, най-младия съавтор. Вероятно беше дошъл у мащехата си да похапне, времето беше тъкмо за обяд. Дойде пеша, така и не бе прибрал колата си от сервиза. Как ли не премръзва с това леко якенце, дори само по пуловер щеше да му е топло!

Към три часа Боровенко реши, че е време да потегля към ресторанта. Щом писателят бе определил срещата за три, а отиде там в един и половина, подобно разпределение на времето можеше да се

тълкува съвсем еднозначно: смята да обядва сам, а с познатия си, на когото нареди да не се обажда в дома му, ще пие само кафе, тоест не се очаква разговорът да е дълъг. Слава трябва да бъде пред входа на ресторант „Старата Виена“ най-късно в три и половина, а още по-добре — по-рано, за да не изтърве непознатия. За всеки случай звънна на Лиза:

— Как е там?

— Засега никак — спокойно отговори тя, още дъвчейки нещо.

Боровенко се опита да си представи как тя яде някакво изискано ястие и веднага се намръщи от нов пристъп на болка в тила. Не, засега дори не може да мисли за ядене.

— Тоест още никой не е дошъл? — уточни той.

— Засега никой.

— Добре. Аз ще дойда скоро.

И в този момент от входа излезе Василий. Измина няколко крачки, спря и протегна ръка в опит да спре кола. После Слава дълго не можа да разбере защо постъпи така. Не разбираше на какъв порив се бе поддал, а може да не е било порив, а инстинкт, но каквото и да беше, той подкара колата до младежа и спря.

— Ще ме хвърлиш ли до Кудринския площад, шефе?

— Качвай се — кимна Слава.

Щеше да се наложи повечко да обикаля, но не кой знае колко — това си мислеше, докато излизаше от пресечката. От Кудринския площад по „Садовое колцо“ до завоя към площада на трите гари ще стигне за петнайсетина минути, а там вече е съвсем близо до ресторанта. Ще успее. Хем така му се отваря възможност да поприказва с Василий и е много вероятно да научи нещо интересно.

Но надеждите му не се оправдаха, пътникът беше мълчалив, потънал в някакви свои мисли, така че нито един от плахите опити на Слава Боровенко да завърже разговор не се увенча с успех. В джоба му забръмча мобилният телефон, обаждаше се Лиза.

— Къде си?

— Идвам. Гостът дойде ли?

— Да. Жена.

— Разгледа ли менюто?

— Не, веднага поръча. Вероятно само кафе или чай. Слава, идвай по-бързо.

— Идвам, идвам.

И в този момент попаднаха в задръстване. Голямо, непробиваемо, каквито обикновено се случват в най-натоварените часове вечер. Боровенко взе да се нервира, минутите се топяха незнайно защо по-бързо, отколкото когато с нетърпение очакваш някого, стрелките на часовника сякаш ускориха темпото си и летяха по циферблата като бесни, ето вече е три и двайсет, и двайсет и пет, и двайсет и седем, а те помръднаха само със стотина метра. По дяволите! Защо ли подхвана тая глупост с Василий? Ако не се бе насочил към Кудринския площад, той щеше да избере съвсем друг маршрут и вече отдавна да е пред ресторанта. И мястото е такова идиотско, шест платна, колата на Боровенко стои на четвъртото и никъде не може да мръдне отгук, не може да паркира до тротоара, да дотича до близката станция на метрото и да стигне с него до „Красноселская“, а после да хване частник и да се разбере с него да го закара. Срещу добри пари не е проблем да намериш кола. Но е абсолютно невъзможно да стигне до тротоара, колите са спрели плътно една до друга и всяка маневра би създавала само допълнителни затруднения.

Голямата стрелка подмина три и половина и бързо се задвижи нагоре. Застопорените в задръстването коли истерично надуваха клаксони и от тези досадни дразнещи звуци главоболието му ставаше просто непоносимо. А Василий седеше спокойно и мълчаливо си мислеше за нещо, сякаш за никъде не бързаше. Може би наистина не бързаше и беше хванал кола не защото е бързал, а просто не му се е искало да ходи пеш и да се блъска в метрото.

Телефонът в горния джоб на якето му отново забръмча. В гласа на Лиза Слава долови отчаяние:

— Къде си? Те вече тръгват.

— Лиза, в задръстване съм — каза той виновно. — Не мога да мръдна. Изобщо не се движим.

— Какво да правя тогава?

— Излез на улицата, погледни, може тя да си тръгне с обществен транспорт. Или поне виж номера на колата...

Тя затвори. Явно се вбеси и в този случай Слава Боровенко не можеше да не признае, че имаше защо.

— Какво, шефе, ти да не работиш като частен детектив? — чу насмешлив глас току до себе си.

О, господи, съвсем бе забравил, че в колата има и друг човек! Разговаря с жена си, сякаш беше сам. Не, не го бива за разузнавач, само се излага, дори по телефона не умее да говори така, че никой, освен събеседника му, да не го разбере. Хем думите му бе чул не кой да е, а Василий Славчиков, човек, непосредствено участващ в ситуацията. Какъв глупак е само! Ами ако Василий се досети?

Не, не, утешаваше се Слава, докато трескаво натикваше колата в освободилите се пред него сантиметри, момчето за нищо не може да се сети, това е абсолютно невъзможно. Но за да не буди у него подозрения, трябва да каже нещо. Нещо такова... ами най-обикновено, разбираемо за всички.

— А, дъщеря ни... съвсем е откачила... — забърбори Слава. — Хванала си е някакъв, а кой е — не казва, крие го, не го кани вкъщи, обградила се е с някакви тайни. Естествено, ние с майка й се тревожим. Затова решихме да изясним кой е този човек.

— Ами може да съм аз? — внезапно избухна в смях Василий и венците му грозно се оголиха. — Защото тъкмо съм тръгнал на среща с момиче, а точно тя ме крие от родителите си, страхува се, че няма да ме харесат. Че какво, страхотно съвпадение, нали! Просто плаче да го опишеш в книга, в някое булевардно романче. Как мислиш, шефе?

— Защо в роман? Ти какво, да не си писател?

— А, нещо такова, въртя се около литературните среди.

— Как се казва момичето ти?

— Алла.

— Е, нашето е Таня — поклати глава Боровенко, зарадван, че така сполучливо се бе измъкнал от ситуацията. — Няма ли да закъснееш за срещата, любовнико? Защото сега много има да се мотаем тук.

— Ще почака — безгрижно махна с ръка Василий. — И изобщо имам още сума ти време, смятах да се отбия в един клуб, а чак след това да се срещна с Алла. Така че не се тревожи за мен, шефе, няма да закъснея.

Слава се ободри, понеже сметна, че ето, тъкмо сега ще завържат разговор и той ще успее да измъкне нещо от Вася, така че това поне до известна степен ще компенсира вината му и обстоятелството, че бяха

изпуснали човека, с когото се бе срещнал маестро Богданов. Но Василий отново се умълча, притвори очи, отпусна се на седалката, изпружил напред дългите си крака, и потъна в размисъл.

И отново се обади Лиза. Този път тя, както личеше от звуковия фон, вече не седеше в приличния тих ресторант, а стоеше на улицата, затова не се притесняваше и не подбираше изразите си.

— Е, и къде се шляеш още?

— Нали ти казах, в задръстване съм. Какво става там?

— Какво става ли?! — Тя почти крещеше. — Ами нищо не става! Те заминаха. Всеки с колата си. Тя беше оставила своята зад ъгъла и докато си обличах шлифера, успя да потегли, дори не видях номера. Защо ме остави сама? Защо ме накара да пътуваме двамата с твоята кола? Нали исках да взема своята, та двамата да сме на колела и да не зависим един от друг, ама ти ме уверяваше, че това няма да е нужно и с две коли само ще привличаме вниманието. Вижте го страхотния разузнавач, Щирлиц се извъди! Молих те да влезем в ресторанта заедно, ама не, заинати се, имал си бил идеи! Защо изобщо трябваше да тръгнеш нанякъде? Сигурно имаш шило в задника!

— Лизочка, слънчице, нали знаеш, че човек може да попадне в задръстване на най-неочаквано място.

— Може да не попадне в задръстване, ако не ходи никъде! — отсече тя. — Заради теб изпуснахме най-важното. Тя му предаде плик, а той й даде пари. Разбра ли?

— Разбрах — оклюмано отвърна Слава, като се прокллинаше за своя неоправдан порив. И защо му притрябва да качва Василий! — Лизочка, аз сега не мога нищо да направя, няма начин да се измъкна от това задръстване. Ти къде си?

— На улицата, до метрото. Сега ще слеза долу и ще се прибирам. Мразя те! Боже мой, колко те мразя! Имахме единствения шанс да научим всичко и ти го пропиля като последен глупак.

Тя изхлипа и затвори.

— Какво, шефе — присмехулно и същевременно съчувствено подхвърли Василий, — не се получи от жена ти мис Марпъл, така ли? Изтървали сте бегълката?

Е, това беше точно казано — именно бегълка и именно я изтърваха. Това момче имаше предвид нещо съвсем друго, но уцели право в десетката. Че и това идиотско „шефе“... Слава не можеше да

търпи, когато към шофьорите се обръщаха с „шефе“, че и на „ти“, смяташе това за неприлично и оскърбително фамилиарничене и едва се съдържаше да не сложи на мястото му Василий с някоя остра приказка.

— Е, какво толкова, не се ядосвай, и мен представителите на вашето поколение не ме харесват, моите момичета винаги тайно идват на срещи с мен — сподели житейския си опит Василий. — А всъщност аз съм добро момче, и то от добро семейство, не употребявам наркотици и дори почти не пия. Хората като вас ги смущава външният ми вид, това го разбирам, пиърсингът, татуировката. — Той се извърна към Слава и посочи с пръст веждата си, където се кипреше малка изящна татуировка, после подръпна висящата от ухото му обеща. — Обаче нищо не разбирате от хора. Спомни си какъв си бил на двайсет години, сигурно и ти си имал разпавии с твоите старци заради прическата и дрешките и си смятал, че те са изостанали и не са в крак с времето.

— Но ти не си на двайсет — процеди през зъби Слава. — На твоята възраст вече е време да имаш приличен вид.

Младежът направи кисела физиономия и бръкна в джоба си.

— Охо, шефе, като те гледам, май смяташ да ми даваш акъл. Обаче недей. Все още си имам мама и тате за такива случаи. Ще слеза тук, ще дотичам пеш. Дръж.

Като използва поредното спиране, той се измъкна от колата, хвърли на седалката банкнота от петдесет рубли и като лавираше ловко между спрелите коли, бързо стигна до тротоара.

Не може да се каже, че настроението на Слава Боровенко се развали, защото то и без това беше отвратително. И главоболието му не се засили, защото по-силно от това нямаше накъде; ако е по-силно, получаваш шок от болката и загубваш съзнание. С една дума, работите бяха от зле по-зле.

Едно го утешаваше: като че ли сред тримата съавтори се очерта единственият, който има достъп до материалите на покойния журналист. А това вече е нещо. И сега Слава няма да се прибере вкъщи, където го чака вбесената и разстроена Лиза, а ще отиде на Сретенския булевард и ще подслушва какво става в апартамента на писателя. Възможно е, след като се запознае със съдържанието на плика, предаден му от непознатата, той да се обади на някого по

телефона или да каже нещо на старата си бавачка. Освен това по гласа му ще проличи дали са го зарадвали резултатите от срещата в ресторанта, или са го огорчили. Информацията се събира троха по троха, това Слава Боровенко го беше научил от литература, която много обичаше на младини.

* * *

— Сега ще ви обясня как да стигнете до нас. С кола ли сте?

— Не — отговори Настя и съвсем не на място си спомни неотдавнашния си разговор с брат си. И дума не може да става да приеме от него като подарък кола, но дявол да го вземе, понякога тя е страшно необходима на човек!

Уразови живееха извън града в собствена къща и беше трудна работа да се стигне до тях без собствен транспорт.

— Ами как тогава... — В гласа на Нора Уразова прозвуча искрена загриженост. — Тогава ще ви бъде трудно. Знаете ли какво, не идвайте тук. Не е толкова спешно, нали? Можем ли да отложим този разговор с около два часа?

— С около два часа можем — с готовност се съгласи Настя. — А какви са вариантите?

— Днес ще идвам до града, трябва да съм при козметичната в пет часа. Мога да дойда по-рано, да се срещнем някъде с вас и да поговорим. Например към три часа. Можем да обядваме заедно и аз ще отговоря на всичките ви въпроси.

Виждаш ли сега, Анастасия Павловна. Заможните предприемачи, от които всеки трети е компрометиран заради връзки с престъпността, проявяват благородство и топла грижа, отнасят се с разбиране към финансовите затруднения на милиционерите. Криминалната милиция няма необходимия служебен транспорт, а детективите нямат пари, за да разполагат със собствени автомобили. Добре де, така да бъде, свидетелят сам е готов да дойде от разкошната си извънградска къща в шумния суетен град и да изпълни гражданския си дълг, давайки показания между масажа и козметичната процедура. Или да подхвърли милостиня във вид на безплатен обяд, да нахрани гладния. Какво да ви прави човек вас, сиромасите ченгета...

Настя толкова остро почувства унижението, че дори се изненада. Хем не ѝ беше за пръв път! Защо ли така бурно реагира на най-обикновена ситуация? Към милицията — особено към криминалната, хората се отнасяха с уважение и благоговееен трепет до деветдесета година, а сега в продължение на повече от десет години не ги е наплюл само мързеливецът. Отдавна трябваше да е свикнала с тази снизходителна небрежност, с която се отнасяха към служителите на милицията „новите руснаци“, пък и тя беше свикнала, само че напоследък всички изработени навици за психологическа защита издишаха.

До три часа Настя добросъвестно се занимаваше с текущата си работа, която се бе натрупала в достатъчно голямо количество, и петнайсет минути преди уговорения час отиде до паметника на Висоцки на булеварда. Отказа да обядва в компанията на Нора Уразова и избра място на срещата, удобно лично за нея, близо до местоработата ѝ. Ако госпожа съпругата на ресторантьора се страхува от студ и влага и откаже да разговаря, седнала на скамейката, може да поговори с нея в колата, ако ли пък не — ще пият кафе в някое немного скъпо заведение, тук е пълно с такива. В този случай Настя сама ще си плати кафето и ще избегне още едно унижение.

В три без пет на ъгъла на булеварда и „Петровка“ спря бял мерцедес. Отвори се дясната предна врата, слезе едър бодигард, огледа се, после помогна на седналата отзад жена, която носеше голяма, обточена със скъпа кожа наметка от най-тънко шевро. Докато Уразова, придружена от бодигарда, пресичаше улицата и вървеше покрай паметника към скамейката, Настя открито я разглеждаше. Нурия Салахетдиновна се оказа много красива и много пълна жена и Настя, докато я наблюдаваше, кой знае защо преценяваше кое у нея е повече — дебелината на тялото или красотата на лицето, и сама се ядосваше на себе си заради тези глупави мисли.

— Здравейте. — Гласът на Уразова на живо беше също толкова мелодичен, колкото и по телефона, но още по-звучен и наситен. — Вие ли сте Анастасия Павловна?

— Да. А вие сте Нурия Салахетдиновна, нали? Или ще ви е по-удобно да ви наричам Нора Сергеевна?

— Може просто Нора — безгрижно се усмихна Уразова, — та аз съм много по-млада от вас.

Така, още едно ухапване, още едно напомняне за възрастта ѝ. За старостта... Хайде де, Каменская, стегни се, Уразова изобщо не е имала намерение да те хапе, не е искала да бъде нетактична и да акцентира вниманието върху неща, които са неприятни за теб, дори само защото няма представа за твоите проблеми и колко ти е неприятно това. Просто ти е дала да разбереш, че можеш да ѝ говориш простичко, без церемонии. Опитва се да ти помогне, глупачке комплексирана, и да намали дистанцията, та ти самата по-лесно да общуваш с нея. Какво лошо има в това?

Нищо. Ами ако е хитър ход? Ако тя те предразполага, за да приспи бдителността ти, защото има нещо общо с убийството? Как? По какъв начин? Не е известно. Но и това трябва да се проверява...

— Искате да ме попитате за Леночка, нали? Доколкото разбирам, Егор все пак е успял да издейства с убийството ѝ да се занимават на „Петровка“?

— Ами... като цяло, да, права сте. Случаят ще се разследва под наш контрол. Разкажете ми за вашата приятелка.

— Вече разказвах, Егор ми се обади по телефона в събота между десет и единайсет часа вечерта и попита дали Лена не е у нас...

— Това го знам — меко я прекъсна Настя. — Чела съм показанията ви. Разкажете ми за самата Елена. Каква беше, нещо за характера ѝ, за навиците ѝ, за вкусовете ѝ. Отдавна ли се познавахте с нея?

— От юли. Егор я доведе у нас, представи я като своя годеница, каза, че очакват дете и през август ще се състои сватбата им. Един момент. Сайпула — обърна се Уразова към бодигарда, който като непробиваема стена стоеше до тях, — поседни на съседната скамейка.

Бодигардът мълчаливо кимна и се отдръпна.

— Строга охрана имате — с усмивка каза Настя.

— Ами — пренебрежително намръщи изящното си носле Нора, — бонбонени обвивки.

— Не разбрах...

— Казвам, че е само проформа. Ей така, за фукане. На кого съм притрябвала аз? Кой ще тръгне да ме отвлича? На кого е потрябвало да ме напада, след като постоянно си стоя вкъщи или пътувам с шофьора? Безсмислено е да обират жени като мен.

— Защо? — учуди се Настя.

— Не разбирате ли? — В гласа на Нора прозвуча леко раздражение, съвсем незабележимо, но Настя го долови. — В чантата ми никога няма пари, само дребни, които не биха заинтересували сериозен крадец. Алик не ми дава големи суми.

— Защо? — още повече се учуди Настя. — Страхува се, че ще ги пропилиете?

— А, не, той има много пари, не му се свидят. Но аз нямам право сама да правя големи покупки. Само заедно с него, и то така, че той да вади портфейла и да плаща. Той е мъж, глава на семейството, разбирате ли?

— Разбирам. И какво, във всичко ли е така?

— Абсолютно. Да не мислите, че като живея в Москва и съпругът ми има бизнес тук, съм станала европейска жена и семейството ни е европейско? Нищо подобно.

— Все пак не разбрах за бонбонените обвивки — призна Настя.

— Аз наричам бонбонени обвивки всичко показно. Шофьора например или бодигарда. Какво, да не би аз да не мога да шофирам? Вярно, не умея, но не защото съм тъпа, а защото съпругът ми не разрешава да се науча. Защо, казва, ще се учиш, когато аз ще ти дам шофьор? За него е важно жена му да се разхожда с шофьор и бодигард. Та другите хора да виждат това и да казват: Алишер е голям човек. Затова наричам тези неща бонбонени обвивки. Лъскави хартийки за евтини карамелчета.

— Нима себе си наричате евтино карамелче? — смая се Настя.

Всичко друго, но не и това бе очаквала от съпругата на богатия ресторантьор.

— Не, не себе си — с досада отговори Нора, — а цялата тази суета и показност. Заключение ме е в златна клетка. Добре де, стига за това, да си поговорим за Леночка.

— Да си поговорим — с готовност се съгласи Настя. — Казахте, че сте се запознали през юли, малко преди сватбата на Егор и Елена. Какво впечатление ви направи тя?

— Зарадвах ѝ се. Ужасно се зарадвах, че сега ще си имам нормална приятелка.

— О, дори така? Какво, дефицит на приятелки ли има при вас? — не повярва Настя.

— Ще ви обясня...

Уразова въздъхна така горчиво, че Настя за миг забрави и за едрите диаманти на ушите и на пръстите ѝ, и за безумно скъпата наметка, украсена с кожи от чинчила, и за шофьора и бодигарда. Пред нея седеше нещастна самотна жена, макар че е ужасно странно как може да си самотна, когато имаш съпруг и четири деца. Чеботаев май говореше нещо и за пето дете.

— Омъжиха ме за Алишер, когато той овдовя. За пръв път се оженил късно, взел си съвсем младо момиче, то умряло при раждане, както и детето. С една дума, когато се уговорил с родителите ми, вече беше минал четирийсетте, а аз бях на осемнайсет. Поставиха ме пред свършен факт, никога преди това не бях виждала Алишер. При нас така е прието. Не знаехте ли?

— Знаех — кимна Настя, — само че мислех, че всичко това е останало далече в миналото. Чела съм за това в книгите.

— Не, не е в миналото. Ние така живеем. Не всички, разбира се, но много от нас. Жената трябва да си седи вкъщи и да си гледа децата. Децата трябва да са много. Алишер не ми позволи да кандидатствам в институт, веднага започнах да раждам. Само не ме разбирайте неправилно, аз обожавам децата си. Но ми е скучно. Скучно ми е да седя вкъщи и да се правя на господарка. Алишер кани на гости свои приятели и партньори със съпругите им, но аз не мога да намеря общ език с тях, съвсем различни са. През целия си живот са прочели три книжки и сега черпят цялата си информация една от друга, дори телевизия не гледат; веднъж отворих дума за новия филм на Алмодовар — ами никоя от тях не беше го гледала, и името не бяха чували дори. Разбира се, бърбим си — за децата, за прислугата, за дрешки, но на мен това ми е скучно, разбирате ли? — отчаяно възкликна Нора. — И ето, появяват се Егор и Лена, моя връстница, в нейната глава ги няма всичките тези глупости, които обикновено обсъждам с другите жени. С Лена можех да разговарям нормално, тя имаше остър ум, много четеше и изобщо... Господи, толкова се зарадвах, че вече ще имам истинска приятелка! Защото аз не мога сама да избирам с кого да се запознавам и кого да каня вкъщи, Алишер решава това, а ме запознава само със съпругите на приятелите си. Не, да не си помислите, че ориенталските семейства всичките са такива, не, но при нас... Изобщо Алишер е такъв, какъвто е, и със семейството

си се държи така, както смята за добре, и вкъщи води само хора като него самия. Егор беше единственото изключение.

— Защо? — за трети път попита Настя, учудена, че се налага да задава един и същ въпрос.

— Не знам точно. Алишер по принцип не прави бизнес с руски партньори, само с наши. Може би е смятал, че по манталитет Егор прилича на него. Не знам. Алишер има приятели руснаци, те ни идват на гости, но всъщност са като Алик, тоест привърженици на патриархалния начин на живот, съпругите им не работят и така нататък. Съпругът ми никога не ми е обяснявал защо е направил изключение за Егор, той изобщо нищо не ми обяснява, това не е прието.

— Отдавна ли съпругът ви има общ бизнес със Сафронов?

— Отдавна. И през цялото това време аз мечтаех Егор най-сетне да се ожени, тогава съпругата му би могла безпрепятствено да идва при мен по всяко време. Разбирах, че неговата съпруга ще бъде... ами с една дума, европейка, такава... — Нора с усилие търсеше нужната дума, за да не обиди своите съотечественички, но така и не я намери, затова остави фразата недовършена. — Алишер има твърдо правило: мъжът може да дойде в дома му с когото си пожелае — със съпруга или с любовница, но аз мога да създавам отношения и да общувам самостоятелно, без него, само с официалните им съпруги. Егор идваше у нас с различни момичета, често ги сменяше и някои много ми харесваха, беше ми интересно с тях, но знаех, че те никога няма да станат мои приятелки, докато той не се ожени за някоя. И ето че най-сетне се появи Леночка... И още нещо особено ме зарадва: и аз съм бременна, очаквам петото хлапе и сме горе-долу с еднакви термини. И тогава аз, като същинска глупачка, започнах още от първия ден да си мечтая как ще износваме дечицата си, ще ходим при един и същ лекар, заедно ще се разхождаме, ще правим гимнастика, изобщо всичко ще правим заедно. Представях си как всяка сутрин Егор ще докарва Леночка у нас, защото там имаме чист въздух, борове, простор, и двете по цели дни ще бъдем заедно, ще разговаряме, ще разговаряме, а вечер Алик и Егор ще идват при нас, ще вечеряме заедно и ще се разделяме само за през нощта. Такава идилична картинка си нарисовах! На вас сигурно всичко това ви е смешно и неразбираемо, но на мен

нормалното общуване толкова ми липсваше! Имах чувството, че хващам мухъл от скука!

— Но нали имате четири деца — предпазливо възрази Настя. — Доколкото знам, държите две бавачки. Може би, ако сама се занимавахте с малчуганите, нямаше да имате време да скучаете.

— Молих Алик... Аз не исках никакви бавачки, щях прекрасно да се справя сама, абсолютно сте права. Но той не искаше и да чуе. Щом човекът е богат, децата трябва да имат бавачка. Това е престиж, показател за стандарт. Бонбонени обвивки. Тези същите проклети бонбонени обвивки. Той искаше всяко дете да има отделна бавачка, представяте ли си? С огромни усилия успях да го придумам бавачките да бъдат само две. За една категорично не беше съгласен. И после, децата ангажират ръцете и душата, а главата скучае. Та аз не съм виновна, че съм се родила в Москва и съм израснала като нормално московско момиче, а родителите ми са от Изтока и са решили съдбата ми така, както е прието от техните предци. Те ме предадоха, продадоха ме на Алишер. Млада, красива, здрава, девствена, без висше образование... взеха за мен добри пари. Аз не мога да ги осъждам. И не можех да се противопоставя на волята им, бях отгледана с убеждението, че родителите винаги са прави и трябва да ги слушам. Господи, защо ли приказвам само за себе си... Вие искахте да поговорим за Леночка, а аз ви натоварвам с моите проблеми.

Нора зиморничаво помръдна рамене и Настя забеляза, че кожата на добре гледаните ѝ бели ръце е настръхнала. Премръзнала е, горката. В обширния ѝ гардероб сигурно няма ръкавици — от колата в помещението, от помещението — в колата.

— Студено ли ви е? — съчувствено попита тя. — Да влезем в някое кафене?

— Не, не — бързо отговори Уразова, — по-добре да поседим тук. Кафенета, ресторанти — колко ми е омръзнало всичко това! Знаете ли кога за последен път седях ей така на булеварда? След абитуриентския ни бал, с приятелки. Толкова хубаво беше... Минават хора, коли, някакъв живот наоколо. А аз седя с приятелките си. След училище родителите ми ме държаха много строго, не дай си боже да се запозная с някого и да направя бели, непрекъснато ме контролираха и само търсеха къде ще могат да ме задомаят по-изгодно. Нагласиха ме...

— Искахте да разкажете за Елена — напомни ѝ Настя.

Искрено ѝ беше жал за тази твърде пълна жена с ярко лице, големи очи и разкошна тъмна коса, но времето си вървеше, а тя още не беше чула нищо важно за Елена Сафронова.

— Да, за Леночка... С една дума, тогава се размечтах до немайкъде. Обаче излезе съвсем друго.

— Какво излезе?

— Аз исках да се сближа с нея, а тя с мене — не. Колкото и тъжно да е да си призная това, аз не ѝ бях нужна. Когато Егор я довеждаше, разбира се, разговаряхме, но ако аз ѝ се обадох и я поканех да дойде, тя винаги отказваше. На няколко пъти успях да си уговоря среща с нея при идването ми в града, но виждах, че това не ѝ доставя удоволствие.

— Но защо сте я канели, щом сте виждали, че тя не се стреми към сближаване? Надявахте ли се на нещо?

— Отначало — да, надявах се. А после превърнах това в развлечение. От скука вероятно.

— Как така? — смая се Настя.

Съпругата на ресторантьора Уразов все повече я изумяваше. Първо тези разсъждения за бонбонените обвивки, после абсолютно необяснимата ѝ откровеност, когато описваше семейния си живот, а сега говори за много особено развлечение!

— Леночка беше много потайна. Постоянно имах усещането, че е човек на един ден, сякаш не съществуваше нито предишният ден, нито предишната седмица, нито предишният месец, камо ли предишният ѝ живот. Разбирате ли за какво говоря?

Настя разбираше. Много добре разбираше. Защото именно такава усещане я бе споходило и нея след първото запознаване със съпруга на убитата Елена Сафронова и прочитането на събраните материали. Тя мълчаливо кимна на Нора.

— Лена никога не разказваше какво ѝ се е случвало в живота. Нито за родителите си, нито за училището, нито за ухажорите, нито за мъжете, с които е била. Не казваше и дума дори за приятелките си. Та нали беше ясно, че преди Егор е имала други мъже, поне думичка да бе отронила за тях! Да беше ги споменала така, между другото! Тя сякаш беше изтрила всичко, което бе преживяла преди срещата си с него, и беше започнала живота си на чисто. Когато разбрах, че не иска да бъдем приятелки, отначало ми стана много мъчно, някак ми беше

обидно. Винаги е обидно, когато те отхвърлят. А после реших да опитам да измъкна от нея колкото може повече информация. Просто така, за развлечение. Защото тя не отказваше да общува с мен, винаги бе готова да побъбрим, и то не пет-десет минути, а часове — всъщност Леночка не беше мълчаливка. Само че зад това бърбрене стоеше всичко възможно на този свят, само не и самата тя. Можехме да обсъждаме бременностите си, книги, филми, спектакли, политика, кухня и готвене, мебели, ремонти, можехме дори да обсъждаме моя живот, само не и нейния. Разбирате ли?

Настя отново кимна.

— Продължавайте, моля. Това, което казвате, е много важно за мен. Трябва да разбере какъв човек е била Елена.

— Мисля, че лош — рязко отвърна Уразова.

— Защо? Обидили сте се, задето ви е отхвърлила? — полуутвърдително попита Настя. — Или ви е сторила нещо лошо?

— Човек, който отхвърля миналото си, не може да е добър — твърдо, без ни най-малко колебание, отговори Нора.

— Защо?

„Вече пето «защо» само за един разговор — мислено си отбеляза Настя. — Днес нещо тъпча на едно място.“

— Ами това означава, че в миналото му има прекалено много лоши постъпки. Причинил е прекалено много зло и чувството на вина за това зло става непоносимо за него.

„Логично, макар и съмнително — помисли си Настя. — Животът познава много примери, когато нещата стоят съвсем различно. Хората мълчат за своето минало по съвсем други мотиви, а хората, причинили много зло, не изпитват никакво чувство на вина.“

— Поне приблизително имате ли представа какви именно постъпки биха могли да будят у Елена чувство на вина? — зададе тя въпроса си, сякаш думите на Уразова не бяха предизвикали у нея никакви съмнения. — Може би разгадаването на убийството ѝ се крие точно в тези постъпки?

— Едва ли. — Гласът на Нора звучеше спокойно и уверено. — Леночка от нищо не се страхуваше. Не изпитваше боязън от нищо. Нищо не я тревожеше. Ако миналото ѝ е представлявало дори и най-малка опасност за нейното бъдеще, аз непременно щях да забележа.

Самоуверено. Но може би Уразова имаше основания да разчита на своята интуиция и наблюдателност.

Разговаряха така още двадесетина минути, после Настя пристъпи към изясняването на най-важния въпрос.

— Кажете, Нора, когато Егор доведе у вас Елена, помоли ли вас или съпруга ви да му помогнете, да го подкрепите?

— Да му помогнем? — Красивите, ясно очертани вежди на Нора Уразова изящно помръднаха, изразявайки недоумение. — С какво да му помогнем?

— Като придумате Елена да се омъжи за него. Не? Нямах ли такова нещо?

— Ама какво говорите. — Уразова тихо се засмя и се загърна поплътно с тънката си наметка. — Защо ще е трябвало да я убеждаваме? Той ни я представи вече като своя годеница, помежду им всичко беше решено.

— А кога стана това, спомняте ли си? Имам предвид точната дата.

— Прекрасно си спомням, беше на рождения ден на Алишер, пети юли.

Пети юли. Не се връзва. Егор Виталевич каза, че научил за бременността на Елена в края на юни, през целия юли я придумвал да сключат брак и едва през август сломил упоритата ѝ съпротива, след което веднага организира сватбата. Някой от двамата лъже — или Егор, или Нора. Впрочем думите на Нора могат лесно да се проверят, като се попита съпругът ѝ. Но пък тя е умна жена, в това няма никакви съмнения, така че ако лъже, сигурно разбира, че лъжата ѝ моментално ще се разкрие. А и защо да не казва истината? Нали нея никой в нищо не я подозира. А може би трябва? Може би тъкмо нея трябва да подозираме? Добре, да продължим, сякаш нищо не се е случило.

— Значи, до този момент нито веднъж не бяхте виждали Елена?

— Не, тогава се запознахме.

— И не се ли учудихте, че Егор толкова дълго е крил от вас годеницата си? Идвал е с различни момичета, само не и с онази, за която в края на краищата е решил да се ожени. Не е ли странно това?

— Нищо странно. Това е било моментно решение. Леночка работела в един от салоните на Егор, той дълго не ѝ обръщал

внимание, а после някак изведнъж нещо се случило помежду им, тя забременяла и Егор ѝ направил предложение. Той много искаше дете.

Така, тази песен вече сме я чували. Искаме нещо по-новичко.

— А вас това не ви ли учуди, Нора? Все пак Егор Виталевич е бил човек улегнал, имал е зад гърба си два брака и множество неангажиращи връзки, не е градял никакви планове за задомяване и изведнъж — заради забременяването на една случайна приятелка — всичко се е променило.

— Учуди ме — позасмя се Уразова. — Между другото, това също до голяма степен стимулира моя интерес към Леночка. Искаше ми се да разбера какво толкова има у нея, та Егор така да се промени из основи в един момент.

— Е, и? Успяхте ли да разберете?

— Не. Нищо не успях — с горчивина отговори Нора. — Леночка беше абсолютно затворена. Сякаш бе поставила пред себе си някаква преграда, сякаш бе издигнала стена. Според мен тя по нищо не се отличаваше от предишните жени на Егор — и те бяха много красиви и никак не бяха глупави. Е, защо тогава той се ожени именно за нея, а не за някоя от онези? Единственият отговор, който ми хрумва, е наистина огромното му желание да стане баща. Не мога да си го обясня с нищо друго.

— А вашият съпруг? Той какво мисли по този въпрос?

Уразова погледна Настя с недоумение.

— Ама вие какво, Анастасия Павловна? Нали вече ви казах, че Алишер не обсъжда с мен такива неща. Егор е негов делови партньор, а да обсъжда с домашната квачка деловия си партньор — и особено неговите интимни проблеми, е абсолютно невъзможно. Московчанка тук съм аз, Анастасия Павловна, макар и възпитана от ортодоксални родители. А Алишер е роден и е израснал там, в Изтока.

— А как мислите, Нора, ако аз задам същите въпроси на съпруга ви, той ще ми отговори ли? Или по-добре да не си губя времето?

Тя сви рамене.

— Не знам. Опитайте. Може с вас той да не се държи като с мен. И после, самата вие определено няма да се държите с него така, както се държа аз.

Тя се усмихна.

— Нямахте голяма полза от мен. Говорих повече за своите работи, а на вас ви беше интересно да чуете повече за Леночка. Но няма да ми се сърдите, нали? Та аз прекарах тези два часа като в друг живот, изтръгнах се от клетката си, разговарях с нормална жена, и то не за домакински работи, и не в ресторант, а ей така, просто на улицата... Нямате представа какво означаваха за мен тези два часа. Ако трябва, готова съм да се виждам с вас колкото пъти искате, само ми се обадете, веднага ще дойда.

— Благодаря ви, Нора — искрено ѝ благодари Настя. — Струва ми се, че ще трябва да се срещаме още неведнъж. Аз ще обмисля това, което ми казахте, и определено ще изникнат нови въпроси.

— Непременно се обадете!

Уразова стана от скамейката и тутакси до нея изникна огромният Сайпула. Стражът, който щеше да придружи затворничката обратно до килията. „А разправят, че богатството носело щастие — съчувствено си помисли Настя, загледана след двете отдалечаващи се фигури. — Какъв късмет е извадило това момиче! От училищната скамейка — направо в прегръдките на патриархален съпруг. От волното московско детство — в зандана на възрастния живот и майчинството. Та тя на практика не е имала и моминство. А е толкова умна. И красива. Жалко.“ И веднага се поправи: рано е да съжалява Уразова, тепърва трябва да осмисли показанията ѝ. Може би не бива да съсредоточава подозренията си върху Егор Сафронов? Може в действителност тук да има нещо друго и Нурия Салахетдиновна да има непосредствено отношение към това „друго“?

[1] Игра на думи: щетка (рус.) — четка; тряпка (рус.) — парцал; метелка (рус.) — метличка. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 5

Ето, дойде събота и Вячеслав Боровенко се събуди с радостното предчувствие за сполучливо свършване на днешната работа. Сега главата не го болеше, само едва-едва, но в сравнение с вчерашната болка, изстискаваща силите му и разцепваща тила му като вряща лава, пълна с чугунени гирички, които блъскат отвътре черепа му, това беше просто дреболия, почти незабележимо ухапване от комар, и можеше да се оценява като състояние на пълно и абсолютно здраве.

Естествено, вечерта Лиза му направи сцена, засипваше го с упреци, обвиняваше го и го наричаше с какви ли не обидни думи, задето заради него не бяха успели да научат коя е дамата, с която се бе срещнал в ресторанта писателят Богданов и на която бе дал пари срещу един дебел плик. Отначало Слава не се ядосваше особено, разбираше, че съпругата му е права и че вината да изпуснат жената е негова и само негова. Но когато кавгата започна да навлиза в стадий на скандал, у него се надигна негодувание. Срещу жена му. Срещу ситуацията, която го принуждаваше да се занимава с такива идиотщини. Срещу него самия, задето не намираше у себе си сили да се противопостави на Лиза. Срещу сина му Юрка, заради когото той се бе натресъл в тия гадости. Срещу всичко. И дори срещу загиналия преди година журналист, чиито материали сега трябваше да издирва. Той вяло се зъбеше в отговор, после започна да повишава тон, изобщо петъчната вечер не завърши с нищо добро.

Но пък сутринта всичко беше различно. Ясно слънчево време, главата не го боли и — най-важното! — днес съавторите отново щяха да се съберат у маестрото и Богданов със сигурност щеше да огласи новата си идея, почерпана от получените вчера материали. Всъщност би могъл още сега да се обади на Николай или дори направо на Андрей Степанович и да му докладва, че от тримата писатели, работещи по проекта „Василий Богуславски“, материалите на покойния журналист получава именно Глеб Борисович Богданов. Но му се искаше да е напълно уверен. И освен това, така си и остана

неизяснено от кого получава тези материали. А имаше надежда в разговора със съавторите да каже това. Например: „Вчера се видях с...“ или нещо подобно. Днес. Днес окончателно ще се разбере всичко и ще настъпи благополучният край на тази история.

Ето защо настроението на Слава Боровенко, въпреки бурно прекараната вечер, беше определено приповдигнато. Лиза пазеше мрачно мълчание и той с големи усилия успя да поведе разговор, но постепенно тя омекна, след като се убеди, че съпругът ѝ обсъжда плана за действие заинтересовано и конструктивно.

— Днес трябва да отидем на „Сретенка“ по-рано — делово разсъждаваше той, докато похапваше от сладката оризова каша с ябълки и стафиди — любимата му закуска — и да чуем какво става в апартамента, докато маестрото се разхожда по булевардите.

— Защо? — напрегнато попита Лиза. — Какво може да става там? Там ще бъде само старицата.

— Тя може да разговаря с някого по телефона и да се изтърве нещо. Снощи ги слушах, докато писателят си легна, и останах с впечатлението, че старата знае с кого и защо се е срещнал в ресторанта. Там, разбираш ли, се е създала една пикантна ситуация, при която Богданов крие нещо от старицата, а тя се досеща и постоянно го подкача за това. В смисъл че не е работа това и че тя не одобрява поведението му, и че покойната му майка не би го одобрила.

— А Богданов какво? — В гласа на Лиза се появи заинтересованост.

— О, маестро Богданов е самото високомерие — изхъмка Слава. — Че нали, Глаша, не изпростявай, Глаша, не приказвай глупости, какво си си въобразила, чети по-малко криминалета и така нататък, и изобщо, как смееш да ме подозираш в такива неща. Вчера дори се скараха, но аз не различих нито дума: Богданов отиде в кухнята при старата, а оттам почти нищо не се чува, само разбрах, че двамата се карат и са много недоволни един от друг. А после някой му се обади по телефона, дали беше някоя от бившите му съпруги, дали внучка, не разбрах, той нито веднъж не изрече името, но употребяваше глаголите в женски род. Слушалката отначало вдигна старицата, веднага сниши глас и взе да шепне, не чувах добре, но различих нещо като „после ще ти кажа, защото той ще се ядоса“. Чак после извика домакина. Затова си помислих, че бабата е в особено близки отношения с тази роднина и

докато маестрото се разхожда, много е вероятно тя да ѝ се обади и да ѝ каже нещо интересно за нас. Между другото, когато тя си тръгваше снощи, Богданов ѝ каза рязко на сбогуване: „И ако обичаш, Глаша, престани да се бъркаш в моите работи и да ме занимаваш с глупости“. Е, какво, тръгваме ли?

Той гаврътна до дъно втората си чаша кафе и стана. И Лиза стана от масата, бързо събра в мивката използваните съдове.

— Довечера ще ги измия. Само че днес ще взема моята кола — каза предизвикателно.

— Да, разбира се, разбира се — кротко отвърна Боровенко. Пред блока на Сретенския булевард стигнаха малко след девет. Искане да паркират както в предишните дни, точно пред входа, но в съботната сутрин всички места се оказаха заети: собствениците на коли, за съжаление, нямаха порочния навик в почивен ден да стават рано и да тръгват за работа. Наложих се да паркират по-далече, но така, че да виждат входа. Лиза заключи колата си и се премести при мъжа си, който веднага си сложи слушалките и се приготви за работа.

— ... в захарницата няма захар — зазвуча недоволният глас на Богданов. — Днес нещо си разсеяна, Глафира Митрофановна.

— Сега, Глебушка, сега — припряно и виновен каза старицата, — сега ще сипя.

Стъпките утихнаха, домашната помощница отиде в кухнята за захар. Ето, връща се, звукът от стъпките ѝ приближава...

— Ах, господи! Извинявай, Глебушка.

— Ама какво ти става днес! — кипна Богданов. — Ту ми подаваш празна захарница, ту разсипваш всичката захар по пода.

— Ей сега — смотолели старицата, — сега ще почистя. Не се ядосвай. Наистина не съм на себе си още от сутринта, откак станах в пет часа, ръцете ми все треперят.

— Да не се разболяваш? — Богданов моментално смени гнева си с искрена загриженост. — Да вземеш да полежиш, да си починеш, а?

— Че как да полежа, Глебушка, нали трябва да сготвя обяда, ще идват Васенка и Катерина! Тъкмо заради обяда се притеснявам. Ами ако днес пак ни сипят отрова?

— Е, ама ти вече прекаляваш, Глаша! Не е имало никаква отрова, разбираш ли? Не е имало!

— Ти пък откъде знаеш? Още тогава ти казах: иди в милицията, те да проверят какво имаше в онази супа. Ама ти не ме послуша. Върви сега, че гадай...

— Добре, добре, Глашенка — внезапно омекна Богданов, — така да е, в супата е имало отрова. Но днес откъде ще се вземе? Вчера тук не е влизал външен човек, и днес не е. И няма да влезе. Така че готви си спокойно супата и за нищо не се тревожи. Разбрахме ли се? Това е, тръгвам на разходка.

Тихо звънване от поставянето на порцелановата чашка в линейката, звук на отместен стол, стъпките на Богданов — тежки, уверени, за разлика от ситните леки стъпки на Глафира, скърцане на отварящата се врата на гардероба в антрето, шумолене от плата на скъпото късо палто. На това място чуваемостта беше превъзходна, явно писателят се обличаше някъде съвсем близо до микрофона.

По-нататъшното чакане не донесе нищо ново. Богданов излезе от входа и тръгна към „Болшая Лубянка“, та на кръстовището да излезе в централната част на Рождественския булевард. Старицата отиде някъде навътре в апартамента, най-вероятно в кухнята, да готви, и не предприе никакви опити да се обади на някого по телефона. Вярно, телефонът звъня няколко пъти, но тя отговаряше кратко: „Няма го, ще се прибере след дванайсет“.

След поредното позвъняване Слава отмести единия наушник, затвори книгата, която четеше, обърна се към жена си.

— Все пак е странно... Докато старата се дотътри от кухнята до антрето, телефонът успява да звънне девет-десет пъти. Представяш ли си какви разстояния са това? Защо в апартамента му има само един телефон? Та това е страшно неудобно!

— Може би за икономия? — предположи Лиза и също затвори списанието, което си бе взела за четене от къщи.

— Не, не ми се вярва — замислено промърмори той. — Маестрото има кола с шофьор, макар че спокойно може сам да шофира, четохме го в едно интервю, спомняш ли си? Има книжка още от младини и шофьорски стаж — дай боже всекиму. А той се фука, наема си шофьор. И при това да икономисва от телефон... Всяка седмица поне веднъж обядва в ресторант, а там цените са такива, че ще стигне за цял телефон, и то от скъпите.

— Богатите си имат своите странности — сви рамене Лиза и отново впери поглед в лъскавото списание.

Точно в единайсет и половина писателят се прибра от разходката си.

— Ето на. — Слава се протегна, доколкото му позволяваше автомобилната седалка. — Още половин час — и ще започне най-интересното. Между другото, сега старата ще му докладва кой се е обаждал по телефона, а това може да се окаже интересно. Ти си пригответи лист и химикалка, ще ти продиктувам. Лизонка, сигурен съм: днес всичко ще се разреши и ще приключи. Нали? Я се усмихни!

Той протегна ръка и ободряващо погали жена си по коляното, изпъкнало под тесните кожени панталони.

Лиза мълчаливо отвори чантата си, извади химикалка и затърси лист хартия. И в този момент започна да се случва нещо странно. Влезият през портата сребрист джип, като не намери място за паркиране до тротоара, спря точно по средата на двора, от него слязоха двама мъже с ярко изразена кавказка външност: единият беше по-възрастен, Слава би го нарекъл стар, другият — значително по-млад, на петдесетина години, и двамата бяха снажни, с изправена осанка, гъсти, добре подстригани коси, носеха дълги модерни шлифери. И двамата излъчваха самоувереност, упоритост и снизходително дружелюбие, присъщи на някои хора, които са убедени, че са по-силни и затова не е нужно да се страхуват от никого и от нищо.

Мъжете излязоха от двора на улицата, завиха наляво и се скриха зад вратата на третия вход, същия, в който живееше Богданов, и след две минути в слушалките на Боровенко се чуха трелите на звънеца на неговата врата.

— Гледай ти — учудено се обърна той към Лиза, — на нашия маестро му дойдоха гости. А аз не съм чувал той да си уговаря такова нещо по телефона.

— Може да са му позвънили на мобилния — отговори Лиза, без да откъсва поглед от статията в списанието. — Докато се е разхождал.

— Не — поклати глава Слава, — това е нещо важно за нас, усещам. Сигурен съм. Я чакай...

Микрофонът, скрит в антрето, изпращаше към слушалките звук от предпазливи стъпки и силен шепот. Провървя им: писателят

Богданов и неговата домашна помощница и бавачка спряха точно до вратата, на която наркоманът Мишаня беше закрепил „бръмбара“.

— Кой е?

— Не знам. Ти очакваш ли някого, Глебушка?

— Не, за Катерина и Вася още е рано.

— Ами ако е Васечка? Понякога той идва по-рано. Да отворя ли?

— Да не си посмяла!

— Ами поне да погледна през шпионката...

— Стой спокойно, ти казах.

Звънецът прозвуча отново — продължително, настойчиво.

— Кой ли може да е? — Дори в шепота на Богданов можеше да се различи не толкова учудване, колкото тревога.

— Майчице! — ахна Глафира. — Ами че това сигурно е той!

— Кой „той“?

— Който беше подхвърлил отровата. Дошъл е и днес. И тогава дойде в сряда.

— Ама кой е идвал бе, Глаша?

— Че аз откъде да знам? Няколко ме е вкъщи, когато е идвал. И е развалил борша. Оня път не успя, та е дошъл и днес, иска пак да опита. Не отваряй, Глебушка, не отваряй, за бога, моля те!

— И без това нямам намерение. Впрочем може наистина да е Василий, а? Или Катерина. Неудобно се получава.

— Ами обади му се по телефона. Дай ми слушалката, аз ще отида на пръсти до кухнята и тихичко ще му се обадя, ще го попитам дали той стои пред вратата. Ти само ми набери номера, не го знам наизуст.

В слушалката се чува резки звуци: Богданов набираше номер на мобилния телефон. Ситнящите стъпки на Глафира Митрофановна зашумоляха и утихнаха, а пространството на антрето отново се изпълни с настойчивите дълги позвънявания. Боровенко имаше чувството, че чува тежкото дишане на Глеб Борисович. Какво пък, напълно бе възможно, ако възрастният писател се беше развълнувал (впрочем защо ли?) и се бе подпрял на вратата. Ето че зазвучаха приближаващите се стъпки на старичката — по-силно и отчетливо.

— Не е Васенка. Те идват заедно с Катерина, в момента минават покрай Политехническият музей.

— По дяволите! Кой ли може да е?

— Нали ти казвам: викай милицията! Оня душегубец е! Сигурна съм.

— Стига де, Глаша. Не вдигай шум.

— Викай ги, Глебушка! Ще ни изтрепе тоя!

— Тихо... Чуваш ли? Асансьорът. Той си тръгна. Ще ида да погледна през прозореца, може да видя кой ще излезе от входа.

Звукът от леките стъпки на Глафира и тежките на Богданов сякаш оживя и взе да се отдалечава от микрофона. След известно време двамата гости се появиха на улицата и почти веднага в слушалките прозвуча:

— Видя ли? Дойдоха и двамата. Така си и знаех! Добре че не отворих, нямам какво да им кажа.

— Но защо дойдоха, Глебушка? — тревожно прозвуча гласът на старата жена.

— Знаем ли! Сигурно са смятали пак да ме убеждават. Затова са дошли, без да ме предупредят, за да ме сварят неподготвен. Уф! Не ме оставиха дори да си изпия кафето, гадове такива.

— Ох, не си прав, сине, не си прав — завайка се старицата. — Не са искали да те придумват, а да те убият. Нали си го знаеш, Глебушка.

— Не искам да обсъждам това. Най-малко с теб. Донеси кафето.

Боровенко отново свали слушалката и като наблюдаваше мъжете, които свърнаха към двора, ядосано удари с юмрук таблото. Какъв идиот е! Още щом в апартамента се заговори за асансьора и че неканените гости си тръгват, трябваше веднага да изскочи от колата и да отиде до входа, та щом се появят непознатите, да ги последва плътно поне през няколкото десетки метра до оставения на двора джип и да се постарее да чуе за какво си говорят. Макар и не всичко, макар и само откъслечни фрази или дори отделни думи, но трябваше да се постарее да получи поне приблизителна представа кои са тези хора и защо бяха дошли при Богданов. А той не се сети. В края на краищата той е технолог в хранителната промишленост, а не разузнавач или оперативен работник, мозъкът му е устроен по различен начин. Захванал се е с работа, дето не е негова, затова нищо не се получава. Допуска грешка след грешка. Ако сподели това с жена си, тя пак ще започне да му се кара, както вчера. Не, по-добре да си премълчи.

— Е, какво става там? — нетърпеливо попита Лиза. — Той не ги ли пусна да влязат?

— Не. Но знае кои са и защо бяха дошли. Някаква тъмна история. Старата е сигурна, че тези кавказци искат да убият нашия маестро. Ти как мислиш, те имат ли връзка с историята, с която се занимаваме ние?

— Едва ли — поклати глава тя. — Нали си спомняш, когато вчера се обади жената, с която се срещна в ресторанта, той ѝ се скара, че му е позвънила вкъщи. Следователно крие връзката си с нея от старицата. А за връзката с тези типове бабата е осведомена. Значи, това са различни неща.

На Слава му поолекна. Щом Лиза е сигурна, че двамата солидни кавказци по никакъв начин не са свързани със загиналия журналист и неговите изгубени материали, тя няма да му натяква, че е бил несъобразителен и муден.

В дванайсет без две минути покрай тях бавно мина колата на Катерина Славчикова. И сега нямаше място до тротоара пред входа, така че нейният тъмносин опел спря далече, в самото начало на Сретенския булевард, до площад „Тургенев“. Оттам Екатерина Сергеевна и Василий дойдоха пеша, като си разменяха кратки реплики.

— Просто да се чудиш как хората до такава степен нямат вкус — с нескрит сарказъм каза Лиза, като гледаше приближаващите Катерина и Василий. — Няма ли кой да ѝ каже, че не бива да се облича така?

Слава не можа да разбере какво има предвид жена му. Да, Катерина Славчикова изглеждаше малко странно с късото яке и дългата широка пола, още повече че якето беше седефено-синкаво, а полата — пъстра, златисто-бежво-кафява, но на него му се стори, че писателката е облечена не толкова безвкусно, колкото неподходящо за фигурата ѝ. Право скроеното, почти квадратно яке не подчертаваше талията ѝ и стигаше точно до мястото, където започваха бедрата, а спускащата се под него широка пола образуваше нещо като правоъгълник. Всичко заедно приличаше на поставени едно върху друго детски кубчета, над които старателно е закрепена топчица — много късо подстригана глава с кръгло лице. С една дума, видът ѝ, направо казано, не бе особено женствен, но нали Катерина не е виновна, че има такава фигура. А трябва да се вземат предвид и трите раждания. А цветовата гама — какво пък, тя е напълно приемлива, малко странна наистина, но не дразни окото.

— Не ставай злобна — кротко възрази той, като се извърна към жена си, — тя се облича като всички, но не всички имат фигура като твоята.

— Каквато и да е фигурата ѝ, не може да облича право късо яке с права дълга пола — безапелационно заяви Лиза. — Какво, да не би да няма очи? Че и тая походка! Поне да не носеше обувки с токчета, щом не може да ходи с тях.

Слава сметна, че е най-добре да премълчи. Когато жена му не бе в настроение, нейните критични забележки бяха не само остри, но и обидни, а понякога и несправедливи, той прекрасно го разбираше. За сметка на това, тя очевидно нямаше претенции към външния вид на младия съавтор — неговите омачкани дънки и подаващата се изпод коженото яке дебела карирана риза напълно задоволяваха вкуса на Лиза.

Боровенко натисна копчето и свали стъклото, но не чу почти нищо разбираемо, само видя как мърдат устните на събеседниците. В момента, когато те минаваха покрай колата, във вялия им диалог настъпи пауза. Защо ли във филмите и криминалните романи героите винаги успяват да подслушат дори една дума, но пък ключова, която хвърля светлина за разкриването на страшна тайна? А те, Слава и Лиза, подслушват, подслушват, вече трето денонощие, а каква полза от това? Къде са съдбовните признания и неочакваните откровения? Няма ги. Само някакви наблюдения, събирани троха по троха и подреждани от неуверена и непрофесионална ръка в една доста колеблива и съмнителна мозайка.

— Дай слушалките на мен — каза Лиза, — аз ще послушам, а ти си почини. Ако искаш, иди да хапнеш нещо, сигурно си гладен.

Той с удоволствие свали слушалките от главата си, подаде ги на жена си и слезе от колата. Бавно се разходи до метрото, помисли дали да не прекоси площада, на чиято отсрещна страна се намиреше „Макдоналдс“, после реши да не се бави много и си купи отвратителен наглед и на вкус хотдог от най-близкия павилион, прокара го с чаша хладък чай и се върна при колата. Не му се влизаше вътре, би предпочел още да походи, да се разтъпче хубаво, да подиша чист въздух.

— Ще запаля една цигара, а? — попита той, наведен до отворения прозорец.

Лиза мълчаливо кимна. По нейното съсредоточено лице Слава разбра, че тя внимателно слуша нещо. Вероятно в разговора на съавторите става нещо интересно. Нима?... Ех, дано поне днес им провърви! Та нали още от сутринта той имаше предчувствие, че именно днес пъзелът ще се подреди и нещата ще приключат.

Изпуши две цигари, преди да се настани отново на шофьорското място.

— Те скоро ще излязат — каза Лиза малко по-високо, отколкото беше нужно, защото слушалките ѝ пречеха да преценява силата на гласа си. — За един часа са уговорили фотосесия с френски фотограф за някаква голяма статия във „Фигаро“. Ще ги снимат навън, по булевардите.

— А по нашия въпрос има ли нещо?

— Вече съвсем близо са... — Лиза замълча, послуша се. — Днес стигнаха до обсъждането на хода на разследването и според първоначалния им замисъл трябва да стане фалшифициране на резултатите от експертизата. Това го обсъждаха още в сряда, спомняш ли си? Но тогава не стигнаха до самата експертиза, защото не бяха решили как точно ще бъде извършено самото убийство, а днес вече всичко са измислили и е дошъл ред на разследването. Онзи от тях, който сега опише механизма на тази фалшификация, е именно човекът, когото търсим.

Ето ни, интуицията не го е излъгала, всичко ще се разкрие днес, само след два часа, а може би и след няколко минути. Всъщност Слава Боровенко нито за миг не се бе съмнявал, че достъп до материалите на загиналия журналист има именно Глеб Богданов, който грижливо крие контактите си с неизвестната жена, дето му предава дебели пликове срещу пари. Но нали трябваше да убеди в своите изводи първо Николай, после Андрей Степанович, а за това бяха необходими повече факти.

В един без пет тримата съавтори излязоха и се спряха пред входа, като оживено обсъждаха нещо. След няколко минути дойде фотокореспондентът. Четиримата стигнаха до пресечката, излязоха на булеварда — точно както всяка сутрин го правеше Глеб Борисович, и без да прекъсват разговора си, под ръководството на мургавия дългонос французин започнаха да се снимат ту до дърво, ту на скамейка, ту на фона на старинната сграда, в която живееше

маестрото, ту точно по средата на булеварда, та в кадъра да влезе площад „Тургенев“, ту пък обратното — връщаха се към Рождественския булевард и заставаха така, че да се вижда табелката с името на улицата „Большая Лубянская“. Вероятно фотографът беше чувал за печалната известност на думата „Лубянка“ и бе сметнал, че е напълно уместно да го свърже с криминалната литература. За руския вкус, помисли си Боровенко, това бе прекалено праволинейно и дори примитивно, но всъщност на Запад знаят толкова малко за Русия, че при тях такава снимка ще бъде приета като много изразителна.

В един момент му се стори, че съавторите са недоволни един от друг, явно нещо в сюжета не се подреждаше така, както им се е искало. За няколко минути между тях се възцари мълчание. Тримата стояха с гръб към наблюдаващите ги съпрузи Боровенко и така и остана неизяснено кой пръв прекъсна мълчанието, като даде свежа идея. Ала когато писателите за пореден път промениха позицията си, обсъждането отново вървеше живо и по лицата им се видя, че тримата са напълно доволни един от друг.

Фотосесията продължи точно два часа, след което съавторите стиснаха ръката на окичения с апаратура французин и се върнаха в апартамента. Слава отново си сложи слушалките и се приготви, но само след пет минути разбра, че го чака поредното разочарование.

— Глаша, сервирай обяда — чу той бодрия глас на Богданов.

— Обаче с експертизата се получава страхотно! — Това вече беше Василий. — Интересна история се подрежда.

— Да, забавно е — съгласи се Катерина. — Като цяло е необичайно, но напълно правдоподобно. Браво на нас.

— Край, край, приятели, по този въпрос се разбрахме — зазвуча в слушалките началническият баритон на Богданов, — трябва да продължаваме, имаме строг график. Аз ще напиша всички епизоди, свързани с фалшифицирането. Днес трябва да се занимаем с любовната линия.

— А това беше домашната работа на мадмоазел Катрин. — В интонацията на Василий пролича неприкрита злъч. — Какво, любезна ми Кити, научихте ли си урока? Готова ли сте, докато обядваме, да ни разкажете историята на нещастната любов на следователя?

— Не на следователя, а на оперативния работник — отвърна Катерина.

— Но нали миналия път решихме нещастна любов да изживее следователят!

— Реших друго.

— Защо?

Гласовете се отдалечиха и леко утихнаха, но си останаха отчетливи, вероятно съавторите от антрето бяха влезли в стаята, която крадецът Мишаня бе нарекъл „трапезария тип хол“.

— Струва ми се, че така ще бъде по-добре. Следователят и без това участва в достатъчно епизоди, за да покажем неговия характер и да го направим ярък, а оперативният работник изглежда някак сивкав, явно краските не са ни стигнали за него.

— Какво чувам, безумна Катарина! Вие заговорихте като нашия уважаем Глеб Борисович! Решили сте да станете метреса и да оставите своя следа във великата руска литература?

— Млъкни за малко, Василий — прекъсна го Богданов. — Катерина е абсолютно права, и аз мислих по този въпрос. И това, че се стреми да научи едно-друго от мен, е достойно за уважение. А виж, дето на теб ти изглежда смешно, е достойно за порицание.

— Добре, порицайте ме, аз съм съгласен на всичко, само не ме оставяйте без обяд. Бабо Глаша, днес ще има ли пирожки?

Слава силно замижа, под клепачите му засноваха яркожълти точици.

— По дяволите — промърмори той. — Те са успели да се разберат, докато бяха на улицата. Някой от тях е обрисувал механизма на фалшифицирането на данните от експертизата, престорил се е, че го е измислил в момента, а всъщност е взел това от материалите на журналиста, така че ние пак не знаем кой именно е този човек.

— Но нали ти си сигурен, че е Богданов — предпазливо каза Лиза. — Или се съмняваш?

— Не че се съмнявам — ядосано отговори той, — но нямаме достатъчно доказателства. Освен това Андрей Степанович иска да научим не само кой от съавторите предлага материалите, но и как и откъде те попадат при самия писател. Спомняш ли си? Той специално наблегна на това. Аз искам да дам на Андрей Степанович такава информация, че като я чуе, той да ми каже: благодаря, вие си свършихте работата и можете да се смятате за свободни. Разбираш ли, Лизонка? Искам колкото може по-бързо да приключа с това, но да

приключоа веднъж завинаги. За да не се връщаме към него. Не мога повече!

Вероятно почти извика, защото Лиза уплашено го сграбчи за ръката и силно я стисна.

— По-тихо, успокой се. Защо се нервираш толкова? Нали не си забравил, че става дума за съдбата на сина ни? Ние с теб сме заинтересовани преди всичко материалите да бъдат намерени и никога повече да не изплуват наяве, а не по-бързо да се отървем от Андрей Степанович. Ние, между другото, му дължим живота на сина ни, а ти разсъждаваш, сякаш са те въвлекли в абсолютно ненужна за теб авантюра, и мислиш единствено как по-ловко да се измъкнеш от нея. И между впрочем, ако вчера не се бе държал като последния идиот, още днес щяхме да знаем коя е жената, която предаде плика на Богданов. И ако се беше оказало, че тя по някакъв начин е била свързана с журналиста — например че е негова роднина или приятелка, тогава бихме могли да смятаме, че сме изяснили всичко. Така че сега седим тук само заради теб и ако обичаш, стига истерии. Ти самият си виновен, че сме принудени да киснем тук със слушалки на главата и да слушаме какви ли не глупости. Но ще киснем и ще слушаме. И то не защото ти искаш да се отървеш по-бързо, а защото от това зависи съдбата на сина ни. Разбра ли ме?

Не ще и дума, той я разбра. Как няма да я разбере.

* * *

Още от първия поглед, който хвърли на администраторката на козметичния салон „Нимфа“ Нина Клевцова, Настя Каменская разбра, че надеждите ѝ няма да се оправдаят. Тя очакваше Нина, която навремето довела убитата Елена да работи в салона, да се окаже по-близка с покойната от Нора Уразова, която се познаваше с Елена едва от четири месеца. Все пак Елена е работила в салона цяла година и това означава, че цяла година е поддържала ако не приятелски, поне добри отношения с Нина — та тя дори ѝ е давала ключовете от апартамента си за интимни срещи.

Но я очакваше разочарование. Клевцова се оказа съвсем младо момиче и още от първите минути се разбра, че щом Елена не е приела

за приятелка умната и оригинална Нора, значи дори не е допускала до себе си тази млада празноглавка. Впрочем всичко се случва и е напълно възможно на Елена да не ѝ е била необходима умна и проникателна приятелка, а точно такава — глупавичка, която е приемала всичко за чиста монета и безрезервно е зяпала в устата своята по-красива и несъмнено по-силна и опитна приятелка. „Ще опитаме“ — с тайна въздишка реши Настя, като гледаше без въодушевление широко отворените сини очи на администраторката.

— Кажете ми, Нина, къде и кога се запознахте с Елена.

— Ами тя дойде в салона, вече разказвах това...

— Хайде повторете го още веднъж, моля — търпеливо каза Настя. — С вас е разговарял един мъж, нали? А мъжете нищо не разбират от женски работи, вечно объркват всичко и пропускат най-важното. Та значи, Елена дойде във вашия салон. Кога беше това?

— Не си спомням точно. Май през октомври миналата година. Или в началото на ноември.

— Дойде да си търси работа, така ли?

— Не, какво говорите, тя дори не знаеше, че ни трябва втори администратор. Дойде да си прави маникюр. Маникюристката беше заета, трябваше да почака, аз ѝ предложих кафе и се заприказвахме.

— И какво стана после? Тя ви каза, че търси работа, така ли?

— Не, аз първа се оплаках, че сама ми е трудно, защото щатът още не е запълнен изцяло, че наскоро сме отворили салона и нямаме втори администратор, затова трябва да работя всеки ден. А тя тогава попита може ли да разговаря със собственика за работата. Веднага се обадох на Егор Виталевич и той ѝ определи ден и час за събеседване.

Първият неуспех. За Настя щеше да е много по-добре, ако Нина беше разказала как е срещнала Елена Шчоткина в някой клуб или на купон. Тогава би могла да започне търсенето на хора, познавали убитата, преди тя да започне работа в салона. А така всичко отново опира до същия този салон „Нимфа“. Впрочем, освен Нина Клевцова и охранителя, който се кълнял, че никой не е търсил Елена по телефона по лични въпроси и никакви нейни познати не са идвали в салона, тук има и две маникюристики, две фризьорки, две масажистки, две козметички и двама служители, обслужващи сауната, солариума и басейна. Общо десет души. Не е нужно да си извънредно съобразителен, достатъчен е минимален житейски опит, за да

разбираш, че понякога козметичката или масажистката знаят за клиента неща, които може да не знае и най-добрата приятелка. Така че напред, Каменская, преминавай към следващата група въпроси.

— Кажете, а как Елена оценяваше нивото на работа в салона?

— Не ви разбрах...

Сините очи се отвориха още по-широко и избликналото от тях недоумение изглеждаше напълно искрено.

— Ами... харесваше ли ѝ как работят фризьорките например, или пък козметичките? Какво говореше за качеството на тяхната работа?

— Че какво да говори? Клиентите не са се оплаквали, значи, всичко е било наред.

— Клиентите са едно. Питам дали самата Елена бе доволна например как са я подстригали, как са ѝ направили маникюра, как са минали козметичните процедури? На самата нея харесваше ли ѝ?

— Ами тя не използваше тези услуги... А вие защо питате?

— Е, знае ли човек, може да не е била доволна от някой специалист, да е смятала, че въпросният човек работи лошо, не на нужното ниво, може дори да се е оплакала от него на собственика. Собственикът например да е уволнил този човек — и ето ви повод за отмъщение — мъгляво разясни Настя.

— Не — завъртя отрицателно глава Нина, — не е имало нищо подобно. Нали ви казвам, Ленка не използваше нашите услуги.

— Странно. — Настя стъпка по стъпка си проправяше път към това, което я интересуваше в момента. — Да работиш в салон за красота и да не използваш неговите услуги... Та това е толкова удобно, на самото ти работно място, не е нужно да ходиш някъде другаде. Сигурно при вас са предвидени и отстъпки за персонала?

— Да, пет процента. Но Лена нито веднъж не си направи нещо при нас. Момичетата дори се чудеха. Аз например използвам всичко: и сауната, и басейна, и изобщо всичко, което предлагаме тук. И момичетата правят същото, когато им се отвори пролука между клиентите. Правят си една на друга масажи, прически, маникюр, педикюр и така нататък. А Лена — не.

— Защо? Обясняваше ли го някак?

— Нищо не обясняваше. Просто не ги използваше — и толкоз.

— Тогава може би е посещавала някой друг салон, където работят специалисти, които повече са ѝ харесвали? — предположи Настя.

— Ами, никакви салони не посещаваше! Аз изобщо се чудя...

Нина замълча и прехапа устна. Нещо крие? Случайно се изтърва и се уплаши? Може би вече става по-топло?

— На какво се чудите, Ниночка? — колкото можеше по-меко попита Настя, за да не подплаши момичето.

— А, нищо...

— Не, „нищо“ не ме задоволява — заговори тя малко по-строго, — все пак аз съм от милицията, трябва да знам всичко точно. Елена е била убита, това е нещо сериозно и не можем да минем с недомлъвки. Е, на какво се чудехте?

Нина въздъхна и започна да увива на пръста си кичур от дългата си, разпиляна по гърба ѝ светла коса.

— Ами... с една дума, тя нали вече е мъртва... за покойниците не бива да се говори лошо...

„Трябва! — едва не извика Настя. — За умрелите от естествена смърт наистина е по-добре да се говорят само хубави неща, но за убитите трябва да се казва всичко — и хубавото, и лошото! Хайде де, момиченце, дай, казвай по-бързо своето «лошо» за Елена Шчоткина-Сафронова, може би именно тук ще открия крайчеца на нишката, за който мога да се хвана. Хайде!“

— Говорете, Нина, не се страхувайте, нали разбирате, че за нас е важна всяка информация — предпазливо я подтикна Настя.

— Ама такава информация няма да ви помогне.

Нина решително замахна с ръката, на която бе намотала кичура, и се смръщи от неочакваната болка.

— И все пак?...

— Тя не се поддържаше изобщо — изтърси момичето, сякаш събрало кураж. — И в нашия салон не си правеше нищо, и в други салони не ходеше. Аз не разбирам как е възможно на такава възраст човек изобщо да не се грижи за себе си.

— Каква „такава“ възраст?

— Ами тя беше прехвърлила трийсет, време ѝ беше да се грижи и за лицето, и за фигурата си. И маникюра не е прилично да си правиш

сама. Поне веднъж да беше влязла в солариума, за малко тен... Обаче не.

— Почакайте, Нина, а защо сте толкова сигурна, че Елена не е правела нищо? Откъде знаете, че не е ходила в друг салон?

— Та аз какво, да не би да не виждам? Когато дойде за пръв път да си прави маникюр, си личеше, че и ръцете ѝ са добре гледани, и лицето, и прическата ѝ беше наред. И после, чак до сватбата — нищо! Аз имам набито око, веднага забелязвам такива неща. Главата ѝ, както беше подстригана тогава и боядисана на кичури, така до самата сватба фризьор не я беше пипвал. Косата израства, корените са друг цвят — просто бие на очи, а тя — никакво внимание. Не си лакираше ноктите, само ги подрязваше, дори кожичките не си режеше, виждала съм. Колко пъти съм ѝ предлагала да влезем в сауната! Аз живея тук наблизко, през моята смяна не е удобно да отсъствам задълго, и без това сядам ту при фризьорката, ту при маникюристката, ту при масажистката, а през смяната на Ленка идвах да се понапаря в сауната и да се поплискам в басейна. Идвам значи, казвам, хайде, Лена, да отидем заедно, като сме две, е по-приятно, и без това не мърдаш от стола си, можеш поне в сауната да влезеш. Не! Нито веднъж не дойде с мен.

— Може би Елена е била равнодушна към външността си? Не е смятала за необходимо да поддържа красотата си?

— Разбира се, не смяташе — съгласи се Нина. — Та това ме учудваше. Защото, като имаш красота, трябва да я пазиш, да трепериш над нея, да се грижиш тя да се запази по-дълго. Ами сауната?

— Какво за сауната? — не разбра Настя.

— Сауната вече не е за красота, а за здраве. Какво, и здравето ли не я интересуваше?

— Не сте ли опитвали да поговорите с нея за това? Може би тя не е бивало да посещава сауна по медицински причини? Да не е била болна?

— Ама какво говорите, Ленка беше здрава като кон... Ох, извинявайте. — Нина отново прехапа устна, очите ѝ се напълниха със сълзи. — Все пак тя умря, а аз за нея така... лошо.

— Това е нормално, Ниночка — успокои я Настя, — ние водим разследване, а по време на разследването винаги се получава нещо такова, уж човекът е добър, а се налага да изясняваме за него не твърде

красиви подробности. Всичко е наред. Ето, вие казахте, че Елена никак не се е грижила за себе си чак до сватбата. А после?

— Е, после всичко се промени. Само че тя пак не идваше в нашия салон. Тоест, не ползваше услугите му. Продължаваше да работи, а в свободните дни ходеше да се грижи за красотата си.

— Къде?

— Не знам, не ми е казвала. Но си личеше, че е някакво модно място и специалистите там са скъпи. Само ноктите ѝ като погледнеш: с блясък, с миниатюрни орнаменти. Само лауреати на конкурси изпълняват такава работа, а техните услуги знаете ли как се плащат?

Настя знаеше. И ако се наложеше, лесно щеше да намери маникюристката, която през последните месеци е правела маникюра на Елена Сафронова. Само че дали щеше да е нужно? Какво може да знае за нея такава маникюристка? Същото, което знае съпругът ѝ или Нора Уразова, или ей тази тук Ниночка Клевцова. А на Настя ѝ трябват сведения за живота на убитата в по-ранен период.

Добре, с тази група въпроси засега може да приключи и да премине към следващата.

— Вие омъжена ли сте, Нина?

От материалите по случая се знаеше, че Клевцова не е официално омъжена, но защо тогава е вземала от Елена ключовете за апартамента? От кого е криела своите похождения? От човека, с когото съжителства? Е, не е ли по-лесно да го напусне, щом той до такава степен не я задоволява, че да му изневерява? Някак мътна е тази ситуация. Може би Егор Сафронов е излъгал за ключовете?

— Не, защо?

— Егор Виталевич каза, че понякога сте вземали от Елена ключовете за нейния апартамент. Вярно ли е?

— Вярно е, разбира се. Какво пък? Аз не го крия. И на онзи милиционер го казах. Защо, не бива ли?

Ето на, вече се наежи. Същинско таралежче, а не малка синеока блондинка, нежно цветенце.

— Не, защо, може — усмихна се Настя. — А защо ви трябваше чуждият апартамент?

— Ами къде да си вода приятели? Аз живея с родителите си в комунално жилище. Баща ми е един... Откачен. Ако ме види с мъж, може да ме убие. И майка ми е същата. Ненормалници такива.

— Май не бива да говорите така за родителите си? — каза Настя, впрочем без никаква нравоучителност.

Интересно момиче е тази Ниночка: мисли как да спазва приличието, когато говори за покойната, която всъщност ѝ е съвсем чужда жена, а изобщо не подбира изразите, когато говори за собствените си родители.

— Мен, Ниночка, не ме интересуват вашите кавалери, интересуват ме ключовете от апартамента на Елена. Приблизително с каква периодичност ги вземахте?

— А?

Настръхналите иглички на таралежа изчезнаха, отстъпиха място на нов стадий на недоумение. Очевидно Настя беше формулирала въпроса си твърде сложно. Да, тази млада нимфа не е ставала за приятелка на Елена Шчоткина-Сафронова.

— Колко често ги вземахте? Веднъж месечно, веднъж седмично?

— Защо?

Ето на, пак. Ама защо така се страхува от всичко? Някак напласена изглежда. Макар че когато Настя успее да пробие стената на напрежението ѝ, речта ѝ се лее, кажи-речи, като река. Ето, като разказваше за това как Елена не се грижела за себе си, пееше като славейче.

— Ниночка, повтарям, интересува ме не вашият личен живот, интересуват ме ключовете.

— Че какво за ключовете?

Господи, как зацъкаха очите ѝ... Нима именно тук се намира въпросното „топло“, което Настя безуспешно се бе опитвала да търси в приказките на масажистки и козметични?

— С ключовете всичко е наред — спокойно каза Настя. — Във вашето семейство например колко комплекта ключове имате?

— Достатъчно.

— Това много ли е или малко? — усмихна се Настя.

— Пет — поясни Нина, без да сдържи усмивката си в отговор на нейната.

— Имате вие, баща ви, майка ви... Кой още?

— Брат ми, той живее отделно. И едни резервни, стоят у съседите за всеки случай.

— Вие можете ли да различите например вашите ключове от тези на майка ви?

— Разбира се.

— По какво? Ключът си е ключ. Как ги различавате?

— Връзките са различни. Ключодържателите са различни. Във връзката на мама има и ключ от пощенската кутия. А резервните изобщо не са на халка, а на синя панделка. Не разбирам защо ме питате.

— Ами много просто, Ниночка. Ето, Елена ви е давала ключове. Искам да знам всеки път ли бяха едни и същи? Или не сте обръщали внимание?

— А, за това ли питате...

Тук тя би трябвало поне за момент да се поотпусне, а тя още повече се напрегна. Ама какво става, а? Някъде тук, в тази тема за ключовете, е забит голям ръждив пирон, който пречи на момичето Нина Клевцова да спи спокойно.

— Да, именно за това — твърдо изрече Настя. — Опишете ми ключовете, които ви даваше Елена.

— Ами общо взето... Добре де, и без това Егор Виталевич сигурно ще ме уволни... С една дума, отначало Ленка ми даде ключовете и каза да не ѝ ги връщам. Това беше още през зимата. Каза, че през нейната смяна, когато тя е на работа, мога да използвам апартамента, но непременно да я предупреждавам, когато отивам там. Още тогава се учудих, че тя ми дава ключовете за постоянно, а тя рече, че се случват всякакви ситуации, понякога всичко се подрежда неочаквано, така че защо всеки път да идвам при нея в салона за ключовете. Изобщо, даде ми ги и каза, че мога да ходя там, когато ми е нужно. Само непременно да я предупреждавам. Така че ключовете през цялото време бяха едни и същи.

— А после? Загубихте ли ги? — подсказа ѝ Настя. — Или ви ги откраднаха?

Тя подсказа това по интуиция, без да е сигурна, че догадката ѝ е правилна. Но се оказа, че е улучила десетката.

— Не знам — прошепна момичето. — Отначало мислех, че съм ги загубила. Веднага Казах на Ленка.

— И тя как реагира? Скара ли ви се? Беше ли недоволна?

— Ами май че не. Сви рамене, сиреч, на всекиго се случва.

— Кога стана това?

— Скоро беше. Преди около три седмици.

— Ясно. Оттогава насам не сте се срещали с кавалерите си, така ли? Или сте взели ключове от някого?

— Не, не съм вземала. Трябваша ми веднъж, една такава ситуация... Но не посмях да помоля Ленка. Беше ми неудобно. Едните ключове загубих, ами ако изчезнат и другите... С една дума, не я помолих.

— Спомнете си, Нина, при какви обстоятелства изгубихте ключовете?

— Ами знам ли и аз? Бяха си налице, бяха си, а после исках... е, изобщо отидохме, бръкнах в чантата си вече пред вратата, а тях ги няма.

— А това „бяха си, бяха“ кога се случи за последен път? Нина, трябва да знам точно в кой момент ключовете още са били у вас, а в кой вече ги е нямало. Кога ходихте до апартамента на Елена?

— Ами... струва ми се, на пети или на шести.

— А по-точно?

— Ще погледна графика, може ли?

Тя така плахо я погледна, че Настя, въпреки сериозността на ситуацията, я досмеша. Горкото подплашено птиче. Тя вече знае, че убиецът е отключил и заключил апартамента на Елена със същите ключове, и тъй като и през ум не ѝ минава да подозира самия Сафронов в убийството на съпругата му, сега до смърт се страхува от гнева на шефа: че как, изгубила е ключовете, а може изобщо да не ги е изгубила, а сама да ги е дала на бъдещия убиец — за пари или за нещо друго. Ще я уволни, като нищо ще я уволни още щом научи къде се е дянал третият комплект ключове.

Нина запрелиства работния график за предварително записване на посетителите, ръцете ѝ трепереха и тя постоянно пропускаше търсената страница. Най-сетне намери каквото търсеше и прокара тънкото си пръстче по редовете.

— Ето, беше в деня, когато едни клиенти не дойдоха в сауната. Бяха се записали за осем часа вечерта, а в седем и половина се обадиха и казаха, че няма да дойдат. Никой друг нямаше клиенти, само фризьорката боядисваше една лелка, затова си тръгнах по-рано. На шести октомври, в понеделник.

— Значи, на шести октомври ключовете със сигурност си бяха на мястото?

— Със сигурност.

— А после кога ги видяхте?

— Ау, ами не помня точно, отварям си чантата — уж виждам, че са там, но не съм обръщала специално внимание. Понякога ги виждах, понякога — не. И вече когато трябваше да отключа вратата, разбрах, че ги няма.

Да, няма голяма полза от нея, жалко, че го няма наблизно Миша Доценко, с него тя щеше да си спомни с точност до минутата кога ключовете още са били в чантата ѝ и кога вече ги е нямало.

— Добре. Сега ми кажете точната дата, когато отидохте до апартамента на Елена и открихте, че ключовете липсват.

— През следващата седмица. Беше точно при смяната на Ленка, а аз почивах. Ето — отново прелисти графика тя, — да речем, на петнайсети или шестнайсети.

— Е, на петнайсети или на шестнайсети? — Настя започна да губи търпение от тази наивна приблизителност.

— Сега... — Нина се замисли, като толкова по детински мърдаше устни, че беше невъзможно да ѝ се сърди човек. — Беше първият от двата почивни, ние работим два дни, а два дни почиваме, та исках... с една дума, смятахме да останем два дни в апартамента на Ленка, накупихме продукти, какво ли не, отидохме... Значи е било на петнайсети.

— И кога казахте на Елена, че сте загубили ключовете?

— Ами веднага!

— А по-точно?

— Ами... първо постояхме пред вратата, помислихме, после изтръскахме цялата чанта, после той започна да се ядосва, че нали, накарала съм го да се охарчи, да накупи пет торби ядене и пиене, а сега — вън. Изобщо, скарахме се, той си взе торбите и си тръгна. Каза, че щял да намери с кого да си прекара времето приятно. А аз дойдох в салона.

— Защо е трябвало да идвате? Можели сте да се обадите по телефона — каза Настя.

— А, дума да не става, Ленка дори нямаше да ми отговори.

— Я, че защо?

— О, тя по тоя въпрос беше много строга — просто до невъзможност! Не допускаше никакви лични разговори в работно време. Отначало аз не знаех това, веднъж-дваж ѝ звъннах по време на нейната смяна, просто да си побъбрим, да я питам как е, а тя веднага: „Обади ми се довечера вкъщи“. И — тряс слушалката! Аз дори се обидих. А тя ми обясни, че това е неприлично: в салона чакат клиенти, а администраторката си бърби по телефона за лични работи. Освен това е много лошо, когато клиент не може да ни набере. Два пъти ще му даде „заето“, а на третия той ще звънне в друг салон. Не знам, може и да е права — добави Нина с въздишка, — при нейните смени винаги повече хора се записваха по телефона, отколкото при моите. Тя изобщо не мръдваше от бюрото, само до тоалетната, при това винаги молеше охранителя да вдига слушалката, ако някой се обади, и да помоли да почакат минутка. С една дума, ако бях ѝ се обадила по телефона, нямаше и да ме изслуша. Затова дойдох.

Ясно. Следователно липсата на лични обаждания в салона не е била поради недостиг на познати, а поради строгите разбирания на Елена за служебната дисциплина. Поне някаква яснота, макар че каква ли полза от нея...

— Нина, а защо Елена продължаваше да работи? Омъжила се е сполучливо, не се е нуждаела от пари. Пък е имала право и на отпуск по майчинство.

— Не знам. Попитах я веднъж, а тя ме погледна така, сякаш съм пълна глупачка. Дори ми стана неприятно.

— Тоест, не каза абсолютно нищо, така ли? — уточни Настя. — Или все пак обясни нещо?

— Ами... каза, че Егор Виталевич търси човек за нейното място и тя ще си доработи до началото на декември. Нищо повече. И това ми било обяснение!

Е, за теб, драга, това може и да не е обяснение, ти гледаш на работата си през пръсти и постоянно киснеш ту в кабинета за масаж, ту при козметичката, ту при маникюристката, ту при фризьорката, ту бърбиш по телефона. Твоите ухажори ги познават всички охранители, дори могат да ги изброят по имена. Затова ти, естествено, не можеш да проумееш как е възможно човек в интерес на бизнеса да не зарече работата си, когато има възможност, а да чака да му намерят подходящ заместник.

Но сега Настя постепенно бе стигнала до следващата група въпроси и беше време да започне да ги задава.

* * *

Протоколът от огледа на местопрестъплението беше съставен безупречно, което в наше време е голяма рядкост. Копие от него се намираще в оперативно-издирвателното дело при Андрей Чеботаев и Настя го четеше, седнала в тесния, препълнен с бюра, столове и огнеупорни каси кабинет на оперативните работници в районното управление.

— Извадил си късмет със следователя — каза тя, без да откъсва очи от протокола. — Голям педант е.

— Да бе — ехидно се съгласи Чеботаев, — педант. Ако и характерът му беше като професионализма, цена нямаше да има.

— Андрюша, с него ще издирвате убиец, няма деца да кръщавате. Прекрасен протокол, но празен.

Тя затвори папката и потърка слепоочията си с пръсти.

— Защо да е празен? — обиди се Андрей. — Нали ти самата каза, че е съставен безупречно.

— Безупречно е съставен от гледна точка на учебниците по криминалистика. А от житейска гледна точка в протокола няма нищо. Не го приемай като упрек, това, което ми е нужно, не трябва да фигурира в един протокол.

— А ти какво търсеше там? Днес го четеш за трети път.

— Аз, Андрюша, като всички жени, непрекъснато се надявам на чудо. Ами ако изведнъж се намери някое мъничко детайлче, което ще ми помогне?

— И какво, не се ли намери? — съчувствено попита той.

— Не, не се намери. Ще трябва ти да отидеш при следователя и да се разбереш с него — да ме пусне в жилището на убитата.

— Стига бе! — уплаши се оперативният работник. — Още ми се живее. Знаеш ли какво ще стане, ако му предложи да се направи повторен оглед на местопрестъплението?

— Знам — уморено въздъхна тя. — Той ще ти каже, че няма основание да се провежда повторен оглед, а да издаде постановление

без никакви основания, означава да признае, че е работено през пръсти, че първият оглед е направен некачествено, а това говори за недостатъци в неговата работа. Така че той по никакъв начин не може да издаде такова постановление. Нали?

— Виждаш ли, ти знаеш всичко, Анастасия Павловна. Защо ме тикаш право в устата на лъва? Огледът е направен добре, сама виждаш. Какво ще му кажа, ако отида?

— Ще го помолиш. Простичко, по човешки ще го помолиш. Аз трябва да поседя в това жилище, да се разходя из него, да огледам какви неща си е купувала Елена Сафронова, какви съдове е използвала, как са подредени мебелите. Трябва да поседя и да помисля. Искам да се опитам да почувствам тази жена. Трябва да се опитам да разбера характера ѝ. Ако можех, аз самата щях да отида при твоя следовател, но не мога, за него аз съм никоя. Не провеждам разследване по това дело, аз, както си спомняш, осъществявам контролно-наблюдателна дейност и оказвам практическа помощ. Е, какво ще кажеш, Андрюша?

— Не, Павловна, не ме убеждавай, животът ми е по-скъп. Ти долиташ с твоя наблюдателен контрол и си отлиташ, а следователят е районен, аз тепърва ще работя с него. И знаеш ли, някак не ми се иска да си разваляме отношенията.

— Ох, млад си още — усмихна се тя, стана иззад бюрото и веднага се блъсна в поставения до него стол. — По дяволите, ударих си крака! Боли... Но можеш да се обадиш на своя началник, нали?

— За какво? — напрегна се Чеботаев.

— Да го попиташ дали може да ме приеме. Искам да отида при него.

— От мен ли ще се оплакваш?

— Че как иначе. Непременно. Ще кажа, че си страхливец и лентяй. Хайде, обади му се.

Докато Чеботаев разговаряше със своя началник, на Настя ѝ хрумна неочакваната мисъл за предимствата на възрастта, близка до пенсионната. И тя на двайсет и пет и дори на трийсет години много се страхуваше да не си развали отношенията с началниците и следователите, страхуваше се да не изглежда глупава, страхуваше се да не предизвика гнева им или дори обикновено порицание. А сега ѝ е все едно. Дали ще се ядосат или не, дали ще я сметнат за глупава или не —

това няма абсолютно никакво значение. Значение има само това, което тя самата мисли за себе си и за своята работа. И ако тя е сигурна, че е работила честно, без претупване, съвестно, никакви външни оценки няма да я убедят в обратното. Но на двацет и пет и на трицет години човек още не разбира това, ето защо си къса нервите за глупости. Може пък да не е толкова лошо да си на четирийсет и три? Няма ги младежката свежест и жизнерадост, перспективите са намалели, но пък разполагаш с мъдрост и спокойствие.

„Ох-ох-ох, точно ти ли пък се радваш на спокойствие — упрекна себе си тя. — Всеки момент си готова да се разплачеш, всичко те дразни, нищо не ти харесва. И сега се каниш да поучаваш млад оперативен работник как трябва да гледа на живота! Засрами се, Каменская!“

— Върви — откъсна я от размислите ѝ гласът на Андрей, — сега е свободен. Да те придружа ли?

— Няма да се изгубя — махна с ръка тя. — До скоро, ще се видим.

Подполковник Недбайло, пълен, солиден, с рядко пухче, покриващо бебешки розовия му череп, беше значително по-млад от Настя и тя, щом влезе в кабинета, отново изпита леко бодване от ревност: тоя ще си направи кариерата по всички правила и ще получи чин полковник на четирийсет години. Тя обаче е жена и за нея важат съвсем други закони.

— Олег Александрович, бихте ли могли да ми помогнете? — започна тя.

Играта беше ясна и на нея, и на него — обикновена апаратна игра в строгите рамки на йерархичната структура. Сега Недбайло, спазвайки правилата на тази игра, ще трябва да си придаде вид на разбиращ и всемогъщ началник, без чието знание и одобрение не може дори да се роди бездомно коте.

— Слушам ви, Анастасия Павловна.

Внимателен поглед, показно дружелюбие, пухкавите ръчички събрани така, че да говорят за готовност да те изслуша и да ти помогне. Правилата се спазват.

— Озовах се в затруднено положение. Случаят с убийството на Елена Сафронова е поставен под контрола на „Петровка“, но вашите детективи работят толкова грамотно, че аз просто няма какво да правя.

Вчера ме извика моят началник полковник Афанасиев и ме попита каква практическа помощ оказвам по този случай, а аз нямам какво да отчета.

Тя разпери ръце в шеговито отчаяние.

Това бе като в шаха — традиционната размяна на ходове. Щом съм тръгнал с пешка на e-2 — e-4, значи, демонстрирам готовност да водя най-проста игра, без разни усложнения. И ти, ако си приличен човек, трябва да направиш хода e-7 — e-5, с други думи, да ми покажеш, че всичко разбираш, че не се стремиш да направиш мат в три хода, просто движиш фигурите и ще докараш нещата до реми. Ако обаче пренебрегваш правилата и смяташ да играеш нещо по-засукано, можеш да започнеш да разиграваш защита „Нимцович“ и да придвижиш коня на f-6.

Настя направи първия ход с пешката и сега чакаше как ще отвърне Недбайло.

— Е, и при нас има трески за дялане — взе да скромничи подполковникът. — Не ги хвалете прекалено много моите момчета, че ще си вирнат носовете. Та с какво мога да помогна?

Е, слава богу, Недбайло се оказа нормален човек. Във всеки случай, засега. Той направи напълно очакван и предписан от правилата ход.

— Поседях тук, помислих... Не е нужно нещо да се поправя след вашите момчета, те са работили грамотно, така че аз нямам какво да правя в смисъл на практическа помощ. Виж, бих пипнала нещичко по работата на следователя, честно да си призная.

Това беше пробен камък. Ами ако подполковник Недбайло е в извънредно топли и дружески отношения със следователя? Тогава лошо. Но по този начин все някак може да се измъкне. Обаче по готовността, с която зажима подполковникът, пролича, че той не е в никакви отношения със следователя Герасимчук. Или ако е в някакви, те са лоши.

— Нали разбирате, Олег Александрович, аз съм човек на служба, наредили са ми — изпълнявам, макар че, честна дума, не виждам основания това убийство да се разследва под контрол на ниво градско управление — продължи тя. — Ние с вас прекрасно знаем, че криминалистите, които работят на „Петровка“, не са с нищо по-добри от оперативните работници от „територията“, а понякога са и по-лоши,

така че ще е много по-правилно, ако вие помагате на нас, а не ние — на вас. Но заповедта си е заповед, дори тя да не харесва и на нас, и на вас. Вашите хора са затрупани с работа и е неприлично да ги караме да проверяват и всички версии, които ми хрумват. Съгласен ли сте?

— А вие имате оформени версии, така ли? — поинтересува се подполковникът.

— Аз мога да имам само чудати версии — колкото можа пообаятелно се усмихна Настя, — защото всички нормални версии вече са или проверени, или се проверяват от вашите оперативни работници, така че е абсолютно безсмислено да им се пречкам в краката. Затова измислям поне нещичко, с което да се отчете пред своето началство.

— Разбирам, много добре ви разбирам — отново закима Недбайло.

Е, това е. Ритуалният танц е завършен, играта е изиграна по всички правила, сега може да се насочат директно към работата.

— Трябва да направя оглед на жилището, в което е извършено убийството. Но не ми се иска това да изглежда като жест на недоверие към добросъвестността на следователя Герасимчук. Той е човек самолюбив и ако съдя по това, което съм чувала за него, много добър професионалист, така че няма да се съгласи на повторен оглед на местопрестъплението без достатъчни основания за това. А аз трябва просто да вляза в жилището, да погледна едно-друго, да се убедя в това-онова. Но без разрешението на следователя това е невъзможно. Вие ще ми помогнете ли?

Недбайло сбърчи челце, сякаш си припомняше нещо.

— Какво искате да направя? Да се обадя на следователя?

— Нищо подобно, Олег Александрович, следователят не е на вашето ниво. Аз ще съм ви много благодарна, ако се обадите на неговия началник. А той да спусне заповед към Герасимчук.

— Но мен ще ме попитат защо се опитваме да притискаме следователя, вместо да се разберем с него. Вие опитахте ли да поговорите с него, да му обясните проблема си?

— Не. За следователя аз съм никоя, нали разбирате. Виж, ако...

— Е, добре — нетърпеливо задъвка устни Недбайло, — вие наистина не можете да се обръщате към следователя с подобни молби. Но нали съществува Чеботаев, който непосредствено води делото. Защо той не се обърна към Герасимчук?

„Е, защо, та защо... Защото се страхува, че ще си навлече гнева му. А Андрюшка не иска да се кара с него, той е нежна душа, не може да понася да му крещят, макар да е в милицията вече доста време. Крехко създание. А аз нямам право да му нареждам, нямам такива пълномощия. За него не съм началник, а само контролираща инстанция. Вие не разбирате това, господин Недбайло, защото зле познавате характера на вашия подчинен. Е, и какво трябва да ви отговоря?“

— Впрочем аз разбирам каква е работата — неочаквано каза подполковникът, без да дочака отговора на Настя. — Чеботаев е нервно момче, готов е да си сложи примката на шията от една остра дума. Вече имаше един конфликт с Герасимчук, тогава целият отдел го успокояваше. Естествено, момчето не иска да си изпати отново. И Герасимчук не е цвете за мирисане, трябва да ви кажа, макар че е добър професионалист. Когато е ядосан, изобщо не си подбира приказките. Ами добре, Анастасия Павловна, радвам се, че ще съм ви полезен. Мисля, че ще успея да издействам за вас посещение в жилището на убитата. Ще ви съобщя чрез Чеботаев.

— Благодаря.

Този път Настя беше абсолютно искрена. Незаслужено бе подозирала Олег Александрович, че не познава подчинените си. Дори много добре ги познава. И разбра всичко от самото начало. Но играта си е игра и правилата изискват в нея задължително да се направи определеният брой ходове. Интересно, някой някога опитвал ли се е да пресметне колко работно време отива за разкриване на престъпления, а колко се губи за такива игрички? Да се кланяш, да убеждаваш, да спазваш етикецията, да пиеш водка със съответните хора, да чакаш в приемни на началници...

* * *

В неделя рухнаха всички надежди. Маестро Богданов излезе на разходка, а неуморната Глафира Митрофановна се захвана с чистене. Апартаментът беше голям и според резултатите от подслушването, тя го чистеше на части. В неделя дойде редът на антрето и трите стаи, към които водеше.

Домашната помощница чистеше изключително грижливо. И естествено, забеляза мъничкото тъмно петънце на дървената рамка на вратата. Потърка го с парцала, после го разчопли с нокът, а като не постигна успех — донесе кухненски нож. В слушалките на Боровенко пращеше, скърцаше и пукаше оглушително, а после всичко утихна. Миниатюрният микрофон бе открит и изтрит от лицето на земята като топчица засъхнала кал. Именно така го идентифицира незапознатата с шпионските трикове Глафира Митрофановна.

Лиза седеше до съпруга си в колата, бледа от напрежение.

— Трябва веднага да се обадим на Николай — повтаряше тя.

Слава не възразяваше. Не виждаше друг вариант за поведението им. Нека Николай да вземе решение какво да правят по-нататък: да продължават ли да наблюдават съавторите, или да се опитат отново да намерят наркомана Мишаня и да поставят в апартамента на Богданов нов микрофон.

Николай мълчаливо изслуша накъсания от вълнение разказ на Боровенко, изруга през зъби и нареди засега нищо да не предприемат.

— Аз ще докладвам на Андрей Степанович — каза той и затвори телефона.

* * *

Същия ден вечерта самият Андрей Степанович блаженстваше на вилата си в прегръдките на своята стара приятелка — точно онази красива, добре поддържана белокоса жена, в чиято компания преди няколко седмици бе пекъл шишчета заедно със съпруга ѝ и бе обсъждал перспективите за използване на изчезналите материали на загиналия журналист. И той самият, и неговата любовница бяха сигурни, че съпругът ѝ отдавна знае за връзката им, но мълчи, защото всичко това му е удобно. Удобни са му тяхното близко приятелство, техните доверителни отношения, съвместният им бизнес, който бе носил огромни доходи във времената, когато Андрей Степанович беше началник на управлението на вътрешните работи в голям регион, Алла Евгениевна заемаше длъжността главен патоанатом, а съпругът ѝ ръководеше подчинените си, седнал в креслото на началник на експертно-криминалистичното управление. И сега имаха съвместен

бизнес, само че в друга област — търговия с мебели, но също много печеливш.

След обаждането от Москва Андрей Степанович се измъкна изпод пухената завивка, наметна дългия халат, с който неизвестно защо будеше асоциации с Ноздрьов^[1], и отиде в кухнята да свари кафе. След известно време към него се присъедини Алла Евгеньевна, напълно облечена. Като я гледаше човек, такава строга и елегантна, с подредена — косъмче по косъмче — прическа и с умерен, но много умело поставен грим, просто не можеше да си представи с какво се бе занимавала тя само преди половин час. Дори да се помисли такова нещо за нея би било кошунство!

— Ето на, Лялечка, изложиха се нашите московски приятели, пълна издънка — спокойно, уж между другото, каза Андрей Степанович, докато наливаше кафе от джезвето в малки изящни чашки. — Микрофонът, който са сложили в апартамента на Богданов, бил случайно унищожен. И кой идиот го е поставил, ще ми се да знам? Не е ли разбирал, че трябва да се избере място, недостъпно за случайности?

— Андрей, аз те предупредих, че с евтинията си плащаш за качеството. Искаше да намериш хора, които да ти свършат работата безплатно, заради голата идея...

— Не заради идеята, душичке, не заради идеята, а заради собствения им син — поправи я Андрей Степанович.

— Няма значение — недоволно тръсна глава тя. — Те нямат достатъчно пари и опит, за да наемат скъпи изпълнители, наемат евтини — и ето го резултата. Струва ми се, че това, което предлагаше Сеня...

— Много разбира твоят Сеня! — тросна се Андрей Степанович. — Той е експерт, а не детектив, да си гледа епруветките. Аз знам какво трябва да се прави. Тези московчани ще прегризат гърлото на когото щеш заради тъпото си синче, правилно постъпих, че зложих на тях. Само трябва грамотно да им се формулира задачата.

— И каква задача ще им поставиш сега? Измисли ли вече?

— Разбира се. Ще тръгнем по друг път, сладка моя. Комбинацията ще бъде сложна, но не и банална — и съответно елегантна. Нали знаеш, Ляленка, аз обичам елегантното.

Тя мълчаливо се усмихна. Елегантността наистина бе слабото място на този едър, налят мъж с изпъкнали очи. Може би именно затова тя от толкова години спи с него. Не, тя не го обича. Но спи с него с огромно удоволствие.

[1] Герой от „Мъртви души“ на Н. Гогол. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 6

Следователят Артъом Андреевич Герасимчук се оказа дребен и много строен млад мъж, напомнящ издялана от дърво статуетка. Именно от дърво, а не от слонова кост, защото беше с черна коса, тъмни очи, мургав, с равномерен тъмен загар. Като го погледна, Настя Каменская си помисли, че ако се пренебрегне неговият не толкова мъжки ръст, старши лейтенант Герасимчук с пълно основание би могъл да се нарече красив. Колко е млад обаче, господи боже мой! На двайсет и пет — двайсет и шест години, не повече. Недбайло съвсем сериозно го характеризира като добър професионалист, а и по копията от съставените от следователя документи личеше, че тази оценка не е преувеличена. Ясно беше също защо Чеботаев не може да намери общ език с него, а подполковник Недбайло твърди, че като характер следователят не е цвете. Причината за всичко това е младостта, плюс добрия интелект, плюс здравословното честолюбие. Защото какво нещо е разследването на престъпления? Работа, която се състои от действия, строго и подробно регламентирани от Наказателнопроцесуалния кодекс, и действия, които само са обозначени в закона, но нямат ясна и подробна регламентация. Първата част изпълнява самият следовател, втората — оперативните работници, и само от следователя зависи как ще се съчетаят двете, добре ли ще бъдат напаснати и събрани в единна конструкция резултатите от двете дейности. А за процеса на напасването са необходими не само и не толкова познания по процесуалния кодекс, колкото житейски опит, мъдрост и професионална хитрост, умение да правиш компромиси, умение да разбираш от хора и да вземаш решения на кои оперативни работници може и трябва да се доверяваш, а на кои — не бива.

Артъом Герасимчук безпогрешно познаваше закона, но всичко останало, необходимо за създаването на гъвкава, но устойчива конструкция, поради младостта си все още не притежаваше. За сметка на това обаче имаше кариеристични и честолюбиви стремежи да стане

„яко профи“, което никой не може да разиграва. Оттук и постоянните му конфликти с оперативните работници: на следователя непрекъснато му се струваше, че се опитват да го уличат в недостатъчна компетентност, в липса на опит, да го измамат, да го заблудят, да го поучават, да поставят под съмнение резултатите от неговата работа. Особено трудно се сработваше с по-възрастни хора, дори разликата в годините им да не е голяма. Работата беше там, че като малък Тьома бе расъл в семейство с доведен по-голям брат: майка му се бе омъжила за вдовец с дете. Разликата между момчетата беше само пет години, но братът никога не пропускаше да използва старшинството си, поучаваше Тьома, тероризираше го, караше го да изпълнява дребни поръчения, тайно от родителите си действаше със сила, като използваше обстоятелството, че малчуганът няма навик да се оплаква или да доносичи, с една дума, осъществяваше „натиск по целия фронт“. А ако към това се добавят безсърдечните измами и тъпите обидни шегички, на които дълги години се хващаше доверчивият Тьома, можем да си представим с какъв психологически и емоционален багаж бе започнал Артюм Андреевич Герасимчук самостоятелната си работа като следовател.

Разбира се, Настя Каменская към момента не знаеше всичко това, но като улови върху себе си още първия поглед на Артюм Андреевич, разбра много неща. Дребничък офицер, готов да убие всекиго, който посмее да се усъмни, че той рано или късно ще стане Наполеон. Добре де, няма да се съмняваме, ще проявяваме учтивост, ще се обръщаме към него изключително по име и бащино и няма да допускаме лекомислени изказвания. Той е по-млад почти с двайсет години... Каква ли старица му се струва Настя! А той, на свой ред, ѝ изглежда като същинско дете. Опасна заблуда, често присъща за хора, прекрачили четирийсетата годишнина, водеща до непоправими грешки: те имат чувството, че са още съвсем млади, затова възприемат хората, по-млади с петнайсет-двайсет години, като глупави хлапета — че как иначе, та нали щом аз съм млад, ти си направо за детската градина. А после се оказва, че „хлапето“ е зрял самостоятелен индивид, способен да взема решения и да работи, при това заема определена длъжност, разполага с пълномощия и какви ли не права, така че отначало те спохожда болезнено учудване, после раздражение, сетне недоумение: щом той е вече толкова голям, значи аз съм стар?

Следователят пристигна пред блока, където бе живяла, преди да се омъжи, убитата Елена Шчоткина, с кола с две поемни лица и въпреки изпълнения с напрежение и студена строгост поглед на старши лейтенанта, Настя оцени неговата предвидливост. Ако следователят познава отдавна оперативния работник и напълно му се доверява, в подобна ситуация той просто му дава ключовете от жилището и листче хартия с неговия печат: ето, отваряй, гледай, търси, после отново ще запечаташ вратата, а ключовете ще ми върнеш. Но ако няма доверие на детектива, следователят идва заедно с него, а ако иска да спазва и закона, довежда поемни лица: ами ако детективът открие нещо важно, изплъзнало се от вниманието по време на първия оглед? Адвокатите днес не те оставят да се отпускат, едно неоформено по съответния начин изземане ще постави под съмнение и всички останали резултати от разследването. Артъм Андреевич беше подготвен и за такъв обрат и това говореше, че не страда от излишна самоувереност и напълно допуска, че наистина може да не е забелязал нещо.

— Благодаря ви, Артъм Андреевич, че се отзовахте на молбата ми — каза Настя, когато отиде при него.

Тя беше дошла малко по-рано от уговореното време и бе успяла да поогледа наоколо. Блок като блок, район като район, магазини, химическо чистене с пералня, чейнджбюро. Вярно, метрото беше далечко, на две спирки с тролей или двацет минути пеш. Между другото, как се е придвижвала Елена — с градския транспорт или с кола? Вече като съпруга на Сафронов, тя е карала подарената от мъжа ѝ „Киа Рио“, а преди това? Трябва да попита за всеки случай, може да се окаже полезно. Всъщност защо? Интересно, Елена сама ли е перяла, или е давала прането си в пералнята? Най-вероятно е купувала хляб ето оттук, от хлебарницата — сладкарница. А какво е купувала от бакалията — полуфабрикати или продукти, с които сама е приготвяла храна? И изобщо вкъщи ли се е хранела, или е ходела по гостилници и ресторанти?

Както размишляваше, Настя за малко да изпусне Герасимчук, който слезе от колата и зачака със своите поемни лица пред входа, буквално на три метра от нея.

— Какво всъщност смятате да намерите в жилището? — попита той с престолено равнодушен тон, когато се качваха с асансьора към

петия етаж.

— Нищо — усмихна се Настя, — просто искам да погледна и да се опитам да разбера какъв живот е водила убитата.

— Но тя вече от няколко месеца не е живееела тук — възрази следователят. — Живееела е при съпруга си.

— Знам, но за мен е важно да разбера как е живяла, преди да се омъжи. Какъв е бил характерът ѝ, разбирате ли?

Това беше грешка, но Настя се усети твърде късно, думата вече бе излетяла. Ех, не биваше да изрича това последно „разбирате ли“, не биваше. Герасимчук недоволно се намръщи и присви своите красиво очертани устни. Мълчаливо скъса печата от вратата, отключи, пръв влезе в апартамента, последваха го поемните лица — възрастна двойка, хора, които очевидно придружаваха следователя не за първи път, така че си знаеха работата и на нищо не се учудваха. Тримата веднага се разположиха в хола, поемните лица седнаха на дивана, едновременно извадиха списанията, които си носеха, и забиха погледи в тях, а следователят се настани във фотьойла и сложи папка на коленете си. Явно се канеше да наблюдава Настя.

Стана ѝ неудобно, не беше свикнала да работи под втренчени погледи, още повече че и не бе наясно какво ще търси и къде, и дали изобщо ще търси нещо. Какво ѝ трябва тук? Защо ли се захвана с всичко това? Нали имаше версия, според която Елена Шчоткина е накарала Егор Сафронов да се ожени за нея чрез шантаж, заради което именно е била убита от съпруга си или от негов съучастник? Е, какво общо имаше с това жилището? Андрей Чеботаев сега изравя подробности от биографията на Егор Виталевич в опит да намери нещо, с което той може да е бил шантажиран, ето с това трябваше да се занимава тя, а не да се прави на дълбокомислена, да разглежда вещите и обстановката в жилището на убитата жена. Но от друга страна, нали отначало е имало шантаж, а после омъжване, така че знае ли човек, може някакви следи, някакви отпечатъци от този шантаж още да се намират тук. Опомни се, Каменская, какви следи, какви отпечатъци? Телефонни номера, бележки за срещи в календар-бележника — всичко това е било иззето при първия оглед и се намира при следователя. Какво друго искаш да намериш? Компрометиращи Сафронов снимки или документи? Да бе, чакай, ако си нямаш работа. И да е имало,

първата работа на убиеца е била да ги намери и прибере, именно затова е дошъл тук. И все пак, и все пак...

Настя се овладя, постара се да забрави за впилите се в нея тъмни недоброжелателни очи на следователя Герасимчук и да се съсредоточи. Да започнем от антрето, от малкия гардероб, в който се намират връхните дрехи. Дебело пухено яке „Богнър“, скъпо, но практично, няма износване, Настя го знае определено, защото и тя вече шест години носи подареното от майка ѝ яке от същата марка и то и до днес изглежда като ново. До него — евтино китайско яке с изкуствен пълнеж, който се подава от скъсаните тук-таме шевове.

Такива якета се купуват от битаците. Как е попаднало тук? И чие е? На самата Елена? Странно. За какво ѝ е била такава дреха? А ето и едно английско палто — дълго, плътно, тъмносиво, много елегантно. Може пък именно за него да е дошла Елена в онзи фатален ден? Тъкмо като за сезона, приближава ноември, застудява. Не, вероятно не е за него: палтото е вталено и с колан — едва ли е подходяща дреха за жена, бременна в седмия месец, няма да се закопчае в талията.

На горния рафт — два топли шала и няколко копринени. Шаловете са съвсем нови, единият дори е в опаковката, за тях сезонът още не е настъпил и Елена навярно е смятала да ги вземе по-късно, вече в началото на зимата. Виж, копринените, обратно — носени са, запазили са едва доловимия аромат на парфюм, точно сега им е времето, но стопанката на апартамента ги е оставила тук, не ги е взела. Вероятно изобщо не е смятала да ги носи вече, купила си е нови и по-модерни. И отново същата картина, както с якетата: два шала с етикети на скъпи марки, а един — за жълти копейки, дори не копринен, а някаква синтетика. Откъде е? И защо? Някой ѝ го е подарил и тя е трябвало да го вземе, било ѝ е неудобно да откаже? Възможно е. Защо обаче го е носила? Или не го е носила Елена? Кой тогава?

След като приключи с горния рафт, Настя се наведе и започна да изучава обувките в гардероба. Няколко чифта ботуши и боти с остър нос и високи тънки токчета, явно неподходящи за бременна жена. Стари, скъсани на няколко места пантофки. Нима Елена е носила такива пантофки? Сигурно е носила, нали благосъстоянието, апартаментът и скъпите вещи не са я споходили изведнъж. Но защо не ги е изхвърлила? Пазела ги е за спомен? Или и тях ги е носила друга жена? Макар че номерът е същият като на останалите обувки. Това

обаче за нищо не говори, трийсет и седми номер е най-разпространеният. Ами това какво е? Маратонки. Скъпи, маркови. Настя ги извади, доближи ги до светлината, внимателно ги разгледа. Да, тези маратонки са носени много, сигурно дори са бягали с тях. Интересно. А младата Ниночка от салон „Нимфа“ я уверяваше, че Елена изобщо не се е грижела нито за външността си, нито за здравето си. Не е ходела на сауна, с маратонки обаче е тичала, така ли? Или какво е правела с тях? За да придобие вътрешната повърхност на маратонките такъв вид, с тях са били пробягани десетки километри. Какво е било това — разходки, бягане сутрин, целенасочени походи извън града? За всичко това трябва да попитаме неутешимия вдовец... но защо ли? Това няма никакво отношение към шантажа. Или има? Въпроси, въпроси, а отговорите нещо не се виждат.

Сред намерените в антрето ръкавици откри същото като при якетата и шаловете: наред със скъпите от естествена кожа имаше и вълнени, скъсани на пръстите, и евтини, от зле обработен изкуствен материал. Номерът, както и при обувките, съвпадаше. Същата картина Настя видя и в банята. Естествено, когато се бе преместила при мъжа си, Елена бе взела козметиката си, но бурканчетата, тубите и флаконите, в които бе останало съвсем малко от съдържанието, бе оставила. Сигурно си беше купила нови. Сред тези бурканчета и флакони с названия на скъпи марки, като „Ла Мер“, „Герлен“, „Мавала“, „Кларинс“, бяха намерили място и съвсем евтини кремове и лосиони. Как са се озовали тук? Кой ги е използвал? Елена? Или пак не е била тя?

Сега да огледаме кухнята. Скъпи италиански мебели, дървени. При съдовете — абсолютно разнообразие. В един от шкафовете е подреден уеджудски сервиз за хранене за дванайсет души, такъв струва седем-осем хиляди в зелено. А в съседното шкафче-сушилник над мивката — съдове явно за ежедневно ползване, чиниите стояха в „мрежата“, за да съхнат, чашите — над тях, с дъното нагоре. Част от чиниите и чашите бяха от ръчно изработен майсенски чаен сервиз, а друга част — най-прости „офисни“ чаши и обикновени чинийки.

От кухнята Настя мина в спалнята. Дори не се изненада, когато намери в шкафа грижливо сгънати комплекти спално бельо, сред които наред със скъпите английски и френски — сатенени, с жакардова украса или ръчна бродерия, лежаха евтини турски и китайски. В

големия гардероб висяха на закачалки няколко блузки и трикотажни костюми и джемпъри, всичко останало стопанката явно бе успяла да пренесе в новото си жилище. А рафтовете, освен със спалното бельо, се оказаха заети със зимни дрехи: пуловери, жилетки, шалове. Техният ред е трябвало да дойде към края на есента.

Настя започна внимателно да вади бельото и дрехите от всеки рафт поред и да ги нарежда на широкия, прилежно застлан креват. Кой знае защо, хората обичат да крият неща, които не са предназначени за чужди очи, именно на такива рафтове, под дрехи и бельо. Тя дори не забеляза как следователят е дошъл до спалнята и е застанал на прага, наблюдавайки действията ѝ; просто вадеше поредната вещ, поглаждаше я, опипваше я, поставяше я на кревата, вадеше следващата... Правеше това машинално, дълбоко замислена, и се сепна едва когато разбра, че сгъва не пуловер или шал, а нещо много по-тънко. Тениска. Обикновена тениска, бяла, с къс ръкав и простичка щампа. Още една тениска. И още една, този път черна. И още една, небесносиня със смешна котешка муцунка на гърба. Вероятно Елена, както правят много жени, е обличала тези тениски под дебелите пуловери, защото вълната боцка кожата на гърба и гърдите. Ами това какво е? Това вече не беше тениска, а анцуг. Лек, бял, летен. А ето още един — ярък, електриков на цвят, дебел, явно за студения сезон. Следователно тениските, поставени на един и същ рафт с анцузите, са били предназначени не за носене под пуловери, а за спортуване. Тениски, анцузи, маратонки... А ето и чорапи — тънки и дебели, памучни. Пълен комплект. Но това не е всичко, в дъното на рафта има някаква торбичка. Настя бързо изтърси на кревата съдържанието ѝ: три бански костюма, цели, по-скоро спортни, отколкото за плаж, гумена плувка, два чифта джапанки. Комплект за басейн.

Да, добри ми господа, зле познавате хората около вас. Покойната Елена Шчоткина-Сафронова все пак се е грижела за здравето си, и то как! Бягане, ходене, басейн. Вие обаче, учудващо, не сте го знаели. Впрочем тя напразно обвинява всички, всъщност само наивната Ниночка Клевцова не е знаела, а виж, съпругът като нищо може да е в течение. А ако и съпругът не знае, тогава се получава вече съвсем интересно...

— Е, как е? — прекъсна размислите ѝ гласът на Герасимчук. — Намерихте ли нещо интересно? Трябва ли нещо да се иззема? Да

поканя ли поемните лица?

„Обаче ти не си бил толкова строг пазител на закона, мило момче Тьома — с усмивка си помисли Настя. — Ако трябваше да е по всички правила, ти с поемните лица трябваше да стоиш зад гърба ми и да следиш всяко мое движение, а вие си седяхте в хола на диванчето и фотьойла. Вярно, през отворената врата виждахте антрето, в спалнята ти ме последва, макар и без поемните лица, което не е правилно, но какво правех в кухнята и в банята, никой не видя и хич не ви интересува. Ами ако бях подхвърлила нещо? А после ти щеше да си посипваш главата с пепел и да слушаш конско от началството, задето не си намерил навреме очевидна улика, която има отношение към престъплението. И щяха да ти сочат мен за пример. Как щеше да ти подежда това на самолюбието? Но ти не си глупак, мили Тьома, ти предвиждаш всичко това и не го забравяш. Просто не очакваш от мен мошеничество. За теб аз съм стара жена, затова не съм опасна. Виж, ако на мое място беше някой мъж на трийсетина години или малко по-възрастен, щеше да сновеш около него като ястреб, нямаше да сваляш очи. Добре де, Тьома, прощавам ти, аз наистина съм възрастна жена, нямам намерение да ти правя мръсотии, не представлявам никаква опасност и съм ти признателна, че ми имаш доверие. Благодаря на своята предпензионна възраст, поради която без особени усилия мога да будя доверие у младички следователи. С една дума, благодаря на всички! Край на снимките!“

— Още не знам, вие решавайте, Артюм Андреевич. Останах с впечатлението, че в апартамента заедно с убитата е живяла още една жена. Със същата фигура и може би на същата възраст, но с друго финансово положение. Тук има доста вещи, които едва ли са принадлежали на Сафронова.

Красивите очи на Артюм Андреевич неприятно се присвиха.

— Какви например?

— Евтино яке, евтина козметика, евтино спално бельо, ръкавици, шалове, спортни дрехи и обувки. Сам преценете — в този апартамент довършителните работи, техниката и мебелите струват десетки хиляди долари, а и дрехите, които са останали, са купувани само от бутици. Испанска спалня като тази струва седемнайсет хиляди долара. Ей този комплект бельо, марка „Ив Делорм“, струва в ГУМ шейсет хиляди рубли. А ей това спално бельо — взе в ръце един от турските

комплекти тя — е купено на пазара за петстотин рубли. Тези пък чорапогащници в кашончето, които са без опаковка, по битаците се продават на връзки, по двацет и пет рубли чифтът. Не мога да повярвам, че ги е носила жена, чиито най-евтини обувки струват осемстотин долара. Такива неща не се случват. Тези евтини вещи просто не може да са принадлежали на стопанката. Така ми се струва на мен — предпазливо добави тя за всеки случай. — А вие как мислите?

Как мисли Артъм Андреевич, си остана загадка, защото той не удостои Настя с отговор, а зададе въпрос:

— Приключихте ли с огледа?

— Не, остана ми холът. Бавя ли ви? Искате да побързам?

— Ако е възможно. Имам много работа.

„И аз имам — мислено се сопна Настя. — И между другото, за разследването на убийството отговорност носиш ти, следователю, а моята работа е да контролирам оперативните работници и при нужда да им помагам. Не отговарям за разкриването, така че не се дръж, сякаш този повторен оглед е нужен повече на мен, отколкото на теб.“

— Ще се постарая да побързам — отговори тя, като гледаше обзелото я раздражение да не проличи.

В хола най-напред вниманието ѝ привлякоха рафтовете с книги. Каж ми какво четеш... и така нататък. Но тук я чакаше разочарование: по рафтовете не личеше никакво, макар и минимално предпочитание към определени книги, по които би могла да съди за характера на Елена Сафронова.

Вместо книги, тук имаше видеокасети, и то в огромно количество. Явно покойната е предпочитала не да чете, а да гледа телевизия. Какво пък, и видеокасетите са нещо, нали хората не ги купуват ей така, а според личния си вкус. Вярно, случва се да ти подаряват и тогава не е задължително филмът да отговаря на това, което предпочиташ.

Дори беглият прочит на заглавията се оказа достатъчен, та Настя да разбере: и дума не може да става за някакъв личен вкус. По рафтовете бяха наредени само бестселъри или филми, за които много се бе говорило или писало: „Матрицата“, „Титаник“, „Калас завинаги“, американските версии на „Ана Каренина“ и „Онегин“, „Зеленият път“... С други думи, Елена Шчоткина-Сафронова бе гледала филми,

по повод на които е трябвало да бъде „в течение“, за да не изглежда безлична и изостанала и умело да поддържа разговор. Странно беше, че такъв стремеж тя не е проявила и към книгите, нали и сред литературните произведения има много бестселъри и теми за критични обсъждания, дори за скандали. Вероятно в средата, в която тя се е движела, изобщо не се е говорело за книги, а може и никой да не е четял. Или това е била среда на кинематографисти, където непременно присъстват разговорите за новостите в киното. Или тя е откарала книгите си при Сафронов — и това е напълно възможно. Мислено Настя си отбеляза още един въпрос, който трябваше да зададе на съпруга на убитата. За евтините неща, за спортуването, а ето сега и за книгите.

При по-внимателното разглеждане на рафтовете с касети Настя забеляза две, които се различаваха от другите: „Каланетика“ и „Стройна фигура“. Това вече е по-близо до маратонките и анцуга, тоест или до неизвестна за чуждите хора страна на живота на Елена, или до онази, втората жена, която е живяла тук. Настя извади двете касети, за да прочете анотациите, и от картонените кутии изпаднаха два плика.

Тутакси до нея изникна Герасимчук, точно както го бе определила преди малко — като ястреб.

— Не пипайте! Аз ще се занимая. Поемните лица, ако обичате, елате по-близо.

Настя мълчаливо и послушно направи крачка встрани. Следователят клекна и внимателно, с два пръста взе единия плик. Не беше запечатан. И никакви надписи, обикновен бял плик. От плика Артjom Андреевич извади пет листа плътна хартия, на всеки от които с дебел черен флумастер беше написано:

Така ми се пада.

Във втория плик намери абсолютно същите листове, отново пет, но надписът беше друг:

Заслужавам това.

* * *

Тази вечер Глафира Митрофановна не чакаше гости, Глебушка замина за някакво тържество, май каза, че издателството празнува своята десетгодишнина, и щеше да се върне към девет часа, не порано. Не ѝ заръча да готви вечеря, каза, че там ще има коктейл и няма да се прибере гладен. Старата Глафира се почуди дали да не се прибере вкъщи: апартаментът беше разтребен, Глебушка нямаше да вечеря, продуктите за утре бяха купени, какво да прави тук? Вярно, по телевизията в осем часа трябваше да започне един филм, който тя на младини страшно много обичаше, особено ѝ харесваше артистът Столяров, а вкъщи телевизорът беше един мижав, стар, на него почти нищо нямаше да види. И като поразмисли малко, Глафира Митрофановна реши да остане. Че какво? Ще изгледа филма, ще си припомни младостта, а когато си дойде Глебушка, ще му направи чай. Колкото и да е сит, той никога не отказва хубав чай, особено ако е с любимите му кифлички с крем.

След като взе решението, тя се настани в салона с камината, както открай време бе свикнала да нарича двайсетметровата стая с облицована с кахлени плочки камина. Тук се намираше най-големият телевизор, защото Глебушка обичаше в студено време да гледа филми, седнал във фотьойла край запалената камина. Иначе имаше телевизор и в кабинета, и в трапезарията, дори в кухнята, но те бяха по-малки, по-обикновени, а тук екранът беше огромен, можеш да видиш и най-дребните подробности.

Глафира се наслаждаваше на филма, а същевременно си спомняше как го бе гледала за пръв път в киното и как после го бе разказвала разпалено на господарката си — Земфира Елхановна, покойната Зема, майката на Глебушка, а тя се усмихваше кротко, кимаше и обеща през следващия почивен ден непременно да пусне Глаша на кино, та тя още веднъж да го гледа. Майчицеее, колко отдавна беше това! Не само Зема беше жива, ами и мъжът ѝ, професор Богданов, а пък Глаша беше само на седемнайсет-осемнайсет години, а сега вече е на осемдесет и три...

Артистът Столяров тъкмо беше победил всички злодеи и интриганти и вече трябваше да притисне до гърдите си своята любима, когато се прибра Глебушка. Отвори със своя ключ, не позвъни, сигурно мислеше, че домашната помощница отдавна си е отишла. Ама види се, не се прибра сам, много шумно стана в антрето.

— Глаша, ти още не си тръгнала? Е, много хубаво! Хайде, направи ни чай с каквото там имаме.

Глафира скочи, натисна копчето на дистанционното, изключи телевизора, изтича в антрето. До Глебушка стояха Катерина и Васенка. Ама те какво така? Днес е вторник, не е техният ден. Май се е случило нещо.

— Сега ще сервирам — засуети се тя. — Глебушка, в трапезарията или в стаята с камината ще седнете?

— Глафира Митрофановна, хайде по-простичко — каза Катерина. Тя изглеждаше уморена и някак измъчена, така че на Глафира, въпреки вечната ѝ неприязън към нея, дори ѝ дожаля. — Отбихме се само за петнайсет минути, ще пийнем само чаец и ще си тръгваме.

— Че защо само за петнайсет? — учуди се старицата. — Поседете, пийте чай, имам кифлички съвсем, пресни са. Там, на оня ваш коктейл, сигурно не са ви нахранили както трябва, гладни сте. Че то може и да сготвя нещо на бърза ръка, а, Глебушка?

— Няма нужда, Глаша — недоволно се намръщи Богданов. — Дай ни чай и нищо повече.

— Че какво, Глеб Борисович, след такива преживявания няма да е зле и да хапнем — весело заяви Василий. — Бабо Глаша, имате ли нещо по-съществено от кифличките?

— Какви такива преживявания? — напрегна се Глафира.

Ох, знаеше си тя, нещо лошо се е случило! Не току-така довтасаха и тримата.

— Всичко е наред, Глаша, не го слушай, Василий се пошегува — опита се да го спре Глеб Борисович, но Васенка не беше човек, на когото можеш да запушиш устата.

— Представяте ли си, бабо Глаша, докато празнувахме в клуба и поздравявахме нашето родно издателство, някой счупил две стъкла на колата на нашия маестро.

— Майчице! — ахна Глафира Митрофановна. — Откраднали ли са нещо?

— Ами не, нямаше нищо за крадене. Но как да кара човек в такъв студ без стъкла? Генадий закара колата в сервиз, да ѝ сложат стъкла, а нашата великодушна Кет любезно се съгласи да докара Глеб Борисович, а покрай него и мен, нали съм пешеходец.

— Господи, ама как може — замърмори Глафира. — Как така са счупили стъклата? Къде е гледал тоя ваш Генка?

— Генадий помоли да го освободя — поясни Глеб Борисович, — дъщеря му скоро има рожден ден, та поиска разрешение да остави колата на паркинга и да отиде до магазина за подарък. Върнал се — двете стъкла счупени. Кой го е направил — неизвестно, никой нищо не е видял.

— Ами милиция, извикахте ли милиция?

— Моля ти се, Глаша, каква милиция? — недоволно поклати глава Глеб Борисович. — Каква полза от милицията? Какво може тя? Само напразно да си губим времето. Е, какво става с чая? Защо не го носиш?

— А, за това не сте прав, Глеб Борисович — намеси се Василий. — Аз и тогава ви казах, и сега повтарям: трябваше да повикаме милиция. Колата ви е застрахована, трябва да ви възстановят щетите, но за това е нужен документ от милицията. А така ще слагате стъкла за своя сметка.

— Вече ти обясних, Василий: не мога да понасям милицията, там всички са тъпи и нагли рушветчии, а ако не са рушветчии, са алкохолици, нямам ни най-малко желание за вземане-даване с тях. По-добре да платя със свои пари, но пък ще си спестя времето и нервите.

Глеб Борисович започваше да кипва, и то толкова явно, че Глаша сметна за най-добре да се махне по-бързо от стаята с камината, разшета се из кухнята, направи чай и наряза хляб за сандвичи — да нахрани ненагледния Васечка. Ето, уж е съвсем млад, може би дори глупав, но правилно каза: трябвало е да извикат милиция, милицията да се оправя. Глафира Митрофановна беше дълбоко убедена, че милиция трябва да се вика изобщо по какъвто и да било повод, тя затова е милиция — хората да не се притесняват и тревожат. Виж обаче Глебушка не обича милицията. Но не е прав. И за супата трябваше да

извикат, а пък когато са ти строшили стъклата на колата — още повече. За какво тогава я е застраховал, като няма да използва това?

Тя мълчаливо сервира чая, сандвичите и кифличките и застана встрани, искаше да послуша какво си говорят. И нека Глебушка да смята, че строшените стъкла са нищо работа, сърцето ѝ подсказва, че това не е било случайно. Хем и оная супа...

— Слушайте, Глеб Борисович, а не ви ли е хрумвало, че това е било акт на възмездие от страна на поборници за чистотата на голямата литература? — попита Василий, като същевременно усилено работеше с челюсти, дъвчейки сандвич със сурово пушен колбас. — Обърнахте ли внимание, че на нашия сайт се появиха някакви личности, които ви упрекуват, че сте предали голямата литература и сте се включили в бизнес проект, за да се нагушите с повечко пари?

— За пръв път чувам — презрително отговори Богданов. — Нямам компютър, прекрасно знаеш, нямам и пагубния навик да кисна с часове в интернет.

— Ами вие, безмълвна Катарина? Днес нещо си мълчите, къде е обичайната ви разговорливост? Вие влизате ли в сайта?

— Да — кратко отговори тя.

— Е, и какво мислите за моето предположение?

— Мисля, че е пълна измишльотина.

— О! Не бях и очаквал никаква друга оценка на резултатите от моя умствен труд. Всичко, което казвам аз, вие наричате измишльотини. Понякога, за разнообразие, ги наричате пълни измишльотини или пък идиотщини. Наистина ли сте сигурна, че сте най-умната и знаете всичко най-добре от всички?

— Моята самооценка ли те интересува? Успокой се, тя не е много висока.

Катерина говореше спокойно, но очите ѝ лумнаха с лош пламък и в един момент Глафира Митрофановна наистина се уплаши. Такива очи, жестоки и същевременно бездънни, не бе виждала никога.

— Васечка, ела с мен в кухнята — нежно загука старицата, — ще ми помогнеш да нарежем още саламче, много е твърдо, а силите ми вече не са като на млад човек.

— Да вървим, бабо Глаша — с готовност стана от масата Василий, — когато е за саламче, винаги съм готов.

* * *

„... ти си най-умната и знаеш всичко по-добре от всички? Ще ти обясня аз кой тук е най-умният и кой знае всичко по-добре от всички. Така ще ти го обясня, че няма да забравиш това чак до смъртта си...“

Нищо, нищо, скоро всичко ще свърши. Остана съвсем малко. За нужната информация са похарчени луди пари, но целта вече е близо, още съвсем мъничко, още няколко малки стъпчици...

И после какво? Чувство на дълбоко удовлетворение ли? От какво? От това, че справедливостта е възтържествувала? Да, вероятно. Заради това се прави всичко.

А дали да не зарежеш всичко, да не го довеждаш докрай, да оставиш нещата, както са? Може би наистина няма никаква разлика дали справедливостта ще възтържествува или не, защото животът — това е опитът, който изживяваш, извличаш от него уроци и знания и преминаваш към друг живот и към изживяване на друг опит. И ако ти е писано в този живот да преживееш опита на несправедливостта, унижението или пренебрежението, значи трябва да го преживееш, а не да се опитваш да отклониш течението на събитията, да прерисуваш картината, да пренаредиш събитията. Иаи обратното, писано ти е да изживееш опита на борба за възстановяване на справедливостта, а ти се предаваш и така не изпълняваш предназначението си. Как е правилно? Ако знаеше...

— Катерина те обижда — съчувствено каза Глафира Митрофановна, настани Василий до масата и го погали по немитата коса. — Тормози те. Защо баща ти не те защитава? Та ти не си чужд човек, родна кръв си му, а той не може да затвори устата на Катерина.

— Е, какво да се прави, бабо Глаша, голяма работа — вяло отговори той и свря глава в нейния топъл корем, покрит с чистичка, лъхаща на прах за пране снежнобяла престилка. — Да полудува, докато не е дошло времето.

— За какво говориш? — напрегна се Глафира. — Какво време ще дойде?

— Ще дойде — замислено повтори Василий, укротен под ласкавата старческа ръка, — ще дойде времето. И тогава всички ще

научат... тогава ще разберат кои от нас колко струва... и ще съжаляват...

Тои внезапно се изправи, разкърши рамене, взе сбръчканата ръка на старицата, вдигна я до устните си, целуна я. Усмихна се, погледна я весело.

— Къде е нашето саламче, бабо Глаша? Давайте го тук, ще го накълцам тънко-тънко.

Глафира извади от хладилника щафета салам, сложи пред Василий дървена дъска, даде му нож. Тои започна да реже, като с ловки, силни движения отделяше равни тънки кръгчета. Глафира мълчаливо му се любуваше, после плахо попита:

— Васечка, ти за какво говореше преди малко? Кой ще научи? И за какво ще съжалява?

— За нищо — небрежно отговори той. — Така.

Остави ножа и като го гледаше втренчено, повтори бавно и отсечено:

— За ни-що.

Старата Глафира нищо не разбра, но я лъхна студ.

* * *

Третият човек, на когото позвънил Егор Виталевич Сафронов, докато търсел жена си, когато тя не се прибрала навреме в събота, 18 октомври, била някоя си Наталия Разгон. Според Сафронов, докато Нора Уразова и Нина Клевцова все пак му отговорили, че Елена не е при тях и не са си уговаряли среща с нея за този ден, Наталия Разгон не могла да каже съвсем нищо, защото домашният ѝ телефон не отговарял, а когато я намерил по мобилния, Егор Виталевич научил, че Наталия вече почти от два месеца е в чужбина, така че не знае и не би могла да знае какви са били плановете на жена му за този ден.

Следователят се свързал с Наталия лично и изяснил, че Егор наистина ѝ се обадил на 18 октомври около 11 часа вечерта по московско време. Самата Наталия Разгон щяла да пристигне в Москва чак на десети ноември, а да дава подробни показания по телефона би било прекалено скъпо за нея. Следователят не настоял, Разгон не би могла да притежава никаква „гореща“ информация: прекалено дълго бе

отсъствала от Москва. Но на Настя тази жена сега ѝ беше много нужна. Какво пък, няма я, ще трябва да я почака, а засега ще се заеме с други насъщни проблеми. Например ще поговори с Егор Виталевич за тайното пристрастие на жена му към спортуването.

Този път господин Сафронов беше по-любезен, когато се уговаряха за среща, изрази пълна готовност да отговори на въпросите ѝ и предложи на Настя да отиде в кафенето, което притежаваше съвместно с Алишер Уразов.

Въпреки очакванията, той не предложи да седнат в заведението, а заведе Настя в кабинета, който беше обзаведен солидно и скъпо, но без излишен шик. Бюро, наричано в мебелните магазини „бюро на ръководителя“, въртящ се стол с висока облегалка, няколко фотьойла за посетители, шкафове, рафтове, аквариум с рибки. С една дума, без излишни неща.

— Егор Виталевич, жена ви грижеше ли се за своето здраве под някаква форма? Посещаваше ли салони за красота, фитнес клубове?

— Какъв странен въпрос... Защо ви интересува това? Смятате, че на такова място се е запознала с убиеца?

„Напълно е възможно. Ти обаче добре съобразяваш, приятелю Сафронов“ — мярна се в главата на Настя.

— Моля да ми отговорите.

— Ами не, не се увличаше по такива неща. Тоест, искам да кажа, че преди сватбата Лена не ходеше по никакви салони, за нея това беше скъпичко, моят салон не е от луксозните, цените там са напълно демократични, съответно и печалбата не е много голяма, така че заплатите на администраторите не са високи. А пък вече след сватбата, когато се пренесе при мен, тя, естествено, започна да посещава скъп салон.

— А фитнес?

— Ама какво приказвате, Лена — и физкултура? — Той дори се усмихна въпреки печалния израз на лицето си. — Това е несъвместимо.

— Сигурен ли сте? Разбира се, когато сте заживели заедно, тя вече е била бременна, така че едва ли би могла да си позволи интензивни натоварвания, но може би ви е разказвала, че по-рано...

— Не — прекъсна я Сафронов, — не и не. Нещо повече, аз бях заинтересован бременността ѝ да протича нормално и настоявах тя

редовно да плува в басейн, защото лекарят ми каза, че това е много полезно за бъдещите майки. Но не успях да я убедя.

— Виж ти... — проточи Настя. — И с какво мотивира Елена отказа си?

— Каза, че я мързи и изобщо не обича нито басейни, нито каквито и да било физически натоварвания, никога в живота си не била правила дори сутрешна гимнастика, а от часовете по физическо се измъквала под всякакви претексти.

Добре, човек може да каже какво ли не, още повече за миналия си живот. За физкултурата и спорта ще поговорим с родителите на Елена. Да минем към втората част.

— Елена казвала ли ви е, че в нейния апартамент, освен нея, е живял и някой друг?

— Не. — Той се изненада толкова искрено, че Настя дори му повярва. — Защо, има ли някой там? Някой се опитва да предяви права над този апартамент ли?

Права над апартамента. Много добре, Егор Виталевич. Вместо да скърбите за жена си и нероденото си дете, вие първо мислите за печалбата от продажбата на апартамента, който по всяка вероятност ще получите като наследство. Ако не бяхте заможен, би могла да се разгледа и версията за убийство от користни подбуди: убил жена си, продал апартамента — и готово. Но това едва ли ви е нужно, в края на краищата, ако в един момент сте били затруднен финансово, бихте могли просто да убедите Елена да продадете апартамента или да го ипотекирате. Защо да я убивате? Не, тази версия май не издържа, макар че не бива да я отхвърляме напълно. Аз със сигурност знам, че вие, господин Сафронов, имате отношение към убийството на жена си, въпросът е само в мотива, който засега не ми е ясен. Но щом го напипам, ще ви вкарам на топло, и то задълго. Или не аз, а следователят Герасимчук, но ще ви окошарят.

— Успокойте се, там няма никого и никой не претендира за жилището. Но в него бяха открити вещи, които едва ли е възможно да принадлежат на Елена.

Сафронов се напрегна. Интересно, защо ли?

— Мъжки ли?

Ах, той ревнува... Или се преструва, че ревнува. Убийство поради ревност? Не е толкова невероятно, като се има предвид, че той

се е оженил набързо и знае твърде малко за жена си. И тази версия не е лоша.

— Женски — скри усмивката си Настя. — Вещите са женски, но евтини и явно не отговарят на финансовото положение на Елена.

— Че какво финансово положение имаше тя! — махна с ръка Сафронов, сякаш се опитваше да разпръсне ненужните илюзии на подполковника от „Петровка“. — Нали ви казах, че заплатата на администраторите е малка, едва стига да живее човек.

— Но жена ви е имала двустаен апартамент, обзаведен със скъпи мебели, и много скъпи дрехи и обувки. И е използвала скъпа козметика. Разбирам, неприятно ви е да си спомняте това, но още отсега е ясно, че Елена е била скъпа държанка и докато до нея е имало мъж, тя е разполагала с пари, а когато са се разделяли, е била принудена да работи и да живее с мизерна заплата. Това ли имате предвид?

— Ами да — объркано я погледна той и потърка брадичката си.

— А аз имам предвид съвсем друго. Защо, след като е имала например скъпо и много качествено яке „Богнър“, е трябвало да купува от битака евтино китайско, от което пълнежът започва да се показва още в деня на покупката. Защо, като е имала крем за ръце с цена осемдесет долара, е купувала крем за трийсет и шест рубли. Бих разбрала, ако скъпият крем е свършил и в период на финансови затруднения Елена е била принудена да купи евтин, тогава всичко се връзва. Но иначе — не. Затова си помислих, че може би в апартамента, освен жена ви, е живяла някаква друга жена с много скромни доходи.

— Не знам — поклати глава той, — аз нищо не знам за това. Лена нищо не ми е казвала.

— И последен въпрос за днес, Егор Виталевич. Елена пренесе ли във вашия апартамент някакви свои книги, може би най-любимите?

— Книги... да, донесе някакви книги. Вярно, не бяха много. Не знам дали са й били любимите, или просто тези, които е имала.

— Кои именно, спомняте ли си? Заглавията, авторите? Поне от какъв жанр?

— Спомням си — сериозно и тъжно я погледна той. — Разбира се, че си спомням. Пълната поредица на Сидни Шелдън.

Хубаво четиво за жена, която се опитва да изгради своето благополучие, като се опира на собствените си сили и интелект. Само

„Диамантената династия“ като вземе човек! Впрочем една от книгите е „Насън и наяве“, за раздвоението на личността... Две различни личности, които живеят заедно в московско двустайно апартаментче. Любопитно.

— А освен Шелдън?

— Списания. Лена беше много умна жена, а и имаше икономическо образование, редовно четеше „Пари“, „Комерсант“, „Експерт“, „Итоги“^[1]. Донесе със себе си цяла купчина, а когато заживяхме заедно, редовно ги купуваше. Това има ли някакво значение?

— Не знам — сви рамене Настя.

Очите ѝ се плъзнаха по бавно движещата се зад стъклото на аквариума рибка и тя се загледа в ленивата грация, с която мъничкото розово създание мърдаше перките си. Виж го ти мъничето, сигурно изобщо няма мозък, а се държи, сякаш е светска красавица на прием — осъзнава своята уникалност и позволява на околните на воля да се наслаждат на съвършенството ѝ. Да си седиш ей така в люлеещ се стол с книга в ръка, на колената ти — топло одеяло, върху одеялото — пухкава топла котка, да гледаш рибките, плуващи в аквариума, и да знаеш, че те очаква дълга топла вечер в компанията на топъл съпруг... И да знаеш, че те очаква уютно топло бъдеще, простичко, разбираемо и стабилно.

Внезапно тя разбра, че не иска да задава повече въпроси на Егор Виталевич Сафронов и не иска да работи нито по този случай, нито по кой да е друг, и ѝ е абсолютно все едно дали ще бъде открит и разобличен убиецът на бременната Елена Сафронова. Подобни желаниа са я напуснали. Тя е изгубила интерес. По-рано в подобна ситуация Настя се напрягаше като диво животно преди скок, взираше се в очите на човека, в чиято виновност беше сигурна, задаваше му въпроси, а вътре в нея като стегната топка равномерно пулсираше мисълта: „И все пак ще намеря с какво да те пипна. Уловила съм те на въдицата си и много скоро ще те издърпам от водата. Знаем какво си направил и ще измисля как да го докажа“. А сега ги нямаше нито стегнатата еластична топка в гърдите ѝ, нито предишните мисли. Беше ѝ станало безразлично.

— Ще пиете ли кафе? Или чай?

Тя се отърси и премести поглед към събеседника си. Много ѝ се искаше да стане, да се сбогува и да си тръгне. Настя с усилие преодоля изкушението и обърна страницата в бележника си. Има още два въпроса, на които непременно трябва да получи отговори. Впрочем за единия въпрос още се колебае, може би не бива да го задава, за да не подплаши Сафронов. А виж, другият е напълно безобиден за престъпника, но много важен за оперативния работник.

— Познавате ли се с родителите на Елена? — попита тя, като игнорира предложението да пийне кафе.

— Не. Защо?

— Защо не се познавате?

— Бащата на Елена е починал отдавна, а майка ѝ с новия си съпруг живее в Калифорния.

— Тя и на сватбата ли не дойде?

— Не.

— А на погребението?

— И на него не, аз не знаех как да се свържа с нея.

— Как така? — учуди се Настя. — Елена нямаше ли телефоните на майка си? Нима не са контактували?

— Телефонът сигурно е бил записан някъде, но аз не знаех къде точно. Майка ѝ сега има друго фамилно име, но Лена не ми го е казвала. Погледнах в бележника ѝ, но в него нямаше нито „мама“, нито „Щоткина“. А няхах представа какво друго име да търся.

— Но нали сте могли да прегледате всички телефони и да намерите онзи, който започва с кодовете на САЩ и Калифорния. Едва ли вашата съпруга е имала много познати в Щатите, с които да е говорила по телефона. Да звъннете на няколко номера и да намерите телефона на майка ѝ — какво по-лесно? Защо не го направихте, Егор Виталевич?

— Не се сетих — равнодушно отвърна той. — Бях в такова състояние, че не можех да разсъждавам нормално, камо ли да измислям такива сложни комбинации. Нима не разбирате?

— Разбирам, че родителите трябва да знаят за гибелта на децата си — сухо отговори Настя. — Елена често ли говореше с майка си?

— Доколкото знам, те изобщо не разговаряха. Елена беше обидена на майка си.

— За какво?

— Искала да отиде в Щатите за няколко месеца, да поживее там на гости, може би да си намери работа, все пак е икономист с добър английски... А майка ѝ отказала да ѝ прати покана.

— Защо?

— Елена смята... смяташе, че заради съпруга си. Съпругът на майка ѝ е много по-млад и както казваше Елена, с неприкрити женкарски навици. Това е нейният израз. Вероятно майка ѝ се е опасявала, че присъствието на нейната голяма и много красива дъщеря в дома ѝ може да се окаже опасно за нея.

— Опасно за кого? За дъщеря ѝ ли?

— Не, не — позасмя се Сафронов, — за майката, разбира се. Една вече зряла дъщеря не може да има млада майка, това е истината. А красивата млада жена е винаги по-привлекателна от друга, макар и красива, но не млада. Нали разбирате, че когато дъщерята приближава трийсет, майка ѝ не може да бъде на трийсет и пет, тя е поне на петдесет. С една дума, майката отказала на Лена, не ѝ разрешила да отиде, и Лена много се обидила.

— И скъсала отношенията си с майка си?

— Не го каза направо, но аз разбрах, че не поддържа връзка с нея. Във всеки случай, аз нито веднъж не чух Лена да ѝ звъни.

Да, евентуален разговор с родителите за детството и юношеството на Леночка Шчоткина ще бъде свързан с доста главоболия. Бащата починал. Майката далече. Вярно, може да я намери, ако отдели доста време и сили, но нужно ли е това? Щом майката отдавна не живее в Русия, а напоследък не се е чувала с дъщеря си, какво може да знае тя за нейния живот и за днешните ѝ проблеми? Нищо.

Впрочем мотивът за престъпление е нещо двустранно. Ако ти завиждаш за нечие богатство, обектът на твоята завист не може да е бедняк; ако завиждаш заради красота, обектът не може да е грозник; ако отъмъщаваш за обида, обектът на твоето отъмъщение трябва да е бил способен и да е имал възможност да те обиди. Във формирането на мотив за предумишлено убийство участват две страни: убиецът и неговата жертва. И ако искаме да намерим мотива, трябва не само да търсим престъпника, но и да се опитваме да разберем какъв човек е бил убитият.

Значи, трябва да се занимаваме с личността на Елена Щоткина-Сафронова. И може би — дори би било по-добре — да събираме информация от странични хора. Близките, естествено, знаят повече, но невинаги казват това, което знаят, а понякога и лъжат. Чуждите хора знаят по-малко, но пък нищо не крият.

— Кажете, Егор Виталевич, кой от познатите на Елена присъства на вашата сватба?

— Само Нина Клевцова и Наташа Разгон, но Нина също толкова е и моя позната...

— А на погребението?

— Нина. Наташа я нямаше в града, била някъде в чужбина.

— И какво, никакви приятелки от Новосибирск, никакви роднини?

— Не, никакви.

— А от ваша страна много поканени ли имаше?

— Доста бяха. За сватбата резервирах ресторант за четирийсет души.

— Това не ви ли се стори странно? Трийсетгодишна жена кани на първата си сватба само една приятелка, която не е ваша обща позната. От страна на младоженеца — почти четирийсет познати и приятели със съпругите си, а от страна на младоженката — един.

— Знаете ли — отново потърка брадичката си той, погледна през прозореца, после премести поглед към книжата на бюрото си, — не съм се замислял за това. Просто попитах Лена кого би искала да покани на сватбата, тя назова Наташа Разгон и Ниночка от салона и аз ги прибавих в списъка. И толкоз.

— И дори в този момент не я попитахте за майка ѝ? — уточни Настя.

— Попитах я. Именно тогава тя ми разказа, че ѝ е сърдита. По тона ѝ разбрах, че е по-добре да не разискваме тази тема и че тя при всяко положение не смята нито да кани майка си на сватбата, нито изобщо да ѝ съобщава, че се е омъжила.

— И вие така и направихте... — неопределено подхвърли Настя.

— Какво съм направил? — навъси се Сафронов.

— Не сте разисквали повече тази тема — поясни тя.

— А... ами да. Точно така направих. Защо да задавам на Лена въпроси, които са ѝ неприятни? Слушайте, аз не разбирам какво

отношение има някаква си майка в някаква си там Калифорния към това, че убиха Лена? Губите си времето за изясняване на факти, които изобщо няма да ви помогнат в издирването на убиеца. Просто имитирате някаква активност, за да има какво да отчетете пред висшестоящите началници, а всъщност не правите нищо, за да разкриете престъплението. Мислех, че ако случаят е под контрола на „Петровка“, ще се размърдате и ще започнете да работите. Вероятно не съм бил прав и сега трябва да ходатайствам случаят с моята съпруга да бъде взет под контрола на министерството, може би тогава ще има някаква полза.

„Ще има, и още как — насмешливо си помисли Настя, като обърна внимание, че Егор Виталевич, който знае защо, започна да се ядосва, макар че допреди малко беше мил и сговорчив. — Полза ще има, колкото си искаш. Така той излеко ме плаши с връзките си, че нали, само да вдигне слушалката — и цялото наше МВР ще застане мирно, като пионерски лагер при сигнала на тръбача. Как обаче ще ви хареса «някаква си майка в някаква си там Калифорния»? Яко! Ти, приятелю мой Егор Виталевич, си бил щастлив, че твоята млада съпруга няма нито приятели, нито роднини, и не си изпитвал никакво желание да се запознаваш с тях, и кротко си се радвал, че Елена също не проявява инициатива. Като в стар филм: човек трябва да се жени за сираче. А идеалният съпруг е сляпо-глухоням капитан далечно плаване. Не си искал да знаеш каквото и да било за Елена, не си й задавал въпроси, а и да си задавал, когато не е отговаряла, не си настоявал, не си ходил в апартамента ѝ, а и да си ходил, си успял да не забележиш това, което видях аз, и си бил напълно доволен, че тя не те е натоварвала с разкази за миналото си. Не си изпитвал никакъв интерес към жената, за която си се оженил и която скоро е щяла да ти роди дете. Защо си се оженил тогава? Наистина ли сам си пожелал, както се опитваш да увериш всички ни? Или все пак са те принудили? И кой те е принудил — човек или обстоятелства?“

Тя реши да не отговаря на гневната тирада и зададе последния си въпрос:

— Но сигурно все нещо ви е известно за родителите на Елена. С какво са се занимавали, къде и като какви са работели?

— Тя ми каза, че баща ѝ е бил голям учен — биохимик, който работел в Новосибирск в академичния институт, а майка ѝ била

счетоводителка, и тя работела в някакъв научен институт, но не в същия, в който работел баща ѝ. Там живеели, в академичното градче.

За намерените в жилището на Елена пликове с повече от странни листчета тя обаче реши да не пита засега. Настя и сама не знаеше защо точно, интуицията нищо не ѝ подсказваше по този въпрос. Просто така реши — и толкоз. И не попита.

С Андрей Чеботаев Настя се разбра да се видят в нейния кабинет на „Петровка“ и докато оперативният работник пристигне, тя успя да свърши няколко неотложни работи, тъй като никой не я бе освобождавал от работата по други престъпления. След като подготви няколко документа, тя звънна на Коротков:

— Юра, приготвила съм ти документчета за подпис. Кога да намина?

— Ела сега, след половин час излизам, имам уговорена среща.

Гласът му се стори на Настя малко странен. А и видът на заместник-началника на отдела се оказа не съвсем обичаен — вместо с традиционните дънки и джемпър върху ризата, Коротков беше облечен с костюм, и то явно нов, доста хубав, започналият да оредява перчем беше майсторски подстриган, а такава неувереност в погледа му Настя не бе виждала никога през осемнайсетте години, през които се познаваха.

— Какво се е случило? — ужасено възкликна тя, едва прекрачила прага.

— Защо бе?

— Ами не приличаш на себе си. Да не са те викали в министерството? Ръководството ли те нахока?

— Не, с Ирка ходихме да подаваме заявление. Та си купих това костюмче... Все пак ще съм младоженец... Не знам, Аска, някак съм притеснен... — смотолели Коротков и нервно заопипва вратовръзката, каквато бе отвикнал да носи. — Май не трябваше да се захващам с това, а?

— Ама защо да не е трябвало, Юрочка? — Настя го прегърна и го целуна по бузата. — Честито, ще се обадя и на твоята Ирка днес, ще я поздравя. Браво на вас, всичко е наред. Та нали се обичате, Иришка се отнася с уважение и разбиране към работата ти — за разлика от Лялка, която постоянно те тероризираше, ту ти искаше пари, ту свободно време, — живеете заедно вече година и половина, свикнахте

един с друг, опознахте се и сте взели осъзнато и обмислено решение. Защо да не е трябвало? Напротив. Всичко е нормално. Или те е страх, че ще се чувстваш зле с нея?

— Не бе, Аска, прекрасно се чувствам с нея... засега — предпазливо добави той. — Дали обаче тя ще се чувства добре с мен? Докато с Лялка бяхме годеници, и на нея всичко ѝ харесваше, а когато се оженихме, само след година се започна... Постоянно имам чувството, че пробутвам на Ира развалено месо вместо прясна риба. Тоест, тя си мисли, че съм едно такова пресничко, вкусничко шаранче. — И Юра направи плавен жест с длан, имитирайки движение на рибешка опашка. — А всъщност аз съм развалено месо от болен козел. Хем постоянно ѝ обяснявам, че съм стар и развален и че няма да може да сготви от мен никаква манджа, а тя ми разправя, че нищо не съм разбирал от кулинария.

— Е, в това отношение мисля, че е права — засмя се Настя, извади документите от папката и ги сложи на бюрото, — ти наистина не разбираш от кулинария. Юра, тя вече е била омъжена, и то не за какъв да е, а за следовател, ако не си забравил. Тоест, за нея изобщо не е нещо ново съпруг с пагони, с ненормиран работен ден, без голяма заплата и без гарантирани почивни дни и отпуски, но пък със среднощни телефонни обаждания, спешни повиквания, постоянно късане на нерви и лошо настроение. Когато се е омъжвала за теб, Лялка не е знаела тези неща, а Ира вече ги е научила. И щом се съгласява да ти стане съпруга, тя го прави с отворени очи.

Коротков я погледна безпомощно, отчаяно подръпна вратовръзката си и някак жално измяука:

— Аска, аз съм стар... Тя е на трийсет и три години, животът е пред нея, кариерата също, а аз? Аз съм почти на петдесет. За какво съм ѝ?

— Ти си глупак — незлобиво каза Настя.

— Глупак съм — с готовност се съгласи Юра. — Ето тази сутрин облякох костюма, сложих си вратовръзката, гледам се в огледалото и си мисля: глупак си ти, Коротков, къде се вреш да ставаш съпруг с твоята мизерна заплата и неясния си социален статус? Та ти не си уважаван от всички служител на правоохранителната система, а жалко ченге, скрит „предател с пагони“, защото хората сега гледат на нас точно по този начин, особено ако работиш на „Петровка“. Нямах с какво да се

гордееш, нямаш и какво да предложиш на младата си съпруга, не можеш да я издържаш, къде тогава си тръгнал с това костюмче, че и с вратовръзчица? Първо трябваше да зарежа тая работа, да отида в някоя охранителна структура или в служба по безопасност в прилична фирма, да започна да печеля добре, да се пооблека, да купя жилище, да сменя жалката си таратайка с нещо по-прилично, а тогава вече да правя предложения на млади красиви актриси. Права си, Аска, глупак съм. И Ирка не е много умна, щом се съгласи.

— Е, ти сега ще изкараш, че нямате с какво да живеете — възрази тя. — Ира е известна актриса, често я търсят за филми, получава добри хонорари, така че няма да умрете от глад.

— Да не съм жиголо, че да живея от нейните хонорари — наежи се Коротков.

— Правилно — съгласи се Настя, — жиголо не си, просто си глупак, и то с патриархални възгледи. Какво значение има кой в семейството печели повече? Какво се променя от това? Да не би да претендираш да бъдеш глава на семейство, да издържаш всички и на това основание да вземаш всички решения? Артистът Баталов в ролята на Гоша^[2], така ли?

— Ха, притрябвало ми е това — уплашено размаха ръце Юра, — на мен в службата толкова ми е дошло до гуша от вземане на решения, че вкъщи вече искам само спокойствие и безотговорност. Никой да не ме закача и нищо да не искат от мен. Да ми дадат само паница топла супа, чисто легло и душевна топлина. Е, и ако може, да ме обичат. И да не ми крещят по пет пъти на ден. Нищо повече не ми трябва.

— Е, ами това ще го получиш. Защо се притесняваш, Юрик? Между другото, не забравяй, че Ира те обича като ченге и изобщо не се знае дали ще те обича, ако започнеш работа в охранителна структура или в служба по безопасност. Така че ако си намислиш да сменяш работата, доста ще рискуваш.

— Я стига и ти! — най-сетне се усмихна Коротков, напрежението изчезна и очите му отново станаха такива, каквито Настя бе свикнала да ги вижда. — Вечно гледаш да ме стреснеш. За какво дойде сега?

— Три плана, два отчета. Прочети ги, парафирай ги и ще се връщам в кабинета си, всеки момент трябва да дойде Чеботаев. Ти ме забърка в една история...

— За убийството на бременната съпруга на предприемача ли говориш?

Юра бързо преглеждаше подготвените от Настя документи и не видя, че тя мълчаливо кимна.

— И какво не ти харесва там?

— Хем ми харесва, Юрик, хем не ми харесва. Ако всичко в този случай е толкова просто, колкото изглеждаше и продължава да изглежда, никак не е ясно от какъв зор го държим под свой контрол. Районното щеше прекрасно да се справи и без нас. А ако там има нещо скрито, пак никак не е ясно как ще успеем да се справим само двамата с Чеботаев. И дори не двамата, а той сам, аз съм просто между другото: уж давам някои умни съвети, правя едно-друго вместо него, а при това си имам основна работа, която също трябва да върша. Сложни престъпления не се разкриват така, Юра, знаеш го. А простите не се поставят под контрол. С една дума, всичко това не ми харесва.

— Ася, ние с теб носим пагони именно за да може началството да има право да не ни пита харесва ли ни нещо или не — каза Коротков, все така без да вдига поглед от документите. — Ето тази точка от плана не ми харесва.

Той драсна в полето с молив една чавка и подаде плана на Настя. Тя прихна.

— Не ти харесва, а? Ами пагоните? — клъвна го тя.

— Аз съм началство — веднага ѝ го върна той. — Имам право. Ето виж тук...

И започна да анализира на глас плана за работата по разкриването на едно от убийствата, и само след две минути за Настя стана очевидно, че Юра е абсолютно прав, а тя е написала явна глупост. Господи, за какво ли е мислила през това време? Та нали е ясно, абсолютно ясно, че да се прави това, което тя е написала, е безсмислено, че това няма да доведе до нищо, че напразно ще си пилеят времето и силите, и изобщо тази точка от плана не върши работа за нито една от предложените версии. Какво ѝ става? Остарява, оглупява, губи нюха си, прави грешки? Или губи интерес към работата, губи хъс и прави грешки, но вече не от глупост, а от скука? Но каквато и да е причината, резултатът е един: тя работи по-зле отпреди и вече няма да може да работи по-добре. Периодът на възход е свършил, започва спад и за това вече нищо не може да се направи.

— Ей — разтревожено се втренчи в нея Коротков. — Ти да не ревеш, а?

Тя завъртя глава и трескаво преглътна сълзите си.

— Е, как не, когато виждам. Защо? Задето поправих една точка от плана ти ли?

— По-рано никога не си ме поправял — с пресекващ глас продума Настя. — А сега... Отначало изпитът, сега това... Оглупявам просто с часове, нали?

— Е, сестро, как пък можа да го кажеш! Аз от притеснение едва не загубих дар слово!

Юра ядосано запокити молива на бюрото, затръшна вратичката на касата, която му пречеше да стане, и отиде при Настя, която с наведена глава бършеше с пръсти леещите се по бузите ѝ сълзи.

— Тебе какво, изобщо ли не може да те критикува човек? Ха, вижте я нашата отличничка на класа. Ти ми покажи поне един човек, който през целия си живот не е направил нито една грешка.

— Юра, аз всичко разбирам, и по-рано съм грешала, но знаеш ли, докато се чувствах млада, някак ми се струваше, че имам право на грешки, защото работя отскоро, нямам достатъчно опит, тепърва ще се уча. А когато разбрах, че за мен вече няма „тепърва“, че съм вече на четирийсет и три и след две години трябва да се пенсионирам... Ами... с една дума, щом човек скоро ще се пенсионира, значи работи отдавна и е имал колкото си щещ време да набере опит и да се научи на всичко, а щом все още прави грешки, това вече е не защото не е успял да се научи, а от глупост. Това е.

— Ама как можеш да се погребваш на четирийсет и три години?! Погледни мен, скоро ще направя петдесет, а се женя за млада жена и от нищо не ме е страх, нито от импотентност, нито от простата, нито че може да ми изникнат рога.

Искаше да я разсмее, но при тези думи Настя се разплака още по-горчиво, захлупила лице с длани. Коротков почака малко, несръчно я погали по рамото, без да знае какво да каже и трябва ли да казва нещо, или е по-добре да я остави да се наплаче и да се успокои. Най-сетне тя махна дланите от лицето си и вдигна глава. Лицето ѝ беше зачервено и подпухнало.

— Е, сестро, просто не знам вече... Нямам думи, за да ти обясня каква си идиотка.

— Аз си го знам — вяло отговори тя. — Не е нужно да ми напомняш отново. По-добре ми дай кърпа или някаква салфетка.

Той мълчаливо ѝ подаде кърпа и с някакъв дълбок ужас се загледа как Каменская бърше сълзите си и подсмърча.

— Е, и къде ще идеш сега с такава, прощавай, муцуна? Как пък го измисли, да реве в службата — мърмореше той и наливаше в подложените длани на Настя вода от гарафата.

Тя се наведе, наплиска с вода лицето си и вдигна глава.

— Нищо, бързо ще мине, само пет минути — и край. Юра, извинявай, съвсем съм се разкиснала напоследък. Дори не знам какво ми става. Ще поседя при теб, докато червенината отмине, може ли?

Коротков си погледна часовника.

— Добре, поседи. Но след пет минути аз излизам, имам среща. И твоят Чеботаев сигурно вече се мотае из коридорите, чака те. И тъй като съм твой началник, нареждам ти три неща: престани да ревеш, поправи плана и изхвърли тия глупости за старостта от главата си.

Настя се усмихна едва-едва в отговор.

— Защото иначе какво?

— Защото иначе няма да те покания на сватбата и няма да опиташ салатките.

— Много хора ли ще каниш?

— Дори ме е страх да помисля. — Лицето му отново стана притеснено и беззащитно, щом той заговори за предстоящата си женитба. — От моя страна излизат трийсетина души. Колобок и жена му, ти и Льошка, Селуянов и Валентина, Мишка Доценко и жена му, Стасов и Татьяна, няма как да не покания и Афоня, все пак ми е началник, освен това сестра ми с мъжа ѝ и двете им деца, Игор Лесников с поредната дама на сърцето му — дотук са осемнайсет души, хем това е най-близкият кръг, а Ирка сигурно ще покани още повече хора. Откъде толкова пари? Направо някакъв кошмар, иде ти да зарежеш всякакви женитби.

„Да, ето това е сватба като сватба — помисли си Настя. — Не като на господин Сафронов. Четирийсет души от страната на младоженеца и един от страната на булката. Смехория! Сякаш е вземал марсианка за съпруга, без никакво земно минало, без настояще. И както се разбра наскоро, без бъдеще. Странна дама е тази Елена. Ясно

е, че не е марсианка и най-вероятно не е шпионка. Тогава защо е такава? И изобщо — каква е била?“

Пет минути, разбира се, не стигнаха, но след десет Настя вече крачеше по коридора към своя кабинет. Лицето ѝ отново беше бледо, както обикновено, но по очите още личаха следи от плача.

Андрей се подпираше на стената пред вратата на Настя.

— Привет. Отдавна ли си тук?

— От петнайсетина минути. Вече си мислех, че си забравила за какво се разбрахме. Звъня ти на мобилния — не вдигаш, но той е там, вътре — посочи с пръст вратата той, — и звъни. Реших, че не може да си отишла много далече без телефона, така че трябва да си някъде наблизо.

— Шерлок Холмс — позасмя се тя и отключи вратата. — Влизай.

Предположението, че заедно с Елена Щоткина в апартамента ѝ е живяла още една жена, изискваше проверка и Андрей трябваше днес да обиколи целия блок и да поговори на тази тема с обитателите. Сведенията не бяха много обширни, Елена не контактувала с никого, не влизала в близки отношения и не канела никого в дома си, но разбира се, я познавали по физиономия: трудно било да не забележиш и да не запомниш толкова красива жена. Но дори тези оскъдни сведения не давали основания хората да се съмняват, че Щоткина не живее сама. Вярно, имало един момент, когато Чеботаев се зарадвал, като чул разказ за младо момиче, което идвало и си отивало, като използвало ключовете, но радостта му бързо угаснала, защото според описанието това била Нина Клевцова. Нещо повече, обитателите на входа уверявали, че неведнъж виждали Елена по анцуг рано сутрин или късно вечер, а някои дори я били виждали да тича из близките улици. Един юноша, който не останал равнодушен към нейната ярка красота, заявил, че Лена периодично ходела в близкия басейн за най-ранния сеанс, в седем и петнайсет сутринта; самият той посещавал същия басейн от осем и често я виждал. Дори по едно време опитал да отива по-рано, за да завари Елена още във водата и да я погледа по бански. Колкото до прословутото китайско пухено яке, Елена го обличала понякога, с което предизвиквала безкрайното изумление на някои съседки, свикнали да я виждат изключително със скъпи бутикови дрешки. Между другото, същите тези зорки и разбиращи от

стоки и цени съседки казали, че ги изумявало не само якето, но и другите евтини дрехи, с които били виждали Шчоткина.

— Нещо се оплетохме, Андрюша — замислено каза Настя, след като изслуша отчета на оперативния работник. — Клевцова и Сафронов в един глас твърдят, че Елена не поддържала физическата си форма и изпитвала отвращение към упражнението. Нещо повече, аз разговарях със съдебномедицинския експерт, който е направил аутопсията, и той без колебание заяви, че мускулите на убитата са слабички и по никакъв начин не може да са принадлежали на човек, тренирал отдавна и редовно. Разбира се, трябва да имаме предвид, че през последните месеци тя е била бременна и е избягвала натоварванията, но първо, е отказвала да ходи дори в басейна, като се мотивирала с факта, че нямала този навик, а второ, дори след няколко месеца покой мускулите на един атлет могат да се отличат от мускулите на лентяйки като мен. Тоест, Шчоткина е била във физическата форма, която отговаря на възрастта и начина ѝ на живот, не по-добра. Сякаш става дума за две абсолютно различни жени: едната Шчоткина е била скъпо облечена хубавица, а другата — бедно облечена спортистка. Възможно ли е това?

— Ами ако тя има близначка? — изказа предположението си Чеботаев. — През целия път насам мислих за това. Ако е сестра, всичко е обяснимо. Съседите не ги различават, мислят, че и със скъпото кожено палто, и с китайското яке е била все Елена, а те в действителност са били две. Виж, нали Сафронов каза, че преди сватбата нито веднъж не е ходил в дома на Елена, а после се отбил само веднъж, когато ѝ помагал да си пренесе багажа. Защо обаче? Защото тя не е канела нито него, нито други хора, криела е сестра си.

— Ами Клевцова? — веднага възрази Настя. — Клевцова редовно е посещавала апартамента на Шчоткина и не е виждала там никакви сестри.

— Вярно, не е виждала... — Той се замисли за миг, после лицето му грейна. — Спомняш ли си обаче какво каза Клевцова? Че Елена е настоявала тя непременно да ѝ се обажда предварително, когато ѝ трябва жилището. Клевцова се е обаждала и Шчоткина веднага е предупреждавала сестра си да излезе.

— Възможно е — кимна Настя. — Но защо такива усложнения? Можела е просто да не дава на Клевцова ключовете и да не разрешава

тя да използва жилището ѝ. Защо да тормози сестра си, за да урежда личния живот на някаква колежка? Интересите са несъпоставими. И после, Клевцова е млада и безотговорна, вятърничава, това се вижда с просто око. Как е могла да ѝ даде ключовете и да разчита, че тя непременно ще се обади предварително? Ами ако не се обади? Ще цъфне там с кавалера си, когато Елена е на работа, а вътре гледа — втора Шчоткина. От такава лекомислена глупачка може да се очаква какво ли не и Шчоткина не може да не го е разбирала. Защо е трябвало да рискува толкова? В краен случай е могла да не дава ключовете за постоянно, а просто да ги дава всеки път, тогава поне би имала гаранция, че Нина няма да довтаса в жилището като неканена гостенка. А Шчоткина ѝ е дала ключовете за постоянно. Не ми се връзва.

— Ти каза, че интересите са несъпоставими. Ами ако са съпоставими?

— Какво имаш предвид? — напрегна се Настя.

— Имам предвид, че Шчоткина незнайно защо е била много заинтересована от Нина Клевцова. За нея е било важно да поддържат приятелството или илюзията за приятелството си, или пък да бъде в течение на личния ѝ живот, или нещо друго... Шчоткина е имала някакъв интерес, затова не е могла да откаже на Нина и ѝ е дала ключовете.

— Андрюша — уморено въздъхна Настя и потърка с пръсти тила си. След сълзите преди малко моментално я заболя главата и тази болка, тъпа и досадна, я нервираше и ѝ пречеше да се съсредоточи. — Това е хубаво като теория. Но на практика... Ще ти изредя хиляда причини, поради които на Шчоткина ѝ е трябвало да крие своята близначка. Сестра ѝ може да се е криела от бандити, които са я заплашвали, или от любовник, който я е преследвал, или пък двете са организирали някаква престъпна или пък законна комбинация, в която е била използвана тяхната прилика, затова Елена не би допуснала хората да научат, че са две... Ще ти измисля хиляда причини. Но не мога да измисля нито една, според която Шчоткина би рискувала така с вятърничавата Ниночка Клевцова. Навярно фантазията ми е бедна, но не разбирам какъв може да е бил толкова силният интерес на Елена към Нина, заради който тя би рискувала околните да открият нейната двойничка, сестра ѝ. Не мога — и толкоз. А ти можеш ли?

— Мога — храбро отговори Андрей. — Само че не на момента. Трябва да помисля.

— Добре, помисли — съгласи се тя. — Само немного дълго.

А докато мислиш, свържи се с Новосибирск и изясни дали Елена е имала сестра. Да действа човек е винаги по-лесно, отколкото да мисли. А същевременно помисли къде се е дянала тази митична сестра след омъжването на Шчоткина. Защото нали съседите твърдят, че от август нататък тя вече не е живеела там, появявала се само рядко, за да вземе някоя дреха.

— Ами може да се е дянала навсякъде, това не е проблем — сви рамене Чеботаев. — Преместила се е в друго жилище, напуснала е Москва. И тя се е омъжила. Умряла е.

— Аха, или е убила сестра си и се е скрила. Общо взето, идеята със сестрата ми се вижда плодотворна, но за да не си амортизираме мозъците напразно, ти просто изясни колко деца е родила майката на Шчоткина, само не забравяй, че трябва да се гледат и документите в родилния дом, и документите в женската консултация, която е посещавала бременната. Тоест, имам предвид архивите, защото това е било отдавна.

— А защо в консултацията? Нали е раждала в родилен дом, а не в консултация.

— Когато пораснеш, ще научиш — загадъчно отговори Настя и леко се изкиска. — Ще бъде много добре, ако можеш да си издействаш командировка в Новосибирск. Там, освен подробностите около раждането на Елена, трябва да научим и много други неща. Само че за целта ще трябва да разговаряш с Герасимчук, от когото незнайно защо се страхуваш.

— Не ме е страх от него, просто не го обичам. Мога да си представя каква физиономия ще направи, когато му кажа за версията за сестрите близначки. Той ще ме затрие.

— Ами не му казвай. Сведения за потърпевщата все едно трябва да се съберат и щом не можем да направим това в Москва, така или иначе трябва да се отиде там, където тя се е родила и израснала. А вече в Новосибирск ръцете ти ще бъдат развързани. С една дума, аз ли да те уча, не си малък. Но има едно усложнение, приятелю. Ще трябва да разговаряш и с началника си. Ще заминеш за Новосибирек, а тук кой ще работи? Кой ще проследява контактите на Сафронов? Нали с теб се

разбрахме, че ако от страна на Елена е имало шантаж и са я убили именно заради това, трябва да установим контактите на съпруга ѝ. Кой ще се занимава с това, докато теб те няма?

— Ясно е, че не ти — кисело отвърна Андрей и запремига с предългите си момински мигли. — В това ли се състои твоята практическа помощ — да ми обясняваш, че няма кой да работи?

— И в това също. Ако те е страх, мога да ти окажа практическа помощ, като отида при началника ти. Искаш ли?

— Не искам — избоботи Андрей. — Да не съм малък.

— Е, както искаш. Ако решиш, обади ми се, ще поговоря с него, не ме затруднява. Или подкажи на следователя, нека той те прати в командировка и да се обади на шефа ти, да поиска да отдели хора. Той е в правото си, макар че убийството не е кой знае какво, ама пак си е убийство, тежко престъпление, не може да не се работи по него, това не ти е обир или открадната кола.

— Настя — сериозно я погледна той и дори малко умолително, — ти толкова години работиш в криминален отдел, хайде кажи ми, не може ли нещата да се поставят така, че оперативният работник само да разкрива престъпления и да залавя престъпници, без да прави нищо друго? Тия приказки, обяснения, посещения при ръководството, задкулисни игри, маневри, за да не ядосаш следователя, да не обидиш началника, да не изложиш колегата... Абе иде ти да се обесиш! В края на краищата ние сме детективи, а не мениджъри по организация на работата в колектива, защо постоянно трябва да мислим за това, да се съобразяваме с онова, да се нагаждаме към трето, а? Нашата работа е разкриването на престъпления, а не политиката. И се отчитаме за тази си работа, а не за изграждането на отношения със следователите и със собствените ни началници. Не може ли цялата тази глупост да се премахне?

— Не може — усмихна се Настя, като си припомни себе си на неговата възраст. Тогава в главата ѝ се нижеха точно такива мисли и тя се възмущаваше точно така, когато се оказваше, че трябва да работи не само в интерес на разкриването на престъпленията, но и за много други интереси, които нямат непосредствено отношение към разкриването им. — Детективът, Андрюша, също е човек, разбираш ли? А няколко детективи са вече група. А детективи плюс началник — йерархично структуриран колектив. В един колектив не може да няма

отношения между хората. Колективът от оперативни работници и следствие — това е така наречената децентрализирана група, в която има различни подчинения и различни функции, но единна цел и общ обект за работа. Оттам и проблемите на взаимодействието вътре в тази сложна група, и проблемите в отношенията, тъй като следователите, както се досещаш, също са хора. Искаш да бъдеш вълк единак, така ли?

— Искам — призна Чеботаев.

— Няма да стане. Много хора са опитвали — и никой не е успял. Ти рано или късно ще разбереш, че при всяко положение ще трябва да влизаш във взаимоотношения с колегите. Така е подреден светът, приятелю, и няма измъкване.

Не ѝ се искаше да изглежда като морализаторстваща учителка, тя просто споделяше опита си с младия оперативен работник. И в същата секунда се улови, че опит с младежта споделят старшите наставници.

Старшите стари ли са? Пак се отплесна към това... Но от друга страна, щом споделя опита си, значи има какво да сподели. А това вече е плюс.

— Не се притеснявай, Андрюша, всичко ще се оправи — с усмивка каза тя. — Вземи химикалка и пиши списъка с мероприятията. Първо: Новосибирск, история на родовете, условия на живот и възпитание на Шчоткина, всички истории, легенди, слухове, клюки и тям подобни за тяхното семейство. Ще намериш всички, ще ги разпиташ, ще изградиш пълна картина, ще пресъздадеш характера на Шчоткина. Второ: Наталия Разгон. Не я пропускай, срещни се с нея, разпитай я, тя се прибира на десети ноември. Трето: изземи от Сафронов всички книги и списания, които е донесла със себе си Елена от своето жилище, и всичката останала печатна продукция, която още не е иззета: бележници, тефтери, календар-бележници, записки. Всички иззети материали да се проучат внимателно за подчертани места, отметки, листчета за отбелязване, най-често четени фрагменти, бележки по полетата. Да се проверят всички телефони и адреси. Четвърто: установи денонощно наблюдение над Сафронов с цел разкриване на възможни контакти със съучастници. Пето: разпитай служителите от басейна и постоянните посетители, намери измежду тях такива, които са плували заедно с Шчоткина или са се виждали с нея в банята или съблекалнята, проведи подробни разговори с тях на

тема описание на външността на Шчоткина и особено за особени белези по тялото ѝ. Бенки, белези от рани, петна и така нататък. Ако живата Шчоткина е имала такива, а по тялото на убитата са липсвали, можем с увереност да говорим за наличие на двойник. Между другото, въобще не е задължително това да е нейна родна сестра. Може да е просто двойник — не е чак такава рядкост, дори се правят конкурси за такива. Спомням си, намериха петима Горбачови, ако не и повече, още толкова Елцини. Шесто: продължи проверката на бележките в трудовата книжка на Шчоткина, посети всички места, където тя е работила, събери всички възможни сведения. Особено внимание обърни на информацията за мъжете, с които е имала връзка. Те може да не знаят конкретни неща, но да се досещат. Всички догадки да се проверяват.

Наведен над бюрото, Андрей бързо записваше това, което тя му диктуваше, като съкращаваше думите и изразите до разбираеми за него абривиатури.

— Записа ли?

— Тъхъ.

— Сега отивай в службата си, препиши тези драсканици на красив служебен език, разбий ги на точки и подточки, разпечатай ги на принтер така, че обемът да стане повечко, и върви с този лист при началника. А после — при следователя. Ако началникът се съгласи с това, той просто не може да се измъкне, ще ти отдели най-малко двама сътрудници. Нормално ли стана?

— Супер! — вдигна палец Андрей. — Ти това направо в движение ли го измисли?

— Защо в движение? Още преди да дойдеш тук, беше ясно как и какво трябва да се прави, в движение измислих само за историята на раждането и за басейна.

— Ама значи какво, ако не беше се наложило пътуването до Новосибирск и не бе възникнал въпросът кой ще работи вместо мен, само аз ли трябваше да се натоваря с всичко това? — с ужас попита Чеботаев. Той проследи с пръст изписаните страници в бележника си, сякаш невярващ на очите си, и повтори: — Всичкото това?

— Всичкото това — потвърди Настя. — А ти как мислеше?

— Ти какво, желаш ми смъртта ли?

— Не ти желая смъртта. Оказвам ти практическа помощ — засмя се тя.

[1] Равносметки (рус.). — Б.пр. ↑

[2] От филма „Москва не вярва на сълзи“. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 7

— Глаша, пригответи ми смокинга!

— Къде ще ходиш днес, Глебушка?

— Министерството на културата урежда прием за дейците на изкуството — лауреати на Ленински и държавни награди.

— Много хубаво, прекрасно — удовлетворено промърмори Глафира Мигрофановна и отвори вратата на бившия кабинет, преустроен след войната в гардеробна.

Преди войната професорът приемаше тук пациенти и други посетители, които не искаха да бъдат видени от домочадието на именития хирург. Тук имаше и входна врата направо от стълбището, влизаш — излизаш, никой не те закача, а и ти никого не безпокоиш. След смъртта на стария господар затвориха тази врата с вътрешно резе и престанаха да я използват, а в бившия кабинет-приемна народната артистка на СССР Земфира Богданова прибираще и ежедневните си дрехи, и концертните тоалети, а тя ги имаше безброй: красива певица, звезда на оперетата, любимка на висшето ръководство на страната, тя беше постоянен участник във всички най-важни концерти, включително правителствени, а по-късно, с разцвета на телевизията — в „Сините пламъчета“. Земфира пъ на сцена до последните си дни, запази и гласа, и фигурата, и изразителното си лице до седемдесетгодишна. Сега тук висят дрехите на Глебушка, той обича реда, всяка ризка, изпрана и изгладена, да е на отделна закачалка, а вратовръзките да не са струпани на една кука или — не дай си боже — да са една върху друга в чекмедже, а всяка на мястото си, до ризата, подбрани по цвят. И до всеки чифт панталони — отделна прозрачна торбичка с чорапи, подходящи за панталоните, а долу — лъснати обувки, които им отиват по цвят и модел.

Глафира обичаше нейният питомец да „излиза в обществото“, тя смяташе светския начин на живот за най-подходящ за писател от такъв мащаб и много се тревожеше, когато Глебушка се „засеждаше“. Докато беше жива Зема, животът в апартамента на Сретенския

булевард вреше и кипеше, след всеки спектакъл певицата се прибираше, придружена от артисти, музиканти и почитатели, пиеха шампанско, хапваха, шумно обсъждаха театралните новини, разменяха си клюки; тук пламваха любви и се разбиваха на пух и прах романтични надежди, крояха се интриги и често се решаваха деликатни въпроси за разпределяне на роли, и то не само в театъра, в който работеше Земфира.

Виж, преди войната, докато беше жив още професор Богданов, всичко беше различно. Професорът не обичаше шумотевицата, не приемаше с радост гости от „бохемата“, но и при него често идваха посетители, понякога болни, а понякога — някакви други, и тогава професорът викаше Глаша и я молеше да им сервира чай. Глаша открай време си беше любопитна, вярно, не си пъхаше носа, където не ѝ беше работа, но се интересуваеше, ако имаше възможност да види или чуе нещо ново, не се преструваше, че няма очи и уши. Когато я взеха в дома на Богданови, с нея дълго разговаря бившата им прислужничка — Степанида Андроновна, която се пенсионираше поради старост, признавайки, че на нейните години и с нейните болни крака вече не може да се справи и с малко дете, и както биха казали днес, „предаваше работата си на Глаша“. Степанида Андроновна бе работила при Богданови над трийсет години, от деня, когато те се бяха заселили в тази сграда, през хиляда деветстотин и първа или втора година. За нея Борис Савич Богданов, бащата на Глебушка, беше Борюшка, „младият господар“, а „стар господар“ за нея беше Сава Никитич, също лекар хирург и също професор. Самата Глаша не завари Сава Никитич, той починал в годината, когато се родил Глебушка, но от Степанида научи не само много полезни неща за навиците и изискванията на Богданови, но и как са живели те по-рано. „Ти не гледай, че уж са те взели само за бавачка — каза тя, — те така си мислят, че ще могат да минат без прислуга, защото нали сега е съветска власт и не е хубаво да имаш прислуга. Ама как ще минат без такива като мене? Те не са приучени сами да се грижат за себе си, пък и не е работа за господари това — да метат и да мият чинии, Борюшка се труди като каторжник, оперира и денем, и нощем, и в почивни дни, и на празник, Зема е артистка, и тя няма време, пък и не я бива за тези работи. Няма как, от бавачка след месец-два ще се превърнеш в пълноценна икономка.“ Думите на старата Степанида се оказаха

пророчески, само дето предсказаните от нея „месец-два“ бяха сведени буквално до няколко дни.

От Степанида Андроновна Глаша научи, че Сава Никитич Богданов работел в Солдатенковската болница, която сега се наричаше Боткинска, завеждал хирургическото отделение, и Борюшка тръгнал по неговия път, бил лекар ординатор при великия Розанов, само че съдбата така отредила, че в професията синът до подробности копира баща си, но като характери били диаметрално противоположни. Солдатсиковската болница (Степанида така и не бе свикнала да я нарича Боткинска) се намирала до хиподрума, точно отсреща, така че ако някой жокей получил травма, веднага го закарвали право в хирургическото отделение, където Сава Никитич лично го оперирал, зашивал и ремонтирал. След смъртта на бащата животът на храбрите жокеи преминал в ръцете на сина, който се борел за тях с не по-малко изкуство, упорство и самоотверженост. А тъй като по конни надбягвания се увличали много заможни и известни хора, които имали и собствени коне, и любими жокеи, естествено било лекарят, от чийто талант зависело дали жокеят ще може да продължи да се състезава и ако може, по-бързо да се върне в строя, да бъде обграден с внимание, уважение и почит. До хиляда деветстотин и седемнайсета година около Сава Никитич се тълпели богаташи, политици, известни личности, домът му постоянно бил пълен с гости, а лично той и съпругата му, майката на Борюшка, живеели бляскаво и ходели на почивка изключително в чуждестранни курорти. След преврата всичко се променило, съпругата на Сава Никитич се поболяла от сърце и така и не оздравяла, през деветнайсета година се поминала. Конните състезания престанали, на хората не им било до тях — глад, разруха, гражданска война, по това време Борюшка още не бил завършил училище, Сава Никитич оперирал денонощно, защото Солдатенковската болница била безплатна, „за всички съсловия от населението на Москва“. После, с годините, всичко се нормализирало, влязло в обичайните релси, войната свършила, върнали се конните надбягвания. Вярно, едва не им взели апартамента, когато започнали да настаняват квартиранти и да разкрояват господарските палати на комунални жилища. В тяхната сграда разделили почти всички апартаменти, вдигнали стени и от всеки голям се получили по два комунални, единият с вход откъм предното стълбище, другият —

откъм задното. Оказало се обаче, че много дореволюционни любители на конни състезания и надбягвания са се озовали сред ръководителите на следреволюционна Москва, пък и на цяла Русия, тъкмо те защитили своя прочут доктор, още повече че жокеите продължавали да падат, както и преди, нали на конете им било все тая: дали е имало революция или не. Така че шестстайният апартамент, един от малкото в сградата, успешно бил спасен от разделяне и заселване на чужди семейства.

Но запазването на апартамента не помогнало да се запази и обичайният начин на живот в него. Престанали да идват многобройните гости, когато били наемани две готвачки, за да приготвят вечеря за всички. Сава Никитич вече не обличал нито фрак, нито смокинг, и дори появата на младата красавица Земфира като съпруга на Борюшка не могла да внесе блясък и оживление в огромното помещение, което просто с часове се изпълвало с мрак и тъга. През трийсет и първа година старият професор починал, след като едва успял да се порадва на внука си, и животът в апартамента на Сретенския булевард станал още по-сив и скучен. Борис Савич, Борюшка, не обичал компании, бил неразговорлив и затворен, макар да казвали за него, че докато баща му имал златни ръце, неговите били брилянтни. През трийсетте години животът постепенно ставал „по-добър и по-весел“ и Степанида Андроновна не губела надежда, че всичко скоро ще се върне: и приемите, и гостите, и вечерните тоалети с голите рамене, и строгите смокинги, и папийонките. Жалко само, че тя вече нямало да може да види това, отново да се потопи в блясъка на скъпоценностите, шумоленето на коприната и тафтата, аромата на парфюмите и сладникавата силна миризма на тютюна за лула, сред звъна на чашите и звучния смях.

— Зема е весела, жива — споделяше с Глаша опита и съображенията си старата домашна помощница, — тя няма да може да живее дълго в такава скука. Ще видиш, тя скоро ще пречупи мрачния характер на Борюшка, ще го промени и тогава всичко ще бъде, както преди. Така че учи се, запомняй каквото ти говоря, събирай ум, докато има от кого. Ще ти е от полза.

Глаша слушаше със затаен дъх. Думите на Степанида й изглеждаха като вълшебни, макар че тя невинаги схващаше тяхното значение. Е, знаеше какво е коприна и тафта, но „вечерен тоалет с голи

рамене“ си представяше твърде приблизително, колкото до сладкия аромат на тютюна за лула — това пък ѝ се виждаше съвсем немислимо. На село, където бе израснала, мъжете си свиваха цигари от тютюневи листа и пушекът от тях миришеше най-различно — горчиво, отвратително, остро, — но не и сладко. Всеки ден от своя нов градски живот тя очакваше да настъпи онзи прелом, предречен от Степанида, след който тя ще може да види с очите си неща, които досега ѝ бяха известни само от разкази, от книги или от нямото кино. Пак добре че на село Глаша бе ходила на училище, беше грамотна, така че знаеше да чете, макар и немного бързо, и бе единствената, вземала книжки от селската учителка, завършила навремето института „Смолни“. И пътуващо кино, макар и рядко, бе посещавало селото на Глаша. Но книжките и филмите за красивия живот са едно, а да го видиш с очите си, да слушаш неговите звуци, да вдишваш аромата му — съвсем, съвсем друго...

Ала годините минаваха, а красивият живот все не идваше в просторния апартамент на Богданови. Вместо него идваха посетители при професора, понякога ясни за Глаша, а понякога загадъчни, дори страшни... Ето например през четирийсета година, когато Глаша беше на двайсет години. При професора дойде някакъв странен посетител, не позвъни на вратата, която водеше право в кабинета, а на другата, общата. Глаша, както винаги, отвори. Тя никога не се бе отличавала с висок ръст — не че беше дребна, но не беше и висока, просто средна, и беше свикнала повечето мъже да са по-високи от нея. А този път в апартамента влезе съвсем нисичък човек, но така я погледна, че сякаш студ я скова. И гледаше някак странно, не в очите, а първо в краката, после в корема, после нагоре — в гърдите, в раменете — и чак накрая в лицето. Глаша не можа да помръдне, от ужас дори забрави да поздрави. Тогава в антрето излезе Борис Савич, отмести Глаша и мълчаливо отведе странния човек в своя кабинет. Глаша така си и остана да стои, като закована. Зема, бог да я прости, стоеше пред вратата на хола и също пребледня, устните ѝ трепереха, върви, рече, Глаша, в стаята си и засега не излизай, ако трябва, аз сама ще сервирам чай. Чак после, след три дни, Земфира ѝ обясни, че е идвал самият Берия — голям любител на конните състезания, да пита за един жокей, който предния ден пострадал лошо, така че Лаврентий Павлович решил лично да си изясни картината и да помоли доктора да обърне

повече внимание на човека. Какво означава молба на Берия — момичето разбираше и тогава, не беше глупаво, — такава молба е повече от заповед. А Глаша бяха скрили от очите му за всеки случай, защото отдавна се знаело колко обича той младички момичета.

Така че вместо празничен блясък, в дома на Богданови пропълзяваха страхът, недоверието и подозрителността, които в онези години бяха залели цялата страна. И едва след войната Глафира най-сетне можа да види онова, за което толкова много бе слушала и толкова много бе мечтала. Когато се прибра от евакуация, овдовялата Земфира върна в стария апартамент радостта, смеха, разговорите, танците, сякаш вдъхна под високите тавани нова жизнена сила. Тази промяна се понрави не само на Глаша, Глебушка също сякаш живна, стана весел, усети вкуса на живота, че то преди все ходеше мрачен и почти с никого не разговаряше, цялата му компания беше братовчедът Гриша, синът на сестрата на Зема. Момчетата бяха родени в една и съща година, а тъй като сестрите бяха много близки, а и двете живееха в Москва, братовчедите израснаха като истински приятели. С появяването на млади артисти и музиканти в дома Глебушка започна да възприема не само техните обноски, но и отношението им към живота, а веселите красиви млади актриси дадоха тласък отначало на юношеските му възжелания, а после и на стремежа му да преуспее в живота. Двайсетгодишният Глеб от скромен романтичен юноша, пишец талантива проза, буквално за дни се превръщаше във вятърничав женкар. Това очевидно изобщо не смущаваше Земфира и дори обратното — радваше я. Заедно с нея се радваше и Глаша — и за самата Зема, и за Глебушка, и за себе си: доживя все пак, видя, вдиша, потопа се.

Обноските на светски лъв Глебушка възприе за цял живот: обожаваше да ходи на банкети, приеми и други подобни мероприятия, обичаше да го придружават красиви жени — отначало първата му съпруга, после втората, по-млада повече от двацет години от него, а след развода с втората съпруга — възторжени почитателки, любовници или просто познати. Едва през последните години той все по-често посещаваше подобни мероприятия сам, а по-рано никога никъде не го бяха виждали без красива спътница. Харесваше му да кани гости, сред които имаше не само негови събрата по перо, но и критици, литературоведи, журналисти, а също и хора на изкуството, които го

познаваха от дете, от времената, когато бяха идвали в този дом при Зема. През деветдесетте години гости започнаха да идват все по-рядко, броят им забележимо намаля, а после и съвсем престанаха да го посещават. Писателят, когото толкова хора обичаха и ценяха в съветско време, престана да бъде интересен и отначало все по-малко го забелязваха, после все по-рядко си го спомняха, а накрая (хем много скоро) съвсем го забравиха. Домът отново започна да опустява и да се изпълва с тъга и Глафира Митрофановна се страхуваше, че тази пустота и тъга ще завладеят и Глебушка, затова искрено се радваше, когато се случваше поне нещо напомнящо миналия живот. Добре, нека вече няма приеми за трийсетина души, нека идват по един-двама, като Васенка и Катерина, но пък понякога Глебушка облича смокинг, слага папийонка, вика колата и тръгва нанякъде. Канят го, помнят го, уважават го. И то се знае, той ще бъде най-красивият там!

Глафира Митрофановна тънеше в спомени и същевременно със специална четка бръскаше невидими пращинки от черния смокинг, със специално велурено парцалче лъскаше черните лачени чепици и подреждаше на специалната масичка снежнобялата риза и кутиите с аксесоари: вратовръзки и пояси, „подходящи за смокинга“ — нека Глебушка сам си избере, миналия път сложи ей тази, тъмносинята на бели капчици, значи днес ще поиска нещо друго — цвят бордо или пък сива на черни райенца, или ей тази, на ситни ромбчета.

— Глаша. — Богданов надникна в гардеробната. — Ще тръгна в шест и половина, а за шест се приготви да сервираш кафе за двама, ще дойде Катерина.

— Катерина ли? — учуди се тя. — Защо? Какво се е случило?

Той сви рамене.

— Нямам представа. Искан да поговорим за нещо.

— Добре, Глебушка. Към кафето какво да сервирам — сандвичи или нещо сладко?

— Според мен сладко. Бисквити, бонбони, каквото имаме.

Ето на, щяла да дойде Катерина... Защо ли изведнъж? Онзиден беше сряда, тя дойде с Васенка, не можаха ли тогава да си поговорят? Или да почака до събота. Нещо няма търпение.

Глебушка ще излезе в шест и половина и тя, Глафира Митрофановна, ще се прибере у дома. За днес всичко е свършено по къщата, може да си тръгне по-рано, да ошета в своята стая, че и най-

сетне да почисти хубаво печката в общата кухня, защото отдавна се кани, но все не намира време. Вярно, кухнята е обща и когато е неин ред, Глафира Митрофановна я излъсква до блясък, но съседките ѝ са самотни старици като нея, само че болни и немощни, мигар те могат да почистят както трябва? Едната пак добре, има внучка, тя идва и чисти, когато е ред на баба ѝ, но днешната младеж не умее да прави нищо както трябва. А втората съседка си няма никого, тя се старае наистина, ама колко можеш да се стараеш с нейните остеохондроза, артрит и сърдечна недостатъчност? Два пъти като се наведе — и вече ѝ се вие свят, почива половин час на табуретката в кухнята, докато се съвземе. Хем и двете са по-млади от Глафира: едната е на седемдесет и осем, а другата пък още на седемдесет и две, връстница на Глебушка. Слава тебе, Господи, дал си на Глафира чудесно здраве и на осемдесет и три тя се грижи не само за себе си, но и за Глебушка, и на съседките помага, и почти не боледува, и умът ѝ си е на място. Ето какво значи детство на село и селяни родители: трудът ѝ е заложен в гените и е запазена с естествени продукти, без разните там химически торове и консерванти, не е като гражданята.

Катерина дойде, както и трябваше да се очаква, с пет минути закъснение. Е, по-зле за нея, Глебушка ще излезе точно в шест и половина, той обича точността, а ако на Катерина не ѝ стигне времето да обсъдят каквото ѝ трябва там, той няма да се забави с излизането заради нея. Шофьорът Генка ще е пред входа десет минути преди определеното време и Глебушка няма да го накара да чака напразно. Пък и не бива да закъснява, шега ли е — отива в Министерството на културата.

— Глеб Борисович, исках да си поговорим за Вася.

Глафира Митрофановна наостри уши. Какво ли е намислила тая злбарка Катерина? Разбира се, за Глафира Глебушка е винаги на първо място, тя още на гърне го е слагала и с лъжичка го е хранила, но винаги ще защити и любимия си Васечка.

Глебушка — вече облечен, със смокинг и лъснати чепици, боже, колко е красив само! — покани гостенката в кабинета. Добре че никога не затваря вратите, дори нощем, когато спи, вратата на спалнята му е отворена, а Глафира Митрофановна все още има прекрасен слух. Тя, както ѝ бе наредено, донесе подноса с кафеника, чашките, захарницата, каничката със сметана и красивата порцеланова чиния, на

която бяха подредени домашните бисквити, после бавно започна да сервира всичко това на широката кафе масичка. Глеб Борисович и Катерина вече седяха край масата и Глафира цялата се превърна в две големи наострени уши.

— Глеб Борисович, става дума за историята, която измисли Вася... — подзе Катерина.

— За момчето и неговата душа ли? — намръщи се Богданов. — За нищо не става. Какво друго сте измислили?

— Не, Глеб Борисович, не сте прав, това е хубава история, но всъщност въпросът не е в нея.

— А в какво е?

— Вася най-сетне измисли нещо оригинално, разбирате ли? Не баналните ходове за криминалния сюжет, не описание на побоища и хайки, не интриги в продуцентската компания, а нещо свое, каквото няма никой. Глеб Борисович, нали знаете, че Вася много иска да бъде признат за самостоятелна творческа личност, не просто наш съавтор, а пълноценен писател.

— Ама какъв писател е той, Катюша, опомнете се! — разсмя се Богданов. — Той е хлапак с мания за величие и вие разбирате това не по-зле от мен.

— Да, разбирам, но разбирам и друго. Има хора, които колкото повече ги критикуваш, толкова по-добре работят. Вие сте такъв, а и аз, общо взето. Вася е друг, не можем непрекъснато да го критикуваме и унижаваме, така му подрязваме крилата и той се отчайва. Трябва да му дадем...

— Шанс ли? — Глеб Борисович не криеше сарказма си. — Като в американските филми? Там, струва ми се, героите на всяка крачка молят да им се даде шанс.

— Не шанс, а възможност да повярва в себе си. Трябва да го похвалим, да му вдъхнем увереност. И за да не бъдем голословни, трябва да включим неговата история в книгата.

— Изключено! В книга, където аз съм автор, макар и само един от трима, не може да има такива чудовищни истории. Катюша, не мога да ви позная, винаги сте ми изглеждали толкова трезва, толкова уравновесена, а сега изведнъж...

— Глеб Борисович — зазвучаха умолителни нотки в гласа ѝ, — моля ви. Моля! Аз съм в сложни отношения с Вася, до известна степен

се чувствам виновна пред него, може би и затова съм твърде критична. Това е нещо като самозащита, разбирате ли? Аз се защитавам от него, той — от мен, аз го критикувам — той ме нагрубява. Но това са все дървета, зад които ние не можем да видим гората. Не твърдя, че Васка е талант, какъвто светът не е виждал. Не, той е най-обикновен. Но не е бездарник, повярвайте ми, Глеб Борисович. И сега е в такъв период, когато само една дума на похвала, един жест на признание могат да се превърнат в онзи фундамент, върху който той впоследствие ще израсне като творческа личност. Моля ви, Глеб Борисович, похвалете го и нека да вмъкнем неговата история някъде в книгата.

Глафира се стараяше да прави всичко бавно, внимателно, грижливо, искаше ѝ се по-дълго да присъства на разговора. Но чашките бяха само две и не можеше до безкрай да налива кафето в тях. Е, да сложи и захар на Глебушка, тя знае колко обича той, да добави и сметана от каничката, да подреди със сребърната лопатка по три бисквитки върху малките плоски чинийки, какво друго? Време е да си тръгва. Нищо, нали вратите са широко отворени, ще чуе и от стаята с камината. Още повече че те не превръщат разговора си в тайна и не снишават глас.

— Добре де, Катя, вашите аргументи заслужават внимание — избоботи ниският баритон на Глебушка. — Аз от все сърце ще се радвам да помогна на едно младо дарование и в този смисъл можете да разчитате на мен. Но не може ли да направим това по някакъв друг начин?

— Защо по друг? Какво не ви харесва в начина, който ви предложих?

— Защото не ми харесва историята, която е измислил завареният ви син.

— Той не ми е син, не съм го осиновявала.

— Добре де, нека е син на съпруга ви, това не променя нещата. Сюжетът не ми харесва, който и да е авторът.

— Ама защо, Глеб Борисович? Помислете, това е много хубава история.

— Какво ѝ е хубавото? Пийте си кафето, Катя, изстива, а и не ни остана много време. След десет минути трябва да изляза.

— Ще се постарая да бъда по-кратка... Глеб Борисович, вие страхувате ли се от смъртта?

— Разбира се. Аз съм вече на възраст, когато тя е съвсем близо, и би било просто глупаво да не мисля за нея.

„Че какво има за мислене? — премина през главата на Глафира. — Аз съм на повече години, пък не мисля. Когато дойде, ще дойде, тя си знае времето. Човек и да мисли, и да не мисли, нищо не може да промени.“

— Хората са приучени да се страхуват от смъртта — продължи междувременно Катерина, — от детството им се внушава, че смъртта е нещо страшно и лошо, че трябва да се страхуват от нея, че нищо лошо от нея не може да има, а тъй като е невъзможно да се живее с постоянен страх, хората са се научили да се преструват, че няма такава неща. И смърт няма. Нито страх, нито смърт. И поради това те понякога градят живота си абсолютно неправилно. Живеят, без да мислят за смъртта, и същевременно постоянно на подсъзнателно ниво нито за миг не забравят за нея. Какво се получава? По-скоро да преуспеем, да забогатеем, да изпитаме всички познати и непознати удоволствия, да избягваме страданията, да спечелим всички пари на света, да се повозим на най-скъпата кола, да поносим най-скъпите брилянти, да поживеем в комфорт, да се насладим на слава и така нататък. Разбирате ли за какво говоря?

— Горещо-долу. — В гласа на Глебушка Глафира долови насмешка. — И какво следва от това?

— Поради тези глупави стремежи човешкият живот, не всеки, естествено, но животът на много хора се превръща в гърчове. Това сигурно не е много точен образ, но вие ми дадохте малко време... Ако се замисли човек, какво значение има дали ще спечели милион или не? Е, няма да има вила, яхта и колекция от скъпи коли. И какво? Да, няма да го приемат в обществото на хора, които той смята, че му подхождат. И какво от това? Няма да го приемат — и толкоз. Няма да бъде милионер. Или няма да има световна слава на писател или, да речем, на певец. Е, няма... Напуска те жена ти и е щастлива с друг мъж, а ти ревнуваш и полудяваш, защото ти се струва, че така тя сякаш е обявила пред целия свят: той е по-добър, а ти си по-лош. Е, по-лош си — и какво от това? Има ли значение, щом при всяко положение ще умреш? Разлика има само когато не мислиш за това. А започнеш ли да мислиш, разбираш, че всичко това е суета. Но за да мислиш така, трябва да престанеш да се страхуваш от смъртта. И за тази цел според

мен всички средства са добри. Историята, която е измислил Вася, може да се използва именно за тази цел.

— Може би... — замислено отговори Богданов. — Може би имате право, Катя... А вие страхувате ли се от смъртта?

— Страхувам се. Имам малки деца, Глеб Борисович, трябва да ги отгледам, затова ми се иска да избегна ранната смърт.

— Но ако следваме вашата логика, какво значение има в какви условия ще растат вашите малчугани, нали и те рано или късно ще умрат, колкото и кощунствено да звучи това.

Глафира Митрофановна боязливо се озърна и бързо се прекръсти. Как може да се говорят такива неща на една майка? Макар че тя безогледно обича Глебушка, макар че Катерина, която е разделила родителите на Васенка, не ѝ харесва, където не е прав, не е, не може да има две мнения.

— Аз всичко разбирам, Глеб Борисович, мили, виждам, че историята на Вася е несъвършена, тя не дава отговори на множество въпроси, нещата в нея не се връзват, но момчето се е замислило, разбирате ли? Та това е много важно, че Вася се е замислил и дори е направил първата крачка: опитал се е да изгради теория, която лекува страха от смъртта. Тази история може да се доразвива, да се доизгражда, да се доведе до логичен край и пълно съвършенство, но не бива да се отхвърля от раз. Ако поне една част от нея влезе в книгата, той ще повярва в себе си и ще започне да работи вече сериозно. Представете си, че той стане онзи лечител, който ще избави хората от страха от смъртта? Помислете, та нали само от нас днес зависи дали Васка ще има такава възможност или не.

— Е, добре. — Глафира чу звука на отместен фотьойл, явно Глебушка стана. — Смятайте, че сте ме убедили. Искате ли спектакълът да се състои утре?

— Да, моля. Само че...

— Не е нужно да ми давате акъл, драга, в тези неща аз имам повече опит от вас. И бъдете готова да видите как здравата ще натрия носа на Васенка. Имате ли нещо против?

— Нямам. Така дори ще бъде по-добре. И по-правдоподобно. Благодаря ви, Глеб Борисович. Бях сигурна, че ще ме разберете.

— Не ми благодарете, още нищо не съм направил. Ще ми благодарите после, ако стане така, както искате. Глаша!

Глафира изхвърча от стаята с камината в антрето.

— Тук съм, Глебушка. Може ли да отсервирам?

— Може, може. Вече трябва да се обличам. И ти не се заседявай, нали смяташе днес да се прибереш по-рано. Жалко, че съм в друга посока, иначе щях да те закарам. Но не бива да закъснявам.

— Глафира Митрофановна, къде живеете? — попита Катерина, докато завързваше високите си боти.

— В Коптево — отговори тя и чевръсто заприбира чашките и лийките върху подноса. — От „Войковская“ пет спирки с трамвая.

— Струва ми се, че там наблизо е улица „Михалковская“?

— Ами точно до нас, „Михалковская“ е именно Коптево. А ти защо питаш?

— Ако искате, ще ви закарам, имам една работа на „Михалковская“.

— Ами аз не съм готова още — стъписа се Глафира. — Ето, трябва да измия чашите...

— Нищо, аз ще почакам, имам време. Е, ще дойдете ли с мен?

Глафира се защура. От една страна, след цял ден работа да стигне до къщи с кола е много по-приятно, отколкото да се блъска в препълненото метро и претъпкания трамвай, краката ѝ, макар засега здрави, все пак не са млади. Но от друга страна, тя не обича Катерина и да пътуват само двете — няма да ѝ е приятно. Макар че в името на справедливостта трябва да признае, че днес Катерина приятно я изненада с пламенната си защита за Васечка. Може пък да не е толкова лоша, а дето е отнела съпруга на жива жена и е разбила семейство, човек трябва да види тази жена и това семейство, може то хич да не е било свястно, да си е било наполовина отишло. Само жалко за Васечка, живял си е хубаво при тате и мама, а после е останал сам-самичък. Двайсет години — това възраст ли е? Дори Глебушка на двайсет години още беше дете, а днешните пък са съвсем инфантилни (Глафира Митрофановна много харесваше тази дума). Но от трета страна, Васечка не се е оплаквал, напротив, той само се радва, че са му дали възможност да прояви самостоятелност и никой не му се е бъркал. Е, да се качи ли в колата или не?

— Ще дойда — реши се старицата, — ти ме почакай, няма да се бавя.

Богданов благодари на Катерина и тръгна, толкова красив и снажен със своя дълъг шлифер върху смокинга, с буйната си сребърна коса и младеешкото мургаво лице, което на фона на снежнобялата риза изглеждаше съвсем кафяво, а Глафира се втурна към кухнята да мие съдовете. Катерина търпеливо чакаше на табуретката в антрето, на която бе приседнала, за да се обуе, и така си остана.

Глафира Митрофановна отдавна не беше попадала в московско задръстване. Естествено, нали не кара кола, повечето се придвижва пеш или с градския транспорт. Вярно, често Глебушка се прибира късно, не освобождава шофьора и го изпраща да закара Глафира с колата, ако още не си е тръгнала и не остава за през нощта, но вечер пътищата не са много натоварени, така че тя стига у дома доста бързо. Бе чувала Глеб Борисович да се оплаква от задръстванията, че и от други хора, които идваха вкъщи, и от телевизията, но някак не бе изпитвала това лично. Ох, че то това много досадно! Как им издържат нервите на тези хора? Ето, Катерина си седи най-спокойно, дори не се мръщи, мисли си за нещо свое.

Е, и Глафира ще започне да размишлява за нещо свое. За Глебушка например. Какво друго свое има тя? Съпрузите ѝ умряха, дечица Господ не ѝ даде, Глебушка е целият ѝ живот. Лошо е, че той живее сам, като бежарин, хем и братовчед му Гриша е жив и здрав, и съпруги имаше, и син от първия брак, и дъщеря от втория, и внуци — синът му отдавна се ожени, даже вече се разведе. Колко роднини само, а Глебушка е все сам, все сам... Никого не признава, никого не обича. Проницателната и мъдра Глафира Митрофановна подозира, че Глебушка не обича твърде и себе си. И на никого, освен на старата си бавачка и домашна помощница, не вярва. Как можа така да осакати живота си!

До това място мислите на Глафира Митрофановна стигаха всеки ден, но нататък не помръдваха, защото тогава в душата ѝ се вселяваше смут, който напомняше за Бутни-Дръпни от детската приказка. В една посока я теглеше неоспоримата преданост и безрезервната любов към питомеца ѝ, когото младичката Глашенка още като тринайсетгодишно момиче бе носила на ръце, бе му пяла приспивни песни и бе целувала розовото му дупенце. В другата я теглеха съмненията: а дали е прав? Може би все пак Глебушка избърза, даде воля на неоснователни подозрения, които го направиха нещастен, а можеше, можеше да

живее, заобиколен от семейство, деца, внуци... Глафира не знаеше цялата истина, но ужасното беше, че и Глебушка не знаеше тази истина напълно, затова се мъчи сега. И тя заедно с него. Защото Илюшенка, първия син на Глеб Борисович, пак тя го бе отгледала и се бе привързала към мъника, и го бе обичала дори само задето беше Глебушкина кръв. А после Илюшенка престана да идва при баща си. Щеше да идва, той не е злопамятен, сигурно отдавна щеше да прости на баща си, ама Глебушка не го приема. Не, не е така, разбира се, не му отказва направо, но и не го кани, пуска го вкъщи, но рядко, и то само когато няма начин да не го пусне. На рождения си ден например, когато всички идват да му честитят, или преди Нова година, когато е прието да се поднасят подаръци. Но бащата се държи сухо със сина си, разговорите са кратки, не го поглежда в очите. И цялата тази работа — защо? Заради собствената си глупост. Колкото и да обичаше Глеб Борисович, Глафира Митрофановна оценяваше постъпките му обективно и критично, макар че нейната полусестринска-полумайчина любов не намаляваше от това. Много ѝ се искаше да оправдае Глебушка, но разбираше, че ако за историята с братовчедата Григорий не се знае кой е виновен и има ли изобщо виновен, то за историята с Илюшенка виновен бе единствено Глебушка и никой друг. А сега от всичко това страда Лада, макар че момичето изобщо няма никаква вина пред Глебушка. Ако той поиска съвет от старата си бавачка, тя, разбира се, би му казала много неща, но не е такъв нейният Глебушка — да търси съвет от някого, цял живот си е бил непокорен и упорит, знае си само своето.

А сега какво? Не живот, а мъка. Стигна се дотам, че и братовчед му Григорий, и Илюша, и по-малката Лада, и двете съпруги мразят Глебушка и само чакат смъртта му. А той, като напук, пръска пари безогледно, не ги брои, когато купува нещо — дори не пита за цената, само отваря портмонето си. И най-важното, какво купува? Ненужни неща. Излишни. Плаща луди пари на шофьора Генка, а за какво? Сякаш не може сам да шофира. Че и колата не е от евтините, Глафира прекрасно си спомня как той седеше, затрупан със списания, гледаше картинките, четеше статиите, избираше нещо по-скъпо и по-хубаво. А за какво ти е по-скъпа? И евтините возят хубаво, стига да возят. С костюми, палта, шлифери и обувки претъпка гардеробната, толкова дрехи тук имаше само при покойната Зема, ама тя беше артистка, а

сега? Къде ще ходи с тях? Толкова дрехи един нормален мъж не може да износи и за двеста години, а Глебушка — чак страх те хваща! — подкара осмата десетица. Е, за храната пак бива, и Глафира обича да готви с хубави продукти, натурални, пресни, без консерванти и разни други химически гадости, незамразявани и непрестояли. Все пак тя е първокласна кулинарка, кухнята е нейната гордост, на самата нея ѝ е приятно, когато гозбите стават вкусни, а такива могат да се сготвят само от най-добрите и пресни продукти. Но всичко останало просто акълът не го побира! Ето например за миналата зима купи на Глафира кожено палтенце — от норка, късичко, до коленете, страшно красиво, кремаво-бежово и леко като пухче. И шапка към него. Кожата се казва „стригана норка“, наглед прилича на козя, а на пипане е като коприна и лека като перушинка. Къде ти тя ще носи такова палто на нейните години? Вярно, приятно е, откак се е родила, не е носила такива скъпи дрехи, после специално се отби в магазина и погледна колко струват такива палта. Само дето не получи сърдечен удар, като видя етикета! Изобщо през последните години, откак започна да работи с Катерина и Васенка, Глебушка направи много подаръци на Глафира: ту часовниче със златна верижка ще ѝ купи, ту обички и колие с перли, ту дрешки — има точно око, отгатва номера без мерене, сега Глафира ходи като първа модаджийка и никой не може да каже, че е домашна помощничка. Когато донесе перлите, Глафира направо надигна вой: да не е полудял, къде ти на нейната възраст ще носи перли, тя става за нещо по-простичко, за евтина бижутерия, а Глебушка се разсмя и каза, че на нейната възраст може да носи само перли, гледал бил в чужбина как се обличат бабите — всичките били с обувки с токчета, светли сака, на врата — хубаво шалче, да си прикриват бръчките, с панталони или полички до коляното, а не до земята, не се притесняват от краката си с изпъкналите разширени вени, прическите им прически, на пръстите — по няколко пръстена, на китките — гривни, а на ушите — непременно перли. И ти, Глаша, вика, ще изглеждаш като европейска бабичка, ти си ми най-близкият човек, никакви пари не ми се свидят за теб. Хем наистина не му се свидят! Гърбът на Глафира е изправен, тя държи главата си високо, ходи бързо и когато Глебушка я облече като европейка, сякаш се и подмлади. Във всеки случай гледа отражението си в огледалото с удоволствие и признава, че изглежда много по-добре от другите жени, доживели до нейната възраст.

Ама пак не бива да прави така, не бива! Ето, миналата година, през февруари, Лада дойде, както обикновено, в неделя на обяд, видя в антрето коженото палто и попита чие е. Глебушка отговори, че е на Глафира. Ами горката Лада направо пребледня: не знаех, рече, че баба Глаша е толкова заможна дама. А Глебушка се усмихна ей тъй, накриво, и й отговори, че плаща на Глафира голяма заплата, но палтото няма отношение към заплатата, той й го подарил. Момичето чак позеленя. Тя не беше виждала такива подаръци от баща си. Хайде добре, да допуснем, че Гриша е виновен, Илюша е виновен, съпругите на Глебушка са се провинили, но Лада какво общо има? Невинно дете е тя, неотдавна навърши двайсет. Строг е Глебушка, прекалено е строг... Ама дали е справедлив?

Потънала в размисли, Глафира Митрофановна дори не забеляза, че вече са стигнали до улица „Матрос Железняк“. Тук трябваше да упътва Катерина как да мине през дворове и пресечки. Край градинката колата спря.

— Къде е вашият блок, Глафира Митрофановна?

— Ей там зад ъгъла, около триста метра останаха.

— Извинявайте, но... — Катерина си погледна часовника. — ... аз и без това вече закъснях, човекът може да си помисли, че изобщо няма да отида, и ще си тръгне.

— Няма нищо, няма, пеша ще си стигна, тук е близичко. Благодаря ти, че ме докара.

Глафира бързо се измъкна от колата, оправи гънките на светлия копринен шлифер (пак подарък от Глебушка!), притегна коланчето и с гордо вдигната глава, тръгна към блока. Гризеше я леко недоволство към Катерина, че не я закара до входа, никакво уважение към старостта, закъснявала била. Че каква работа може да има тя тук? Градинка, блокове, наблизко няма нито една организация, само магазинът, ама в магазина ли ще има работа... Като помисли за магазина, Глафира Митрофановна си спомни, че смяташе да купи за къщи сол и макарони, а за болната си съседка — бурканче мед. То се знае, да купуваш мед от магазина — значи не уважаваш себе си, мед се взема само от пазара, и то само от проверени продавачи, хем и непременно трябва да го опиташ, но така прави тя за Глебушка, на съседката такъв разход не й е по джоба, а мляко с мед е най-доброто лекарство за бронхит. Между другото, трябва и мляко да вземе.

След като купи всичко необходимо, Глафира излезе на улицата, който знае защо се огледа и неочаквано видя колата на Катерина на същото място, където бе спряла преди малко. Значи, Катерина не бе продължила за никъде? Тогава къде има среща? Ами ето я, в градинката, и с нея — някакъв мъж. Глафира нито може да огледа лицето, нито, макар и приблизително да определи възрастта на мъжа, защото, първо, вече притъмняваше, а второ, те седяха на една пейка с гръб към нея. Вълна от любопитство се надигна и заля старата жена, подтикна я към неразумни постъпки. Като се стараеше да стъпва внимателно и да не шумоли с шлифера си, Глафира се приближи, зае позиция, от която можеше да види добре събеседника на Катерина, като при това онази да не я забележи, и наостри уши. Те говореха полугласно и Глафира не може да чуе нищо, освен някои отделни думи.

— ... каква друга... информация... трябва... Защо протакаш? — недоволено и дори някак злобно попита мъжът.

Катерина смотолеве в отговор нещо неразбрано, но на Глафира ѝ се стори, че тя се оправдава.

— ... ще прегриза гърлото... и ти имаш интерес... толкова време търсихме... уличница...

— Трябва да бъде напълно сигурна — ясно произнесе Катерина за радост на Глафира. — Затова трябва да науча...

По-нататък отново нищо не се чу. Ах, че неприятно! А мъжът изглеждаше като същински бандит, с грубо лице, веднага си личеше — пие. Но не е алкохолик. Има едни, дето, като пийнат, моментално озверяват. Е, този е точно от тях, реши Глафира Митрофановна и тихичко се измъкна от наблюдателния си пост. Каква ли работа има Катерина с него? Омъжена жена, три деца, писателка, канена е в прилични семейства, а я виж ти — какви познати имала!

* * *

Лиза Боровенко, която наблюдаваше от своята паркирана наблизо кола маневрите на домашната помощница на Богданов, само тихичко си подсвиркуваше. Гледай я ти дъртата! Няма спиране. Всичко трябва

да знае, във всичко да си пъхне носа. Но Екатерина Сергеевна също си я бива, не току-така Лиза днес цял ден снове подир нея.

След безславния край на историята с подслушването на апартамента Андрей Степанович им постави чрез тайнствения Николай нова задача. Тя звучеше повече от странно и Слава опита да се разбунтува, да поиска от Николай обяснения, но Лиза го възпря: Андрей Степанович знае по-добре как трябва да се действа, а в техен интерес е да изпълнят всичко колкото може по-добре. Слава дълго мърмори, ала в края на краищата се примири. Но за изпълнението на тази, а после и на следващата задача не бяха нужни двама души, достатъчен беше само Слава, а Лиза на свой риск продължи да наблюдава съавторите. Един ден посвещаваеше изцяло на Василий, друг — на Катерина, трети — на Богданов, после отново на Василий и така нататък. Днес беше редът на Екатерина Сергеевна Славчикова.

Лиза любопитно наблюдаваше Катерина и нейния събеседник. Среща на улицата, в някаква забутана градинка, и то с тип, който отдавна плаче за затвора — това никак не прилича на тайна романтична среща, а още по-малко — на делови преговори. Но какво ли значи тя? Не става ли дума точно за това, което те със Слава търсят вече от толкова време? Бяха сигурни, че всичко се свежда до маестро Богданов, но нещо през цялото време смущаваше Слава, не му достигаше някакво последно доказателство, а Лиза се ядосваше, негодуваше и не го разбираше. Нима Славка се оказа прав? Той не може да знае повече от самата Лиза — бяха правили всичко заедно и постоянно бяха обсъждали всичко видно и чуто, значи той не знае със сигурност, само усеща. Толкова ли е развита интуицията му? Лиза никога не бе забелязвала такава нещо у мъжа си. Толкова години изживяха заедно и ето че сега... Историята, казват, е пълна с изненади.

Така де, какво излиза? Василий обича да използва чужди идеи, той изцяло пасва за ролята на човека, който използва материалите на загиналия журналист. Богданов се среща с някаква дама, с която си разменят пликове; може да се предположи, че в единия плик има пари, в другия — документи, но само да се предположи, защото Лиза не видя съдържанието на пликовете. Може това да е нещо напълно невинно, но защо тогава Глеб Борисович се ядосваше, когато дамата му се обади по телефона, и каза, че ѝ е забранил да използва домашния му номер? Натрапва се само един отговор: дамата е трябвало или да

изчаква той да ѝ се обади и той ѝ е звънял, когато му е било удобно, или да му се обажда на мобилния, тъй като мобилния вдига само Богданов, а не неговата домашна помощничка. С други думи, той крие този свой контакт от вездесъщата Глафира Митрофановна. Защо ли? Тя познава дамата лично и може да я разпознае по гласа? Или има някаква друга причина? И защо изобщо е нужно той да крие нещо от старицата? Тя едва ли познава добре работите на Богданов. Колкото до Катерина, до днес не бяха забелязали нищо подозрително при нея, но тази среща в градинката преобърна нещата. Излиза, че материалите, които търси Андрей Степанович, могат с еднаква степен на вероятност да се намират у всеки от съавторите. Откъдето започнаха, там се върнаха. И сега — всичко отначало...

Сбогуват се. Както се стори на Лиза, доста хладно. Разделят се, недоволни един от друг. Катерина вади от чантата си портмоне и дава на мъжа пари. Явно той смята, че са малко, защото казва нещо и Катерина му дава още. В замяна обаче не получава нищо. Какво беше това — заплащане за вече получените материали или предплащане за бъдещото им получаване? Интересно.

А старата Глафира очевидно е чула нещо, нали стоеше доста близо. Ей, да можеха да се запознаят с нея, да я заприказват и разпитат за всичко! Но те нямат никакви шансове за това, подобно решение вече беше хрумвало на съпрузите Боровенко. Слава беше първият, който предприе опит да заговори Глафира Митрофановна в трамвая, когато тя се прибираще, нищо обаче не излезе и тогава Лиза опита да се запознае със старицата в супермаркета, когато стояха на опашка за касата. И тя не сполучи. Глафира се оказа неразговорлива, макар и учтива, и категорично не пожела да влезе в контакт. Явно бабата не страда от липса на общуване, и без случайни събеседници има с кого да си говори.

Мъжът пхна парите в джоба си и двамата с Катерина тръгнаха в различни посоки. Катерина отиде при колата си, а мъжът мина покрай блоковете и се скри в една пресечка. Лиза запали двигателя и тихичко го последва. В главата ѝ мигом припламна идеалният вариант за развитие на събитията: мъжът се качва в кола, Лиза запомня номера, вкъщи по купената неотдавна незаконно издадена компютърна база данни на ГИБДД^[1] установяват името на собственика и адреса му, а пак по такава незаконна база данни на частните телефонни номера

научават телефонния му номер. И могат да смятат, че работата е свършена. Вярно, идеалните варианти се срещат изключително рядко в живота и огромното количество коли са управлявани не от хората, регистрирани като собственици, а от упълномощени от тях шофьори, да не говорим пък че адресът на собственика се вписва в момента на регистриране на колата, а колко пъти след това той се е местил, променял е адреса си? Но на Лиза толкова ѝ се искаше да се надява...

Надеждите ѝ, както впрочем трябваше и да се очаква, не се оправдаха. Мъжът не се качи в никаква кола, а свърна във входа на един вътрешен двор. Лиза не рискува да слезе от колата и да го последва. Тъмно, безлюдно, той непременно ще я забележи, този престъпник с пиянска муцуна, и тогава какво? Виж, ако до нея беше Славик, друга работа. Но Славик го няма. И все пак как той почувства, че работата не е в Богданов?

За пръв път от много години Лиза Боровенко изпита към мъжа си нещо подобно на уважение.

* * *

От тази петъчна вечер Настя Каменская не очакваше нищо радостно. Докато предишните няколко дни се чувстваше прилично и дори се разплака само веднъж (но пък ужасно позорно, пред очите на Юрка Коротков в неговия кабинет!), днес самочувствието ѝ бе решило да се реваншира за цялата работна седмица, сякаш каза: оставих те да поработиш, сега ми дай да се развихря. От сутринта я боляха главата и гърбът, краката ѝ отекоха още в началото на работния ден, сълзите на очите ѝ не пресъхваха и през цялото време, кой знае защо, ѝ се искаше да се развика на някого. Силно, с цяло гърло. До края на работния ден Настя се труди с усилие, не свърши и половината от това, което бе планирала, и се потътри към къщи, разбирайки, че и без това днес няма никаква полза от нейната работа, ще трябва утре пак да дойде в службата и да довърши започнатото, да се среща със свидетели, да заляга над резултатите от експертизата по съвсем пряското убийство и да съставя поредния план за поредните задачи. Чувстваше се като стара водовозна кранта, която просто мъкне поредната каруца с поредната партида напълнени с вода ведра все по същия додеял ѝ

маршрут: до кладенеца — от кладенеца, до кладенеца — от кладенеца. И вече няма да има никакъв друг маршрут, няма да й сложат красиво кожено седло и млад ездач няма да препусне с нея към далечни краища, където растат тропически дървета, където се плиска море, носи се аромат на портокали и глицинии и където го очаква любимо момиче. Тоест, ще има и седло, и ездач, и тропически дървета, и море с портокали, и момиче с обич, но не за кранта като нея, а за някоя млада пъргава кобилка. В живота й няма да има нищо ново и тя никога вече няма да се чувства добре, и все по-бързо ще започне да се уморява, и все по-често ще се дразни и плаче, и скоро ще я пенсионират, защото никой не удължава срока на службата на такива стари и безполезни кранти, и следващата й работа ще бъде безинтересна и скучна, а следващата след нея — още по-досадна, и тогава тя ще си остане вкъщи, ще лежи на дивана под одеялото и много бързо ще се превърне в истинска развалина. Боже мой, та тя е само на четирийсет и три години, а в бъдещето не я очаква нищо. Защо, защо е така?

От тези мисли й се доплакваше още повече и Настя ги пропъждаше, но те нахално се връщаха и запълваха цялото вътрешно пространство на пулсиращата й от болка глава. Тя отвори вратата на апартамента, вдиша миризмата на задушено месо и взе да й се повдига. Казват, че симптомите на климактериума приличат на симптомите на бременността, там ставало нещо с хормоналния обмен... Пфу, господи, пак се замисли за това! Не мисли, не мисли, да се маха това гадене, забрави за главоболието, съблечи се, иди в кухнята, целуни Льошка, който, за да те посрещне, е сготвил вечеря, усмихни се, поговори си с него за това-онова, седни на масата, не, първо си измий ръцете, после седни на масата, изпуши една цигара, изпий чаша зелен чай... не, няма да стане така, първо ще трябва да изядеш месото... не, само не това... Льошка толкова се е старал, готвил е, искал е да ти е вкусно, а ти ще му откажеш... ще трябва да хапнеш... не, няма да можеш... Господи, какво да прави, как да продължи да живее?

— Привет! — колкото можа по-весело чуруликна тя, когато влезе в кухнята.

Чистяков, въпреки очакванията, не стоеше до печката с престилка, вързана върху анцуга, а седеше до масата и четеше. Месото вреше в тенджерата на тих огън.

— Привет — отвърна той. — Гладна ли си?

— Нито да, нито не, а много по-сложно — опита да се пошегува Настя. — Цял ден нищо не съм яла, би трябвало да съм гладна, но не знам защо, никак не ми се яде, може би само ще пийна чай.

Той реагира спокойно, сякаш бе очаквал именно такъв отговор:

— Имам подарък за теб.

Льоша се обърна към прозореца, взе от перваза красива кутийка, превързана с червена панделка и украсена с розичка, и ѝ я подаде.

— Какво е това? — с подозрение запита тя.

— Подарък.

— По какъв случай?

— Ами просто така, за повдигане на тонуса. Какво, чай ли да ти направя?

— Аха, зеленичък — помоли Настя. — Льоша, а какво е това?

— Нали ти казах: подарък. Да не би да си оглушала временно?

— Разбирам, че е подарък, но какъв е?

— Отвори и погледни.

Кой знае защо, я достраша. Макар че от какво можеше да се страхува? Нали това не беше подхвърлена пред вратата кутия, когато не знаеш бомба ли има в нея или подкуп, това беше подарък от Льошка, от съпруга ѝ, какво лошо може да има вътре? Но пак се страхува. Виж ти, колко се е изнервила! Днешната младеж има един израз: „кърти ме“, е, май точно това става с Настя в момента.

Тя гледаше кутийката и разбираше, че не може да я докосне.

— Льоша, а откъде си взел това?

— Господи, купих го, купих го. Не съм го откраднал, не съм го намерил на улицата, влязох в един магазин и го купих.

Чистяков извади красивата китайска чаша с мрежичката и капачето, за да не запарва чая в чайника; той не пиеше зелен чай, беше сигурен, че Настя няма да изпие цял чайник, а на сутринта чаят вече ще е помия. Сипа листата, наля вряла вода, похлупи чашата с капачето, сложи я на масата пред Настя.

— Няма ли все пак да отвориш кутийката?

Тя беше изпаднала в странно вцепенение. Преди малко, буквално преди няколко минути, ѝ се искаше да крещи и да ридае, а сега не ѝ се искаше изобщо нищо, дори да се движи. Дори да диша. Бива си ги тези промени!

— Да, разбира се, сега — пряко сили промълви тя.

С омекнали непослушни пръсти тя се опитваше да развърже възела, нищо не се получаваше, панделката беше здраво стегната. Льоша известно време мълчаливо гледа нейните безсмислени напъни, после ѝ подаде нож.

— Асенка, това не се развързва, то се разрязва.

Тя го разряза. Бавно вдигна капака, порови в меката опаковъчна хартия и извади малка, колкото кутрето на ръката ѝ, фигурка от тъмно дърво. Престарял сбръчкан дядо с шапка, с тояга в ръка, на пояса му се люшка чанта. Някак грозен...

— Кой е този? — зададе тя най-умния въпрос, на който беше способна.

— Твоята възраст.

— Кой?!

— Твоята възраст — търпеливо повтори Чистяков.

— Льош — затрепериха устните ѝ, — това е нечестно. Нали знаеш колко съм разстроена... Как всичко това...

Тя не можеше да подбере думите, за да изясни мисълта си, и поради това, кой знае защо, изпитваше още по-силна горчивина, сякаш я обземаха чувства, които на никого, ама на абсолютно никого на света не е отредено да познава, и тя със своите неразбрани чувства е обречена на вечна самота.

— Да, остарявам! — извика тя. — И не смятам, че това е повод за шеги! И е срамота, че ми се подиграваш! Защо ми пробута този отвратителен старец? За да ми напомниш за възрастта ми? И ти някой ден ще започнеш да остаряваш, просто имаш късмет, че с теб това ще се случи по-късно, отколкото с мен, но ти нямаш заслуга за това, нито пък аз — вина за него, просто си извадил късмет, разбираш ли? И е нечестно да си правиш с мен шегички по този повод.

Най-сетне тя даде воля на сълзите си. Свря лице в събраните си на масата длани и се затресе от ридания. Плачът беше толкова разтоварващ, че дори не почувства веднага как Льоша я прегърна, взе да я гали по гърба и не чу как той ѝ заговори нещо.

— Глупаче си ми, Асенка, какво глупаче си само... Толкова голямо умно момиче, такъв истински подполковник от истинската милиция — и такова глупаче... Аз не се шегувам и не ти се подигравам, искам да си спомниш на какво те учеше преди една година Паша Дюжин. Помниш ли?

Тя размърда глава, което трябваше да означава „не“.

— Бъди благодарна за всичко, което става с теб и което те заобикаля. Бъди благодарна на възрастта си. Научи се да я обичаш. Именно за това ти купих тази фигурка. Това не е отвратителен старец, не го обиждай.

— А какво е според теб? — изхлипа Настя.

— Твоята възраст. Ти сега мразиш възрастта си, затова фигурката ти изглежда като отвратителен старец. Проектираш себе си, това е елементарен закон на психологията, върху него е създаден прочутият Тематичен аперцептивен тест, спомни си колко пъти сме обсъждали това с теб.

Постарай се да обикнеш дървеното човече, намери красотата в него и никога не забравяй, че то е твоята възраст. И ще видиш, че ще ти олекне, много ще ти олекне. Ще обикнеш възрастта си и ще престанеш да се вайкаш заради нея.

— Той е сбръчкан — жално простена Настя.

— Да, сбръчкан е — съгласи се Чистяков. — Ти трябва да се научиш да виждаш в бръчките красота, а не грозота. Бих могъл да ти говоря много за това човече, но няма, защото ти трябва сама да стигнеш до много неща, сама да видиш и разбереш всичко. Асенка, аз съм готов да облекчавам живота ти по всички възможни за мен начини, но има неща, които ти трябва да направиш сама, инак всичко ще е безполезно. Разбираш ли?

Настя постепенно се успокояваше, истерията утихваше, приспивана от неговите топли ръце и тихия му ласкав глас. Добре че Льошка не е искал да я обиди, от тази мисъл веднага ѝ олекна. Но няма начин да обикне тоя гаден старец. Никога!

[1] Държавна инспекция по безопасност на движението по пътищата. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 8

Цяла нощ, а после и сутринта на следващия ден, събота, Глафира Митрофановна се измъчва, решавайки въпроса: Да каже ли на Глебушка за Катерина и нейния подозрителен познат? Старицата беше любопитна и любознателна, но би било страшна неистина да кажем, че и нея, както много жени, и то от всяка възраст, я „разкъсваше“ желанието да сподели информацията. Глафира повече от всичко умееше да мълчи.

Навремето още господарката, покойната Зема, понякога ѝ казваше: ти, Глашенка, си за нас като член на семейството, нямаме никакви тайни от теб, но ти не бива да забравяш, че аз съм известна актриса, постоянно съм пред очите на хората, Глебушка е прочут писател, член на Съюза на писателите, лауреат, и към него вниманието е повишено, а винаги ще се намерят хора, които ще пожелаят да се поровят в нашето мръсно бельо; изхвърлиш ли го, те ще го вдигнат, изпуснеш ли се — ще те чуят и ще тръгнат да разправят, че и ще го изопачат пътъом, разбираш ли? Глаша разбираше, много добре разбираше и си мълчеше за всичко: не пророни нито дума за семейство Богданови нито пред съпрузите си, нито пред съседките, с които беше много близка. Говореше само за най-необходимото, че нали, всички са живи и здрави, всичко е наред, миналата седмица беше рожденият ден на покойния Борис Савич, всички отидоха заедно на гробищата, посадиха цветя, на Глебушка му излезе нова книга, ето, донесох ви да я прочетете, с автограф е, а Земочка снощи пя на концерта, излъчиха я по телевизията, много красива, че и гласовита, господ здраве да ѝ дава. И толкоз. И никакви разговори със случайни познати, и никакви запознанства със случайни хора. Глафира от млада добре разбираше и къде ѝ е мястото, и каква отговорност носи.

Така че никак не ѝ беше трудно да премълчи за случайно видяното снощи. Пък и дали трябваше да каже? Глебушка и без нейните разкази си има разни притеснения: първо се вкисна супата — сигурно са искали да го отровят, после ТЕЗИ двамата, дето дойдоха,

после му строшиха стъклата на колата... Не бива да му струпва нови поводи за тревоги, още повече че каквито и съмнителни срещи да си прави Катерина, те не могат да имат отношение лично към Глебушка, Глафира Митрофановна разбира това, но Глебушка е толкова мнителен във всичко — и в най-дребното е готов да види зъл умисъл против него, така че по-добре да си премълчи.

От сутринта, както винаги в сряда и събота, тя приготви тесто за сладки кифлички и пирожки и се захвана с обяда, с нетърпение очаквайки да дойдат Васенка и Катерина. На Глафира Митрофановна ѝ беше много интересно как Глебушка ще подхване разговора за това, за което вчера го придума Катерина. Ами ако наистина похвали и окуражи Васенка? Много хубаво ще бъде! Ако някой попиташе Глафира Митрофановна за какво толкова обича Василий и толкова не обича Катерина, тя щеше да се стъписа, защото не знаеше точния отговор. Кой знае защо, тя жалеше Вася, виждаше го като нещастен завареник при зла мащеха и страшно се измъчваше, когато Глебушка и Катерина му правеха забележки и ехидно критикуваха неговите идеи: та нали момчето се стареае, иска да е полезно, а ако на вас не ви харесва, направете компромис, че е още млад и неопитен, подкрепете го, насочете го по верния път, а не отхвърляйте на секундата всичко, което предлага. В интерес на истината трябваше да признае, че всъщност Богданов и Катерина не отхвърляха всичко, което предлагаше Василий, понякога (горе-долу по веднъж на книга) той даваше интересни и оригинални идеи, които старшите съавтори дори хвалеха и приемаха с удоволствие, но това според Глафира се случваше толкова рядко, че тя можеше да не го слага в сметките. И после, да похвалиш сюжетната схема е едно, а да одобриш и приемеш сложна философска идея — съвсем, съвсем друго; може би Глафира не би формулирала мисълта си с такива думи, но го чувстваше именно така.

Тя се постара да приключи с обяда до дванайсет, специално беше дошла по-рано, в седем, и когато в дванайсет и нещо съавторите се събраха в кабинета на Богданов, Глафира Митрофановна грабна някаква стара плетка — започната и изоставена преди половин година топла фланела за зимата — и се настани в стаята с камината, откъдето всичко се чуваше добре, защото Глебушка никога не затваряше

вратите. Но редът на интересуващата я тема не идваше и не идваше, отначало обсъждаха организационни въпроси.

— Аз няма да мога да напиша епизода с преследването с автомобили, ако не го видя с очите си — каза Глеб Борисович. — Василий, това е твоя задача.

— Ама аз ще ви го опиша, Глеб Борисович! Ето вижте...

— Не ми трябва твоите описания, аз трябва да го видя лично, тогава ще мога да го опиша — строго го пресече Богданов. — Вече сто пъти сме се сблъскали с това и ти всеки път ми предлагаш да опишеш нещата, а аз ти обяснявам, че не ми трябва думи, трябва ми картинка. Е, докога?

— Само излишни харчове — недоволно промърмори Василий. — Толкова ли имате за хвърляне? Аз например нямам.

Всеки път, когато говорим за някакво сбиване или задържане, се налага да наемаме каскадьори, да им плащаме луди пари, за да поставят сцената и да я снимат на видео. Как ви се разправя с такива неща? Аз бих ви донесъл сто хиляди екшъна на касети, във всеки има по сто сбивания, ще си седите вкъщи, ще гледате и ще описвате.

— Аз не използвам чужди материали — сухо отвърна Богданов, — смятам това за неприлично. Ако получавам хонорар за книгата, се предполага, че това, което съм написал, макар и не гениално, не е откраднато от някого, а е честно измислено. Ако един ден ти напишеш нещо самостоятелно, без съавтори, имаш право да постъпваш, както искаш, а аз ценя името си, затова там, където го поставям, няма да има крадени идеи. Ето защо съм готов да плащам в нашите общи книги да бъдат описани не чужди, измислени и използвани от някого сбивания, а оригинални епизоди. Разбра ли ме?

— Разбрах де, разбрах, само че това са глупости. И бездруго всичките тези тупаници си приличат, само три филма да изгледате поред — и сам ще се убедите: при всички е едно и също. Никой няма да забележи, ако опишете епизод от хубав американски екшън.

— Млади човече, вие забравяте за понятия като съвест и самоуважение. Повтарям: когато пишеш сам, постъпвай, както знаеш. А ако не ти харесват моите методи, предупреди ни навреме — и ние с Катерина ще ти намерим заместник.

Това не хареса на Глафира. Как така заместник? Излиза, че ще изхвърли Васечка като мръсно коте? Ами ако сега Глебушка толкова му

се ядоса, че да не поиска да каже най-важното, а и да каже нещо, то ще е съвсем обратното, вместо да го похвали, ще му се скара. Ох, ако знаеше момчето за какво го помоли вчера Катерина, нямаше да си търси белята, щеше да си стои кротко, да гледа Глебушка в устата и да се съгласява с всяка негова дума. Дали не трябваше да го предупреди? Е, не направо, то се знае, не да издава Катерина, а да му намекне, да го излъже, че Глебушка днес е в лошо настроение и е по-добре Вася да си кротува. Тогава всичко щеше да е по мед и масло. Ами ако сега тръгне на лошо?

— Глеб Борисович, значи, вие искате да платим оригинална сцена на преследване с коли из града? — продължи да се съпротивлява Василий. — Представяте ли си колко струва това? Става дума за луди пари! Едно е тупаник в павилион и съвсем друго — да снимаш по улиците, за това трябва да се получи разрешение от общината и ГИБДД, цяла купчина документи да се извадят, за всеки да се плати, пък и колите струват пари.

— Не усложнявай нещата — най-сетне се обади Катерина. — Имаш много познати сред кинаджиите, намери хора, които са участвали в снимане на филми с такива преследвания, и ги помоли за дубли, които не са влезли в някой филм. Знам как става, особено в сериали: там форматът е строго определен, петдесет минути за епизод, заснели ли са повече — режат безмилостно сцени. Ето такива съкращения трябва да намериш. Мисля, че ще ти ги продадат на напълно разумна цена. Това не противоречи и на принципите на Глеб Борисович, нали няма да използваме безплатно резултати от чуждо творчество, а ще си платим, тоест ще купим от авторите идеята, която те самите не са използвали. Всичко е честно.

— Добре — въздъхна Вася, — ще опитам.

Глафира с облекчение си пое дъх и отново се захвана с куките. Разговорът пак продължи на други теми, Катерина започна да разказва биографията на някакъв персонаж, Глеб Борисович постоянно я прекъсваше, задаваше уточняващи въпроси, на някои от тях Катерина отговаряше веднага, на други не знаеше отговора — явно не беше го измислила, и Глебушка се ядосваше и ѝ се караше:

— Дори това да не влезе в книгата, аз трябва да знам за този човек всичко: как се е родил, в какво семейство е израснал, какви са били родителите му, кои са били приятелите му, как се е учел —

всичко до последната подробност. Трябва да почувствам персонажа като жив, реален човек, само тогава ще мога да напиша какво си е помислил той в един или друг момент и защо е постъпил така, а не иначе. Ако ние нямаме цялостна представа за героя, може да му припишем такива мисли и постъпки, които си противоречат, и внимателният читател веднага ще забележи това и ще каже: той не трябваше да постъпи така, това не пасва на характера, с който е описан по-рано. А вие я карате през просото, драга, не измисляте всичко докрай.

Старата домашна помощница слушаше и се разтапяше. Ха така, и злобарката Катерина си изпати, не само Васечка критикуват и му се карат. Обаче Катка е чевръста, охо, много чевръста, направо в движение измисля — и фигурата на човека, който при миналата среща, в сряда, имаше само име и професия, пред очите (а по-точно през ушите) на Глафира се сдобиваше с плът, започваше да диша, набираше навици, любими книги и определени вкусове, оформили се под влияние на конкретни житейски събития. А Глебушка междувременно ловко подкара разговора към най-важното:

— Да, това е хубава подробност, ярка... Между другото, тук ще е уместно да добавим нещо нетривиално, например че е обиден на театралната общественост, която в миналото не е приела неговата първа пиеса, а сега, когато е станал прочут и може да си позволи всичко, каквото пожелае, специално пише нещо такова... съмнително, например... не, не така, той буквално повтаря онова, което някога е предизвикало буря от критика, и е сигурен, че днес то ще бъде прието с ентузиазъм, тогава вече ще им го върне тъпкано... Това ще подчертае главното, което ние залагаме в неговия характер: той е злопаменен и отмъстителен. Вася, я ми напомни своята история с момчето. Струва ми се, че бихме могли да я използваме, тя наистина е абсолютно идиотска.

Ето на, слава богу, нищо че била идиотска, обаче се получи гладко, уж между другото, и Васечка няма да се сети. По-нататък Глеб Борисович, както беше обещал вчера, започна строго да критикува идеята на Вася и както пролича по гласа му, недоволно да се мръщи. Не, да се чудиш просто колко не е обидчив Васечка, друг на негово място отдавна щеше да скочи и да тръшне вратата, а той — нищо, седи си, дори отговаря нещо и гласът му един спокоен, равнодушен.

— Ти можеш ли да обясниш на хората, които живеят в бараки без електричество и отопление, че изобщо не страдат, както тези наивници си мислят, а просто преживяват определен опит и трябва да се отнасят към това с изследователски интерес, защото в следващия живот ще могат да изживеят опит във вила за милион долара? Можеш ли да намериш аргументи, за да им го обясниш? Това изобщо не си го премислил. Едно е, когато жена страда, задето съпругът ѝ я е напуснал, това е нещо преходно, всяка мъка трае не повече от година, дори мъката от загубата на близък човек, а после настъпва нов живот или продължава старият, и в тази ситуация твоите думи за „изживяване на опит“ може да имат известна логика. И съвсем друго — когато хората с години живеят в нечовешки условия, в студ, мрак и нищета, и е абсолютно неизвестно ще има ли някой ден светлинка в този чудовищен живот, и това страдание е непреходно, такова е било дълги години и след година няма да свърши. Какво ще кажеш на тях? Каква утешителна идея ще им поднесеш?

Глафира Митрофановна не знаеше да се радва ли за Васенка, или да се тревожи. Вярно, строг е Глебушка, суров е, момчето може да се обиди и тогава нищо няма да излезе, но все пак Глебушка критикува така, че е ясно: приел е идеята и иска Василий да я усъвършенства. Така че като цяло всичко е наред.

В три без десет Глафира излезе от стаята с камината и започна да сервира обяда в трапезарията. Извади колосана покривка и плътни ленени салфетки, постави на масата чинии и чаши за вода и сок, подреди приборите и тръгна към кухнята. И в този момент на вратата се позвъни.

— Глаша! — извика от кабинета Богданов. — Ще отвориш ли?

Той никого не очакваше, Глафира беше сигурна, и ако те бяха както миналия път, само двамата, за нищо на света не би отворил. Но сега моментът не е такъв. В апартамента има външни хора — Вася и Катерина, как да не отвориш, като се звъни? Какво ще им кажат? Как ще обяснят подобно странно поведение?

Глафира заситни с леки стъпки към антрето, погледна за всеки случай през шпионката, но не видя никого.

— Там няма никого, Глебушка — съобщи тя озадачено. — Сигурно децата си играят.

— Добре де, няма нищо. — В гласа на Богданов прозвуча неприкрито облекчение. — Обядът готов ли е? Стана три часът.

— Готов е, Глебушка, сега сервирам. Заповядайте на масата.

До края на обяда не стана нищо интересно, а след това Глафира не се заслуша повече: не можеше вече да се заседава с плетивото, трябваше да ошета, да измие съдовете, да приготви вечерята. После трябваше да отиде до химическото чистене — завчера занесе белия джемпър на Глебушка, той не разрешава да се пере, казва, че от прането трикотаждът се развалял, а ужасно обича този джемпър, правилно — той е мургав, бялото му отива.

Когато приключи с работата си в кухнята, Глафира Митрофановна се приготви за химическото чистене. Обу си в антрето обувки с токчета, макар и ниски, облече шумолящото светло шлиферче, върза си шалче на врата, с удоволствие се погледна в огледалото: не, изобщо не изглежда на осемдесет и три, и косата ѝ досега е гъста, макар и бяла, не е три косъма като на някои, а е плътна, добре подстригана. По-рано, на младини, носеше плитка, не ходеше на фризьор, а после при Земфира вкъщи започна да идва фризьорка, та тогава Зема, добрата душа, уреди и домашната си помощница за фризьорски услуги. И така тръгна, та до днес. Сега при Глебушка вкъщи идва майстор, та покрай него подстригва и Глафира. Не безплатно, естествено, но Глебушка не ѝ дава да плаща, той плаща за нея.

Отвори вратата, прекрачи към стълбищната площадка и се спъна в нещо. Гледа — сак. Обикновен спортен сак, черно-червен. Чий ли ще е? Огледа се наоколо, но не видя никого. Спомни си как на вратата бяха позвънили. Сигурно някой беше донесъл нещо на Глебушка, помислил е, че няма никого, и го е оставил. Защото апартаментът е огромен — докато тя, старата жена, дотича от кухнята, мина много време, а човекът, който го е донесъл, може и да не е знаел всичко това, та е решил, че щом не отварят, значи няма никого. Но защо е оставил сака? Така прави ли се? Ами ако някой го беше откраднал? Ами ако в него има нещо ценно?

Глафира вдигна сака, прецени теглото му — не беше тежък, около две кила, не повече, внесе го в антрето, надникна в кабинета, където разпалено обсъждаха някакъв милиционерски началник, който вземал подкупи, за да освобождава истински виновни арестанти, а

невинни хора да изпраца на каторга. Това успя да чуе Глафира, докато се обличаше.

— Глебушка, донесли са ти някакъв сак — предпазливо каза тя, застанала на прага на стаята.

Богданов недоволно прекъсна разговора.

— Какъв сак? Кой го донесе?

— Не знам. — И Глафира изтика находката си в кабинета.

— Ето, като излизах, той беше пред вратата. Сигурно го е донесъл онзи, който звъня.

— Аха, който е откраднал капелката, той е убил и лелката — подхвърли Василий такава една неразбираема фраза.

Глафира го погледна неодобрително: вярно, обича Васенка, ама когато шегата не е на място, не е.

— Глебушка, аз тръгвам, отивам до химическото. Вася, вземи тоя сак, че вече съм с обувки, не искам да мърся паркета.

Василий скочи от мястото си и взе сака.

— Охо, бабо Глаша, храбра жена сте вие — взе да се лигави той, — вземате незнайно чии сакове и ги мъкнете вкъщи. Ами ако вътре има нарязан труп?

— Пфу, какви ги приказваш! — ядоса се Глафира Митрофановна. — Какъв труп? Мери си думите! Сигурно е подарък от почитатели, я на Земфира колко пъти са оставяли подаръци точно пред вратата — и кошници с цветя, и кристални вази, веднъж дори бяха донесли цял сервиз в кашон. Нашата къща е прилична, няма кой да краде, така че ги оставяха пред вратата, ако никой не отвореше.

Беше й интересно какъв подарък са донесли този път, все пак за покойната Земфира това беше нещо обичайно, но почитателите на Глебушка никога не бяха изпращали подаръци вкъщи, затова, макар да каза, че бърза за химическото, поспря, помота се пред входа на кабинета и зачака да отворят сака.

— Махнете това оттук! — Богданов впери раздражен поглед в сака. — Каква е тая идиотщина наистина? Какви ти подаръци? Никой не ме е предупреждавал, че ще ми носи каквото и да било. Сигурно са сбъркали апартамента, сложили са го пред моята врата по погрешка. Вася, ако обичаш, махни това оттук.

— Къде да го занеса, Глеб Борисович?

— На стълбищната площадка. Остави го пред асансьора. За когото е, ще си го вземе.

Василий вдигна сака, повъртя го, огледа го от всички страни. Ципът на страничния джоб се оказа отворен и оттам стърчеше крайчето на нещо бяло. Без да се церемони, той го дръпна и извади малка картичка, плътна, гланцирана, колкото визитка.

— Тук е написан вашият адрес, Глеб Борисович — без никакво учудване каза Вася. — Сретенски булевард, номер шест, и апартаментът е посочен, и името ви. Точно за вас е, няма грешка. Е, какво, отваряме ли го?

— Да не си посмял! Не е за мен!

— А за кого? Богданов, Г Б. — нали сте вие?

— Нищо не...

— Тихо! — внезапно повиши глас Василий.

Всички замряха и го погледнаха изумено. Лицето на Вася беше някак странно — напрегнато или пък уплашено. И Глафира замря на прага, достраша я. Когато видя сака отвън — нищо такова не си помисли, и когато го внесе вкъщи, пак не почувства нищо, а сега изведнъж се уплаши.

— Нещо тиктака вътре — с отпаднал глас каза Вася.

— К-какво... т-т-тик-така? — прошепна Катерина.

Богданов седеше във фотьойла си неподвижно, толкова пребледнял, че мургавата му кожа започна да изглежда жълтеникавосива. Вася продължаваше замислено да разглежда сака в ръката си.

— Сигурно бомба, какво друго може да тиктака. Едва ли на уважаван писател може да се изпрати за подарък будилник — каза той.

Катерина вдиша дълбоко и се усмихна, разкърши рамене.

— Пфу, господи, Вася, колко ни уплаши! Та това наистина е часовник, голям часовник, стенен или за камина, съвсем достоен подарък. Как мислите, Глеб Борисович?

Богданов май също се поотпусна, задиша по-равномерно.

— Каква глупост! На кого е могло да хрумне да ми изпрати като подарък часовник? Вася, там не пише ли от кого е?

— На картичката са само вашето име и адресът ви, но това сигурно е за куриера. Трябва да погледнем вътре, навярно заедно с подаръка е сложена картичка.

Василий остави сака на пода, приклегна, дръпна ципа.

— Точно така, тук има специална кутия за подарък. Ето, дръжете. Той сложи кутията на голямата маса, до която седеше Богданов.

— Ами картичката? — попита настойчиво Глеб Борисович. — Има ли картичка?

Василий надникна в сака, опипа вътре с ръка, после го обърна и го изтръска.

— Няма нищо друго. Може картичката да е в кутията? Ама защо се измъчвате, Глеб Борисович, отворете я и погледнете. Заради някакъв подарък предизвиквате страхотна паника. Ето вижте, от кутията не капе кръв, значи не са нарязани части от труп.

— Вася!

Глафира Митрофановна и Катерина изрекоха това име едновременно и с еднаква интонация, в която се смесиха негодувание и упрек. Изрекоха го, учудиха се, спогледаха се и си размениха едва забележими усмивки. За пръв път през всичките години, откак съществуваше проектът „Василий Богуславски“, Глафира се усмихна на Катерина не с дежурна учтивост, както е редно в приличните къщи, а неволно и искрено.

Глеб Борисович неуверено посегна към кутията, хвана капака.

— Не е облепен — смутено констатира той. — В магазините винаги ги облепват.

— Ама моля ви се, от какво се страхувате? — възмути се Вася. — Човекът е искал да сложи картичка, махнал е капака и после не го е облепил отново. Е?

Глафира тихичко пристъпваше от крак на крак, застанала на вратата. След усмивките, които си размениха с Катерина, на душата ѝ олекна, сякаш те наистина напразно се бяха уплашили толкова, а вече се разбра, че в сака няма никаква бомба и изобщо нищо лошо, а наистина е подарък, неочаквана радост. Защо Глебушка не вземе да отвори най-сетне тази кутия, да покаже часовника или каквото е там, всички да поахкат, да се повъзхищават, да се посмеят на уплахата си преди малко и Глафира да тръгва за химическото, по пътя да купи пресен хлебец, че на обяд всичкият се изяде.

Глеб Борисович най-сетне вдигна капака, надникна в кутията и отскочи.

— Е, какво има там, маестро? — нетърпеливо попита Вася. — Какво видяхте там? Да не би жаба?

— Вътре има телефон... — слисано промълви Богданов. — И някакви жици...

— Бомба! — писна с чужд глас Глафира Митрофановна. — Викайте милиция! По-бързо!

Жици, телефон. И тиктака. Какво друго може да е, освен бомба? Колко пъти е гледала такива неща по телевизията, а и в книгите пише за тях.

— Тихо! — извика Василий. — Без паника. Дайте аз да видя.

— Какво ще видиш? Какво ще видиш там, луд човек? — едва се чу гласът на Глафира, защото нещо внезапно я стисна за гърлото и вместо силен решителен глас, излизаше нещо сподавено и беззвучно. — Катерина, защо мълчиш? Кажи му! Ей сега ще гръмне!

— Спокойно, бабо Глаша, в казармата все пак не съм бил писар, а служех в сапърните войски. Ще се оправя.

— Ама с какво ще се справиш?! Не се приближавай!!! Катя, хайде кажи му де, мен не ме слуша, поне ти му кажи!

Но Катерина седеше неподвижно, само на лицето ѝ бе застинал такъв ужас, че Глафира без каквито и да било обяснения разбра, че тя или ей сега ще припадне, или вече е изгубила съзнание и нищо не чува и не разбира. Във всеки случай, не може да се надява на нея, тя няма да спре безумния Васка. Ще трябва да действа сама.

Забравила, че е обути и стъпва на блестящия паркет, тя се втурна към младежа и се вкопчи в ръкава му. Василий мълчаливо и внимателно отмести сухата старческа ръчичка, избути Глеб Борисович от масата и се наведе над отворената кутия. Богданов послушно се отдалечи и по лицето му пролича, че той, както и Катерина, е изгубил и ума, и дума. На себе си бяха само Вася и старата Глафира.

— Васенка, не я пипай, за бога — с дрезгав шепот се примоли Глафира. — Обади се в милицията, да изпратят хора. Глебушка, Катя, да се махаме отгук, да излезем на улицата, докато не е гръмнало. Вася!

— Фалшиво е — неочаквано промърмори младежът и по лицето му се разля усмивка. — Веднага трябваше да се сетя. Или часовников механизъм, или дистанционно управление. Или телефон, или часовник. Едното и другото заедно е глупост. Това е играчка.

Той пхна ръка в кутията.

— Вася!!! — отново се върна гласът на Глафира. — Не пипай!!!

— Я стига — махна с ръка той и извади отначало механичен будилник, после мобилен телефон, от който излизаха жици, свързани с металната кутия и картонения пакет.

— Какво е това? — с някак чужд глас попита посъзвезият се Богданов.

— Детски играчки — весело отговори Василий и отвори задното капаче на телефона. — Телефонът е изключен, в него няма дори сим карта. В пакета има смачкана амбалажна хартия, виждате ли? Тук няма и не е имало взривно устройство. Металната кутийка също е празна. И жиците са глупост, просто така са навъртени, да създават илюзия. Единственото истинско нещо тук е будилникът.

— Какво е това? — повтори въпроса си Глеб Борисович.

Глафира забеляза, че той отново е пребледнял, и се уплаши, че ще му стане зле на сърцето. Глебушка има слабо сърце, силни преживявания са противоположни за него, докторът предупреди, а пък такива като сега...

— Някой се е пошегувал, Глеб Борисович — съвсем спокойно обясни Василий. — Или са искали да ви уплашат. Признайте си, да не сте таен кръстник на мафиотска групировка? Или имате големи дългове?

— Какви ги дрънкаш? — ревна Глафира. — Каква мафия? Какви дългове? Глебушка, викай милицията, не можеш да оставиш работите така. Знам кой го е направил, и ти знаеш, какво сега, така ли ще ги оставиш да си развяват байрака? Първо искаха да те отровят, сега те плашат до смърт, знаят, че имаш слабо сърце, мислят, че ще се уплашиш и...

Тя не можа да довърши, прекалено страшни думи трябваше да изрече.

— Никаква милиция — с отслабващ глас каза Богданов. — Глаша, къде ми е лекарството? Донеси го по-бързо.

Останал без сили, той се отпусна във фотьойла, на който допреди малко седеше Василий, и започна да масажира с ръка сърдечната си област. Глафира събу обувките и боса се втурна към кухнята, донесе лекарството. Съвзелата се Катерина вече бе отворила прозореца, в кабинета бе нахлул чист студен въздух. Сега тя се щураше около

Богданов, разкопчаваше горните копчета на ризата му, пъхаше под главата му кожената възглавница от дивана.

— Глебушка, да викам ли „Бърза помощ“?

— Няма нужда, вече съм по-добре, сега ще ми мине... — промърмори Глеб Борисович.

— Тогава ще извикам милицията. Те да се оправят и да ги вкарат всички зад решетките — заяви Глафира.

— Да не си посмяла.

Той каза това съвсем тихо, но така, че Глафира не можеше да не го послуша. Но на помощ неочаквано ѝ се притече Васенка.

— Аз пък мисля, маестро, че не сте прав. Трябва да извикаме милиция, дори това да е глупава шега. Първо ви строшиха стъклата на колата, днес ви подхвърлиха фалшива бомба, а утре с какво ще ви сплашат? Баба Глаша е напълно права, с вашето сърце не може да ви тревожат така.

— Ето на, Глебушка, слушай какво ти казва и Вася — веднага подзе Глафира, зарадвана, че любимецът ѝ Васечка толкова сполучливо се сети за стъклата, тя нямаше да се сети за вкисналата супа помнеше, а стъклата някак забрави, хем май всичко това беше дело на едни и същи ръце. — Хайде, мен, старицата, не ме слушаш, но той нали е млад, поне него послушай.

Честно казано, тя се надяваше, че към тях ще се присъедини и Катерина, тогава тримата щяха да придумат Глеб, щяха да го накарат да ги послуша. Впрочем не, това нямаше да помогне, инакът на Глебушка ѝ беше познат още от детството му. Набие ли си нещо в главата — край. Навремето бе прочела в книгата на някакъв класик забележителните думи: „Мъжът е като бик: набие ли си в тиквата някаква глупост — с кол не можеш да я изчоплиш...“ Нещо такова беше. От Некрасов ли... Като че ли тъкмо за Глебушка е написано, все едно е негов портрет. Не, няма да го убеди Глафира за никаква милиция.

— Казах: никаква милиция — още по-твърдо повтори Богданов, сякаш подслушал мислите ѝ. — Инцидентът е изчерпан. Глаша, изхвърли тая гадост и да не съм чул повече нито за бомба, нито за милиция.

— Аз пък все пак ще се обадя.

Оказа се, че Вася е не по-малко упорит от Глебушка.

— Да не си посмял! В моя дом, освен мен, никой никога няма да се разпорежда. Разбра ли, сукалче такава?

— Разбрах — спокойно отговори Вася и сви рамене. — Както искате, ваша воля. Само имайте предвид, Глеб Борисович, такива шеги хората не си правят просто така. И на мен не ми трябват подобни приключения. Днес е просто играчка, а утре ще бъде истинска бомба. Пак добре, ако по това време сте сам къщи, ваши са си проблемите, вие ще умрете. Ами ако тук е и баба Глаша? И ние с Катрин? Ние защо да страдаме, а?

— Вася, затваряй си устата — строго каза Катерина и го погледна неодобрително. — Изобщо мислиш ли какво приказваш?

Глафира Митрофановна така и не разбра защо Катерина не се присъедини към настояванията да се извика милиция. Но фактът си е факт: тя не само не се присъедини, но и изобщо не взе отношение, впрочем както винаги, когато не ставаше дума непосредствено за книгата, която пишеше. Глафира и Вася упорстваха още петнайсетина минути, докато не разбраха колко безнадеждни са опитите им. Глеб Борисович непоклатимо държеше на своето: произшествието незабавно да бъде забравено, сакът с цялото му съдържание да се изнесе от къщи и да се изхвърли в казана за боклук, и повече никой да не се връща към тази тема.

Василий в края на краищата се предаде под натиска на домакина. Глафира Митрофановна отстъпи, защото знаеше каква е работата. Защо обаче си премълча Катерина — това така си и остана загадка за нея.

* * *

Андрей Чеботаев се обади от Новосибирск рано сутринта, впрочем оттатък Урал не беше толкова рано.

— Настася Павловна, тук хората много добре си спомнят за семейство Шчоткини, така че легенди и клюки са ни осигурени. Семейството си го е бивало!

— Намери ли роднини?

— Нито един. Но пък съседни, колеги, съученици и състуденти — колкото щеш. И всички горят от желание да споделят спомени.

— Всичко това е хубаво, а какво става с родилния дом? — нетърпеливо попита Настя. — Изясни ли си дали съществува близначка?

— В архивите ще ме пуснат чак в понеделник, но хората, с които успях да поговоря, единодушно твърдят, че не е имало никаква сестра, Леночка е била единствено дете. Вярно, в нашите родилни домове се случва какво ли не, при раждането може да са взели второто дете, а на майката да са казали, че е умряло, има такива прецеденти.

Има наистина. Настя лично се бе сблъсквала с един такъв.

— Добре, Андрюша, ти там побързай, нали? Тук при нас всичко е в застой, нямаме достатъчно информация.

— Изберете едното: или по-бързо, или повече информация — отвърна с шега Чеботаев.

— И едното, и другото, като в шампоана „Хед енд Шоулдърс“, две в едно — парира го тя. — Целувам те страстно, дочуване. Ако има нещо, днес съм в службата, обади се там.

Тя закуси набързо, целуна мъжа си, облече якето и докато вдигаше ципа му с люлеещата се на езичето му буква В — символа на известната фирма „Богнър“, — отново се сети за дрехите, намерени в жилището на Елена Шчоткина. Два комплекта дрехи. Две различни жени. Или две лица на една и съща жена? Защо? Психоза и раздвояване на личността? Или двойствен живот?

— Ти какво така? — откъсна я от мислите ѝ гласът на Алексей.

— Какво „така“? — не разбра Настя.

— Стоиш облечена, с ръце в джобовете, очите ти съзерцават нещо у теб. Тръгваш ли, или се отказаш?

— Тръгвам, Льоша. Замислих се за нещо. Край, тръгвам.

— Почакай — спря я Чистяков. — Ето, вземи, забрави го.

Той ѝ подаде снощния си подарък — дървеното сбръчкано старче странник.

— Сложи го на бюрото си в службата и си го гледай. Когато си тръгваш, прибери го в чантата. Изобщо, постоянно да бъде с теб.

— Защо?

— Така трябва — строго каза Льоша и тя покорно кимна и пъхна старчето в джоба си.

Щом трябва, значи трябва. Льошка е умен, той знае по-добре.

Преди да замине за Новосибирск, Чеботаев бе взел от Егор Виталевич Сафронов цялата печатна и книжна продукция, която жена му след сватбата бе пренесла от своето жилище. Двата кашона, натъпкани с книги, вестници и списания, сега стояха в кабинета на Настя и очакваха своя час. Именно с тях смяташе да се заеме днес.

В службата първо си направи кафе, сложи на бюрото до телефона подаръка на Лъшка, който днес ѝ се стори още по-отвратителен от снощи, и седна, замислено загледана в кашоните. В какъв ред да започне да действа? Да вади поред книга или списание, да ги преглежда... и какво? Какво смята да търси в тях? Откровения, записани с молив по полетата? Глупости. Подчертани или отбелязани с маркер абзаци, които говорят за... за какво? Само за това, че в онзи момент прочетената информация е била интересна на Елена. Впрочем и от това могат да се направят някакви изводи.

Настя бавно допи кафето, извади от шкафа няколко празни картонени папки, нареди ги на пода на квадрат, седна върху тях и започна да разделя съдържанието на кашоните. Книгите — отделно художествените, справочните и учебните, списанията и вестниците — по имена. „Комерсант“, „Ведомости“, „Експерт“, „Пари“, „Итоги“, „Профил“, „Фирмена тайна“, „Компания“, „Кариера“. Отделно стояха няколко дебели списания с различни имена — само по едно, докато всички останали бяха по много. В купчинката на „Експерт“ например имаше трийсетина списания, в купчинката на „Компания“ и „Пари“ — два пъти повече, ежемесечникът „Кариера“ присъстваше с осем екземпляра от различни месеци и години.

Егор Виталевич не беше сбъркал — сред книгите наистина беше пълната поредица от романи на Сидни Шелдън, всичката останала литература беше справочна или учебна: икономика, бизнес, мениджмънт, банково дело, дялови инвестиционни фондове. Интересен избор, помисли си Настя — женски романи и сериозна професионална литература.

Преди да се заеме с разглеждането на всяко издание, Настя, която обичаше в тези работи да има ред, реши да направи списък на списанията, в който да посочи датите на излизането им. „Вероятно просто отлагам момента, когато ще трябва да прелистя всичко това, а някои неща дори да прочета — самокритично си помисли тя и включи компютъра. — Не ми се чете за бизнес, пари и фирми, никога не съм

разбирала от такива неща и нищо не разбирам, а най-вече не ми се иска да чета за кариери. Защото моята кариера приключи, а чуждите не са ми интересни. Да не би да ме разяжда завист?“

Тя отвори „прозорец“, написа заглавието „Профил“ и започна бързо да въвежда номерата на броевете и техните дати: бр. 35, 18 септември 2000 г., бр. 36, 25 септември 2000 г., бр. 37, 2 октомври 2000 г.; когато приключи с „Профил“, се зае с „Експерт“. Работата вървеше леко и не изискваше интелектуално напрежение, трябваше само внимание.

Настя вече бе разпечатала получения списък, когато вратата се отвори и влезе началникът ѝ, полковник Афанасиев.

— Работиш ли, Каменская?

— Забавлявам се — озъби се тя. — Благодарение на вас.

— Грубиянстваш ли, Каменская? — миролюбиво зададе началникът следващия въпрос, впрочем напълно основателен. — Аз дойдох при теб с най-добри намерения, а ти се заяждаш.

Той отдавна беше свикнал, че тя не може да разговаря с него спокойно и с уважение. Докато в неговия началнически кабинет или в присъствието на други хора тя се държеше, тъй да се каже, „в рамките на нормалното“, в своя или насаме не забравяше, че полковник Афанасиев е нейният състудент, тройкаджия и преписвач Афоня, и максимумът, който можеше да извлече от себе си, беше обръщението на „ви“. Той отдавна беше свикнал с това, отдавна бе престанал да се обижда и ядосва и веднъж добри хора донесоха на Настя, че полковникът се изразил за Каменская: „Умна женска, но женска. А какво може да иска човек от една женска?“

— Не, отговарям по същество на зададения въпрос. Това, което правя, го върша изключително за очистване на съвестта си, защото нали трябва да правя нещо, щом сме взели случая под контрола си. А инак нямам абсолютно никаква работа по него.

— Значи, работиш върху случая с жената на Сафронов? — сети се полковникът. — Да беше казала така, вместо да се зъбиш. Е, и какво става там?

На Настя ѝ омръзна да се зъби, в края на краищата, каквото и да беше отношението ѝ към Афанасиев, той не беше виновен, че му се бяха обадили и наредили да поеме случая. И той е някаква пешка в нечия игра, също като нея.

— Честно казано, лоша е работата — призна тя. — Вие просто така попитахте или да ви докладвам?

Афанасиев придърпа един стол, седна, извади цигара, запали.

— Нали така ми каза: случаят е под наш контрол. И то не по наша инициатива, а поради обаждане от горе. Значи всеки момент може да ме извикат и да ме попитат. Така че докладвай.

Докладвай... А какво да докладва? Няма какво. Преди три дни, когато следователят Герасимчук се съгласи с необходимостта от командировка в Новосибирск, Настя се застрахова, като отиде при Афанасиев, разказа му всичко, както си беше, след което той се обади на началника на Андрей Чеботаев, подполковник Недбайло, и със строг глас попита колко души работят по убийството на Елена Сафронова. Онзи начаса излъга, че трима, единият току-що е изпратен в командировка, а двама работят, та се късат. На другия ден тези „двама“ наистина се появиха, Чеботаев ги запозна със случая, остави им утвърдения от началника план за работа и отлетя за Сибир.

През изминалите три дни нищо не се беше променило, а Афоня и без това знаеше какво е било състоянието „преди три дни“.

— Нищо ново — тихо каза тя, загледана настрани. — Тъпчем на едно място.

Кой знае защо, беше ѝ неприятно, че Афанасиев пуши в нейния кабинет. Колко гаден е станал характерът ѝ, а? Да не би да ѝ се свиди кабинетът? Нали и тя пуши и между другото, и в неговия кабинет.

— А сега какво правиш? Какви са тия вторични суровини, дето са пръснати из цялата стая?

— Това са книгите и списанията, които е купувала и чела убитата. Нещо повече, тя не ги е оставила в своя апартамент, а ги е пренесла у съпруга си. Искам да разбера защо.

— Защо? За какво ти е да разбираш това, Каменская? Обясни ми с две думи.

— Вече ви обяснявах. Забравили сте.

— Да, забравил съм. С колко случая се занимаваш в момента? Със седем? С осем? А в моя отдел сте колко оперативни работници? Всеки води по седем-осем случая. Мога ли според теб да помня информацията по всеки случай?

— Не можете — усмихна се Настя.

Ядът ѝ мина от само себе си. Така де, какво се репчи тя? Какъвто и да е, Афоня е началник, носи повече отговорности и го критикуват по-строго. Тоест, животът му при всяко положение е по-тежък от живота на Настя, така че не е нужно тя да злобее, а трябва да му съчувства.

— Значи, напомням. Главната версия, която се разработва, е за връзка на съпруга с убийството на жена му. Историята на техните отношения и прибързаната им женитба ни кара да смятаме, че Сафронов се е оженил за Елена по принуда, че тя го е шантажирала. Затова той в края на краищата я е убил. Но не сам. Той има потвърдено алиби. Опитваме се да изясним какво в биографията на Сафронов може да е позволило да го шантажират. Ако наистина е извършил нещо лошо, може би не сам, когато се е появила Шчоткина с нейния шантаж, той може да се е обърнал към онзи, втория, и чрез него да е намерил изпълнител. Това първо. Сега второто. Ако Сафронов е извършил нещо лошо, откъде може да е научила това Шчоткина? Те, както твърди самият Сафронов, не са имали никакви общи познати и никога по-рано не са се срещали. Откъде тогава е научила тя? Сафронов определено лъже, защото, ако каже истината, ще изскочи историята с шантажа, затова ние се опитваме да проучим житейските пътища на Егор Виталевич и на Елена и да видим къде са се пресекли. Именно затова Чеботаев отиде в Новосибирск, а тук нашите хора проверяват биографията на Сафронов, тъй като той е кореняк москвичанин и никога не е живял в други градове. В случая можем да имаме два варианта: Шчоткина го е шантажирала с нещо от областта на миналото му — тогава непременно трябва да ровим в биографията му от самото му раждане, или пък тя е научила нещо за неговото настояще, например за финансови нарушения в салона, в който е работела. За проверката на тази версия следователят задейства икономическата полиция и данъчните, те засега работят. Още нямаме резултати.

Тя не каза на Афанасиев нищо за загадките, пред които я бе изправило жилището на Елена, и какво се предприема за разкриването им. Нито за тежката и продължителна работа с посетителите на басейна, нито за версията за евентуална сестра. Защо да му разправя? Нека тази версия ѝ остане като резерва, може да ѝ послужи по-късно, когато изобщо няма какво да отчете.

— Ясно. — Афанасиев с отривисто движение угаси фаса в пепелника. — А какво общо има с всичко това тази книжнина тук?

— Това са нещата, които редовно е четяла убитата. Искам да разбера какво е било нейното ниво на подготовка в областта на финансите, счетоводството и всичко подобно. Ако мен например ме вземат на работа в салон за красота, аз по никакъв начин не бих забелязала никакви нарушения, защото нямам специални знания. Трябва да разбера дали Елена е имала такива, тоест, могла ли е наистина да напипа нещо сериозно, нещо, за което си заслужава да се убие човек — ловко се измъкна Настя. — Освен това в тези списания и вестници може да има бележки и подчертавания, по тях бихме могли да установим каква проблематика най-вече е интересувала убитата и ако хората от икономическата полиция и от данъчното изровят нещо и по тематика то съвпада с подчертаните фрагменти, ще можем да смятаме, че именно то е било обект на шантаж.

— Изящно — похвали я полковникът.

„Изящно, я. Да умееш да лъжеш началството е най-висш показател за професионализма на един криминалист. Господи, до какво доживях?! Колко хубаво беше при Гордеев, нямаше нужда да лъжа и да шикалкавя, всичко беше честно и открито. А сега?!“

— А защо съставяше списък на компютъра? — веднага я притисна до стената той.

„Да не би да не ми повярва? Охо, Афоня, не било толкова лесно да те измами човек. Или си по-умен, отколкото смятах, или аз съм загубила ловкостта си и съм започнала да правя грешки. Отново грешки... Старост... Професионална непригодност... И това грозно старче стои точно пред мен и ме гледа с уморените си очи. Напомня ми. Какво ми напомня? Не се разсейвай, Каменская, зададох ти въпрос и трябва бързо да отговориш.“

— За прегледност — каза тя колкото можа по-равнодушно. — Във всичко трябва да има ред.

— М-да, редът е хубаво нещо — каза Афанасиев, но някак неопределено, така че Настя не разбра дали той одобрява стремежа ѝ към ред, или го порицава. — Добре, Каменская, благодаря за доклада. С нищо не ме зарадва.

„Впрочем аз и не очаквах от теб нищо особено“ — беше изписано на лицето му.

Вратата след началника се затвори, Настя извади от принтера разпечатания списък на издетата преса, постави го пред себе си на бюрото. Дълго се взира с невиждащи очи в белите листове със ситни черни букви и цифри и се опитва да открие нещо в тях, а всъщност мислеше за съвсем друго. За възрастта си, за приближаващото пенсиониране, което непременно щеше да се стовари върху нея, ако тя не успееше за две години да напише дисертация и поне да я представи за обсъждане пред катедрата. Ако успее — има надежда, че ще я вземат като преподавател в един от вузовете на МВР по възможност на длъжност, която би ѝ позволила да получи чин полковник, тогава тя би имала резерв от време до петдесетата си година, но това по никакъв начин не може да е длъжност, по-ниска от доцент, а за целта тя трябва да има не просто обсъдена, а защитена дисертация. С обсъдена дисертация може да претендира да стане най-много старши преподавател и значи, отново възниква въпросът за удължаване срока на службата ѝ. Нищо невъзможно, но трябва началникът на катедрата много да иска да я вземе на работа. Затова трябва или да се изяви в научната и педагогическата работа, или да има силни връзки и добри лични отношения. Ще напише ли дисертация за две години, без да се откъсва от основната си работа? Малко вероятно. Вярно, историята познава такива случаи, но те са изключително редки... Ами ако се понапъне? Може би е дошъл моментът да престане да си губи времето в сълзи и вайкания и най-сетне да се захване за работа? Не, няма да може, тя няма сили, няма вдъхновение, няма талант. Пътят свърши, няма накъде да продължи, пред нея е задънена улица.

Обаче дядката с тоягата върви нанякъде. За него пътят не е свършил. Защо? Провървяло му е? Или специално е избрал път, който няма край?

Пфу, какви глупости ѝ идват в главата! Тя се отърси и прегледа разпечатаните страници с по-смислен поглед. Видяното ѝ хареса, оказа се, че в списъка има определена система. Списанията и вестниците не бяха купувани постоянно, месец след месец, седмица след седмица, а с определена периодичност. През 1998 година — от май до декември включително и още малко през януари. Следва прекъсване до август 2000 година, от август 2000-ата до март 2001-а включително — отново пламва интерес към печатното слово, после пак затишие. И нова заинтересованост от октомври 2002-а до юли 2003 година

включително. След това — нито едно списание, нито един вестник. През август 2003 година дамата се е омъжила, започнала е да се готви за раждане на дете, за какво са й тези бизнес кариерни глупости?

Добре, а по-рано? През февруари 1999 година да не би също да се е омъжила? А през август 2000-ата да се е развела и в свободното време да се е отдала на любимото си занимание — четене на бизнес преса? После през април 2001-а отново се е омъжила, а през октомври 2002-а се е развела? Охо! Не е много правдоподобно, вярно, но какво ли не се случва в живота. Ами паспортът? Той е абсолютно чист, в него няма нито един запис за сключване и разтрогване на бракове, освен единствения, направен през август тази година. А и Шчоткина не е сменяла паспорта си, след като го е получила през 1997 година, когато е навършила 25 и са й издали паспорт нов образец, така и си е ходела с него, въпреки че при сключването на брак с Егор Сафронов е взела неговото фамилно име. Явно не е бързала да си смени документа... или пък не е намерила време.

Добре, да предположим, че е живяла с някого на семейни начала или е била издържана от заможни мъже, тоест, била е държанка, както всъщност оперативните работници предполагаха. В апартамента, купен неясно с какви пари, най-вероятно със „спонсорски“, Елена Шчоткина е живяла и е била регистрирана от януари 1998 година, тоест, по онова време е имала човек край себе си, който ѝ е давал пари. През — април или май същата година те се разделят и периодът на самота за младата жена продължава до началото на следващата година. Възможно ли е? Възможно е. Но може да се окаже, че работата изобщо не е в личния живот, нито в мъжете, а периодичността на купуването на вестници и списания да е зависела от съвсем други причини.

На Настя ѝ стана интересно. Тя извади от сейфа папката с контролно-наблюдателното дело, прелисти я, намери нужните страници, извади от чекмеджето на бюрото стари библиографски картички, които обичаше да използва в работата си, преписа някои сведения. Сложи картичките до списъка, погледа ги, навела глава към дясното си рамо, после към лявото. Получи се нещо любопитно. Дори много.

Посегна към телефона, обади се на един от оперативните работници, включени в работата след заминаването на Чеботаев.

— Витя, погледни в материалите, когато са разпитвали хората в басейна, питали ли са ги как Шчоткина е плащала за посещенията си? Имам предвид, еднократни билети ли е купувала или абонаментни карти?

— Абонаментни карти — почти веднага отговори Виктор, — добре си спомням, завчера прочетох материалите от кора до кора. Там има и копия от квитанции, Чеботаев се е постарал. Макар че един господ знае за какво са му потрябвали.

— Обожавам го! — искрено каза Настя. — И теб. Я ми кажи бързичко от кои месеци и години са тези квитанции.

— Е, аз да не ги помня случайно — възмути се оперативният работник. — Трябва да погледна в делото, а сега не съм на работа. Тоест, на работа съм, но не в службата.

— А кога ще бъдеш там?

— След около два часа, най-рано.

— А Паша къде е? — Павел беше името на втория детектив. — Случайно не е ли в службата?

— Не, Пашка днес е в затвора, следователят отиде за риба, а на Пашка възложи да разпита някакъв следствен, не го е срам. Сякаш само следователите имат нужда от почивни дни, а ние да си гледаме работата — дежурно се оплака Виктор.

— Обади ми се веднага щом пристигнеш в службата, може ли? — помоли тя. — Ама веднага, ей. Да не забравиш.

Виктор обеща да не забрави. Кой знае защо, Чеботаев не беше казал на Настя за копията от квитанциите, както и за абонаментните карти. От разсеяност ли? Или е решил, че това не е важно? Може би. Но защо тогава не само е иззел самите финансови документи, но и ги е копирал и е сложил копията в делото? Господи, каква глупачка е само! Та нали той е могъл да из земе квитанциите само с постановление от следователя, значи това е негова идея, на Артjom Андреевич Герасимчук. Имал е Герасимчук някаква хитра идея, щом е издал постановление и е изпратил детектива в счетоводството, хем и го е накарал да рови в архивите, да търси квитанции от минали години. А Чеботаев, като едно дисциплинирано момче, копира всички материали, налични при следователя, и ги събира в своето дело. Знае ли човек кога и за какво ще са му полезни. Той е нямал представа за какво може да са полезни квитанции от басейн, освен за отчет за извършена

работа, затова не е казал нищо на Настя. Явно е сметнал това за глезотии на младия следовател, когото не обича, меко казано.

А ето че влязоха в работа! „Благодаря ти, малък чернооки Артъм, за твоята непримирима прецизност, дори съм готова да ти простя враждебната потайност: да имаш версия и да не я споделиш с детектив — това, направо да си кажем, не е съвсем обичайно, но аз те разбирам, защото не само Андрюха не те обича, но и ти не пламтиш от любов към него. Мен пък изобщо не ме слагаш в сметките, за твоите сметки аз съм прекалено стара.“

Настя събра в спретнатата купчинка листовете със списъка, отгоре на също такава купчинка подреди картончетата, помисли още малко и отново ги нареди на бюрото, само че по друг начин. Отвори и прелисти първото списание, след него второто, третото. Дори се учуди, че очакванията ѝ се сбъднаха и в списанията наистина имаше отбелязани места и подчертавания. Но освен подчертаните с вертикална линия на полето цели абзаци, всички страници бяха изпъстрени с оцветени с маркер отделни думи — имена на фирми и на хора. При това имената на фирмите — в зелено, а човешките имена — в розово. Във всичко това имаше някакъв смисъл, някаква система, и във всеки случай личеше обич към реда.

Виктор се обади не след два часа, както бе обещал, а след три и половина, но Настя дори не забеляза това — толкова я бе увлякло търсенето на закономерности, открити абсолютно неочаквано благодарение на натъкканите със стари списания кашони.

— Ето ги копията на квитанциите, пред мен са — равнодушно съобщи Виктор. — Да диктувам ли? Или да ги донеса на „Петровка“?

— Няма нужда да ги носиш, диктувай.

Притиснала слушалката с рамо, Настя извади от бюрото поредната купчина чисти картички и започна да записва. Нищо ново, всичко беше така, както тя бе предполагала. Тоест, нейните предположения се потвърждаваха. Но имат ли те някакво, каквото и да е, отношение към убийството на Елена? Изглежда, не. Защо тогава тя толкова упорито се е захванала с това? Защото се опитва да създаде за самата себе си илюзията, че работи? Защото наистина не знае какво да прави по-нататък или просто имитира активност? Трябва да си изясни върху какво се е градял шантажът, с чиято помощ Елена Шчоткина е принудила Егор Сафронов да се ожени за нея, тогава ще може да

намери доказателства за участието на съпруга в убийството на съпругата. Но ще може да направи това само когато пред нея лежат пълни и подробни описания на живота на двамата. А тя какво прави?

„А аз се занимавам с опити да съставя подробно описание на живота на убитата през последните пет години — отговори си сама. — Остана ни последният неизползван източник на информация за Елена — Наталия Разгон, но тя ще пристигне в Москва чак вдругиден, на десети ноември, а времето си тече, убиецът се разхожда на свобода и ние трябва да използваме всяка възможност да получим допълнителни сведения за потърпевщата. И аз съм готова да издера очите на всеки, който ми каже, че не е нужно да правим това.“

Тя се усмихна на мислите си, а същевременно и на хитроокия дядка, застанал в края на бюрото. Стори ѝ се, че дядката ѝ намигна в отговор.

* * *

Владимир Иванович Славчиков беше сигурен, че жена му, както обикновено в сряда и събота, ще се прибере не по-рано от девет часа вечерта, и когато тя пристигна около шест, беше не толкова учуден, колкото ядосан. И веднага сам се засрами от яда си. Ама защо, защо е така? Та тя е толкова хубава, умна, силна, тя е прекрасна съпруга и прекрасна майка. Защо той не я обича? Защо не се радва, че се е прибрала?

И между другото, защо днес толкова рано?

— Случило ли се е нещо? — с тревога попита Владимир Иванович, загледан как Катерина се съблича в антрето.

В същото време той успя да забележи, че не му харесва не само новата ѝ прическа, но и дрехите ѝ. Нима вкусовете им са толкова различни?

— Володя, трябва да поговоря с теб — вместо отговор заяви Катерина. — Децата къде са?

— Вовка се разхожда с Евгения Семьоновна, Антошка играе на компютъра, Юля отиде у приятелка — докладва Славчиков. — Но какво се е случило, Катя? Защо се прибра толкова рано?

Но тя отново не отговори, вместо това помоли:

— Сложи чайника, ако обичаш. Аз сега ще надникна при Антошка и ще дойда. Много ми се пие чай.

„Колко бързо се отчуждаваме един от друг — помисли си Владимир Иванович. — Катерина вече смята за възможно да не отговаря на въпросите ми, това е първият сигнал. После ще престане да обсъжда дребните проблеми, сетне сериозните, а накрая съвсем ще престане да разговаря с мен. Тя усеща, че избягвам общуването ни, избягвам нейното присъствие, без радост се прибирам вкъщи, и се защитава от това, както умее. Не със злоба и агресия, не с оплаквания и претенции, а с мълчание.“

Той включи в кухнята електрическия чайник, извади чаши, за всеки случай сложи на масата дървената дъска с нарязани дебели парчета адигейски кашкавал. Катерина се забави доста, тя изобщо винаги се заплесваше дълго при децата, така че водата в чайника започна да изстива, затова Владимир Иванович го включи отново. Най-сетне се появи, вече преоблечена с домашен свободен панталон и тънък широк джемпър. Наля чай на мъжа си и на себе си, седна бавно, сякаш без желание пъкна в устата си късче кашкавал.

— Володенка, имам проблеми. По-точно, един проблем. И ми е нужна твоята помощ.

Много кратко, делово, без подробности тя му разказа за счупените стъкла на колата и за фалшивото взривно устройство. Разказа му и за явно неадекватната реакция на Глафира Митрофановна на вкисналия се борш.

— Далеч съм от мисълта, че някой е искал да отрови Богданов, а същевременно и всички нас, това, разбира се, е пълна глупост. Супата просто е вкиснала, случва се на всяка домакиня. Но Глафира крещеше, че са искали да я отровят, а Богданов само ѝ каза да млъкне, разбираш ли? Не се учуди, не попита кой и защо, а ѝ нареди да млъкне. Тоест, те са имали основания да се тревожат. Нашият Глеб Борисович се е набъркал в някакви тъмни дела и аз нямаше да се тревожа за това, ако не бяхме заплашени аз и Вася. А заплаха има. Някой иска да си разчисти сметките с Глеб, но при това можем да пострадаме и Вася, и аз. Значи, в крайна сметка — и ти, и децата. Това, както се досещаш, не ми харесва.

— Защо твоят Богданов не иска да потърси милицията? — попита Славчиков.

— Откъде да знам? Категорично не иска — и толкоз.

— Тогава я потърси ти. Василий е прав, стъклата са една глупост, но фалшивата бомба не може да се оставя просто така.

— Не мога, Володенка. Разбери, Богданов е против милицията. И ако аз му се противопоставя, ще се скараме завинаги. А какво ще стане тогава с проекта?

— Абе да върви по дяволите! — тросна се Владимир Иванович. — Животът ти е по-важен.

— Ами парите, Володя? — тихо попита Катерина. — Книгите на Василий Богуславски са лидери по продажби и ако ме изхвърлят от проекта, никъде вече няма да мога да печеля толкова. Нали си спомняш колко ми плащаха, когато работех сама. А сега ще ми плащат още по-малко, защото това, което умея да правя, не се търси толкова. За мен е важно да запазя и проекта, и участието си в него. А ако с Глеб се случи нещо, проектът ще се провали, защото никой друг не умее да пише като него и когото и да вземем на мястото на Богданов, книгите вече няма да бъдат същите, ще бъдат по-слаби. И продажбите постепенно ще паднат.

— Е, добре, щом не можеш да потърсиш милицията, какво може да се направи? Ти какво предлагаш?

— Искам с това да се заеме сериозен и умен човек и да изясни всичко. Може да няма нищо сериозно и никой да не заплашва Богданов, стъклата да е счупил несръчен крадец, а бомбата да е просто глупава, зловна шега. Знае ли човек какви недоброжелатели може да има Глеб. Но тогава аз поне ще знам, че нито за Вася, нито за мен има някаква опасност. И ще се успокоя.

— А ако има опасност?

Владимир Иванович се разтревожи съвсем сериозно. Едно е да не обичаш жена си и да избягваш отношенията с нея и съвсем друго — да допуснеш, че тя може да загине. Не, не и не!

— Катя, според мен разсъждаваш глупаво — строго каза той. — Трябва не да търсим сериозен човек, а да отидеш в милицията и да напишеш заявление.

— За какво?

— Заявление, че... Да, права си — тъжно се усмихна Славчиков, — юридическите норми у нас са просто прекрасни. Няма да те признаят за потърпевша, нали сакът с фалшивата бомба е бил

адресиран конкретно до Богданов. А той отказва да напише заявление. Обаче браво на Васка, а? — оживи се той. — Не се е уплашил да отвори сака, да бръкне в кутията! Браво!

— Браво, да — съгласи се Катерина. — И аз не очаквах от него толкова мъжество. Е, та какво ще правим, Володенка? Ти ще можеш ли да ми помогнеш? Толкова години вече общуваш с милиционери, сигурно се сещаш за някои грамотни оперативни работници или следователи, които биха могли да се ориентират в тази история.

— Сещам се — кимна той, — само че няма да е лесно да убедя някого.

— Срещу заплащане — уточни жена му. — Не просто така. Освен това аз бих искала, ако е възможно, това да бъде жена.

— Жена ли? — учуди се той. — Защо?

— Защото — напълно аргументирано отговори Катерина — с мъж ще ми е трудно. Работата е такава една... хлъзгава, деликатна, трудна за разбиране, и моите усещания са някак смътни, фактите са малко, а емоциите и подозренията — много. Един мъж няма да ме разбере така добре, както една жена.

— Защо смяташ така?

— Ами ето... ти нали не ме разбра.

Владимир Иванович се намръщи. Някъде вече бе чувал тези думи, или не тези, но подобни, със същия смисъл. Съвсем наскоро ги бе чул, преди две-три седмици... Може би ги бе изрекла пак Катерина? Не, не беше Катерина. Тогава кой? А, да, онази жена от „Петровка“, която се яви на изпит. Точно тогава Славчиков беше член на комисията заедно с първия съпруг на Катерина, ядоса се, изгуби здравия си разум, влезе в никому ненужна полемика, замалко не настоя на жената да пишат двойка, макар че тя говори повече от прилично, и тоя мизерник, бившият на Катя, смяташе, че трябва направо да ѝ пишат отличен, а той, Славчиков, се опъна просто напук на него. И някой от членовете на комисията май каза, че тя била дъщеря на... Чия ли дъщеря беше, господи боже мой? Излетяло му е от главата. Да можеше да си спомни кой точно го каза, щеше да му звънне и да го пита... Май Городецки. Не, не Городецки, а Яковлев. Точно така, Яковлев от Московския университет на МВР. Той май дори спомена, че бащата на тази жена работи заедно с него, но в друга катедра.

— Първо, аз не съм съгласен, че не съм те разбрал — сърдито отговори на жена си Владимир Иванович. — Прекрасно разбрах всичко.

— Но не веднага — каза Катерина. — А второ?

— Второ, ще опитам да ти помогна. Трябва да звънна тук-там. Но нищо не гарантирам — предупреди я той.

Славчиков беше сигурен, че „жената от Петровка“ и представа няма как се е развила дискусиата, когато обсъждаха колко да ѝ пишат на кандидатския изпит. Не знае и не може да знае, че именно Владимир Иванович е настоявал да ѝ пишат двойка и именно неговите аргументи са изиграли решаващата роля за това, че първо искаха да ѝ пишат тройка. Но нали самият той не бе забравил — и му беше неприятно.

* * *

Ала Славчиков жестоко се заблуждаваше. Настя Каменская прекрасно знаеше всичко, защото още на следващия ден след злополучния изпит ѝ звънна вторият ѝ баща и като се задавяше от смях, я попита какви ги е вършила на изпита. Двама от членовете на комисията, познати на Леонид Петрович, а също осведомени за личния конфликт между някои присъстващи, не бяха пропуснали да му съобщят подробности и да споделят впечатления. Така че имената на главния ѝ защитник и на главния ѝ противник не бяха тайна за Настя.

Затова тя страшно се изненада, а после се и възмути, когато в неделя Леонид Петрович ѝ се обади по телефона и ѝ каза, че професор Славчиков има молба към нея.

— Ама ти какво, тате, да не си луд? На изпита той едва не ме скъса, нали ти ми каза това?

— Асечка, дете мое, но нали ти обясних защо се е случило това. Славчиков няма нищо против твоите възгледи, но е в сложни отношения с първия съпруг на жена си...

— Първи съпруг, втора съпруга — раздразнено го прекъсна Настя. — Тези двама идиоти не са могли да си поделят една жена, а си го изкараха на мен.

— Дете, подбирай си изразите!

— Да бе, кажи и своето заветно: „Та ти си момиченце“. Тате, аз съм на четирийсет и три години, след две години трябва да се пенсионирам, дори в службата отдавна не си подбирам изразите, камо ли пък да го правя вкъщи.

— На четирийсет и три си за твоето приятелче Коротков, а за мен си била и винаги си оставаш дете. И не ме заплашвай с това пенсиониране, точно мен не можеш ме уплаши.

Незнайно защо думите, че е била и си остава дете, обезоръжиха Настя и желанието ѝ да беснее рязко секна.

— А какво му трябва на тоя твой професор? — поинтересува се вяло тя.

— Доколкото разбрах, трябва му консултация. По-точно, не на него, а на жена му.

— Същата, заради която са станали разправии, така ли?

— Ами да, вероятно.

— Прелестно — тросна се Настя. — Заради нейните прекрасни очи едва не ме скъсаха, а сега трябва и да я консултирам. По какъв въпрос?

— Не знам, дете. Честна дума, не знам. Някаква мътна история, в която тя не може да се ориентира. Моли да ѝ помогнеш.

— Мътна, мътна... — измърмори тя. — Поне с какво се занимава тази хубавица? От коя област е историята?

— Тя е писателка...

— А, значи за издателската дейност? — радостно прекъсна втория си баща Настя. — Да се обърне към Татяна, Таня Образцова, нашата Танюшка е писателка и същевременно милиционерка, тя ще ѝ разясни всичко. А аз съм пас. Нищо не разбирам от тази материя.

— Ти не ме доизслуша — недоволно и обидено зазвуча гласът на Леонид Петрович. — Тя няма никакви проблеми с издатели, има проблем със съавторите си.

— Аха, тя има и съавтори?

— Дете, дръж се сериозно. Едно са личните преживявания, друго е работата.

— Добре би било твоят професор да си беше спомнил това, когато са обсъждали моята оценка. И откъде тази наглост да търси за услуга мен? Да не би да си мисли, че нищо не знам?

— Разбира се — засмя се Леонид Петрович, — именно така си мисли. Асечка, той много се разкайва, страшно му е неудобно, задето е дал воля на емоциите си, а в резултат си пострадала ти. Яковлев половин час ми говори за това по телефона. Славчиков е свестен човек, наистина. И ако има възможност да му се помогне, защо трябва да му отказваш? Още повече че в края на краищата си получила четворка, а не двойка.

— Тате, но защо аз? Защо точно аз трябва да му помагам? Да не би да съм единствената на този свят? Да не би оперативните работници в Москва да са се свършили?

— Дете, не ставай лоша. Работата е там, че съпругата на Славчиков е помолила той да ѝ намери не просто оперативен работник, а жена. С жена щяла да се чувства по-добре.

„Тогавя тя има проблеми не със съавторите си, а с любовник“ — мислено си каза Настя.

— Има и още едно немаловажно обстоятелство — продължи междувременно вторият ѝ баща. — Научната милиционерска общественост представлява много тесен кръг и в рамките на една специалност всички се познават. А Владимир Иванович е известен и уважаван специалист. Предстои ти да пишеш и защитаваш дисертация. Аз не те съветвам да се сприятелиш, но е добре и да не се караш с него.

— Тате, ти какво ми говориш? — смаяно каза Настя. — Към какво ме тласкаш? Да правя услуги на жена му, а в замяна на това той да пробутва моята дисертация? Това се нарича подкуп.

— Нищо подобно — възрази Леонид Петрович. — Славчиков не е длъжностно лице. Това първо. И той, по-точно, жена му смята да ти плати за услугата, разбира се, ако направиш тази услуга. И той никога няма да пробутва, както се изразяваш ти, твоята още ненаписана дисертация, защото няма да ти дължи нищо. Виж обаче да сложи край на научните ти начинания — е напълно по силите му. Затова ти препоръчвам по възможност да не се караш с него, щом се е случило така, че да потърси за помощ точно теб. С една дума, дете, какво да кажа на Яковлев?

— Да даде на жената на Славчиков моя телефонен номер — каза тя обречено. — Къде да се дявам сега. Поне да видя с очите си заради чия неземна красота страдам толкова.

* * *

Екатерина Сергеевна Славчикова дойде у Настя същия ден, привечер. Не такава, далеч не такава си бе представяла Настя жената, заради която се бяха скарали двама уважавани професори. Беше очаквала да види дългокрака хубавица с гъсти къдрици до раменете, с огромни, ярко гримирани очи, модно облечена и с нескрити амбиции на автор на бестселъри. Екатерина Сергеевна обаче се оказа пълна дама приблизително на възрастта на Настя, с неизразително, някак размито лице, зле боядисана коса, облечена — според представите на Настя — абсолютно нелепо. Но тя имаше умни очи, хубава усмивка и съдържан маниер на говорене. С една дума, Настя я хареса още от първите минути.

— Ще имате ли нещо против да разговаряме в кухнята? — попита Настя с извинителен тон. — В стаята работи съпругът ми.

— Ама моля ви се, разбира се — бързо отговори Славчикова.

Седнаха в кухнята, Настя предложи чай и кафе, Катерина поиска кафе.

— Анастасия Павловна, моят съпруг... — подзе Славчикова, но Настя я прекъсна:

— Просто Настя. И не е нужно да се извинявате заради съпруга си, аз всичко разбирам. Искате да ми кажете, че се укорява и му е ужасно неудобно, нали?

— Вие май умеете да четете мисли? — позасмя се Катерина.

Настя си отбеляза, че гостенката не се смути и не се притесни. Издържа на удари.

— Не — засмя се тя, — не умея да чета мисли, но умея да слушам какво ми говорят и да не го забравям. Екатерина Сергеевна ли искате да ви наричам, или просто по име?

— По име, разбира се. Мога ли да започна?

— Да, Катя, слушам ви внимателно.

Разказът на Славчикова отне около половин час, през това време те успяха да изпият по две чашки кафе. Настя оцени уменията на събеседничката си да не навлиза в подробности и да не се отклонява, да излага само фактите — последователно, в хронологичен ред и без никакви емоции. Историята с вкисналата супа. Неадекватната реакция

на старата домашна помощница и липсата на интерес към тази неадекватност от страна на домакина. Историята със счупените стъкла. Историята с фалшивото взривно устройство. Отказът на Богданов да потърси милицията. Толкоз.

— Значи, по повод милицията мненията вчера са били различни — констатира Настя. — Глафира и Василий са настоявали да повикате, а Богданов е бил против. Така ли беше?

— Така — потвърди Катерина.

— А вие? На чия страна застанахте вие?

— Аз мълчах — след кратка пауза отговори гостенката.

— Защо? Нали се обърнахте към мен, значи, оценявате ситуацията като сериозна. Е, защо към мен, а не към милицията, по официален път?

— Аз не знам как да оценявам ситуацията, не разбирам дали тя е сериозна или не, може да не струва и пукната пара. Но аз съм майка, имам три деца, двете са още съвсем малки. Страхувам се да не навредя на Богданов, защото той ще ме изгони от проекта и аз ще остана без добрите си доходи. И същевременно се страхувам да не би децата ми да останат без майка. Не искам нито едното, нито другото, разбирате ли?

— Разбирам — кимна Настя. — А и незнайно защо, вие не обичате милицията. Интересно ми е — защо?

— Нима не знаете? — учуди се Славчикова. — Мислех, че всички знаят.

— Аз не съм всички — сухо отговори Настя. — Та защо?

— Била съм в затвора — въздъхна Катерина. — Четири години. За икономическо престъпление.

— За което не сте били виновна — насмешливо подзе Настя.

Ама разбира се, лошите милиционери са подхвърлили фалшиви улики и са скалпили фалшиво наказателно дело — или за отчетност, или за да отърват истинския виновник. Знаем ги тези работи. За никого не е тайна, че служители на следствието, дознанието и прокуратурата наистина постъпват така, и то доста често. Но също така не е тайна, че деветдесет и пет процента от осъдените се кълнат, че са в затвора „невинни“.

— Защо? Бях. Бях виновна. За това, че не съумях в нужния момент да кажа „не“ на ръководството, уплаших се да не загубя

работата си, за която ми плащаха добре, и подписах документи, които не биваше да подписвам. От това не спечелих нито копейка. А когато нещата бяха разкрити, никой не пое отговорността, че ми е наредил, и осъдиха само мен. Имах свестен следовател, той много ми съчувстваше, разбираше какво се е случило в действителност, човекът гледа такива дела по десетина на месец, сам ми го каза. Но не можеше нищо да направи. Моят подпис стоеше под документите, а заповедите на началниците бяха устни, не бяха зафиксирани където и да било и свидетелите не дадоха показания срещу тях.

Катерина говореше тъжно и уморено, като за нещо, с което е свикнала и то отдавна ѝ е омръзнало. Така съпруги разказват за дългогодишното пиянство на съпрузите си. Безсмислено е да крие, вече няма сили да се стеснява.

— А защо решихте, че аз непременно трябва да знам това? — не разбра Настя.

— Защото аз не го крия. Понякога го казвам в интервюта, ако ме попитат. И тази информация фигурира на сайта на издателството в интернет. Никакви тайни, всичко е абсолютно открито.

— Извинете, не бях чела... Не съм чела и книгите на Василий Богуславски, не ми се сърдете. Хайде да си припомним фактите от самото начало, но с подробности. Значи, вие сте трима съавтори: Богданов, вие и синът на вашия съпруг. Как вършите съвместната си работа?

— Аз измислям, Глеб пише, Вася събира материали.

— Но нали вие можете да пишете и сама? За какво са ви съавтори?

— Аз мога, но лошо. А така, както пише Глеб Борисович, никой не умее. Вие чели ли сте книгите му?

— Да, разбира се, имам ги в домашната си библиотека. Просто не бях се сетила, че Василий Богуславски, когото четат всички пътници в метрото, е същият Богданов, чиито животописи навремето четях в захлас. А за какво му е този проект на Богданов, след като той самият е превъзходен писател?

— Той е животописец, много точно отбелязахте — обясни Катерина. — Можеш да му разкажеш нечия биография и той ще я опише така, че да не можеш да оставиш книгата, докато не я прочетеш. Но не е в състояние да измисли история — не да я преразкаже, а да я

създаде. Не умее. Затова измислям аз, това май го правя добре. Събираме се два пъти седмично, вече ви казах, и аз разказвам сюжетната схема, заедно я обсъждаме, поправяме, подреждаме, а Глеб после пише текста.

— Вие измисляте, Богданов пише. А синът на вашия съпруг какво прави?

— Той... как да ви обясня... прави от всичко по малко, да речем... Не, не се изразих правилно, понякога той измисля и сюжетни ходове, но рядко. Разбирате ли, Вася е човек общителен, има един милион познати в най-различни среди и сфери. Искаше да учи за сценарист в отдела на академията по киноизкуство — не му достигна талант. Но той е сигурен, че има талант, просто всички наоколо са толкова глупави, че не могат да го оценят. И аз се чувствам отчасти виновна, заедно не му върви.

— Защо? Доколкото разбрах от вашия разказ, баща му се е оженил за вас, когато Василий е бил вече пълнолетен. Нещо повече, вие сте го привлекли към работата, препоръчали сте го за проекта, тоест, дали сте му шанс. Къде е вашата вина?

— Вижте, Настя, всяко творчество не е само вдъхновение и талант, то е и тежък труд, и крайно строга самодисциплина. Нищо не става лесно, нищо не става от само себе си. Ако родителите на Вася не бяха се развели, той щеше да продължи да живее с тях и е напълно възможно от него да беше излязло нещо голямо, защото тогава той щеше да работи, да се труди, а не просто да тръби за своята гениалност. Докато един човек живее с родителите си, той неволно се чувства малък и зависим и макар и не за всичко, но ги слуша. А Вася след развода на родителите си отиде в казармата, след като се върна, заживя сам, в жилище под наем. Баща му има ново семейство, по това време Антошка вече се бе родил, животът на майка му също се развива интензивно, никой не се интересува истински от момчето, никакъв надзор, няма от кого да се страхува, както и да се срамува, може никого да не слуша и да живее, както си иска. Колко младежи сте виждали, които искат повече да се трудят, отколкото да се забавляват?

— Да, разбирам — съгласи се Настя. — Да сваря още кафе?

— Ако може, чай — помоли Катерина.

Настя стана, за да запари чай, и разбра, че е огладняла. А и Льошка сигурно е гладен, но проявява деликатност и търпи.

Интересно, дали ще е удобно да ѝ предложи да вечерят заедно? Сигурно не.

Тя се извини и отиде в стаята. Льошка работеше на компютъра и хрупаше фъстъци, като вземаше наведнъж по няколко от дълбоката метална купичка.

— Льоша, гладен ли си? Да ти донеса да хапнеш нещо?

Той завъртя глава и посочи с пръст купичката.

— Няма нужда, преядох с фъстъци. Освен може би чай, горещ и да е повечко.

— Сега ще се запари и ще ти донеса. А един малък сандвич, какво ще кажеш?

— Ще се пръсна — уверено прогнозира Чистяков. — Само чай. И не ме разсейвай, и без това съм закъсал с времето.

На Катерина тя все пак предложи сандвичи, но тя отказа, а на Настя, кой знае защо, и беше неудобно да яде сама.

— Но ако Василий е такъв, какъвто го описахте, тоест, повече обича да се забавлява, отколкото да се труди, това някак не се връзва с поведението му вчера, когато са донесли сака с фалшивата бомба — продължи тя и отпи от чая. — Вижте, той е проявил завидно благоразумие, когато е предлагал да извикате милиция, и е намерил достатъчно солидни аргументи. А нали лекомислената младеж не признава милицията и съответно не обича да я търси.

— Ох, Настя, та това е същото с бели конци! — усмихна се Славчикова. — Той толкова се гордееше със себе си, с това, че не се уплаши да отвори кутията и съумя да разпознае фалшификацията, а не изпадна в паника като всички останали. Вчера той беше герой и искаше да останем по-дълго с това впечатление. Искаше да дойде милиция, та да го разпитват, и то неведнъж, а той всеки път да разказва как е било всичко, как е отворил кутията и как се е сетил, а всички да се възхищават и да казват: охо, колко е умен и храбър! Пък и това е повод за известност. Нали е съавтор, един от „Богуславски“, и от него често вземат интервюта, както и от нас с Богданов, а след такава история нямаше да се отървем от журналисти. Но вашите въпроси... — Тя внимателно погледна Настя и безличното ѝ лице за миг стана поизразително. — Василий заинтересува ли ви с нещо? Нещо ви накара да застанете нащрек, така ли?

— Не, просто си помислих, че може самият той да е организиран този сак с фалшивата бомба. Защо не? Именно от съображенията, които току-що ми изложихте вие. Омръзнало му е да бъде един от тримата, и то на третата позиция, поискал е да се отвори от троицата или поне да се изкачи на по-висока позиция в списъка. Казахте, че се случва да дава любопитни сюжетни идеи, значи, по принцип е в състояние да измисли нещо интересно. Той единствен е настоявал Богданов да отвори сака и да види подаръка. Убеждавал го е да се обърне към милицията. Това невъзможно ли ви се струва?

Катерина дълго се вижда в чашата и не се разбираше дали оценява на око колко силна е запарката, като се ориентира по цвета на напитката, или брой промъкналите се през мрежичката листенца, или пък мисли.

— Аз мисля, Настя, че това е напълно възможно. Не ми беше хрумвало, но... Напълно е възможно. Това отговаря на стила и характера на Васка. Ами воплите на Глафира за отравянето? Ами стъклата на колата?

— Счупените стъкла на колата са обикновено престъпление, всеки ден в Москва се извършват десетки, стотици такива. Към милицията се обръщат само хора, които искат да получат застраховка, а останалите дори не съобщават, ако нищо не е откраднато от колата. Колкото до вашата Глафира, тя е старица, какво искате от нея? На много жени на нейната възраст вече им се привиждат извънземни в стаята.

— Не сте права — разпалено възрази Катерина. — Глафира Митрофановна е абсолютно запазена интелектуално, има прекрасен слух, добро зрение и е бодра и много активна. При нея няма и следа от старческо слабоумие.

„Бодра, активна, с добро зрение и никакво слабоумие... На колко е тя, на осемдесет и три? — помисли си Настя. — А аз съм само на четирийсет и три и вече смятам, че животът ми е свършил и не ме очаква нищо в бъдеще. Пасивна съм и изобщо не съм бодра, имам лошо зрение, изхабени нерви и всички признаци на приближаващо слабоумие. А какво ще стане с мен, когато доживея до възрастта на Глафира? И ще доживея ли?“

— Значи, има хора, които по едни или други причини не обичат Глеб Борисович, и неговата домашна помощница знае това — сви

рамене тя. — И жената смята, че тези хора може да му напакостват. Тя просто предполага, разбирате ли, Катя? Така мисли. Не е задължително да се окаже истина. Това е всичко. Нали самата вие ме уверявахте, че никой не е подхвърлял отрова в супата, че тя се е вкиснала сама. А ако супата се е вкиснала поради естествени причини, стъклата са избили някакви крадци, които не са намерили нищо за крадене, а бомбата е организиран Василий, тогава вие изобщо няма да се тревожите. Нищо не заплашва нито вас, нито децата ви.

— Така ли мислите? — недоверчиво попита Славчикова.

— А вие друго ли мислите?

— Не, ако всичко е, както казвате, разбира се... Ами ако не Васка, а някой друг е организиран фалшивото взривно устройство?

Настя въздъхна. Случаят отдавна вече ѝ бе ясен. Всичко е било точно както го каза. Свръхмнителна бабичка, която е готова във всичко да види зъл умисъл. Наркоманчета, съгледали на неохраняем паркинг скъпа вносна кола, оставена на произвола на съдбата, и решили, че в нея непременно ще намерят нещо за продаване. Неоценен гений, измъчил се в очакване на всеобщо признание и световна слава и опитал се поне по този начин да привлече вниманието към себе си. И оплелата се в своя комплекс за вина писателка Славчикова, която се страхува да погледне истината в очите и да признае очевидното, защото не смее, забранява си да мисли лоши неща за Васенка, пред когото е толкова виновна... Ама че консултация се получи. Приличните хора дори не вземат пари за такива неща.

— Доколкото разбирам, вие искате да знаете със сигурност дали синът на вашия съпруг има нещо общо с историята с бомбата — унило каза тя.

— Да, искам да знам със сигурност — твърдо отговори Катерина.
— Инак няма да бъда спокойна.

— Това ще изисква определена работа. Трябва да наблюдаваме Василий, да разпитаме негови познати, да проследим контактите му.

— Аз ще платя колкото трябва. Само го направете, моля.

— Катя, разберете ме правилно... Аз не мога да се занимавам с всичко това. Нямам нито време, нито сили. Мога да се срещам с вас, да обсъждаме някои неща, да разсъждаваме заедно, но не мога и няма да следя Василий, да издирвам негови познати и да провеждам разузнавателни разпити и други мероприятия. За такава работа ви е

нужен друг оперативен работник. Или частен детектив. Аз мога да ви препоръчам частен детектив още сега, а за действащ служител на милицията трябва да помисля, да поговоря с хората. За това ще са ми нужни поне няколко дни. Ако искате да знаете моето мнение, аз смятам, че ви е нужен именно частен детектив.

Катерина покорно си записа координатите на Владик Стасов, които ѝ продиктува Настя, и поиска разрешение да се обажда за евентуален съвет. Настя ѝ даде номерата на телефоните си, служебния и мобилния, Катерина вече имаше домашния. Личеше, че според нея всичко се бе получило не точно така и дори изобщо не така, както тя бе разчитала да се получи, и жената бе огорчена, че Настя няма да се занимава с нея, но с всички сили се опитва да скрие това.

Сбогуваха се. След като затвори вратата след гостенката, Настя тичешком се втурна към кухнята да стопли вечерята. От глад вече ѝ притъмняваше пред очите.

— Ти какво така се разтича като младо момиче? — извика откъм стаята Чистяков.

— Ха, че да не съм стара? — звънливо отвърна тя.

И се сепна. На хладилника стоеше дървеният дядка и я гледаше с ехидна усмивка. Жилести крака, овехтели обуца; явно бе изминал дълъг път с тях. На неговата възраст... Хем е два пъти по-стар от Настя.

ГЛАВА 9

Журналистката Наталия Разгон се запознала с Елена Шчоткина преди няколко години при не толкова печални, колкото късащи нервите обстоятелства. Обрали я. Да, да, толкова банално, грубо и много неприятно. Една късна зимна вечер, когато се качвала в колата си, я изхвърлили от тази кола и я оставили не само без превозно средство, но и без пари, без топло кожено яке и без мобилен телефон. Пак добре че не измъкнали от чантата ѝ паспорта и ключовете от апартамента ѝ, задоволили се с портмонето и документите на колата. Наталия, която по принцип не била глезла, от страх, студ и обида се объркала и не намерила нищо по-добро от това да влезе в най-близкия незаключен вход, за да се стопли, да се успокои и овладее. Разбирала, че трябва да отиде в милицията, но без връхна дреха нямало да е лесно да стигне до нея в студа, а нямало и откъде да се обади по телефон: задигнали ѝ мобилния, след полунощ щяло да е съмнително да тропна на хорските врати с молба да ѝ разрешат да се обади, наблизко не се виждала и телефонна кабина. Докато тя, треперейки от студ и притискайки се до радиатора, тъжно разсъждавала за всичко това, във входа влязла красива млада жена със скъпо кожено палто.

Без много приказки Лена ѝ предложила да се качи в апартамента ѝ, да се обади където трябва и да се стопли. Наталия с благодарност приела предложението, намерила приятел, който не си лягал до късно и имал кола, той дошъл и я закарал първо в милицията, после вкъщи. Наталия искрено смятала Лена Шчоткина за свой ангел спасител и когато на другия ден отишла при нея, за да ѝ върне късото палто, което Лена я накарала да облече, за да не настине окончателно, взела със себе си кутия бонбони, бутилка хубаво вино и огромен букет. Тогава много приятно си побъбрили, изпили по чаша вино и по три чашки кафе, журналистката разказала за себе си и своята работа, а домакинята с удоволствие поддържала разговора, но Наталия с учудване констатирала, че тя говори за всичко, само не и за себе си. Било ѝ неудобно да пита направо и до края на разговора така и не

разбрала с какво се занимава Лена, къде и като каква работи и с какви пари живее. На тръгване Наталия оставила на новата си позната всичките си телефони и казала, че ще бъде щастлива, ако може да ѝ помогне при нужда. Била сигурна, че добре поддържаната красавица никога няма да ѝ се обади. Че такива като нея винаги имат на разположение стотина свестни и заможни мъже, готови да се притекат на помощ при първо повикване.

И каква била нейната изненада, когато след няколко месеца Лена ѝ се обадила.

— Случило ли се е нещо? — разтревожено попитала Наталия. — Помощ ли ти трябва?

— Не, просто ми се прииска да се видим, така... да си побъбрим. Имаш ли време?

Както на всеки пишец журналист, свободното време и на Наталия никога не стигало, но тя не била забравила, че Елена ѝ се притекла на помощ, без да се притеснява за собственото си спокойствие, затова намерила време и се съгласила да се видят. Не вярвала, че на Лена наистина ѝ се било приискарало „да се видят и да си побъбрят“. Как пък така изведнъж? Почти не се познават, от двете срещи не са станали не само приятелки, но дори близки познати. Значи са възникнали някакви проблеми и Лена има нужда да сподели за тях с немного близък човек. В такава ситуация щяло да бъде непочтено да отклони молбата за среща.

Видели се още същия ден. Да, било очевидно, че Лена има проблеми, защото дошла с простички и евтини дрехи, не носела украшения, ноктите ѝ не били лакирани, прическата ѝ явно говорела, че момичето не е ходило на фризьор не само вчера, но дори и миналата седмица. Но за тези „проблеми“ не станало и дума. Обикновено бърбрене за всичко и за нищо: как се е развалила козметиката на една фирма и какви новости са се появили в друга, колко е трудно в такава жега (а срещата се състояла през юни) да се облечеш според сезона, и при това да спазваш приличие, колко зле изглежда напоследък една телевизионна водеща и колко се е разхубавила друга, каква глупост е филмът, на който са присъдили „Оскар“, и колко е идиотско да се вземат тайландски хапчета за отслабване. Приказвали си около три часа и се разделили. Наталия така и не разбрала смисъла на тази

среща. Не била произнесена и една дума за проблеми, трудности, промени в живота.

След седмица Лена отново се обадила. Този път отишли на плаж, разговаряли малко, повечето мълчали или лениво обменяли по някоя дума. Наталия била благодарна на Лена, че я измъкнала сред природата, на чист въздух, откъснала я от компютъра, цигарите и силното кафе. И отново никакви оплаквания, молби за съвет или помощ. През лятото те се видели още няколко пъти, все така „безсъдържателно“, но прекарвали доста приятно.

А после Лена се изгубила. Е, не че се изгубила съвсем, тя не изчезнала, била в Москва, Наталия ѝ звъннала веднъж-дваж да пита как е, за всеки случай ѝ предложила да се видят — имала два билета за Дома на киното, — но срещнала много учтив отказ. Дори малко се обидила: самата тя нито веднъж не била отказвала на Лена.

Близо година по-късно Лена отново я потърсила. После пак изчезнала. Наталия си поразмърдала мозъка и се сетила, че новата ѝ позната се появява, когато се разделя с поредния си любовник. Вероятно по този простиച്ък начин запълва празнотата. Обажда се ту на една, ту на друга позната, все е развлечение. После започва нова връзка и престава да се нуждае от общуване.

— Последната ѝ връзка беше много тежка — каза Наталия и запали поредната цигара. — По-точно, не самата връзка, а нейният край.

— Защо? — изостри вниманието си Настя, като си припомни, че нещо подобно беше казал и Егор Сафронов. — Разказвала ли ви е нещо конкретно?

— Не, нищо не ми е разказвала, но аз нали виждах... В този случай беше станало нещо сериозно, нещо, надхвърлящо всякакви граници. А може тя наистина да е обичала своя последен мъж по-силно от всички предишни. Последния път тя просто се изтезаваше с физически натоварвания, струва ми се, че дори сърцето ѝ не издържаше. Постоянно беше бледа, под очите ѝ — тъмни кръгове, устните ѝ — синкави.

— С какви натоварвания се изтезаваше Елена?

— Бягане — ту сутрин, ту вечер, ходеше на басейн, занимаваше се с някакви гимнастики, купуваше специални касети. При нея, разбирате ли, имаше някаква периодичност: отначало, след поредното

скъсване — големи натоварвания, през това време обикновено изглеждаше зле, оплакваше се, че я болят мускулите и постоянно ѝ се спи, сетне постепенно натоварванията намаляваха или тя се адаптираше към тях, защото започваше да изглежда все по-добре и по-добре.

— А после?

— После се изгубваше. А когато се появяваше, всичко започваше отначало.

— Тоест, може да се направи изводът, че докато е имала любовник, Лена не се е занимавала нито с бягане, нито с плуване, нито с гимнастика? — уточни Настя, проверявайки собствените си хипотези.

— Със сигурност — бързо отговори Наталия. — При нова връзка тя абсолютно губеше спортната си форма.

Журналистката останала много учудена, когато Лена я поканила на сватба. Кой знае защо, Наталия имала чувството, че жени като Лена Шчоткина не се омъжват, а ако се омъжват, правят го за мъже, организираци такива сватби, на които случайни познати, особено хора, непринадлежащи към олигархическите среди, просто няма какво да правят. И още повече я учудил изборът на Елена, защото Егор, макар да бил заможен човек, все пак не бил милионер. А Наталия не се съмнявала, че нейната позната си търси за съпруг именно милионер. Инак защо с нейната красота, несъмнен ум и добър делови нюх толкова дълго не се е омъжила? Тя лесно би могла да откъсне от семейството му всеки мъж. И въпреки това имала любовници, и то за дълги периоди, а съпруг — не.

— Вие кога научихте, че Лена е бременна?

— Когато получих поканата за сватбата.

— Тя ли ви го каза, или вие сама го забелязахте?

— Какво говорите, става дума за четиримесечна, може би петмесечна бременност, още нищо не личеше. Лена ми каза. Тогава се учудих, че сватбата е толкова скоро — нали през юни се бяхме видели с нея и не бе станало дума за никакво омъжване. А в края на юли тя ме покани на сватба.

— Излиза, че Елена е имала връзка поне от началото на пролетта, забременяла е, канела се е да се омъжи и е продължавала да се държи

така, сякаш е все още сама? — зададе коварен въпрос Настя. — И на работа е ходела, и с вас се е виждала.

Тя не се опитваше специално да улови Наталия Разгон в противоречия, в този момент нямаше никакви основания да подозира, че журналистката има нещо общо с убийството, но беше убедена, че в случая с Елена Шчоткина лъжат всички. Във всеки случай нито един от свидетелите не даваше показания, в които всичко да е разбираемо и логично.

— Така ли? — Наталия сякаш остана озадачена от подобна постановка на въпроса. Тя помисли малко, преди да отговори: — Струва ми се, че не беше точно така.

— А как?

— Или това беше някаква особена връзка, различна от друг път, или изобщо не е имала връзка — уверено каза Разгон. — Последният период на самоизтезаване започна при Ленка някъде през есента, май през септември, или пък в края на лятото миналата година. Беше нещо ужасно... Беше страшно да я гледа човек. Към началото на пролетта тя, как да кажа... постегна се. С една дума, всичко си беше, както обикновено, тя започна да намалява натоварванията, развесели се и аз мислех, че всеки момент ще се изгуби отново. Но тя не се изгубваше, срещрахме се приблизително веднъж на две-три седмици и Лена по нищо не се различаваше от онази Лена, която бях наблюдавала в също такива периоди. Разбирате ли? Тя и с половин уста не намекна, че очаква дете. И очите ѝ не грееха, както става, когато една жена е влюбена или очаква важни промени в живота си. И ми се струва, че изобщо не обичаше съпруга си — Егор.

— Това ваши наблюдения ли са? Или Елена ви каза?

— Анастасия Павловна, Лена никога нищо не ми казваше, вече ви обясних. Аз изобщо не разбирах защо тя общува с мен. Във всеки случай, не ме използваше нито като съветник, нито като рамо, на което да поплаче.

— А вие, Наташа? Вие защо общувахте с нея?

— Не знам — изведнъж някак беззащитно се усмихна журналистката, — вероятно по инерция. Първите няколко пъти ми беше неудобно да отказвам, нали тя ми бе помогнала в труден момент и се смятах за задължена. А после вече нямаше връщане назад, нали не можеш да кажеш: край, драга, отработих дълга си пред теб и не ми се

обаждай повече. Е, и освен това тя безспорно беше интересна събеседничка, беше ми любопитно да я наблюдавам. Надявах се, че рано или късно ще ми разкаже всичко.

— Кое „всичко“? Тайните си? Най-съкровеното?

— Живота си. Аз пиша за женско списание и вече отдавна искам да направя цикъл материали за жени, които идват в Москва да си уредят живота. Би било любопитно да напиша за Ленка, все пак не беше тривиален образ.

— Да — съгласи се Настя напълно искрено, — характерът ѝ наистина е бил странен. А за конфликта с майка си не ви ли е разказвала нещо?

— Не, но аз разбрах, че е имало конфликт, и то много сериозен. Не знам каква е била причината, ала Лена категорично отказа да ми даде координатите на майка си. Разбирате ли, аз тъкмо приключих със събирането на материали за поредния цикъл — за жени, заминали да търсят щастието си в чужбина. Цял месец бях в Щатите и в Канада, още един месец — в Европа. И когато тръгвах, попитах Лена дали не мога да се срещна с майка ѝ, точно по моята тема беше.

— И Елена какво? Отказа ли ви?

— И още как! Така се ядоса, че чак ръцете ѝ се разтрепериха. Аз не настоях, защото, след като ѝ е толкова неприятно...

— Кой от нейните познати беше на сватбата? — свърна Настя по следващата пътечка.

— Мисля, че само едно момиче от салона, колежката на Ленка, с която се сменяха. Май нямаше други.

— Между другото, за това момиче. — Настя лицемерно се престори, че току-що се е сетила за него. — Вие знаехте ли, че Елена ѝ е разрешавала да използва апартамента ѝ за интимни срещи?

— Разбира се! Точно това Лена изобщо не криеше. На няколко пъти дори, спомням си, когато се срещяхме, тя казваше, че Нина сега е в нейния апартамент и тя трябва някак да убие времето, за да не ѝ пречи. После Нина се обаждаше и Ленка се прибираше.

— А защо го е правела? Нали те не са били близки приятелки, а това е толкова неудобно: да се разхожда някъде след работа, да изчаква жилището ѝ да се освободи. Обикновено човек прави това за близки приятели, а Нина е била за Елена фактически чужд човек.

— Анастасия Павловна, Лена беше много добра. Тоест...

— Наталия се запъна, търсейки по-точно определение. — ... за никого нищо не ѝ се свидеше. Тя не беше добра в смисъл на отношението си към хората, беше много критична, язвителна, злобна, особено по отношение на мъжете. Да можехте да чуете какво говореше за тази Ниночка! Но при това, ако можеше да помогне на някого с каквото и да било, не се замисляше нито за миг. Та нали, когато се запознахме, тя покани мен, първата срещната, в жилището си, не се уплаши, нещо повече, даде ми палтото си просто срещу честна дума, дори нямаше моя телефонен номер. Ами ако не бях ѝ го върнала?

— Може би и през ум не ѝ е минало, че можете да не ѝ върнете палтото? Имате толкова сериозен вид, така че Елена ви е повярвала — предположи Настя.

— Не, не, тя всичко разбираше. Крадците и мошениците винаги имат предразполагащ вид. Сигурна съм, че Ленка е разбирала. Но пак не ѝ се е свидело това палто.

— И още един въпрос, Наташа. В апартамента на Елена ние намерихме листове с отпечатан текст. На едни е написано „Така ми се пада“, на други — „Заслужавам това“. Вие знаете ли нещо по този повод?

Наталия отново се замисли. Запали цигара.

— Аз съм била в дома на Ленка само два пъти: когато ме обраха и на другия ден, когато върнах палтото. След това се виждахме в града — или се разхождахме, или седяхме в някое заведение, или ходехме на плаж. Така че нямам много впечатления от предметите в нейния дом. Но Ленка често повтаряше думите „Така ми се пада“, определено.

— А „Заслужавам това“?

— Никога не съм го чувала.

Разговорът с Наталия Разгон продължи няколко часа, на Настя ѝ харесваше, че наблюденията на журналистката бяха точни, а изводите ѝ се основаваха върху факти, а не върху усещания.

И сега, затрупана с листове и картончета, на които бе написала всичко, което ѝ се бе сторило интересно и важно — и от материалите по случая, и от диктофонните записи на разговорите на Андрей Чеботаев с хора в Новосибирск, Настя почувства, че Елена Шчоткина е оживяла, станала е по-разбираема. Вече не беше така загадъчна...

„Имало едно време едно момиченце Лена...“ — започна тя да си разказва, надничайки в бележките.

Професор Шчоткин бил известен учен биохимик, луд по своята наука и готов да си затваря очите за всичко, което би му попречило да се занимава с любимата си работа. Жена му — Лариса Петровна, работела като счетоводител в един от научноизследователските институти в новосибирското академично градче. Съпрузите се трудели в различни институти, но академичното градче все пак не е Москва, там всички знаели всичко за всички, още повече че живеели компактно. Шчоткин бил един от малкото, които в съветско време пускали в чужбина, и неговата съпруга и дъщеря му се докарвали с най-модерните вносни дрешки.

Леночка, която била красиво дете, получавала само отлични бележки и още от първи клас стабилно държала позицията на лидер. Момчетата се влюбвали в нея, момичетата ѝ се възхищавали или ѝ завиждали. И ето че в пети клас станало нещо ужасно: у Шчоткини за няколко дни пристигнала роднина от село и Лена хванала от нея въшки. Нищо страшно, няколко дни вкъщи, два-три пъти измиване на главата с газ — и проблемът е решен. Лариса Петровна взела бележка от детската поликлиника, че Лена има остро респираторно заболяване, и се захванала да лекува ужасената си ревяща дъщеря.

— Никой няма да научи — убеждавала я майка ѝ, — имаш бележка за настинка. Само не казвай на никого и всичко ще бъде наред.

На втория ден при Лена дошла приятелка от същата паралелка, да види болната. Лена я посрещнала с тюрбан на главата.

— Здравсти! Какво става с теб? Грип ли?

— Настинка — заучено отговорила Лена. — Хрема. И кашлица.

За по-убедително дори се изкашляла няколко пъти.

— А защо главата ти е овързана?

— А... ами мама ми изми главата — не се стъписало момичето.

— Как така ти е измила главата? — възмутила се приятелката. — Нали си настинала. Моята майка ми казва, че не бива да си миеш главата, когато боледуваш.

Лена мълчаливо свила рамене, не намерила аргументи срещу думите на чуждата майка, а авторитетът на възрастните тогава бил още достатъчно висок.

— Слушай, а откъде така вони на газ? — попитала нахалната приятелка и сбърчила носле. — От теб ли? Ами да, от теб с!

За това Лена не била готова, смутила се и разказала на близката си приятелка всичко, както си било.

— Само че не казвай на никого, нали? — помолила тя. — Обещай ми, че няма да кажеш.

— Кълна се! Честна пионерска под салюта на всички вождове! — тържествено изрекла приятелката.

Ала колко стрували „честните пионерски думи“, дадени от дванайсетгодишно момиче, в началото на осемдесетте? Вероятно малко, защото, когато след трите дни Леночка Шчоткина се появила в клас, посрещнали я с кикотене. „Въшливата, въшливата!“ — радостно крещели същите деца, които съвсем доскоро смятали Лена за първата умница и красавица в класа. „Няма да седя с нея, вони на газ, ще хвана въшки от нея!“ — крещели момчетата, за да ѝ отмъстят, задето не им обръщала внимание.

Лена избягала от училище и плакала вкъщи чак докато майка ѝ се прибрала от работа.

— Нали ти казах, че на никого не бива да се доверяваш, на никого нищо не бива да казваш — ядосано ѝ се накарала Лариса Петровна. — Така ти се пада, по-малко ще бърбориш.

Майката наистина често повтаряла на момичето, че трябва да си държи езика зад зъбите и да не казва нищо съкровено на когото и да било. Баща ѝ излиза в чужбина, постоянно го проверяват и милицията, и КГБ, и не е нужно хората да знаят с какво и с колко разполага семейството им. Лариса Петровна например вече три години носела едно и също кожено палто — защо трябвало някой си да знае, че всъщност съпругът ѝ е донесъл от чужбина още две, които тя с голяма печалба е продала на приятелки в Новосибирск. Хората са завистливи, поучавала майката дъщеря си, те не обичат другите да живеят по-добре от тях и от завист правят на хората какви ли не бели. Могат да напишат анонимно писмо и да измислят всякакви гадости. А баща ѝ постоянно е под контрола на органите, защото често пътува в чужбина, вниманието към него е специално и каквото и да става в семейството, то не бива да излиза извън прага на жилището им. „Ако ти се иска да споделиш нещо с някого, сподели го с мен — казвала Лариса Петровна

на Леночка. — За какво са ти тези глупави приятелки, които не само ще раздрънкат всичко, но и ще наприказват лъжи?“

„Какво и колко“ всъщност означавало „всичко и много“, но не бивало да се говори за това пред хора. Такива били времената... Лена слушала майка си, не канела момичета на гости, не се хвалела с благосъстоянието на семейството, но явно съветът да си държи езика зад зъбите се отнасял не само за вещите, парите и разговорите между родителите ѝ. Това бил първият урок, толкова болезнен, че ѝ държал влага много дълго.

Годините минавали, Леночка растяла и пораснала красиво момиче, най-красивото и най-умното в нейния курс, защото учела в икономическия институт и отново била отличничка. Споменът за „въшливия“ позор се изличил, но изводите, които тя си направила от онази тъжна история, здраво се запечатали в нейната прелестна главица. Никакви близки приятелки, никакви откровения. Лена свикнала да не се сближава, а само да се преструва, че е близка с някого. Не да споделя съкровени неща, а умело да поддържа разговори, създавайки илюзия за близко общуване. И постепенно свикнала да не се нуждае от никого.

Но и тук изградената защитна стена се оказала недостатъчно сигурна. Леночка имала един интимен проблем: по стройните ѝ, с чудесна форма крачета растели косми, гъсти и дълги. Едва сега, в наше време, косматите крака вече не се приемат като катастрофа и във всеки салон за красота ви предлагат различни по стойност, болезненост и устойчивост на ефекта процедури за епилация. А тогава, в началото на деветдесетте, се налагало или постоянно да си бръснеш краката и после дълго да се бориш с раздразнената кожа и обривите, или да криеш дефекта с дрехи — панталони или плътни черни чорапогащници. Опасност криели и часовете по физическо възпитание, когато трябвало да се събличаш пред очите на всички състудентки в обща съблекалня, но тогава Леночка тръгнала по изпитан път: майка ѝ, както и преди, ѝ намерила бележка за заболяване на очите, при което се забраняват заниманията с физкултура. Лена цял живот не можела да понася физкултурата и докато до осми клас се налагало да посещава омразните часове, то когато космите на краката ѝ станали видими, Лариса Петровна се съгласила да помогне на дъщеря си: проблемът бил чисто женски и майка ѝ я разбрала.

Двайсетгодишната Леночка Шчоткина все още не се занимавала със секс, затова предпочитала чорапогащниците, а не бръсненето. Но когато до нея се появил младеж, в когото тя се влюбила безумно, и нещата явно отивали към леглото, девойката разбрала, че трябва да направи нещо. Нямало начин да остане с чорапогащник. Затова рискувала и се възползвала от бръснача, като се надявала, че всичко ще мине добре и няма да има нито раздразнена кожа, нито обрив. Нали не при всички се получавали, на някои някак им се разминавало.

Но при нея не се разминало. Краката ѝ пламнали, покрили се с отвратителни пъпки и не стига, че всичко било абсолютно неестетично, но и ужасно сърбяло. И точно тогава, като напук, по време на лекция Лена някак несръчно се извърнала, нащърбеният край на банката я одраскал по крака и на чорапогащника ѝ се образувала дупка, от която широка ивица бримки се спуснала чак до стъпалото. Момичето било предвидливо и винаги си носело резервен чифт, затова в междучасието хукнало към тоалетната да се преобуе. И тогава... Дали не била пуснала добре резето на вратата в кабинката, дали самото резе не било в ред, но някой дръпнал вратата отвън и тя се отворила широко.

— Ох, извинявай — смотолевила състудентката на Лена, — мислех, че е свободно.

И вече се канела да затвори вратата, когато погледът ѝ се спрял на покритите с пъпки, възпалени крака.

— Господи, Шчоткина! Какво е това? Псориазис ли? Ужасът преминал в съчувствие, съчувствието — в догадка.

— Или си бръснеш краката? Да не би да са ти космати?

Лена не си била приготвила никакво обяснение, нали смятала, че е предвидила всичко, дори физкултурата, и вече нищо не я заплашва. В тази идиотска ситуация тя се оказала беззащитна пред избора, предложен от състудентката: или псориазис, или космати крака. И едното, и другото били неприемливи за Леночка, тя не могла да направи избора, затова нищо не отговорила.

Състудентката приела мълчанието ѝ по свой начин.

— Ама ти не се притеснявай, на никого няма да кажа.

Нужно ли е да обясняваме, че на другия ден целият курс знаел какви са в действителност краката на първата красавица Лена Шчоткина. Информацията се разпространила доста далече извън

курса, защото младежът, в когото момичето било страстно влюбено, повече не я доближил. Едва ли щели да го смутят космите по краката, но предположението за кожно заболяване свършило своята работа.

От случилото се бил направен извод, че не само не бива да говориш за себе си, но и да допускаш хората да научават неща, които би искала да скриеш. Към момента на завършването на института Елена Шчоткина майсторски овладяла уменията да живее така, че никой нищо да не знае за нея, и при това всички да остават с впечатлението, че тя е с открито сърце и всички знаят всичко за нея.

Но борбата срещу разпространяването на информация за нея била само един от факторите за оформянето на характера на Леночка Шчоткина. Друг фактор били нейните родители, по-точно, отделно майка ѝ, отделно баща ѝ и отделно — техните взаимоотношения.

Лариса Петровна изобщо не се интересувала от научните постижения на съпруга си, те представлявали за нея ценност точно дотолкова, доколкото му позволявали да ходи в командировки в чужбина, както и да получава премии с паричен еквивалент, звания и длъжности, свързани с блага и привилегии. Михаил Аркадевич бил по-възрастен от жена си с около петнайсет години и когато се оженили, бил вече и доктор на науките, и професор, и закоравял ерген. Ларочка започнала да му изневерява около три години след раждането на дъщеря им; за нейните похождения знаело цялото академично градче, с изключение на самия Шчоткин.

Лариса Петровна била извънредно привлекателна и учудващо младолика жена, на трийсет и пет изглеждала най-много на двайсет и седем, а когато я споходили четирийсет и петте, никой не ѝ давал повече от трийсет и шест. Когато Леночка пораснала, непознати хора ги вземали за сестри: и двете били красавици, много си приличали, а и разликата във възрастта им наглед не била голяма. Защото щом по-голямата е на около двайсет и седем, по-малката, която е на дванайсетина, едва ли може да ѝ бъде дъщеря. Разбира се, в академичното градче всички знаели, че са майка и дъщеря, но на двайсет километра от дома им, в центъра на Новосибирск (както казвала Лариса Петровна — в града), почти никой не знаел това, ето защо много хора правели тази грешка. Тя ласкаела и двете: майката се чувствала по-млада, дъщерята — по-голяма. Като се стараела да създаде и укрепи у себе си илюзията за незначителността на разликата

във възрастта, Лариса Петровна някак незабелязано и плавно започнала да приближава към себе си дъщеря си, играейки ролята на по-голяма приятелка.

Тази игра, както показва историята, изисква голяма предпазливост и такт, а Лариса Петровна не взела това предвид или не съумяла да го направи — и в резултат преминала забранената граница. Лена се оказала в течение не само на съпругеските ѝ изневери, но и на истинското ѝ отношение към нейния съпруг.

— Ти си полудяла — съскала насреща ѝ петнайсетгодишната дъщеря, когато Лариса Петровна се прибирала в два часа през нощта. — Татко те чака до единайсет и половина, после заспа, както си беше в кабинета.

— Е, тогава ще му кажем, че съм се прибрала в дванайсет без петнайсет — безгрижно се усмихвала Лариса Петровна, която уж била ходила в града при приятелка. — Върнала съм се с последната маршрутка.

— Мамо, ще се издъниш — предупреждавала я седемнайсетгодишната Лена след поредната ѝ лекомислена постъпка. — Какво ще стане, ако татко научи?

— О, стига, моля ти се! — махвала с ръка майката. — Че какво ще ми направи? Да се благодари, че се омъжих за него, че му родих и отгледах теб, такава умна и красива, и продължавам да живея с него, макар че вече за нищо не става. Той трябва да ми мие краката и да изпива водата. И после, уверявам те, детето ми, че дори да научи нещо, той веднага ще го забрави. Ще го изхвърли от главата си. По-удобно му е да не знае.

Лена разбирала това. На баща ѝ му било по-удобно да не знае, защото признаеш ли, че знаеш, трябва да направиш нещо: да си изясниш отношенията, да вдигнеш скандал, да се разведеш, да делиш имущество. И после, в чужбина пускат само женени хора, защото един ерген може да заяви, че се е влюбил, смята да се ожени и да остане навън, така че да няма никакви видими причини да го спрат. А нали тези командировки за симпозиуми и конференции били за него важен източник на информация, толкова необходима за научната му работа, и изхвърлянето му в категорията „без право за излизане зад граница“ щяло да направи невъзможно запознаването му с новите научни постижения, новите разработки и новите направления. Михаил

Аркадевич не искал нищо подобно да му се случи, той искал да се занимава само с наука и никой да не му пречи в това.

Като дете момичето имало страх от баща си, той бил извънредно взискателен, искал да вижда в дъщеря си само отличничката и вдигал летвата на претенциите си твърде високо. Не го мързяло редовно да проверява как Лена си е научила уроците и ако нейните знания не отговаряли на неговите представи за желаното, строго я наказвал. Наказанията при Михаил Аркадевич се свеждали до това да кара дъщеря си да прави всичко, което тя не обича. Да яде извара и каша от овесени ядки, да пие шипкова отвара, да става сутрин един час по-рано, за да успее да направи гимнастика и да потича, а после да вземе студен душ. Наказанието било налагано обикновено за седмица и освен описаното, включвало ежедневно лъскане на паркета и измиване с хладка вода със сода на многобройните кристални сервизи (а Лена още от седми клас много си пазела ръцете и ноктите!), както и забрана да гледа телевизия и да чете каквито и да било книги, освен учебниците.

— Трудностите закаляват характера — повтарял бащата в отговор на жалните молби на дъщерята да се смили и да отмени наказанието. — А особено закалява преодоляването. Като правиш нещо, което не ти харесва, ти преодоляваш себе си и ставаш по-силна. Сега ти се струва, че това е наказание, но когато пораснеш, ще разбереш, че е било само за добро. И тепърва ще ми благодариш.

Майка ѝ пък, вместо да я защити, само повтаряла:

— Така ти се пада. Трябва добре да се учиш, а ти си вятърничава. Татко ти е недоволен от теб.

— Но нали получих отличен — отчаяно хленчела Лена. — Днес ме изпитаха по география точно за това, което татко провери вчера, и ми писаха отличен.

— Отговорът ти е бил отличен само за твоята тъпа учителка, а татко ти смята, че не знаеш достатъчно. Трябва да учиш не по учебника, а по книги, вкъщи имаме огромна библиотека, татко ти купува толкова книги специално за теб, а теб те мързи да прочетеш десет страници в повече. Така ти се пада.

Всъщност Лариса Петровна била строга само в присъствието на мъжа си. Когато Михаил Аркадевич не виждал, ѝ разрешавала да почете малко или да погледа телевизия, заделяла за наказаната си

дъщеря разни вкусни неща и ѝ давала да пие компот, а омразната шипкова отвара изливала в мивката. Но все пак се налагало Лена да изтърпява значителна част от наказанието. И ако с храната, миенето на кристалните сервизи и забраната за четене можела да се размине с хитрост, ранното ставане, бягането, гимнастиката и обливанията със студена вода не можела да избегне по никакъв начин: баща ѝ лично следял за това.

Когато Лена била в първи курс, баща ѝ нещо закъсал със здравето. На два пъти за един месец се наложило да викат „Бърза помощ“, втория път взели Михаил Аркадевич в болницата и го държали повече от две седмици. Сърцето. Препоръчали му спокойствие, диета и никакви претоварвания — както физически, така и емоционални. А предстояло поредното му пътуване до Париж за симпозиум, на който професор Шчоткин трябвало да изнесе доклад.

— Май няма да отида — казал бащата. — Страхувам се.

— Как така няма да отидеш? — страшно се учудила Лариса Петровна. — Ами докладът? Нали трябва да го изнесеш.

— Нищо, със същия успех може да го изнесе моят заместник. Докладът съдържа резултатите от колективната ни работа и може да го изнесе всеки член на авторския колектив. А аз ще си остана вкъщи.

— Как така вкъщи?! — избухнала жена му. — Ти чуваш ли се какво приказваш? Как така твоят заместник ще отиде в Париж? Погледни какви овехтели дрехи нося, изобщо нямам какво да облека! Ами Леночка? Вече е студентка, съвсем голяма, трябва да изглежда прилично! Трябва ѝ хубава козметика! Хич не смей да помислиш, че няма да отидеш.

— Но, Ларочка, тъкмо излизам от болницата. В чужбина може да ми стане зле, какво ще правя тогава? И лекарят каза, че не бива да летя със самолет, това е прекалено голямо натоварване на кръвоносните съдове, може да не понеса полета.

Лена, която чувала разговора от своята стая, изведнъж разбрала, че баща ѝ убеждава майка ѝ. Не майка ѝ него, а той — нея. Кошмар!

— Нищо, нищо, ще си вземеш повече лекарства. И изобщо защо се страхуваш? Всичко ще бъде наред. Ето виж, предварително съм ти направила списък, с който ще обиколиш магазините в Париж и ще купиш всичко. Да не ти е хрумнало да откажеш командировката, не прави глупости.

Баща ѝ, разбира се, заминал. И донесъл всичко. Но след онзи подслушан разговор Лена престанала да се страхува от баща си и започнала ужасно да го съжالياва. Когато той отлетял за Париж, тя се престорила, че нищо не е чула, и казала на майка си:

— Може би не биваше да разрешаваш на татко да отиде? Не е здрав, чувства се зле. Сигурно ние с теб трябваше да го убедим да не заминава, обаче го пуснахме.

— Нищо му няма — рязко отговорила Лариса Петровна. — Нали трябва да има някаква полза от него. Отдавна не може да спи с мен, не ме придружава на театър в града, не ходим на гости, само за наука мисли. Ако не пътува в чужбина и не носи дрешки, за какво тогава ми е притрябвал?

Лена изпитала страх. Не можела да не обича майка си. Но как да я обича, щом тя се отнасяла така към баща ѝ?

Тя била в трети курс, когато баща ѝ бил прикован на легло окончателно. В началото майка ѝ не вярвала, че той повече няма да стане, няма да ходи на работа и най-важното — че няма да пътува в чужбина. Когато го взели в болницата и лекарят, без да крие нищо, ѝ обрисувал перспективите, Лариса Петровна разбрала, че всичко е свършено и тя трябва да си търси нов спътник за красив живот. Нито веднъж не посетила съпруга си в болницата, а свободното си време посвещавала на своя нов любовник — млад предприемач. Точно през годината, когато Михаил Аркадевич починал, отворили границата и можело вече да се пътува свободно. Лариса Петровна си поставила за задача да склони своя сърдечен приятел отначало да се ожени за нея, а после да я отведе някъде, например в Щатите или в Европа. Решавала тази задача почти две години. Най-накрая съобщила на дъщеря си, която току-що завършила института:

— Продавам апартамента и заминавам. Парите си поделяме с теб поравно, ще си купиш нещо по-малко.

— Ами аз? — глупаво попитала Леночка. — Няма ли да ме вземеш и мен?

— Да не си луда! — троснала се майка ѝ. — Докато те няма край мен, аз съм още млада жена. Ще уреждам живота си сама, а ти уреждай своя. Имаш образование, красота и ум не ти липсват, няма страшно.

С получените от продажбата на апартамента пари Лена не купила нищо в Новосибирск, а си събрала багажа и заминала за Москва. Разбира се, за собствено жилище в столицата, дори съвсем малко, парите не стигали, но били достатъчно, за да наеме прилична квартира и дори да си купи немного скъпа кола. Без усилие успяла да си намери работа като секретарка в някаква фирма, не кой знае колко платена, но за начало и това не било лошо.

Елена се трудела добросъвестно, не пренебрегвала служебните си задължения, внимателно се вглеждала във всички посетители във фирмата, дележала ги на дребни и едри риби и било повече от достатъчно, за да опознае бързо дейността на фирмата, и много скоро от обикновена секретарка, от която се изисква да вдига телефона, да прехвърля разговори и да сервира кафе и напитки, Лена станала секретар консултант. Все по-често започнали да я канят в кабинета на ръководителя, тя присъствала на преговори, подготвяла документи и давала съвети. Същевременно се оглеждала за нещо подходящо за себе си. По-точно не за нещо, а за някого. И го намерила.

Той не бил много красив, нито много млад, но достатъчно заможен. Не било трудно да го накара да ѝ обърне внимание. Лена напуснала работа, изслушала искрените съжаления на директора на фирмата и получила от него уверения, че ако реши отново да работи, той с радост ще я вземе или ще ѝ даде най-добри препоръки. Той нямал и представа за истинската причина за нейното напускане: Лена грижливо криела своето близко познанство с един от деловите партньори на началника.

Отначало всичко вървяло така, както тя искала. Хубави дрехи, накити, джобни пари, пътувания до европейски курорти. После той ѝ купил апартамент. След това вероятно решил, че Леночка му принадлежи изцяло. Че как може да бъде другояче, щом плаща за нея? Който плаща, той поръчва музиката.

— Сваляй тези парцали — казал той веднъж, когато Лена го посрещнала с току-що купения черен пеньоар, — не мога да понасям черно. Върви да облечеш онзи розовия, дето го обичам.

Тя не харесвала розовия пеньоар, изобщо не обичала розово. Друг път той се обадил по телефона и казал, че ще дойде за вечеря. Лена сготвила, сервирала масата и зачакала. Той пристигнал към три

часа посреднощ, пийнал, ядосан и което било най-обидното — вечерял.

— Махай това — казал грубо и съборил на пода панерчето с нарязания хляб. — Така съм се наплюскал, че не мога да гледам ядене.

— Ти самият каза, че ще дойдеш за вечеря — възразила Лена. — Аз те чаках. Можеше да ми се обадиш, нямаше да те чакам.

— Ти си длъжна да ме чакаш винаги — самоуверено заявил спонсорът, — за това ти плащам.

Тя не била подготвена за такова развитие на събитията. Смятала, че всичко трябва да бъде различно, че тя ще позволява да я обичат, а мъжът, не много млад и не много красив, ще ѝ плаща за това, ще ѝ се възхищава и ще ѝ благодари за щастието да бъде с нея. Именно така си представяла Лена живота на държанката, като се опирала на мирогледа на Лариса Петровна. Първите няколко епизода, които се разминали с нейните представи, тя посрещнала с учудване и недоумение, а после у нея се пробудил характерът на майка ѝ. Пробудил се рязко и с пълна сила.

Мъжът не бива, а и не е нужно да бъде уважаван. Той трябва да бъде използван. А ако той не позволява да бъде използван така, както иска жената, може и трябва да бъде унижаван, достойнството му трябва да бъде стъпквано. Просто да го зарежеш е глупаво, трябва да изстискаш от него всичко докрай, но при това да не му позволяваш да те манипулира. Как да подчиниш мъж, който смята, че всичко му е позволено, защото те е купил?

Отговорът дошъл от само себе си. При следващата среща Лена с въздишка отбелязала, че напоследък нейният любим нещо е заслабнал.

— Така ли? — угрижено попитал той. — Сигурно защото днес на банката попрекалих с уискито.

— О, не, мили, не е само днес, отдавна е така. Аз мълчах, не исках да те разстройвам, надявах се, че е случайно, че си бил уморен. Но броят на случайностите вече показва закономерност.

— Е, какво, значи, не ти е било хубаво ли? — все още невярващ, попитал спонсорът.

— Не ми беше — отново въздъхнала тя. — По-точно, не ми беше никак. Не успях да почувствам каквото и да било.

Тя излъгала, доста много успяла да почувства, но нали не можело да се провери...

Натискът бил организиран планомерно и премислено. Спонсорът давал все повече пари, за да компенсира сексуалните несполуки, които незнайно защо не преминавали в сполуки, а се задълбочавали и ставали все по-очевидни, и след три месеца се превърнал в импотентна развалина с разстроена нервна система и опразнена кесия.

Разделили се. Лена си отдъхнала, щом разбрала, че вече не е нужно да се преструва и играе, не е нужно да угажда на никого, да се съобразява с никого, не е нужно да го чака с изстинала вечеря, да се преструва в леглото и после да заявява, че е неудовлетворена. Била свободна!

След два дни в душата ѝ майката отстъпила място на бащата. Лена се почувствала като отвратителен, подъл, гаден боклук. Защо стъпкала човека? Задето се държал така, както се държат всички в неговите среди? Задето играел според общоприетите правила? Хем ѝ предлагал да се оженят, а тя отказала. Е, какво още искала?

Тя е боклук и трябва да понесе наказание за това. Лена си намерила работа, възползвала се от любезното обещание на предишния си началник и получила от него бляскави препоръки. Ставала в шест сутринта, тичала по улиците във всякакво време, започнала да ходи да плува, престанала да носи скъпи дрехи. И из целия апартамент накачила листчета с надпис: „Така ми се пада“. Виждала се в огледалото — отслабнала, с кръгове под очите, с провиснала коса и обезформена прическа, с посивяло лице — и си повтаряла: „Така ми се пада“.

Постепенно угризенията на съвестта утихвали, Елена започнала да намалява физическите натоварвания и да се посвещава на кариерата си. Новата ѝ работа била същата като предишната и общувайки с делови хора, Лена имала възможност да се ориентира добре в московския бизнес. Тя редовно купувала списания, от които черпела интересна информация не само за фирмите, но и за работещите в тях. Тя искрено смятала, че както и преди, като започне от длъжността секретарка, ще може да се издигне, но този път няма да спре, когато срещне подходящ спонсор, а ще продължи да работи, да се издига все повече по йерархическата стълба. Отново започнала да се грижи за себе си, прибрала дълбоко в шкафчето евтината козметика, която използвала в рамките на наказанието, което сама си наложила, и постепенно се върнала към предишния си облик.

Но добрите намерения не издържали изпитанията на съблазните.

Той бил значително по-красив и малко по-млад от първия, а и парите му били повече. Лена често срещала името му в списанията, които толкова подробно четяла; в деловия свят той бил видна фигура и тя се възхищавала от прозорливостта си: първо, не било нужно да събира сведения, за да научи какво представлява той, а второ, оказала се напълно в течение на проблемите, които може да обсъжда с него, за да привлече вниманието му. „Още един — давала си дума Елена, — още само един, и после ще се заема с кариерата си. Трябва да се възползвам от случая, докато имам възможност.“ Купеното с парите на първия спонсор вече било излязло от мода и тя трябвало да обнови гардероба си. Искало й се да купи нещо и за апартамента. Мечтаела си за уеджудски сервиз, както и майсенски, с ръчно рисувани орнаменти... Оставали и много страни, в които Леночка не била ходила.

Живият в паметта й баща настоятелно изисквал всичко да се печели със собствен труд и човекът, който уважава себе си, да работи нещо, което му харесва и му носи удовлетворение. Докато майчините уроци карали Елена да вярва, че е умна, красива и достойна за най-доброто — и това „най-добро“ трябва да й го предоставят мъжете. Листчетата с надпис „Така ми се пада“ изчезнали от стените и на тяхно място се появили други, с думите „Заслужавам това“. След един месец Лена Шчоткина напуснала работа и останала на издръжката на новия претендент.

Всичко се повторило с поразителна точност. И след десетина месеца настъпил моментът, когато Лена се почувствала унижена, човек второ качество, и започнала да действа по отработената схема. Този мъж, вероятно защото винаги бил любимец на жените, се прекършил много по-бързо от предишния: за него положението на неубедителен самец се оказало абсолютно непоносимо.

И отново последвали физически натоварвания, евтини дрехи и угризения на съвестта, нова работа, задълбочено четене на литература и твърдо намерение този път да доведе работата по изграждане на кариера до логичния й завършек. И отново поредна съблазън, борба с нея, позорно поражение.

И само в ситуацията с Егор Сафронов всичко се развивало някак различно.

Настя Каменская не знаеше много подробности от тази история, но опирайки се на събраната информация, бе изградила правилно общата структура. Няма никаква близначка, нито престъпни замисли, няма двоен живот и страшни тайни, има просто млада красива жена, осакатена от родителското възпитание. Но някой е убил тази жена и още не е ясно защо.

Версия първа: убил я е някой от бившите ѝ любовници, който не е могъл да ѝ прости за това, което му е сторила.

Задача: да бъдат установени поименно. За целта трябва отново да се проверят фирмите, където в различни години е работила Шчоткина, да се издирят всички, които са работили в тези фирми по едно и също време с нея, и обстойно да се разпитат. Определено ще изплува нещо. Нали вече успяха да издирят един спонсор, значи и другите ще се намерят. Този единствен, който — макар и пряко волята си — даде да се разбере как са се развивали отношенията им с Елена, има доказано алиби, ами останалите?

Версия втора: убили са Елена с цел обир, при това престъпникът е знаел със сигурност къде се намира търсеното, затова в апартамента след убийството не личи никакво безредие, няма никакви следи от трескаво търсене. Но какво точно е взел убиецът? Всички нейни скъпоценности са се намирали в жилището на Сафронов. Дрехи? Възможно е, но е малко вероятно. В гардеробите висят доста скъпи дрехи, включително кожени палта, и ако престъпникът е търсил именно дрехи, защо не е взел всичките? Лошото е, че е невъзможно да се установи какви вещи са изчезнали от апартамента: няма кого да попиташ. Сафронов не е идвал тук, Наталия Разгон — също, трябва да се опираме само на показанията на Ниночка Клевцова, която от любопитство редовно е инспектирала съдържанието на гардеробите и шкафчетата на Шчоткина и твърди, че не е изчезнало нищо и всички вещи, които е видяла последния път, са на мястото си. Но Ниночка не е сигурен източник, защото, освен гардеробите и шкафчетата с дрехи и козметика, в жилището има огромен брой други места, в които би могло да се намира нещо, което не е представлявало интерес за Ниночка, но пък е било важно за убиеца и той го е искал.

Задачата е пак същата: да се намерят всички любовници на Шчоткина, тъй като те са били в този апартамент многократно и в продължение на доста време. Възможно е някой да е оставил нещо на

съхранение и да не си го е взел — защото не му е трябвало, защото го е забравил? Или е смятал, че го е загубил? А може Лена да им е показвала нещо и да е споменавала, че то е голяма ценност? Или Лена нищо да не им е показвала и обяснявала, а те сами случайно да са го намерили?

И версия трета, първоначалната: убили са Елена, защото е шантажирала Егор Сафронов.

И докато житейската история на Лена Шчоткина до момента беше що-годе известна, сведенията за живота на съпруга ѝ още не бяха събрани, така че трябваше отново да се чака.

Вярно, след завръщането на Чеботаев от Новосибирск детективите, работещи по случая, станаха трима, така че имаше надежда биографията на Егор Виталевич всеки момент да се появи на бюрото на Настя Каменская.

Да се занимава с анализ на информация — това е единственото, което ѝ харесва, и щом ѝ е предписано да оказва на оперативните работници практическа и методическа помощ, тя ще прави именно това.

За Екатерина Сергеевна Славчикова Настя почти не си спомняше. Бяха се срещнали в неделя, а във вторник ѝ звънна Владик Стасов.

— Настюха, толкова ли ме мразиш, че ми пробута това? — ехидно попита той. — Тя ми прати поздрав от теб.

— Коя, писателката ли? Че какво не ти харесва? — учуди се Настя. — Нормална лелка с нормален проблем. Нали можеш да ѝ помогнеш?

— Мога, разбира се, не е трудно. Но как ще изглежда да работя за конкурентка на Танюшка? Като верен съпруг, съвестта ме гризе.

— Е, ти не ѝ помагаш да си пише книгите, а да се оправя с роднината си — възрази тя. — И изобщо, Владик, нашата Татяна не може да има конкуренти, тя винаги е най-добрата от всички.

— Не си права — много сериозно отговори Стасов. — Танюшка например смята, че романите на Василий Богуславски са написани по-добре. Много ѝ харесват.

Настя се ядоса.

— Слушай, Стасов, не ми говори глупости! Аз не съм чела този Богуславски и нямам намерение да го чета, затова не ме въвличай в

дискусия кой пише по-добре и кой по-зле. Тиражите на Таня падат ли?

— А, не, растат. Но...

— Тогава край на обсъждането. А ако нашата Танюшка смята, че Богуславски пише по-добре, нека се гордее, че тиражите ѝ не падат, значи, достойно издържа на конкуренцията с прекрасен автор. Поточно, със съавтори. Те са цели трима и дори тримата не могат да пишат така, че да изместят нейните книги от пазара. Е, какво, приемаш ли аргумента?

— Ти си изключително умна — въздъхна Владислав, — с теб и да се спори не е интересно.

Тя се засмя.

— С жена не се спори, Владик, жената трябва да се глези и обича.

Като разбра, че съпругата на професор Славчиков е в сигурни ръце и с нейните проблеми ще се занимават най-сериозно, Настя благополучно забрави за Екатерина Сергеевна. И не си спомни за нея чак до събота.

В събота в гарсониерата на Настя на Шчолковское шосе се състоя голям съвет под ръководството на Чистяков. Тук дойдоха Юра Коротков с годеницата си Ирина и Коля Селуянов със съпругата си Валечка. Дневният ред се състоеше само от една точка: как да се организира сватбата, така че никой да не се обиди, и при това младото семейство да не пропадне във финансова бездна. А проблемът беше не в липсата на пари, а в безкрайните комплекси на Юра Коротков, който не искаше да разчита на доходите на съпругата си актриса.

— Няма да позволя Ирка да похарчи за сватбата повече пари от мен. Ако аз съм скътал два бона в зелено, които съм пестил дълго време с неимоверни усилия, нека Ирка даде също толкова и ще се оженим за четири хиляди. И няма да похарчим за сватбата нито копейка повече. Инак изобщо няма да се оженя.

— Ха така, браво бе — разпери ръце Ирина. — Аз спечелих само от последния филм дванайсет хиляди, а имам и остатъци от минали хонорари, какво сега, да ги консервирам ли? Алексей Михайлович, вие сте най-умен от всички, убедете Юрка, той ще ви послуша.

— Не мога, Ириша, не мога — усмихна се Льоша. — Не мога, защото Юра е прав. Макар и само отчасти, но е прав.

— Ама в какво е прав?!

— Има си собствена позиция и я отстоява. Има пълно право на това.

— А аз? Аз да не би да нямам право на позиция? — възмути се Ира.

— И ти имаш, слънчице. Всеки има право на мнение, но вашите са непримирими, затова какво?

— Какво? — послушно повтори след него Ира.

— Трябва да се търси компромис, а не да се настоява единият от вас напълно да приеме възгледите на другия.

Коротков седеше накокошинен, а Настя, Селуянов и Валя прикрито се задавяха от смях, като гледаха Чистяков и Ирочка. Тя седеше до масата, събрала ръце пред себе си и омагьосано втренчена в изясняващата ситуацията Льоша, който — дългунест, с разчорлена коса, с очила, типичен безумен професор от комиксите — сновеше напредназад с ръце, заключени зад гърба, и изнасяше на младата актриса лекция за принципите на взаимоотношенията в колектив, състоящ се от двама души. Очите му се смееха, но гласът беше отмерен и дори леко строг.

— Ти имаш право на всякакви желания, но нямаш право да изискваш другите хора да ги изпълняват изцяло...

Селуянов сръчка Настя с лакът в хълбока.

— Слушай, ти как живееш с него? — прошепна той на ухото ѝ. — Та той те потиска, както дон Леонсио робинята Изаура. Само че робинята я потискаха със сила, а Льошка — със своята принципност.

Настя прихна и закри устата си с длан. Чистяков я погледна неодобрително.

— Каменская, напуснете аудиторията, пречите на колегите си да слушат лекцията.

— Льоша, а когато четеше лекции в Станфорд, така ли гонеше бърбъривите студенти? — попита Валентина и ококори невинно очички.

— Там студентите не бърборят в час, там обучението е платено. Като не ти е интересно — не плащаш и не ходиш на лекции — поясни Чистяков. — Щом си дошъл обаче, слушаш внимателно, така че да получиш максимум знания срещу парите си. Край, теоретичната част свърши, преминаваме към практическата. Кой иска да се изкаже по изложената пред вас теория?

Първ пожела да се изкаже Коля Селуянов, който най-много от всичко си падаше по майтапите. Успя да се пошегува толкова сполучливо, че дори мрачният Коротков грейна в усмивка. След като си поеа дъх от кискането, присъстващите преминаха към сериозен тон и дружно застанаха на страната на колегата си: трябва да се уважава неговото мъжко достойнство и Ирина трябва да се съгласи с него. Ира ставаше все по-тъжна и тогава Коротков, като видя нажаленото ѝ лице, направи компромис:

— Добре, щом така искаш, нека да бъдат не четири, а пет хиляди. Съгласих се.

— А няма ли да се разберем за шест? — веднага се оживи Ира.

— Приятели, не започнахте в правилния ред — пое отново ръководството Льошка. — Първо трябва да се направи списък на поканените, после да се обсъди, да се съкрати, сетне да се сметне колко ще струва ресторантът за такъв брой хора и чак накрая да се обсъжда необходимостта от допълнителни разходи и възможността за това. Сега ще започнем да пресмятаме и ще се окаже, че четири хиляди са предостатъчно, тогава няма да има причини за спор. Или ще се окаже, че дори при минимален брой поканени ще ви трябват повече от четири хиляди, тогава ще трябва или да увеличаваме допустимите разноси, или изобщо ще се откажем от ресторанта. Първо се решават принципните въпроси, а чак после финансовите, а не обратното. Нека всеки вземе лист и химикалка и да напише своите предложения за гости. Хората, които се намират във всички списъци, ще смятаме за безспорно поканени, а всички останали ще обсъдим.

В стаята се възцари тишина, шестимата наведоха глави над листовите. На Настя ѝ се стори, че тази тишина е някак непълна, несъвършена, нещо пречеше, някакъв натрапчив и ненавременен звук.

— Ася — вдигна глава Чистяков и се ослуша, — мисля, че твоят мобилен звъни. Къде е?

— В чантата ми.

Настя скочи и изтича в антрето. На дисплея се изписа номерът, от който ѝ звъняха. Непознат номер. Кой ли можеше да бъде?

— Анастасия Павловна?

Гласът ѝ се стори смътно познат.

— Славчикова е. Спомняте ли си?

— Да, разбира се — разсеяно отговори Настя и съжали, че е вдигнала телефона. Те се занимават с важна работа, женят Коротков, а Катерина сега ще започне да разказва колко лошо ѝ помага Стасов и да моли Настя да поеме случая лично. — Слушам ви.

— Анастасия Павловна... случи ни се... нещастие. Не знам какво да правя... Глафира Митрофановна...

— За домашната помощница на Богданов ли говорите? И какво стана с нея този път?

— Убиха я.

Настя все още не можеше да влезе в ролята си на подполковник от милицията на „Петровка“, сега беше обикновена жена, омъжена, заобиколена от приятели, и решаваше толкова интересен въпрос като сватбата на колегата си. Ето защо следващите ѝ думи бяха не думи на оперативен работник, а на най-обикновена жена:

— Как я убиха? Кога?

— Току-що.

— Къде?

— Тук.

— Къде „тук“?

— У Глеб Борисович. Анастасия Павловна... какво да правим?!

Екатерина Сергеевна почти изкрещя последните думи и в този вик имаше толкова отчаяние и страх, че подполковникът от милицията веднага се върна на мястото си.

— Обадихте ли се на милицията?

— Не. Първо на вас... На Глеб Борисович му е лошо... Вася извика „Бърза помощ“, а аз звъннах на вас...

— Диктувайте адреса.

Настя бързо отиде в стаята и на листа, на който допреди малко с удоволствие пишеше имена на приятни хора, записа адреса.

— Засега не се обаждайте никъде, аз ще свърша всичко. И се отдалечете от трупа, не стойте край него и не го пипайте. Абсолютно ли сте сигурни, че вече... не е жива? Оказахте ли ѝ първа помощ?

— Убиха я — тъпо повтори Славчикова.

— Тогава правете каквото ви казах. И ме дръжете в течение.

Ирина гледаше Настя с ужас. Тя беше свикнала да се обаждат на Коротков и да му съобщават за убийства по всяко време, но ѝ се струваше невъзможно нещо подобно да се случи, когато бяха на гости

и на всичко отгоре обсъждаха сватбата. Сватба — и нечия смърт. Не, невъзможно.

— Юра, обади се бързо на дежурния да изпрати група, ето адреса. И ние сега ще тръгнем.

— Кой район? — попита Селуянов.

— Центърът.

— Слава богу, не е моят.

— Аска, ти добре ли помисли? — обади се Коротков, с телефонната слушалка в ръка. — Може би не е нужно? Нека местните да се занимават. Защото, като отидат нашите, после тях ще натоварят с всичко. Тоест, нас. А още по-точно — лично теб. Трябва ли да си усложняваш живота?

— Юра, аз вече съм в течение. Обади се, моля те, по пътя ще ти обясня всичко.

Коротков въздъхна и започна да набира номера на дежурния за града. Настя грабна панталона и пуловера си и се завтече към банята да се преоблича.

— Коля! — извика през вратата. — Измисли как най-бързо да стигнем.

— Къде?

— На Сретенския булевард.

— Коя страна на Булевардния пръстен — вътрешната или външната?

— Ох, това не го разбирам. Номер шест.

— Охооо! — подсвирна Селуянов. — Прочута сграда. Там навремето са заседавали Крупская и Цурюпа, във времената на Народния комисариат по просветата. Колеги, аз ще дойда с вас.

— Защо?

— Цял живот съм мечтал да вляза в тази сграда, но не съм имал този късмет. Или там не са се извършвали престъпления, или просто не са ме пращали.

Настя изскочи от банята и се защура из кухнята.

— Льоша, къде ми е бележникът?

— Не съм го виждал.

— Е, Льоша, вчера беше тук, на хладилника, до дядката. А сега дядката е тук, а бележника го няма.

— Ти късаше от него листове, за да правим списъци — напомни й Чистяков.

— Точно така. — Тя пхна фигурката на дядката в чантата си, отиде в стаята и намери бележника си на най-видното място. — Колко си умен само! Юра, ти обади ли се?

— Слушай, не ме командвай, а? — помоли Коротков. — И без твоите команди имам достатъчно затруднения в живота.

— Не бъди груб. Хайде, обличай се — и напред. Ириша, извинявай. Така се получи.

— Нищо — обречено смотоледи Ирина. — Разбирам. Юра, а аз какво да правя? Нали ти ще вземеш колата. Да се прибирам ли или...?

Коротков объркано погледна към Настя. Така де, ако тръгнаха с колата на Ирка, означаваше да накара годеницата си да се връща до другия край на града с градския транспорт. Но ако и оставеше колата, с какво щяха да отидат те? С колата на Чистяков? За да накара Настя да седне зад волана, трябваше да се намират в извънредна ситуация, а Чистяков нямаше да повери автомобила си на никого, освен на жена си, това беше проверено многократно. А, да, Селуянов каза нещо...

— Колянич, ти сериозно ли каза, че ще дойдеш с нас?

— Абсолютно. Ще ме вземете ли?

— Тогава ти ще ни закараш.

— Ами аз? — начаса се обади Валентина.

— Слушайте, вие съвсем ме оплетохте с вашите превозни средства! — ядоса се Настя и с рязко движение дръпна ципа на якето си. — Буржоа такива, отучихте се да се возите с метрото. Ириша, ще закараш ли Валя?

— Разбира се — отговори Ирина.

Чистяков отиде при жена си, леко я прегърна, потърка брадичка в темето ѝ.

— Асенка, тръгвай и за нищо не се тревожи, ние тук с момичетата сами ще се оправим — кой кого ще вози.

Коля Селуянов познаваше Москва толкова добре, че можеше да пътува из нея със затворени очи. Градът, в който се бе родил и бе прекарал целия си живот, беше неговата голяма, стара и непреходна любов, той помнеше не само на улиците, пресечките и най-малките улички, както и пътните знаци, но и историята на много сгради.

— Тази сграда е строена от застрахователното дружество „Русия“, строителството е завършено през хиляда деветстотин и втора година — с увлечение разказваше той, докато шофираше по Щолковское шосе към „Садовое колцо“. — В нея е имало собствена електростанция и осем парни котела за снабдяване с топла вода и отопление. Преди сто години! Можете ли да си представите?

— Не мога — избоботи Юра. — Сигурно не са им изключвали водата всяка година за по два месеца, както на нас.

— А с вода сградата се е снабдявала от артезиански кладенец, а не от градската система — продължи Селуянов.

— Аха, и не е имало хлор и ръжда, както сега. Ирка през ден чисти ваната, от тази вода стените ѝ вече са оранжеви.

— Коротков, престани да мърмориш — помоли Настя. — Да, признавам, че ти провалих почивния ден...

— Първия от два месеца насам — вметна той.

— Е, и какво, сега ще ме мразиш заради това през останалия си живот? Нали аз не броя колко почивни дни ми провали ти, като предаде под мой контрол случая на Шчоткина. Макар че можеше да го дадеш на някого друго.

— Я вие двамата, стига сте се джавкали — помоли Селуянов. — По-добре чуйте. В тази сграда е живял един много известен лекар — Сава Никитич Богданов. Знаете ли с какво се е прославил? Майсторски кърпел ранени при падане жокеи. И всички хиподрумни дейци, особено онези, които имали собствени конюшни, са го носели на ръце и са треперели над него. А после щафетата поел неговият син — Борис Савич, и се е случвало в тази сграда да идва самият Лаврентий Павлович Берия, защото бил голям любител на конните състезания. Така че това място може да се нарече историческо. А пък синът на Борис Савич станал известен в цялата страна с книгите си за различни пламенни борци и ние всички в ученическите си години сме чели тези книги. Поредицата „Факел“, помните ли?

— Не помня — тросна се все още ядосаният Коротков.

— Е, аз теб не те и питам, ти през целия си живот си прочел две книжки и половина, от които едната е букварът, а другата — Наказателният кодекс. Ами ти, Настюха, наистина ли и ти не помниш?

— Помня — позасмя се Настя. — Късметлия си ти, Коленка.

— Защо?

— Ами защото сега отиваме точно при този Богданов. Така че заветната ти мечта ще се осъществи и ти със собствените си крака ще минеш по пода, по който е стъпвал кракът на Берия.

— Стига бе! — изненада се Селуянов. — Това се казва късмет. Чакай, ама Богданов няма е жив?

— Ами май е жив, вярно, преди половин час заради него са извикали „Бърза помощ“, но да се надяваме...

— Аз не в този смисъл — прекъсна я Селуянов. — Мислех, че е умрял отдавна. Вече петнайсетина години не са излизали неговите книги. Сигурно е на преклонна възраст.

— Е, не чак на преклонна, доста по-млад е — усмихна се тя. — Само на седемдесет и две, ако не греша. Направо младеж.

— Значи са искали него да убият, но не са го убили?

— Не, Коля, убили са неговата домашна помощница. Коротков, още ли си ядосан, или вече можеш да слушаш?

— Добре, казвай — смили се Юра. — Така и така вече сме тръгнали...

* * *

От тримата свидетели двама бяха непригодни за разговор: Глеб Борисович — благодарение на усилията на лекаря от „Бърза помощ“ — вече се чувстваше сравнително добре, но при най-малкия опит да го заговорят за случилото се посягаше за лекарство. Екатерина Сергеевна беше изпаднала в нещо като ступор и отговаряше на въпросите добросъвестно, но несвързано. Само Василий запазваше самообладание и отговаряше относително разбрано.

На въпроса на Настя кога са убили Глафира Митрофановна, Славчикова бе отговорила по телефона „току-що“, но се оказа, че всъщност не се знае кога е станало убийството. Съавторите се събрали за поредното си съвещание, в три часа, както обикновено, обядвали, след което продължили литературните си дебати, а Глафира отишла в кухнята да мие съдовете. Към четири и половина Глеб Борисович повикал домашната помощничка — искал чай, но Глафира не се отзовала на повикването, тогава Богданов помолил Василий да отиде до кухнята и да предаде молбата му. Именно в кухнята младежът

открил трупа на старата жена — била удушена с мъжки колан. Настанала суматоха, на Глеб Борисович му прилошало, Василий извикал лекар, а Катерина през това време се обадила на Каменская, така че думите „току-що“ се отнасяли не за смъртта на Глафира, а за момента на откриването на трупа.

С обяда било приключено към четири без петнайсет, оттогава те не били виждали Глафира и можело да се смята, че тя е била убита между този момент и четири и половина. Убиецът е влязъл през излизащата от кухнята врата към задното стълбище, външният оглед не бе установил следи от взлом, тоест, той или е имал ключ, или Глафира му е отворила. Защо ли? Имала е уговорена среща с някого и е очаквала гостенина? Или е чула зад вратата подозрителен шум и е излязла да види какво става?

Селуянов хъмкаше, докато обикаляше апартамента, надничаше в стаите, мереше с крачки дължината на коридора. Коридорът беше дълъг — дванайсетина метра, и разделен по средата с врата. От входа до вратата се намиреше частта за гости: от едната страна на коридора — стаята с камината, от другата — кабинетът на Богданов, просторната трапезария с еркер и гардеробната, която навремето е изпълнявала функцията на приемна на дядото и бащата Богданови. След вратата идваше „господарската“ част на жилището: две спални, баня, тоалетна, кухня и малка стая за прислугата, в която някога е живяла, а сега понякога е оставала за през нощта Глафира Митрофановна.

Василий си спомни, че когато отишъл да извика Глафира, вратата между първата и втората част на коридора била затворена, а вратата към кухнята била откритата.

— Коля, аз ще отида в кухнята, ще затворя двете врати, а ти ме повикай от кабинета — помоли Настя.

Тя тръгна към мястото на убийството (слава богу, медиците и експертите бяха завършили работата си и трупът бе отнесен), като машинално отброяваше крачките от фотьойла, в който по време на срещата на съавторите е седял Богданов. Получиха се шестнайсет крачки до вратата на кухнята и двайсет и две — до мястото, където бе лежал трупът. Повече от достатъчно разстояние, за да не се чуе нищо през двете затворени врати: нито звукът от отварянето на вратата към

задното стълбище, нито шумът от борбата, нито тропотът от падащото тяло.

— Страшно е, нали? — чу тя глас зад гърба си.

Трепна и се обърна. Василий. Бе влязъл след нея и грижливо бе затворил вратата след себе си. На Настя това не й хареса.

— Защо да е страшно? — дежурно попита тя, колкото да каже нещо и да не издаде обзелия я смут.

— Мръсните съдове са в мивката, а ето тук, върху кърпата, са чистите. Аз спрях водата, а когато... е, разбирате... водата е течала от крана, сигурно баба Глаша тъкмо е миела съдовете, а той... Хлябът не е прибран в кутията, маслото е на масата, а не в хладилника. Сякаш, докато е шетала, за момент е излязла от кухнята и ей сега ще се върне. А тя няма да се върне... никога...

Внезапно момчето се разплака, захлупи лицето си с ръце и зариди тихо и някак много по детски. Отдалече се чу гласът на Селуянов, той викаше силно: „Каменская! Настя!“. Не се чуваше много добре, все пак вратите бяха солидни, дебели, а стените покрай коридора бяха плътно покрити с картини и снимки в рамки — каква ти тук акустика.

— Недейте, Вася — ласкаво каза Настя, — сега няма какво да се направи. Остава да се надяваме, че тя не е успяла сериозно да се уплаши и не се е мъчила много. Сигурно добре се е отнасяла към вас?

Той мълчаливо кимна, избърса си очите и я погледна. Очите му бяха мокри и нещастни, но същевременно в тях се четеше дързост и неприязън. „Неприятно му е, че се разплака пред чужд човек, и то жена“ — разбра Настя.

— Баба Глаша ли? Да, добре. Инак тя, освен своя Глебушка, не обичаше никого, той й беше светлинката в живота. Седемдесет години са прекарвали заедно. Но към мен тя наистина се отнасяше добре.

— А към Екатерина Сергеевна?

Настя питаше просто така, тя разбираше, че това няма никакво отношение към разследването на убийството. Каквито и да са били взаимните чувства на писателите и старата домашна помощница, никой от тях не беше я убил, те постоянно са си били пред очите. Освен ако не са я убили и тримата. Но така става при Агата Кристи, а не в днешния московски живот.

— А, тя не обичаше Катерина и дори не го криеше. Вярно, баба Глаша винаги беше учтива с нея, любезна, но кого можеше да измами това?

— Защо? С какво не ѝ беше угодила Екатерина Сергеевна?

— Нямам представа. Ами аз с какво съм ѝ харесал? И това не можем да знаем.

— Василий, вие умеете ли да падате?

— Да падам ли? — учуди се той. — В какъв смисъл?

— В най-прекия. Както падат спортистите или каскадьорите. Можете ли да паднете на пода, да се проснете?

— Мога. Но ще ме заболи.

— Разбирам. — Настя прикри неуместната си усмивка. — Ако нямаше да ме заболи, щях да падна аз.

— Вие искате да падна, както е паднала баба Глаша?

— Искам. Ако може — добави тя.

Трябва да се отбележи, че Василий падна доста ловко. Полежа няколко секунди, стана, въпросително погледна Настя.

— Достатъчно ли е? Или искате пак?

— Пак. Ако не ви затруднява, идете до вратата към задното стълбище, после от вратата бързо елате тук и паднете. Ще можете ли?

— Защо да не мога? — сви рамене той.

Тогавя Настя схвана, че Василий носи на краката си чехли, а убиецът едва ли е бил по чехли или бос, най-вероятно е бил с обувки.

— Почакайте, Василий — спря го тя. — Може ли да си обуете обувките?

Василий отиде в антрето да ги вземе. Когато се върна, лицето му отново беше напрегнато и той се стараеше да не среща погледа на Настя.

— Баба Глаша... тя не разрешаваше с обувката от улицата... а сега, значи, може... Сега я няма и всичко може...

„Господи, колко е нежен — помисли си тя с неочаквано съчувствие. — Ако човек слуша Катерина, той се прави на супермен, а всъщност е истинско дете. Твърде рано са го откъснали от родителите му и той се е привързал към старицата, превръщайки се в неин любимец. Сигурно го е глезела, все е гледала да му сложи в чинията най-вкусното парче, наричала го е Васенка. И сега той страда, сякаш е загубил родната си баба.“

— Е, какво, да тръгна и да падна ли?

— Тръгнете и паднете — кимна тя. — Да, щях да забравя, отворете и вратата към стълбището, после я затворете, сетне тръгнете и паднете. Само че вървете бързо, енергично.

— Да, да, разбрах.

Той стори всичко, за което го помоли Настя, после, пак по нейна молба, стана от пода, направи няколко бързи крачки към вратата, отвори я, излезе на площадката.

Те се върнаха в кабинета. В стаята с еркера следователят и двамата оперативни работници, дошли от „Петровка“, се опитваха да разговарят с Богданов и Катерина, а в кабинета седяха Коротков и Селуянов.

— Е, какво? Чухте ли нещо? — попита Настя.

— Не сме се слушвали, разговаряхме — отговори Селуянов.

— Ами и ние разговаряхме — намеси се Василий. — И не сме се слушвали специално.

— А аз те извиках, както ме помоли — докладва Коля.

— Силно ли извика? — попита тя.

— В рамките на разумното. Не съм крещял, разбира се, но виках силно. А ти не чу ли?

— Чух.

Значи, ако Глафира Митрофановна е викала силно за помощ, по-скоро са щели да я чуят. Но тя не е викала. Вероятно нападението е било толкова внезапно, че тя е успяла само да направи няколко крачки назад, но нищо повече. От страх гласът ѝ е секнал и тя не е могла да издаде нито звук. Или не е било така? Тя е очаквала гостенина, отворила му е, разговаряла е с него, а после той я е удушил. Обикновен разговор определено не би могъл да се чуе в кабинета, тя току-що провери това.

— Да вървим в кухнята, да огледаме по-внимателно — предложи Коротков. — Защо да киснем тук? Местопрестъплението определено е там.

Върнаха се в кухнята, подире им се лепна и Василий. Настя се опита да огледа обстановката с неговите очи: недоизмити съдове, неприбрани в хладилника продукти, тенджерата със свален капак, кърпа, захвърлена на пода. Вероятно за Василий е било наистина болезнено да гледа това. „Сякаш е излязла за малко и сега ще се върне...“

— Аска, виж какви чудни фигурки — каза Селуянов, който стоеше пред остъкления шкаф, където на полиците бяха наредени многобройни вазички, сувенирни чаши, статуетки и други „ценни подаръци“.

На една от полиците в дъното стояха калаени фигурки, част от които представляваха служители на ВЧК — МГБ — НКВД — МВД^[1], други приличаха на военни, трети Настя не успя да разпознае, но явно имаха отношение към Средновековието.

— Какво е това? — попита тя Селуянов.

— Това е колекция, която МВР е поръчало по случай своята двестагодишнина. Много съм слушал за нея, дори исках да си я купя, продаваха я в академията, но много скъпо. Направили са само няколко комплекта, три ли, четири ли, за да ги подаряват на особено скъпи гости. Интересно, дали са я подарили на Богданов, или той сам си я е купил?

— Подарена му е — обади се Василий. — Спомням си, миналата година ни разказа, че са го поканили в МВР на тържественото заседание и са му връчили колекцията в качеството му на автор на книга за Дзержински. Напъхал я е чак в дъното на полицата.

— Защо? Не уважава нашето министерство, така ли? — обиди се Коротков. — Напъхва нашите подаръци по ъглите, а?

— Е, за това вие го попитайте — неопределено каза Василий.

— Наистина, Юра, хайде да поговорим с Богданов, може вече да е в състояние да разказва. Защото времето си върви, а ние не помръдваме от началната точка. Извикай го тук, започни от колекцията, да се поотпусне. А после ще видим.

След няколко минути в кухнята дойде Глеб Борисович. Крачеше някак неуверено и постоянно потъркваше лявата страна на гърдите си, очите му бяха уплашени и Настя моментално се разкая, задето бе решила да поговори с него. Къде ти разговор в това състояние? Той трябва да полежи, при това край него да бъдат най-близките му хора, да го подкрепят. Между другото, къде са тези близки? Трупът на Глафира е бил открит в четири и половина, в пет тук вече е работела оперативната група, а сега минава девет — и никой. Дори нито едно телефонно обаждане. Нима Богданов е толкова самотен?

Селуянов с вид на познавач го заразително за колекцията. Глеб Борисович се поуспокои, явно се страхуваше, че отново ще започнат за

трупата — как е лежал, в каква поза, пък кой какво казал...

— Знаете ли, аз не се интересувам от тези неща, никога не съм колекционирал войничета, но нали не е хубаво подарък да се изхвърля. Казаха ми, че това били представители на правоохранителните органи едва ли не от времената на Иван Грозни. Дори ми дадоха описание. Трябва да е някъде тук в чекмеджето.

Богданов започна да издърпва чекмеджетата на кухненските шкафове и наистина откри описанието сред тетрадките, в които Глафира Митрофановна си бе записвала рецепти. Селуянов отвори витрината и с пламнали очи зараглежда фигурките, като четеше и описанието.

— Представител на охраната на личния влак на Троцки. — Той измъкна фигурка на червеноармеец, стегнат от главата до петите в кожа цвят бордо. — Направо да откачиш. А това е от времето на Иван Грозни. Какъв кошмар е било, а! Погледни само. Представяш ли си как е изтезавал заловените разбойници?

Той подаде на Настя калаено човече със страховито брадато лице и вериги в ръцете. Да, никой не би искал да попадне в лапите на такъв.

— Ринда. Ринда, ринда, ринда — успокояващо замърка Селуянов, — най-близък и постоянен телохранител на царя през шестнайсети век, а по време на поход — оръженосец и ескорт. Каква дума, а! Не знам защо винаги съм си мислил, че ринда е корабна камбана, а то било човек... Глеб Борисович, а кой от тези е ринда?

— Не знам, не съм се интересувал. Там на поставките има номера, които отговарят на номера в описанието, можете да погледнете.

Селуянов започна да вади поред фигурките и да поглежда дъното на всяка поставка.

— Коля, хайде стига — намръщи се Коротков, — давай да вършим работа.

— Е, ама на мен ми е интересно! Може ли, Глеб Борисович?

— Правете каквото искате — уморено махна с ръка Богданов.

В описанието „ринда“ беше номер едно. След известно време Селуянов озадачено заяви, че фигурката я няма.

— Николай, стига детинщини — започна да се ядосва и Настя.

— Ами вие работете, работете — отвърна Коля, сякаш нищо не се е случило. — Вие си гледайте вашата работа, аз — моята. Не ви

преча. И изобщо не съм с вас, това не е моят район.

Той извади всички фигурки, подреди ги на голямата дървена маса, като премести неприбраните продукти и мръсните съдове, и се зачете в описанието.

— Граждани — тихо каза той след десетина минути, — колекцията не е пълна. В описанието има ринда, а сред фигурките няма.

— Имаше. — Василий, който знае защо, винаги изникваше неочаквано, когато всички вече бяха забравили за него. Интересно, защо досега мълча? Странно момче. — Много добре си спомням. Тя беше най-красивата фигурка, в небесносиньо и бяло. Когато донесохте колекцията, Глеб Борисович, вие я заряхте, а аз помагах на баба Глаша да я подреди. И на нея най-много ѝ хареса риндата, останалите фигурки са мрачни, тъмни, а тази беше такава издокарана... Баба Глаша нарече войничето „Иван, царският син“. Само че на рамото му имаше и секира, една такава дълга брадва. И носеше висока шапка.

— Кога за последен път видяхте тази фигурка? — напрегна се Коротков.

— Не си спомням. Сигурно отдавна. Не съм идвал често в кухнята, а витрината съм поглеждал още по-рядко.

Коротков изразително погледна Настя.

— Експертите обработиха ли витрината?

— Обработиха я — кимна тя. — Видях с очите си. И ето, останали са следи от праха.

Ама каква излезе тя, добри ми господата? Убили са старицата, за да вземат фигурката на един ринда? На кого е потрябвала? На някого, който е искал да си попълни колекцията? Глупости, стойността ѝ не е толкова висока, та да се убива човек заради нея, та това не е пощенска марка за един милион долара, издадена преди два века и останала в единствен екземпляр на планетата. За такава марка филателистите нищо няма да пожелат и пред нищо няма да се спрат. Но един калаен телохранилел? Колекцията е съвременна, майсторът сигурно е жив и здрав, можели са да го намерят и да му поръчат липсващите екземпляри срещу напълно достъпна цена. Не, работата не е в колекцията. А в какво е?

В това, че фигурката на риндата е особена с нещо? В нея е направено скривалище, а в скривалището е поставен рядко красив и

скъп диамант? Или микрофилм със секретни сведения за шпиони?
Много прилича на безумие. Или на лошо криминале.

[1] ВЧК — Всероссийская чрезвычайная комиссия (за борба с контрареволуцията и саботажа) (1917–1922 г.); МГБ — Министерство государственной безопасности (февруари-юли 1941 и 1943–1953 г.), НКВД — Народный комиссариат внутренних дел (1934–1954 г.), МВД — Министерство внутренних дел. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 10

— Е, и защо направи това?

Полковник Афанасиев гледаше Настя с някак гнусливо любопитство. В неделя той, както си е редно за началник, бе почивал, а в понеделник, още с идването в службата, бе научил приятната новина: заради Каменская отделът е натоварен с поредното убийство, с което прекрасно биха се справили и на „територията“ — нищо особено, стара домашна помощничка, не е депутат или министър, нито е ново престъпление от поредица деяния на кръвожаден маниак, нито пък война между две сериозни групировки.

Коротков, истински мъж и предан приятел, се опита да закрие амбразурата с гърдите си.

— Вячеслав Михайлович, решението взех аз. Каменская само сподели с мен съображенията си, а решението взех аз.

— И какви бяха тези съображения, ако мога да попитам?

Юра погледна към Настя. Тя събра в гърдите си повече въздух и се гмурна в дълбокия вир на неизбежното обяснение пред началника.

— Убитата беше домашна помощница на много известен човек...

Тя знаеше слабото място на Афоня. Полковникът беше изключително тщеславен и с всички сили се стремеше да осигури разкриването на всяко убийство, което би привлякло дори и незначителното внимание на пресата. Ако зависеше от него, той щеше да работи само по случаи, за които се пише във вестниците и се говори по телевизията. На няколко пъти от него бяха взели интервюта, веднъж успя дори да се мерне на телевизионния екран. Това бяха звездните мигове в служебната дейност на полковник Афанасиев.

За престъплението в апартамента на един от авторите „Богуславски“ ще се пише непременно, няма никакво съмнение. Освен това, както се разбра в процеса на разговора, Афанасиев, за разлика от Настя и Коротков, в свободното си време попрочитал някои книги на Василий Богуславски, и то не без удоволствие, а за популярността и широката реклама на проекта бил много добре осведомен. Настя не

скри от началника и своята среща с Екатерина Сергеевна, и опасенията си, че Богданов има и тайни, и врагове, така че убийството на домашната помощница на известния писател може да доведе до гръмки разобличения на евентуално неблагоприятно поведение на самия писател.

— Ох, Каменская — поклати глава полковникът, — колко проблеми ми създаваш... Уж си умна жена, знаеш си и работата, а човек се чувства край теб като край буре с барут. Дано по-скоро се пенсионираш.

— Потърпете, малко ми остава още — ядосано се сопна Настя и последва Коротков, който вече излизаше от кабинета.

Останала сама в стаята си, както и през всички предишни дни, тя сложи на бюрото до телефона дървения дядка, примижа, погледна го скептично.

— Какво, дърто, още ли вървиш? Викаш и мене, а? Къде да те последвам? Към старческото безделие ли? Май Афоня те е подучил побързо да ме пратите в пенсия, а? Няма да дочакате!

Именно: няма да дочакате! Афоня мечтаел по-скоро да се отърве от нея? Нищо, Настя има още време и през това време ще успее здравата да му лази по нервите. Не нарочно, разбира се, не нарочно, просто ще прави това, което смята за нужно и правилно, и упорито ще отстоява мнението си, а Афоня — както иска. Не може да я уволни, никой няма да му позволи да уволни оперативен работник с такъв стаж като на Каменская, ако този оперативен работник не е алкохолик и не е извършил престъпление. Не му харесвало да работи с бившата си състудентка — е, никой не го спира, нека той да напусне.

* * *

Настя Каменская открай време не беше романтична дама и не живееше в очакване на чудо. От опит знаеше, че има три варианта на процеса по разкриването на едно престъпление. Вариант първи: престъплението се разкрива веднага, по горещите следи. Вариант втори: престъплението се разкрива дълго, точи се, постепенно се натрупва информация и външно изглежда така, сякаш случаят не помръдва, но това впечатление е измамно; в един момент количеството

на събраната информация и проведените оперативни мероприятия преминава в качество — по законите на диалектиката, и тогава събитията започват да се случват едно след друго, докато накрая довеждат до залавянето на престъпника. И вариант трети: незнайно защо, престъплението не ще и не ще да се разкрие, докато изведнъж не ви спохожда божествена случайност.

Други варианти няма. Наличните три могат да се съчетават в различни комбинации, но четвърти няма да намерите. И чудо няма да стане, това Настя го знаеше със сигурност.

И все пак често се улавяше, че го очаква това чудо, макар и подсъзнателно, но го очаква. Както се оказа, беше го очаквала и днес, когато Чеботаев се обади по телефона и каза, че е готов да ѝ покаже материалите във връзка със Сафронов. Ето сега тя ще сложи пред себе си тези материали, ще извади записките си, ще сравни биографиите на Егор Виталевич и неговата покойна съпруга и най-сетне ще намери точката, в която техните пътища някога са се пресичали. От тази точка ще може да продължи с голяма скорост, защото именно в нея се крие тайната на средството, с чиято помощ Елена Шчоткина толкова бързо се е омъжила. Именно в тази точка лежи началото на шантажа.

Но колкото и да е печално, чудото не стана. Егор Сафронов имаше най-обикновена биография, като хиляди подобни.

Родил се, учил, оженил се, отначало за първи път, после за втори. Неосъждан, непривличан под отговорност. В качеството на потърпевш не е бил, тоест, не е бил жертва на престъпления. Завършил икономическо-статистическия институт, известно време работил като счетоводител в голяма строителна фирма, после решил да напусне и сам да започне бизнес. За първия си бизнес проект получил кредит, бизнесът потръгнал повече от успешно, Сафронов се разплатил с банката навреме и започнал полека-лека да разширява начинанието си. Имало възходи, имало и провали, особено през паметната деветдесет и осма, но той се удържал на крака, макар и с много усилия, цяла година си близал раните и отново закрепнал. И ако бизнесът му по никакъв начин не можел да се нарече едър, не бил и съвсем дребен: все пак два фризьорски салона — и двата в центъра на Москва, с постоянна клиентела и високи цени, салон за красота — вярно, по-скромен, и кафене в съдружие с Уразов, много печелившо.

И двете бивши съпруги на Сафронов се омъжили след развода с него, за Егор Виталевич се изказват сдържано, но не враждебно. Да, доста труден характер, много работел и затова невинаги бил нежен, ласкав и внимателен, но не бил и говедо, не. Така че те не можели да кажат нищо лошо за него.

Андрей Чеботаев и двамата му колеги оперативни работници бяха извършили огромна работа, включително бяха проверили дали Елена Шчоткина е посещавала принадлежащите на Сафронов фризьорски салони, преди да започне работа в салона „Нимфа“. Но дори по този случаен начин пътищата им не се били пресекли; никой от фризьорите не си спомнял Елена. Всички я видели или на сватбата, или по-късно, така че лицето ѝ не било познато на никого.

Край, задънена улица. Линията, която бе изглеждала толкова перспективна, беше изследвана, а резултат все още нямаше.

Но това е невъзможно... Защо да е невъзможно? Защото тя, Настя Каменская, тази страхотна умница, никога не греша? Оперативните работници издирват любовниците на Шчоткина, за да проверят две версии: отмъщение и кражба на нещо ценно от апартамента ѝ, третата версия — шантаж — оставаше да провери Настя, просто защото Чеботаев и неговите момчета не вярваха в нея и не искаха да я разработват. Ха, че тя да не би да се обижда? Толкова добре го измисли, а те не вярват... Ами нека не вярват, нали не тя трябва да разкрие престъплението, нейната задача е да контролира и да помага, така че ето, помага според собствените си съображения, а щом нейната помощ не им трябва, да си гледат работата. Дори така ѝ е по-лесно...

Тя погледна с омраза безбройните листчета, картончета и схеми, с които бе отрупано бюрото ѝ. Такава огромна работа — и всичко нахалост. Единайсет и половина вечерта е, отдавна ѝ е време да си е вкъщи, а тя като глупачка седи над тези листчета и търси ли, търси нещо, но незнайно какво.

Тя зарязва добрия тон, набра номера на Андрей Чеботаев. Ако спи, толкова по-зле за него.

— Андрюша, сигурен ли си, че си събрал всичко възможно за Сафронов?

— Господи, Настя... Какво още искаш от мен, а? Кръвчицата ми изпи! Аз дори научих, че в пионерския лагер Сафронов три години

поред е ставал шампион на скок на дължина. А на теб и това не ти е достатъчно. Какво сега, да проучвам каква марка памперси му е купувала майка му, когато още се е напикавал?

Кой знае защо, именно тези памперси я накараха да избухне.

— А знаеш ли защо ти смуча кръвта? — закрепця тя в слушалката. — Защото ти и твоите колеги на първоначалния етап сте се държали като пълни идиоти, като глупаци! Сафронов е гледал как работите и е разбирал, че няма да има полза от вас! Затова се е обадил на приятелчетата си в министерството да поемат случая! Ако не се е съмнявал във вашата добросъвестност и компетентност, не би се обадил никъде и ти сега нямаше дори да се сещаш за мен! Разбра ли, кретен такъв?

Тя чуваше гласа си сякаш отстрани и се ужасяваше: нима тя, Настя Каменская, можеше да се държи по махленски? Какво ѝ става? Какво право има да креци на Андрей? Да, и той, и другите детективи, и малкият следовател Герасимчук, и експертите — всички са действали не както трябва, Настя си го изясни и сега е сигурна за тези неща, но нали това не означава, че може да им креци почти месец покъсно. Изобщо не бива да се държи такъв тон — никога, на никого и за каквото и да било. Обикновено за такова тежко престъпление — като убийство — накрак отива някой от началниците, но Сафронов е извикал милицията около осем часа сутринта в неделя, а всеки милиционер знае каква е дежурната група след денонощието срещу събота. Пиещите запразняват от петък вечер, в събота продължават и си оправят махмурлука, всичко това е съпроводено от сбивания, скандали и търсене на заяпали се минувачи, от които може да се земе недостигащата за пълно алкохолно удовлетворение сума. В неделя, малко преди края на веселото дежурство, всички членове на групата са били напълно скапани, вече две не са виждали, а оставащите до края на смяната няколко часа не са обещавали никакво напрежение, защото в неделя сутрин всички спят — и пиещите, и непиещите, и престъпниците, и техните жертви. Били са уморени и отпуснати, мечтаели са да се приберат, да хапнат, да се изкъпят и да се проснат да спят. И не щеш ли — труп. И началникът не е отишъл с тях, защото повече от останалите е жадувал за почивка и е започнал да осъществява замисленото още от шест часа сутринта. До шест е носел бремето на ръководството в компанията на пристигнал от друг град

приятел, с когото не се е виждал от няколко години, така че е ясно, че не е издържал до края на смяната.

Разбира се, всичките тези обстоятелства не означават, че на местопрестъплението може да се работи през пръсти и как да е, но Настя все пак се срамуваше и заради думите, и заради тона си. Какъв ти тон, направо крясък. Позор! Срамота! Съвсем се е разпасала, дава воля на внезапно раздражение, губи контрол над себе си. Дърта развалина с изхабени нерви, истеричка такава.

На всичкото отгоре сама си противоречи. Ако Сафронов е виновен за убийството на жена си, той трябва да е заинтересован върху разкриването на престъплението да работят скапани детективи. А щом това не го е задоволявало, щом се е обадил на приятел в министерството, значи няма отношение към убийството. Тогава защо тя седи тук и се занимава с врели-некипели, търсейки поводи за шантаж? С какво изобщо се занимава? Вече съвсем е изперкала, работата не ѝ върви, а крещи на Андрей като луда. Време и е за пенсия, а не да поучава млади оперативни работници.

В слушалката отдавна писукаха къси сигнали, а тя още я гледаше, вцепенена от страх пред собственото си поведение. Внимателно я постави на вилката. До телефона стоеше дядката и укорително клатеше глава...

Вратата се отвори и в кабинета нахлу разчорленият Коротков. Я виж ти, Настя дори не беше предполагала, че той е още тук.

— Какво е станало? Защо крещиш, като че те колят?

— Толкова силно ли беше? — уплаши се тя. — Чуваше се в коридора, така ли?

— Не бе, нищо не се чува там. Току-що ми звънна Чеботаев, каза, че си в криза и си му крещяла. Какво ти става, приятелко? Да не се е случило нещо?

— А, значи се е оплакал от мен — ядно процеди тя през зъби, чувствайки, че ей сега ще се разплаче от срам.

— Не се оплакваше, уплашил се е.

Коротков придърпа един стол, яхна го, както обикновено, и я погледна внимателно.

— Той се е уплашил, Асенка, защото ти по принцип никога не крещиш, и Андрюха, който те познава от доста години, си е помислил,

че си изпаднала в истерична криза и се нуждаеш от помощ. Затова ми се обади. Е, какво, трябва ли ти помощ?

Настя въздъхна дълбоко, почака да изсъхнат сълзите ѝ, смутено огледа отрупаното с листове бюро.

— Юра, кажи ми защо правя това?

— Какво именно?

— Ами ето това, това. — И раздражено и отчаяно бръсна листовите от бюрото.

Картичките се пръснаха, листовите се разлетяха по пода, тихо и глухо изтропаха падналите цветни моливи, с които Настя бе подчертавала информацията.

— Всичко това... За какво го правя, а? На кого е потрябвало?

— Е, щом си го правила, сигурно в това е имало някакъв смисъл, някаква идея — спокойно предположи Коротков.

— Няма никакъв смисъл, нито някаква идея. Това са просто жалки напъни да се правя на професионалист, разбираш ли? Натоварих колегите с работа, те хвърлиха за събиране на информация сума ти време, после и аз се вирах в това и си блъсках главата — и всичко напразно. Защото съм стара, ненужна никому кранта, която никога вече няма да измисли нещо свястно.

— Такааа... Започва се — проточи той. — Отново, така ли?

— Никакво отново. Ако съм предложила погрешна версия и цялата работа по нейната проверка не е дала резултат — пак бива, това е нормално, без такива неща не се стига до разкрития. Но след като колегите са ми донесли информация, в която има всичко необходимо, а аз не го виждам, не мога да го намеря, не го усещам, значи — край, дотук. Наистина ми е време да си вървя.

— Време ти е да си лягаш, а не да се пенсионираш. Хайде, пригответи се, облечи се и излизай, след десет минути слизам и аз, ще те закарам. И повече да не съм чул такива приказки, разбра ли? Ах, ти, мъко моя — обречено въздъхна Юра. И добави: — Мъко моя истерична.

Настя мълчаливо го сподори с поглед до вратата, посегна към телефона и се обади на Чеботаев. Трябваше да се извини. После внимателно събра разпилените по пода листове и ги подреди в папките. Десет минути отдавна бяха минали, но нищо, тя знаеше, че десетте минути на Юрка обикновено означават половин час. Облече си

якето, взе дървения дядка, повъртя го в ръце, вдигна го до очите си. Мале мила, под селската рубашка той имал страхотни мускули! Как не беше забелязала това по-рано? С такава мускулатура би могъл да излезе насреща на много младежи. А тя: дядко, деденце...

Усмихна се на дядката и на своите мисли, угаси лампата, заключи вратата и бавно тръгна по дългия коридор към стълбището.

* * *

В деня на погребението на Глафира Митрофановна валеше дъжд, ситен, студен и непрестанен. На гробищата имаше малко хора: Богданов, Катерина, Василий, двете съседки на Глафира от общото им жилище и още няколко души. Настя стоеше встрани и тихичко си говореше със Серьожа Зарубин, когото Афанасиев беше включил в групата, работеща по делото за убийството.

— Ей онзи възрастният чичко — кой е?

— Братовчед на Богданов, Григорий Александрович Черевнин — веднага отговори Зарубин, след като надникна в мъничкото си тефтерче. — Виж колко далече от нашия писател е застанал и не го заговаря. Явно отношенията им не са много...

— Виж ти, братовчеди, а колко си приличат — промърмори Настя, разглеждайки високия белокос мъж. — Сякаш са братя.

— Защото майките им са били близначки — поясни Серьожа, който, както винаги, вече бе успял да се запознае с всички и всичко да проучи. Как ли успяваше този човек? — Виж, до братовчедата е застанал един друг мъж. Виждаш ли го? Ей онзи, с черното палто.

— Виждам го — кимна тя. — Кой е той?

— Синът на Богданов — Иля Глебович. А стои до вуйчо си, не до баща си. С тях има и една млада жена. Това е Лада, дъщерята на Богданов от втория му брак. Живописна групичка, нали? Какъв характер трябва да имаш само, за да разпъдиш всичките си роднини, а! Всички те са дошли да изпратят Глафира, а с писателя не разговарят.

— А защо са се изпокарали?

— Нямам представа. Но фактът е налице: братовчедът, синът и дъщерята — отделно, сякаш той няма на този свят никого, освен тези драскачи. Ще ти кажа нещо повече: аз претърсих жилището на

убитата, по-точно стаята, в която е живеела. Нали разбираш, за някакви бележки със заплахи или нещо такова... Ами че там имаше цяла купчина семейни снимки на Богданови, и то явно отлепени от албум. Нали си спомняш, навремето, много отдавна, снимките се лепяха с лепило, чак после се появиха прорезите в албумите, а сетне и прозрачните джобове. Поразпитах дъщерята на Богданов за убитата, покрай това ѝ показах и снимките, та тя ми каза кой кой е на тях. И братовчедът Григорий Александрович е там, и първата съпруга, и синът от първия брак, и втората съпруга, и дъщерята от втория брак. Тук-там се мярка дори самата Глафира Митрофановна, явно тя е отгледала не само Глеб, но и децата му. Съпругите на Богданов са били супер, коя от коя по-красиви. И аз си залагам главата, че самият Богданов няма такива снимки, явно се е изпокарал с всички и дори не е искал да държи снимките им вкъщи, отлепил ги е от албума и е искал да ги изхвърли, но Глафира ги е запазила. И добре е направила. Че може ли да изхвърлиш спомените? Те винаги остават у теб, независимо дали ще изхвърлиш снимките, или ще ги съхраниш.

Той помълча и приглушено добави:

— Какво тихо погребение, нали? Рядко се виждат такива. Никой не ридае, не се тръшка, не се хвърля върху ковчега. Струва ми се, че и никой не плаче.

Серьожа грешеше. Плачеха старите съседки, но толкова тихо и сдържано, че почти не се чуваше. Плачеше и Василий Славчиков. Но това сякаш не се броеше, защото младежът беше пийнал.

* * *

Гробищните служители затрупаха гроба, сложиха два венеца — от Богданов и от сина му, стариците сложиха цветенца — не им беше по джоба да поръчват венци. Последен при пресния гроб се приближи Василий с голям букет разноцветни хризантеми — от самия него и от Катерина.

Тримата тръгнаха към изхода.

— Винаги съм бил сигурен, че Глафира ще погребее мен — каза Богданов. — А излезе, че аз я погребях.

— Но тя е много по-възрастна от вас — предпазливо отбеляза Катерина. — Тя трябваше да си отиде по-рано.

— Глаша я имаше винаги. Откак помня себе си, оттогава помня и Глаша. Баща ми загина, мама почина, а тя беше до мен. Струваше ми се, че така ще бъде вечно. Ах, Глаша, Глаша... Как мислите, Катя, страхувала ли се е от смъртта? Дали е мислила за нея?

Катерина вървеше мълчаливо и гледаше в краката си. Нямахше отговор. За сметка на това отговор имаше Василий.

— Баба Глаша не искаше да умре преди вас, често ми е говорила за това. Страхуваше се, че ще ви причини много грижи с нейното погребение. Не искаше да става така.

— Тя какво, с теб ли е разговаряла за това? — ревниво попита Богданов.

— Ами да. Защо? Не биваше ли? — веднага се озъби Василий.

— Не е там работата. Защо с теб, а не с мен?

— Не знам. Че и какви ли разговори бяха, помислете, Глеб Борисович. Ще надникна в кухнята, ще приседна за пет минути, а тя ще ми налее чай, ще ми даде пирожка, ще си кажем три приказки — и толкоз.

Катерина хвърли доволен поглед към Василий. Може би не е права да го смята за глупав и повърхностен? Ето на, долови ревността на Богданов и бърза да го успокои. Ама и маестрото си го бива: човека вече го няма, току-що го погребяхме, а той се сети да ревнува — че не била споделила с него съкровените си мисли, а ги била обсъждала с някакъв си там Вася. Господи, та нима това има някакво значение?

* * *

Нищо няма значение. Смъртта на Глафира, кой знае защо, подчертава това особено ярко. Какво значение има дали справедливостта ще възтържествува или не? Какво ще се промени, ако тя възтържествува? Нищо. Хората, както са живели, така и ще си живеят. Колите ще пътуват, птиците ще летят, ще вали дъжд, после сняг, после ще стане топло и ще дойде лятото. А после отново ще вали студен безкраен дъжд. А после ти ще умреш, ще те положат в дървен сандък и ще те заровят в дълбока мокра яма. Или ще те изгорят в

крематориум. Няма да има други варианти. Не може да живееш вечно, рано или късно ще трябва да си тръгнеш. И в момента, когато си тръгваме, всички наши мисли за справедливост изведнъж ще ни споходят в съвършено различна светлина и ние ще разберем, че сме вземали за справедливост личните си амбиции и цял живот сме се занимавали с опити да си отмъстим или да си го върнем на хората за обидите, които са ни нанасяли. Защо? За какво сме губили това време и сили, вместо да се радваме, да обичаме, да отглеждаме децата си, да изпитваме удоволствие от работата си? Нашите дребнави, жалки представи за някаква митична справедливост са ни карали да извършваме постъпки, които са отровили живота ни, и без това кратък.

Трябва да отстъпим, докато не е станало късно. Трябва да престанем да мислим за това, да престанем да доказваме нещо си на някого.

Но нали раните са толкова болезнени... Раните, оставени от унижението, измамата, несправедливостта. Какво да правим с тях? Да плюем на всичко и да забравим? Пък те нека си болят? А кой е казал, че те ще престанат да болят, ако направим това, което смятаме за възтържествуване на справедливостта? Раните ще останат, и споменът за измамата и унижението също ще остане, само че към всичко това ще се прибави и разбирането, че в отговор на причинената ни болка ние също сме причинили болка на някого. Това е то. И никакво облекчение. Само ни се стоварва още едно бремене.

Отстъпи. Не прави нищо повече. Нека всичко остане, както си е. И няма какво значение добре или зле живее човекът, който ти е причинил болката. Защото тази болка е твоя, тя живее в теб и това е твой проблем, а не на човека, който ти я е причинил. А щом не е негов проблем, нищо няма да се промени, каквото и да правиш ти. Може онзи, който те е обидил, да се почувства зле, но твоят проблем ще си остане с теб, никъде няма да отиде. Щом някога са те унижили, никакви твои действия няма да отменят това, то вече се е случило, раната вече е нанесена и боли. И няма значение дали ти ще унижиш онзи човек в отговор, или ще забравиш за него. Все едно... рано или късно ще умреш и върнатото унижение няма да увеличи живота ти с нито един ден. И той, човекът, който те е обидил, също ще умре.

Нищо няма значение.

Владислав Стасов винаги будеше у Настя усещане за стабилност и непоклатимост. Огромен, почти два метра, и никога неуниващ, той внасяше на своите широки рамене във всяко помещение, дори най-тясното и опушеното, освежаващата енергия на собствената си убеденост, че всичко е наред и тепърва ще става още по-хубаво. И стените сякаш отстъпваха пред него, и въздухът ставаше свеж и ободряващ, и неразрешимите проблеми започваха да изглеждат напълно разгадаеми и незначителни. Вярно, енергията на собствената убеденост беше толкова силна у Стасов, че в редките дни, когато той все пак падаше духом, околните имаха чувството, че е дошъл краят на света.

Той нахлу в кабинетчето на Настя, като се отръскваше и пръхтеше като едър рунтав санбернар.

— В такъв дъжд човек трябва да си седи вкъщи и да се наслаждава на хубав екшън, а не да се мотае по улиците — оплака се той.

— В свободното си време ти трябва не да гледаш екшъни, а да четеш книжки на синчето си — върна му шегата Настя. — Ха, и това ми било баща. Хайде, разказвай.

Стасов хитро примижа, прицели се и я чукна с пръст по челото.

— А ти не ме критикувай, ненагледна моя, за тази работа си имам жена. Ще ти разкажа, ако ми обясниш защо пращаш тази писателка при мен, а после се интересуваш от подробности. Да беше свършила работата сама. Обаче не, стовари всичката черна работа върху мен, а аз сега да се отчитам. Така е, нали?

— Не е така, Владик. Когато Славчикова беше при мен, още нищо не се беше случило. А после в нейно присъствие убиха човек. И в присъствието на неин роднина. Там е имало и трети свидетел. И всичките трима твърдят, че нищо не са видели или чули. Може да е истина. А може и тримата да лъжат и да се прикриват взаимно. Аз имам подстъпи към Славчикова: тя потърси мен, срещнахме се, затова с нея ще се оправям сама. С Василий обаче нищо не е ясно, особено ако се вземе предвид разказаното от Екатерина Сергеевна за бомбата играчка. И преди да пристъпя към момчето, искам да понабера информация. Убедих ли те?

— Напълно — кимна Стасов. — Значи така, Анастасия Павловна. През седмицата, изминала, след като Екатерина Сергеевна

Славчикова се обърна към мен, обектът на име Василий Владимирович Славчиков е водил разпилян живот, неподчинен на никакъв ред. Лягал си е късно, ставал е още по-късно, в сряда и събота е посещавал писателя Богданов, в сряда, а после в четвъртък и петък се е срещал с дами на различна възраст и от различен калибър. Едната от тях работи в нощен клуб, втората се труди в „Мосфилм“ като гримьорка в творческото обединение „Панорама“, третата, най-възрастната, е редакторка в издателството, което публикува романите на Василий Богуславски. Всичките три срещи са от сексуален характер.

— Ти откъде знаеш? — насмешливо попита Настя, която си отбелязваше на листче разни неща от разказа на Стасов. — Да не си им светил?

— Обиждаш ме, любима — нацупи се Владислав. — Светенето е от миналия век. Техниката се развива бързо. И изобщо, ако ще се подиграваш, спирам да говоря.

— Няма, няма — усмихна се тя. — Давай по-нататък.

— За съботата, както разбирам, ти знаеш всичко, защото тук съм си отбелязал — моите момчета не знаеха защо в сградата на Сретенския булевард е надошла толкова милиция... Добре, оставяме това, ти знаеш всичко.

Той прелисти няколко страници, подшити в папка.

— След събота всичко е скучно. Момчето явно е било много разстроено и чак до днешното погребение през цялото време ту е пило, ту е излизало да се разхожда само. Никакви клубове, никакви момичета и лелки. Ето ти списък на всичките му контакти през отчетната седмица. Това е копие, можеш да го използваш.

— Благодаря. — Настя бързо хвърли поглед на дългия списък и го остави настрана. — Нещо друго интересно?

— Не знам дали това е интересно, но в четвъртък например той се е мотал половин ден из „Мосфилм“ и се е срещал с маса хора. После е замъкнал у дома хубавичката гримьорка. А в петък е контактувал с някакъв съвсем странен тип и е извършил акт на покупко-продажба. Типът е дал на Вася дебел плик, а Вася на него — пари.

— Много пари ли?

— Извинявай, скъпа, не са успели да ги преброят. Няколко хартийки с приятен северноамерикански цвят, но на каква стойност —

това не са успели да видят. Май стотачки, но няма гаранция. Може да са били и петдесетачки.

— А кой е бил въпросният тип, установихте ли?

— Че как. Там е, в списъка, не си спомням името, третият от края. Воробъов ли беше, Сорокин ли, изобщо нещо птиче.

Настя взе списъка, намери третото име от края. Аркадий Михайлович Галкин^[1], пенсионер. Много любопитно. За какви ли пликове младият Вася Славчиков плаща в долари на един пенсионер? И това е особено любопитно в светлината на разказаното от Екатерина Сергеевна.

— Стасов... — плахо подзе тя.

— Хич недей да ме молиш — завъртя глава Владислав. — Това не е етично.

— Но защо? Славчикова те е наела, за да събереш информация за сина на нейния съпруг, нали така? Ето, ти я събираш.

— Скъпоценна моя, пенсионерът Галкин не е интересен за Екатерина Сергеевна, защото не носи опасност лично за нея. А тя плаща от джоба си за информация за поведението на Василий, което може да представлява заплаха за нея или за децата ѝ. Каква ти заплаха от пенсионера? Никаква. Следователно ние не сме длъжни да работим по него срещу парите на клиента.

— Стасов, не го усуквай — уморено каза Настя. — Ти нямаш и най-малка представа дали този пенсионер е опасен, или не е. Откъде ще знаеш? Та ти не знаеш за него нищо, освен името му.

— Пак ли гледаш да ме обидиш? На, прочети справката, която е направил моят сътрудник, който лично е наблюдавал срещата. Прочети, прочети, а после ти ще кажеш дали Галкин може да представлява опасност, или не може.

Информацията беше написана умно и грамотно, авторът явно бе имал ясна представа кое е важно и кое не е. На срещата с Галкин Василий Славчиков не отишъл сам, по-точно, пристигнал с жълто „Жигули“, модел... номер... Василий бил придружен от дама, редакторката от издателството, с която Славчиков — след срещата с Галкин — прекарал в дома си няколко часа. Контактът се състоял на многолюдно място, редакторката и пенсионерът не само се видели, но се и запознали, разговаряли тримата, при това нито Славчиков, нито Галкин се озъртали, не проверявали дали някой не ги следи и изобщо

не проявявали никаква нервност. Разделили се, като си стиснали ръцете. Галкин тръгнал към метрото, Славчиков и неговата дама се качили в колата, след няколко крачки Галкин се обърнал и всичките трима помахали с ръце.

Да, Владик е прав, криминалните контакти изглеждат съвсем различно. Особено ако имат, макар и минимално, отношение към убийството.

— И все пак трябва да си изясним какво ги свързва и какви са тези сделки помежду им — упорито каза Настя.

Стасов сви могъщите си рамене.

— Изяснявай. Срещу своята заплата, а не срещу парите на моята клиентка.

— Владик, искаш ли да ти разкажа една история? — коварно попита тя. — Интересна е.

— Разказвай — с готовност се съгласи Стасов. — Обичам интересни истории.

— Имало едно време една лелка, сваятна, но без късмет, така че попаднала в затвора. Съпругът ѝ се уплашил и я напуснал, за да не си разваля репутацията. Лелката имала дъщеря, която настанили при баба ѝ, докато е зад решетките. Излежала си присъдата, излязла, срещнала добър човек, който се оженил за нея. Но за да се ожени, трябвало да се разведе с жена си, което и сторил. А имал и син, представяш ли си? Почти пораснал. Та така, лелката живее с новия си съпруг, ражда му дечица, отглежда по-голямата си дъщеря, пише интересни книжки, печели добри пари, изобщо всичко ѝ е наред. А момчето, което след развода на родителите си останало съвсем самотно, не печели никакви пари и макар че има свобода, колкото си ще, не изпитва никакво удоволствие от живота. И защо, ще попиташ? Лелката е виновна, разрушила е семейството му, разделила е майка му и баща му. На всичкото отгоре наляла масло в огъня, уредила момчето на работа и то започнало да печели, вярно, по-малко от самата лелка, но напълно прилично. Тоест, сега то ѝ е задължено. Я сега ти се постави на мястото на момчето и ми кажи всичко, което си мислиш.

Владислав я погледна с интерес.

— Искаш да кажеш, че момчето се кани да...

— Именно, Владичек, именно. Момчето иска да унищожи лелката. А тъй като тя е осъждана, задачата се опростява, защото

нашата правораздавателна система обожава да стоварва вината за всяко престъпление върху вече осъждани хора. Младежът е достатъчно умен, за да компрометира новата жена на баща си — и готово, тя отново ще се озове на топло. И тогава всичките нейни спечелени хонорари ще отидат при таткото, тъй като, каквото и да се е случило, те са спечелени с честен труд и не подлежат на никаква конфискация. А таткото, убит от мъка, ще приеме в бащините си обятия несправедливо обиденото и отлъчено от семейството синче. И ще подели паричките с него. Как ти се вижда тази история?

— Бива си я! — възхити се Стасов. — Ти ли я съчини?

— Аз.

— Отдавна ли?

— Току-що. И ако следваме логиката на тази история, опасност за Екатерина Сергеевна може да представлява всяка постъпка на Василий и всеки негов контакт, дори най-невинният и открит контакт. Така че ще трябва да провериш пенсионера Галкин.

— Слушай, а ти самата вярваш ли в тази история? — озадачено попита Владислав.

— Има ли значение, Владик? Важното е ти да повярваш в нея.

Стасов помисли минута-две, допи си чая, погледна колебливо последния бонбон, осиротял в чинийката, после мъжествено побутна тази чинийка към Настя.

— Значи така, прекрасна моя. Хайде да се разберем за едно нещо. Ти не вярваш в тази история. И аз не вярвам. Но мога да направя така, че в нея да повярва, макар и на ниво допустимост, Екатерина Сергеевна, така че тя да ми възложи да проверя контакта на Василий с Галкин. Ако тя сама вземе такова решение и доброволно се съгласи да плати тази част от работата, моите момчета ще я свършат. Но аз няма да настоявам пред Славчикова или да я притискам. Това е последната ми дума.

Този вариант напълно я задоволяваше.

В края на деня я повика полковник Афанасиев. Заедно с него в кабинета му Настя видя Петя Илин, новия служител, който бе дошъл на работа в отдела само преди месец. Петя беше симпатичен млад мъж на двайсет и пет години, вярно, още нямаше кой знае какви умения, но май се стареше.

— Каменская, прехвърлям Илин във вашето отделение, въпросът е съгласуван с Доценко. Да работи заедно с теб и Зарубин по случая с писателя. Още едни ръце няма да ви попречат.

Вярно е, ръцете в повече никога не са излишни. Наистина добре би било към ръцете да върви и глава, но това, както се казва... С една дума, на харизан кон зъбите не се гледат.

— Добре, Вячеслав Михайлович. Илин веднага ли започва?

— Защо да протакаме? Води го в кабинета си, въвеждай го в случая, товари го със задачи.

Много ѝ се искаше да научи защо Афоня е взел такова решение. Иска по случая с убийството в апартамента на Богданов да работят повече хора? Похвално е, но нали в техния отдел, оглавяван от Миша Доценко, има и други служители. Иска новакът да поработи край стари служители, каквито няма в неговия отдел, та да се понаучи, да набере опит? И това е похвално. Само че защо не е помислил за това, когато Петя току-що е започнал работа в отдела? Да го беше назначил веднага при Доценко — и никакви грижи. Какво ли трябва да е станало, та началникът да прехвърли служител от един отдел в друг? Какво ли не. Но Настя искаше да знае какво точно.

Тя помоли Илин да дойде при нея след половин час и отиде при Коротков. Юрка сигурно знае, все пак е заместник-началник.

— Ами той сам поиска — обясни ѝ Коротков. — Първо дойде при мен, хленчи тук два часа, че нали, би искал да поработи заедно с Каменская, защото в своя отдел нищо няма да научи, там са само младоци, а ти имаш такава репутация, такава слава и така нататък. Изпратих го при Афоня, той е началник, той да решава, този въпрос не е в моята компетенция.

Обяснението се стори на Настя съмнително, макар че ако ставаше дума за страничен човек, щеше да го приеме безрезервно. Но за страничен, а в случая ставаше дума за нея. Тя, видите ли, имала репутация, слава, с нея, разбирате ли, младите смятали за чест да работят, да събират от нея ум и разум. Глупости! Не може да е така.

От момента на извършването на престъплението бяха минали само три дни, събраните материали все още бяха малко и запознаването на новия служител с тях отне само около час и половина.

— Една от работните версии се състои в това, че убийството на Глафира Лаптева е извършено, за да бъде открадната калаена фигурка от колекция. Зарубин намери майстора, който е изработил колекцията; майсторът твърди, че фигурката е била най-обикновена, без секрети и тайници. Но от момента, когато тя се е появила в дома на Богданов, е минала година, могли са да я преправят. Версията има вариант: убийството е извършено с други мотиви, но убиецът е видял колекцията и е откраднал фигурката, съблазнил се е. Зарубин е видял при майстора ескизи и цветни снимки — този ринда наистина е най-яркият войник, синьо-бял, много красив. Така че Сергей сега отработва тази линия, обикаля местата, където се събират колекционери, и проучва дали някой не се е опитвал да продаде или размени риндата.

— Но ако фигурката е преправяна за тайник, Богданов не може да не знае това — напълно резонно забеляза Илин. — Кой друг я е давал за преработка, ако не той.

— Може да е самата Лаптева.

— Ами тя защо? — учуди се Петя. — Да не би да е имала нещо за криене?

— Точно това не знаем. Богданов уверява, че тя е нямала какво да крие, във всеки случай от него, те са живеели заедно и са си имали доверие. Но Богданов може, първо, да лъже, и второ, да не знае нещо. Обискът в жилището на Лаптева не ни даде нищо, там няма никакви следи старицата да е имала нещо скрито-покрито: нито странни бележки, нито подозрителни телефонни номера, нито неуместни предмети. Но още е рано да правим окончателни изводи. Така че ето твоята част от работата: да намериш в Москва майстори, които биха се заели с преработване на калаена фигурка в тайник. Може да се окаже, че такава работа са им поръчвали или Лаптева, или дори самият Богданов. Ясна ли е задачата?

— Тъхъ. Анастасия Павловна, а вие чели ли сте техните книги?

— Чии книги? — не схвана веднага Настя. — На Богданов и компания?

— Да, на Василий Богуславски.

— Не, не съм. Защо?

— Аз съм ги чел. Страхотни са! Обаче ми е интересно откъде вземат сюжетите. Измислят ли ги, или им ги подсказват познати от следствието и милицията?

— Не знам — усмихна се тя. — Това някак не ме вълнува много. Имаш ли други въпроси?

— Не. Тоест... А може ли да разговарям с тях? Сигурен съм, че вие постоянно се сещате за нови и нови въпроси към тях, нека аз да разговарям.

— Добре — съгласи се Настя. — Няма проблеми. Защо, наистина ли ти е толкова интересно?

— Разбира се! Никога през живота си не съм виждал жив писател, а тези са цели трима, и то какви! Бих ги попитал и за сюжетите.

— Има си хас — позасмя се тя, — ще се престориш на техен фанатичен почитател, ще ги засипеш с комплименти, а после ще им предложиш услугите си: да ги снабдяваш със страшни истории, и то се знае, не безвъзмездно. Искаш да припечелиш по този оригинален начин, така ли?

Стана ѝ скучно. И малко неприятно. Нима хлапакът именно за това бе поискал да работи в техния отдел?

Вероятно в този момент изразът на лицето ѝ се промени, защото Петя стана сериозен и дори се смути. А в гласа му като прикритие на смущението прозвуча предизвикателство:

— Не бях се сетил за това, но благодаря, че ми го подсказахте.

Да бе, не бил се сетил... Да го разправа на старата ми шапка. Къде са тези, безкористните? А? Има много да ги търсим.

* * *

Очите на Настя се затваряха, главата ѝ току клюмваше право върху отворената книга, която четеше, лежейки, а Льошка още не си лягаше, седеше в кухнята с някакви книжа и работеше.

— Льоша — жално захленчи тя, — скоро ли ще си легнеш?

— Не ме чакай, гаси и спи — извика той.

— Не искам без теб... Да не съм жаба — при жив съпруг да заспивам сама?

Чу се скърцането на отместен стол, после стъпките на Льошка. Чистяков надникна в стаята, сетне дойде и приседна на крайчеца на

дивана, взе книжката от Настя, сложи я на масата и грижливо зави жена си с олекотената завивка.

— Асечка, утре ще опонирам пред научния съвет във Верещчагинския институт по една много спорна докторска дисертация. Академичен институт, там всичко е сериозно, нали разбираш. Трябва да се подготвя добре.

Нещо щракна и направи контакт в главата ѝ, сякаш дори пръснаха искри.

— Искаш да кажеш, че институтът „Верещчагин“ влиза в Академията на науките? — предпазливо попита тя, като внимателно подбираше думите си. Кой знае защо, тази предпазливост сега ѝ се стори абсолютно необходима.

— Ами да — кимна Чистяков. — Защо, какво има?

— Почакай, Льоша... Той винаги ли е бил академичен?

— От самото начало, май от петдесет и осма или петдесет и девета година.

Тя седна в леглото и отметна завивката, така че приспиващата пухена топлина да не ѝ пречи да мисли. Главата ѝ вече се бе приготвила за сън, мислите ѝ течаха бавно и трябваше някак да ги ускори. Дори с охлаждане.

— Тоест, Верещчагинският институт и новосибирското академично градче са били в една и съща система? — уточни тя за сигурно.

— Ася, не разбирам...

— Не, отговори ми!

— Ами да, разбира се, били са в една и съща система. Ти защо се развълнува толкова?

— Сега ще ти обясня.

Тя тръсна глава, за да се освободи напълно от сънливостта. Какво беше казал Андрей Чеботаев? Че Егор Сафронов е бил нееднократен шампион на пионерския лагер по някакви скокове, на дължина ли, на височина ли...

— Спомняш ли си историята с Лена Шчоткина?

— Която незнайно как накарала предприемача да се ожени за нея ли? Спомням си я. И какво?

— Девойката Лена е израснала в новосибирското академично градче, баща ѝ и майка ѝ са работели в академични институти. А

бащата на съпруга ѝ е бил заместник-директор по административно-стопанската част във Верешчагинския институт. Аз дълго си блъсках главата къде и кога може да са се пресекли пътищата на Шчоткина и на човека, за когото тя толкова бързо и сполучливо се е омъжила. Льоша, как мислиш, Академията на науките имала ли е собствени пионерски лагери?

— Не просто мисля, Асенка, а съм сигурен, защото и аз съм ходил на такъв лагер, когато още бях комсомолец. Спомняш ли си, че веднъж ме изпратиха като командир? Аз не исках да отида и се съпротивлявах с всички сили, трябваше да защитавам кандидатската си дисертация, обаче ме заплашиха, че ако не отида, комсомол лекият комитет ще ми даде лоша характеристика, а в онези времена това беше много важно при защитата на дисертация. Така че отидох.

— Точно така! Спомних си. Отиде някъде на Байкал. И се върна страшно красив, почернял, отпочинал. Тогава ужасно те ревнувах, струваше ми се, че там си завъртял някаква любов. Как съм могла да забравя? Стара кокошка!

Настя спусна босите си крака и опря стъпалата на студения под. Разтрепери се и това я разсъни окончателно, мозъкът ѝ заработи по-леко.

— Как мислиш, удобно ли е да звъня по телефона, или вече е късно?

Чистяков си погледна часовника.

— Мисля, че е нормално. Десет без петнайсет е.

— Какво, десет без петнайсет?! А защо толкова ми се спи? Мислех, че вече е един през нощта.

— Просто си уморена — нежно я погали по косата той. — И недей да се обаждаш на никого, а? Лягай си, гаси лампата и заспивай. Поне веднъж в месеца трябва хубаво да се напиш. Пионерският лагер няма да ти избяга.

— Ще избяга.

Тя упорито завъртя глава и посегна към телефона. Чеботаев вдигна веднага, но Настя не долови ентузиазъм в гласа му. И изобщо ѝ се стори, че го е откъснала от някакво сериозно занимание, най-вероятно от интимен характер. „Абе какво толкова — каза си бързо, преодолявайки неудобството. — Ние имаме ненормиран работен ден.“ Трябваше да научат в какви точно пионерски лагери е ходил Егор

Сафронов. После да разберат дали Лена Шчоткина е ходила на лагер. И ако се окаже, че те в едни и същи години са прекарвали ваканцията си в един и същ лагер, а най-вероятно това е бил пионерски лагер от системата на Академията на науките, ще трябва веднага да издирят техни приятели от лагера. Егор и Лена със сигурност са били в различни отряди, разликата във възрастта им е седем години. И непременно да издирят командирите: ако в лагера се е случило някакво произшествие или изобщо нещо необичайно, те най-вероятно го помнят.

— Е, успокой ли се най-сетне? — Чистяков взе телефонната слушалка и почти насила я натика в леглото. — Край, приятелко, приключвай с този оперативно-издирвателен цирк, не е нужно да доказваш на когото и да било, че си умна, и без това всички го знаят.

— Аз не го знам — обидено избъбри Настя и се сви на кълбо в леглото. — Нуждая се от потвърждение. А ти постоянно ми се подиграваш и развиваш комплекса ми за малоценност.

— Господи, Аска, същинско дете си, ей богу.

— Не съм дете, аз съм стара — промърмори тя и се сгуши по-надълбоко в пухената завивка.

— Ти си мъничка и глупавка. Но аз няма да кажа на никого. Нека всички си мислят, че си стара и умна, и само аз ще знам страшната истина за теб. Край, спи сега.

Той я целуна, угаси лампата и плътно затвори вратата след себе си.

* * *

Сергей Зарубин притежаваше невероятната способност да осъществява контакт с хора от всякакви социални слоеве и професионални групи. Той не се опитваше да се превъплъщава и изобщо не блестеше с особени актьорски заложби, вярно, ако се наложеше, би могъл да се престори на каквото трябва, но не това беше главният му коз. Главният коз на Серьожа беше изключителната искреност, стигаща понякога до наивност и простоватост, той толкова ловко успяваше да се прави на наивник, че малко хора го вземаха на

сериозно. А у човек, когото не вземаш на сериозно, е трудно да съзреш враг или поне достоен противник.

Два дни той се въртя сред фалеристи^[2] и други колекционери, включваше се в разговори, внимателно слушаше обяснения и подслушваше откъслечни фрази, обикаляше известните му места за продажба на крадени вещи, показваше взетия от майстора ескиз на риндата и разказваше сърцераздирателната история как уж неговият малък син откраднал фигурката от чужда колекция, а после я изгубил и сега собственикът на тази колекция едва ли не е на смъртно легло от мъка. Истинските събирачи не се учудваха на тази история, знаеха по себе си какво е да загубиш един експонат от пълна, събирана с години колекция. Те изразяваха съчувствието си и своята готовност да помогнат, записваха си телефона му и обещаваха да се обадят, ако открият нещо. Някои намекваха за възнаграждение и Серьожа кимаше в знак на съгласие, че нали, не мога да дам много, но според силите си, разбира се...

Но не му помогнаха нито колекционерите, нито продавачите на крадено. Късметът споходи Зарубин край Большой театър, където той отиде в десет часа вечерта: на спектаклите ходят много чуждестранни туристи и пред централния вход на сградата ги причакват хора, които могат да предложат на туристите търсена от тях стока. Това са предимно художници, които рисуват изгледи от Москва и нейните забележителности, но се срещат и такива, които продават сувенири: матрьошки, изрисувани с шаржове на известни политици, отличителни знаци на военизирани структури от съветско време, калаени войничета, лакирани палехски кутийки и декоративни рисувани лъжици. Сергей много се надяваше продавачите на сувенири да му подсказат нещо полезно.

Видя риндата веднага. И дори и за секунда не се усъмни, че това е именно той. Наистина — Иван, царският син, небесносиньо-бял, с висока шапка, на рамото с дълга брадва, приличаща на секира. Риндата заедно с други калаени фигурки — хусари, драгуни, казаци, войничета, морячета и милиционери — стоеше на дървен поднос, а самият поднос висеше на ремъци, обхванали мършавия врат на продавача — младеж с интелигентен вид и фини очила, с дълга коса и пъпчиво чело.

— За колко давате Иван, царския син? — попита Зарубин и взе фигурката на риндата.

— За вас двайсет — учтиво отговори продавачът с леко пресекващ глас.

— А за тях? — завъртя глава Серьожа към вратите на театъра, от които тъкмо започнаха да излизат зрители.

— Петдесет.

Петдесет долара за фигурката. Охо. Или тук вземат в евро? Тогава излиза още по-скъпо. Но Зарубин обърна внимание, че продавачът не го поправи, когато Серьожа нарече риндата Иван, царския син, и не започна блести с ерудиция и да обяснява за най-близкия и постоянен телохранител на Негово величество. Явно не сметна ниския и грозноват мъж за достоен слушател? Или наистина не знае? Донесли са му поредното калаено войниче, дали са му го на безценица, продавачът го е поставил на подноса, определил е своя цена и не се е интересувал от подробности.

— Всъщност това е ринда, точно такъв липсва в колекцията ми — подзе Зарубин, като се надяваше да пробуди у продавача интерес и да го заприказва.

Момчето обаче не прояви интерес, защото от театъра на тълпи излизаха потенциални купувачи и то трябваше да им предлага стоката си, а този невзрачен тип стоеше тук и закриваше целия му поднос.

— Е, ще го вземете ли? — нетърпеливо попита продавачът и направи крачка настрани, та гърбът на Серьожа да не пречи на хората да го видят.

— Бих го взел, но двайсет долара ми е скъпо. Няма ли да го дадеш по-евтино?

— По-добре да го дам на туристите за петдесет — извади солиден аргумент пъпчивият очилатко.

— Няма да го вземат — авторитетно заяви Серьожа. — Той става само за колекция, самичък не струва и пукната пара. А чужденците нямат такива колекции.

— Вие откъде знаете? — Момчето хвърли мнителен поглед на Зарубин.

— Ами защото те са наши, руски, направени са специално за двестагодишнината на МВР Само няколко са, министърът ги връчваше на почетни личности, а още една-две колекции се продадоха чрез магазините. Моят тъст в ченгеджийницата е стигнал до генерал, та си

купил една за спомен, преди да се пенсионира. А псето взе, че го изяде. Та затова го търся сега.

— Какво псе? Кого изяде?

Продавачът най-сетне откъсна поглед от тълпата зрители и обърна внимание на Зарубин. Серьожа най-много се страхуваше, че ей сега ще дойде някой веселяк турист, ще види красивата фигурка и на бърза ръка ще я купи за петдесет долара. Би било невъзможно той да попречи на покупката, без да избухне скандал, а за какво му е скандал на Серьожа? Не му трябваше никаква шумотевица. А ако не попречеше, фигурката щеше да отпраши, иди, че я търси после... А продавачът ще отрича всичко: покупката не е оформена документално и този пъпчив гений на амбулантната търговия ще каже, че и хабер си няма за някакъв си ринда. Със сигурност има и разрешение за търговия, а и да няма, това ще значи, че местните ченгета са подкупени и няма да дадат на Серьожа да го тормози.

— Абе моето псе, ротвайлер, ужасно свирепо животно. Грабна фигурката със зъби, кръц — и го разполови — вдъхновено лъжеше Сергей, дори без да се опитва да осмисли дали здрави кучешки зъби могат да прехапят калаено изделие. — Тъстът — в несвяст, тъщата — в истерична криза, а жена ми вика: търси фигурката където щеш и без нея не се прибирай. Та ето, търся я вече втори месец.

Теоретично погледнато, би могъл да измисли и по-простичка история, без кучешко-припадъчни елементи, но за Серьожа най-важното беше да не казва, че риндата е бил откраднат. Защото тогава продавачът щеше да се уплаши, че човекът, който му е дал фигурката, я е откраднал, и тогава може да се изправи пред перспективата за образуване на наказателно дело заради продажба на крадено. Не биваше да плаши продавача, защото той можеше изобщо да откаже да разговаря с него. И по никакъв начин нямаше да предаде човека, който му бе донесъл риндата, щеше да се опъва до последно и да разправя, че е намерил фигурката на улицата. А после щеше да звънне на когото трябва и да предупреди, че някакъв тип се интересува от кражбата. И е напълно възможно да е милиционер. Ето това Серьожа никак не искаше да се случи.

— Слушай, семейният ми живот се руши... Не, приятелю, аз разбирам, това ти е бизнесът, не ти е изгодно да продаваш евтино, и бездруго ми правиш отстъпка, все пак двайсет не са петдесет, но аз

нямат и двайсет. Тоест, разбира се, имам шестстотин рубли, но ако ги дам, до заплата ще трябва почти да гладувам. Какво да правя, а? Ще ме посъветваш ли нещо?

— Че какво мога да ви посъветвам? — слисано каза мършавият амбулантен търговец, смазан от тежестта на стоварилата се върху Зарубин мъка. — Не знам откъде може да се намери по-евтин.

— А от мястото, откъдето ти си взел риндата? Магазин ли е... или може би някакъв склад? Може би там има още? Аз бих прескочил дотам, може да ми го дадат по-евтино.

— Не съм го взел от магазин, един познат ми го донесе.

Е, слава богу, помръднахме от мъртвата точка. Трябва да притиснем търговеца, докато още не се е опомнил.

— А той няма ли още? Или може би знае някое място...

— Не знам, не съм го питал.

— Хайде да го попитаме. Знаеш ли му телефона?

Зарубин с готовност извади от джоба си мобилния телефон и се приготви да набира.

— Не, не му знам телефона. Той идва при мен понякога, предлага някои неща, аз ги вземам, ако ми харесат.

— Слушай, друже, как да го намеря, а? — Сергей направи най-жалната физиономия, която можа. — Нали разбираш какво става с мен... Хващам се за всяка сламка, жена ми всеки ден ме тормози, почерни ми живота. Даже заплашва да заведе кучето във ветеринарната лечебница, за да го приспят, ако не намеря риндата. Тя от самото начало не обича кучето ми, а сега съвсем озверя.

Явно момчето не беше равнодушно към кучетата и думите, че ротвайлерът може да бъде приспан, свършиха работа.

Зарубин се отдалечи на няколко метра от търговеца, сля се с тълпата и се обади по мобилния на Петя Илин, каза му да го чака в колата и да не се показва. След пет минути Петя отиде при пъпчивия разпространител на сувенири и купи риндата. Вярно, вече за хиляда рубли, но това все пак беше по-евтино, отколкото за чужденците.

Лесно намериха наркомана Мишаня Шарило, по прякор Муцуната — той постоянно се мотаеше из пазара и не се криеше особено от когото и да било. Оперативните работници го задържаха и го доведоха в най-близкото до пазара управление, за да си поговорят с него за преходността на живота. Момчетата бяха опитни и разбираха,

че Мишаня е крадец и наркоман, но далеч не и убиец. Ето защо го задържаха без много шум, просто отидоха при него и го помолиха да се дръпне с тях настрани да си поговорят. Мишаня дори не помисли да се опъва: слава богу, не носеше дрога у себе си, напоследък не беше вършил нищо сериозно, а по старите дела всичко отдавна беше забравено, откраднатото — продадено, парите — похарчени, така че защо да не си побъбри с ченгетата? Никакъв риск, а може и да му бъде приятно.

За забавлението обаче грешеше. Беше в добро настроение, неотдавна си беше взел дозата и бе готов да обича всички, затова някак бе позагубил способността си да се съпротивлява и само след два часа непринуден разговор започна да се предава. Че защо да се напруга напразно? Не беше обрал онзи терен, е, чопна фигурката, чопна я по навик, че беше много красива, ама цената ѝ — три копейки, срамота е да наречеш такъв размер на щета дори незначителен, а за незаконно проникване в жилище не осъждат на много и дори не те пращат в затвора, задоволяват се с условна присъда. И изобщо сега е дрогиран, нямат право да го разпитват, всеки адвокат после ще се вкопчи в това, пък и те поначало не го разпитват, просто разговарят с него, а когато е за протокол и в трезво състояние, той нищо няма да каже, грамотен е вече, знае кое как става.

Ето защо той усуква около два часа и разказа за мъжа, който го бе наел да влезе в апартамента и да сложи подслушвателно устройство. Не, Мишаня не му знае името, представи се като Анатолий, но сигурно го е излъгал. И адреса му не знае. Виж, колата я помни, защото я е виждал неведнъж и дори известно време седя в нея. И номера ѝ запомни, то не че един наркоман има памет, ама си го записа за всеки случай — да не би оня да фъсне и да не му плати.

Подробно и с известно чувство за хумор обясни как си бе изгледал очите по собственика на жилището и бабата, домашната помощничка, за да научи режима им и да избере най-удобното за проникване време; как бе проверявал за аларма; как бе преценявал през коя врата е по-удобно да се влезе — от предното стълбище или от задното, и защо бе избрал вратата откъм задното стълбище.

— Гледам — бабата изобщо не използва задното, собственикът също, та си помислих, че ако работя с подобрени ключове, после никой няма да забележи, че бравата е започнала леко да заяжда. Вярно,

имаше опасност вратата да е затворена отвътре с резе, но опитът пари не струва, имах достатъчно време при нужда после да вляза от предното. Лесно подбрах ключа, там нямаше никакви сложни брави.

Муцуната така се увлече в разказването, че дори обясни как е оглеждал кухнята, през която е трябвало да мине: бил много гладен, а на печката имало тенджерата, вдигнал капака — борщ; бръкнал с мръсните си ръце, измъкнал мръвка с кокалче и изял месото веднага, а кокалчето пъкнал в джоба си, за да не оставя следи. Спрял се пред витрината, зърнал фигурките, откраднал една. Че какво? Красивичка била. Трябвали му пари — шитнал я за сто рубли, все е нещо.

— Да не оставяш следи, а — промърмори Сергей Зарубин. — Браво бе, герой на престъпния свят. Погледни си ръцете. Кога си ги мил за последен път? По тях има повече мръсотия, отколкото в кофа за боклук. Борщът се е вкиснал. Наврял си мръсните си ръце в него и той се е вкиснал. Знаеш ли каква дандания е вдигнала бабата? Искала е да вика милиция, уплашила се е, че някой прави опит да ги отрови. На кого си дал ключа от задния вход?

— На никого — бързо отговори Мишаня. — Честен кръст, на никого.

— Я стига — махна с ръка Сергей, — и без това разказа всичко. За ключа определено никой няма да те съди, нали не си го откраднал, само си споделил, че ето, този ключ става на бравата.

— Ама не съм го давал на никого, к'во приказваш, началство!

— Слушай, Муцуна, писна ми от теб. Щом мълчиш за ключа, значи подозираш, че работата не е чиста, а може и да си знаел за подготовяното убийство. Това е лошо, може да си имаш неприятности. А ако ми кажеш всичко честно, излиза, че си нямал представа за какво става въпрос, съвестта ти е чиста и изобщо не разбираш защо трябва да го криеш. Е? Разбираш ли защо трябва да криеш от милицията, че са ти поискали ключа от онзи апартамент?

— Не — честно призна Муцуната, който почти веднага се оплете в тази дълга фраза и наистина нищо не разбра.

— Разказвай тогава.

Излизаше, че трябва да разкаже. Вярно, нещо не му беше ясно, но нали стана така, че той, Муцуната, отговори на въпроса — и веднага излезе, че ще трябва да разкаже. В това отнесено състояние

логиката, която открай време не беше силна страна на Мишаня, сега съвсем му убягваше.

— Ами все същият този човек ми го поиска. По-точно, не го поиска, а ми даде пари срещу ключа. Един вид, купи го.

— Много пари ли ти даде? — поинтересува се Зарубин.

— Ами... Само за две дози.

Придружен от същите оперативни работници, Мишаня Шарило отиде до дома си и сред купчината натурии и боклуци накрая намери листчето, а по-точно — празен пакет от цигари „R1“, на който бе записал номера на колата. Името и адресът на собственика ѝ станаха известни десетина минути по-късно, а след още един час Вячеслав и Елизавета Боровенко седяха в кабинета на следователя. По-точно, при следователя седеше мъжът, а с жена му разговаряше в съседната стая Зарубин.

Съпрузите Боровенко не очакваха, че всичко ще свърши толкова бързо и безславно. Двамата бяха прочели в живота си много книги, включително криминални, и всеки път недоумяваха, когато престъпниците в тях започваха да си признават за извършеното. Защо? Глупост някаква. Седи си, мълчи или твърдо повтаряй предварително подготвената история, не отстъпвай ни на йота и никой никога няма да докаже вината ти.

Мислеха, че това е лесно. Колко се лъжеха...

* * *

Наказателното дело във връзка с открития труп на журналиста Игор Нестеров е било възбудено преди повече от година и след няколко месеца прекратено. От една страна, уж не е имало никакви съмнения в неговото самоубийство — налице било и предсмъртно писмо, и заключение на съдебномедицинската експертиза, че Игор Нестеров е приключил с живота си доброволно. Хвърлил се от прозорец на единайсетия етаж. Но обществеността, особено пишещата, не вярва много-много на самоубийствата на журналисти, така че дебелия папка с делото беше претърпкана с писма, обръщения и протоколи от разпити на колеги по перо, в които се твърдеше: Нестеров е бил убит, не се е хвърлил сам, някой му е помогнал. Някой не му е простил шумните

разобличения, искал е да възпрепятства по-нататъшното публикуване на вече събраните материали.

Свидетелствата и ходатайствата са звучали убедително, защото Нестеров водел в един седмичник рубрика, озаглавена „Незавършена пиеса за механично правосъдие“, в която пишел за злоупотреби на служители от правоохранителните органи — милиция, прокуратура, съд. Не подминавал също митничари и данъчни служители. С една дума, всички си патили. Не е назовавал имена и градове, подавал е материалите във вид на пиеса с продължения, тоест, като художествено произведение, което не задължава никого с нищо, но реакцията на неговите публикации била твърде сериозна. Нищо че имената били променени, нищо че градът не бил споменат, но описанието на външността, на маниера на говорене, а най-важното — самите злоупотреби, често преминаващи в престъпления, били абсолютно истински и — за когото трябва — разпознаваеми. В редица случаи педантични и досетливи местни началници правели проверки и разобличавали тези отрепки, след което или ги уволнявали, или — което е по-лошо — ги давали под съд. В други случаи им се разминавало, но не било ясно дали завинаги, или само временно.

С една дума, причини за убийството на Нестеров имало повече от достатъчно, а причини за самоубийство никой не открил. Освен може би съпругата на загиналия, която не е подписвала никакви петиции, не е изпращала жалби за недобросъвестна работа на следствието и изобщо не е настоявала на версията за убийство. Но тя е само съпруга... Мъжът ѝ загинал, на другия ден тя загубила детето, не го доизносила, психиката ѝ се оказала неустойчива и — преждевременно раждане през двайсет и втората седмица от бременността. Дали ѝ е било до жалби?

Следователят е работил честно и е стигнал до извода, че делото трябва да бъде прекратено поради липса на доказателства за престъпление. Наблюдаващият прокурор обаче е имал друго мнение, оформено под влиянието на външното въздействие, той е поддържал добри отношения с пресата и телевизията и не е искал да се кара с тях, затова делото не е било прекратено, а спряно „поради неустановяване на лице, подлежащо на привличане под наказателна отговорност“. Щом такова лице се появи или поне се мерне на хоризонта, производството по делото веднага ще бъде възобновено.

И ето че събраните, но непубликувани материали на Игор Нестеров по някакъв странен начин попадат при Василий Богуславски. И се намират хора, които са сериозно разтревожени от това. Съпрузите Боровенко назоваха тези хора, по-точно, не всички, а само един — Андрей Степанович Погодин, същия онзи началник, на когото те някога дали голям подкуп, за да не влезе ненагледното им синче в затвора за изнасилване. Но показанията на Боровенко не будеха особено доверие, защото след някои направени справки стана абсолютно неясно защо всъщност е трябвало да се тревожи Погодин. Материалите срещу него, както и срещу главния патологоанатом, началника на експертно-криминалистическия център и още редица служители, бяха отдавна публикувани, всички бяха получили наказанията си, бяха уволнени, а някои и осъдени. Какво повече?

— И изобщо, Юра, аз нищо не разбирам — оплака се Настя на Коротков, след като цял ден бе изучавала делото за самоубийството на Нестеров. — Някакви късчета, фрагменти, всеки поотделно уж е логичен, а като ги събереш заедно — нищо не излиза, няма цялостна картина.

— Добре — стоворчиво се съгласи Коротков, — хайде да прегледаме нещата едно по едно, току-виж, като четем на глас, картинката взела да се изяснява.

— Виж какво се получава. Ние имаме Андрей Степанович Погодин и от градското ни съобщиха къде живее той, че напълно процъфтява в бизнеса си и поддържа отдавнашни приятелски и делови отношения със Семьон Лвович Иваницки и неговата съпруга Алла Евгеньевна. Приятелски семейства са, така да се каже. Нещо повече, злите езици твърдят, че Андрей Степанович има любовна връзка с Алла Евгеньевна, но това, както се казва, не можем да го припомним към делото, просто информация. Погодин и съпрузите Иваницки са се занимавали с фалшифициране на наказателни дела, за което е писал Игор Нестеров в поредната си статия. Началникът на управлението за собствена сигурност при областното управление на вътрешните работи е реагирал на материала, но не са му достигнали сила и мъжество да доведе делото докрай, вследствие на което Погодин и семейство Иваницки били просто уволнени, но избегнали наказателната отговорност. До това място всичко е ясно.

— Ясно е — съгласи се Коротков. — Давай нататък.

— Минава много време, почти две години след тяхното уволнение, и те изведнъж проявяват интерес към материалите, останали от журналиста. За какво са им тези материали? Това е първата дупка в моите разсъждения.

— А къде е втората?

— Не ме прекъсвай, и без това умът ми се е пръснал в различни посоки. Погодин влиза в контакт със семейство Боровенко, заплашва ги, че ако материалите излязат на бял свят, а в черновите на Нестеров са назовани истинските имена, тяхното синче ще пострада. Боровенко му вярват и се захващат да помагат. Нали не познават правните тънкости и не се сещат, че ако въз основа на тези материали е било възможно някой да бъде привлечен под отговорност за фалшифицирането конкретно на делото, водено срещу техния син, синът отдавна би бил в затвора, защото фалшификацията щеше да бъде доказана и делото — насочено по новооткритите обстоятелства или по реда на надзора за преразглеждане. А щом засега всичко е мирно и тихо, значи по това дело е невъзможно да се докаже каквото и да било. По други дела е било доказано нещо и някой е бил обвинен, а по това всичко се е разминало. Но съпрузите Боровенко не разбират тези неща и сляпо вярват на Погодин: трябва да намерят материалите, инак синчето им ще бъде дадено под съд. Получават първата задача: да поставят подслушвателно устройство в жилището на Богданов, където съавторите се събират два пъти в седмицата и обсъждат сюжети за поредната книга. Това е разумно. После, както свидетелства Боровенко, Глафира Митрофановна случайно счупва апаратчето и подслушването на жилището става невъзможно. Тогава Погодин чрез някой си Николай, когото още не сме открили, предава на съпрузите Боровенко следващата задача: да счупят стъклата на колата на Богданов, и то не кога да е, а конкретно в момент, когато всички Богуславски са заедно. Например на пресконференция, на презентация, на парти. После им нареждат да направят фалшива бомба и да я подхвърлят на Богданов. И отново да го направят тогава, когато са се събрали съавторите. Защо? Какъв е смисълът? Това е втората дупка.

— Съгласен съм — отново кимна Юра, — наистина е дупка. Не мога да измисля обяснение. А има ли трета?

— И още как. Третата и главната — защо е била убита Лаптева? А че убийството на Глафира Митрофановна лежи някъде на същата плоскост, няма никакви съмнения: убиецът е влязъл през вратата на задния вход и ключа именно от тази врата два дни преди убийството Муцуната е продал на Вячеслав Боровенко. А Боровенко е дал ключа пак на същия Николай, дяволите го взели. Ясно е, че Николай е човек на Погодин, но въпросът е къде да го търсим.

— А Боровенко как са се свързвали с него? Сигурно по телефона. Значи, има някакъв номер.

— Юра, нима мислиш, че не сме проверили?

Настя ядосано запокити химикалката върху книгата на бюрото. Тя се търкулна и тупна на пода с леко глухо потропване.

— Пилееш имущество — укорително я погледна Коротков. — И какво се получи в резултат на проверката?

— Ами нищо не се получи! Телефонът се намира в жилище, в което никой не живее, собствениците са си купили къща извън града и живеят там, от апартамента са изнесли всичките мебели, изобщо всичко, до последния пирон. Не идват в него, апартаментът е празен, засега не го продават, сигурно чакат цените да се покачат. А тъй като винаги е по-добре да продадеш жилище с телефон, отколкото без телефон, продължават да плащат за него, за да не бъде изключен.

— Живот си живеят някои хора — със завист проточи Коротков. — Едни се тормозят с години, защото нямат къде да живеят, а на други жилищата си стоят празни. А оставили ли са ключовете на някого? На съседни например? В такива случаи хората винаги оставят ключове — всичко се случва, теч или спукан радиатор.

— Проверихме — въздъхна безнадеждно Настя. — Ключ има съседката, но не го е давала на никого. Кълне се във всичко свято. Ама как може да се провери?

— Никак. Може да е чувала вратата на съседите да се отваря?

— Първо, Юра, тя нищо не е чувала, защото живее на по-долния етаж. Ако става дума за течове и спукани радиатори, има смисъл ключовете да се оставят само на съседите отдолу, защото другите съседни няма да научат за евентуален теч. Второ — ти само не умирай от завист, — това е мезонет, има две входни врати, едната на осмия етаж, другата — на деветия. На осмия етаж има още един апартамент, а на деветия — само този, така че който и да е влизал там, никой нито

го е видял, нито го е чул. И нашият тайнствен Николай е влизал в празния апартамент именно през деветия етаж. Идвал е в точно уговорено време, носел си е апарат, изчаквал е обаждането и си е тръгвал. Или пък, когато е трябвало да бъде постоянно на линия, е стоял там няколко дни, без да излиза, но при това не е искал да дава истинските си телефонни номера. Ето, виж какво е записано от думите на Боровенко: „Николай най-често се обаждаше сам, но в периода, когато плътно подслушвахме апартамента на Богданов, аз можех да му се обаждам във всеки един момент, беше оставил номера си и ми беше наредил да му се обадя веднага щом науча у кого се намират материалите“.

Коротков замислено се почеса по слепоочието, обмисляйки чутото.

— Аска, нещо не схващам. Защо трябва да издирваме Николай, щом Погодин ще ни го предаде?

— Ох, Юрочка, страхувам се, че няма да получим такъв подарък. Погодин е опитен плъх, не можем да го хванем с голи ръце. С какви обвинения ще отидем при него? Показанията на Боровенко? А той знаеш ли какво ще отговори?

— Ъхъ — усмихна се Коротков. — Досещам се. Семейство Боровенко сами са се захванали с тази работа, защото се страхуват за съдбата на сина си. А сега стоварват всичко на него, горкия. Думите не оставят следи. Между другото, нашата славна история познава множество примери, когато следите с лопата да ги ринеш, обаче нищо не може да се направи, защото адвокатите са печени, а процесуалният кодекс не струва. Най-важното сега е да не подплашим нито Погодин и компания, нито този Николай.

— Така е, а за целта трябва семейство Боровенко да си стоят вкъщи и да отговарят на телефонни обаждания с невинни гласове. А те стоят в нашата килия и следователят за нищо на света не иска да ги пусне. А знаеш ли, Юра, кое е най-неприятното?

— Знам. Доларът пада, а еврото расте. И всички наши спестявания в долари постепенно се обезценяват.

— Най-неприятното, Юрик, е, ако се окаже, че убийството на Глафира Митрофановна Лаптева няма нищо общо с цялата тази история.

— Е, как така? — чак подскочи Коротков.

— Ами така. Боровенко е купил от Шарило ключа и го е предал на Николай. Това е според неговите думи, засега е невъзможно да го проверим. Тоест, Шарило също потвърждава, че Боровенко е купил ключа, и можем да смятаме, че това е установено, по техните показания и обстоятелствата съвпадат, и времето, и сумата, обаче, че ключът се е озовал у Николай, не е факт. Нищо не го потвърждава, освен показанията на Боровенко. И след два дни Лаптева е убита. Ами ако едното не е свързано с другото? Ключът си е ключ, убийството — убийство.

— Защо тогава да купуват ключа? — възрази Коротков. — За какво им е бил нужен? И после, убиецът е влязъл през задния вход, тоест, възползвал се е именно от този ключ. Какво не ти харесва?

— Нищо не ми харесва, Юра — намръщи се Настя, сякаш бе подушила прокиснало зеле. — Първо, не знаем със сигурност дали са отключили вратата с този ключ или с някой друг. И второ, ние, тоест конкретно аз, не разбирам за какво му е било на Погодин да убива старата Глафира Митрофановна. Не разбирам — и толкоз! Не разбирам!!! По какъв начин смъртта на старата Лаптева може да му помогне да намери материалите?!

Гласът ѝ се извиси до вик, но тя не забеляза това и се сепна едва когато видя изумените очи на Коротков.

— Извинявай, Юрик — смотоледи виновно тя. — Нещо с нервите ми... не е в ред...

— Добре де, както и да е. Аз разбирам, че не крещиш на мен, а на обстоятелствата.

Коротков отдавна си бе тръгнал, а Настя още седеше зад бюрото, обхванала главата си с ръце, и мислеше. За нея вече не беше важно кой е убил старицата, на първо място излизаше въпросът: защо я е убил? За какво? Нима това е професионална деформация, в резултат на която се притъпява стремежът да се намери и накаже виновният, появява се равнодушие към справедливостта, а страшно престъпление като убийството буди чисто изследователски интерес: заради какво се вършат убийства днес? С какви мотиви?

Не, това не е така, не може да е така. Просто са съвпаднали две престъпления, две убийства: на Елена Шчоткина и на Глафира Митрофановна Лаптева — и по двете престъпления мотивът е пълна

загадка. И докато в случая с Шчоткина има поне предположения, макар и недоказани засега, в случая с Лаптева няма абсолютно нищо.

Между другото, какво става с делото на Шчоткина? Дали Чеботаев е свършил нещо, или не е успял? Къде е информацията за пионерските лагери? Къде е последният любовник на Шчоткина, който още не е установен?

Тя набра номера на мобилния телефон на Андрей.

— Почакай три минути, аз ей сега — бързо каза той в слушалката.

— Какво значи „сега“? — не разбра тя. — Ще ми се обадиш ти ли?

— Не, вече вървя по коридора. Трябва само да прескоча за две думи до отдел „Въоръжени грабежи“ и после веднага се връщам.

Вероятно двете думи станаха двеста, защото Чеботаев дойде чак след половин час. Но Настя, потънала в размислите си, не забеляза това.

— Ето — сложи той пред нея прозрачна папка, — това е всичко, което можах да науча. А за което не можах — извинявай.

— А можеш ли да не усукваш? — предложи тя. — Можеш ли да кажеш по човешки?

— Накратко казано, Сафронов и Шчоткина три години поред са ходили в един и същ пионерски лагер. Лагерът наистина е на Академията на науките, разположен е на Волга, край Астрахан. Тук си уцелила. В папката се намират списъците на децата за всичките три години, разделени по отряди. Отделно — списъците на командирите, и отделно — на персонала: възпитатели, водещи занятия в кръжоците, педагози, готвачи, лекари, медицински сестри, техници, шлосери, електричари и други подобни.

— Ами хората? Живите хора? — нетърпеливо попита Настя. — Намери ли поне един, който е бил в лагера едновременно със Сафронов и Шчоткина?

— Такива още не съм търсил, Настя, нямах време. Да се разкъсам на части ли? Докато се мотаех в академичните архиви и търсих списъци, знаеш ли колко време изгубих? И колко престъпления са извършени на моята територия през тези дни? Вие на „Петровка“ вземате по един случай на седмица, избирате си ги по свой вкус, а ние

на „територията“ — каквото се случи, все е наше, вземайте каквото ви дават.

— Добре де, не се ядосвай — миролюбиво каза тя. — Попитах просто така. Нали не е нужно аз да разкривам престъплението, то няма да виси на моята глава.

— И ти не се ядосвай — уморено се усмихна той и тръгна към вратата. — Главата ми вече пуши, нямам време за нищо. Ще ти оставя списъците.

— Защо? — погледна го невинно тя и ококори очи.

— Хайде престани, Павловна, не ми късай нервите. Всичко разбираш.

— Добре — разсмя се тя, — марш оттук. Но бъди готов да ти звънна пак.

— Ще си изключа телефона — закани се Андрей вече от вратата.

Щом остана сама, Настя си направи кафе, взе цигара и извади от прозрачната папчица дългите по няколко страници списъци. Имена, имена, имена... Елена Шчоткина, 8 години, отряд 14... Елена Шчоткина, 9 години, отряд 13... Елена Шчоткина, 10 години, отряд 11... Егор Сафронов, 15 години, отряд 1...

Списъците бяха стари, отпечатани на пишеща машина, и екземплярът беше трети или дори четвърти, тоест, почти нечетлив. Много скоро очите я заболяха и Настя намали темпото на четене, да не би от умора да пропусне нещо важно.

И не го пропусна. Отначало дори не си повярва, извади от огнеупорната каса своите записки, после включи компютъра и още веднъж провери. Не, никаква грешка. Всичко е точно.

От страх да повярва в късмета си, за всеки случай влезе в интернет, набра нужното име и погледна какво има за този човек. Намери доста информация, нищо негативно, всичко много прилично.

Но какво е свързвало тези трима души?

[1] Воробьев (рус.) — Вrabчев; Сорокин (рус.) — Свраков; Галкин (рус.) — Гаргов. — Б.пр. ↑

[2] Колекционери на ордени, медали, значки и др. подобни. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 11

Все пак успяха да придумат следователя да пусне Вячеслав и Елизавета Боровенко срещу подписка, нещо повече, полковник Афанасиев лично обеща, че в тяхното жилище постоянно ще се намира служител на милицията, който отговаря с главата си съпрузите не просто да не се скрият от следствието, а и изобщо да не излизат от дома си.

Пръв застана на вахта Петя Илин. В неговата задача влизаше не само да пази семейството, но и да чака с тях да влезе във връзка загадъчният Николай или дори самият Андрей Степанович Погодин. Беше включена цялата апаратура, техническите служби бяха готови във всеки момент да запишат обаждането и да установят местонахождението на абоната, така че оставаше само да очакват това обаждане. За разлика от Николай, не беше нужно да издирват Андрей Степанович, местонахождението му беше известно, но никак не би било зле да чуят какво ще каже той на Вячеслав и Лиза и ще спомене ли Николай. Вярно, това не е доказателство за пред съда, тъй като няма разрешение за подслушване, но за разпита ще е много полезно.

А обаждане нямаше и нямаше. Нито от Погодин, нито от Николай, нито от какъвто и да било подозрителен човек.

— Може би са успели някак да предупредят съучастниците си, че са задържани, и те са се изпокрили в миша дупка? — попита Илин, когато се обади на Настя към края на първия ден от дежурството. — Напразно кисна тук, по-добре да се заема с писателите. Вече измислих как да изградя разговора с всеки от тях, за да измъкна...

— Петя, не бързай — прекъсна го Каменская. — Остави писателите на мира, има кой да се занимава с тях.

— Но аз измислих...

— Петя! — повтори тя по-строго. — Твоята работа са съпрузите Боровенко. Чрез тях ключът за апартамента на Богданов по някакъв начин е попаднал у убиеца, разбираш ли? И само техните контакти ще

ни позволят да проследим този начин. А у кого се намират материалите на журналиста Нестеров — това няма значение.

— Ама как да няма, Анастасия Павловна? — възмути се Илин. — Нали цялата работа е заради тях — и убийството, и...

— Не е доказано — сухо прекъсна тя оперативния работник. — Къде са доказателствата, че убийството на Лаптева е свързано с издирването на материалите?

— Ами стъклата на колата и бомбата?

— Стъклата и бомбата — да, свързани са, макар да не е ясно защо е било нужно това. Но тези две събития са се случили изключително по указание на Николай, по-точно по указание на Погодин, предадено чрез Николай. А убийството?

— Ами логично е, Анастасия Павловна.

— Може би. Но не е доказано. За да се докаже, трябва да намерим Николай, именно с това се занимаваш ти. А каква полза, ако научим у кого от тримата Богуславски се намират тези материали? Няма да научим името на убиеца. И още нещо, приятелю. Убийството на Глафира Лаптева може да е свързано със съвсем други неща и подозренията по адрес на писателите не са свалени. Не е изключено и тримата да са били заинтересовани от отстраняването на старицата. Ето защо не е нужно да ги притесняваме излишно, нека си мислят, че всичко е спокойно, да се отпуснат. И да не си посмял дори да ги доближиш.

— Разбрах — унило отговори Петя.

Настя разбираше, че младежът скучае. Той добросъвестно се отчиташе за всичко, което става между съпрузите Боровенко, и излизаше, че не става нищо, освен безкрайни семейни сцени. Вячеслав обвинявал за всичко случило се на първо място жена си, а на второ — собствената си слабост, която не му позволила да държи на своето. Елизавета пък упреквала мъжа си, че му е безразлична съдбата на сина им и че той е готов да пренебрегне интересите на семейството заради своята репутация пред майчето си. Той я наричал безумна майка, готова заради спасяването на този гамен, сина си, да пожертва не само себе си, но и други хора. Тя пък го наричала мамино синче, което с лекота би оставило единствения си син на произвола на съдбата, само и само да може да гледа честно майчето си в очите. И така от сутрин до късна нощ. С една дума, нищо интересно.

И все пак, защо е била убита Глафира Митрофановна? Изясни си мотива — и ще намериш убиеца. Хайде добре, да допуснем, че са я убили заради материалите. Да допуснем. Тази линия води до Боровенко — Николай — Погодин и по нея е направено всичко необходимо: семейство Боровенко си седят вкъщи, служител контролира контактите им. Ами ако са я убили по друга причина? Нали трябва да се прави нещо, да се предлагат други версии, да се провеждат оперативни мероприятия.

Ето например Серьожа Зарубин каза, че Богданов бил в сложни семейни отношения, бил скаран с близките си и не общувал с никого, освен с дъщеря си — Лада, на която било позволено веднъж седмично, в неделя, да посещава баща си за обяд. Лада не обичала баща си, нещо повече, имала някакъв страх от него, но идвала на обедите. Серьожка през смях разказа как Лада с нескрита обида говорела за коженото палто, което баща ѝ, Богданов, подарил на домашната си помощница. Много ясно, момичето страда, задето баща му, един твърде заможен човек, не го глези и не му прави скъпи подаръци. Може би тя и на обедите ходи само с надеждата баща ѝ да се умилостави и да приближи рожбата си до финансовия извор. Дали това в края на краищата ѝ е омръзнало? Възможно е. Къде-къде по-лесно е да наемеш убиец, да погребеш татенцето си и да получиш наследството. Прекалено напряко ли е? Разбира се. Много по-изящно е да премахнеш нахалната бабичка, без която татенцето не може и на която подарява палта от норка, да потъгуваш заедно с него, да му помогнеш в домакинството, да му подадеш ръка, да се сближиш с него и... Понататък е същото. Ключът? Още по-просто. Идваш на поредния обяд, издебваш момента да вземеш ключовете и правиш отпечатък — работа за две минути, дори по-малко.

А съпрузите Боровенко, на свой ред, говореха за някаква дама, връзката с която Богданов грижливо криел от своята домашна помощница. С тази дама той се видял в ресторант и ѝ дал пари в замяна на нещо в плик. Боровенко дори предположили, че именно това са материалите на покойния Нестеров. Може и така да е. Ами ако не е така? Ако Богданов има някакви тайни дори от Глафира, която го е отгледала? А Глафира все пак е научила и си е платила точно за това? Също става като версия.

Освен това е имало, както свидетелстват Боровенко, и някакви други мъже с твърде подозрителен вид, които идвали при Богданов. Глеб Борисович явно се страхувал дали от тези двамата, дали от някого другиго, но не отворил вратата, макар да си бил вкъщи. Тази ситуация не е свързана с жената в ресторанта, защото Глафира не би трябвало да знае за нея, а за двамата мъже е била напълно в течение. Разбирала е кои са, защо са дошли и защо Богданов не е отворил. Нещо повече, заслужават внимание и репликите, които са си разменяли старицата и нейният работодател по повод на вкиснатия борш. Лаптева уверявала, че някой иска да ги отрови, а Богданов ѝ казал да не говори глупости. Или изобщо не искал да обсъждат това. Може би мотивът за убийството на Глафира Митрофановна е свързан с това?

Богданов и неговите съавтори още не знаят нито за съпрузите Боровенко, нито за Погодин, нито за подслушването. В главата на Настя Каменская нямаше ясно разбиране на ситуацията, всичко ѝ изглеждаше размито и объркано, нищо не се връзваше, логическите построения, които отначало ѝ се струваха стройни и последователни, изведнъж ѝ се виждаха несвързани и нелепи, водещи дори не до задънена улица, а до непроходимо тресавище, в което ясните и твърдо очертани факти и аргументи стават мътни и безформени. Ето защо Настя се страхуваше да не направи невнимателно движение, защото, когато под краката ти е блато, всяко усилие води до все по-голямо затъване. Тя не можеше да вземе решение: трябва ли да казва на съавторите, че някой ги е следил и е подслушвал разговорите им в жилището на Богданов? Е, да им каже ли? Или не?

Следователката Анисимова, която водеше делото за убийството на Глафира Лаптева, смяташе, че засега не бива да им казват нищо. И тя, както и Настя, нямаше аргументи нито „за“, нито „против“, защото нямаше яснота, но пък имаше твърда, изработена с годините позиция: колкото по-малко знаят участниците в процеса, включително свидетелите, толкова по-добре. Всяко изтичане на информация, съдържаща се в наказателното дело, тя възприемаше като лична драма и триеше сол на главите на детективите, ако ѝ се стореше, че някъде са се разприказвали прекалено. А пък когато ставаше дума за свидетели, които — не дай си боже — могат да се превърнат в заподозрени, в тази ситуация всяка дума в повече за Анисимова беше категорично недопустима.

Веднъж-дваж Настя вече бе работила с нея. Анисимова, слаба, с ранни бръчки и зле боядисана коса, но с идеално стояща на тънката ѝ фигура униформа, ѝ изглеждаше прекалено корава, неотстъпчива и възгруба. Вярно си беше, следователката не подбираше много изразите си и изобщо не се стремеше всички да я обичат, затова обиждаше, без да си поплюва. При това във воденето на следствието беше предпазлива и извънредно внимателна, затова Настя, която не беше склонна да предприема резки прями действия и постоянно се съмняваше във всичко, лесно намираще общ език с нея. Двете бяха единомудни, че изобщо не е задължително свидетелите по делото за убийството на Лаптева засега да знаят за издирването на материалите на журналиста, макар че и едната, и другата нямаха убедителни доводи в полза на решението си. И това означаваше, че засега на писателите не бива да се задават никакви въпроси нито за тези материали, нито за фактите, станали известни благодарение на действията на съпрузите Боровенко.

При това положение предстоеше да се ровят слепешката в тайните на загадъчното поведение на Глеб Борисович Богданов. И трябваше да правят това извънредно предпазливо, защото като нищо можеше да се окаже, че именно заради тези тайни е била убита старата Глафира.

Андрей Чеботаев се присмиваше на себе си и радостно потриваше ръце. Колко се беше ядосвал на Каменская, заради която в случая с Шчоткина се появяваха безкрайни и все нови и нови имена, разследването се затрупваше с информация от всички страни, губеха се време и сили, а нямаше никакъв напредък. За сметка на това сега, когато трябваше да издири човек, с когото бе дружила като малка Лена Шчоткина по време на лагера, всичко се оказа от просто по-просто. С кого най-бързо се сближават децата, когато семейството им ги изпрати далече от къщи? Отговорът е очевиден: с онези, с които пътуват. Така че в списъка на децата, събрани по възраст в един отряд, трябва бързо да се намерят онези, които може да са се познавали с Леночка още преди лагера, от нейния град. За това е достатъчно да се съпоставят списъците от архива и този на хората, с които Чеботаев бе разговарял в Новосибирск. Резултатът дойде бързо. Ето, моля: в лагера в един отряд с Лена Шчоткина е почивала Кира Юдина, а в Новосибирск Чеботаев дълго разговаря с Павел Василевич Юдин и неговата съпруга, които са

живеели в един блок със семейство Шчоткини и разказаха много интересни неща за тях. По същия начин се намери още една кандидатура — Вика Смолкина, чиято майка работела заедно с Лариса Петровна Шчоткина в счетоводството и с удоволствие си спомняла за многобройните любовни връзки на своята колежка. Вярно, оказа се доста сложно да намери Вика Смолкина — тя бе станала археолог и в момента участваше в експедиция някъде на югоизток. Виж, с Кира Юдина Чеботаев извади късмет — тя се бе омъжила и се преместила да живее в Москва.

На обаждането на Чеботаев Кира реагира спокойно и не се учуди на нищо.

— Да, мама ми каза, че у тях дошъл човек от милицията и разпитвал за Лена и семейството ѝ. Наистина ли е вярно, че са я убили?

— Вярно е — потвърди Андрей, — за съжаление, е истина. Вие бихте ли могли да отговорите на няколко въпроса?

Кира без колебание се съгласи да се видят още същия ден. Тя имаше приятен глас и на Андрей, кой знае защо, му се стори неприлично да кани жена с такъв глас в служебната сграда с нейните зле боядисани стени и орфан линолеум на пода. Предложи да разговарят на неутрална територия, например да се разходят из парка — добре че дъждовете бяха спрели и вече трети ден грееше студено есенно слънце. Вярно, то не топли, но пак е приятно.

С Леночка Шчоткина Кира дружала само в пионерския лагер, две години поред били в един отряд, но когато се връщали вкъщи, в академичното градче, изобщо не общували, макар че се поздравявали, тъй като живеели близо една до друга и често се срещали. Учили в едно училище, но в различни паралелки, и отношенията им, толкова близки по време на лятната ваканция, през учебната година секвали. Не ги поддържали и през следващите години, по време на пубертета Лена се откъснала от всички и тези думи на Кира само потвърдиха онова, което Чеботаев вече знаеше. Кира дори не знаеше, че Лена вече от няколко години живее в Москва. Че е живяла...

— Да си спомняте от пионерския лагер едно момче — Егор Сафронов? — започна Андрей да се доближава до това, което го интересуваше.

— Егор ли? — вдигна вежди Кира. — Много добре си спомням Егор, само не знаех, че бил Сафронов. За нас той беше просто най-красивото момче от отряда на големите. Ленка беше влюбена до уши в него.

— Кога? — слиса се Андрей.

— Ами тогава, в лагера.

— Та тя е била само на осем години. Да не бъркате нещо, Кира?

— А вие да не би да смятате, че момичетата започват да се влюбват на двайсет години? — позасмя се тя. — Аз например се влюбих в едно момче още в детската градина. Бях в средната група, а той — в горната. Имаше едни красиви пъстри шалвари... С една дума, Ленка много харесваше този Егор, не сваляше очи от него, следеше всяка негова стъпка, гледаше все да му е пред очите. Изобщо правеше всичко, което обикновено правят малките момичета, когато им харесват по-големи момчета. И по цели дни ахкаше как той я погледнал, как тя го поздравила, а той кимнал, после изпяла най-добре една песничка на концерта на художествената самодейност, а той седял на първия ред, ръкопляскал ѝ и ѝ се усмихвал... е, вие разбирате, детински работи. А когато отидохме на следващото лято, Ленка реши, че щом е пораснала с една година, вече е съвсем голяма, и когато отново видя Егор, си въобрази какво ли не.

— Какво например? — поинтересува се Чеботаев, макар че вече си представяше приблизително какво може да си е въобразило в такава ситуация едно деветгодишно момиченце, на което от раждането са му внушавали, че е най-умното и най-красивото на света.

— Реши, че сега вече Егор ще ѝ обърне внимание. А аз ѝ казах, че щом оная мухла е пак тук, Ленка няма да има никакви шансове.

— Мухла ли? Коя по-точно?

— Ами една от командирския състав. Имаха любов с Егор. Или не любов, а просто ходеха... Не знам. Но всяка вечер след проверка излизаха от лагера. А ние съответно се прокрадвахме подире им. Никаква дисциплина, всички командири и възпитатели пиеха като разпрани, сложат децата да спят — и почват гуляите. А ние, децата, само това и чакахме. Двете с Ленка се измъквахме от сградата, притаявахме се и чакахме покрай нас да минат Егор и командирката. А после надничвахме иззад храстите.

— Сериозно? И какво виждахте?

— Ами нещо... виждахме. Не разбирате ли?

— Е, общо взето... — кимна неопределено Чеботаев.

Кира явно се стесняваше да нарича тези неща с истинските им имена и Андрей реши да не притеснява младата жена.

— Виждали сте, значи... — повтори той. — И какво, всичко ли, в пълен обем, така да се каже?

— В пълен — потвърди Кира. — От пълен по-пълен. С ахкане и стонове. За нас с Ленка тези вечери бяха истинско приключение, тресяхме се от страх, но желанието да видим беше над всичко. Защото знаехме откъде се вземат децата. Вярно, Ленка просто откачаше от ревност, но любопитството беше по-силно и после, нали знаете, на такава възраст човек не проумява съперничеството. Струва ти се, че щом си чудесна, рано или късно ще предпочетат теб. А Ленка, естествено, беше сигурна, че е чудесна.

— Почакайте, Кира, но нали Егор тогава е бил на... колко? На около четиринайсет? Или на петнайсет?

— Сигурно — сви рамене тя. — Той беше в отряда на най-големите. Един висок, широкоплещест, изглеждаше съвсем голям. А сега, като си помисля — смехория, хлапак, ученик, сополанко.

— А командирката на колко години беше?

— Не знам. По онова време на нас с Ленка ни изглеждаше едва ли не старица, а сега разбирам, че е била на около двайсет и пет, предполагам. Може би малко по-малко.

— Спомняте ли си името ѝ?

— Името... Май Тамара.

— А фамилното?

— Какво говорите, Андрей, ние своя командир познавахме само по име, някак през ум не ни е минавало да се интересуваме от фамилното. А пък командирите на другите отряди — само по физиономия, рядко по име. Да, със сигурност си спомних, казваше се Тамара, ние с Ленка специално се поинтересувахме — нали беше свързано с нейния ненагледен Егор.

— Това е подсъдно — тихо продума Чеботаев. — Тя е била зряла жена, а той — малолетен. Нима никой не е научил?

— А, това не знам. Във всеки случай, следващото лято отидохме с Ленка в лагера и видяхме Егор, а после и Тамара. И пак ги

издебвахме в горичката, надничрахме. А на третата година него вече го нямаше, сигурно е завършил училище.

— А Тамара беше ли в лагера?

— Не, и нея я нямаше.

От списъците излизаше, че Лена Шчоткина и Егор Сафронов са попадали три пъти в една смяна, но при това Егор е ходил на лагер всяка година, като се започне от трети клас, а Леночка — само четири пъти. Последният път вече не е заварил Егор, а първия вероятно не го е забелязала — прекалено малка е била, първокласничка.

— Освен вас двете, някой знаеше ли, че Егор се усамотява с командирката в горичката?

— Ние на никого не сме казали, това беше нашата страшна тайна с Ленка — окръгли очи Кира и се разсмя. — Мисля, че никой от възрастните не знаеше, защото иначе нямаше повече да пуснат Тамара в лагера. Сигурно дори щяха да я изключат от комсомола. Тогава се държеше строго на тези работи.

Да, явно за сексуалните развлечения на Тамара Ефремова наистина не е научил никой, освен двете малки момиченца, защото тя успяла да направи блестяща кариера и да стане председател на съвета на директорите на голяма банка. Интервюта с нея бяха публикувани в дебелия лъскави списания, именно в онези, които бяха докарани в кашони от апартамента на Егор Сафронов и сега бяха складирани в кабинета на Каменская.

И именно в банката, оглавявана от Ефремова, навремето бе получил кредит Егор Сафронов. Много добър кредит, при невероятно добри условия. Как е успял да го получи? Отишъл е при Ефремова и я е заплашил, че ще разкаже как го е развращавала преди петнайсетина години? Или двамата са се срещнали като добри стари познати, приятно са си припомнили миналото и Тамара с удоволствие е услужила на своя някогашен любовник, когото навремето е обучавала на умения в секса. По-скоро второто, отколкото първото. Ако той е успял с помощта на шантаж, би му било абсолютно безразлично какво ще прави Шчоткина. Виж, ако той продължава да има добро отношение към Ефремова и да си припомня с нежност първия си сексуален опит, като нищо може да се е уплашил от евентуално разгласяване. Всъщност това разгласяване не го е заплашвало с нищо, напротив, дори е ласкателно: на петнайсет години със зряла кака...

Виж, отношението на Ефремова към това трябва да е съвсем друго. Тя има от какво да се страхува и какво да губи. Така че именно тя може да е организирала убийството на Елена Шчоткина, не без знанието и помощта на Егор Виталевич.

Ах, дявол да го вземе, Настя Павловна, колко права се оказа ти за причините за скорострелната женитба на господин Сафронов! Да, той се е уплашил, изтичал е при Ефремова, онази го е посъветвала, а може и да го е помолила да изпълни исканията на Шчоткина, за да спечели време и да помисли. Той се е оженил. Шчоткина се е успокоила. А те, бившите любовници, са продължавали да кроят планове за избавяне от шантажистката. Трябвало е да побързат, преди Елена да е родила, защото това дете никак не е било нужно на Сафронов. Наблюдението на контактите на Сафронов след убийството на жена му показва, че Егор редовно се е срещал с Ефремова, но това не бе пробудило подозрения у никого: предприемач и banker — какво по-естествено от това? А те не са обсъждали никакви финанси, а живота на Елена. Това било, значи...

* * *

— Ти защо така не се обаждаш?

Гласът на Стасов звучеше обидено по телефона и Настя машинално започна да се рови в паметта си за дати и събития: сигурно е трябвало да се обади, защото някой в семейство Стасови е имал рожден ден — той, Татяна или малкият Гришенка... Или са имали годишнина от сватбата? Или какво?

Не си спомни нищо и виновно смотолев:

— Тъкмо се канех... Честно, Владик, току-що влизам, след като бях при началството, и смятах да звънна.

— Лъжеш бе — беззлобно отвърна Владислав. — Натовари ме с работа и сега се криеш. Винаги правиш така.

Господи, как можа да забрави?! Пенсионерът Галкин. Или Воробьов? Не, май все пак беше Галкин. Само преди няколко дни тя, седнала на същия този стол, бе убеждавала Стасов да разработи това действащо лице. И вече бе забравила. Хем винаги толкова се е гордяла с паметта си... Възраст, възраст, годините си летят, какво да се прави.

— Е, та какво, забраванке такава, по телефона ли ще приемеш отчета ми, или ще наредиш да дойда? — продължи Стасов.

— Нещо сложно ли е? — боязливо попита Настя.

— Не, просто като фасул.

— Тогава по телефона.

— Както кажеш — съгласи се той. — Аркадий Михайлович Галкин има много познанства с хора, чиито роднини или приятели по едни или други причини навремето са емигрирали. В далечното минало той си изкарвал хляба, като помагал на заминаващи бързо и не без изгода за себе си да продават имуществото си. Имаше, ако си спомняш, такова време, когато хората с години бяха държани вързани в тази страна, не им даваха разрешение за заминаване, а после — хоп! — само три денонощия за всичко. Че понякога и само двацет и четири часа. Не успееш ли да заминеш — всички разрешения се анулират. В такива ситуации Аркадий Михайлович бил просто незаменим. Като добър и дори почти честен търговец, хората си го предавали от ръка на ръка, в резултат на което кръгът на познатите му се разширил неимоверно. Той запазил добри отношения с роднините и приятелите на заминалите и в наши дни използва активно този факт за печелене на парици.

— По какъв начин?

— По молба на Василий Славчиков изкупува писма на емигранти. Как ти се вижда това номерче?

— Бива си го — объркано каза Настя. — И за какво е нужно това? За какво са му на Василий писма на емигранти?

— Виждаш ли сега, нетърпелива моя, не пожела да общуваш с Екатерина Сергеевна, пропъди я на бърза ръка, прехвърли я на мен, сега се измъчвай. Ако беше си поговорила повечко с нея, нямаше да задаваш такива въпроси.

— Е, де, Стасов! — примоли се тя. — Не ме тормози.

— Нашият Васенка пише роман. Тайно от всички. Иска да получи висока литературна награда, „Букър“ поне. Естествено, Екатерина Сергеевна нищо не знае за това, но когато ѝ съобщих...

— А ти, значи, ѝ събщи?

— Че как. Тя ми е клиент, има право да знае, за това си плаща. С една дума, когато ѝ казах, тя толкова се смя — да беше я чула! Оказва се, че Васенка отдавна се опитвал да избичи световен бестселър, но

Екатерина Сергеевна правела на пух и прах всичко, което той напише. Нейният основен довод се заключавал в липсата на житейски опит, поради което мислите, чувствата и постъпките на персонажите на зряла възраст изглеждали изсмукани от пръстите и неправдоподобни. Тя съветвала Василий да пише за хора от неговото поколение, но него, който знае защо, го теглело в друга посока, младежката тематика някак не го вълнувала. И когато аз ѝ разказах за писмата, тя помисли малко и предположи, че Вася най-вероятно е започнал роман, свързан с живота на емигрантите, но тъй като самият той не е живял в чужбина, а само е пътувал няколко пъти за по седмица като турист, се е нуждаел от материал и истински мисли и чувства.

Освен това тя каза, че романът вероятно е за емигрантите от седемдесетте години, защото за тях се е писало малко, не е изтъркана тема, а за Вася конюнктурата е важна. Веднъж подхванал тази тема и двамата с Екатерина Сергеевна обсъждали как пазарът е заринат с романи за емигранти от следперестроечния период, а за онази вълна няма нищо. Тогава не е имало интернет, било е опасно да се контактува със заминалите, така че писмата са се предавали по хора, а тъй като хора пътували рядко, и писма се пишели рядко, но пък били дълги и подробни. Именно такава кореспонденция пенсионерът Галкин изкупува за Василий. Или изпросва като подарък, или дори краде, както подозирам. Повечето собственици на тези писма са вече хора на възраст, много от тях бедстват и с удоволствие заменят старите писма срещу нови пари, още повече че Аркадий Михайлович плаща щедро. Подполковник от милицията в оставка Стасов доклад предал.

— Подполковник от милицията Каменская доклад приела. Благодаря ти, Владик. Нямах представа колко ми помогна.

— Защо пък? Имам представа. Заподозрените при теб са вече с един по-малко. Разтоварване... Нали така?

Така беше, разбира се. Само че всичко това не хвърляше светлина върху убийството на Лаптева. В поведението на Василий Славчиков не остана нищо неразбираемо и неизяснено. Той няма и мотиви да убие старицата. Или все пак има? Ах, дявол го взел, не е дело, а същинско блато! Правиш крачка, надяваш се, че следва твърда почва, а там — отново тресавище. И никаква опора. Нямах от какво да се оттласнеш.

Добре, Василий няма мотив да убива Глафира Митрофановна. Но може би мотив са имали Славчикова или Богданов? Или и двамата. И те са накарали Вася да им осигури алиби. Възможно ли е? Малко вероятно, но какво ли не се случва на този свят.

Да започнем от Екатерина Сергеевна. С какво би могла да ѝ пречи старицата? Неизвестно. Няма факти. Ще изхождаме от предположението, че тя не ѝ е пречела с нищо. Ами Богданов? Много неща го свързват с Глафира Митрофановна, включително общи тайни, те са били заедно цял живот, така че в този вариант може да имаме какво ли не. За да рискува да убие Глафира в присъствието на двама свидетели, е трябвало да притежава мощни лостове на въздействие върху тях. Богданов има такива лостове: проектът „Василий Богуславски“ им носи много добри пари и за да се продължи доходното начинание, е необходимо авторският колектив да се запази. Те не могат да минат без Глеб Борисович, самата Славчикова твърди, че днес никой не може да пише като Богданов. Замяната на Богданов с друг автор неизбежно ще доведе до промени в качеството на романите и до намаляване на продажбите, а следователно до намаляване на хонорарите. А ще се наложи да се разделят с Богданов, ако го предадат на милицията. Значи какво? Няма да го предават. Ще му помогнат да избяга от отговорност. Ще му уредят лъжливо алиби. Ще заметат следите.

Уффф! Какви мисли я спохождат... И през тълпата от такива шантави предположения се опитва да си проправи път някаква мислица, мъничка, слабичка, но силиците не ѝ стигат и тя отстъпва под натиска на хипотезите — кои от кои по-чудовищни. Не, как изобщо можа да ѝ хрумне, че Богданов е убил своята домашна помощница, а Василий и Катерина са му помагали за това. Каменская, вече напълно ти хлопа дъската.

* * *

Вече отдавна бяха сложили Вовчик Втори в леглото, а Антошка не можеше и не можеше да се успокои и на всеки десет минути скачаше ту да пие вода, ту да пишка, ту нещо го дострашало, та молеше баща си да поседи с него и да подържи ръчичката му.

— Нали ти казах, не биваше да му позволяваш да гледа този филм — ядосано мъреше мъжа си Катерина. — Предупреждавах те.

Наистина предупреди го, когато видя в телевизионната програма заглавието на филма — „Пурпурните реки“. Но Владимир Иванович някак не се вслуша, защото самата Катерина не беше гледала този филм, излъчваха го за пръв път, заглавието беше напълно неутрално и той сметна, че жена му се презастрахова. Прегледа набързо анотацията и реши, че няма нищо страшно — университетско градче, преподаватели, студенти, затворен малък свят, — и благополучно забрави за думите на съпругата си. Катерина не си беше вкъщи цял ден, с Василий, както обикновено, работеха у Богданов, Владимир Иванович отиде у приятел, като взе със себе си малкия си син — приятелят имаше внук на същата възраст и двете момчета прекрасно си играеха. Антошка остана с бавачката Евгения Семьоновна, която не бе получила никакви инструкции за телевизията, а филмът бе започнал в осемнайсет часа, когато никой от родителите не си беше вкъщи. Евгения Семьоновна пък някак не бе забелязала нищо. Вероятно се бе зарадвала, че момчето се е лепнало за екрана и тя има час и половина — два, за да си почете на спокойствие или да изгледа бразилския сериал в кухнята. Евгения Семьоновна много обичаше да чете и да гледа сериали.

— Но, Катюша, можех ли да предположа? — слабо се съпротивляваше Владимир Иванович. — И ти не си могла да знаеш със сигурност, нали не си гледала филма.

— Чела съм книгата! Заглавието е същото: „Пурпурните реки“. Дори за възрастен е тягостно за четене, а пък за гледане, особено за деца... И аз ти казах това сутринта. Володенка, струва ми се, че напоследък изобщо не ме чуваш какво ти говоря. Сякаш говоря на стената.

Тя имаше право и Славчиков разбираше това. Не, техният брак няма да се разруши, за нищо на света, той е луд по синовете си и колкото и да го дразни Катерина, няма да я напусне. Тя е добра, умна и не е виновна, че той вече не я обича. Или изобщо никога не я е обичал? Поддал се е на порива, доцяло му се е да поиграе на ценител на възвишени душевни качества и спасител на оскърбените.

Напоследък той все по-често си задаваше въпроса защо се бе оженил за Катерина. За това мислеше и сега, седнал в края на

диванчето и хванал в ръка малката топла, леко влажна длан на сина си.

Вратата на стаята се откряна, вътре надникна Катерина и го привика с пръст. Владимир Иванович внимателно остави ръчичката на Антоша върху одеялото и на пръсти излезе в коридора.

— Трябва да изляза за двадесетина минути — съобщи му шепнешком тя.

— Какво се е случило?

Попита дежурно, защото така е редно. Никак не му беше интересно къде е тръгнала в единайсет и нещо вечерта „за двадесет минути“. Щом трябва, значи трябва.

— Една приятелка ми се обади, случило ѝ се е нещо, иска да се посъветва с мен. Вече е пред къщи, но аз я помолих да не се качва, защото Антошка от толкова време не може да заспи. По-добре аз да сляза при нея.

Владимир Иванович, както обикновено, не обърна внимание на обяснението. Защо да слуша, щом не му е интересно?

Катерина си наметна палтото и тихичко излезе от апартамента. Владимир Иванович надникна при синовете си — май и двамата спяха — и отиде в кухнята да пие чай. Внезапно го жегна някаква тревога и той, кой знае защо, си спомни, че Катерина си взе чантата. За какво ѝ е чантата, щом слиза за двадесет минути да поговори с приятелката си? Какво носят обикновено жените в чантите си? Портмоне, документи, козметика, цигари. Катя не пуши и изобщо нищо от изброеното не ѝ трябва, щом слиза до приятелка... Ами ако не е приятелка, а някой мъж? Любовник. И тя се е приготвила да замине някъде с него. Но къде ще замине за двадесет минути? Добре, където са двадесет, там са и четирийсет, че и цял час, Катерина прекалено добре познава мъжа си и е сигурна: той ще се отнесе с разбиране към проточилия се разговор с приятелката. Нима тя го мами? Той тук се измъчва, тревожи се, обвинява се, че вече не я обича, а тя му изневерява. И тя не го обича, но изобщо не страда от това и не се тормози, а най-нахално му изневерява.

Всички тези мисли се мярнаха в главата му за миг и Владимир Иванович дори не успя да ги оцени и претегли, а вместо това дръпна завесата и излезе на балкона. Защо? Какво смяташе да види в единайсет и половина през нощта, през ноември, от височината на

седмия етаж? Той не мислеше за това, просто направи каквото направи.

Катерина не се виждаше. Нямаше никакви две жени, които да стоят и да разговарят. Катя каза, че приятелката ѝ пристигнала с нещо... С кола ли? Но по продължението на улица „Долгоруковская“ има безброй коли, върви, че разбери в коя от тях седи жена му и кой е зад волана — мъж или жена. Габаритите на всички коли са угасени, така че от високото нищо не може да се различи. Но къде е Катя? Долу, в някоя от колите, или е заминала?

„Глупости — успокой себе си отрезвеният от студа Славчиков, — трябва да се стегна и да престана да се тревожа. Катерина и приятелката ѝ стоят във входа, там е топло и светло. Защо в тази късна доба да киснат на улицата? Ама разбира се, тя е във входа. Там е.“

В този момент задната врата на една от колите се отвори, от нея изпадна нещо голямо и заоблено. Вратата се затръшна, колата рязко потегли, свърна към платното и отпраши. Голямото и заоблено нещо остана да лежи на асфалта и едва след няколко секунди вцепененият от ужас Владимир Иванович разбра, че там, сгънатата одве, лежи жена му.

Втурна се надолу по стълбите, без да вижда стъпалата и забравил за асансьора. Болеше го дори да диша, страхуваше се да мисли и в този момент Владимир Иванович Славчиков представляваше просто един движещ се механизъм, конгломерат от молекули, изтръгнати от обичайната им среда и понесли се към неизвестното. Към пустотата.

Палтото на Катерина беше окървавено, в тъмното Славчиков не различи нищо друго. Той коленичи, пхна ръка под тила ѝ, повдигна главата, доближи лицето ѝ до себе си. Жена му дишаше начесто и повърхностно, очите ѝ бяха отворени, но гледаха някъде настрана.

— Катя, какво?... Кой?

Устните ѝ помръднаха, но думи не се чуха. Къде е чантата ѝ? Там трябва да е мобилният ѝ телефон, сега той ще извика милицията и „Бърза помощ“... Или не, първо „Бърза помощ“, после милицията... Не, не така, трябва да се обади на 02, сега това е обединената диспечерска служба, те ще изпратят когото трябва. Чантата се търкаляше наблизко, Славчиков с усилие се справи с елементарната закопчалка, изтърси съдържанието направо на асфалта. Ето го телефона.

Но защо пръстите изобщо не го слушат? Не може и не може да улучи нужния бутон... Най-сетне стана!

— Потърпи, Катюша, сега всички ще дойдат — и „Бърза помощ“, и милицията, ще ти помогнат — успокояващо заговори той, като продължаваше да крепи с една ръка главата на жена си, а с другата я галеше по студената буза. — Всичко ще се оправи, ще видиш, обещавам ти.

Устните ѝ отново помръднаха и Славчиков замълча, втренчено загледан в лицето на Катерина, и напрегнато заслуша.

— Какво има, Катюша? Искаш да кажеш нещо ли? Помълчи, пази си силите, после ще ми кажеш всичко...

— Не бива животът да се похабява заради възмездието — каза тя тихо, но много отчетливо. — Аз се отказах. Нищо няма значение. Само любовта...

Той нищо не разбра. Думите му бяха познати, но независимо от това, той не разбра нищо. И много се уплаши.

— Какво? — попита Владимир Иванович.

Но Катерина не отговори. Тя изгуби съзнание.

* * *

Настя не можа да поспи. Към полунощ ѝ се обадиха от дежурната част и ѝ съобщиха за нападението над Екатерина Славчикова.

— Нали май ти се занимаваш със случая с тези писатели — лениво прозявайки се, каза дежурният. — Днес някой от вашата оперативна група, заминавайки на повикване, е помолил да ти се обадят.

Следващите три часа Настя прекара в болницата, в която бяха закарали Екатерина Сергеевна. Вкараха потърпевшата в операционната, а тя остана в дългия коридор, седнала на тясното диванче, тапицирано с прокъсана на няколко места изкуствена кожа. Седеше до Славчиков и се опитваше да го предпази да не изпадне в истерия. Владимир Иванович вече на няколко пъти — отначало за пристигналата оперативна група, после за Настя, сетне отново за следователя, вече за протокола — бе разказвал за случилото се. Някой

се обадил на жена му по телефона, кой конкретно — той не чул, защото седял при сина си. Тя казала, че слиза само за двацет минути, че приятелката ѝ... Той излязъл на балкона и видял... Не, не могъл да види номера на колата, била далече и било тъмно. Марката? Може би „Деу“, но не е сигурен. Модел? Не, не може да каже, не разбира кой знае колко от коли. Цвят? Тъмен. По-точно не може да каже. Не бял, не сребрист, не светлосин — това със сигурност. Някаква тъмна кола. Вишнева? Възможно е.

Да разпита Славчиков отново бе безсмислено, ясно беше, че той бе разказал всичко, което бе могъл, и наистина какво ли може да се види в тъмното от седмия етаж. Настя отново се опита да го разсее с приказки, попита го за синовете им, за това как са се запознали с жена си.

— Аз специално бях планирал командировка в колонията, където излежаваше присъдата си Катерина. По темата, с чиято научна разработка се бях заел, трябваше да събера материал в женска колония и аз отидох именно там. Искаше ми се да я видя, защото се познавахме, а когато се разбра, че е в затвора и съпругът ѝ задочно е оформил развода, спрях да му говоря. Беше ми ужасно неприятно, не можех дори да го гледам. Та той беше написал толкова трудове и за икономическите престъпления, и за проблемите на реабилитацията на осъжданите, така бе заклеймявал цялата система, която не смята човек, лежал в затвора, за човек и не му дава възможност отново да стъпи на краката си. Особено бе наблягал, че хора, осъдени за икономически престъпления, често стават жертви не на собствената си алчност, а на несъвършенството на законодателството, и изобщо не бива да бъдат поставяни наравно с престъпниците, а освен това при следващото им постъпване на работа не бива да се обръща внимание на някогашните им присъди. Изобщо беше написал много красиви думи, включително и за човечността, за морала. А самият той какво направи? Изостави жена си в трудния момент, от детето фактически се отказа, изпрати го при баба му, вместо да го остави при себе си поне до освобождаването на Катерина. Обаче той се уплаши, че ако остави момичето, после и Катерина ще се върне при него след затвора и той няма да може да се отърве от нея. Отвратително, ужасно подло... Доця ми се да я видя, да я утеша някак, да я окуража. Как мислите, защо се бавят толкова? — тревожно погледна той към Настя.

— Лекарят каза, че са засегнати жизненоважни органи, така че е сложно. И после, дванайсет рани с нож не са дреболия, всяка трябва да бъде обработена и защитена.

Настя се стараеше да изглежда уверена и бърбореше каквото ѝ падне, макар че нищо не разбираше от медицина и особено от хирургия. Но нали трябваше да говори нещо, за да крепи душевните сили на Славчиков.

Леко ѝ се гадеше, както напоследък ставаше винаги, когато не спеше нощем. По-рано с лекота понасяше безсънните нощи, а сега организмът ѝ не позволяваше да се държи с него толкова безпардонно. Той искаше да почива и без почивка не желаше да работи. Годишите, възрастта...

— Извинете, Владимир Иванович, трябва да се обадя по телефона.

Той я погледна уплашено, сякаш, ако Настя се отдалечеше дори на три метра, незабавно щеше да се случи нещо непоправимо.

— Ще се върна бързо — успокои тя Славчиков. — По работа е.

Бързо отиде до края на коридора и извади от джоба си телефона. Днес при семейство Боровенко дежури Серьожа Зарубин. Това е добре: Серьожка се събужда лесно и веднага преминава в работно състояние, а и спи леко, със сигурност ще чуе телефона.

Зарубин вдигна още след първото позвъняване.

— Серьожа, трябва да събудиш съпрузите.

— Защо? Аска, три и половина среднощ е, какво говориш?

— Имаме извънредно произшествие, нападение над Славчикова, дванайсет рани с нож. Събуждай и двамата и ги раздрусай здравата. Да си спомнят всяка подробност, всяка дреболия — нали не само са подслушвали апартамента, а и са следили писателите. Събуди ги, по дяволите, и не мисли за приличието.

— Ясно — кратко отговори Сергей и затвори.

От вратата в противоположния край на коридора излезе хирургът. Той закричи бавно към диванчето, където седеше самотният Славчиков, и Настя разбра, че работата е лоша. Много лоша. Не са успели да спасят Екатерина Сергеевна.

* * *

Закараха Владимир Иванович у дома със служебната кола, със същата кола Настя отиде на „Петровка“. Не беше съвсем наясно защо отиде на работа, а не се прибра къщи, при Льошка, при пухената завивка и своя привичен уют. Четири и нещо, всички спят, каква ти работа сега? Освен да се съсредоточи и да помисли, да се опита да вгради убийството на Славчикова във вече построените схеми. Ама как да се съсредоточиш, когато ти се гади и ти се вие свят? Кафе ли да пийне? Не, по-добре чай.

Докато водата в чайника завираше, Настя извади от чантата си дървения дядка и взе да разчиства книжата на бюрото, за да освободи място за него. Как бе, как вечно си затрупва бюрото с какво ли не? Нали буквално тази сутрин разчисти всичко? Или вече може да се каже, че е било вчера?

— Какво, дядка, не ни оставиха да поспим днес, така ли? Какво ти е отношението изобщо към безсънните нощи? Лесно ли ги понасяш? Щастливец — тихичко бърбеше тя, докато внимателно подреждаше книжата в папки. — А аз още не твърде. Казват, че старите хора спели съвсем малко, намалявала потребността им от сън. Ето кога трябва да се работи, нали така? Тогава и безсънните нощи минават леко. А на млади години няма ставаме за работа? Умът — малко, опит — никакъв, че и постоянно ти се спи. А на теб на младини спеше ли ти се повече? На мен например ужасно ми се спеше. Ако не ме събуждаха, щях да ставам към единайсет часа, бих спала дори до обяд. Дано по-скоро стана като теб — охо, колко работа бих свършила.

Тя замълча и изумено се втренчи в кафявия сбръчкан дядка. Какво изрече току-що? Какви думи? „Дано по-скоро стана като теб.“ Браво бе, Каменская!

Бюрото горе-долу бе разчищено. Настя постави дядката на обичайното място — до телефона, наля си голяма чаша зелен чай и отново погледна фигурката.

— Слушай, дядка, ти ми влияеш положително. Още малко — и ще престана да се притеснявам от възрастта си.

Тя искаше да изрече и някакви други думи, но в джоба ѝ завибрира мобилният телефон. Търсеше я Зарубин — спокоен, бодър и кой знае защо, гневен.

— Ти отгатна, Настя Павловна, Елизавета е видяла как Славчикова се е срещнала с някакъв съмнителен тип. Добре го е

огледала, описа го и дори определи приблизително къде живее той. В Коптево, недалеч от блока, където живеела Лаптева.

— Смяташ, че има връзка ли? — оживи се Настя.

— Едва ли. Боровенко е видяла, че Екатерина Сергеевна докарала Глафира и отишла в близка градинка при този тип, който вече я чакал. Вероятно просто са били в една посока и е било съвпадение, че Славчикова е трябвало да отиде в района, където е живеела старицата. Сега аз отивам в районното управление на Коптево, за да ми намерят участъковия. Боровенко ще ми покаже блока и започваме да разработваме жилищата наоколо. Отначало по документи, а когато хората се събудят, ще търсим и на живо.

На Настя ѝ се стори, че дядката и намигна. Замижа, за да пропъди зрителната илюзия.

— Серьожа, кога за последен път съм ти казвала, че те обожавам?

— Миналата година — промърмори Зарубин. — Ти внимавай, като ми се обясняваш в любов пред мъжа си, защото съм дребен, с един замах ще ме повали.

— Ха, какъв мъж? Мъжът ми си е вкъщи, а аз съм в службата.

В телефонната слушалка се възцари пауза, след което Сергей изразително заяви:

— Луда жена. Ти си много умна, но абсолютно луда.

* * *

Не бяха нужни много усилия, за да открият два пъти осъждания за хулиганство гражданин Неженкин, по прякор Шарана. Колкото и да е странно, той не само имаше московско жителство, но и живееше там, където беше регистриран, което през последните години се случва все по-рядко. Още щом чу от Лиза Боровенко описанието на мъжа, с когото се бе срещнала Славчикова, вдигнатият от леглото участъков смънка сънено:

— Шарана е, залагам си главата...

А когато пак Лиза посочи и двора, в който се бе скрил онзи мъж, всички съмнения на участъковия се изпариха. Той веднага разказа на Зарубин всичко, което знаеше за Неженкин, за жена му — Верка

Титова, която се сдобила със статут на законна съпруга само преди година, а преди това се водела съжителка на Шарана.

— Верка е голям образ, да знаете — монотонно боботеше участъковият.

Той още не можеше да се събуди окончателно и затова гласът му бе лишен от каквито и да е модуляции — служителят на реда просто нямаше сили за това.

— Убила е новороденото си дете, била е в затвора за това, освободена е преди десетина години и оттогава пие непрекъснато. По онова време аз не съм бил тук, поех участъка само преди две години, но предишният колега ме информира. Специално ме предупреди за Шарана, защото на пияна глава той направо губи човешкия си образ. Верка е кротка, не създава проблеми — напива се и спи, а от Шарана всичко може да се очаква. Верка е работила ту като метачка по улиците, ту като чистачка, а през последната година изобщо не работи и с какви пари пиянства — един господ знае.

— А Неженкин работи ли някъде? — попита Зарубин.

— Ами, ще работи! — отговори участъковият. — Живее на гърба на Верка.

— В кой лагер е била Верка?

— Сега ще видя.

Участъковият порови в своята картотека, прелисти отчетния дневник, а Зарубин през това време извади бележника си и бързо намери нужната му страница. Интересно, дали съвпада? На осемдесет процента той беше сигурен, че съвпада.

И се оказа прав.

Сергей си погледна часовника и реши, че ако Каменская поиска да дойде, ще стигне дотук от „Петровка“ за петнайсетина минути. Още е съвсем рано, улиците са пусти.

— Павловна, намерихме го — каза той, когато Настя вдигна слушалката. — Той е осъждан два пъти за хулиганство, а жена му е излежавала присъда в една и съща колония и по едно и също време със Славчикова. През последната година са се сдобили с пари, не е ясно откъде.

— Супер! — въздъхна радостно Настя. — Все някой ден трябваше да ни провърви. Къде се намира сега тази сладка двойка?

— Вкъщи са си, спят. Сержантът отскочи да провери, апартаментът им е на първия етаж, та момчето е надникнало през прозореца. Ние с участъковия сега ще пийнем чай за ободряване и след половин час ще отидем да ги събудим. Щом удари седем часът, тръгваме. Ти ще дойдеш ли, или ще повериш работата на нас?

— Ще дойда, Серьожа. Само че нямам кола... ами нищо, ще хвана някой частник.

— Нямаш ми доверие, така ли? — подкачи я Зарубин.

— Имам. На теб ти имам доверие. Но аз съм жена, Сержик, ще умра от любопитство. Ще седя в кабинета и ще ме тормози мисълта, че ето, ти вече знаеш, а аз още не. Нито една нормална жена не би понесла това.

— Абе ти, ако беше нормална жена, нямаше и да разговаряме сега. Ама ти не си нормална, луда си.

— Повтаряш се. Диктувай точния адрес, идвам.

* * *

В колата тя едва не заспа. Собствениците на скъпи вносни автомобили рядко припечелват от частни превози и колите, които човек може да спре с вдигане на ръка, най-често са евтини и простички, с оглушително работещ мотор и малко купе, в което не можеш да си опънеш краката. Шофьорът, който се съгласи да закара Настя в Коптево, караше именно такава скапана жигула, а на всичко отгоре беше приказлив, но въпреки това в един момент тя задряма. Струваше й се, че просто за секунда е затворила очи, и не разбираше как е могло да се случи това: току-що минаваха покрай станция „Новослободская“ — и ето че зад прозореца вече се мяркат червените сгради на Тимирязевската академия.

Зарубин, участъковият и един младичък червенобузест сержант я чакаха на уговореното място.

— Не беше нужно да бързате — неодобрително клатеше глава участъковият, явно още не можеше да прости на Зарубин, че го бе вдигнал толкова рано, — пиещите хора са непригодни за даване на показания в седем часа сутринта. Сигурно са пили до три-четири и сега тъкмо са заспали дълбоко.

— Нищо, ще ги събудим — невъзмутимо отговори Сергей, — и по-тежки случаи сме имали.

Въпреки очакванията, не се наложи да звънят на вратата прекалено дълго — само след пет минути им отвори сънena размъкната жена. Занемареното ѝ лице беше грозно, увисналите на чорлави кичури коси — немити, пенъoarът ѝ обаче беше съвсем чист и дори почти елегантен. „Пари — мярна се в главата на Настя, — през последната година са се сдобили с пари. За какво ли ѝ е плащала Славчикова? Или за нищо, просто заради старото приятелство ѝ е помагала финансово?“

— Е, де, какво пак? — с неочакван бас изви Верка. — Оня ден ни проверявахте, тук сме регистрирани, няма външни лица. Не оставяте хората да спят, паразити такива!

Тя не беше пияна, дори да беше пила предната вечер, не е било много.

— Верка — тихо каза участъковият, — ти такава... не викай, че ще събудиш мъжа си. Нека си поспи, да си почине, сигурно снощи се е уморил.

Настя оцени точния ход на участъковия. В единствената фраза се съдържаше всичко: и успокояване — не се тревожи, сиреч, никаква проверка и изобщо нищо лошо, и уважение към мъжа ѝ и към семейния живот като цяло, и изтънко подвеждане под формата на предложение тя да отговори на въпроса вкъщи ли е мъжът ѝ, с какво се е занимавал снощи и дали се е прибрал късно. Верка лесно се хвана на въдицата.

— Че от какво да се е уморил, кажи ми ти? — В ниския глас зазвуча негодувание, но тя все пак сниши тона. — Нито ден не е работил. Натряскал се е снощи сам, говедото, и се тръшна да спи.

— Сам ли? — ловко изигра учудване участъковият. — Ама как така? Не ти е дал и на теб?

— А — махна с ръка Верка и направи опит да изиграе кокетка, която си оправя прическата, — аз си легнах рано, главата ме болеше. Той напоследък е нещо ядосан, обикаля като псе на верига, та не се занимавам с него, че пак ще ми разбие муцуната. Какво искате, а?

— Вера, притвори вратата, за да не се събуди мъжът ти, и ни води в кухнята. Трябва да си поприказваме.

В кухнята беше мръсно, тук не само отдавна не беше чистено, но и навсякъде шетаха хлебарки. Една от тях със сърцераздирателен пукот намери геройската си смърт под обувката на Настя. Отново взе да ѝ се повдига, дощя ѝ се да поседне, но като видя кирливите паянтови табуретки, Настя се отказа и остана права. Участъковият не беше толкова гнуслив и седна до покритата с мушама маса срещу Верка. Зарубин помисли малко и също приседна. Младичкият сержант остана в тясното антре.

— Слушай, Вера — ласкаво подзе Зарубин, — какво правите с Катерина?

— С коя Катерина?

Попита спокойно, нито в гласа ѝ, нито в лицето се забеляза напрежение или нервност.

— От шести апартамент ли? Е, хайде сега, отдавна съм ѝ простила, да го носи тоя шал, щом ѝ харесва. Аз си купих по-хубав. Да ви го покажа ли?

— После ще го покажеш — строго се намеси участъковият. — Ти така си я наплашила, че още трепери, като минава покрай вратата ти.

— Ама какво, оплаква ли се? — Верка победоносно изгледа всички присъстващи. — Ха така, да трепери. Кога ми открадна шала, не трепереше, а сега...

— Вера, наистина, покажете шала — помоли Настя. — Те са мъже, не им е интересно, но нали ние с вас сме жени.

Верка се шмугна в антрето и се върна с красив ярък шал в ръце. Настя бързо прецени цената — около хиляда и петстотин рубли. За неработеща пияница с неработещ мъж май беше скъпичък. Тя улови бързия благодарен поглед на Зарубин. Разбраха се.

— Наистина е красив — каза тя одобрително. — Сигурно е скъп? И аз бих си купила такъв.

— Илядо и триста — гордо съобщи Верка. — А оня, дето ми го гепи Катерина, бях го взела за двеста и петдесет. Абе... да си го носи със здраве.

— Откъде толкова пари, а, Вера? — старателно играеше доброто ченге Зарубин. — Знам, че си честна, почтена жена, не си вършила бели. Да не би мъжът ти да се е захванал пак със старите работи?

Макар че той никога не е бил крадец, е, да разбие муцуната на някого — да, пръв е, ама чуждо никога не е вземал. Така е, нали, Вера?

— Не, нашите пари са си законни... — Подпухналите ѝ очи се окръглиха. — Ама ти за Катка ли ме питаше? За счетоводителката?

— Ами да — потвърди Сергей. — За нея. От нея ли са парите?

— От нея. Защо, не бива ли?

— Не, може, Вера, може. Само че ми е интересно защо тя ти дава пари?

— А теб какво те интересува? Дава ми жената, благодарна съм ѝ. В колонията бяхме равни, всички бяхме еднакви, а после на някои им провървя, като на Катка, а на други — не. Катка не е забравила нашето приятелство и ми помага от сърце. Питайте нея, тя ще ви каже.

— Щях да я попитам, Вера, ако можех. Катерина я убиха. Снощи. С нож.

Верка замря, грозно зяпна, очите ѝ за миг станаха някак белезникави, после тя изохка, скочи и хукна към стаята.

— Ти каква си я свършил бе, паразит?! Защо си го направил, говедо такова?! — чу се писъкът ѝ.

Зарубин и сержантът се втурнаха след нея към стаята. Верка с всички сили разтърсваше легналия на разтегнатия диван мъж, който вяло се бранеше, без да отваря очи. Сержантът ловко хвана жената за раменете, откъсна я от съненото тяло и я издърпа обратно в кухнята. Верка се тръшна на една табуретка и зариде с цяло гърло. Зарубин внимателно притвори вратата към стаята, след като се убеди, че пияният Неженкин така и не се е събудил.

— Не викай, Верка, няма нищо да оправиш, умря твоята приятелка — отново монотонно забоботи участъковият, — по-добре ни разкажи всичко поред. Може твоят Шаран да не е сторил нищо такова, ние ще видим тая работа. Ако знаехме със сигурност, че той е виновен, вече да сме го тикнали на топло, обаче на, седим и си приказваме с теб, значи, има шанс да не е виновен за нищо. Но за да разберем кой и как, трябва ти да ни разкажеш всичко. Разбра ли? Разказвай всичко, както си беше, може да спасим твоя човек от затвора.

— Ох, Дмитрий Иванич, миличък, спаси го! — С едната си ръка Вера размазваше сълзите по лицето си, а с другата се вкопчи в ръкава на участъковия. — Как ще остана самичка, ако го прибереш? Че аз си

нямам никого, освен него. Не е виновен той, глупак е, алчен е за пари, та алчността го погуби. Оная кучка Манка, тя...

„Гледай ти сега, и някаква Манка изникна — помисли си Настя. — Добре че дойдох. Дори се разсъних.“

* * *

Мария Владимировна Гусарова работела в исправително-трудова колония за жени на длъжност началник-отряд. Да се каже, че била страшен човек, би означавало нищо да не се каже, в най-добрия случай би могло да мине за комплимент. Гусарова била истинско чудовище. Тя мразела целия свят и всички хора, населяващи света. Успявала да мрази не само хората, които живеели по-добре или били по-преуспели, но и онези, които били много по-зле от нея. Носели се легенди как е тормозила затворничките от своя отряд и както се разбра, тези легенди не бяха далеч от истината. Нещо повече, понякога истината дори надхвърляла тези легенди.

Късокрака, с квадратен торс и доста миловидно лице, Мария Гусарова, която осъдените наричали зад гърба ѝ просто Манка, мразела еднакво и бездомните алкохолички, и крадлите, и интеллигентните мадами, осъдени „по икономически въпроси“ или за корупция, така че не можело да се твърди, че намразила Екатерина Сергеевна само защото тя била от „чистичките“. Причината за нейната особена, специфична омраза към Катерина се кореняла другаде. По-скоро тя не можела да ѝ прости високо вдигнатата глава, уравнилостния характер и липсата на подлизурски интонации при общуването с „гражданката началник“.

— Даваш го много умна, а? — пръскайки слюнки, процеждала Манка. — Ще ти покажа аз кой тук е най-умният, ще ме помниш до гроб.

Заяждала се с Катерина, налагала ѝ наказания за най-дребната неточност при спазването на правилата за вътрешния ред, лишавала я от свиждания, колети, от правото да използва лагерната лавка, публично ѝ се подигравала при сутрешни и вечерни проверки, с една дума, правела всичко, което можела. Катерина търпяла и само по-високо вдигала глава. Имала достатъчно ум и търпение да не се

поддава на провокации. Едно неправилно движение, една непредпазлива дума в отговор на Манкините заяждания — и хайде в наказателния изолатор, а там е позволено да се задържа провинил се осъден до трийсет дни. Трийсет дни в единична килия на хляб и чорба. Ведомството нямало достатъчно пари, затова осъдените били хранени зле, а в изолатора орязвали още повече и бездруго жалките дажби.

Катерина изтърпяла всичко, стигнали ѝ силите да не избухне дори когато Манка ѝ отнела кръстчето, оцеляло по чудо по пътя към лагера. Преди много години баба ѝ сложила на шията ѝ това кръстче и ѝ казала такива думи, че Катерина смятала за абсолютно невъзможно да се раздели с кръстчето, докато е жива. Тя много обичала баба си и макар да не била набожна — различно възпитание, — пазела подаръка и вярвала, че докато той е у нея, бабината ѝ обич и грижа я закрилят и пазят от всичко. Баба ѝ отдавна починала, но вярата в нейните думи останала.

А Манка просто дръпнала кръстчето и го взела за себе си. Нещо повече, сложила го на шията си и го носела. То било скъпо, красиво, златно, с две малки диамантчета, но за Катерина въпросът не бил в цената му, а че то било от баба ѝ, а на баба ѝ го дала нейната баба. Семейна реликва, родов спомен. И сега висяло на шията на тази мерзавка Гусарова.

Мария Владимировна вероятно разчитала непокорната Катерина да се сбие с нея, а да вдигнеш ръка на началник на отряд — това е направо страшно! Това вече мирише не просто на изолатор, а на нова присъда за хулиганство или дори — с малко късмет — за телесни повреди. Сметките ѝ обаче излезли криви и Манка озверяла още повече. Постоянно разкопчавала горното копче на униформената си риза и предизвикателно поглеждала Катерина — да се полюбува на своето кръстче, висящо на чуждата гърд. Шията на Гусарова била тлъста, а верижката — къса, и кръстчето греело, святкало с диамантчетата си досами гърлото ѝ.

При толкова наказания не можело да става и дума за някакво предсрочно освобождаване и Катерина излежала присъдата си изцяло. Докато я изтърпявала, се сближила с Верка Титова — и двете били московчанки, а и наровете им били един до друг. Верка лежала тук отдавна и била освободена няколко месеца преди Катерина.

— Катя, дръж се — казала ѝ на сбогуване. — Още малко ти остава. Не позволявай на тая гнида да те унищожи. Сега за теб започва най-тежкото, знам го по себе си, последните няколко месеца преди освобождаването са най-трудни, така че се дръж, нали? Манка е мръсница, ще гледа да те натовари с нова присъда, особено сега ще започне да се старее, защото през последните месеци преди освобождаването нервите на всички са на скъсване, като нищо човек избухва. А ти изтърпя толкова, потърпи още малко.

— Няма да избухна — обеща Катерина не толкова на Верка, колкото на себе си.

Тя удържала на обещанието си, не избухнала, въпреки че Верка казала верни думи: Гусарова надминала себе си в опити да провокира Катерина. Когато излязла от портала на колонията, където не я посрещнал никой, Катерина се заклела пред себе си, че непременно ще си върне кръстчето, а Манка Гусарова ще си изпати здравата.

Но високото напрежение не може да се поддържа дълго — системата прегаря. Докато Катерина стигнала до майка си, докато утолявала глада си по малката Юлка, не се откъсвала от детето и вдишвала с жадни ноздри нежния му топъл аромат, докато уреждала живота си, търсейки работа, минало време. А се появил и Владимир Иванович Славчиков — след онази среща в колонията той ѝ написал няколко писма, Катерина отговорила, без изобщо да си представя някакво продължение. Продължението обаче настъпило и внесло известен смут в нейните мисли и чувства, така че идеите за възмездие някак отстъпили на втори план.

До раждането на сина ѝ Антошка, дори и да си спомняла за Гусарова, мисълта за нея станала някак вяла, без предишната стръв. След извънредно тежката бременност и свързаното с опасност за живота ѝ раждане на Вовчик Втори на Катерина ѝ хрумнало, че баба ѝ там, на небето, вижда всичко и ѝ помага, независимо от това у кого се намира тяхното фамилно кръстче, защото знае, че кръстчето е попаднало в чужди ръце не по вина на Катерина. Може би не бива да предприема нищо, да отмъщава на Манка, да търси и да си връща това кръстче? Тя е щастлива, има три деца, прекрасен съпруг, проявил се е талантът ѝ да пише книги, макар и не кой знае какви, но за тях ѝ плащат — е, трябва ли да търси други поводи за щастие?

Всичко се променило в деня, когато Катерина случайно срещнала на улицата Верка Титова, с която не се били виждали от деня, в който се разделили в колонията. Верка се зарадвала на срещата, което не можело да се каже за Катерина: Титова изглеждала зле, следите от постоянното пиянство дали отпечатък на външния ѝ вид, и на преуспялата и щастлива Екатерина Сергеевна Славчикова никак не ѝ били приятни спомените за онези тъжни дни от живота ѝ.

Верка пък, за разлика от нея, не отказвала да си побъбри с онази, с която заедно изтърпявали присъдите си.

— Тия дни се видях с Инка Синкавата, тя живее в Подолск — съобщила ѝ Верка. — Знаеш ли какво ми каза? Че Танка Беличката се обесила. Оная кучка Манка я докарала дотам. Някъде година след като ти си излязла.

Таня, по прякор Беличката, била крехко, съвсем младо и нежно момиче, току-що навършило осемнайсет. Осъдили я за разпространение на наркотици — точно от онези случаи, в които момиче от добро семейство бива въввлечено отначало в употреба на дрога, а после, когато собствените му пари свършват — и в разпространяване. Използвали я, защото никой никога не би се усъмнил в такова момиче от такова добро семейство. Тя направила няколко неумели опита да се изтръгне от примката, но в резултат затънала още повече.

В колонията Таня веднага била харесана от подмазвачката на Манка — Жанка Дългата. Слабостта ѝ към крехки блондинки била известна на всички и целият отряд бил сигурен, че момичето няма да успее да избегне жадните за плътски наслади лапи на Дългата. Много жени съжалявали Таня, но мълчешком: било опасно човек да влиза в конфликт с Жанка, лесно можел да си навлече гнева на Гусарова. Дългата не искала насилие, тя жадувала за любов, нежност, чувства, продължително и по всякакви начини ухажвала Танюшка и след като не получила желаното, сметнала, че са я оскърбили, и насъскала срещу момичето Манка. Едва ли просто се е оплакала, най-вероятно я е наклеветила с всевъзможни небивалици. Манка показала ноктите си и Таня не издържала.

Когато чула от Верка, че Таня Беличката се е самоубила, Катерина почувствала как всичко оживява. Пробудила се и се развихрила омразата към Гусарова, а след нея — и жаждата за мъст,

страшно ѝ се приискало отново да сложи на шията си верижката с бабиното кръстче. Да го отнеме от Манка, да отиде в църквата, та свещеник да го пречисти от злото — и да го носи. Та после, след много години, да го предаде на своята внучка. Или на внук, както се случи... Да ги пази, да ги закриля, за да не стане и в техния живот това, което се случило с нежната крехка Таня.

Пак Верка ѝ съобщила, че Гусарова преди известно време изчезнала от колонията, говорело се, че не е напуснала, нито се е преместила в друга колония, а е избягала. Сред бившите затворнички се говорело, че Манка завъртяла любов с някакъв бандит, дошъл в колонията на свиждане със сестра си, помогнала му, използвайки връзките си в местната милиция, да организира въоръжено нападение над инкасаторска кола, след което изчезнала. Дори плъзнала мълва, че си е сменила документите и сега носела съвсем друго име, а живеела в самата столица заедно със своя бандюга.

Било по времето, когато проектът „Василий Богуславски“ вече набирал скорост, и Екатерина Сергеевна имала достатъчно пари, за да плати издирването на Гусарова — или както се казвала вече. Заминала за града, където изтърпяла присъдата си, дала плик с пари на жената, която работела в паспортната служба, но не научила нищо повече от това, което ѝ разказала Верка Титова. Гусарова била напуснала града и не се знаело къде се намира.

Верка не знаеше какво е правила Славчикова, за да издири Мария Владимировна. Знаеше само, че Катерина плащала на всички и навсякъде, пътувала някъде, срещала се с някакви хора и в резултат изяснила, че Гусарова под новото си име изобщо не живее в столицата, а в Калужска област, но наистина в онази ѝ част, която граничи с Московска. От този момент, преди около година, ѝ станала необходима помощта на Верка и нейния приятел Шарана — Неженкин. Трябвало да се уточнят данните, да се убедят, че жената, която май разпознала (но ненапълно сигурно) една бивша дружка на Катерина от отряда, наистина е Мария Владимировна Гусарова, да проучат живота ѝ. С това именно се заел Шарана, който получавал за работата си и за разноски добри пари от Катерина. Славчикова не криела плановете си, разбира се, не ставало и дума за убийство, тя не възнамерявала да си взема грях на душата и да лишава от живот своята оскърбителка, искала само да си отмъсти и да си върне кръстчето. Да си върне

кръстчето — не изглеждало много сложно, вярно, трябвали хора, защото Манка нямало да даде украшението доброволно, пък и мъжът ѝ бил бандит, но това било само въпрос на пари и организация. Виж, с отмъщението работите се очертавали по-трудни. Лесно е да се каже — да отмъстиш, но как да го сториш? И най-важното — какво да направиш? Така че и нея да я заболи толкова страшно, толкова безнадеждно, както ги е боляло онези, които тя тормозела в колонията, когато била началник-отряд.

Трябвало да се измисли отмъщение. И за целта била необходима колкото може повече информация. Шарана се стараел според силите и възможностите си, а на ненаситната Катерина все ѝ било малко — и това научи, и това, и това... Вярно, тази работа им осигурявала постоянни и добри доходи и двамата с Верка се замислили дали да не заживеят като хората — че защо да не заживеят, щом имат пари? Дори сключили брак. Но Шарана искал работата да се свърши по-бързо, защото Катерина обещала: щом се свърши, тя ще им плати на двамата с Верка голяма сума. Един вид, като премия. Защото при самия акт на осъществяването на възмездието щели да ѝ трябват помощници, сама нямало да се справи, така че Шарана щял да получи вече съвсем други парици за тази помощ, не като за събирането на сведения. Било много съблазнително да получат наведнъж тези пари и вече нищо да не правят, само да си гледат кефа, вместо да се мъкнат с мотрисата всеки ден по три часа нататък и три часа обратно.

И изведнъж Катерина заявила, че всичко се отменя. Че вече няма нужда да се прави каквото и да било. Че се била отказала. Благодарила им за помощта и изчезнала. Шарана просто се вбесил: той вече си представял спокойния, пиян и безметежен живот, а ето на — всичко се проваля! Опитал да придума Катерина да се стегне, да не отстъпва от лелеяните и изстрадани планове, но на онази като ѝ бръмнала някаква муха: не — и толкоз.

А Шарана искал да има парите. Той никога не бил разполагал с толкова, колкото му плащала Катерина, а и очаквал още повече да забогатее. Не криел негодуванието си от Верка, дори я уговарял да се обади на Катерина, да си поговори с нея, да я убеди. Добре, Верка се обадила. Но нямало полза. Заинатила се Екатерина Сергеевна — не ще и не ще.

И тогава Шарана решил да действа вабанк. Отново отишъл в Калужска губерния и — право при бившата Мария Владимировна Гусарова. Така и така, намери ви Катерина, от която сте взели едно кръстче, не ви е простила тормоза, така че дошъл е краят на вашия сладък и спокоен живот. Не че животът на бившата Манка бил спокоен, това опитният Шаран отдавна вече го бил разбрал, защото мъжлето ѝ, престъпникът, вилнеел с пълна сила, какво ти спокойствие. Но че животът ѝ бил сладък, Неженкин не се съмнявал. С една дума, предложил бартер: аз ще ви кажа как е сега фамилното име на Катерина и къде живее тя, а вие ще ми платите за това. Ако не искате, ваша си работа, естествено, само че имайте предвид, че Катерина знае всичко — и за миналото ви, и за инкасаторската кола, и за фалшивите ви документи, и като нищо може да съобщи, където трябва. Мене, не ще и дума, можете да ме убиете начаса, ако толкова не ви харесвам, но какво ще правите с Катерина? Без мен друг път ще я намерите, така ще си живеете вечно на тръни и ще чакате да ви посетят милиционерите, които са ви обявили за общодържавно издирване.

Преговорите били кратки и резултатни. Платили на Шарана, но при условие че ще помогне: ще се обади, когато трябва, на Катерина и ще я помоли да излезе за две минути. Славчикова му има доверие и ще излезе без много приказки. Шарана може дори да не идва пред нейния блок, да си седи вкъщи, ще му се обадят, когато трябва да ѝ звънне и да ѝ каже, че нали, има проблеми, трябва спешно да се посъветва с Катерина, че е дошъл тук с един приятел с колата му... Катерина ще излезе, няма къде да се дява. Важното е да се качи в тази кола, да не вика и да не привлича вниманието. А те по-нататък ще се оправят с нея.

Шарана изпълнил всичко според уговорката, обадил се — добре че Верка ударила вечерта две големи и се тръшнала да спи, нищо не чула — и започнал да празнува началото на своя нов живот, богат и безпроблемен. Естествено, не казал на жена си за своя подвиг и за хонорара, получен за него, седял половината нощ с бутилката — отначало с една, после с втора, и обмислял планове за бъдещето. Дали да не ѝ бие шута на тая пияница Верка? С такива пари може да си намери нещо по-добро. Но от друга страна, за по-добра ще трябва да харчи повече пари, те бързо ще свършат, преди още Шарана да изпие

своята първа цистерна водка, джобът му ще се опразни. Така че трябвало добре да си помисли...

Решил да помисли сутринта, на свежа глава. Но някак не се получило. Събудил се, а вкъщи — пълно с ченгета, Верка реве, като че я колят, някаква женска говори по телефона. Изобщо останал с впечатлението, че е прибързал с планирането на охолния си живот. Ох, много е прибързал.

В колата на Настя пак взе да ѝ се повдига, пък и я налегна тахикардията. Зарубин водеше безкрайни преговори по телефона, тя не го слушаше, защото знаеше: докладвал е на ръководството, ръководството се е свързало с Управлението на вътрешните работи в Калужска област и сега тече съгласуване — кой ще замине, за да задържи бившата Гусарова и нейния мъж, кога ще замине, кой ще е шеф в тази работа и кой просто ще помага. Серьожка ще свърши всичко както трябва и ще ѝ съобщи крайния резултат. В полусън Настя си спомняше какво ѝ бяха разказали Титова и Неженкин и искрено се натъжаваше, като съпоставяше техния разказ с последните думи на Екатерина Сергеевна: „Не бива животът да се похабява заради възмездието. Нищо няма значение“. Колко печално свърши всичко... колко късно се сети тя... колко е обидно да ставаш жертва не на собствените си грешки, а на чуждата алчност...

— Питам те — ще дойдеш ли с нас, или да те хвърлим до службата?

Тя се отърси от предизвиканото от гаденето замайване. Да отиде на задържането? А, не, ще прощавате, не е тя на възраст, на която хората се радват на стрелби и пердах е спешно, неподготвено, значи не може да бъде тихо и красиво. А и толкова ѝ се спи — просто ужас!

— Ще се прибера вкъщи — смотоледи вяло тя. — Цяла нощ не съм спала.

Мечтаеше за горещ душ, топъл чай и дебела завивка. В просъница ѝ се стори, че дървеният дядка в джоба на якето ѝ се размърда и каза нещо. Раздразнено пхна ръка в джоба си с твърдото намерение да премести неспокойния старец в чантата, за да не ѝ пречи да спи, и напипа вибриращия телефон. „Нищо не знам — мислено произнесе заклинанието си тя. — Нищо не чувам. Не искам нищо да правя. Ако е Афоня, ще му кажа, че пътувам за вкъщи — да прави

каквото ще. Да ме уволнява. Няма да отида на работа, и без това вече е почти три следобед.“

Но се оказва, че не е Афанасиев, а следователят Герасимчук.

— Анастасия Павловна, имам молба към вас.

Интересно. Но в толкова неподходящ момент! Толкова ненавреме! А гласът му — студен като замръзвал път и също толкова опасен. Решил е да ѝ се кара? „Имам молба да престанете с вашата самодейност.“ Или — като вариант: „Имам молба да работите по-добросъвестно и резултатно“.

— Слушам ви, Артър Андреевич — равнодушно изрече тя.

Никакви мъмрения не я плашат по принцип, а в момента, когато е толкова уморена — особено.

— Искам да ви помоля да дойдете и да разпитате Сафронов. Вече съм написал нареждането. Ще го докарат след около час.

— Какво ще докарат? Нарезждането ли?

— Не. — Стори ѝ се, че Герасимчук леко се усмихна. — Ще докарат Сафронов. Издал съм постановление за задържането му, но искам вие да го разпитате.

— Но защо аз?

— Анастасия Павловна, аз съм човек трезвомислещ, ако сте успели да забележите. На разпита ще стане дума за неща, меко казано, интимни. Сафронов е значително по-възрастен от мен, затова се страхувам, че разговорът ни с него няма да потръгне. Разбирате ли ме?

Тя разбираше. Малкият следовател Тьома се опасяваше, че Сафронов няма да успее не просто да опровергае обвиненията, а изобщо да говори на тема своя сексуален опит, придобит на непълнолетна възраст със зряла жена. Няма да продума, ако с него разговаря това красиво младо момче, което, ако му махнеш куртката с пагоните, изглежда точно като петнайсетгодишен юноша. Сафронов е на трийсет и осем години, той е зрял и отдавна подредил живота си мъж, така че въобще не би разговарял с някакъв хлапак. Обаче Артър Андреевич, а? Никак не му липсват мъжество и самокритичност. В интерес на работата е готов да забрави за самолюбие и собствените си комплекси. Ако не се прекърши, ще стане истински следовател вълкодав.

— Да, разбирам. Прав сте, Артър Андреевич. Но няма ли кой друг да го разпита?

— Всички оперативни работници, които работят по случая, са под трийсетгодишни. Нищо няма да излезе.

— Защо, в цялата московска милиция няма ли други оперативни работници, по-възрастни? И следователи ли няма такива? Останали сте сам на този свят, така ли? — Тя взе да се ядосва. — Артър Андреевич, аз снощи изобщо не съм си лягала, в полунощ ме извикаха за убийство и едва сега се прибирам. За нищо не ставам, можете ли да разберете това?

— Мога — на драго сърце се съгласи малкият Герасимчук. — Но бих искал и вие да ме разберете. Сафронов трябва да бъде разпитан не просто по случая, трябва да го разобличим, подозираме го в убийство. Да го разпита — може всеки, а да го накара да говори — може само човек, който изцяло владее материалите по делото. Тоест вие. Всички останали са значително по-млади.

— Искате да кажете, че аз съм дъртофелница, а? — позасмя се Настя. — Не се ли страхувате, че може да се обидя?

— Ако се обидите, ще издам отделно нареждане, свързано с член трийсет и осми от НПК по официален път, и то пак ще дойде при вас, само че ще изгубим два-три дни — с леден глас натърти следователят. — Ще трябва днес да пусна Сафронов, за да го задържа отново, когато вие се наспите, и през това време той ще успее да обработи доказателствата и свидетелите. Засега той дори не се досеща, че ние знаем за шантажа, и не предприема нищо, но това лесно може да се промени, ако вие настоявате.

Ах, тарикатчето! Толкова дребно, толкова красиво, толкова младичко — и вече толкова враждебно.

— Убедихте ме, Артър Андреевич — с усилие сдържа смеха си тя. — Сега ще дойда.

Тя пхна телефона в джоба си и се оплака на Зарубин:

— Пак не ме оставиха да поспя. Охо, като се пенсионирам, ще спя по цели дни.

Когато видя в кабинета на следователя Каменская, Егор Сафронов не скри ядното си учудване.

— Пак ли вие? Мислех, че случаят вече не е под ваш контрол.

— Защо си помислихте така? — попита Настя.

— Ами... престанахте да работите, не ви виждах, около вас се въртят само младоци... А защо ме докараха с милиция? По-рано се

обаждаше следователят и аз веднага се явявах. Или някой идваше при мен.

— Егор Виталевич, не просто са ви докарали, задържали са ви. Не разбрахте ли това?

Тя го гледаше с любопитство, той нея — с нескрито недоумение. Настя трябваше да започне разпита, но ѝ пречеше мисълта, че не е готова за разпит на задържания. Нямахше нито план, нито нещо набелязано, нито разбиране в кои моменти би било най-добре да вади козове от ръкава си. Беше свикнала да се готви за такива разпити поне час-час и половина, и то по възможност на свежа глава, а не след безсънна нощ, изпълнена с вълнения и стрес.

С какво да започне? Как ще е най-добре да поведе разговора? Тя гледаше Сафронов, опитваше се да намери единствено правилното решение и изведнъж схвана... Схвана как е станало всичко.

— Много ли я обичате? — попита тихо.

Сафронов не отговори, той изобщо не разбра за какво става дума.

— Вие много обичате Тамара Леонидовна, обичали сте я през всичките тези години, не сте се разделяли, в отношенията ви не е имало прекъсване. И двата ви брака са били бездетни и са се разпаднали, защото не сте могли да не мислите за Тамара и да не се срещате с нея. Когато сте започнали, тя вече е била омъжена и през ум не ѝ е минало, че една смехотворна лятна връзка с хлапак може да прерасне в нещо по-сериозно. За вас, Егор Виталевич, това е било нещо сериозно от самото начало, за нея катастрофата е настъпила по-късно. На колко години бяхте тогава? На двайсет? На двайсет и пет? Настъпил е момент, когато тя е разбрала, че се е заиграла с вас, че не просто се забавлява извън брака си, а ви обича. Вероятно това се е случило, когато сте решили да се ожените за пръв път. Тамара Леонидовна е почувствала, че това ѝ е неприятно, и се е уплашила. Защо не се оженихте за нея? Какво ви попречи? Разликата във възрастта? Когато вие сте на петнайсет, а тя — на двайсет и три, това е цяла пропаст. Но когато вие сте на двайсет и седем, а тя — на трийсет и пет, на практика не се забелязва. Е, защо тогава?

— Няма да обсъждам това с вас.

Сафронов беше замръзнал на стола си, само устните му мърдаха.

— Ще ви се наложи, Егор Виталевич — меко възрази Настя.

— Няма да минем без това. Пари, нали? Съпругът на Тамара Леонидовна е имал много пари, натрупал ги е доста ловко в началото на деветдесетте и с тези пари е създал банка, която ръководи жена му. Впрочем няма значение защо не сте се оженили за Ефремова. Друго е важно: през всичките тези години вие сте били заедно, макар да сте имали семейства. Обичали сте се. Когато вие сте решили да започнете свой бизнес и ви е потрябвал кредит, Тамара Леонидовна ви го е уредила с толкова ниска лихва, че не си заслужава вниманието. В нито една друга банка не бихте получили такъв кредит. И всичко е вървяло добре, докато в салона ви не се е появила Елена. Знаете ли как е попаднала при вас?

— Няма да говоря на тази тема — повтори през зъби Егор Виталевич.

— Добре, аз ще ви кажа. Случайно е видяла в списание интервю с Ефремова, познала я е и си е спомнила. Тя не е била забравила и вас, Егор Виталевич, защото жените не забравят своите детски любовни увлечения. Не е било трудно да познае Ефремова: Елена я е виждала, когато тя е била вече на двайсет и три години, до тази възраст чертите вече напълно са се оформили и по-късно почти не се променят. Последвало е още едно интервю, вече в друго списание.

Елена се е интересувала от деловия живот в Москва, искала е да направи кариера тук и се е зарадвала, че ръководител на голяма банка може да се окаже в ръцете ѝ. Започнала е да наблюдава Тамара Леонидовна, идвала е с колата си, спирала е близо до банката и е следяла: кога тя идва, кога си тръгва, как се облича, с какви коли и какви шофьори пътува, къде ходи. И какво е било нейното учудване, когато е видяла до Ефремова вас! Елена е проучила какъв сте сега и с какво се занимавате — и е дошла в салона ви. За щастие той бил наскоро открит и ви е трябвал втори администратор. Но дори всички работни места да са били заети, Елена пак е щяла да направи така, че да я вземете на работа. Знаела е как да го направи. Какво се е случило по-нататък — това ми разказахте вие. Излъгахте само за неочаквания си стремеж към бащинство. Не може да сте изпитали такова желание, защото за вас съществува само Тамара Леонидовна, а за всички останали жени сте се женили, защото така е прието, защото един уважаван бизнесмен трябва да е женен, инак партньорите му ще си помислят, че нещо не му е наред; но винаги сте си оставяли задна

вратичка, искали сте да имате възможност да скъсате със съпругата си веднага щом бракът съвсем ви натежи, а детето пречи за такива свободни маневри. Не сте искали детето, което е смятала да роди Лена Щоткина. Лена обаче много е искала това дете. Забременяла е случайно, не е планирала нищо такова, но когато е разбрала, че ще има дете, е взела решение непременно да го роди. Още повече че много ви е харесвала като мъж — нали детските любовни увлечения не се забравят и лесно оживяват. Така че тя е взела решение да не закача Тамара, а да шантажира вас, за да осигури на бъдещото дете живот в нормално семейство и в охолство. Елена е разбирала, че за самия вас този шантаж не е страшен, вие лично не сте направили нищо лошо, но си е давала сметка колко силни са чувствата ви към Тамара. Знаела е със сигурност, че заради нея ще направите всичко. Накарала ви е да се ожените под заплахата, че ще разгласи какво е направила вашата любима жена преди много години. В Наказателния кодекс за това съществува определение и съответен член. Наистина давността е изтекла, така че Тамара Леонидовна не е била заплашена от съдебен процес, но разгласяването, позорът, разрывът със съпруга... И синът ѝ е на седемнайсет години. Така беше, нали, Егор Виталевич? Така ли беше?

— Не съм убивал Елена. Нямам намерение да обсъждам с вас причините, поради които се ожених за нея, но не съм я убивал. За какво ми е било нужно това? Нали се ожених за нея. Ако следваме вашата логика, съм се уплашил от шантажа. Да речем, че е така. Но нали съм можел да я убия веднага, без нещата да стигнат до женитба. За какво ми е било да се женя?

— За да спечелите време, да си отдъхнете, да помислите и да организирате всичко така, че никой да не ви заподозре. Знаели сте, че Елена смята да отиде до стария си апартамент за зимни дрехи. И сте имали резервни ключове. Разбирали сте, че в онзи апартамент никой няма да ви попречи, никой няма да дойде там, вие ще убиете Елена, ще се върнете вкъщи и спокойно ще се преструвате на съпруг, който чака жена му да се прибере от работа. После ще дойде редът на съпруга, който се тревожи и звъни на познати. И така нататък. А ако в апартамента се намерят ваши следи, това няма да учуди никого — нали сте дотичали там рано сутринта, открили сте убитата си съпруга и сте чакали милицията. Имате ли нещо да ми възразите?

— Имам. Вие проверихте алибито ми — всяка минута от онзи ден е потвърдена от свидетели. Как съм успял да отида до апартамента на Лена и да я чакам там, щом през цялото време някой ме е виждал? Нали не бихте твърдели, че съм подкупил свидетелите?

— Защо да не го твърдя? Какво невъзможно има в това? И после, не е било задължително вие да отидете и да убиете Елена лично, за целта съществуват наемни убийци. Никога ли не сте чували за това?

— Глупости. Идиотщини. Не разбрах, вие сериозно ли ме подозирате в убийството на Елена?

— Ами какво ми остава, Егор Виталевич? — разпери ръце Настя. — Каквото и да ви кажа, вие ми отговаряте, че не искате да го обсъждате. Опитайте се да ме опровергавате и аз ще променя мнението си, ако сте достатъчно убедителен.

— Ама вие какво, съвсем ли откачихте?! — закрещя Сафронов. — Какви ги дрънкате? Как смеете?!

„Е, слава богу, размърдахме се — помисли си Настя. — Че той седеше като вкаменен, ни напред, ни назад. Сега поне може да се разговаря с него.“

Тя започна последователно да го притиска с въпроси: Откога се познавате с Тамара Леонидовна Ефремова? Колко често се виждате? Кога се видяхте за последен път? В каква форма Елена ви постави исканията си? Какви бяха нейните финансови условия при сключването на брака, настоя ли тя за брачен договор, пожела ли да договорите издръжката на детето в случай на разтрогване на брака? Кога и при какви обстоятелства казахте на Ефремова, че вашата служителка ви шантажира? Какво отговори Ефремова? Предложи ли някакъв изход от ситуацията? Какъв именно?

След два часа и половина Настя съвсем капна и беше принудена да признае, че всичко е било безполезно. В края на краищата Егор Виталевич престана да отрича за връзката си с Ефремова и дори се съгласи, наистина през зъби, че като цяло Каменская е възстановила цялата история правилно. Освен едно: не е убил жена си.

„Напразно малкият Тьома се надяваше на мен — разстроено си мислеше Настя, когато заведоха Сафронов в килията. — Не оправдах надеждите му. Ето какво значи да захващаш неподготвен разпит с размътена глава. Но от друга страна, Сафронов поне разговаря с мен и отговори на много въпроси, свързани с контактите му с Ефремова през

последните месеци. Пред Герасимчук по никакъв начин нямаше да отговори на тези въпроси, защото нямаше да сметне за уместно да обсъжда връзката си с Тамара, така че някаква полза от мен все пак имаше. Сега нека някой разпита Тамара Леонидовна по същите въпроси и ще можем да ги хванем в противоречия. Тьомочка ще ги доизстиска, той е зъбатичък. Ох, дявол да го вземе, ами кой ще разпитва Тамара? Нима пак аз? На колко е тя сега? На четирийсет и пет? Артьомчик определено няма да се наеме — по същите причини, по които не пожела да разпитва Сафронов, и ще бъде на сто процента прав. Жалко, че следователката Анисимова работи в друг район, инак щеше да е прекрасно да насъскаме нея срещу Ефремова — и хватката ѝ е желязна, и възрастта ѝ е подходяща. Къде ще се дявате, момчета, без нас, бабичките?“ Тя направи втори опит за деня да се прибере вкъщи, още повече че и моментът за това беше напълно приличен, седем без петнайсет, но на сбогуване Герасимчук каза:

— Между другото, Анастасия Павловна, докато вие разпитвахте Сафронов, на няколко пъти се обади вашият началник. Опитвал да се свърже с вас по мобилния, но не сте вдигали, та някой му казал, че сте при мен. Помоли непременно да му се обадите.

Нямаше как, трябваше да се обади. И после да поеме към „Петровка“. И да се занимава с текуща работа, бумажина и други скучни, но необходими дейности.

Най-сетне към десет вечерта Настя, вече неспособна да мисли, сметна, че сега нищо и никой няма да ѝ попречи да осъществи плана си, включващ душ, чай и постеля. Вече затваряше и запечатваше сейфа, когато зазвъня градският телефон.

— Анастасия Павловна? Богданов се обажда.

Такааа. Е, и какво още? Нима пак няма да успее да се прибере? Казват, че Бог обича троицата. Значи, третият опит да приключи за днес с работата също ще се провали безславно.

— Всъщност търся вашия колега Илин, но неговият служебен телефон не отговаря, а той не ми е оставил никакъв друг номер. Бихте ли ми казали как да се свържа с него?

Няма да му каже. Оперативният работник оставя на свидетелите само онзи телефонен номер, който сметне за нужно, и никой няма право самоволно да разширява кръга на знанията на външни лица.

— Той е по задачи, Глеб Борисович — предпазливо отговори Настя. — Може би аз мога да ви бъда полезна?

Интересно, дали Богданов знае, че Славчикова е загинала? Ако не знае, дали да му каже или не? Сърцето на стареца може да не издържи на вълнението... Не, Настя няма да рискува, няма да поеме тази отговорност. Лошите новини трябва да се носят лично, та в случай на нужда да помогнеш, да подкрепиш, просто да постоиш наблизо.

— Работата е там, че Пьотър беше днес при мен и в течение на разговора стана дума за моята книга за Бонч-Бруевич. Той много искаше да я прочете, каза, че навремето не могъл да я намери, та ме попита дали нямам екземпляр. Потърсих вкъщи и не намерих. А вечерта открих цели две книги, кой знае защо, се намираха на друго място. Така че всъщност исках да му кажа, че може да дойде и да вземе книгата, ако иска. Бихте ли му предали това?

Книга за Бонч-Бруевич... И Петя Илин. Той да не е полудял? Каква ти книга? Кога ще я четете? И то за Бонч-Бруевич. Пълна лудница. А Богданов е спокоен, май не знае за Катерина. Нима дори Василий не му се е обадил? Впрочем на Василий не му е до него, той сигурно е с баща си, с братята си. Каквото и да е било отношението му към Екатерина Сергеевна, нали това е мъка за родния му баща... Да каже ли на Богданов по телефона, или да не му казва? Или да плюе на всичко и да отиде сега при него? Няма сили. Няма сили за нищо, най-малко пък да седи до старец с болно сърце, да му капе лекарство, да вика „Бърза помощ“ и да го утешава. Добре, утре. Всичко — утре.

— Разбира се, Глеб Борисович, ще предам.

По дяволите, ами ако гибелта на Славчикова е попаднала в телевизионните новини? Богданов ще чуе. Той е сам вкъщи. Кошмар. Какво да прави?

Тя не можеше и не можеше да вземе решение, затова взе да мисли как да удължи разговора. Какво ли да каже? Или да попита?

— А защо Илин е идвал при вас? Случило ли се е нещо?

— Интересуваше се как измисляме криминалните сюжети и откъде толкова добре познаваме работата на милицията. Не знам защо, но това много го интересува. Изобщо вашият колега Илин прави добро впечатление, начетен е, от всичко се интересува. Попита кой от служителите на милицията ни консултира.

— И вие какво му отговорихте? — напрегнато попита Настя.

— Че не използваме ничии консултации.

— А Илин не ви ли предложи услугите си в качеството на консултант?

— Не. — Гласът на Богданов прозвуча спокойно и леко учудено.

— Какъв странен въпрос. Защо, трябваше ли да ми предложи такова нещо?

— Не, не, аз попитах просто така. Не се тревожете, ще предам на Пьотър за книгата.

— Всичко хубаво, Анастасия Павловна.

— Довиждане — смотолеви тя.

Петя Илин. За кой дявол е хукнал при Богданов със своите въпроси? Нали беше решено да не закачат съавторите известно време, да не ги плашат с приказки за материалите на журналиста Нестеров. Вярно, Петка не е попитал за материалите направо, действал е хитро: откъде познавате толкова добре нашата работа, ах, колко сръчно измисляте всичко това... Надявал се е да чуе в отговор, че съществуват материали, в които е написано доста... Или поне той да каже, че Катерина измисля всичко това... Или Вася. Общо взето, всякакъв намек върши работа, човек може да се хване за него и...

Но защо, защо Петка е направил това? Към какво се стреми? Какво иска да постигне? Та нали може да провали всичко. А може и да го е провалил вече.

Той дойде с желанието да работи в групата, заета със случая с убийството на Лаптева. Сам дойде. И то не преди месец, а именно сега, когато убиха Глафира Митрофановна, и не къде да е, а в апартамента на прочутия писател Богданов. Прояви голям интерес към писателите, помоли Настя да му даде възможност да разговаря с тях и дори открито каза, че му е интересно откъде те вземат сложните сюжети за машинациите в милицията и прокуратурата. Каза й всичко, а тя не обърна внимание.

Колко ли са му платили на тази гадина? Или не са му платили, а са го сплашили? Не, по-скоро са му платили, прекалено е жизнерадостен. Очакването на обещани пари създава добро настроение, а шантажът — никога.

Погодин и неговите хора са наредили на Боровенко да счупят стъклата на колата на Богданов, когато всички съавтори са заедно. Глеб

Борисович е трябвало да се обади в милицията, нали колата е била застрахована, а без справка от милицията не е било възможно да му изплатят застраховката. Но той не се е обадил.

Тогава са изпратили фалшивата бомба. И отново в момент, когато те са били заедно. Трябвало е да се изплашат и да извикат милиция. И са щели да извикат, ако Богданов не е бил категорично против, а никой не е искал да си разваля отношенията с него.

И в единия, и в другия случай и тримата попадат в ръцете поне на дознателите и с тях могат да се завързват контакти, да им се задават всякакви въпроси. Да се намери сред служителите на милицията човек, който срещу пари би се наел да измъкне от съавторите нужната информация, е фасулска работа. Важното е всичко да изглежда естествено и да не буди подозрения. Той би могъл просто да разиграе спектакъл и да се запознае и с тримата, но има ли значение? Дали ще е такъв или иначе спектакълът... А един служител на милицията е човек, на чиито въпроси е някак неловко и опасно да не отговаряш, дори те да нямат нищо общо със случая. Така че вариантът е бил без грешка.

Но работите не потръгват. Богданов не иска да си има работа с милицията. Значи, трябва да бъде заставен. Трябва да се направи нещо такова, след което появяването на милиционери ще стане абсолютно неизбежно.

Господи, до какъв цинизъм трябва да стигнеш, та заради такова нещо да убиеш старица? Било е възможно да оберат апартамента, нали са имали ключ. Вярно, след като са схванали какъв корав характер има Глеб Борисович, те не са били сигурни, че той ще се обади в милицията и за обира. И са били почти сигурни, че няма да съобщи. А убийството е сигурна работа. Прекалено голяма ценност представляват за Погодин материалите на Нестеров. Какво смята той да прави с тях ли? Ясно какво — да шантажира хората, които са действащи лица в тези материали и засега са оцелели. Да изцежда от тях пари. Или да ги продаде изгодно на някакви предизборни щабове — нали съвсем скоро са изборите за Държавна дума, а след четири месеца — президентските. Такива писания ще се търсят страшно много и като търгува умело с тях, човек може да стане милионер, и то не в рубли, а във валута — евро или долари.

Но какво да прави с Петка? Трябва спешно да измисли нещо, някак да проследява разговорите му, срещите, контактите, трябва да изясни кой му е възложил това и е обещал да му плати, пред кого се отчита. Но тя е толкова уморена, че вече не е в състояние да измисли нещо свястно. Нека мислят хора, чиито глави работят по-добре.

Настя вдигна слушалката и набра мобилния на Коротков.

— Къде си, Юра? Къде те сварвам?

— Пътувам, вече съм близо до къщи.

— Спешно ми трябваш.

— Ася...

— Наистина е много спешно. И много важно. Няма шега. Ако си уморен и не искаш да дойдеш, ще дойда аз.

— Е, стига де, цяла нощ не си спала, къде ще ходиш — отчаяно въздъхна Коротков. — Излез след половин час, ще дойда там, ще те закарам и по пътя ще поговорим.

Още половин час в службата. И после дълъг и труден разговор с Коротков. Да, не можа да се прибере и от третия опит. Но четвъртият вече определено ще бъде успешен.

— Слушай, дядка, ние с теб сме голяма работа, а? Ако се бяхме скапали преждевременно, ако си бяхме тръгнали, преди да се обади Богданов, така и нищо нямаше да научим — каза тя на дядката и се улови, че разговорите на глас с фигурката постепенно ѝ стават навик. Може би това са признаци на начално старческо слабоумие? — Все още ни бива с теб, стари пушки сме...

ГЛАВА 12

Юра Коротков се нае да разговаря с полковник Афанасиев. Ако се съгласеше с доводите на Каменская, той щеше да се свърже с управлението по собствена сигурност и да им предаде Петя Илин — да правят каквото искат с него. Нека те наблюдават чевръстия любител на литературата.

— Само че, Аска, те трябва да знаят кого да търсят. Какво имаме за този Николай?

— Почти нищо — призна тя. — Николай се е срещал със съпрузите Боровенко само три пъти. За пръв път са разговаряли късно вечерта в колата, срещата е продължила само няколко минути. Втория път той им е предал апаратурата за подслушване, третия път е взел ключа, купен от Шарило. Втората и третата среща са се провели също по тъмно, на слабо осветени места, и са били много кратки, не повече от минута. Предпазлив е тоя гадняр! Останалите контакти са по телефона. Те не са го видели добре. Възрастта му е между четирийсет и четирийсет и пет, както им се е сторило. Права коса, късо подстригана, доста оплешивяла над челото. Всъщност това е всичко. Колко може да се види в тъмното и в кола?

— Да, характерни белези — кисело се позасмя Юра. — А идеи?

— Още по-бедни от белезите — унило каза Настя. — Но знаеш ли какво си помислих аз? Всичко, което е измислил Погодин, разбира се, е оригинално, нестандартно, но е прекалено сложно. Защо е тръгнал веднага по толкова сложен път?

— Откъде знаеш, че го е направил веднага? Може първо да е опитал прости начини, а вече после...

— Именно! Юрка, ти го проумя. Той вероятно е опитал да намери материалите по начин, който хрумва на човек най-напред. А за какво се сецаш най-напред в такива случаи? За местоработата и местоживеенето, тоест, за колегите и вдовицата. Кое е по-лесното, как мислиш?

— Според мен — вдовицата, естествено — отговори Коротков, без да се замисля. — Аз съм мъж, тя е жена, запознавам се, спечелвам доверието ѝ, това-онова... А ако не се получи с нея, търся пътища към местоработата, но това е по-трудно.

— Значи утре, още сутринта, аз ще отида при вдовицата на Нестеров — реши Настя. — Човекът, който търси материалите, не може да не е ходил при нея.

* * *

Вдовицата на журналиста Игор Нестеров — Светлана, се оказва симпатична жена малко над трийсет години. Живееше сама в малък двустаен апартамент, обзаведен красиво, но без разкош.

— Искате да говорим за смъртта на Игор? — попита тя намръщено. — Имайте предвид, че нямам какво ново да ви разкажа след казаното досега. Знам със сигурност, че Игор сам е взел решението да си отиде от този свят, и всички ваши опити да докажете, че е бил убит, са ми неприятни.

Настя прехвърли в ума си всичко, което бе успяла да запомни от материалите по делото. Да, на разпитите Светлана нито веднъж не е изразила съмнение в самоубийството на мъжа си, но не е казала и дума за причините той да вземе това страшно решение. Вдовицата е твърдяла, че през последните седмици Игор е бил потиснат, нервен и изобщо не е приличал на себе си, но не е споделял нищо за причините.

Всъщност Настя не беше дошла да си изяснява подробностите около смъртта на Нестеров — делото отдавна беше прекратено и следствието не беше вземало никакви нови решения по него.

— Не, Светлана, аз не се занимавам с причините за гибелта на вашия съпруг — каза тя. — Но с неговата смърт са свързани още няколко престъпления, с които именно се занимавам сега.

— Не говорите истината. Разбира се, на мен ми е все едно какво се опитвате да разкриете и кого да намерите, но ми е неприятно, когато ме лъжат.

Ха така. От къде на къде Светлана Нестерова реши, че Настя я лъже?

— Казахте, че сте приключили делото, а всъщност продължавате да се ровите в него, да подпитвате тихомълком, зад гърба ми... Как не ви е срам?!

— Почакайте, Светлана — меко я прекъсна Настя, — кои са тези „вие“? С вас се срещаме за пръв път, аз не съм ви казвала, че делото е приключено...

— Да де, не вие, а следователят. Има ли значение? Вие сте все от една служба. Милицията. — В гласа ѝ зазвуча неприкрито презрение.

М-да, народът не обича правоохранителните органи. Печално, но факт. Любопитно е обаче какво имаше предвид тя, когато каза, че работата по случая продължава? Никой не беше работил по него след прекратяването на делото, Настя провери това. Вярно, по едно спряно дело детективите пак трябва да продължават работа, но това се прави от време на време и предимно тогава, когато неочаквано изникнат някакви връзки с него при работата по други случаи. А в делото за самоубийството на журналиста Нестеров не бе имало никакви раздвижвания, всичко си бе останало в състоянието, в което е било в момента на спирането на разследването.

— Следователят е служител не на милицията, а на правосъдните органи, и нашите служби са различни — спокойно обясни Настя. — А детективите трябва да работят дотогава, докато не се стигне до пълна яснота. Съжалявам, ако някой от тях е бил нетактичен и ви е причинил неприятни моменти.

Нестерова се посмути. Явно разбра, че е прекалила с претенциите си.

— Е... не исках да кажа, че той беше нетактичен. Просто...

Така, ясно. Николай, или както му е истинското име, е идвал при Светлана, представил се е за оперативен работник и е казал, че продължава да разкрива тайната за смъртта на журналиста. Интересно, какви ли документи е показал на Нестерова и дали изобщо ѝ е показал някакви? Значи е избрал милиционерска, а не романтична легенда.

— За Николай ли говорите? — колкото може по-уверено попита Настя. — Или при вас е идвал друг служител?

— За Николай, за кого другиго.

И отново на Настя ѝ се стори, че Нестерова е някак напрегната. Ама какво значи това? С какво я е ядосал този Николай? Или той все пак е решил да съчетае двете легенди: започнал е с ролята на детектив,

а е завършил с ролята на любовник? И Светлана се страхува, че той е разказал за това на колегите си. Но от друга страна, какво страшно има в това? Светлана е вдовица вече повече от година. Всичко е естествено.

— На вас не ви е харесал, така ли? — невинно попита Настя. — Обиди ли ви с нещо? Кажете ми, не се притеснявайте. Ако е допуснал някаква грешка и ви е причинил болка, аз трябва да знам, за да не я повторя.

— Той... той се възползва от моето объркване, от слабостта ми и ме накара да разкажа за Игор... — с усилие изрече Светлана. — На никого не бях разказвала това, срамувах се... Всяка жена се срамува да признава това, което върши, за да задържи мъжа си. А той някак ме предразположи и аз си помислих, че мога да му се доверя...

Ами да, разбира се, тя е помислила, че това е любов и че Николай никога няма да я предаде, че може да сподели с него. А той е научил всичко, което го е интересувало, и е изчезнал. Яко дим.

— Светлана, това, което казвате, е много важно за следствието. Николай е оценил вашето доверие и не е разказвал нищо на никого, затова ние така и не знаем защо съпругът ви се е самоубил. Може би ще разкажете на мен? Разбира се, аз мога да накарам Николай да ми предаде вашия разказ, но винаги е по-добре да се чуе от първа ръка. И после, на него ще му бъде неприятно да преразказва това, ще излезе, че ви предава, нали сте му се доверили.

— Добре де, какво толкова — горчиво въздъхна Нестерова. — Само първия път е трудно да се решиш. После вече е по-лесно.

Нестеров изневерявал на жена си, но неособено често и не със сериозни връзки. Тя, естествено, се досещала за някои неща, но Игор умее да се държи прилично — всички негови отсъствия, късни прибирания и нощувания във от къщи имали напълно солидни оправдания, така че Светлана разбирала, че дори ако мъжът ѝ наистина прекарва това време с жена, той при всяко положение иска да запази брака им и не желае да наскърбява жена си. Игор винаги, независимо от походженията си, бил внимателен, грижовен и весел, проявявал към Светлана мъжки интерес и периодично ѝ правел внезапни мили подаръци, които разкрасявали съпругеския живот с моменти на неочаквана радост.

А после всичко се променило. Той срещнал жена, по която си изгубил ума. Престанал да бъде внимателен, престанал да се

интересува от съпругата си, престанал да измисля поне малко достоверни оправдания за отсъствията си. Бракът се рушал с главоломна скорост. Известно време Светлана се надявала, че всичко ще мине, Игор ще се стресне и ще се раздели с новата си любовница. После открила, че от къщи и от банковите сметки са изчезнали всички спестени пари. Сетне научила, че той е натрупал дългове — за новата приятелка трябвало да харчи големи суми. А после започнало да се случва нещо странно и Светлана заподозряла, че Игор търгува със събраните за някои длъжностни лица материали. Къде-къде по-изгодно е да продадеш компромата на заинтересованите от неговото прикриване лица, отколкото да дадеш поредния материал за рубриката. Тя се опитвала да поговори с мъжа си, но Игор отбягвал разговорите и естествено, не признал, че използва непочтено сведенията, събрани в резултат на журналистическите разследвания.

Тогава Светлана се решила на последното средство. Те нямали деца — лекарите не ѝ препоръчвали да ражда заради сериозни проблеми с бъбреците. Тя си знаела какви унижителни усилия ѝ струвало да завлече неверния си съпруг в леглото, но пък всичко се получило от първия път — забременяла. Това обаче не зарадвало Игор и не го спряло, той бил все така луд по своята любима, само дето към проблемите с изневярата, парите, дълговете и журналистическата нечистоплътност се прибавило и чувството на вина пред жена му: тя толкова искала дете, а той не се радвал. Нещо повече, явно разбирал, че сега вече не може да напусне Светлана. Но и нямал сили да изостави своята любов. Ситуацията за него стигнала до задънена улица и Игор виждал само един изход от нея. И го използвал.

На другия ден след смъртта му Светлана загубила детето — отслабналият от болестта организъм не се справил със стреса.

— Вероятно аз съм виновна за смъртта му. Ако не бях забременяла, той щеше да се справи. В края на краищата щеше да напусне или мен, или нея, но щеше да остане жив.

Светлана наведе глава, за да скрие израза на лицето си, но Настя разбираше, че още я боли. Какво да каже човек?

— Едно не разбирам — продължи Нестерова, без да вдига глава, — нима тази твар не е виждала какво става с него? Нима не е разбирала какво му струва тази връзка? Защо му е позволявала да харчи толкова пари? Та той не беше милионер, нито banker, той беше

журналист, откъде у него толкова пари, с които да задоволява апетитите ѝ? Аз разбирах, че заради тези пари му се налага да е продажен, ами тя? Пълна глупачка ли е била? Нищо ли не е виждала, нищо ли не е чувала? Ако е била такава глупачка, какво е намерил у нея Игор? Как е могъл да се влюби толкова, че да разруши и своя, и моя живот?

— Сигурно е имала други качества — предпазливо се обади Настя.

— Е, то се знае — тъжно се усмихна Светлана. — Тя е много красива. Невероятно красива тъпачка.

— Вие виждали ли сте я? Или Игор ви е казвал?

— Не, какво говорите, Игор и дума не е споменавал за нея, нито веднъж не ми призна, че има друга жена. Аз не му давах възможност да признае, защото разбирах, че след това нищо не би му оставало, освен да си тръгне. А аз не исках това. Видях снимка. След неговата смърт от редакцията ми донесоха вещите му, книжа, дискети, изобщо всичко, което е било в бюрото му. Сред всичко останало имаше и фотографии. Искате ли да ви ги покажа?

На Настя не ѝ се гледаха снимки, не ѝ беше интересно как изглежда жената, заради връзката с която журналистът Нестеров бе съсипал два живота. Но снимките биха били мостче към разговор за книжата и дискетите, с други думи, за материалите, към които е проявявал интерес митичният Николай. Така че трябваше да ги види.

Жената на двете фотографии до Игор Нестеров наистина беше много красива. И много позната.

Беше Елена Шчоткина.

Ето, значи, кой е бил нейният последен любовник, след раздялата с когото Елена дълго не е могла да се съвземе. А и това не е било раздяла, както си бе мислила Настя, а трагична смърт. Ето за какво са му трябвали пари: Елена не е умеела да гради отношения с мъже по друг начин, освен по отработената схема. Щом нещо е престанало да я задоволява в отношението на Нестеров към нея, тя е прибегнала до изпитаното оръжие — намеци за сексуална неубедителност. Вероятно, за разлика от предишните си спонсори, тя все пак го е обичала, защото той не е могъл да ѝ предложи нищо от това, което тя е свикнала да получава от любовниците си. Да, той е харчел пари за нея, но тези пари съвсем не са били толкова, колкото Елена е получавала по-рано.

Значи, тук е имало не корист, а истинско чувство. Естествено, само до степен, в каквата Елена Шчоткина изобщо е била способна на чувства по отношение на мъж. Любовта си е любов, но мъжете съществуват, за да бъдат използвани от жените, това тя го е усвоила от майка си и то е залегнало дълбоко в нея.

— Знаете ли нещо за тази жена? — попита тя Светлана.

Нестерова отново взе снимките и яростно ги стисна, сякаш не можеше да реши дали най-сетне да ги скъса и да престане да си спомня за любовницата на покойния си съпруг, или да ги върне на мястото им.

— Почти нищо. Само името, момичетата от редакцията ми го казаха, нали те всичко чуват и знаят всичко за всички: кой на кого се обажда, кой с кого си е тръгнал, кой с кого е дошъл, кой закъде е заминал. Те ми донесоха вещите на Игор, аз започнах да ги разглеждам, видях снимките и ги попитах коя е тази жена. Та те ми казаха. Казаха ми също, че живеела някъде в района на метростанция „Проспект Вернадски“, защото били чували много пъти как Игор се уговарял да се видят с нея при метрото. Не знам нищо повече. И Николай ме попита за нея.

Естествено. Щом материалите не са у съпругата, може да се окаже, че са у любовницата, така че е трябвало непременно да я намери.

Стоп! Николай я е намерил. И какво е направил? Запознал се е с нея? Опитал се е да завърже отношения? Може би, но едва ли е успял: Елена е била омъжена, очаквала е дете, в онзи момент по никакъв начин не е могла да рискува отношенията си със своя съпруг. И какво е направил той, когато запознанството и сближаването не са се състояли? Започнал е да търси възможност да проникне в апартамента на Елена, за да потърси материалите. Тя едва ли ги е взела със себе си, когато се е преместила при мъжа си, за нея не са представлявали никаква ценност. Той е следял апартамента и е открил Ниночка Клевцова, която е ходела там с гаджето си.

Какво става по-нататък? Ами по-нататък Ниночка много удобно изгубва ключовете. Сама ли ги изгубва? Или Николай ѝ е помогнал? Най-вероятно е помогнал, но не лично, нали не е джебчия, няма опит. Наел е някого. И е влязъл да търси книгата и дискетите, останали от Нестеров.

И гледай ти какъв лош късмет! В самия разгар на търсенето в апартамента идва Шчоткина. Николай не може по никакъв начин да обясни присъствието си. Остава му едно: да премахне неочаквания и толкова ненужен свидетел. Впрочем твърде е възможно в апартамента да е бил не самият Николай, а някой друг. Също нает човек. Но това не променя същината. Има резултати от експертизата по някои следи, оставени в апартамента на Елена, и когато се намери с кого да бъдат съпоставени те, ще се изясни достоверно кой е бил там и кой не е бил.

А Егор Виталевич Сафронов е зад решетките. Печалният рицар, който по всички възможни начини защитава любовта си от гадната шантажистка. Несправедливо заподозрян и обвинен от нея, Настя Каменская.

По дяволите, колко лошо... Колко е лошо всичко... Настя трепереше над своята идея за шантажа, а тя се пръсна — парченцата се разлетяха във всички посоки. Тоест, естествено, шантаж е имало, само че убийството е било извършено по съвсем други причини.

Независимо от всичко обаче, щом след убийството на Шчоткина са започнали проблемите на писателите, явно материалите така и не са се намерили. Убиецът е имал достатъчно време да претърси грижливо целия апартамент, той до такава степен не е бързал, че е оставил всичко след себе си в идеален ред. А може би не е и търсил? Елена може да е дошла веднага след него, преди той да започне да търси, а след убийството нервите му да не са издържали — и да е избягал, без да направи това, заради което е дошъл.

Не, едва ли. Ако всичко е било така, той би направил нов опит да претърси жилището и тогава всичко би вървяло по същата схема, както при случая с убийството на Лаптева. Някой служител от следствието или милицията би започнал да проявява жив интерес към делото, както го направи Петя Илин. Но в случая с Шчоткина не се е случило нищо подобно.

Значи, той все пак е останал в жилището и го е претърсил основно. Но нищо не е намерил. И тогава са включени съпрузите Боровенко със задачата да изяснят съдбата на материалите чрез писателите. Семейството е било включено в работата още по-рано, докато Николай е следял Лена Шчоткина; междувременно на тях са възложили да съберат сведения за Василий Богуславски. А пък когато

не са намерили материалите у Шчоткина, е започнала историята с подслушването.

Е, но къде са в края на краищата тези материали? Съвършено очевидно е, че са у някого от съавторите, щом тези материали са използвани в книгите им. Но у кого? И как са попаднали у него?

— Кажете, Светлана, Николай прегледа ли книгата на съпруга ви? Дискетите? Изобщо поинтересува ли се от неговите вещи?

Въпросът беше формулиран небрежно, но Настя твърде много се бе увлякла в размислите си, за да следи грижливо формулировките. Щом Николай е неин сътрудник, защо тя не знае какво е правил той тук и от какво се е интересувал? Но Светлана, която пък бе потънала в собствените си преживявания, не забеляза тази грешка.

— Да, помоли ме да му покажа материалите, които бяха останали, каза, че ако Игор е бил убит, може би причината са именно те.

— Нещо стори ли му се интересно? Привлече ли вниманието му?

— Не — отрицателно поклати глава Нестерова. — С него заедно преровихме всичко и той каза, че тук няма нищо.

— А преди това вие бяхте ли преглеждали материалите? Имам предвид — в момента, когато ви ги донесоха от редакцията?

— Знаете ли, не ми беше до това... Влязох в болница, дори не ме пуснаха на погребението, а когато излязох, ми донесоха вещите му... Започнах да разглеждам какво са донесли, видях снимките, момичетата ми казаха за Шчоткина... стана ми толкова неприятно, мъчно, срамно... За известно време оставих всичко, както си беше, в кашоните, не можех дори да ги докосна. После, разбира се, малко се посъвзех и ги прегледах. Добре че беше Олга, тя ми помогна. Сама нямаше да се реша, нямаше да събера кураж.

— Коя е тази Олга?

— Не знам — сви рамене Нестерова.

— Тоест, как така не знаете?

— Ами така. Случайна позната.

— И къде се запознахте с нея?

— В чакалнята на женската консултация. След това, което се случи... с детето... трябваше на няколко пъти да ме преглеждат. Седяхме една до друга, имаше голяма опашка, чакахме дълго и се заприказвахме. Спомням си, че се разплаках... Казах, че не мога да се

примирия със смъртта на Игор, не мога дори да прегледам кашоните с неговите вещи. Тя предложи да ми помогне, заедно дойдохме вкъщи. Това е.

— И повече не сте ли я виждали? Не сте ли се чували по телефона?

— Не. Тя ми остави телефонния си номер, но аз го загубих. Пъхнала съм го някъде или съм го изхвърлила... Не ми трябваше.

Е, това вече... Коя е тази Олга? Търсачка на материалите, която се е запознала с вдовицата на журналиста и е намерила повод да отиде в дома ѝ? Или наистина случайна милостлива позната? Ако наистина е била случайна и наистина милостлива, няма да е трудно да я намерят, трябва просто да отидат в женската консултация и да вземат пълния списък на жените, посещавали лекарите в онзи период. Едва ли Нестерова помни точната дата, но месеца може да го установят. От този списък ще изберат всички жени на име Олга, ще отсеят неподходящите по възраст, останалите ще проверят. Работата не е сложна технически, но е ужасно трудоемка и изисква време и прецизност. Но защо да го правят?

Ако тя наистина е била случайна позната, материалите на Нестерова не са ѝ трябвали и тя не ги е взела. А ако все пак е търсела специално тях, няма да я намерят по никакви лекарски списъци — тя не е ходила за консултация.

— Олга за какво се преглеждаше в консултацията? Като бременна ли? Или имаше някакво заболяване? Спомняте ли си?

— Не ми каза. А аз не я попитах. Не ми беше до това.

— А казахте ли на Николай за тази Олга?

— Да, разбира се. И той ме попита дали съм преглеждала материалите по-рано.

Така. Значи Николай, дяволите да го вземат, също може да е минал в търсенето си през женската консултация. Дали е намерил Олга? Не се знае. Може само да се предполага, че ако я е намерил, материалите очевидно не са били у нея, щом се е стигнало до убийството на Глафира Митрофановна. Или той не е могъл да я открие. Не е намерил начин да го направи. Или я е намерил, но не е успял да осъществи намерението си. И това е възможно...

С една дума, детективите трябва да отидат при гинеколозите. Шансовете за успех са нищожни, защото има три варианта: или Олга

случайно е открила материалите и тихичко ги е прибрала (един господ знае за какво са ѝ притрябвали); или нищо не е вземала и материалите от самото начало не са били при Нестерова; или ги е взела, защото целенасочено ги е издирвала. Във втория случай е безсмислено да се губи време за търсене на тази жена чрез консултацията, в третия е безполезно. Да се захваща такава работа при вероятност за успех трийсет и три процента? Съмнително.

Но има едно обстоятелство: ако Николай е опитвал да я намери, той е оставил следа в консултацията. Бил е там, говорил е нещо, обяснявал е, може би е показвал някакви документи. С една дума, там са го запомнили, а това е било съвсем наскоро. При такъв случай и най-малката следа може да свърши работа, макар и не за разкриването му, но поне за доказване на вината или дори просто като един коз в повече при разпит. Естествено, ако има кого да разпитваме.

— Светлана, припомнете си точно кога Николай беше у вас?

— А вие не знаете ли?

Сети се. Добре, няма как, невъзможно е да задава въпроси за Николай до безкрайност, като се преструва, че знае всичко за него. Ще трябва да каже истината.

— Не, не знам. Работата е там, че той не работи при нас. Заблудих ви, моля да ми простите. Николай е престъпник, който издирва материалите на съпруга ви.

Нестерова се извърна към прозореца, гърбът ѝ се вкамени.

— Така си и знаех... Прекалено хубаво беше всичко...

Значи, детектив и любовник. Мръсник. Да вършиш такива неща с лекомислено момиче — както и да е, но с вдовица... Малко ще е да го убиеш такъв.

— През септември. За пръв път дойде през септември, на пети.

— А за последен?

— На двацет и първи. Беше неделя. Каза, че намерил една свободна от работа неделя, а това му се случвало рядко... Вървете си, моля ви. Вече всичко ви разказах. Не знам нищо повече.

С Нестерова той е приключил на двацет и първи септември. А Шчоткина беше убита след почти месец, на осемнайсети октомври. Достатъчно време и за да потърси Олга, и за да намери Шчоткина. Да, трябва да се признае на Николай и на неговия възложител Погодин, че са изчерпали всички традиционни методи. Затова именно са започнали

да действат чрез семейство Боровенко. А когато не се е получил резултат, са измислили хитрата комбинация с милицията.

Какво ли още ще измислят? Нещо още по-страшно и цинично от убийството на абсолютно невинната Глафира Лаптева? Трябва колкото може по-скоро да се намерят материалите и да се прекрати този театър на абсурда.

* * *

— Ето, полюбувай се. — Коротков хвърли купчинка снимки на бюрото на Настя. — Първи постъпления. Нашият Петюня води активен живот. Да разкриваше така активно и престъпления — цена нямаше да има.

Снимките бяха приложени към отчета за първия ден от работата на оперативните работници от управлението по собствена сигурност. Млади момичета, жени, млади и по-възрастни мъже... Дали Николай е сред тях?

— Я да отделим тази... — След като помисли малко, Настя взе една от снимките. — ... и ето тази. Напълно подхождат по възраст. Как мислиш?

— Подхождат — съгласи се Коротков. — Само че на кого ще ги покажем? Съпрузите Боровенко едва ли ще го разпознаят, практически те не си го спомнят. Толкова нервни са били и толкова са се страхували от този Николай, че не са смеели да вдигнат очи и да го погледнат в лицето.

— Има кой, не се тревожи. Ще го разпознае вдовицата на Нестеров. А ако извадим късмет, има и още една свидетелка. От нея вероятно Николай е задигнал ключовете.

— Какви ключове пък сега? — навъси се Коротков. — И какво общо има вдовицата на Нестеров?

Настя не се беше виждала с Коротков от предната вечер — почти цяло денонощие, така че той още нищо не знаеше за това, което бе успяла да свърши.

— Леле, ти голяма работа си свършила, сестро — възхитено подсвирна той, след като изслуша разказа на Настя. — Да нямаш перка на някое специално място? Как успя да го направиш за един ден?

— И аз не знам — искрено призна тя. — И между другото, той е ходил и в женската консултация, не е глупак, така че и там ще го разпознаят. Разбира се, ако няма помощници и навсякъде ходи лично. Мъжът, който е отишъл в женската консултация, не е посмял да се представи като милиционер, там лелките не са доверчиви като Светлана Нестерова, затова им е разказал приказчица за любов от пръв поглед към дама на име Олга, която уж бил видял там. Със сълзи на очи ги е умолявал да му помогнат. Естествено, оттам са го изпъдили, но са го запомнили добре. Как мислиш, Юрик, можем ли вече да показваме тези две снимки, или ще почакаме да се съберат повече действащи лица?

Той се почеса по слепоочието, после с цяла длан — по тила.

— Аз бих ги показал. Защо да протакаме? Трябва да го издебнем от две посоки: откъм материалите и откъм следите, които е оставил с действията си. Ще видим как ще се получи по-бързо. Между другото, за материалите... Ти откри ли у кого са?

— Не още.

— Защо? Какъв е проблемът?

— Юра, ако беше толкова просто...

— Не виждам нищо сложно — ядосано каза Коротков. — Отиваш при писателите и питаш кой използва материалите на журналиста Нестеров. После питаш как са попаднали у съответния човек. Какво, трудно ли ти е да попиташ?

— Да попитам е лесно, трудно е да получа отговор. Ти какво, да не смяташ, че всички ей така ще се втурнат да ти правят признания? Прочути писатели, майстори на интригата — и изведнъж признават, че част от сюжетите им са крадени. Мечтай си ти! Хем не просто крадени, а откраднати от покойник. Знаеш ли как се нарича това? Мародерство! Те ще опулят очи и ще отговарят, че не разбират за какво им говоря. Имената на героите в книгите са измислени, имената на градовете — също, а дето ситуациите си приличат — ами в живота подобните ситуации с лопата да ги ринеш, отвори коя да е книга и непременно това, което е написано там, някога някъде с някого се е случвало. И ти никога нищо няма да докажеш, ако нямаш в ръцете си улики. Факти. Свидетелски показания.

— Смяташ, че писателите са такива... ммм... крехки натури?

В думите му прозвуча съмнение. Той май смяташе, че хората, които печелят много пари, по принцип не могат да бъдат крехки натури.

Тя не успя да отговори, защото вратата рязко се отвори и в кабинета влетя разчорленият Серьожа Зарубин.

— О, точно който ни трябваше! — радостно го посрещна Коротков. — Ние тук с Аска провеждаме съвещание по въпроса трябва ли, или не трябва, направо да питаме писателите за материалите на Нестеров. Аз лично смятам, че трябва да отидем и да ги попитаме, а най-добре да ги извикаме тук. Павловна пък смята, че още е рано, че докато нямаме твърди доказателства, е безполезно да говорим с тях. На мен ми се струва, че Богданов ще пропее веднага, той е такъв разглезен господин, че веднага си личи: животът не го е пердашил. Не е приучен към трудности и има ниска съпротивляемост на неприятности. Веднага ще си каже всичко. Славчикова я убиха, не можем да я питаме, при Василий имаше един подозрителен момент, но Стасов ни го проясни, остана само Богданов — загадката е той. Именно с него трябва да започнем. А, Серьога? Ти как мислиш?

Зарубин местеше поглед от Настя към Коротков и обратно. И кой знае защо, мълчеше.

— Какво има, Серьожа? — разтревожено попита Настя. — Какво се е случило?

— Богданов е получил инфаркт. Късно снощи някой му е съобщил за убийството на Славчикова. Станало му зле.

— В болницата ли е? — бързо попита Настя и стана от бюрото.

— В болницата е — кимна Серьожа. — В моргата. Днес следобед е починал, в четиринайсет и трийсет и две.

Ех, хем тя вчера си мислеше, че не бива да оставят Богданов сам, мислеше, мислеше... страхуваше се, че той ще научи за смъртта на Катерина и ще се почувства зле... дори се чудеше дали да не отиде самата тя при него... И не отиде. Беше уморена. Две денонощия накрак. Какъв ѝ е Глеб Борисович? Свидетел, нищо повече. Има сума ти роднини, които биха могли да останат край него след гибелта на старата Глафира, и не беше виновна Настя, че те не са били там. Тя не беше длъжна... И беше толкова уморена... Но нима това е извинение?

* * *

Погребението на Екатерина Славчикова се състоя едновременно с погребението на Глеб Борисович, въпреки че тя бе починала два дни по-рано: съдебномедицинската експертиза изисква време. Погребахом ги на различни гробища: Катерина — на Хованското, а Богданов — на Пятницкото, до дядо му, майка му и Глафира. Настя и Сергей Зарубин дълго се съвещаваха кой къде да отиде, претегляха всички „за“ и „против“, докато накрая Сергей предложи наистина соломоновско решение.

— Ами хайде ние с теб да отидем да погребем Богданов, ще вземем и семейство Боровенко и ще отидем заедно. А при Славчикова да отиде Петюня.

— Защо? — не разбра Настя.

— Их, Павловна, липсва ти оперативна хитрост. Вече колко снимки показахме на Нестерова, а Николай го няма и няма на тях. Нужни ли са ни контактите на Петка? Нужни са ни. А какви контакти може да осъществява той, ако до него е някой от нас? Никакви. Той трябва да се чувства свободен и неконтролиран. А момчетата от управлението по собствена сигурност нека си вършат своята черна работа.

В това имаше резон. При всички положения някой трябваше да отиде на погребението на Славчикова. Убийството е разкрито, престъпниците са задържани, но нали остава открит въпросът за материалите. Ами ако са били у нея? Като нищо може човекът, който ѝ е дал тези материали, да дойде да се прости с нея. Какво ли не се случва в живота? Ето защо едно от задължителните правила в работата по убийствата е да се установят всички, които идват на погребението. Понякога се случват такива изненади, че...

И ето че Настя, Зарубин и съпрузите Боровенко бавно крачеха заедно с тълпата, изпращаща Глеб Борисович. Писатели, издатели, литературоведи и критици. Роднини.

— Гледайте внимателно — тихичко повтаряше от време на време Сергей, — може да видите хората, които са идвали тогава при Богданов, а той не им е отворил.

— Ето я! — внезапно възкликна Лиза и сграбчи ръката на Сергей.

— Тихо, тихо — зашепна той и внимателно си издърпа ръката, — на погребение сме. Коя е „тя“?

— Жената, с която Богданов се срещна в ресторанта. Тя му даде плик, а той на нея — пари.

— Добре, благодаря — полугласно каза той. — Гледайте още.

След две секунди вече го нямаше до нея, а след още половин минута Настя забеляза как якето му се мярна в непосредствена близост до жената, която му посочи Лиза.

— А ето ги онези двамата — развълнувано каза Вячеслав. — Точно така, те са. И пак са заедно, както тогава.

Той сочеше братовчед на Богданов — Григорий Александрович Черевнин, до когото, както и на погребението на Глафира, стоеше синът на Глеб Борисович — Иля Глебович. М-да, Глеб Борисович, до какво катастрофално състояние сте докарали семейните си работи, щом не сте отворили на братовчед си и на родния си син?

— Добре. Разпознавате ли още някого?

Към края на траурната церемония, част от която се проведе в ритуалната зала, а част — под открито небе, Настя така премръзна, че едва можа да разтвори стиснатите си в юмруци и пъхнати дълбоко в джобовете ръце. Беше си забравила ръкавиците. Боровенко много се стараеха, но не разпознаха сред присъстващите никого, освен дъщерята на Богданов — Лада, която бяха видели да идва на неделен обяд при баща си.

Зарубин съвсем се изгуби в тълпата и Настя трябваше да го чака пред портата на гробището.

— Е, какво? — попита тя, когато Серьожа дойде.

— Това е сестрата на втората съпруга на Богданов. Казва се Валентина, не можах да изясня фамилното ѝ име, обстановката е специфична. Но пък научих с какво се занимава.

— Е, с какво? — изгаряше от любопитство Настя.

— Търгува с модно облекло. Ако съдя по това как е облечена тя, не толкова търгува с него, колкото го носи. Жалко, нали?

— Какво е жалко?

— Ами че е втора съпруга на сестрата... пфу, сестра на втората съпруга... Щеше да е страхотно, ако беше например сестра на

Нестеров или негова колежка от редакцията. Тогава всичко щеше да се подреди, а ние да въздъхнем спокойно.

— Не търси леки пътища, Сержик. — Настя потрепери от студ и машинално притисна лакти до хълбоците си. — Знаеш ли накъде водят леките пътища?

— Знам, в капана за мишки — оклюмано отговори Зарубин. — Кога ще наредиш да разговарям с мадам Валентина?

— Днес тя е заета с помена, а утре може.

— Слушай, ние наистина трябва да бъдем тактични, човечни и така нататък, но нали ти самата каза, че Погодин и компания може да направят и други неща. И то всеки момент. Докато ние тук се правим на тактични, те сигурно вече са замислили ново убийство.

— И какво предлагаш? — намръщи се Настя. — Да я дръпнем сега и вместо на помен, да я закараме на „Петровка“? Смяташ ли, че това е прилично?

— Е, защо толкова строго — позасмя се той. — Аз ще отида с всички на помена, там ще си поговоря с нея.

— Да не полудя? Това е абсолютно неприлично.

— Нищо подобно. Тя едва ли толкова жали за Глеб Борисович, като имаме предвид какви са семейните им отношения. Пък и каква му е? Втора сестра на жена му, тоест... така де, знаеш каква е. Отношенията им са били чисто делови, стоково-парични, и аз не забелязах признаци за дълбока скръб на лицето на Валентина. А да се вмъкна в ресторанта и да се присъединя към тълпата опечалени е нищо и никаква работа. Оперативен работник ли съм аз или лукова глава?

— Глава си ми ти — усмихна се тя. — Как ще отидеш, със служебната кола или заедно с другите, с автобуса?

— С народа съм — гордо обяви Зарубин.

— Тогава аз ще взема колата, нали може? Трябва да отида до женската консултация.

— Павловна, ти какво? — погледна я той с ужас. — Та ти скоро ще се пенсионираш.

— Глупак такъв. Отивам за списъците. Обещаха до днес да ги подготвят.

* * *

Списъците наистина бяха готови. Щом ги видя, на Настя едва не ѝ прилоша. Три хиляди и петстотин посещения за един месец. Жените, идвали в консултацията през този месец, бяха, разбира се, по-малко, просто много от тях бяха ходили повече от веднъж. Но това не спасяваше положението. Първо трябваше да избере от списъка всички, които носеха името Олга, после да свери и премахне повторенията, сетне да ги прегледа по възраст, като отхвърля съвсем младите и над четирийсетгодишните, тъй като Нестерова не знаеше точната възраст на своята случайна позната и каза, че на око тя била между трийсет и трийсет и седем. Но Настя знаеше какво означава това „женско око“, което винаги, макар и подсъзнателно, е готово да състари друга жена с две-три годинки. Следователно трябваше да търси жени от двајсет и шест до четирийсетгодишна възраст, за да не сгреши.

И онези, които останат накрая, ще трябва да ги проверява. Интересно, колко ли ще бъдат? Сто? Двеста? Или ще ѝ провърви и ще бъдат само двајсет? Ех, защо тя се казва Олга, а не Аелита или Виолета? Защо Нестерова не облекчи работата на детективите, защо не каза, че Олга например е имала рядко заболяване или е била в напреднала бременност? Защо винаги всичко е толкова трудно и което е най-важното — почти безперспективно? Такава огромна работа — и всичко това заради някакви жалки трийсет и три процента вероятност. А останалите шейсет и седем процента са се наместили тук на пода в кабинета на Настя, покатерили са се на бюрото, на шкафа, на касата, на перваза, вмъкнали са се в чайника и в саксията с цветето, провесили са крачка и гадничко хихикат над нейните безполезни усилия, защото знаят със сигурност: те печелят тази партия и Настя по никакъв начин няма да постигне победа.

Но Настя все още не знае как ще свърши играта и има да седи над тези списъци до изнемога, за да признае накрая своето поражение.

* * *

Глебушка Богданов започна да изявява своя литературен талант още като малък. Учителите четяха с интерес неговите съчинения, когато беше още на тринајсет, а на петнајсет — цялото училище се стичаше при стенвестника, където излизаше поредният разказ на

Глебушка за живота на съучениците му. Когато стана на шестнайсет, негов разказ бе публикуван в „Комсомолския правда“, при това главният редактор дълго го хвали и му поръча да носи нови творби. По времето, когато влезе в Литературния институт, той вече имаше десетина публикации и много добри отзиви за тях. Започна да пише първата си книга още в института, като избра за тема живота на Козма Терентевич Солдатенков — книгоиздател, колекционер и текстилен фабрикант, с чиито пари всъщност в Москва е била построена болницата, носила неговото име, а впоследствие преименувана в Боткинска. В тази болница бяха работили дядото и бащата на Глебушка и изборът на темата не учуди никого. Получи се прекрасна книга и Глеб Богданов бе споходен от слава, почести и награди.

Втората си книга той реши да посвети на Михаил Василевич Фрунзе, подаде заявка в издателството, като се опасяваше, че на толкова млад човек като него може да не поверят (тоест — да не разрешат) да опише живота на изтъкнатия пълководец. Но опасенията не се потвърдиха, редакцията съгласува въпроса с висшето партийно ръководство и прие заявката. Нещо повече, дори дадоха пари на Богданов, за да замине за Туркмения, та на място да събира материал за онзи период от живота на Фрунзе, когато той командвал Туркестанския фронт.

По същото време Глебушка се сгоди за красавицата Зоя и двамата решиха да се оженят веднага щом той се върне в Москва. Богданов отсъства почти три месеца. Това беше неговото първо за двайсет и пет годишния му живот отлъчване от къщи и свободата буквално го опияни. Той се чувстваше извън опека, извън контрол и изобщо извън всичко, включително извън семейството си. Не, не го удари на гуляи, не пиянстваше и не вършеше глупости, той добросъвестно събираше материали, обмисляше ги и се чувстваше истински писател. Съвсем истински. Голям. А големите писатели, когато работят върху ръкопис, не се разсейват с глупости като семейство и любимо момиче, та дори то да е годеница. Той не искаше да му пишат и не даваше адреса си, защото на писмата трябва да се отговаря. Не се обаждаше вкъщи по телефона, а пращаше телеграми: добре съм, здрав съм, работя.

След три месеца се върна. Направо от гарата, рано сутринта, отиде не вкъщи, а при Зоя, и беше неприятно изненадан, когато му

отвори братовчед му Гриша.

— Какво става тук? Как да разбирам това? — закрещя още от прага Глеб. — Какво правиш в тази къща? Да не си нощувал тук?

— Тихо! — Гриша го хвана за рамото и силно го стисна. — Зоя спи. Едва заспа. Вчера погребяхме майка ѝ.

Майката на Зоя се бе разболяла неотдавна, но сериозно, и ракът на белите дробове я бе отнесъл буквално за месец. През цялото това време до Зоя беше Гриша, защото Глеб бе далече и нямаше никаква възможност да го извикат в Москва, за да помогне, да подкрепи семейството: нали не остави адреса си и не се обаждаше по телефона. Глеб и Гриша бяха близки приятели от най-ранно детство и беше напълно естествено Богданов да запознае Зоя с братовчед си още когато започна да излиза с нея. Освен това, кого можеше да потърси тя в трудния момент, ако не братовчедата и близкия приятел на годеника си? Нали с майка ѝ бяха сами, баща ѝ бе загинал във войната, по-големият ѝ брат — също, а те нямаха никакви други близки.

Глеб и Зоя се ожениха, роди им се син — Илюша. Толкова приличаше на баща си! Също като него мургав, тъмноок, с черна коса. Но нали и Гриша беше същият, с Глеб си приличаха като родни братя, защото майките им бяха близначки. Глеб така и не можа да забрави, че бе заварил Гриша рано сутринта в дома на Зоя, където нямаше никого, освен него и момичето. Гриша е бил до нея през цялото време, докато майка ѝ е боледувала. Какви са били отношенията помежду им? Как са прекарвали времето си? За какво са разговаряли? Последните две седмици преди кончината си майката на Зоя е прекарала в болницата, а къде през това време е нощувал Гриша? Ревност и подозрения измъчваха Глеб, той се взираше в синчето си и всеки ден откриваше у него все повече фамилни черти, получени от майка му, красивата брюнетка Земфира. Или от нейната сестра? На кого прилича момчето — на баща си или на вуйчо си?

Той правеше сцени на Зоя, настояваше за отговор и признания в изневяра, опитваше се да изтръгне истината от братовчед си, но така и нищо не постигна, освен скъсване на отношенията с Гриша, а Зоя в края на краищата го напусна. Не отиде при Гриша, не. Просто си тръгна. Омъжи се повторно много по-късно и за съвсем друг човек.

Тя не пречеше на Глеб да общува със сина си и той периодично се опитваше да се прави на добър баща, но трудно успяваше. Всеки

поглед към Илюша пробуждаше нов прилив на ревност и подозрения. Глеб не страдаше от загубата на съпругата си, тъй като юношеската страст отдавна бе угаснала, доста бързо се примири с развода и взе успешно да урежда личния си живот, но мисълта, че са го измамили, бе непоносима. Бяха му се подиграли. Бе станал жертва на измама.

С времето той намрази сина си, който постепенно се превърна в копие или на Глеб, или на Григорий: същият леко гърбав нос, същите гъсти вежди. Но Глеб Борисович продължаваше да се вижда и общува с него. Когато синът му порасна, Богданов беше вече признат майстор на перото и авторитет в родната литература, класик, чиито книги влизаха в задължителната училищна програма. Беше любимец на властта, окичен с лауреатски медали, и имаше твърде солидна сума в спестовната книжка. Жени на всякакви възрасти и с различна външност се тълпяха около прочутия и богат красавец, но Глеб Борисович продължаваше да живее ергенски живот.

Веднъж Иля запозна баща си със своята приятелка. Любочка възхитено гледаше Глеб Борисович с красивите си големи очи, мигаше с ресници, умно мълчеше и елегантно пушеше. Тя много се стараяше, а Глеб Борисович нямаше нищо против да отнеме момичето на своя син, който впрочем не се знаеше чий син е. Тази мисъл го възбуждаше, включително и в интимни ситуации, с Люба той се чувстваше като секс герой, който на своите петдесет би могъл спокойно да се мери с много младежи.

Накрая Люба забременя и Богданов се ожени за нея. Когато се роди дъщеря им Лада — мургава, тъмноока и чернокоса, Глеб Борисович изпадна в смут. И някак веднага се сети, че всъщност Любочка беше приятелка на Иля, а когато станаха близки, тя сигурно още е продължавала да се вижда със сина му... Пък може и връзката им да е продължила чак до сватбата, след която младата съпруга се премести при Богданов. Е, тогава какво е това дете в ръцете му? Негова дъщеря, на Глеб Борисович ли? Или негова внучка? Или дори внучка на Григорий? Кой го измами този път — синът му или братовчед му? Кой ще му се присмива сега?

Богданов отново попадна в същата клопка и отново започна да измъчва с ревност и подозрения отначало себе си, после и жена си. Сега обаче беше не на двацет и пет, а на петдесет и две, мисленето му бе закостеняло, той задълго потъваше в едни и същи разсъждения и

емоции и в края на краищата съвместният им живот стана непоносим за Люба. Разведоха се.

На шейсет и пет Богданов получи първия инфаркт. След това нещо се случи с психиката му, той стана маниакално мнителен, смяташе, че всички наоколо само чакат смъртта му, за да получат неговото наследство. А кой ще се облажи? Синът, който не му е син? Дъщерята, която не му е дъщеря, а внучка, пък и не е сигурно, че е негова внучка? Никой нищо няма да получи, той ще пропилее всичко, ще го похарчи сам, ще пръска пари, докато му стигнат силите. Ще са му предостатъчни.

Зарази и Глафира със своите опасения и макар старицата да смяташе, че той сам си е виновен за много неща, напълно споделяше подозренията му. Богданов нареди от жилището да се махнат всички телефонни апарати, да остане само един — в антрето, и винаги вратите да се държат отворени, та той да вижда къде какво става и да чува всички разговори. Всъщност нямаше доверие и на Глафира, защото знаеше, че тя, която бе отгледала като малки и Илюша, и Лада, може да не преодолее чувствата си и да започне да им помага, ако те намислят някак да преметнат баща си. Странеше от Григорий, който — вече на преклонна възраст, се стараяше да възстанови отношенията с братовчед си: нали малко време им оставаше да прекарат на този свят, старците трябва да се крепят взаимно. Престана да общува със сина си въпреки всички негови опити да се сблизят. Всички искат наследството му. Всички искат пари. Затова натрапват любовта и приятелството си на Богданов, преструват се, играят театър. Не са познали обаче. Никой нищо няма да получи!

Преди около година му хрумна, че братовчед му, синът му, дъщеря му и бившите му съпруги може да направят заговор срещу него. Нещо такова, което ще им позволи да постигнат своето и да му вземат парите. Освен това, той иска да научи най-сетне има ли родни деца, или няма. И тогава се обади на сестрата на Люба — Валентина. Искаше да знае за всяка стъпка на роднините си. Искаше и Валентина да научи от Люба и от Зоя, с която добре се познаваше, истината за бащите на техните деца. Предложи добри пари и Валентина лесно се съгласи. Беше ѝ забранено да се обажда на стационарния телефон в апартамента на Глеб Борисович: можеше да вдигне Глафира, която би могла да познае гласа на Валентина. Макар че Глафира Митрофановна

споделяше подозренията и опасенията на Глебушка, той се срамуваше да признае, че плаща да следят роднините му. Такова поведение не подобава на известен писател.

В деня, когато Валентина наруши забраната и извика Богданов на спешна среща, тя му съобщи, че Лада вече има приятел с подозрителни връзки, който много се интересува от благосъстоянието на баща ѝ, предаде му снимки на новия претендент за наследството и писмен отчет за неговото посещение в дома на Любов и Лада Богданови...

* * *

— Та такава една история, Настя Павловна — завърши Серьожа Зарубин. — Жалко за човека. Сам си е съсипал живота. Но ние с теб така и не получихме отговор на главния въпрос. У кого са материалите? Честно казано, аз много се надявах на тази Валентина, мислех, че тя ги е предавала на порции на Богданов, а то какво излезе... Пак изтеглихме непечеливш билет.

Двамата седяха у Настя, Зарубин дойде след проточилия се помен някъде към единайсет и половина вечерта. Чистяков също беше тук и с интерес слушаше разказа на Серьожа.

— Ама че потискаща работа имате — каза той със съчувствие. — Ровите, ровите, затъвате в чужди съдби, в някакви списъци, ето, Аска си увреди очите — ту се взира в някакви листове, ту в монитора, изтрепвате се, а полза — никаква. Направо ме боли, като ви слушам. А къде са красивите сцени, които гледаме във филмите? Преследвания, престрелки, внезапни хрумвания? Безлично донемайкъде.

— А, ще прощаваш — възмутено възрази Настя. — Ами убийството на Славчикова, а? Как го разнищихме със Серьожа? Не мина и денонощие — и задържахме престъпниците. И ние имаме своите моменти.

Зарубин си отиде, а тя извади донесените от службата списъци на жените, посещавали гинеколозите в консултацията, и ги подреди на кухненската маса.

— Ти си лягай, Льошенка, а аз още ще се поровя в листовете.

— Дай да ти помогна — предложи Алексей. — Че ти от умора ще направиш сума ти грешки.

— Добре — с радост се съгласи тя.

Към два часа през нощта от постоянно произнасяните имена гласът ѝ пресипна, от буквите и цифрите очите ѝ взеха да сълзят, а зениците ѝ постоянно се покриваха с някаква пелена, която Настя се опитваше да пропъди с мигане.

— Да оставим за сутринта, а? — попита Чистяков. — Ти вече капна от умора.

Настя си свали очилата, потърка с пръсти зачервените си очи.

— Недей, Льоша, остана съвсем мъничко, хайде да довършим. Сега ще запаля една цигара, ще си починем десетина минути — и напред.

— Както кажеш — въздъхна той. — Аз утре няма да ставам рано, няма да ходя на работа. Но как ще се събудиш ти?

— Все някак ще се събудя — отговори тя, макар твърде неясно да си представяше как ще се чувства в седем часа сутринта, когато звънне будилникът. Вероятно като използван парцал за пода. И очите ѝ ще са толкова червени, че би могла да се крие сред домати и никой да не я намери. И гласът ѝ ще бъде дрезгав и рязък.

Е, какво толкова. Тя не е кинозвезда или оперна прима, няма да продава лицето и гласа си. Затова пък работата ще е свършена и тя ще може да продължи нататък, дори от тази работа да няма никакъв резултат.

В три без четвърт намери каквото търсеше. Ольга Витрук бе посещавала консултацията три пъти за един месец. Настя бе чувала това фамилно име съвсем наскоро. Но къде?

— Льоша, трябва ми един последен напън. Последно интелектуално усилие. Какво да направя, че да си рестартирам мозъка?

— Искаш ли да те набия? — предложи Льоша.

— В какъв смисъл? — слиса се Настя.

— В най-прекия. Ще те набия. Ще те удрям по главата. По тила или по темето. Искаш ли?

Той сладко се прозя и се протегна.

— А няма ли в жалкия ти репертоар да се намери нещо по-приятно? — попита тя с надежда.

— От „по-приятното“ мога да ти предложа душ, гимнастика или разходка из нощна Москва. Можем да отидем в нощен клуб. Ходила ли си някога в нощен клуб, освен по работа, ей така, за развлечение?

— Льоша, аз вече съм на възраст, когато нощем искам не да се забавлявам, а да спя.

— Да бе, и да работиш — добави той. — Е, какво избираш?

— Спането, Льошенка — радостно каза Настя и млясна мъжа си по врата. — Сега вече мога да спя. Спомних си.

Когато той спомена нощния клуб, Настя автоматично се сети за Василий Славчиков, който — по думите на семейство Боровенко и според отчетите на Стасов, обичал да посещава подобни заведения. Олга Витрук беше същата жена, с която той се срещал, която нощувала в квартирата му и която била с него, когато Василий се видял с пенсионера Галкин. Олга Витрук, редакторка в издателството, осъществяващо проекта „Василий Богуславски“. Тя случайно, наистина случайно, е открила материалите на Нестеров и ги е откраднала буквално под носа на Светлана. Не е имала и представа какви са тези материали, откъде са се взели, кой и защо ги е събирал. Просто е видяла истории, които сега, след смъртта на журналиста, не са нужни никому, но които ще помогнат на нейния ненагледен Васенка да не изглежда съвсем безпомощен в очите на своите съавтори. Обичала го е и искрено е искала да му помогне.

* * *

На сутринта Настя разбра, че не може да стане от леглото. Почти, може да стане, краката не отказват да я държат, но всичко това е много условно, защото очите ѝ нищо не виждат. Просто са отекли, подпухнали и не се отварят. А когато ги отвори с пръсти, тоест насила, в тях избухна такава режеща болка, че ѝ идеше да закрепци. Настя имаше чувството, че под клепачите ѝ някой е напъхал натрошени стъкла и ги тъпче, набива ги в очната ябълка.

Чистяков се обади в очното отделение на поликлиниката, оттам му казаха, че трябва да закара болната при тях, защото офталмологът не прави домашни посещения.

— Ама как да я докарам? — закрепця в слушалката Льоша. — Под мишница ли да я нося? Това е цяла жена, седемдесет килограма живо тегло.

— Помогнете ѝ да стигне до колата — невъзмутимо го посъветвах я от татък.

— Тя не може да върви, пици от болка!

— Докарайте я — последва кратък отговор. — Инак няма да можем да ви помогнем.

Освирепелият Чистяков тресна слушалката и започна да прелиства дебелия справочник „Жълти страници“, където имаше всякакви реклами, включително и за медицински услуги. Звъня на няколко места и само след половин час в апартамента влезе лекар, чиито услуги не бяха никак евтини, но пък той не искаше от Чистяков невъзможни неща.

Очният лекар погледна кошмара, който вчера все още бе едни светлосиви и дори доста красиви очи, проми ги с нещо, накапа в тях нещо друго, написа рецепта и нареди на Настя да лежи при спуснати завеси и с дебела кърпа върху очите.

— Спокойствие и тъмнина — строго нареди той, — слагате капки, промивате с разтвора, никакъв телевизор и никакви книги.

— А кога ще ми мине? — прошепна останалата без сили от болка Настя.

— Болките ще минат след трийсетина минути, очите ще останат подпухнали няколко дни. Около седмица ще трябва да носите тъмни очила, светлината ви е категорично противопоказна. И никакво напрегане на очите, надявам се, че разбирате. Не може нито да четете, нито да пишете.

— Кога мога да стана?

— Утре. Не по-рано от утре. А най-добре да полежите два дни. Нали и без това няма да можете да ходите и да правите каквото и да било със затворени очи, така че лежете. Спокойствие и тъмнина — повтори той вече от прага.

— Чу ли? — строго каза Чистяков, след като изпрати лекаря. — Ще лежиш с кърпата на лицето и ще зависиш изцяло от мен. А аз ще ти чета на глас и ще пазя спокойствието ти. И имай предвид, че ако те търсят по телефона, няма да ти дам слушалката.

— Добре — простена тя. — Льоша, а кога ще мине половин час, а? Не мога да търпя повече.

— Още дващестина минути, Асечка.

— Няма да го понеса! Ще умра! Господи, колко боли...

Той я държеше за ръката, галеше я по главата, успокояваше я, опитваше се да я разсее с нещо, най-сетне половин час мина и обещаното от лекаря облекчение от лекарството настъпи. Режещата болка взе да утихва. Настя живна.

— Льоша, трябва да се обадя в службата.

— В службата ти ще минат и без теб.

— Ама, Льоша, това се нарича самоотлъчка. Вече е десет без четвърт, след петнайсет минути започва работният ден, а мен ме няма. Нямам и болнични. Трябва поне да предупредя.

— Аз ще се обадя, ти си лежи.

— Обаче се обади на Коротков, става ли?

— Не ме командвай, ако обичаш. Ще се обадя на когото трябва.

Той отиде в кухнята, плътно затвори вратата и Настя, колкото и да се мъчеше, не можа да чуе на кого се обажда и какво говори.

— Льоша, набери ми Зарубин и ми дай слушалката, трябва да му кажа нещо — отново захленчи тя, когато си върна способността да мисли за нещо друго, освен за болката в очите.

— Аз ще му кажа всичко. Лежи спокойно и не вдигай глава.

— Кажи му, че е Ольга Витрук, редакторката от издателството...

— Ася, не съм слабоумен, помня всичко, което ми каза снощи. Не е нужно да го повтаряш. Помълчи, ако обичаш, а?

Той отново отиде в кухнята. Настя лежеше в леглото, затворила очи под дебелината, сгъната на четири хавлиена кърпа, и беснееше от своята безпомощност. Колко труд хвърли, колко усилия — и накрая, на последния етап, да рухне заради глупост като... Колкото и да се напрягаше, не можа да си спомни диагнозата, поставена от очния лекар. Сигурно толкова я е боляло, че дори не е чула нищо.

Сега е ясно у кого са материалите. Трябва веднага да ги намерят и изземат, да разгласят това, та Погодин и неговите хора да разберат, че по-нататъшните усилия са безсмислени. Трябва да ги спрат, докато не са убили още някого.

Остана да намерят Николай. Това може да стане всеки момент и няма да е нужна повече работа от страна на детективите. Оттук нататък е ред на следователите в Москва и в града, където живее Погодин.

Остана съвсем мъничко и ще могат да се поздравят с поредната, макар и малка, победа. А тя лежи тук като пън, сляпа и ненужна на

никого...

Сълзи бликнаха от очите ѝ. Ох, колко е приятно да си мислиш, че на никого не си потребна, никой не те обича, всички са те забравили и зарязали, ти си толкова нещастна и самотна, и е толкова сладко-горчиво да плачеш, и толкова да ти е мъчно за самата себе си!

Льошка все още беше в кухнята, сигурно пак говори с някого по телефона, а може и да закусва, защото от самото начало, от седем сутринта, не се бе отделял от Настя и дори не беше пил чай. Тя внимателно посегна към мястото, където трябваше да е нощното шкафче. Искаше да намери капките за нос: от сълзите носът ѝ се бе запушил и не можеше да диша. Вместо флакона с капките, пръстите ѝ напипаха дядката. Настя го стисна в дланта си, а ръката скри под завивката.

— Е, хайде де, дядка, не се сърди, поплаках си така, наужким — промърмори тя. — Всъщност не си мисля нищо такова. Как да не съм потребна на никого? На всички съм потребна. На Льошка му трябвавам. На мама и татко им трябвавам. Трябвавам на Коротков — на чие рамо ще хленчи, ако мен ме няма? Трябвавам на Зарубин — той постоянно тича при мен за съвети. Дори на малкия следовател Тьомочка съм нужна, както се разбра. И изобщо... Нали така, дядка?

Изскърца вратата и Настя сепнато затвори уста и се притаи. Дали Льошка беше чул глупавото ѝ бърборене?

— Е, какво става? — с пресилено бодър глас попита тя.

— Зарубин ти изпраща едно голямо благодаря за информацията. Казва, че имаш от него торта и три кила бонбони. А Коротков каза да ти предам, че Нестерова разпознала Николай по снимка.

— Сериозно?! — Тя едва не подскочи в леглото, но Чистяков успя да я хване навреме и да я притисне обратно. — Честно?

— Ася, аз не бих могъл да измисля такова нещо. Предавам ти какво ми каза Юрка. Е, той може и да лъже, познавам го този шмекер. Не ми подскачай, ако обичаш. Ей сега ще ти донеса нещо за ядене и ще те храня с лъжичка.

— Не, почакай. — Тя напипа пръста на Льошка и здраво го стисна. — Какво друго каза Коротков?

— Да лежиш и да се лекуваш, да слушаш мъжа си, да си капеш капките и да кротуваш. Освен това каза, че ще арестуват Николай при

първия му контакт с Илин. Кой е Николай, аз разбрах — говориш ми за него вече няколко дни. Но кой е Илин?

— Ами един тип... Боклук. Хайде да ме нахраниш, а?

Льоша се върна в кухнята. Настя се послуша: този път Чистяков не затвори вратата, иззад стената се чуваха звуци на течаща от крана вода и потропване на ножа по дървената дъска за рязане. Тя внимателно извади изпод завивката ръката си със стиснатия в нея дядка, вдигна фигурката до лицето си, притисна устни до топлото дърво.

— Добре де, дядка, нека този празник ни подмине, но нали той не е последният в нашия живот? Тепърва има много да празнуваме с теб. Предстои ни какво ли не!

Тя пъхна дядката под възглавницата и се усмихна.

* * *

Минаха два месеца. Застудя и вместо якето, Василий трябваше да облече кожата.

Малко преди Нова година той предаде в издателството своя роман за емигрантите от седемдесетте години и с нетърпение зачака да му се обадят. Това ще бъде истинска бомба! Награда „Букър“, най-малкото. Никой още не е писал на тази тема толкова достоверно и задълбочено като Василий Славчиков. И тогава те всички ще разберат кой е Василий и как може да пише. Ще разберат и ще го оценят. И ще съжалят, че не са го оценили по-рано, че са го критикували, че са му се подигравали и не са го разбирали. Нищо. Затова пък сега ще разберат.

Той очакваше да се обади някой от редакцията за съвременна проза и да го залее с похвали, възторзи и настояване Василий веднага да отиде за сключване на договор. Вчера обаче му се обади самият главен редактор на издателството. Лично! Не каза нищо за романа, но гласът му беше радостен, весел, енергичен, с една дума, един такъв позитивен глас. Обади се и попита дали Василий Владимирович може да отиде в издателството някъде към дванайсет часа. Василий Владимирович, охо!

Той грижливо се избръсна, облече чиста риза под джемпъра, изглади си панталона. Погледна се в огледалото, помисли малко и

извади обещата от ухото си: не е солидно никак, сега той е истински писател и ще се държи достолепно, като маестро Богданов, светла му памет. От днес нататък започва нов живот, съвсем различен. И в него ще има съвсем други пари, защото „Букър“... е, и така нататък. И към него ще има съвсем друго отношение.

Василий влезе в кабинета на главния редактор в дванайсет и пет — сметна, че ще бъде правилно малко да закъснее. Съвсем мъничко, но да закъснее. Та да го чакат.

Оказа се, че главният е зает, в кабинета му седяха някаква нахакана мадама с тесни велурени панталонки и модерни очилца и мъж, човече на петдесетина години, с мазна коса и физиономия на непризнат гений.

— Добър ден — със сериозен тон произнесе Василий, когато влезе в кабинета. — Извинявайте, в приемната не ми казаха, че сте зает.

— Не, не, влизайте, Василий Владимирович — приветливо замахна с ръка главният редактор. — Седнете. Чай, кафе?

— Кафе — прие снизходително Василий.

Последва някакъв объркан общ разговор за пазарна конюнктура, тиражи, за телевизионно предаване за пиратството в областта на интелектуалната собственост. За това колко било жалко, че трагична смърт отнесла в гроба двама талантиливи писатели и ще се наложи проектът „Василий Богуславски“ да бъде закрит, така че трябва да се мисли за нови проекти, също толкова перспективни и високотиражни, и издателството много се надява Василий Владимирович, който има голям опит в работата с подобни проекти, да сподели този опит... След десетина минути Василий вече изнемогваше от напрежение — очакваше високата оценка за романа, а тя не идваше и не идваше. И той реши да попита:

— Прочетохте ли моя ръкопис?

— Какво? Ръкопис ли? — По лицето на главния редактор се изписа недоумение, на чието място дойде разбиране: той си спомни за какво бе поканил Славчиков. — А, ръкописът! Не, не, недейте сега, Вася, това е пълна глупост, не може да се чете. Абсолютно безпомощно — нито композиция, нито стил... С една дума, глупост. Изхвърлете го и забравете.

Той седеше зашеметен, безсилен да повярва в чутото.

— Василий Владимирович! Съвземете се де! — Гласът на главния редактор настойчиво пробиваше каменната стена на невъзможните думи, произнесени преди малко. — Запознайте се, това са вашите нови съавтори... Заедно с тях започваме нов проект.

Ноември 2003 — януари 2004 г.

Издание:

Автор: Александра Маринина

Заглавие: Няма връщане назад

Преводач: Здравка Станчева Петрова

Година на превод: 2012

Език, от който е преведено: руски

Издание: първо

Издател: ИК „Хермес“

Град на издателя: Пловдив

Година на издаване: 2012

Тип: роман

Националност: руска

Печатница: „Полиграфюг“ АД, Хасково

Отговорен редактор: Тодор Пичуров

Коректор: Недялка Георгиева

ISBN: 978-954-26-1126-4

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/8005>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.